VÎNĂTORUL ȘI PESCARUL SPORTIV

ALMANAH '84

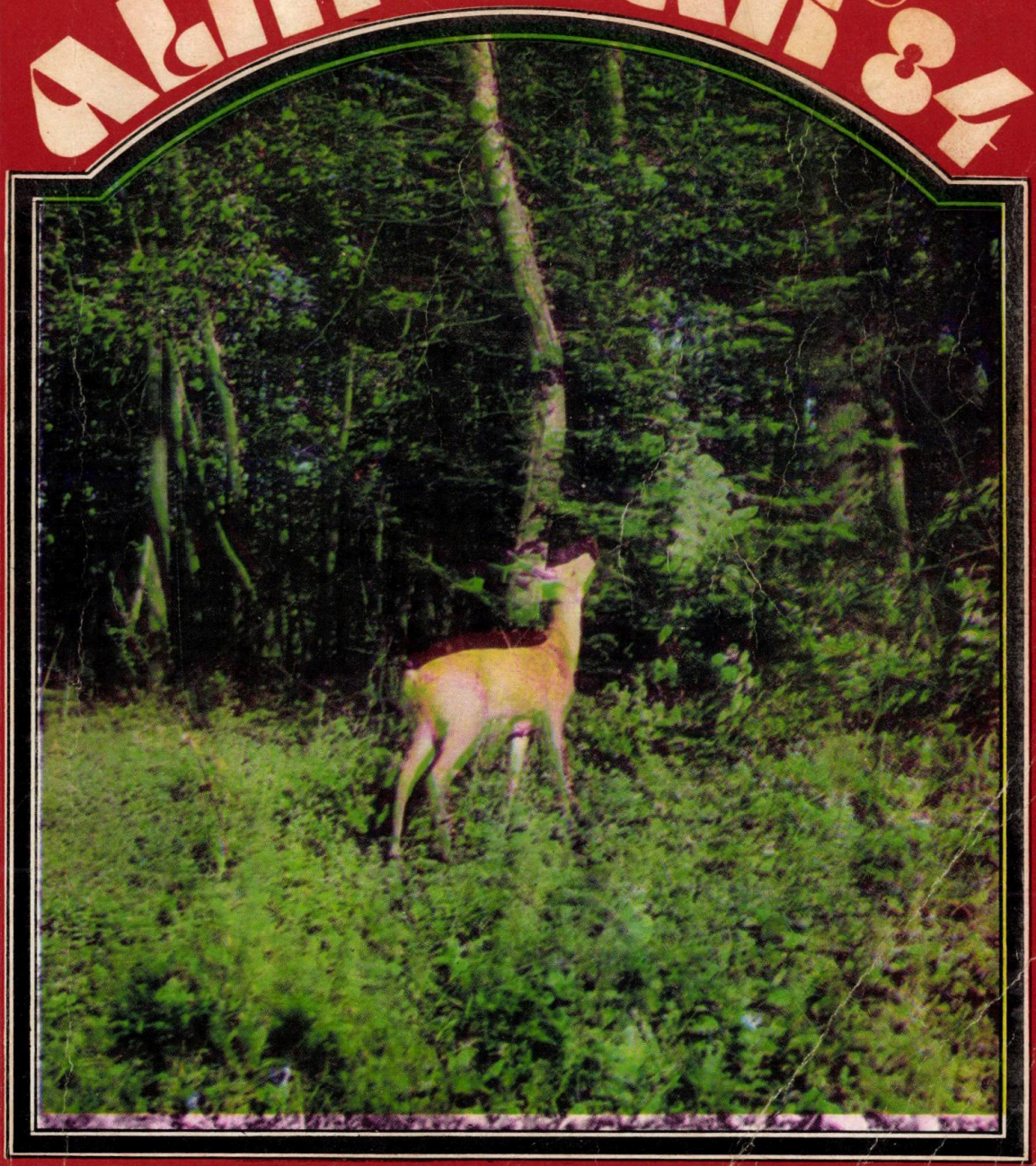

almanahul vînătorului și pescarului sportiv

84

VÎNĂTORUL ŞI PESCARUL SPORTIV

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. .....

ALMANAH '84

La mulți ani!

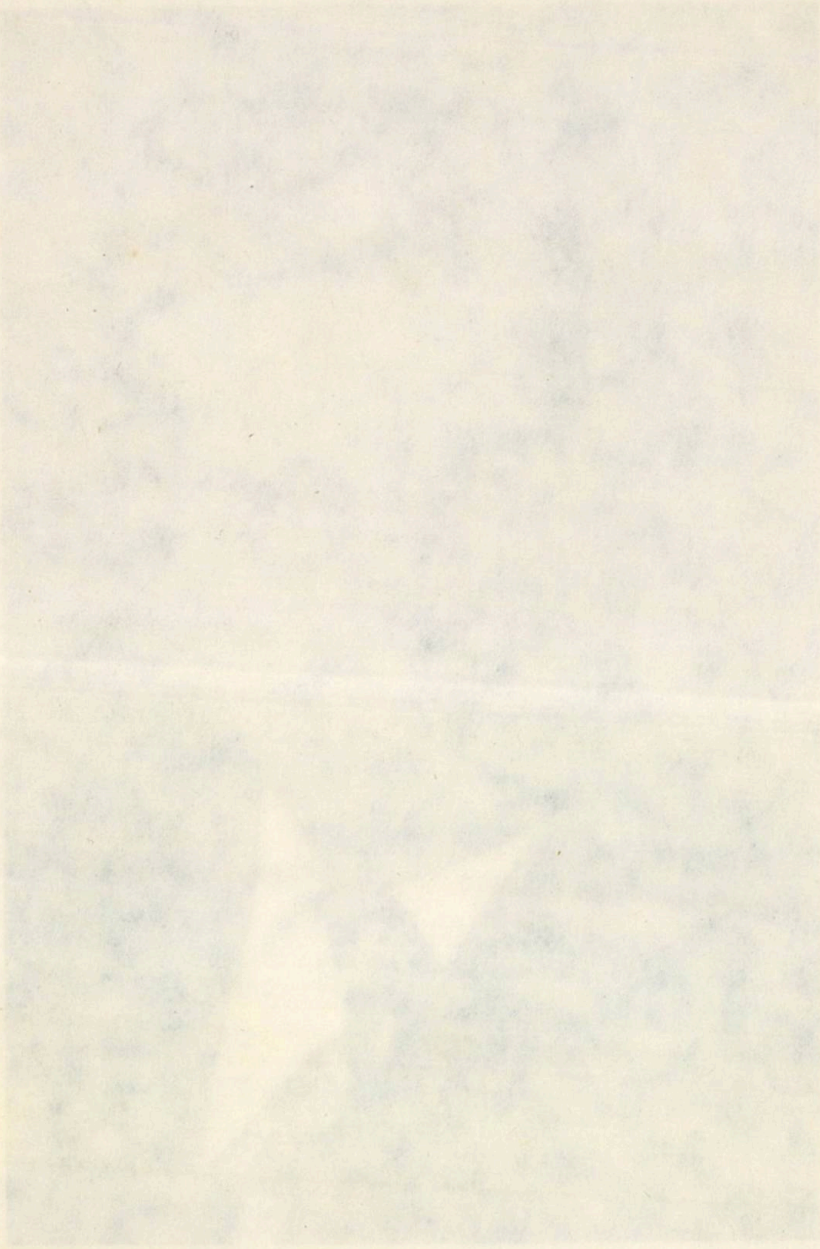

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la mistreți, iepuri, jderi, vidre, fazani, turturele, porumbei sălbatici, sitari, duble, becaține; dăunători cu păr și pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație individuală pot fi vînați rîși.

IANUARIE

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

Luna ianuarie se înscrie în plin sezon de vînătoare, în care majoritatea speciilor dorite de vînători pot fi căutate și vînate în cadrul vînătorilor organizate de membrii asociațiilor și filialelor. Desigur, vînătorile principale rămîn cele la iepuri și fazani, iar de sub dealuri și pînă sus la munte cele la mistreț. Acestea din urmă dau mari satisfacții participanților, mai ales dacă vînătorile au fost organizate de oameni competenți, pe terenuri binecunoscute și în care deplasarea sălbăticiunilor a fost urmărită cu atenție în ultimele zile dinaintea partidei. Atenție și la apariția cîrdului de mistreți — de obicei în fruntea lor se află o scroafă. Vînătorile la iepuri sînt, dintre toate, cele care se desfășoară într-o atmosferă sărbătorească, cu veselie și glume, chiar dacă uneori ne încearcă invidia pentru vecinul care are la activul lui un iepure în plus... Cu această ocazie, în bătaie apare uneori și cîte o vulpe. Vînătoarea la fazani cere un tir precis, rapid și mulțumește exigențele omului cu pușcă pînă la trofeul multicolor păstrat în amintirea zilelor trecute. În această perioadă începe formarea perechilor la lupi și împerecherea la vulpi. Ceea ce poate să pară surprinzător, ursoaica aduce pe lume, acum, în toiul iernii, un pui nu mai greu de cîteva sute de grame. Pe bălți mai ales în ochiurile cu apă neînghețată, viața continuă; mai sînt aici, pe lîngă păsările sedentare, păsările oaspeți de iarnă, venite din Nordul îndepărtat și rămase la noi, unde iarna este, totuși, mai dulce. Pentru vînatul din păduri va trebui să avem grijă ca hrănitorile să fie aprovizionate și să trasăm sau numai să întreținem cărările care duc la hrănitori.

PESCUIT

O lună grea pentru pescarii sportivi. Dacă apele au înghețat, gheața este, de obicei, destul de subțire și nu suportă întotdeauna greutatea pescarului. În apele neînghețate (în afara bazinelor amenajate în care, în această perioadă, pescuitul este interzis) se poate pescui la toate speciile, cu excepția păstrăvului. Ca și la copcă, știuca și bibanul apucă încă momeala, poate mai puțin violent ca în timpul verii. În unele zile se poate pescui la caras și roșioară, aceste specii apucă mai bine momeala la copcă decît în apele neînghețate, bineînțeles în timpul iernii. Îmbrăcămintea trebuie să corespundă vremii, mai ales că pescuitul la copcă este sedentar. Și altceva: pentru siguranța noastră, nu este indicat să „dansăm" pe gheață, chiar dacă frigul ne-a pătruns. Este mai nimerită o înghițitură de ceai fierbinte din termosul pe care am avut grijă să-l luăm cu noi. Pescarii cu afecțiuni cardiace și cei sensibili la frig din cauza proastei circulații a singelui sînt sfătuiți să renunțe la frig în aceste luni de iarnă (ianuarie—februarie).

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la mistreți (pînă la 15 februarie), viezuri, jderi, fazani, vidre, tarturele, porumbei sălbatici, cocoșari, sturzi, grauri, cocori, rațe și gîște sălbatice, sitari, duble, becaține; la dăunători cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: lă rîși.

Deci, vînătoarea la mistreți continuă pînă pe la mijlocul lunii februarie. Este bine să ne amintim că în această perioadă cele mai multe scroafe sînt gestante, așa că trebuie să le cruțăm. Atenție mai ales la conducătoarele cîrdului de mistreți. Vînătoarea la iepuri s-a încheiat la sfîrșitul lunii trecute; acum urecheații încep să se împerecheze. Cocoșii de fazan pot fi vînați în continuare și pot deveni trofee, cu condiția să fie bine naturalizați.

Potîrnichile încep să formeze perechi și acestea se izolează de restul stolului. Anumite mișcări mai ample se desfășoară în Delta Dunării: încep zborurile spre Nord ale păsărilor oaspeți-de-iarnă. Mai rămîn unele specii de rațe și chiar gîște sălbatice. În unii ani, spre sfîrșitul lunii, sosesc primele stoluri de berze și de cocori.

Totuși, de regulă, luna februarie este cea mai geroasă, cu zăpezi înalte plasate mai ales la adăpostul pădurilor. Vînatul are nevoie de hrană, aceasta trebuind să fie mereu adusă la hrănitori. Totodată, este necesară mai mult ca oricînd trasarea cărărilor care duc la hrănitori și întreținerea după căderea altor ninsori. Au fost ierni în care, cu toate că hrănitorile erau bine aprovizionate, căprioarele au murit în zăpada prea înaltă, peste care n-au putut trece.

În munți, cerbii încep să-și lepede coarnele, altele noi încep să le crească în curînd, astfel ca la întîlnirea cu ciutele, pe la jumătatea lunii septembrie, taurii să poarte coroana coarnelor pe cap, ca și cînd niciodată nu s-ar fi clintit de-acolo.

FEBRUARIE

L		6	13	20	27
M		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
J	2	9	16	23	
V	3	10	17	24	
S	4	11	18	25	
D	5	12	19	26	

PESCUIT

Dacă, prin lege, pescuitul este permis la toate speciile, în afara păstrăvului, vremea aspră ne limitează pretențiile la foarte puține — și acelea pescuite de obicei printr-o singură metodă: la copcă. Știuca și bibanul, carasul și roșioara mai fac încă prezența la chemarea pescarului instalat, mai mult sau mai puțin confortabil, pe gheața suficient de groasă. Îmbrăcămintea din lînă și termosul cu ceai cald sînt acum tovarășii noștri nedespărțiți. Desigur, spre sfîrșitul lunii, cînd apele încep să se dezgheațe, putem căuta bibanul și carasul în apele curgătoare. Pentru cei pricepuți, scobarul oferă partide plăcute.

În februarie știuca începe să depună icrele. Pentru că această specie nu beneficiază de prohibiție este necesar ca pescarii înșiși să renunțe acum la capturarea acestei specii care și-a micșorat efectivele în mod îngrijorător.

Ca buni gospodari, în bazinele închise putem practica copci de aerisire, cu condiția să le și întreținem — altfel, după prima noapte rece gheața se reface.

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la viezuri, jderi, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari, sturzi, grauri, cocori, sitari, duble, becaţine; la dăunători cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi prin lege. Cu autorizaţie individuală se pot vîna rîşi şi urşi (de la 15 martie).

Luna martie se caracterizează prin intensificarea pasajului de primăvară. Dacă unele stoluri de cocori şi berze au sosit încă pe la sfîrşitul lunii trecute, acum se încheie pasajul cocorilor iar spre sfîrşitul lunii începe marele pasaj; trec specii de raţe sălbatice care nu cuibăresc la noi, dar se opresc pentru odihnă şi hrana, înainte de a pleca spre Nord, împreună cu păsările oaspeţi-de-iarnă, care şi-au petrecut anotimpul rece pe bălţile din ţara noastră. Tot spre sfîrşitul lunii martie încep să sosească şi prepeliţele, dar cel mai important pasaj din această lună, pentru vînători, este cel al sitarilor. Această pasăre poposeşte în special pe luncile rîurilor, pentru odihnă şi hrană, după care porneşte mai departe. Cîteva perechi rămîn şi cuibăresc la noi şi pot fi întîlnite în păduri cu ocazia unor drumuri de rutină. Vînătoarea la sitari este mult apreciată de către unii vînători, cu toate că expediţiile din primăvară nu sînt

MARTIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

prea indicate, păsările deplasîndu-se acum spre locurile de cuibărit.

În viaţa vînatului se produc acum fenomene importante. Apar puii de lup şi vulpe şi începe împerecherea pisicilor sălbatice. Raţele salbatice încep să-şi aleagă locurile de cuibărit. Cerbii continuă să-şi lepede coarnele; creşterea noilor coarne durează cca 100—120 zile şi poate merge într-un ritm de un centimetru pe zi, ceea ce reprezintă o creştere foarte rapidă. Coarnele noi sînt mai frumoase şi mai ramificate decît cele vechi — dar nu se poate stabili o legătură precisă între coarne şi vîrsta cerbului, pentru că o dată cu regresul animalului apare şi regresul coarnelor.

Deşi aparent intrăm în primăvară, hrana vînatului este încă o problemă; ierburile sînt puţine iar hrana depusă de om a fost consumată sau s-a alterat. Un control riguros al hrănitorilor se impune ca şi luarea unor măsuri imediate pentru remedierea situaţiei.

PESCUIT

În general, luna martie debutează cu zile ceva mai calde, în care apele se dezgheaţă, dînd peştilor o oarecare vioiciune, ce se manifestă prin muşcături mai ferme. Desigur este o lună în care vom căuta carasul, roşioara, bibanul şi, uneori spre sfîrşitul ei, crapul, mai leneş decît alte specii la trezirea anotimpului. Dar şi răpitorii sînt activi; ştiuca, şalăul, bibanul, avatul se simt atraşi de nălucile metalice pe care lansetiştii le prezintă cu îndemînare. Sînt indicate şi momelile naturale vii — peştişori.

Deşi e primăvară să nu neglijăm îmbrăcămintea, mai ales hainele de protecţie; o ploaie rece poate cădea oricînd şi, de obicei în acest anotimp, sîntem mai sensibili la scăderile de temperatură.

În munţi, pescuitul la păstrăv este încă interzis. De altfel pîraiele sînt încă îngheţate şi acoperite cu zăpadă. Este indicat să trecem pe la asociaţia din care facem parte (mai ales dacă nu ne-am vizat încă permisul!), unde vom afla noile instrucţiuni, zilele de pescuit în anumite bazine şi unde vom căpăta şi alte informaţii utile.

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la viezuri, cocori, sitari, duble, becaţine; la dăunătorii cu păr şi pene în afara celor ocrotiţi prin lege. Cu autorizaţie individuală la urşi, rişi, cocoşi-de-munte.

De obicei, în luna aprilie marele pasaj de primăvară se încheie. Cele cîteva specii întîrziate vor sosi la începutul lunii viitoare — altfel, pasajul nu se încheie niciodată, permanent se găsesc păsări solitare sau în grupuri care vor trece spre Nord sau se vor întoarce de-acolo. Păsările care au sosit mai devreme cuibăresc deja sau depun ponta; celelalte se grăbesc să-şi clădească cuibul. În general la toate speciile de păsări începe formarea perechilor, iar primele care cuibăresc sînt raţele sălbatice.

Aceeaşi intensă activitate vitală o întîlnim şi la mamifere. Apar în continuare puii de vulpe, apoi purceii de mistreţi; spre sfîrşitul lunii mai vin pe lume iezii de capră neagră şi cei de căprioară — ca şi puii răpitorilor pentru care părinţii lor, ca să-i hrănească, dau iama în vînatul nerăpitor. Este timpul cînd puii de lup pot fi prinşi la culcuş, cînd păsările răpitoare pot fi combătute la cuib şi cînd ciinii hoinari şi pisicile vagabonde pot fi întîlnite mai des şi eliminate din terenul de vînătoare.

Vînătorii se mai pot bucura, în această perioadă, de pasajul sitarilor, în locurile de popas ale acestor păsări, cunoscute de amatorii unor astfel de partide.

APRILIE

L	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24		
M	4	11	18	25		
J	5	12	19	26		
V	6	13	20	27		
S	7	14	21	28		
D	1	8	15	22	29	

Se apropie un alt mare eveniment vînătoresc: rotitul cocoşilor-de-munte. Este o vînătoare dorită de toţi, care se desfăşoară în munţi, pe locuri binecunoscute, de obicei, de către personalul silvic. La cîmpie, vînatul de toate categoriile are nevoie de linişte, dar să nu uităm că în această perioadă sînt mai frecvente actele de braconaj.

Începe preocuparea gospodarilor terenurilor de vînătoare pentru pregătirea hranei suplimentare necesară în iarna viitoare; pentru început se pregăteşte terenul şi se fac însămînţări în ogoarele de hrană.

PESCUIT

Aprilie este ultima lună dinaintea opririi pescuitului în apele de şes în vederea perioadei de reproducere a peştilor. Se poate pescui la toate speciile de peşti (cu excepţia păstrăvului în apele de munte), iar în anii cu primăveri timpurii, în care apele se încălzesc mai repede, rezultatele pot fi dintre cele mai bune. Mai întîi trebuie căutaţi răpitorii — ştiuca se află după perioada de boişte — bibanul şi avatul. Se prezintă la undiţă carasul, obleţii, roşioara şi uneori chiar crapul. Pescuim acum în apele mai puţin adînci, în apropierea malurilor, unde temperatura mediului a devenit favorabilă unei circulaţii mai active a peştilor. Momelile folosite sînt cele de origine animală — peştişori vii, rîme roşii, viermuşi etc.

În această lună să fim atenţi la îmbrăcăminte: dimineţile sînt reci iar amiezile calde, ceea ce ne determină să credem că ne apropiem de vară, ceea ce nu e cazul.

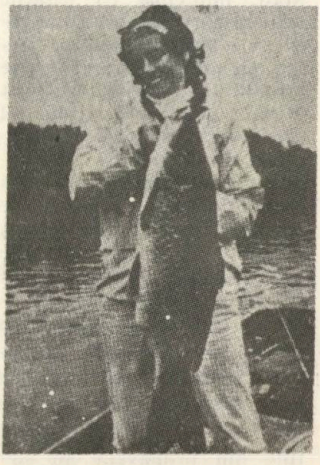

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă numai la dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație individuală se pot vîna urși și cocoși-de-munte — ultimii pînă la 15 mai.

●

Dacă vînătorului de la cîmpie nu-i rămîn prea multe de făcut, cel de la munte se mai poate bucura de vînătoare și mai ales de spectacolul oferit de cocoșul-de-munte în timpul rotitului. Este o vînătoare care întrunește toate atributele unei excursii cu caracter sportiv și care merită să fie practicată măcar o dată într-o viață de vînător.

Tot rotit se cheamă și jocul de nuntă al dropiilor, care mai poate fi întîlnit în cîteva locuri de pe harta țării. Celelalte păsări, mai ales cele de pasaj, au acum pui și singura lor preocupare este căutarea hranei pentru progreniturile care-și așteaptă permanent părinții cu ciocurile căscate. Pasajul de primăvară s-a încheiat, dar mai trec multe păsări întîrziate, cum sînt cîteva rațe mici.

Și mamiferele au acum pui. Sînt prezenți iezii de capră neagră, viteii ciutelor și iezii de căprioară. Acum apare și vițelul de cerb lopătar, de obicei unul singur, rar doi, cam la șapte luni și jumătate după boncănit. Înainte de fătare femela de lopătar se izolează de grupul din care face parte, alegîndu-și un loc ferit. Viteii de lopătar rămîn pe lîngă mamele lor pînă toamna, cînd are loc o nouă împerechere. Rîsul și pisica sălbatică au de asemenea pui.

●

În gospodăria vînătorească se execută lucrări de îngrijire în ogoarele de hrană și se dă o mare atenție combaterii braconajului, atît în terenurile de vînătoare cît și în bazinele de pescuit. Deocamdată, la cîmpie și pe coline trebuie păstrată liniștea.

MAI

L		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	31
V	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	

PESCUIT

În mai, toți peștii pașnici din apele de șes și colinare intră în perioada de boiște, cînd pescuitul sportiv este oprit prin lege. De asemenea, pescuitul sportiv la păstrăvul curcubeu și la lipan rămîne oprit pînă la începutul lunii viitoare. Mai sînt cîteva bălți socotite „de știucă" (cu un procent ridicat din această specie) în care pescuitul cu năluci este permis. Ne putem interesa la asociația din care facem parte care sînt aceste bălți.

●

Dar, de la 1 mai, se deschide pescuitul la păstrăvul indigen, care a fost oprit încă din luna septembrie a anului trecut. Este o adevărată sărbătoare pentru pescarii sportivi amatori de acest sport complex, elegant și îndrăzneț, mai ales în primele zile de după deschidere. Pentru început este recomandabil să folosim nălucile metalice, deoarece musculițele n-au apărut nici în natură și va fi greu să înșelăm păstrăvii cu artificialele noastre. Multe ape sînt acum tulburi — totuși nu recomandăm folosirea rîmei ca momeală, chiar în apele în care această metodă este permisă. De asemenea, cu toată plăcerea pe care ne-o procură participarea la o partidă de pescuit în ziua deschiderii, e bine să așteptăm pînă ce și în munți primăvara vine cu adevărat.

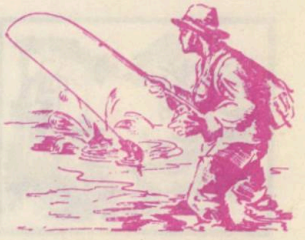

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi prin lege. Cu autorizaţie specială la căprior.

●

Poate nici o altă vînătoare nu este atît de „personală" ca vînătoarea la căprior. Cel care primeşte o autorizaţie pentru o astfel de vînătoare, cu toate că nu intră de unul singur în terenul indicat, trebuie să aleagă şi să hotărască singur asupra exemplarului ales, să-l caute şi să găsească momentul cel mai potrivit pentru vînarea lui.

Vara, pe la începutul lunii iulie şi timp de o lună are loc perioada de împerechere — aşa numitul „alergat" — la care iau parte toţi ţapii care au depăşit doi ani de viaţă. În această perioadă, aceste blînde animale îşi schimbă complet temperamentul, devin iritate, arţăgoase şi parcurg potecile pădurii cu nasul în pămînt, în căutarea femelelor apte pentru reproducţie. De aceea este indicat, pentru cei care deţin o asemenea autorizaţie încă de la începutul sezonului să nu vîneze ţapi voinici, bine conformaţi, cu coarne puternice, pentru a-i lăsa să-şi transmită aceste caractere la urmaşi. Acum pot fi vînaţi ţapii de selecţie, tocmai pentru a nu transmite urmaşilor defectele lor.

IUNIE

L		4	11	18	25
M		5	12	19	26
M		6	13	20	27
J		7	14	21	28
V	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
D	3	10	17	24	

În luna iunie ne îngrijim îndeosebi de hrana suplimentară a vînatului. Recoltarea frunzarelor (cu avizul organelor silvice) trebuie intensificată şi pe cît posibil terminată în această lună. În poienile din păduri, cînd apar peste 50% din inflorescenţe se face prima coasă a fînului. După felul cum această recoltă este pregătită pentru păstrare, aşa vom avea peste iarnă un fîn apreciat de vînat şi consumat pînă la ultimul fir. Tot acum începe şi recoltarea unor seminţe de arbori şi arbuşti.

PESCUIT

În iunie, pescuitul sportiv în apele de munte este deschis la toate speciile. Deci, în afara păstrăvului indigen din rîuri vom căuta păstrăvul curcubeu în lacurile de acumulare şi alpine, iar în anumite ape, comunicate de Ministerul Silviculturii, cu autorizaţie individuală, putem merge şi la lipan. La toate trei speciile, înainte de a ajunge în bazinul în care vrem să pescuim, trebuie să luăm legătura cu cei care gospodăresc aceste ape, pentru a ne reglementa obligaţiile şi a primi informaţii utile. Este o perioadă în care putem să folosim cu succes nălucile, de la musculiţele artificiale la linguri şi vobiere.

Spre sfîrşitul lunii iunie se deschide pescuitul şi în apele de şes, la toate speciile. În unele ape, cîteva specii sînt întîrziate în boişte, aşa că nu întotdeauna vom avea rezultate dintre cele mai bune. În orice caz, „ne facem mîna" pentru partidele care urmează.

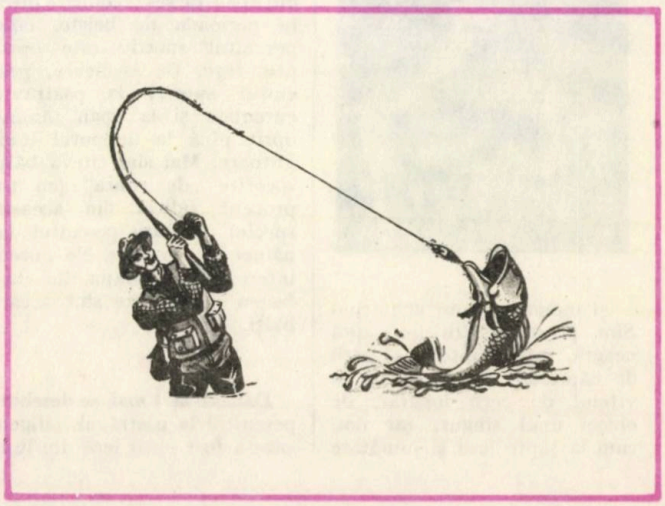

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi prin lege. Cu autorizaţie specială vom putea vîna căprioru.

●

Căprioru rămîne cea mai interesantă acţiune vînătorească din această lună. Acum are loc „alergatul" la maxima lui intensitate — o goană de mai multe ore în jurul unui copac sau al unor tufişuri, pînă cînd căprioara primeşte invitaţia ţapului. Dupa aceea, ţapul pleacă în căutarea altor femele, cu care ocazie au loc şi unele înfruntări între rivali, ca şi între mascul şi femelă. În luna iulie se poate realiza vînarea căprioru la chemătoare.

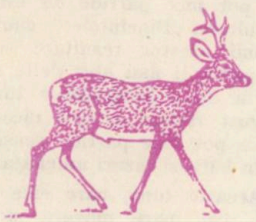

În munţi, cerbii îşi curăţă coarnele, iar pe bălţi puii vînatului cu pene au crescut şi se hrănesc intens.

●

Bunul gospodar al fondului de vînătoare se îngrijeşte acum de aducerea hranei în apropierea hrănitorilor, continuă să recolteze frunzare şi fînul din poieni şi adună hrană pentru fazani şi potîrnichi. De asemenea, în aceste terenuri se repară vechile hrători şi sărării, se construiesc altele noi, se fac reparaţii la cabane şi se execută multe alte lucrări necesare.

Atenţie mărită în terenurile agricole, unde — încă de luna

IULIE						
L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

trecută — a început recoltarea cerealelor. Este necesar să captăm bunăvoinţa mecanizatorilor ca, atîta timp cînt nu sînt împiedicaţi să lucreze normal, să protejeze vînatul aflat în culturi.

PESCUIT

În luna iulie pescuitul sportiv se poate practica la toate speciile de peşti, atît în apele de munte cît şi în cele de şes.

În această lună, pescuitul sportiv dă bune rezultate în Delta Dunării şi fluviul Dunărea. În deltă, atît fixiştii cît şi lansetiştii pot fi satisfăcuţi, cu condiţia să aleagă un loc de pescuit dintre cele mai bune. Primii pot prinde de la caras pînă la somn, iar ultimii pot căuta ştiuca, iar în lipsa ei bibanul, pe mai toate canalele interioare, pentru că suprafaţa iezerelor este acoperită cu vegetaţie. Avatul şi şalăul muşcă la gurile canalelor. Şalăul poate fi căutat cu succes în Dunăre, cu condiţia ca lansările să fie cît mai lungi.

Şi în rîuri putem pescui cu succes cleanul, la lingură, şi mreana la momeli naturale. Pentru riveranii acestor rîuri o îndeletnicire plăcută este pescuitul scobarului.

În apele de munte, pescuitul păstrăvului este deseori întrerupt, în această lună, de ploi care ţin zile în şir. Desigur că vom fi întotdeauna bine echipaţi, iar cei ce merg la distanţe relativ mari de cabane îşi vor lua şi cortul.

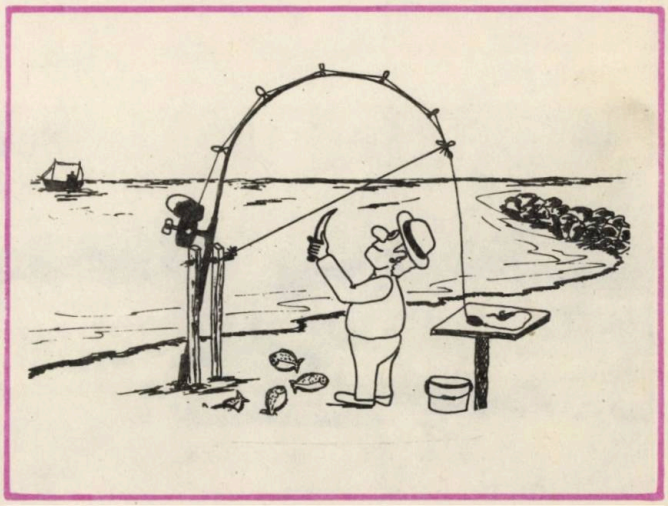

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la mistreți, turturele, porumbei sălbatici; de la 15 august la prepeliță, cocori, rațe și gîște sălbatice, alt vînat de baltă; la dăunători cu păr și pene în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație individuală la căprior.

August este, din punctul de vedere al vînătorului, o lună a zburătoarelor. Deși acest sezon se prelungește pînă tîrziu, în iarnă, zilele dintîi ale „deschiderii" sînt tot atîtea sărbători pentru vînătorul amator de asemenea expediții. Deci, din prima zi a lunii, se pot vîna turturele și porumbei sălbatici. Fiecare vînător își are „locurile" lui, pe care le controlează an de an și care i-au dat satisfacții, dar și deziluzii.

De la 15 august, prepelițele sînt în atenția vînătorilor. În tovărășia unui bun ciine pontator, o asemenea partidă, pe miriști (unde acestea mai pot fi întîlnite!), prin culturi de lucernă ca și prin porumbiști este plină de încîntare. Din păcate, numărul acestor păsări este tot mai redus, pasărea înfruntînd, în drumul ei, prea multe pericole.

AUGUST

L		6	13	20	27
M		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
J	2	9	16	23	30
V	3	10	17	24	31
S	4	11	18	25	
D	5	12	19	26	

Cei care preferă vînătoaera la baltă au la dispoziție cîteva specii de rață sălbatică. Și aici prezența unui ciine este aproape indispensabilă; în lipsa acestuia riscăm să pierdem mai multe piese decît cele pe care le putem recupera. Și gîștele sălbatice încep să fie căutate, mai ales pe locurile de hrănire și de înnoptare, care sînt de obicei terenuri agricole de pe care s-au ridicat recoltele.

Cerbii au acum coarnele formate în întregime, în timp ce unii căpriori, mai ales cei din pădurile de sub munte, continuă „alergatul".

PESCUIT

Ca și în luna trecută, toate speciile de pești din apele de munte și de șes pot să fie pescuite.

În apele de munte, mai ales în lacurile alpine, se pot face partide frumoase, sub lumina blîndă a soarelui care începe să pălească. Nălucile metalice (numere mici!) și muștele artificiale dau bune rezultate. Totuși, pentru a obține aceste rezultate este nevoie de timp, pentru că nu fiecare zi poate să ne aducă izbînzi, deci este necesară prezența cortului sau asigurarea unui loc de cazare în apropiere.

În apele de șes, de asemenea se pot face partide cu bune rezultate. Bineînțeles, campionii acestor rezultate sînt Dunărea și mai ales delta ei. În a doua jumătate a lunii august vremea se mai răcește și se pot face partide reușite și în bălți și iazuri amenajate.

Această lună, care este în cea mai mare măsură și a vacanțelor, este incontestabil luna succeselor la pescuit.

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la mistreți, viezuri, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe și gîște sălbatice, alt vînat de baltă; la sitari, duble, becaține; la dăunători cu păr și pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație individuală la cerbi carpatini, cerbi lopătari, căpriori, rîși și — de la 15 sept., cu autorizație individuală — la capre negre. Tot de la 15 septembrie se deschide vînătoarea la ierunci.

Septembrie este luna care face trecerea către marile vînători de toamnă și de iarnă.

Evenimentul cel mai important este parada nupțială a cerbilor — boncănitul, la care iau parte tinerii și bătrînii, într-o întrecere pentru cucerirea și luarea în posesie a cîrdului de ciute. În disputele pentru alegerea partenerelor, taurii își provoacă rivalii prin acel muget care face să răsune pădurile. Vînătorii cu experiență știu să deosebească tăria cerbului după felul mugetului. Mugetul scurt, plin de importanță este al cerbului cu ciute; cel firav, terminat cu un oftat este al cerbului singur. În această perioadă cerbii n-au poftă de mîncare, se agită pentru cucerirea și supravegherea ciutelor, acest efort făcîndu-i să slăbească simțitor, cu 20—30 kg.

Pe la sfîrșitul lunii începe și alergatul la caprele negre, dar

SEPTEMBRIE

L		3	10	17	24
M		4	11	18	25
M		5	12	19	26
J		6	13	20	27
V		7	14	21	28
S	1	8	15	22	29
D	2	9	16	23	30

de obicei vînarea lor se face în luna următoare.

În septembrie începe formarea stolurilor în vederea marelui pasaj de toamnă. Este momentul în care amatorul de prepelițe cantă locurile în care se formează aceste stoluri în vederea migrării și are ocazia să facă partide deosebit de reușite. De asemenea, speciile de rațe se diversifică o dată cu începerea pasajului, unele sosind din Nord pentru a rămîne peste iarnă la noi, sau pentru a zbura mai departe, spre Sud. În unii ani, spre sfîrșitul acestei luni, sosesc primii sitari, dacă toamna este timpurie.

PESCUIT

Să ne grăbim să mergem la un ultim pescuit de păstrăv în acest an, deoarece, de la 15 septembrie, sezonul se închide pînă la 1 mai anul viitor. În unele ape de munte se mai poate pescui lipanul și în lacurile alpine păstrăvul curcubeu.

În apele de șes pot fi pescuite toate speciile de pește. Septembrie este, poate, luna în care se pot folosi toate momelile și toate metodele și pot fi obținute și cele mai bune rezultate, deoarece și peștii, ca toate vietățile sălbatice, se hrănesc intens pentru a putea trece iarna mai ușor. Desigur că tot Dunărea, împreună cu delta ei, va oferi și acum cele mai depline satisfacții. În deltă vegetația începe să cadă la fundul apei și pescuitul știucii se poate face cu năluci metalice pe întinsele lacuri din deltă. În toate apele (și în bălțile amenajate) crapul își face apariția la undiță, mai ales la aceea a pescarilor mai răbdători. El poate fi căutat cu succes pe lîngă malurile canalelor din deltă și în Dunăre, acolo unde apa își încetinește cursul. Dar poate cel mai frumos pescuit în apele de la șes și coline îl oferă acum cleanul, pe care îl putem căuta la cele mai năstrușnice momeli.

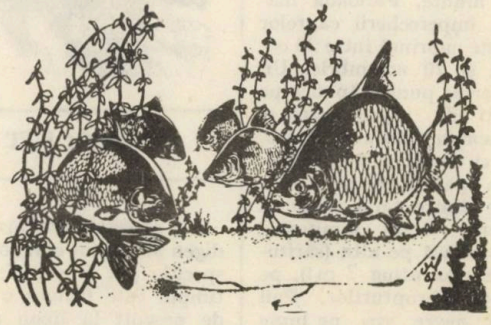

VINATOARE

Vînătoarea este permisă la mistreți, viezuri, jderi, vidre, fazani, ierunci, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe și gîște sălbatice, alt vînat de baltă; la sitari, duble, becaține; la dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație individuală la cerbi, cerbi lopătari, capre negre, urși, căprioriși, rîși.

Mai atrăgătoare decît alte vînători este cea la capre negre. Este o expediție a celor îndrăzneți, rezistenți și antrenați în ceea ce privește urcușul pe munte. Perioada maximă a împerecherii caprelor negre este cuprinsă între 20 octombrie și 20 noiembrie. Un țap puternic pune stăpînire pe un grup de capre negre și luptă pentru păstrarea supremației cu orice intrus aventurat în spațiul de trai al lui. Goanele dintre țapii rivali se fac într-o viteză uimitoare, de pe o stîncă pe alta (săriturile fără elan ating 7 m!), pe deasupra abrupturilor. Puii caprelor negre vin pe lume în luna mai, anul viitor.

Tot acum începe boncănitul cerbilor lopătari, animale irascibile și bătăioase în această epocă. Cerbii carpatini au încheiat în mare măsură boncănitul; cîteva mugete slabe îi anunță pe cei întîrziați.

OCTOMBRIE

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24	31	
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

Pasajul de toamnă al sitarilor se înscrie cu plecarea și trecerea ultimelor stoluri, care marchează încheierea marelui pasaj. La fel, pe bălți este forfotă mare, care marchează sosirea și plecarea stolurilor de rațe sălbatice. Peste tot, toamna își pune pecetea și orice partidă de vînătoare cîștigă în frumusețe prin peisajul autumnal în care se desfășoară.

PESCUIT

Cu excepția păstrăvului indigen și a celui curcubeu toate speciile pot fi pescuite. Dacă timpul este frumos o partidă de pescuit la lipan este cea mai plăcută destindere, la care contribuie pădurile îmbrăcate în culorile toamnei.

La șes, pescuitul sportiv este ceva mai slab decît în luna trecută, la peștii pașnici. Se pot face partide excepționale la știucă, pe apele în care vegetația a căzut la fundul lacului. Bibanul și avatul se prezintă în mod obișnuit la atacul nălucilor metalice. De asemenea, în rîuri, cleanul atacă în forță aceleași năluci.

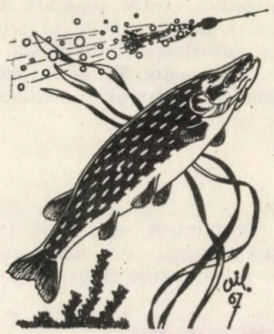

Am lăsat de o parte peștii pe care-i găsim mai aproape de noi — carasul, roșioara, obletul; ei ne oferă și acum partide plăcute, mai ales cînd vremea contribuie și ea cu cer senin și ape calme. Începe, din nou, să fie căutate momelile naturale.

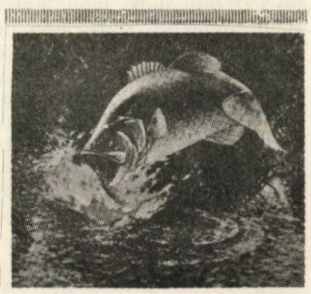

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, ierunci, fazani, potîrnichi, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe și gîște sălbatice, alt vînat de baltă; la sitari, duble, becaține; la dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație individuală la cerbi lopătari, capre negre, urși, rîși.

●

În luna noiembrie încep marile vînători de toamnă, care se sfîrșesc în primele luni ale anului viitor. Este vorba de vînătorile la iepuri, fazani și mistreți.

Iepurii, vînatul cel mai iubit de către vînătorul din cîmpie, își dă acum tributul pentru un an de protecție. Partidele de vînătoare, ce se organizează de obicei pe grupe, constituie prilej de verificare a disciplinei, dar au și un aspect social marcat, datorită faptului că nivelează stările, fiecare participant avînd aceleași drepturi și datorii.

Vînătoarea la fazani are aproape același statut, cu — bineînțeles — caracterul special al pornirii focului de armă, care se dă cînd pasărea se află în zbor. Este lipsită de etică vînarea fazanului „infanterist", ca și vînarea iepurelui „pe strat" (în culcuș). La ambele vînători trebuie lăsată o șansă și vînatului urmărit, mai ales în vremurile noastre, cînd vînătorul este echipat ca de război. Vînătoarea la fazan are un plus de frumusețe, pasărea cu pene multicolore punînd în peisaj o notă luminoasă.

NOIEMBRIE

L		5	12	19	26
M		6	13	20	27
M		7	14	21	28
J	1	8	15	22	29
V	2	9	16	23	30
S	3	10	17	24	
D	4	11	18	25	

Mistrețul — „vînatul negru" cum este numit în alte părți ale lumii — oferă un alt tip de vînătoare. Deși în ultimii ani mistrețul a apărut și în pădurile din cîmpie, acest vînat poate fi întîlnit în special în pădurile de sub munți și în munți, ca și pe dealurile împădurite. O astfel de vînătoare generează emoții puternice, pînda tăcută în așteptarea cîrdului de mistreți pus în mișcare de către gonași constituind o adevărată școală de dresaj a nervilor, iar pentru întunecatele sălbăticiuni o verificare a simțurilor, mai ales a celui al mirosului.

●

Alte vînători plăcute se fac la rațe și gîște sălbatice sau la unii sitari întîrziați în trecerea lor spre Sud. Temerarii vor urca la capre negre.

PESCUIT

Apele au început să se răcească, mai ales dacă au căzut și cîteva ploi de toamnă. Peștii pașnici aproape au încetat să apuce momeala, în special crapul, care nu mai apare în undițele pescarilor.

Tot răpitorii sînt aceia care ne mai fac să tresărim cînd firul, printr-o smucitură scurtă dă semn că năluca din capătul lui a fost atacată. Deci să ne îndreptăm atenția către știucă, biban și avat sau către peștii mărunți care mai răspund încă îndemnului pescarului. Nu se poate recomanda o anumită momeală; vom încerca cu toate cele pe care le avem la îndemînă; deci la răpitori, pe lîngă năluci, vom folosi și momeli naturale.

VÎNĂTOARE

Vînătoarea este permisă la mistreți, iepuri, fazani, viezuri, vidre, jderi, potîrnichi, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe și gîște sălbatice, alt vînat de baltă; la sitari, duble, becaține; la ierunci (pînă la 15 decembrie). Cu autorizație individuală la capre negre, urși și rîși.

Se continuă vînătorile din luna trecută, cu deosebirea că se poate întîmpla să fi căzut prima zăpadă, ceea ce este în avantajul vînătorului: urmele mistreților pot fi depistate ușor și locul lor de odihnă de peste zi de asemenea poate fi găsit de cei cîțiva cercetași trimiși în zorii zilei în căutarea vînatului.

Mistreții sînt animale care percep cu ușurință zgomotele neobișnuite din pădure. Se pare că au și un sistem de comunicare: cînd simt că ceva nu este în regulă scot un fel de pufăit. Cercetătorii au mai desprins din comportarea mistreților alte aproape 20 de semnale distincte, fiecare cu caracteristicile sale. Perioada lor de împerechere este pe la sfîrșitul toamnei și începutul iernii. Scroafa fată după 17—18 săptămîni 4—10 purcei,

DECEMBRIE

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

funcție și de abundența hranei în zona respectivă. Uneori împerecherea se produce și mai devreme; a fost filmată o scroafă cu purcei încă în luna ianuarie.

Acum, spre iarnă, vulpea are blana cea mai frumoasă, brună și înspicată, deoarece după năpîrlirea de primăvară părul crește încet. Este un animal înzestrat cu toate simțurile active, îndeosebi mirosul; și văzul îl are bun, iar în ceea ce privește auzul rivalizează cu oricare animal sălbatic. Tocmai pe acest auz se bazează vînarea vulpii la chemătoare, un mic instrument care imită țiițiitul șoarecelui sau țipătul iepurelui rănit. Urmele vulpii pot fi confundate, la prima vedere, cu cele ale ciinelui; cele ale vulpii sînt mai lunguiețe și se înscriu în linie dreaptă, pe cînd ale ciinelui se înscriu în zigzag.

PESCUIT

Doar în iernile blînde pescuitul sportiv se mai poate practica, cu un oarecare succes și în luna decembrie. Altfel, iarna începe, apele se răcesc și uneori chiar îngheață. Pescuitul în bazinele amenajate este de obicei interzis și doar apele curgătoare mai oferă prilejul unor partide sărace în rezultate, dar care ne obligă la o mișcare sănătoasă. De obicei, decembrie este o lună a recapitulărilor — succese și insuccese —, de verificare a uneltelor și așezarea lor în locuri ferite de umezeală, pentru că — chiar dacă vom merge la copcă în timpul iernii — vom folosi alte unelte, specifice acestui gen de pescuit.

Am cunoscut un oraș ardelenesc cu mulți muscari, în care aceștia se întîlneau, pe rînd, la cîte unul dintre ei, povestind și confecționînd muște artificiale pentru pescuitul lor preferat din primăvara viitoare.

ANIVERSARĂ

Cu trei decenii și jumătate în urmă, prin decretul 211 a luat ființă Asociația Generală a Vînătorilor din România, organizație ce asigura un cadru incomparabil mai bun pentru practicarea vînătorii de către toți oamenii muncii — și nu numai pentru reprezentanții claselor posedante ca în trecut. Prin decretul 378 din 25 septembrie 1953 — deci acum treizeci de ani — se alătură vînătorilor astfel organizați și pescarii sportivi, constituind împreună, de trei decenii, Asociația Generală a Vînătorilor și Pescarilor Sportivi din R.S. România.

O comparație între perioada fostelor societăți de vînătoare și de pescuit care dirijau în mod dispersat și eterogen problemele vînătorii și pescuitului sportiv în scopul obținerii unor profituri cît mai mari, și realizările ultimilor 35 de ani în acest domeniu este cît se poate de revelatoare. Astfel, dacă luăm în considerare numai principalele specii de vînat, constatăm că pe terenurile administrate de A.G.V.P.S., și care reprezintă circa 70% din teritoriul cinegetic al țării, efectivele acestora au crescut în mod considerabil: de aproape 12 ori la cerbul comun, de 19 ori la căprior, de 10 ori la mistreț și capră neagră și de 18 ori la fazan. La aceasta au contribuit pe lîngă măsurile de îngrijire și ocrotire și populările masive efectuate în această perioadă. Astfel, comparativ cu anul 1957 s-au recoltat în timpul anului trecut, pentru hrana vînatului, de 25 de ori mai multe furaje, s-a pus o cantitate de sare de 22 ori mai mare, s-au făcut culturi pentru vînat pe o suprafață depășind de 12 ori pe cea existentă acum 25 de ani.

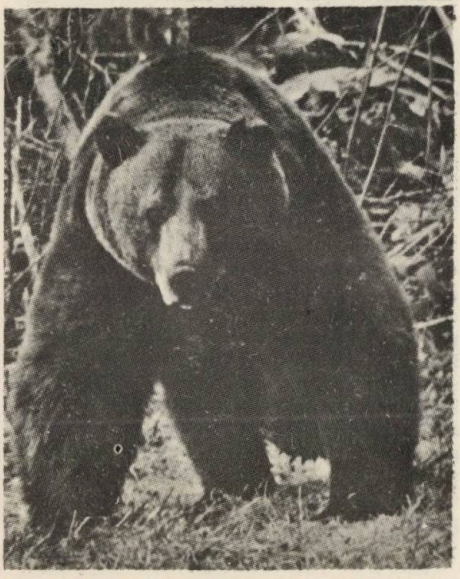

Datorită eforturilor susținute cu privire la combaterea dăunătorilor, aceștia au scăzut de la un an la altul. Numai în anul 1982 s-au recoltat 700 de lupi, 14.000 de vulpi, mai mult de 16.000 dăunători cu păr și aproape 700.000 dăunători cu pene — în principal ciori grive și coțofene — și aceasta numai pe terenurile aparținînd A.G.V.P.S. Desigur, măsuri asemănătoare au fost luate și de silvicultori pe terenurile pe care le gospodăresc direct.

Instalațiile și construcțiile vînătorești au fost de asemenea corelate cu exigențele unei bune gospodăriri a fondurilor de vînătoare; este vorba de observatoare, de cărări de apropiere, de cabane, refugii, bordeie de pîndă, ca și alte construcții specifice.

Populările cu vînat au fost o preocupare permanentă a A.G.V.P.S. care a introdus în perioada 1950—1982 în terenurile pe care la administrează — cu sprijinul Ministerului Silviculturii — peste 300 de cerbi comuni și cerbi lopătari, aproape 8 000 de căpriori, cca două milioane de fazani și peste 12.000 de iepuri. Trebuie subliniat faptul că de cîțiva ani, unitățile noastre colonizează anual peste 150.000 de fazani, majoritatea din producție proprie.

Recoltele au crescut și ele o dată cu sporirea efectivelor de vînat: în timpul ultimilor 25 de ani, cu peste 12 ori la cerbul comun, de 40 ori la căprior, de 5 ori la mistreț și de 5 ori la fazan. Chiar și în privința iepurilor putem aprecia că, în raport cu dinamica efectivelor, recolta se menține în general la un nivel acceptabil.

Creșterea cantităților de vînat recoltat a avut drept consecință o mai mare satisfacere a dorințelor membrilor Asociației noastre, o mai bună aprovizionare a populației cu carne vînat cît și asigurarea exportului.

La sfîrșitul anului 1983 numărul vînătorilor este de 54.000, adică de două ori mai mult decît în 1952; organizați în grupe, filiale și asociații, ei administrează peste 1500

fonduri de vînătoare a căror suprafață se ridică la circa 16.000.000 ha.

Baza pescuitului sportiv administrată de A.G.V.P.S. a crescut, în mod considerabil din 1953. Lungimea rîurilor din regiunea de cîmpie și colinară destinate pescuitului sportiv a crescut cu circa 13.200 km, suprafața lacurilor și a bălților cu 12.000 de ha, aceea a iazurilor și bazinelor de aproape 30 de ori. De asemenea, în ultimii ani au existat preocupări pentru extinderea bazei proprii pentru producția peștilor destinați populărilor, unitățile A.G.V.P.S.dispunînd în prezent, în acest scop, de peste 600 ha. Stația de reproducție artificială a peștilor de la Gogoșari — AJVPS Giurgiu—furnizează anual circa 70 milioane alevini pentru populări.

Apele de cîmpie și colinare s-au îmbogățit în fiecare an prin populări cu cantități apreciabile de pește; astfel, în ultima perioadă se deversează anual, în apele administrate de A.G.V.P.S., peste 500 de tone de crap și caras — față de numai 25 de tone în 1954 — și peste 70 de milioane de alevini de clean, mreană, crap, fitofagi și alte specii de pești. La nivelul anului 1983 cantitatea totală de pește destinată populărilor depășește de 50 de ori pe cea a anului 1954.

Cantitatea de pește reținută de membrii Asociației este apreciată la 2200 tone anual, la care se mai adaugă cîteva sute de tone livrate la fondul pieții pentru consumul populației. Mai administrăm în plus, tot pentru pescuit sportiv, circa 50% din rețeaua apelor de munte ale țării și aproape 5.000 ha lacuri de munte și de baraj — față de numai cîteva hectare existente în 1954. Amenajările piscicole ca și populările acestor fonduri cu milioane de alevini de salmonizi în fiecare an au făcut ca numărul pescarilor sportivi în apele de munte să depășească dublul față de anul 1954; împreună cu pescarii apelor de cîmpie și colinare ajungem la 210.000 de pescari sportivi, ceea ce reprezintă o creștere de peste 5 ori față de anul 1954.

Asociația noastră desfășoară o activitate rodnică și pe plan internațional, A.G.V.P.S. făcînd parte din Consiliul Internațional al Vînătorii și Conservării Vînatului (C.I.C.), Fundația internațională pentru salvarea vînatului și Confederația Internațională a Pescuitului Sportiv (C.I.P.S.).

Reprezentanții Asociației noastre au obținut, de-a lungul anilor, locuri de frunte la diferite manifestări internaționale — congrese, simpozioane, concursuri de tir, de pescuit sau de cîini de vînătoare — și cu deosebire la expozițiile de vînătoare. Țara noastră deține recordurile mondiale la cerb,

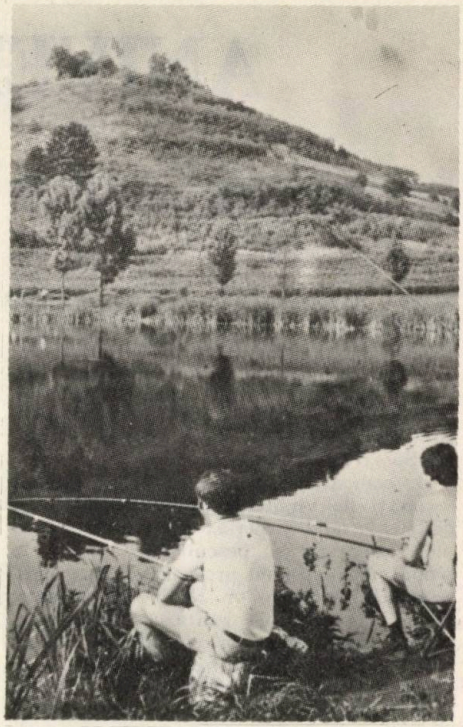

urs, capră neagră și lup, precum și multe alte locuri fruntașe.

Menționăm că în anul 1983 am aniversat și 35 de ani de la apariția primului număr al revistei noastre, precum și 10 ani de la înființarea Gospodăriei Economice de Vînătoare și Pescuit Sportiv.

Mai amintim că tot în anul 1983 s-au împlinit 90 de ani de la înființarea primei societăți de vînătoare în București. Totodată, în iulie 1919, ca urmare a actului istoric de la 1 Decembrie 1918 privind făurirea statului național unitar român, apare primul statut al Uniunii Generale a Vînătorilor pe întreaga țară românească.

Realizările obținute în perioada celor 35 de ani, dar în special în ultimii 18 ani, demonstrează pregnant sprijinul nepreținut acordat de partidul și statul nostru, personal de Secretarul general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu — inițiatorul cadrului legal optim dezvoltării vînătorii și pescuitului sportiv reprezentat de *„Legea nr. 26/1976 privind economia vînatului și vînătoarea"* și *„Legea nr. 12/1974 privind piscicultura și pescuitul"*, al ocrotirii și dezvoltării faunei cinegetice și piscicole a țării, al creării unor condiții cît mai bune de viață pentru întregul nostru popor.

Ion C. CAZACU

cunoștințe și îndemînări

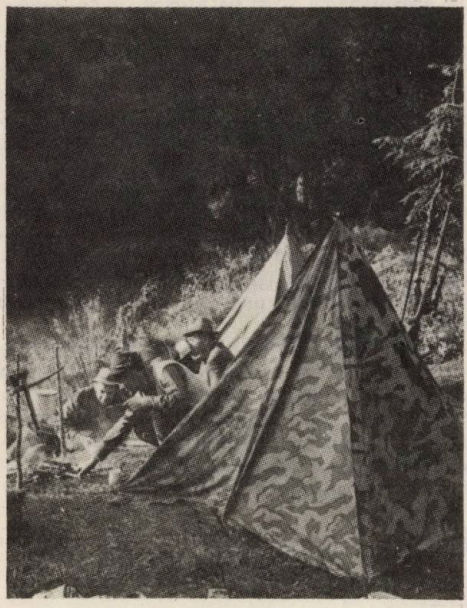

Ionel POP

Vînătorul iasă în terenul de vînătoare, iasă în natură. De la primii lui pași se vede înconjurat de o lume nouă, alta decît ceea în care trăiește, între zidurile casei. O lume plină de încîntări, însă și de probleme și de greutăți. El se introduce tot mai mult în pulsul de viață al acestei lumi, se apropie de condițiile de viață impuse de mediul traiului ființelor întinderilor libere. Ca să poată culege mai multe din bogăția de roade pe care i le întinde, generoasă, natura, însă și pentru a se putea împăca cu asprimile ei, și uneori a le învinge, apoi, pentru a ieși biruitor din marea concurență firească în care intră neîntîrziat, — vînătorul are nevoie de anumite cunoștințe și îndemînări. Și acestea sînt o legătură între vînător și natură.

Nimeni nu s-a născut maestru nici în arta vînătorii. Cunoștințele și îndemînările vînătorești nu și le poate însuși în banca de școală sau citind la gura sobei în fotoliu comod. În cărți și în alte scrieri el va găsi doar indicații și sfaturi. Cunoștințele și îndemînările trebuitoare vînătorii se dobîndesc și se șlefuiesc prin exercițiu îndelungat, de ani întregi. Unii dintre vînători vor apropia desăvîrșirea în ce privește unele dintre îndemînări, alții în altele, mulți vor rămîne în cadrul mediocrității, impuse de însușirile lor personale și de împrejurările de viață. Însă toți și le vor putea dobîndi în măsura trebuitoare pentru a fi un bun vînător și a avea plăcere aleasă și chiar folos în vînătoare.

Înainte de toate vînătorul trebuie să-și cunoască unealta de căpetenie, pușca, și să aibă îndeminarea de a o folosi bine. Nu intră în preocupările prezentei lucrări înfățișarea armelor de vînătoare, existente într-o gamă foarte bogată și specializată. Și nici nu vom intra în problemele balisticii, adeseori încîlcite și înecate în formule matematice. Ne vom mărgini să aruncăm priviri, unele fugare, prea puțin tehnice, asupra legăturii dintre vînător și arma sa, adică a mînuirii acesteia.

Trebuie să arătăm de la început că școala elementară nu se face în terenul de vînătoare, trăgînd asupra vînatului. Acesta, vînatul, ar plăti taxele de învățăcel, și le-ar plăti foarte scump, prin rănile ce desigur i s-ar face din belșug și fără de nici un folos pentru vînător. Chiar înainte de a îndrepta arma ucigătoare asupra unei vietăți, și apoi mai tîrziu, între partidele de vînătoare, și stăruitor, se vor face chiar și acasă exerciții de epolare, de ochire oarbă. La poligon, sau la lărgime, se va trage la semn, în ținte fixe și în altele mobile. Prin exercițiile de tir desigur că se dobîndește îndemînare de a lovi în țintă cu proiectilul aruncat din pușcă. Însă un trăgător bun încă nu e totdeauna și un vînător bun. Tirul la poligon e un sport cu totul deosebit de vînătoare. La poligon poate cineva să trimită în semn sute de proiectile unul după altul, poate să-și încarce pieptul cu zeci de medalii dobîndite la concursuri, aceasta însă nu înseamnă că e un bun vînător. Tirul este numai o singură îndemînare, vînătoarea cere un complex de îndemînări și preocupări, între care își are locul de frunte și mînuirea armei. Chiar și tirul în sine e altul cel de la poligon și altul tirul vînătoresc, fără a neglija însă însemnătatea exercițiilor cel puțin începătoare de la poligon. De aici e faptul, care pare paradoxal, deși a fost de multe ori observat, că unii mari maeștri

CUNOȘTINȚE ȘI ÎNDEMÎNĂRI

în tirul sportiv, afară în teren scapă vînat după vînat. Nou în vînătoare, față de poligon, e mai ales elementul surprizei, care de cele mai multe ori nu îngăduie cumpăniri și potriviri îndelungate, și care cere și hotărîre și executare de împușcătură într-o clipă, și aproape totdeauna în împrejurări schimbate. S-ar zice, deci, că în ce privește tirul vînătoresc exercițiile de acasă ar fi inutile. Nicidecum! Tragerea se învață în școala elementară a poligonului, și tot acolo se și perfecționează. Șlefuirea, rodajul, adaptarea îndemînării la condițiile vînătorii se face rînd pe rînd în teren, ținîndu-se seama de împrejurările și de normele între care aici se pune în funcțiune teribila unealtă ucigătoare, care e arma de foc.

Împușcarea unui vînat înseamnă pentru acesta durere, suferință, rău care nu poate fi înlăturat. Însă el poate și trebuie să fie scurtat, micșorat. Pentru aceasta se cere o severă autodisciplinare a vînătorului. Înainte de a fi pornit din țeava puștii, fiecare foc de armă trebuie să fie judecat, dacă după poziția în care se găsește vînatul, după distanță, după felul armei, și nu mai puțin după îndemînarea de tragere a vînătorului, el va putea ucide imediat vînatul în care va trage; mult și mai greu se păcătuiește aici prin împușcături făcute la distanțe excesive, „pe un bun noroc". La vînatul mare, la care se trage cu glonț, distanța prea mare — socotind bătaia carabinei și îndemînarea vînătorului — face să devieze proiectilul unic, să nu lovească precis locul unde el ar produce o moarte instantanee sau grabnică, ci numai să rănească, schilodind sau producînd moartea după ceasuri sau chiar zile de chinuri. Aici, în asemenea caz, o probabilitate este că proiectilul va trece alături, vînatul se va alege numai cu o spaimă trecătoare, iar vînătorul cu un moment de amărăciune. Ceea ce nu e o mare nenorocire, nici pentru unul și nici pentru celălalt. În schimb, la vînătoarea cu alice, din ploaia aruncată la distanță nepermisă, foarte adeseori se alege un fir sau două care lovesc. Aparent ușor, vînatul își continuă fuga sau zborul și dispare ca neatins; urmărirea e fără rezultat, vînătorul fără conștiință se mulțumește să dee din umeri: „A fost și a trecut". Însă acele grăunțe de plumb, unul, două, au atins totuși părți vitale, animalul se îmbolnăvește, boala durează uneori zile întregi, pînă ce moartea sfîrșește chinurile. Acestea sînt împușcăturile păcătoase, care golesc de vînat terenul și fără îndoială că pun o pecete urîtă asupra vînătorului.

După această poate mai frecventă greșeală mare, se mai înșiruiesc și altele. Să amintim cîteva.

Se laudă unul: „Eu îmi împușc căpriorii cu un Winchester calibrul 22, cu un „plici" cum e batjocorită această armă mică. Știi cum cade căpriorul lovit după ureche?!" Bietul căprior „lovit după ureche", uneori cade în foc și moare curînd și dacă e lovit de acel glonțișor proiectat dintr-un cartuș slab. Lăudărosul nu spune însă cîți căpriori i-au plecat răniți cu această armă mult prea slabă. Tragi în aceste biete animale cu o carabină potrivită, chiar și dacă glonțul n-a fost „pus ca și cu mîna", în gît sau inimă, ci în altă parte vitală, ele s-ar fi sfîrșit curînd, fără să ducă în ele sîmburele unei morți tîrzii și neînchipuit de chinuite, sau ale unei tînjiri în boală, de asemenea chinuitoare. Se aseamănă cu acest păcătos și cel ce trage cu pușuri în vînatul mare, care — în afara cocoșului de munte — și potrivit legii, poate fi împușcat numai cu glonț unic. Glonțul poate fi dirijat cu precizie, pușurile în zborul lor se împrăștie, lovesc la întîmplare, adeseori lovesc superficial, nu „opresc" vînatul, nu-l omoară pe loc.

De asemenea e greșit, din același motiv al rănirii fără o moarte instantanee sau foarte apropiată, a se trage pe lumină slabă; apoi, într-un vînat acoperit în parte de copaci, de tufe, a se trage cu glonț într-un chip pripit — așa cum la vînatul mic „se aruncă focul" din arma cu alice.

Chiar ținînd seama de toate regulile tirului vînătoresc, nu se poate evita cu totul rănirea vînatului. O datorie de onoare a vînătorului este ca, fiind aceasta cu putință, să dea imediat lovitura de grație vînatului care se zbate încă, scurtîndu-i prin aceasta chinurile. Apoi să caute și să sfîrșească vînatul care a dispărut.

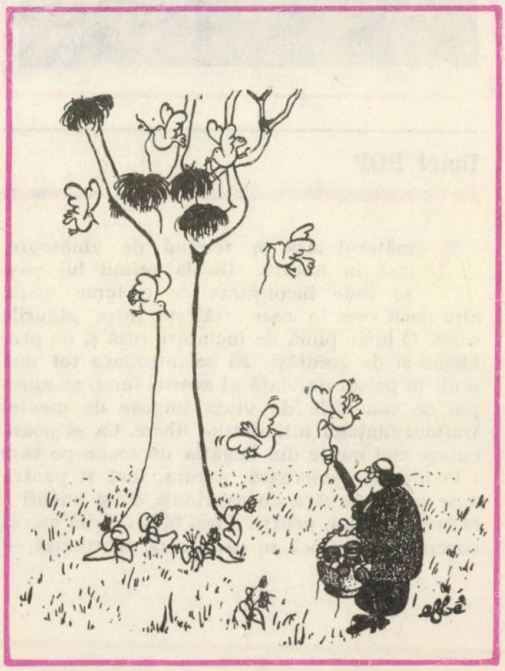

„PESCOTERAPIA“

S-a constatat că o treime din bolile de care suferă omul modern își are originea în dezechilibrul dintre creier și structurile nervoase periferice. Cînd individul este preocupat în mod intens de o problemă, îi este solicitat nu numai creierul ci și toți mușchii, printre manifestările cele mai frecvente numărîndu-se oboseala vădită a brațelor, spasmele intestinale, încrețirea frunții etc. Treptat, această „stare de tensiune“ se permanentizează, ducînd la un dezechilibru (apar astfel: incapacitatea de concentrare, tulburările viscerale, angina, astmul, eczemele etc.).

Medicul italian Dino Valenti, specialist în medicină sportivă, în urma studiilor întreprinse susține că dintre toate sporturile practicate pe glob, pescuitul reprezintă cura ideală a bolilor psiho-somatice ale omului modern. O zi petrecută în mijlocul naturii, pe malul unui lac, ne creează o stare de spirit cu totul deosebită. Simțim cum ne cuprinde un fel de beatitudine, ce ne face să regretăm obligația revenirii în mediul citadin atît de agitat.

Această stare de relaxare dobîndită sîmbăta și duminica la pescuit, persistă toată săptămîna, timp în care, sentimentele și speranțele renasc, căpătînd o nouă strălucire. Și astfel, fizicul și psihicul ajung într-un echilibru normal.

Pescuitul este considerat și un antidot împotriva infarctului, deoarece pune în mișcare musculatura brațelor și, mai mult, reglementează chiar circulația și respirația.

(după „Acquasport“)

Manuela PRECUPAȘ

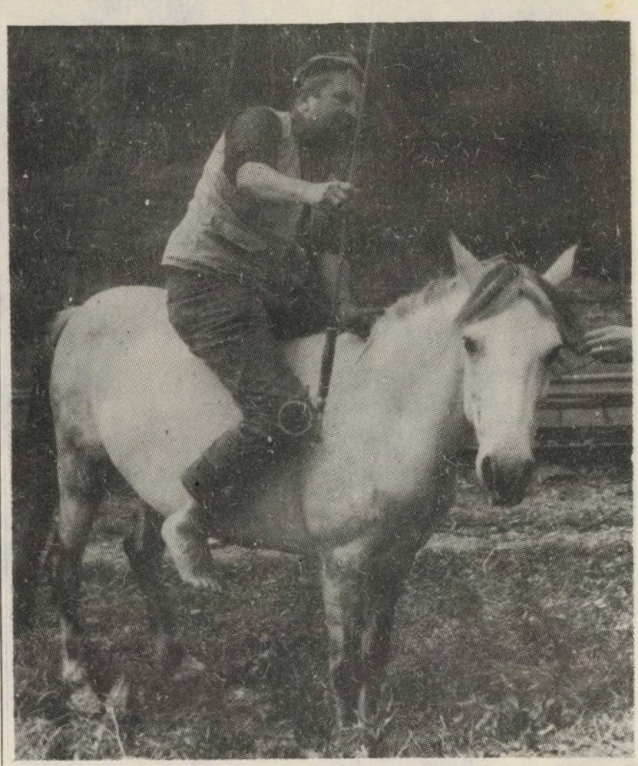

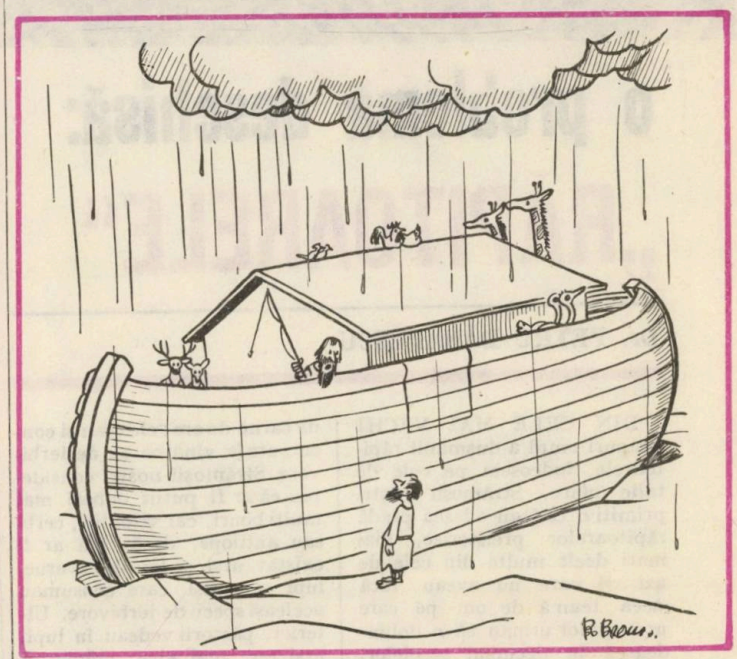

Mă îndoiesc că vei prinde ceva cu numai două rime!

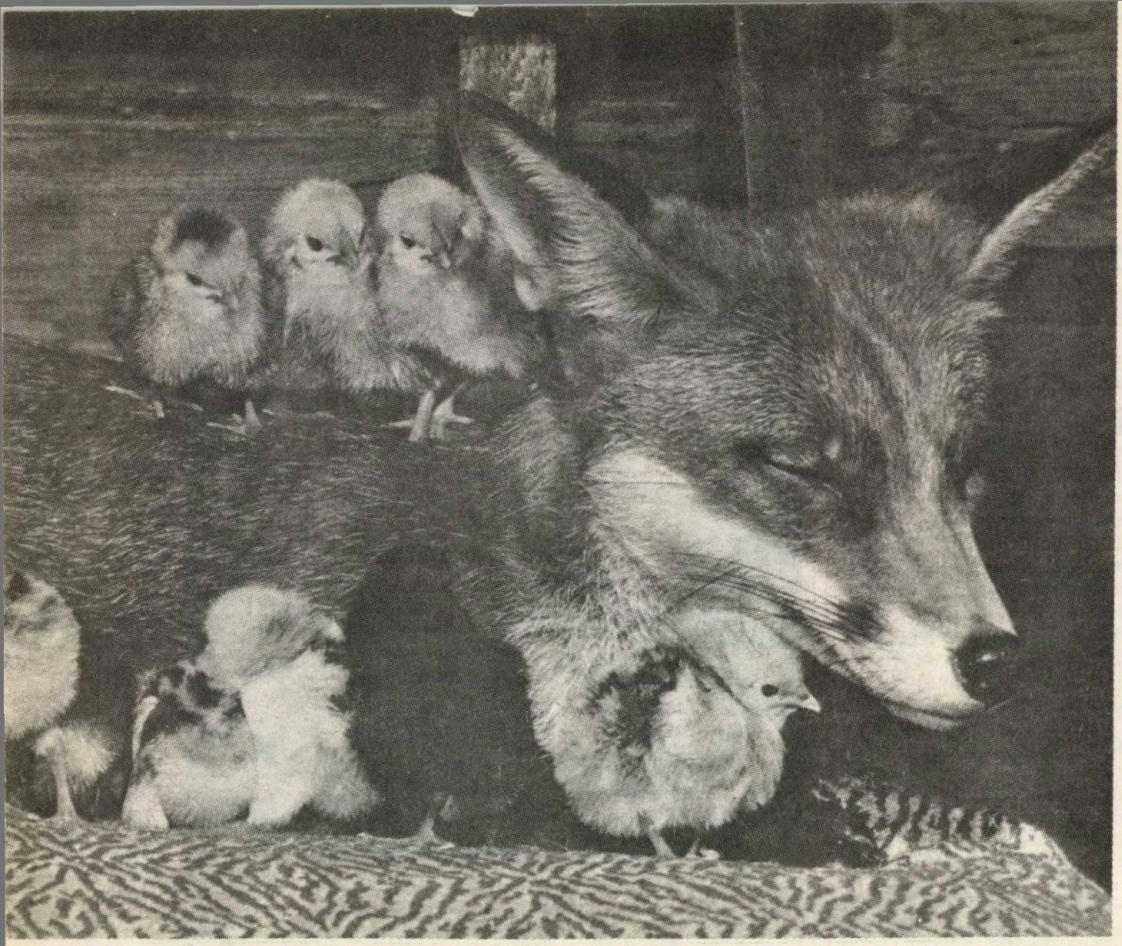

o problemă deschisă: „RĂPITOARELE“

Dr. PETRU BĂNĂRESCU

DIN CELE MAI VECHI timpuri omul a dușmănit răpitoarele, îndeosebi pe cele de talie mare. Strămoșii noștri primitivi cădeau adesea pradă răpitoarelor preistorice, mai mari decît multe din cele de azi și care nu aveau încă acea teamă de om pe care urmașii lor urmau să o dobîndească în decursul secolelor. Dar marile răpitoare preistorice nu erau numai consumatoare de carne de om; ele erau și concurente la vînătoarea de ierbivore. Strămoșii noștri considerau că ar fi putut doborî mai mulți bouri, cai sălbatici, cerbi sau antilope, dacă nu ar fi existat urși și lei de caverne, lupi sau rîși care consumau aceleași specii de ierbivore. Ulterior, păstorii vedeau în lupi, urși etc. mai ales prădătorii turmelor lor iar o dată cu trecerea la agricultură și la viața sedentară în gospodării stabile, omul a adăugat la lista dușmanilor săi ulii și alte păsări răpitoare, vulpea, dihorul și alte mamifere carnivore mici care îi dijmuiau păsările din ogradă, iepurii de casă etc.

De aici concepția care a durat milenii și secole, pînă aproape în zilele noastre: răpitoarele sînt dușmanii omului dacă nu ar fi ele (cu alte cuvinte dacă ar fi distruse) nu ar mai fi cine să-i prade turmele, să-i fure păsările din coteț iar vînătorii ar împușca mai mulți iepuri, căprioare sau potîrnichi. Pescarul a adăugat la lista dușmanilor păsările ihtiofage și vidra care ar contribui la scăderea efectivului peștilor.

Cunoașterea mai profundă a legilor după care se guvernează lumea vie, posibilă în urma progreselor înregistrate de eco-

logie, a determinat modificarea acestor concepții învechite și bazate pe un raționament simplist. Lumea vie este organizată în asociații de specii animale și vegetale între care există o strînsă interdependență. Rolul fiecărei specii este determinat în primul rînd de locul său în lanțul trofic: cu ce specii se hrănește și de care specii este consumat. Dacă nu ar fi consumată, o specie s-ar înmulți atît de mult încît n-ar mai avea loc pe pămînt. Vegetația de pajiști și stepe nu se menține ca atare decît dacă e păscută de mamifere, sălbatice sau domestice; s-a încercat, de exemplu, la rezervația stepică de la Askania Nova în Ucraina, să se protejeze anumite formațiuni vegetale oprindu-se total pășunatul; rezultatul a fost că aceste formațiuni au dispărut cu desăvîrșire. Suprapășunatul dăunează foarte mult învelișului vegetal; dar subpășunatul sau nepășunatul dăunează și ele. În mod similar, turmele, de ierbivore mari din savanele africane nu s-ar putea menține dacă nu ar fi dijmuite de lei, șacali, cîini sălbatici și hiene. Nedijmuite, antilopele și zebrele s-ar înmulți atît de mult încît ar distruge iarba savanelor, după care ar muri de foame mult mai multe exemplare decît cele ce cad pradă răpitoarelor.

Dar problema mai are un aspect. Dușmanii și prădătorii unei specii nu sînt doar marile răpitoare, pe care le vede oricine, ci și paraziții animali și bacterieni, care provoacă o mortalitate mai mare decît răpitorii. Există și în această privință un echilibru: din fiecare specie de ierbivor, un anumit număr cade pradă răpitoarelor, altul paraziților, iar alt număr supraviețuiește. Lipsind răpitorul, proporția exemplarelor parazitate poate crește atît de mult, încît să supraviețuiască mai puține exemplare. Afirmația după care mamiferele răpitoare și păsările ihtiofage consumă cu predilecție exemplarele parazitate, bolnave sau slabe — fiind adevărați agenți sanitari și factori selectivi — nu este o simplă afirmație a zoologilor, ci corespunde unei realități adesea verificate în natură. Se știe că distrugerea vulpilor în anumite regiuni a avut ca efect dispariția iepurilor, în urma extinderii epizootiilor.

Se adaugă faptul că răpitoarele sînt ele însăși un obiect de vînătoare de calitate superioară.

Iată de ce nu se mai pune deloc problema exterminării răpitoarelor, ci cel mult menținerea efectivului unora dintre ele sub o anumită limită. Nici un mamifer răpitor din țara noastră nu a depășit această limită, iar dintre păsări cel mult cele două specii de ulii.

Problema răpitoarelor ia un aspect aparte în cazul peștilor. Întîi de toate, care sînt la noi peștii răpitori? Păstrăvul, fîntînelul și lostrița în rîurile de munte, cleanul și parțial somnul în cele colinare, știuca, șalăul, bibanul, avatul și somnul în cele de șes. Putem adăuga sturionii migratori și scrumbia de Dunăre. Deci dintre cei mai valoroși pești și dintre cei căutați cu predilecție de pescarii sportivi. Căci să nu includem între răpitori zglăvocul, ghiborțul sau fusarii, consumatori de nevertebrate, nici bieții guvizi, acuzați în mod absolut neîntemeiat că ar consuma icre și puiet de pești, cînd ei se hrănesc aproape exclusiv cu crustacee, moluște și cel mult cu

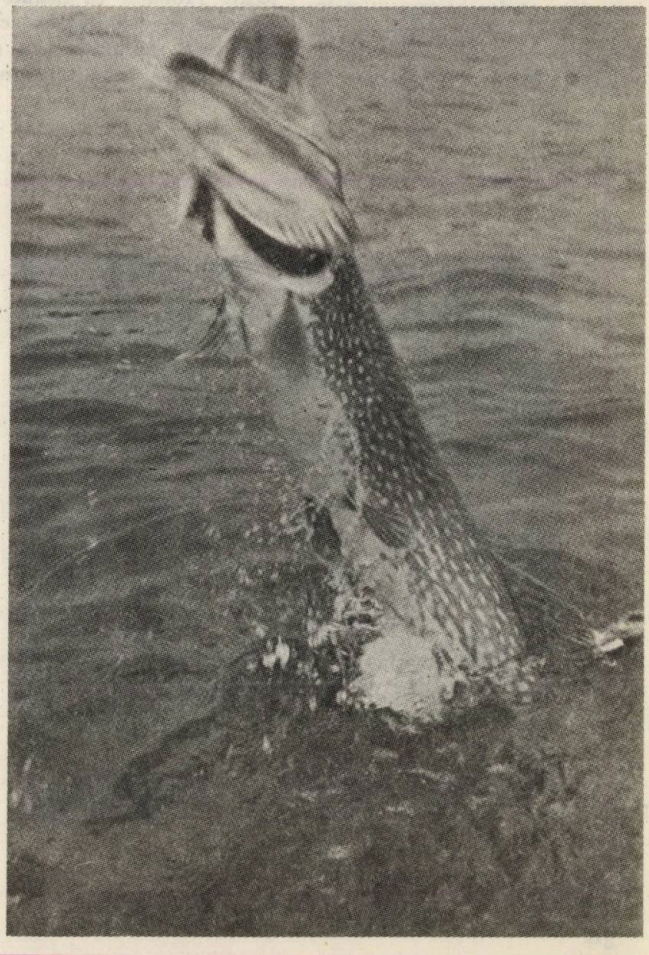

alte specii de guvizi și totodată sînt principala hrană a șalăului, cel puțin în lacul Razelm. S-a urmărit într-un trecut apropiat combaterea știucii, al cărui efectiv în ghiolurile Deltei era într-adevăr mare — circa 30% din ihtiofaună. Azi proporția știucii a scăzut în mod îngrijorător și s-a pus problema esociculturii, mai ales pentru repopularea anumitor unități.

Pescuitul industrial, neselectiv, cu unelte de plasă, a afectat și afectează proporția dintre specii. Faptul a fost sesizat cu decenii în urmă, făcînd obiectul uneia dintre primele încercări de a aplica matematica în rezolvarea unor probleme biologice. S-a constatat că în cursul primului război mondial, cînd pescuitul oceanic a fost sistat în anumite zone, proporția peștilor răpitori a crescut mult, cea a speciilor „pașnice" scăzînd în mod corelativ. Curînd după război, s-a reajuns la

„RĂPITOARELE"

situația anterioară. Explicația fenomenului, dată cu ajutorul unor formule, poate fi exprimată mult mai simplu. Într-un pescuit neselectiv, cad laolaltă pești răpitori și nerăpitori („pașnici"). Ambele categorii suferă, prin faptul că o parte a efectivului lor se reduce. Dar totodată peștilor răpitori li se ia o parte din hrană — cei nerăpitori. Deci ei sînt dublu dezavantajați. Dimpotrivă, peștilor nerăpitori nu li se ia din hrană, iar numărul dușmanilor lor naturali — răpitorii — scade. Deci ei sînt parțial avantajați. Aceasta nu este o simplă speculație, ci corespunde realității, fiind un fapt verificat. Probabil că înainte ca omul să devină pescar activ, proporția răpitorilor era mai mare. Prin pescuitul intens, această proporție a scăzut; cînd pescuitul încetează, cum a fost în timpul războiului, proporția răpitorilor crește, iar la reluarea pescuitului ea scade din nou, așa cum s-a constatat după război.

În zilele noastre pescuitul sportiv tinde să înlocuiască pe cel economic în multe zone, mai ales în apele interioare, el devenind tot mai intens chiar în mări. Ori acest pescuit este selectiv, răpitorii fiind căutați cu predilecție. Fenomenul amintit mai sus — scăderea proporției răpitorilor și creșterea celei a nerăpitorilor — ajunge să fie și mai marcat în cazul pescuitului economic neselectiv și se întrevede necesitatea unor măsuri speciale de protecție a răpitorilor, chiar de combatere parțială a nerăpitorilor.

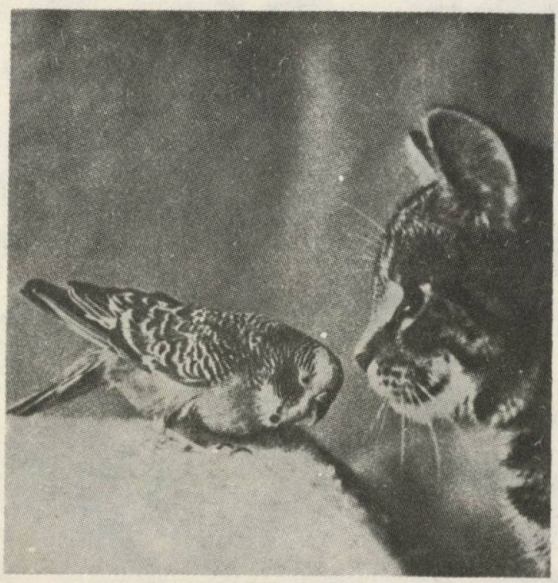

- *Nu mi-e frică de cîini, ci de căței.*
- *Cine nu suportă aerul piscurilor, să rămînă în vale.*
- *Sub laba pisicii, și-a dat seama șoarecele de greșeală.*
- *Prin laude trăiesc poveștile vînătorești.*
- *Spre marile înălțimi, cînd nu mai pot urca drumurile, pornesc cărările.*
- *Are papagal bun, însă colivie slabă...*
- *Vînatul cu păr a avut mare trecere la nunta chelului.*
- *Ca să mănînce, și vulturul coboară pe pămînt.*
- *De cîte belele nu te scapă frica...*
- *Cea mai încăpătoare din lume este povestea vînătorească.*
- *Vopsind colivia, nu bucuri pasărea închisă.*

I.M.

SCURTE

Mulți parizieni au fost intrigați de un anunț apărut pe zidurile Capitalei, prin care proprietarul unui câine labrador oferea 10000 franci celui care-i aduce animalul, pe nume „Cyrus" pierdut cu 10 zile în urmă. S-au emis ipoteze dintre cele mai fanteziste, cititorii de romane polițiste opinînd că recompensa uriașă se datorează, probabil, faptului că zgarda câinelui trebuie să conțină microfilme valoroase. Întrebat, proprietarul, Virgil Brill, a explicat, însă, că nu se poate despărți de câinele său și că e gata să-și dea toate bunurile pentru a-l găsi.

*

Într-un cotidian norvegian a apărut următorul anunț: „Vînd câini. Rețineți că numai așa puteți cumpăra cu banii dv. o dragoste credincioasă și de lungă durată!"

*

„Fiți buni și aveți milă de câini" — a apelat prin presă președintele Asociației vestgermane de ocrotire a animalelor. „În nici un caz nu urmați moda nouă și nu atîrnați de gîtul animalelor tranzistoare. Muzica modernă poate scoate din fire chiar un bivol".

*

Ziarul francez „Information" a inserat într-unul din numerele sale un anunț care iese întrucîtva din comun: „Cedez un pudel de rasă unui iubitor de animale. Pot dovedi cu martori — la cererea cumpărătorului — că pudelul i-a lătrat pe Maurice Chevalier, Winston Churchill, Françoise Sagan și alte persoane vestite. Plata după învoială".

IZVORUL

Izvor de munte,
Aș vrea mereu,
În undele tale reci,
Strecurate prin cetini de brad,
Prin lut și nisip de ștubeu,
Țîșnite din stîncă,
Pierdute prin frunze,
În ele, să-mi spăl sufletul amar...
Cremene albă,
Mărgăritar,
Să oglindesc apoi crengile,
Să plutesc în umbre, pădurea;
În spume să duc muguri de arțar,
Iar seara tîrziu... să ascult cu el,
Securea...
Domol,
La vale,
În scocuri adînci, învolburate,
Clipind cu ochiul fugar,
De sub vreascuri uscate,
Sau gene,
El privește pasărea șuie,
Ce cheamă duios spre poiene,
Singurătatea...

În val, apoi,
Din aprins chihlimbar,
Împietrești prin ferigi înalte,
Sub umed altar,
Ascultînd tăcerea, prin tămîioare,
Oglindind
Sculpturale...
Sfioase căprioare.

Domol,
Iarăși,
Mai vînăt, mai curat,
Amețitor și fermecat,
Împletindu-mi sufletul stelar,
Curgi la vale prin brusturi,
Cu gîngur solitar,
De calcar,
Descîntînd cu glas rotund,
Murmurînd
Aurite vocale...

Mereu, mereu, mai la vale,
Ușor, mai ușor...
Mai blînd, alunecînd sub sclipiri de inele,
Abia suspinînd,
Purtînd sub spini și nuiele,
Printre ritmuri, și-n poezie...
Imagini,
Ciubotele...

Mihai MOȘANDREI

comportamentul CĂPRIORULUI

Spre seară, după ce cîmpul s-a liniştit, căpriorul care în cursul zilei s-a odihnit în adăpostul pădurii, întrerupîndu-şi această perioadă de refacere a forţelor doar odată sau de două ori pentru a paşte plante ierbacee şi a culege frunze de arbori şi arbuşti, simte acum nevoia de a-şi completa hrana cu plante din culturile agricole din apropiere. Prudenţa moştenită îl obligă să se asigure că după ieşirea în cîmp, nu-l va ameninţa nici un pericol. Din acest motiv, se opreşte în pădure la cîţiva metri de la marginea acesteia, cercetează cu privirea cîmpul, iar după ce cu simţurile auzului şi mirosului îşi dă seama că nici un pericol perceptibil nu-l ameninţă, se avîntă în lanul de lucernă, rapiţă, orz sau grîu de curînd răsărit. Nu paşte la rînd cum fac vitele cornute şi mai cu seamă calul, ci prinde cu gura cîteva fire de plante, apoi face cîţiva paşi şi culege din nou, alegîndu-şi hrana după un criteriu numai de el cunoscut. Din acest motiv, unde paşte căpriorul nu rămîne aproape nici o urmă.

Apariţia unui căprior face bucurie oricărui ins, fie el vînător sau nu. Şi dacă acest spectator urmăreşte cît de cît şi felul de viaţă al acestui animal, care împodobeşte nu numai pădurea ci, în ultimii ani, din ce în ce mai mult şi cîmpia cu culturi agricole, satisfacţia lui va spori. Iată de ce ne propunem ca, în cele ce urmează, să prezentăm cîteva aspecte din comportamentul căpriorului.

Perioada aprilie-august

În ultimele zile ale lunii martie, căprioara-mamă cheamă la ea pe cei doi iezi şi le vorbeşte pe limba ei — astfel: dragii mei, v-am dat viaţă, v-am alăptat, iar cînd aţi prins gustul ierbii, v-am condus la păşune prin locuri bune; v-am obişnuit să vă feriţi de pericole, iar cînd a fost nevoie n-am ezitat să înfrunt vulpea şi cîinele hoinar ca să vă apăr. Acum însă a sosit timpul să ne despărţim. O poruncă a naturii mă obligă să mă retrag singură într-un loc liniştit şi să aduc pe lume o altă generaţie, apoi să o ocrotesc pînă la majorat, aşa cum am făcut şi cu voi. Dar să nu vă întristaţi. Despărţirea noastră este numai temporară. În septembrie, cînd va începe constituirea grupurilor de iernat ale căpriorilor, voi veţi veni şi vă veţi ataşa grupului nostru. Dacă rînduielile naturii au hotărît ca toamna şi iarna să trăim în grupuri mari, noi ne vom asocia după legăturile de rudenie. Aşa au făcut înaintaşii noştri, aşa vom face şi noi.

Tu, fiule, eşti acum băiat mare; ai ajuns la majorat. După rînduielile vînătoreşti, îndată după 1 aprilie te vei numi ţap. Iar tu fiica mea, care ai împlinit zece luni de viaţă, nu vei mai fi iadă, ci vei trece în categoria căprioarelor-femele. Numai că tu te deosebeşti de acestea, deoarece nu ai şi nici nu poţi încă avea ied. Poate la anul. Ca şi fratele tău, de acum înainte va trebui să duci o viaţă independentă. Cît ai fost cu mine, ai învăţat cum să cauţi loc de păşune şi cum să te aperi de pericole. Un singur lucru aş vrea să mai adaug; cam de la jumătatea lunii iulie, pînă la jumătatea lui august este perioada nupţială a căpriorilor. Atunci, va trebui şi tu să te ataşezi unui ţap, încît în primăvara viitoare să ai bucurie de mamă. Şi acum, înainte de a mă retrage, vă zic la revedere în septembrie, cînd vom constitui grupul de iernat.

Acestea fiind zise, căprioara-mamă pleacă în căutarea unui loc liniştit, ferit de drumuri, de trecători, de culegători de fructe de pădure cu păşune bună pentru ea şi pentru iezii care îi va avea. Astfel pune stăpînire pe o suprafaţă de 20—30 ha, înăuntrul căreia nu tolerează altă femelă. Acesta este teritoriul ei individual, pe care, la nevoie, îl apără contra eventualelor căprioare concurente. Suprafaţa teritoriului individual scade cînd densitatea de efectiv creşte şi invers. Deci, densitatea de efectiv exagerată dăunează şi din acest punct de vedere. Fătatul are loc între mai şi începutul lui iulie, grosul producîndu-se în iunie. Numărul de iezi este de unu-trei, în majoritatea cazurilor doi. Să nu ne bucurăm cînd vedem după o căprioară trei iezi, fenomen care de altfel se produce rareori, deoarece în acest caz porţia de lapte a mamei se împarte la trei guri. Dat fiind că vînătorul doreşte să aibă vînat bine dezvoltat, cu trofee de valoare, ar fi de dorit ca o căprioară să aibă şi să crească un singur ied. În continuare, pînă în septembrie, căprioara este o mamă grijulie, care nu se îndepărtează de iezi decît pentru a paşte în apropiere. Doar în perioada de rut, care cade între mijlocul lunii iulie şi mijlocul lui august, îi părăseşte pentru a se ataşa ţapului, cîteva zile. La această dată însă iezii au vîrsta de circa două luni şi s-au obişnuit şi cu hrana vegetală. Pericolele care ameninţă iezii în această perioadă sînt mai ales vulpile şi cîinii hoinari. Recoltarea mecanică a nutreţurilor se limitează la suprafeţele cultivate în acest scop şi care nu ocupă un procent mare din totalul terenului arabil. Interesantă este comportarea iezilor în primele două săptămîni de la fătat; dat fiind că prin fugă nu s-ar putea salva din faţa vulpilor şi a cîinilor hoinari, ei, instinc-

tiv, se lipesc de pămînt și stau nemișcați pînă la trecerea pericolului. Culoarea brună a părului și petele albe pe care le păstrează în primele luni îi apără de ochiul răpitoarelor. Fenomenul este numit homocromie.

În luna aprilie, o dată cu desfacerea grupului de iernat, țapii în vîrstă de cel puțin trei ani își aleg teritoriu individual pe care și-l marchează vizual prin frecarea coarnelor și zdrobirea lăstarilor subțiri, precum și olfactiv prin secreția glandei de la frunte. Trebuie reținut că țapul nu tolerează alt țap pe teritoriul său și în consecință și-l apără împotriva oricărui eventual pretendent, cu excepția celor de unu-doi ani pe care nu-i consideră rivali demni de luat în seamă. Dacă însă noul venit iese învingător, deținătorul de pînă acum trebuie să tragă consecințele și să predea teritoriul.

Lupta dintre țapi se dă prin împungerea cap în cap după obiceiul taurilor. Cel mai slab cedează, părăsind lupta, care durează cu atît mai mult cu cît rivalii sînt de forțe mai apropiate. Dacă dintr-o cauză oarecare este lovit de rival cu coarnele în coastă sau în partea posterioară, el va suferi o rănire care-i poate fi fatală. Asemenea răniri se pot produce mai frecvent dacă unul din luptători are coarne simple și ascuțite la vîrf ca niște suliță pe care le poate înfige mai ușor în adversar, decît dacă ar fi ramificate, cum sînt coarnele normale. Prin selecția cu arma, acești țapi trebuie eliminați din teren.

Suprafața teritoriului individual variază în funcție de densitatea efectivului, de proporția de sexe și de numărul țapilor tineri, care nu-și marchează teritoriu individual, și este de circa 20—30 ha, putînd însă scade dacă densitatea este mare și invers. Cum s-a mai spus, țapii de un an și parte din cei de doi ani nu-și marchează teritoriu individual, fiind încă prea slabi fizicește pentru a înfrunta pe cei mai în vîrstă.

Luptele între țapi se dau din momentul cînd începe activitatea hormonilor sexuali — aprilie și încetează complet la căderea coarnelor — toamna, cînd nemaiavînd „armă", nici n-ar avea cu ce lupta. Dacă densitatea efectivului este mare, terenurile individuale, pe care le numim și sectoare, se intersectează la limitele lor, dînd naștere la dispute între vecini.

Căderea coarnelor țapilor se produce începînd din ultima decadă a lunii octombrie, grosul fiind în noiembrie și numai cei tineri sau întîrziați din altă cauză leapădă podoaba capilară la începutul lui decembrie. Căderea are loc prin înmuierea stratului dintre cilindrul frontal și corn. În timp ce vara coarnele sînt așa de bine fixate pe cranii, încît țapii se luptă între ei, acum ele se desprind și cad la cea mai mică atingere. Îndată începe însă creșterea noilor coarne care se termină, de regulă, în aprilie. De menționat că, în timpul creșterii, noile coarne sînt îmbrăcate în piele cu păr scurt, fiind moi și calde la pipăit. După ce ajung la lungimea completă, pielea se usucă și cade în fîșii, iar osul rămas este tare și rece. Așa cum rezultă din cele de mai sus, creșterea noi-

COMPORTAMENTUL CĂPRIORULUI

lor coarne ale căpriorului se produce în timpul iernii, cînd în teren hrana este mai puțină, iar frigul slăbește organismul. Nu este de mirare deci că mărimea coarnelor poate varia de la un an la altul și în funcție de asprimea iernii și de abundența sau lipsa fructificației speciilor de stejari, ghinda fiind pentru căprior un aliment substanțial.

Perioada septembrie—martie

Începînd din aprilie și pînă în septembrie, cum s-a văzut, căpriorul duce o viață individuală, cu excepția a una-două zile în perioada de rut, cînd masculul și femela se întîlnesc. Țapul își păzește teritoriul individual, iar căprioara își crește iezii. Dar, o dată cu începutul toamnei, ambii trec la o viață colectivă — viață de *grup de iernat*. Numărul de indivizi dintr-un grup de iernat depinde de densitatea efectivului, natura vegetației (pădure sau teren agricol), repartizarea surselor de hrană în teren (uniformă sau localizată numai în anumite puncte), proporția de sexe și repartizarea numerică a căpriorilor în teren.

Mai mulți oameni de știință s-au ocupat de grupurile de iernat, căutînd să stabilească numărul de indivizi dintr-un grup, compoziția pe sexe și vîrste și biotopul în care trăiesc. Concluziile la care au ajuns variază după țări și metode de lucru. În ce privește numărul de indivizi, acesta este mai mic în pădure (5—10) și mai mare în cîmp deschis (10—20 și chiar mai mult). Aici intervine repartizarea surselor de hrană, astfel: dacă într-un teren agricol culturile de orz, grîu și rapiță sînt relativ grupate, ele vor atrage căpriorii de pe terenurile învecinate, deci se vor constitui grupuri mari; la pădure, dacă parchetele de curînd exploatate, ca și plantațiile de cîțiva ani nu sînt relativ uniform repartizate pe suprafața pădurii ci grupate în cîteva puncte, vor atrage și ele grupuri mai mari de căpriori. În ce privește compoziția grupului, cea mai frecventă este: căprioara-mamă, iezii ei, la care eventual se atașează generația din anul precedent. Aceasta este formațiunea primară. În terenurile agricole, două sau mai multe asemenea grupuri se pot uni, dînd naștere unor unități mari care delectează pe cei ce le privesc. Acestor grupuri li se atașează și țapi, dar aceștia din urmă pot forma și grupuri separate, cum se observă adeseori.

Ordinea în grup, în majoritatea cazurilor, este: căprioara-mamă, iezii ei, țapul tînăr din generația precedentă și în fine căprioara tînără. Toamna și iarna, în 90% din cazuri, grupul va fi condus de o femelă cu cel puțin un ied. Căprioarei conducătoare îi revine sarcina de a da semnalul de alarmă, în caz de pericol și tot ea alege direcția de fugă. În luna martie, cînd se apropie momentul desfacerii grupurilor, deci femelele pleacă în căutarea locului de fătat, conducerea grupului este preluată de un țap. Deoarece iedul nu se desparte ușor de mama lui, cînd aceasta pleacă din grup în vederea fătatului, țapul are rolul de a interveni alungînd pe tînărul egoist, care astfel va trebui să se resemneze, formînd un cuplu cu sora sa. În timpul iernii, țapului îi mai revine rolul de apărător al intereselor grupului său cînd se ivesc dispute între grupuri.

Dacă femela-mamă moare, căprioara tînără din grup își poate asuma, pe timp limitat, creșterea iezilor, eventual și mijlocirea de a fi trecuți la alt grup. Iezii orfani, singuri, numai cu greu vor fi acceptați de alte grupuri, dar și atunci se vor atașa la coada acestuia ca elemente tolerate.

În concluzie, din aprilie pînă în septembrie, căpriorii formează *grupuri de familie*, care se compun numai din cîțiva membri; din septembrie pînă în martie se constituie *grupuri de iernat* care sînt mai mari și au o compoziție mai variată.

O ipoteză: concentrarea în grupuri mari a căpriorilor în timpul iernii ar putea avea un dublu scop:

— găsirea surselor de hrană de către căprioara conducătoare;

— apărarea de pericole; cu cît grupul este format din mai mulți membri, cu atît este mai mare probabilitatea ca măcar unul din ei să observe pericolul și să-l semnaleze căprioarei conducătoare.

În toate anotimpurile, căpriorul este o podoabă a pădurii și a cîmpului. Ocrotiți-l!

Vasile COTTA

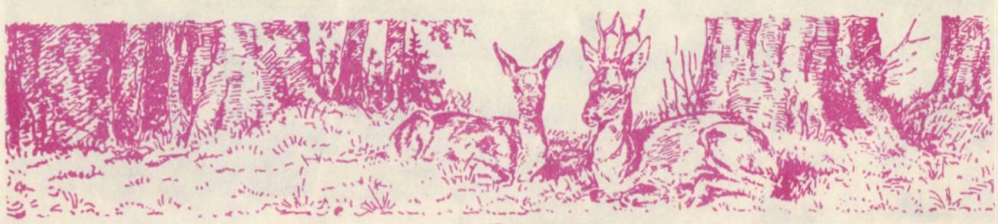

MĂ ADRESEZ ȚIE, prieten pescar anonim căci numai tu, care ai gustat o dată plăcerea de a aduce la mal îndelung — așteptata pradă mă poți înțelege.

Mă aflam pe coasta însorită a golfului Acapulco, cu splendorile-i binecunoscute, cu o apă inegalabilă prin coloritul ei. Palmierii completau tabloul exotic cu evantaiele lor enorme.

După zile de soare și căldat, cînd începi să simți că mai trebuie și repaus, am început să mă interesez cum se poate destinde omul pe acele meleaguri. Așa am aflat că zilnic se organizează concursuri de pescuit cu „modesta" taxă de participare de 75 dolari. . . De fapt, fiecare pescar avea șalupa sa bine dotată, cu doi oameni la bord, cu barul bine asortat, măsură necesară, salutară chiar, pe căldura de peste zi.

După închirierea șalupelor am fost invitați la un scurt instructaj pentru prinderea mult — doritului trofeu: peștele spadă.

Am aflat că la bord avem

AM PESCUIT LA ACAPULCO

Ludovic SPIESS

cîte două lansete, oarecum neobișnuite, mai mari, mai robuste, cu suportul atașat la scaun, cu o mulinetă impresionantă, cu două sisteme de frînare, cu multiplicator la recuperare și fir de 2 mm. Acomodarea cu sculele și metoda de pescuit am făcut-o. . . teoretic, din indicațiile instructorului.

Tensiunea începu să crească pe măsură ce portul rămînea în urmă. Puteam să ne îndepărtăm pînă la 20 mile de țărm. Fiecare val înspumat crea acea impresie că ascunde o surpriză. Dar timpul trecea și . . trecea repede. Așa s-au dus primele două ore.

Admiram de la distanță panorama golfului, micile insule cu vîrfuri ascuțite și vegetație luxuriantă, tropicală.

Și iată și momentul mult așteptat: la circa 40 metri de momeala mea, un pește legat de cîrligul ce era trecut prin burtă și scos prin gură, matisat de 7—8 ori cu o bentiță de plastic încît valurile și bătaia apei să nu-l smulgă, săltă pe o coamă, apoi se ivi o aripă uriașă, semn că monstrul pornise la atac. De altfel atacul se petrece mereu la suprafață datorită vitezei de deplasare a vasului ce poartă momeala pe valuri. În momentul cînd dispăru aripa apoi coama complet sub apă, pun mîna pe lansetă și înțep. Smucitura e de o violență rară; frîna scapă și firul se derulează, țiuind ca o coardă întinsă. E momentul în care vasul se oprește și încep celebrele „lumînări", la circa 70—80 metri. Alte și alte încercări de scăpare, apoi începe recuperarea.

Este o senzație cu totul deosebită să ai la capătul firului întins, adesea pe cca 100 metri

o asemenea forță și greutate.

Lupta continuă, parcă în afara timpului. Adus la 20 metri de vas peștele opune o rezistență inimaginabilă. De fapt m-am speriat cînd l-am văzut la bord : 2,85 metri lungime și 69 kilograme. Închipuiți-vă stimați cititori ce forță desfășoară o astfel de greutate și lungime vie, puternică, agilă, în largul mării. Metoda ridicării pe punte nu e blîndă : 3—4 lovituri în cap, cu harponul. Apoi, o ciudățenie unică cel puțin, pentru mine : de la prima lovitură peștele își schimbă culoarea ! Din gri-negru, într-un cenușiu deschis, iar după moarte, albastru străveziu. Este o încîntare și bucurie nemărginită cînd îl vezi lîngă tine pe vas !

Conform „contractului" am mai pescuit două ore, dar norocul m-a ocolit pe departe. Trofeul, căci e un pește cu „trofeu", l-am păstrat. Pentru dumneavoastră, alătur această imagine.

MATTY

La taifas cu CIMPANZEII

Mihail COCIU

Cercetări etologice relativ recente au evidențiat existența la diferite specii de animale a unor sisteme de comunicare, mai mult sau mai puțin complexe, pe care autori de renume ca Umberto Eco le reunește într-un ansamblu, constituind pragul inferior al domeniului semioticii generale. De altfel, în etologie s-a delimitat o subdisciplină, zoosemiotica, ce se ocupă cu studiul biocomunicării animale.

Interesul manifestat în ultimul timp de psihologi și etologi pentru comportamentul cimpanzeilor s-a extins în consecință și asupra investigării capacităților lingvistice ale acestor maimuțe antropoide, considerate cele mai apropiate rude ale omului, aflate încă în viață.

Mai mulți cercetători primatologi au crescut pui de cimpanzei într-o ambianță umană, uneori în propria lor familie, urmărind între altele, posibilitățile lor de a-și însuși limbajul uman. Dar, deși micii cimpanzei începeau repede să imite multe comportamente umane, ei nu încercau niciodată să pronunțe, fie și stîlcit, cuvintele ce li se repetau în permanență. O singură excepție, notorie, a constituit-o Vicky, cimpanzeul crescut de soții Hayes care, după multe eforturi depuse de „educatorii" săi, a reușit să pronunțe în engleză, cu destulă dificultate, patru cuvinte: „mam" (mamă), „pap" (tată), „cup" (ceașcă) și „up" (sus). Cuvintele respective erau folosite într-un context adecvat, avînd de obicei rolul de solicitare.

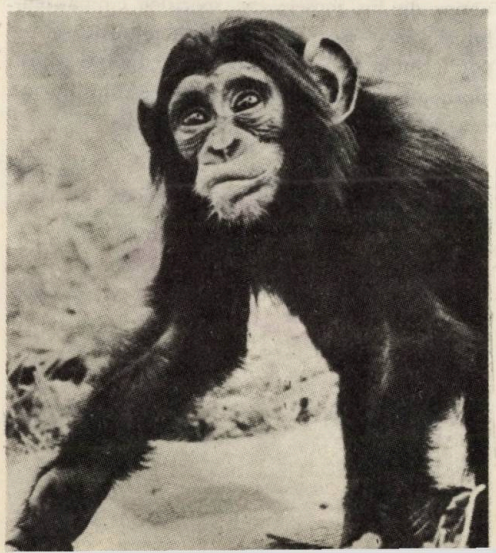

În cele din urmă, s-a descoperit că nereușita unor astfel de experiențe se datora conformației caracteristice a aparatului vocal al cimpanzeilor, care nu permite pronunțarea vocalelor caracteristice vorbirii umane. În schimb, cimpanzeii crescuți de om imitau foarte ușor gesturile „educatorilor" lor.

Această constatare a sugerat etologilor Allan și Beatrice Gardner ideea de a învăța o tînără femelă de cimpanzeu, în vîrstă de zece luni, numită Washoe, limbajul gestual folosit în Statele Unite de surdomuți și cunoscut sub numele de Ameslan — (American Sign Language). Rezultatele obținute de soții Gardner au întrecut cele mai optimiste așteptări.

În fiecare an, Washoe își îmbogățea vocabularul, astfel încît în intervalul dintre 1966 (anul în care a început experiența) și 1975, ea a învățat să utilizeze 132 semne gestuale avînd semnificații diferite și precise. Prezentîndu-i-se lui Washoe, în 1975, un număr de 128 diapozitive cu imagini ale unor obiecte diferite, mica elevă a reușit să denumească fără greș 92 dintre ele.

Mai mult, Washoe a dat dovadă de creativitate lingvistică, folosind în situații noi cuvinte învățate anterior sau inventînd pur și simplu cuvinte noi. De exemplu, văzînd pe lac o rață și întrebată „ce este aceea" Washoe, care nu cunoștea semnul corespunzător noțiunii de „rață", a răspuns denumind „obiectul" nou prin combinarea semnelor „pasăre" și „apă" și formînd astfel un „cuvînt" compus: „pasăre de apă"!

Washoe înțelegea semnificația epitetului „murdar" pe care-l folosea în sensul său propriu, pentru a denumi obiecte sau locuri ce nu erau curate. Într-o zi însă, cercetătorul Roger Foots care se preocupa de cîtva timp de instruirea ei, i-a prezentat o altă maimuță, necunoscută. Washoe, sociabilă, a mers direct spre noua sa parteneră și s-a prezentat în sistemul gestual Ameslan, spunîndu-i: „Eu sînt Washoe". Noua maimuță, mai reținută și poate speriată, a reacționat prompt și contrar celor mai elementare reguli de bună-cuviință, trăgîndu-i lui Washoe o palmă zdravănă. La fel de prompt Washoe a gesticulat agitată schițînd semnele echivalente cu expresia „maimuță murdară"! Acest mod de a protesta s-a repetat într-o zi cînd Roger Foots a refuzat s-o scoată la plimbare. Washoe adresîndu-i rapid prin gesturi reprosul: „Roger murdarule"!

O serie de experiențe extrem de ingenioase au fost întreprinse de o echipă de cercetători ai Universității Georgia, condusă de David Rumbaugh și Timothy Gill, avînd ca subiect o tînără femelă de cimpanzeu, numită Lana. Sistemul de comunicare folosit de această dată consta dintr-o cameră, a cărei ambianță

LA TAIFAS CU CIMPANZEII

putea fi modificată prin intermediul unui computer, avînd o claviatură asemănătoare cu cea a unei mașini de scris. Apăsarea unei clape declanșa apariția pe un ecran a unui semn geometric, denumit lexigramă, ce reprezenta un anumit cuvînt. Evident, prin acționarea mai multor clape, puteau compune propoziții: afirmative, negative, interogative sau imperative. Sistemul de comunicare era dublu, existînd două claviaturi identice, una în camera în care se afla Lana și cealaltă în exteriorul acesteia, fiind folosită de experimentator.

Grație claviaturii la care avea acces, Lana putea să-și modifice singură ambianța, acționînd diferite dispozitive mecanice și distribuitoare de alimente și băuturi, o jaluzea mecanică a cărei deschidere permitea vederea lumii exterioare, un proiector de filme, un magnetofon.

Lana avea doi ani la începutul experienței și după numai șase luni își satisfăcea prin inițiativa sa proprie toate dorințele utilizînd claviatura de comandă, căpătînd o independență controlată totuși indirect de om. S-a obiectat de unii autori că, din această cauză, experiențele efectuate cu Lana reprezintă în fond un simplu dresaj. Afirmația este numai în parte justificată, deoarece sistemul descris a permis manifestarea și explorarea capacităților mentale și semiotice, foarte personale, ale Lanei. De pildă, Lana nu accepta să primească apă cînd ea comandase clar și precis prin claviatură „Te rog mașină dă-mi lapte". Dacă totuși în ciuda acestui ordin, mașina (de fapt experimentatorul) îi oferea în continuare apă, Lana protesta vehement, emițînd prin intermediul claviaturii propoziții de felul următor: „Nu e lapte în mașină!" sau „Pune lapte în mașină" sau „Scoate apa din mașină!"

Una din cele mai interesante situații a fost aceea cînd Lana a întrebat care este numele unui obiect pe care voia să-l obțină dar nu-i cunoștea denumirea. Într-o zi, Timothy Gill i-a arătat Lanei o cutie de carton în care a introdus sub ochii ei o bomboană preferată de tînăra sa „elevă". Întrucît nu putea ajunge la cutie, Lana a solicitat-o folosind două lexigrame pe care le învățase anterior și anume „castron" și „oală". Drept răspuns, Gill i-a oferit mai întîi un castron și apoi o oală, bineînțeles ambele fără nici o bomboană în interior. Lana cunoștea însă lexigrama avînd semnificația „numele acestui obiect" și după un moment de reflecție, a scris pe claviatură: „Tim, dă Lanei numele acestui obiect!". Imediat experimentatorul a răspuns; „Numele acestui obiect este cutie". Atunci, fără nici o ezitare, Lana bătu următoarea combinație de lexigrame: „Tim, dă Lanei această cutie!"

Lana a mai manifestat ulterior numeroase alte dovezi de comunicare spontană, voluntară. Adeseori ea semnala tehnicienilor că distribuitorul de hrană s-a defectat sau protesta cînd un experimentator mînca în fața sa o delicatesă fără a o servi și pe ea. Alteori, cînd o experiență începea s-o plictisească, Lana se adresa prompt experimentatorului scriind pe claviatură: „Ei, tu, ieși afară din cameră"! Ca și Washoe, Lana a făcut dovada unei creativități lingvistice. De pildă ea învățase lexigrama ce desemna culoarea „portocaliu" dar nu văzuse niciodată în viața ei o portocală. Cînd i s-a arătat acest fruct pentru prima oară, Lana a scris imediat pe claviatură; „Tim dă Lanei acest *măr portocaliu*"!

Cum era de așteptat acest gen de experiențe a stîrnit vii controverse. Unii cercetători s-au entuziasmat atît de tare încît, aidoma cazului delfinilor, au depășit domeniul științei propriu-zise, trecînd în cel al literaturii de anticipație SF, cum ne sugerează de pildă titlul lucrării lui E. M. Linden: „Cînd maimuțele vor vorbi". Alții, dimpotrivă, dînd dovadă de un scepticism critic, oarecum exagerat, au negat orice valoare științifică acestor experiențe, considerîndu-le forme anormale de comportament, determinate de umanizare și dresaj, adevăratele mecanisme ale limbajului cimpanzeilor putîndu-le clarifica numai studiile efectuate în cadrul populațiilor sălbatice trăind în mediul lor natural.

Adevărul ni se pare a se situa, ca de multe ori în știință și în alte domenii, undeva la mijloc. Experiențele prezentate mai sus pe scurt dezvăluie capacitățile zoosemiotice potențiale ale speciei „cimpanzeu" care, asemenea altor tipuri de resurse biologice potențiale, se pot actualiza în anumite condiții favorizante create, în cazul în speță, de om. În măsura în care poartă amprenta formală a acestor condiții artificiale antropogene, „limbajul" cimpanzeilor, declanșat pe cale experimentală, prezintă aparența unui dresaj, dar analizînd cu atenție mecanismele sale subiective, mai ales așa cum reies ele din fenomenele de spontaneitate și creativitate lingvistică, se pot trage concluzii importante asupra adaptărilor filogenetice de tip zoosemiotic specifice cimpanzeului și, prin studii comparative minuțioase, se pot formula chiar unele concluzii ipotetice privind geneza fundamentelor limbajului uman.

COPOII DE ALTĂDATĂ

Mihai MOȘANDREI

Uscăţivi ca umbrele, legaţi în curmee de cînepă, cu zgărzi de bete, la margini de păduri; în tinereţea mea i-am admirat adesea pe aceşti copoi carpatini, înaintea plecărilor la vînătoare, cu inima ce gîlgîia de bucurii ascunse.

Privirile lor erau adînci şi pline de o tristeţe amară, înfrăţită parcă cu tristeţea frunzarelor putrede şi cu a ramurilor pădurilor bătrîne ce putrezesc sub ploi.

În trupul lins de smoală lucioasă, asemenea umbrelor de ferigi întunecate, sau a muşchilor de pădure, peste care aleargă şi azi din fundul mileniilor, ei ţin în vocea lor cristalină, cînd gonesc fiara, clinchetul asemănător izvoarelor Carpaţilor. Ascund, în vocea lor, tainele fără urme ale codrilor de munte, ale văilor răcoroase, cutreierate de atîţia străvechi vînători.

Liniile conturului, atît de fine şi de suple, ale acelor cîini ce i-am cunoscut acum o jumătate de secol, ar fi putut fi pictate pe mătasea muşchiului aurit, ca fond mai apropiat, cu o pensulă grea de tuş chinezesc şi purpură discretă. Pe bot şi la sprîncene, cîte o picătură de aramă fierbinte, iar pe sol, umbrele lor ţuguiate, în bătaia de sînge a soarelui matinal. Aşa mi se arătau atunci, desprinşi parcă de pe o frescă medievală, uitată prin colţul cine ştie cărui castel adormit între codri.

În liniile lor atît de ondulate şi moi, nu erau totuşi decît cîinii de vînătoare vechi, ai pădurilor noastre şi ai vînătorilor ţărani din tată în fiu, de la „Descălicătoare". Ei au adus poate, pe aceste fericite meleaguri, şi pe Dragoş Vodă vînînd zimbrul fioros şi pe Mircea cel Bătrîn.

În începuturi de toamnă, aceşti străvechi copoi, îi revedeam în aceleaşi locuri uitate, alături de un moşneag frînt de mijloc, purtînd pe umeri o zeghe de culoarea vremii şi cu vorbă puţină. Pe spate avea o flintă veche, cu capsă şi cu o singură ţeavă, nesfîrşit de lungă, ce îmi indica şi deznodămîntul că trebuie să fi avut mai jos şi un pat de armă. După gît îi atîrna o traistă de lînă mare, din care după fiecare goană, arunca celor doi copoi ai săi, frimituri de mămăligă rece, cînd nu putea să pice vînatul cald.

Bătrînul ţintaş se ivea de pe o coastă vecină, dintr-o casă albă, lipită cu pămînt pe unde se mai surpase şi înfiptă departe într-un mal împădurit, ca o ciupercă uitată de vreme.

Pe copoi îi botezase: Braica şi Neamţu. Poate că erau fraţi, părînd de aceeaşi vîrstă şi mărime, aşa semănau de mult; iar cînd săreau în plină goană, tot la fel de iuţi, păreau două umbre gemene, ce urmăreau arătarea fumurie a unui cerb.

Cu arma lui în spinare, lungă ca o suliţă, moşneagul în opinci cobora domol pîrîiaşul zis „Valea Seacă", oprindu-se ori de cîte ori plecam cu el la vînătoare, tocmai jos, la „Cireş", unde dau năvală curpenii albi şi socii, lîngă un bolovan uriaş şi vînăt. De acolo, dădea drumul la cîini, fiindcă pe aici îi plăcea noaptea să se culcuşească mai în siguranţă capra ori iepurele.

Ştiam că le dase drumul la copoi, după felul ciudat de cum îi îndemna să caute: „Sîiii-do!... siiii-do!... sîi-do!" şi aşa de tare că răsunau toate văile de jur împrejur.

Eu eram postat la ţiitoarea din deal, într-un dîmb pietros, de unde începe povîrnişul şi din buza căruia porneau o mulţime de şleauri; era ţiitoarea cunoscută sub numele „La brazii lui Milan". Părea o datină din vechimea vînătorilor, o fatalitate, acolo trebuia să răspundă oricare sălbăticiune odată săltată: capră, vulpe sau iepure. Acolo era treacătul lor!...

Aceşti copoi ai Carpaţilor străbuni îmi erau dragi, cum am arătat, nu numai fiindcă de ei depindea rezultatul vînătorii, dar şi pentru frumuseţea glasurilor clare de bronz, pline de farmec şi poezie.

Goneau ore întregi fără să fi pierdut urma, odată luată, şi în salturile lor, privirile le erau îmbibate de o ciudată licărire sanguinară, de fiorul luptei ancestrale, pe viaţă şi pe moarte.

Copoii lui moş Iosif erau renumiţi la poşte jur împrejur şi nu era vînător prin comunele vecine să nu-ţi vorbească de străşnicia cîinilor lui la vînat.

Cu nasurile lucioase şi negre, înfundate în roua ierburilor, cu cozile în vînt ca nişte trîmbiţe, alunecau fără preget, speriind şi săltînd sălbăticiunele din cotloanele lor cele mai ferite. Pădurile pardosite cu bronzul frunzelor,

COPOII DE ALTĂDATĂ

văile pietroase cu ecouri de biserică, galeriile cenușii ale trunchiurilor fagilor centenari, deseori s-au legănat foșnitoare și înfiorate, privindu-i galopînd în urma căprioarei, ce în marile salturi își îndoia gîtul de lebădă pe spate, cu genunchii spre cer în unghi ascuțit, cu nările deschise ca florile de mușcată roșie, sticlind pe cerul poleit al dimineților de toamnă.

Mistuiți de patimi străvechi, ca și stăpînul lor, Braica și Neamțu cunoșteau desișurile pietroase ale dealului, stejerișul sunător cu tufe în paravane, ferigile crestate ale cărărilor umbroase, mușchiul catifelat în inima căruia dormea vătuiul gras de iepure, ori cel de căprioară, îngenuncheat, ca un porțelan de Saxa.

De mici, moșneagul i-a învățat să cutreie toate colțurile dosnice ale codrilor, văile umede, în fundul cărora cînd erau aprinși de goană, veneau să lingă stropul de apă prelins din inima stîncilor argintate, sau adunat în vreo spărtură de bolovan, sub formă de opale înghețate. Știau ca pe hartă unde încep livezile satului, cu fînețe înalte și flori, cu garduri împletite din nuiele, de care codrii se opreau, față în față cu pădurile de brazi noptatici, asemenea bisericilor, și unde în amurgurile de vară cînta singuraticul ciuhurez.

Lăsați în voia lor, acești frumoși copoi, cînd foamea le sfîșia pîntecele, porneau singuratici la vînătoare, acolo departe, în pădurile Statului, spre obîrșiile spumoase ale „Vădișorului", și unde iepurii, iezii de capră roșie săreau mai din fiecare tufă de smeură. Cunoșteau bulboanele în care juca singuratic păstrăvul de munte și locurile tainice cu valul lin, unde pe seară sau în zori, venea cerbul însetat să soarbă apa rece și limpede, ascultînd înfiorat foșnetele codrilor, cînd furtuna se năpustea sălbatică. Știau mai ales să deslușească urma proaspătă a iepurelui ori a căprioarei rătăcit și fugărit de lupi; cunoșteau haturile, potecile, cotloanele, pe care coborau cocoșii cu găinile de munte. Locurile erau cam totdeauna aceleași, căci sălbătăciunile le îndrăgeau.

Le plăcea să vîneze mai ales în zori, cînd roua rece le înghețа piepturile aprinse de goană, de-a lungul gruiurilor uscate, plaiurilor de munte pustii, chiaburilor de piatră cu cornișe ierboase, lăstarelor ca peria de dese, de unde săltau perechile găinușilor de alun, sau coastele repezi pe care lighioana speriată le lua în piept, ca să coboare apoi extenuată, albia rîului.

De acolo, amețite, se zăpăceau în țarcul stînelor printre oi, unde zăvozii le făceau grămadă, ca apoi să se îmbuibe, alături de ei, din măruntaiele fumegînde.

Cînd moș Iosif împușca țapul roșu și lighioana ședea agățată de scoarța fagului, în marginea pădurii, cozile copoilor mulțumiți erau printre cele dintîi să fluture veselia izbînzii. Atunci, se culcau cuminți la umbră, pînă ce viscerele țapului le erau azvîrlite lor ca mulțumire supremă a muncii depuse cu tenacitate neîntrecută. Se repezeau fioroși, ca puii de lup flămînziți, lăsînd la repezeală locul neted și lingîndu-și apoi boturile, jilave de sînge cald.

UMOR

Ali își felicită prietenul:

— Bravo, Ahmet; ieri te-am văzut înotînd ca un adevărat campion în apele Nilului!

— Dar... crocodilul, l-ai văzut?!

*

Doi prieteni se confesează reciproc:

— Am un cîine grozav; nici n-apuc eu bine să ochesc și el a și luat-o la goană după vînat.

— Al meu e și mai și; pînă să pun mîna pe pușcă, mi-a și adus vînatul!

*

— Chiar nimic? întreabă dezamăgită consoarta.

— Ce vrei dragă — se justifică soțul întors cu tolba goală; Bogdan Vodă a alergat un zimbru din Maramureș pînă în Moldova; eu, într-un singur județ, ce puteam face?!

*

După ultima împușcătură a baronului, se auzi un schelălăit prelung:

— Așa face mistrețul cînd este rănit? întreabă mulțumit, acesta.

— Nu, domnule... ogarul dumneavoastră!

*

Admirînd colecția de colți de fildeș ai contesei, unul dintre musafiri se oprește la doi dintre ei:

— Cedați-mi-i mie, doamnă; vă pot oferi mai mult decît au costat.

— Exclus; au costat... viața soțului meu!

*

După cîteva pahare cu gin, Bill se destăinuie:

— Dragul meu Steve, trebuie să-ți mărturisesc că pantera împușcată de mine era în realitate o căprioară...

— O.K. Bill! de fapt și mistrețul meu a fost un.. iepure!

Aurel CODREANU

MORSELE

La prima vedere, această imagine se poate confunda cu un morman de cartofi germinaţi sau cu o farfurie cu cîrnaţi străpunşi de chibrituri, pentru un cocktail pantagruelic. Ei bine, nu! Este de fapt o turmă de morse surprinse de obiectivul marelui fotograf suedez *Sven Gillsater*. Unde? Undeva în Nord, foarte departe şi, sperăm, în afara influenţei oamenilor, care nu vor pregeta să le decimeze. Ceea ce va fi foarte regretabil.

*

Cu multă plăcere publicăm această extraordinară imagine a unei aglomerări de morse adulte, îngrămădite pe malul unei insule arctice, dormind sub soarele palid al nordului şi jucîndu-se în valuri. Aceste animale gigantice, de fapt o varietate de foci, înzestrate pentru apărare cu colţi de fildeş foarte căutaţi, reprezintă o mare şansă pentru cel care ar reuşi să le captureze. În scopul de a evita un masacru de acest gen, autorul fotografiei şi noi înşine nu menţionăm nimic despre locul exact unde au fost văzute. Ne vom mulţumi — şi cititori noştri de asemenea — să admirăm acest spectacol rar.

Colţii morselor le servesc să se ridice pe mal cînd animalul iese din apă, precum şi pentru a scormoni pămîntul în căutarea cochiliilor de scoici. Colţii de fildeş mai au şi alte două utilizări: morsele îşi sprijină pe ei partea din faţă a corpului, pentru a înainta pe sol şi fără îndoială îi mai folosesc pentru a împunge şi menţine la fund peştii plaţi care figurează în meniul lor. Calitatea acestui fildeş atrage morselor mulţi duşmani. Vechile cronici menţionează în secolul IX mari masacre ale acestor animale, în toate mările arctice. În prezent, specia este prezentă mai ales în Pacificul de nord.

Etimologia cuvîntului *„morse"* este uşor de stabilit. El vine din vechiul german *„meer-ross"*, semnificînd *„cal de mare"*. De altfel, texte vechi vorbesc despre aceşti *„cai de mare cu dinţi de fildeş"*... Într-adevăr, această manie pe care o au oamenii de a compara un animal cu altul şi care datează de foarte mult timp (hipopotam = cal de fluviu, în greacă etc.) pare, în mod deosebit, puţin justificată în cazul morsei, mult diferită de *„cea mai frumoasă cucerire a omului"* — calul. Alte texte vechi vorbesc de *„vaca marină"* sau de *„vaca cu dinţi mari"* şi gravuri din secolele XV şi XVI reprezintă morsa cu colţii ridicaţi în sus, ca aceia ai unui mistreţ.

În acele timpuri de tristă amintire, cînd navigatorii comiteau mari masacre de morse, pentru fildeşul colţilor lor, pentru grăsimea şi pielea lor suplă, groasă, solidă şi mult apreciată, nu rare erau cazurile cînd un echipaj ucidea 1200 sau 1500 de asemenea animale. Se înţelege de ce n-a lipsit mult ca ele să dispară... Nu era însă vorba de o vînătoare lipsită de riscuri. Atacată de om morsa nu se teme deloc: scoţînd mugete furioase, ea îşi lansează miile de kilograme peste şalupă, îşi înfige colţii în pereţii vasului şi încearcă să răstoarne ambarcaţia; iar dacă e vorba de un urs alb, vecinul său din Marele Nord, se mulţumeşte, în general, să-l pună pe fugă. Femelele, în mod deosebit, îşi apără puii pînă la ultima fărîmă de energie.

(după *„La vie des bêtes"*)

geau cu rîvnă din adîncuri crapi din ce în ce mai mari şi mai grei.

E drept că nu depăşise recordul absolut, deţinut de nea Chiţu cu un crap de zece kile şi opt sute, dar îl pusese serios în pericol. Demonul perfecţiunii conjugat cu acela al recordului, a dus la noi şi extravagante cuceriri la care pescarii autohtoni nu mai aveau acces decît cu ghimpele invidiei.

Cu barca pneumatică şi cu costumul autonom de scafandru, a cercetat palmă cu palmă fundul lacului. Ba, înjugat la arbaletă, aducea spre maluri roşioare cît farfuria de supă, ştiuci tigrate sau crapi năbădăioşi Dar recordul rămînea în picioare, neclintit

Au urmat savantele amestecuri de miresme, seminţe şi vopsele care făceau nada şi momeala aproape infailibile. Apoi emiţătorul de ultrascurte pe care, după îndelungi şi migăloase teste, l-a reglat pe aceeaşi lungime de undă cu crapii.

TENTATIVĂ DE RECORD

Era un specialist reputat în domeniul forajului. Recunoaşterea meritelor profesionale începuse în institutul de cercetări de pe faleza înaltă a oraşului, pe unde îşi deschide tunelul umbros bulevardul îndesit de castani. Redescoperise pescuitul ca remediu ideal al surmenajului intelectual în care se complăcea în nestăvilita lui sete de cunoaştere şi perfecţionare. La început, acum vreo douăzeci de ani, îl puteai descoperi în pîlcurile de vegetaţie de pe mal, unde bîrjărea apa cu două trestii noduroase cu care scotea, din mîlul gros, caracude arămii şi carasi negri, cocoşaţi. Dar ideea perfecţiunii se insinuă încetul cu încetul, iar setea sa de absolut tehnic a găsit astfel un tărîm aproape virgin în care s-a instalat autoritar.

În acelaşi timp renumele său depăşi vertiginos graniţele oraşului şi ţării, reputatul specialist fiind solicitat în cele mai îndepărtate colţuri ale lumii. Itinerarul său ştiinţific închega un triunghi perfect care unea Europa cu America şi Asia, via Africa. Iar fiecare întoarcere pe malul lacului însemna o nouă revoluţie locală în tehnica pescuitului, o sincronizare la pulsul mondial. Locul de pescuit s-a schimbat şi el, acum fiind situat spre centrul lacului, lîngă şipot, unde crapii se rasfăţau în zori sau în amurg. Locul beţelor de trestie a fost luat de vergile telescopice construite din fibre de sticlă, carbon sau bor. Mulinetele, ataşate lansetelor telebolice, erau adevărate metafore ale tehnicii: automate sau semiautomate, ele trăgeau cu rîvnă din adîncuri crapi din ce în ce mai mari şi mai grei.

În aceste condiţii recordul n-a mai rezistat. Stătea pe scaunul de pescuit şi pufăia satisfăcut din pipa care-i ruginise favoriţii albiţi şi mustaţa stufoasă. Brusc s-a auzit declicul sistemului de înţepare, prima treime a vergii a tresărit nervos, vîrful s-a curbat la îneeput periculos, apoi, datorită rezistenţei fenomenale a borului, a revenit aproape de verticală iar arcul mulinetei automate a început să toarcă mărunt sau să se precipite nervos, răspunzînd solicitărilor peştelui. Peste douăzeci de minute, crapul de aproape douăsprezece kilograme acosta culcat pe-o rînă şi, în uralele generale, era purtat spre bufetul de pe mal pentru a fi cîntărit. Recordul a fost omologat, iar recordmanul a oferit generos asistenţei două lăzi de bere la gheaţă.

Dar ce înseamnă douăsprezece kilograme cînd apa se învolburează uneori în amurg şi se despică spre mijlocul lacului lăsînd luminii triste a apusului spinarea neagră, ca de porc mistreţ, a celui mai mare crap! E drept, fusese de cîteva ori agăţat, dar firul, lanseta sau mulineta se dovediseră totdeauna fragile, iar după o scurtă luptă, cu o scuturătură mai mult leneşă decît violentă, îşi recăpătase libertatea şi, odată cu coada pusă pe spate, după cum se spune, ducea o nouă învăţătură care să-l păzească altă dată de tentaţia de a gusta din momelile pescarilor.

„Şi ăsta" îşi spusese în gînd şi începuse urmărirea lui metodică. Dintr-o deplasare, înaintea pensionării, adusese ultimele cuceriri ale ştiin-

ţei pe care le pusese în slujba vînării marelui crap, nu înainte de o tentativă care era să se sfîrşească dramatic. Vîslise pînă în mijlocul lacului, acolo unde este groapa în care legendele locale spun că s-a scufundat o veche biserică. Încărcase arbaleta pneumatică cu săgeţi din fibră de sticlă prevăzute cu ampenaj reglabil şi vîrf ingenios declanşat de un arc ce, la contactul cu obiectul, înflorea o ancoră monstruoasă. Se scufundase sub privirile încordate ale confraţilor. Apa avea o culoare leşioasă iar, pe timp ce se scufunda, devenea tot mai rece. Pipăia cu privirea fiecare metru pătrat de mîl în căutarea marelui peşte, dar incursiunile lui concentrice se dovedeau inutile, aşa că a început să se apropie cu încetul de pintenul de stuf dinspre coada lacului. Apa redevenise calmă şi clară, împestriţată de peşti mărunţi. Înţelese că ocolul fusese inutil: nu acolo era, la vremea aceea de început de septembrie, locul în care trebuia căutat. Încercă o deviere spre stînga pentru a începe tot atît de lin şi atent, cercetarea laturii adînci, îndesită de verdeaţă, cînd trupul îi fu brusc atins de şuvoiul rece de apă al curentului. Căută nedumerit în jur şi descoperi pentru întîia dată un şanţ îngust, mărginit de vegetaţie submersă, adînc de peste doi metri, un adevărat rîu subteran care îmbogăţea apa în oxigen şi răcoare. Făcu un ocol larg şi pătrunse în capătul cel mai îndepărtat al şanţului, pregătit pentru întîlnirea cea mare. Şi îl zări. Sta nemişcat, privindu-l placid în adîncul ochilor. Ţinea gura deschisă — un tub gata parcă să-l soarbă — iar aripioarele gulerului se mişcau leneş, îngrămădind răcoarea în branhiile deschise.

Ţinta era prea îngustă, mai ales că, înţelesese, nu putea să se apropie suficient. Încercă să provoace mişcarea peştelui, pentru ca acesta să-i ofere o suprafaţă de atac mai mare, şi reuşi. Dar peştele se întoarse atît de brusc, încît abia avu timp să-i surprindă în colimator coada şi să declanşeze explozia săgeţii. Lovitura atinse partea de sus a cozii, alunecă pe lustrul dur al solzilor şi se înfipse puţin înaintea evantaiului caudal. În acelaşi timp simţi mişcarea de retur a mulinetei şi, mult mai puternică, tracţiunea peştelui. Apa fu invadată de particule nămoloase stîrnite de ţişnirea crapului spre desimea de trestii. Lovitura o primi în plin piept, după ce fruntea îi fusese despicată de durere. Scăpă arbaleta dintre mîini şi pentru cîteva momente rămase inert, apoi simţind mai mult instinctiv pericolul se zbătu şi ieşi deasupra, cu faţa invadată de pînza transparentă a sîngelui.

Acum sta calm şi sigur în faţa unui adevărat pupitru de comandă. La început lansase termometrul spre perdeaua de stuf, pentru a afla cert temperatura apei din şanţ şi pentru a-i oferi momeala cea mai potrivită. După calcule preliminare, acordă emiţătorul de frecvenţă pe lungimea de undă a semnalului de hrană a crapului.

TENTATIVĂ DE RECORD

Încărcă bateria micii săgeţi teleghidate a camerei de luat vederi şi o conduse de-a lungul canalului, cu scurte devieri pentru descoperirea marelui peşte. Îl găsi între ape, bătînd leneş aripioarele stabilizatoare, la numai doi metri de capătul şanţului. După o scurtă încruntare a sprincenelor, hotărî: cub de cartof fiert cu lapte şi miere cu sămînţă de cînepă. Sub privirile mute şi admirative ale asistenţei, reglă bătaia lansetei telebolice, după ce calculă unghiul şi distanţa. Purtată de o greutate solubilă în apă, montura de ancore îmbrăcate în cartof ateriză deasupra şanţului şi se cufundă sub ochiul atent al camerei t.v.

Începu aşteptarea febrilă, cu ochi dilataţi asupra ecranului de la pupitru. La mişcarea ritmică a aripioarelor se adăugă lovitura leneşă a cozii care proiectă crapul spre capătul de canal unde aterizase momeala. Devenise certă ademenirea crapului. Doar discuţiile dintre specialişti şi amatori tulburau aşteptarea capturii.

Crapul se apropie, pipăi împrejurul cu mustăţile, apoi gura se deschise telescopic şi începu să soarbă momeala. În tăcerea mormîntală răsună declicul înţepătorului urmat de torsul din greu al mulinetei care se autoregla. „Ăsta e!" exclamă.

După o oră, încet dar sigur, uriaşul, după evoluţii la toate nivelurile apei, inclusiv salturile spectaculoase la suprafaţă, parcă îngheţată şi ea, a apei, crapul se apropia cuminte de malul întins aşteptat de înfrigurarea palmelor care pîndeau momentul declanşării în aplauze. Acum nu mai era urmărit pe ecran, ci chiar în apa limpede a malului. Venea remorcat, fără şansă, şi doar sîsiitul prelung al pescarilor întrerupse începutul de ovaţii.

Stătea satisfăcut în faţa pupitrului, parcă nereceptiv la încărcarea electrică a împrejurului, şi repeta din cînd în cînd: „ăsta e". Prins în două dintre braţele ancorei, marele crap înainta inevitabil către deznodămîntul tragic, cînd, zărind malul şi mulţimea, crapul se întoarse în forfac punînd coada spre mal, luă între buzele deschise cele două ace întoarse acum ale ancorei şi, cu un scrîşnet care tăie metalic respiraţia mulţimii, le frînse ca pe nişte oase adolescentine şi porni liber spre larg. Abia acum se dezlănţuiră aplauzele. Dese, ca ropotul de ploaie, la adresa învingătorului.

Pe venerabilul pensionar îl vezi şi azi izolat între fultoanele de stuf de la coada lacului. Birjăreşte apa cu două trestii noduroase cu care scoate din mîlul gros caracude arămii ori caraşi negri, cocoşaţi.

George VĂLEANU

UMOR

La o masă pescărească, stropită din belşug cu vin un dentist, pescar amator îşi deapănă amintirile :

— Închipuiţi-vă că într-o zi am căzut în Nil, complet îmbrăcat şi cu trusa în mînă. Cînd să ies la mal un crocodil se îndrepta vertiginos spre mine, căscînd o gură mare care îmi prevestea o moarte sigură. Eu însă, nu mi-am pierdut sîngele rece. Am scos cleştele, am aşteptat să se apropie şi rapid, fără să-i fac anestezie, i-am scos toţi dinţii.

*

Pe un platou frumos împodobit, gazda a servit o ştiucă, impozantă, lungă de aproape un metru.

— Mare mincinos a fost cel care a prins-o, se miră musafirul.

*

— Draga mea, ştii de ce peştii nu vorbesc?

— Nu.

— Bagă şi tu capul sub apă şi încearcă să spui ceva !

*

— La ce te gîndeşti cînd stai atîtea ore la pescuit?

— La o mulţime de lucruri. De exemplu, acum mă gîndeam care e peştele care trăieşte cel mai mult !

— Şi? Care e?

— Cel care nu se lasă prins.

*

Soţul: Mă gîndesc cîteodată ce bine ar fi să trăim undeva, pe o insulă exotică. Să nu mîncăm altceva decît peşte crud şi coacăze.

Soţia : Mda... În privinţa insulei, nu te pot ajuta cu nimic. Dar ştiu cel puţin ce să-ţi dau la cină de acum înainte.

*

— Ei, ascultă de ce pescuieşti aici? Iazul e proprietatea mea.

— Nu pescuiesc, domnul meu. E legitimă apărare. Peştele din iazul dv. s-a năpustit împotriva viermelui meu.

Ai prins ceva ieri, la pescuit?!

— Daaaa, am prins un peşte de opt kilograme cinci sute; nu-mi venea să cred cînd l-am cîntărit. Tu ai prins ceva?

— Eu am pescuit o bicicletă nou-nouţă şi culmea! avea şi farul aprins.

— Nu te cred. Minţi... Auzi, şi cu farul aprins. Nu te cred.

— E... Dacă mai laşi şi tu ceva din peştele tău sting şi eu farul.

*

După o partidă de pescuit cu barca :

— Ţi-ai notat locul unde erau peştii aceia mulţi?

— Da, am făcut chiar şi un semn pe barcă.

— Şi dacă mîine ne dă altă barcă?

*

Săndel, care încă n-a împlinit 4 ani, e la pescuit cu tatăl său. Un alt pescar se apropie de el şi-l întreabă binevoitor :

— Ei, muşcă, muşcă?

— O, nuuu... peştişorii sînt nişte aimale foarte linde.

*

— Eşti convins că ai împuşcat această raţă?

— Bineînţeles ! o asigură bărbatul.

— Dar, gata jumulită?!

— Eu nu mă uit la vînat. S-or fi jumulit raţele între ele.

*

— Cum, mergi la vînătoare fără puşcă, fără muniţii?

— Aşa e mai ieftin, iar rezultatul e acelaşi !

*

Vînătorul se întoarce de la vînătoare cu tolba plină. Soţia, fericită, îl întreabă :

— În sfîrşit, ţi-a mers şi ţie odată; dar unde-i cîinele?

— În raniţă.

*

În timp ce arăta oaspeţilor blana de urs care decora încăperea, neuitînd să povestească şi cum a răpus fiara vînătorul îşi auzi soţia spunînd :

— Am auzit de atîtea ori istoria asta a ta, încît, uneori, regret că în duelul acela n-a fost ursul cel care să tragă primul !

*

— Închipuieşte-ţi, John, ce neplăcută situaţie pentru mine: am plecat la vînătoare şi am uitat să iau cu mine arma.

— Într-adevăr, neplăcută. Şi cînd ţi-ai dat seama că ai uitat-o?

— O, aici e aici ! Doar atunci cînd i-am întins soţiei iepurele pe care îl adusesem.

*

După vînătoare :

— Vasile, ai numărat vînatul?...

— Numărat !

— Acum numără şi vînătorii şi vezi dacă nu lipseşte vreunul !...

*

— Ce-i cu capul ăsta de vacă pe perete? E un trofeu de vînătoare?

— Nu, e isprava soţiei mele. Cu maşina !...

*

— Bărbatul meu se va întoarce azi de la vînătoare cu mîna goală.

— De unde ştii; a plecat fără cartuşe?

— Nu. Şi-a uitat portofelul acasă.

*

Pe o stradă se întîlnesc doi vagabonzi. Unul dintre ei e dus sub pază.

— Încotro? întreabă primul vagabond.

— La vînătoare !

— Cum aşa?

— Uite-aşa, cel din spate îmi duce puşca.

*

Cînd vînătorii sînt turmentaţi :

— Ia te uită, o pasăre moartă !

— Unde, unde? întreabă cel lălalt, ridicînd ochii spre cer..

M.B.

COPII ȘI CÎINI

Lucian Z. ROȘCA

MAI ACUM CÎȚIVA ANI, mă aflam undeva prin județul Ialomița, în preajma Dunării. Venisem pentru cîteva zile la o vînătoare de mistreți, împreună cu cîțiva prieteni. Vremea răutăcioasă ne ținea pironiți în cabana de vînătoare. De cum încercam să scoatem nasul afară, un vînt necruțător ne șfichiuia obrazul, înțepîndu-ne cu alice de grindină. Cerul, de un cenușiu murdar, se prăvălise parcă peste pădurea neagră, chinuită de raialele crivățului. În răstimpuri, se auzeau trosnind crengi, ca un tribut adus vîntului vrăjmaș. Și, cînd acesta se mai potolea, pe crengile amorțite se prelingeau picături de ploaie, căzînd apoi, aproape ritmic, pe covorul de frunze moarte. Pădurea plîngea.

Am fi plecat înapoi acasă, dar tot mai nutream speranța că și în decembrie sînt zile frumoase. Pe de altă parte, zvonurile că pe aici mișună hoarde de mistreți, ne țintuiau locului.

— De s-ar potoli vîntul și ar da înghețul, spuse Mircea cu năduf, în timp ce-și curăța — pentru a cîta oară? — arma. Am putea atunci ori să ieșim la vînătoare, ori să plecăm. Așa nu putem să facem nici una, nici alta. Dacă nu se îndreaptă vremea, nu mai putem ieși cu mașinile de aici.

— Nu mai cobi, măi omule, sări George cu gura pe el. Adu-ți aminte că tot așa am nimerit-o și acum un an. Dar după două zile de lapoviță, a venit un timp, de ziceai că-i luna lui mai: mirosea a primăvară, ieșeau aburi din arătură. Și ce vînătoare frumoasă a mai fost.

Da. George avea dreptate. Nu știam decît din auzite cum a fost „...acum un an", dar nu se putea spune că aveam moralul scăzut. Eram prieteni vechi, mîncare aveam și, mai ales, aveam un vin țeapăn de țară, care-ți lăsa în gură o aromă plăcută de bob de strugure copt de-i crăpa pielița. Și, după cum se zice că, unde-s doi vînători precis se spune și o întîmplare vînătorească, noi, fiind șase, povestirile nu mai conteneau. Bineînțeles că mai erau înflorite pe ici pe colo pentru atragerea auditoriului. De altfel, erau atît de des spuse, atît de elaborate, încît povestitorul mergea pe niște efecte sigure, probate și în alte ocazii, care stîrneau rîsul instantaneu sau produceau uimirea. Cînd faptele deveneau prea gogonate și interlocutorii dădeau suspicioși din cap, povestitorul se înfierbînta, căuta argumente, lua în apărare martori foarte serioși și pînă cînd cei de față nu-i dădeau dreptate, nu se lăsa.

— Eu..., acum vreo nouă ani — începu Mircea, cînd s-a convins că poate lua cuvîntul — am fost la Vulcana, tot la mistreți. Ei, am cunoscut cu acest prilej un vînător nemaipomenit. Era înalt, bine făcut, cu o figură de nordic și, mai ales, un glonțar de elită.

— Cum îl chema?

— Nu mai știu cum îl chema, sînt ani de-atunci. De fapt, n-am știut niciodată. Atunci l-am văzut pentru prima și ultima oară în viața mea. Dar îmi amintesc că m-am nimerit în apropierea lui, cînd dădea năvală peste noi o ciurdă dezlănțuită. Parcă-l văd și acum. A pus calm arma la ochi și... Poc! — un mistreț. Apoi, a abătut-o nițel mai la stînga și iar... Poc! — altul.

— Adicătelea dubleu la mistreți?! — intervenii pe un ton caragialesc, Aurel.

— Da, dubleu.., dar nu așa oricum... I-a ales... I-a luat pe cei mai mari...

— Fugi dom'le că-i prea de tot!... îl tachină în continuare Aurel. Eu trag cinci focuri într-un mistreț, fug după el, mă zdrelesc de toți copacii și dumneata îmi vorbești de dubleu... Mă faci să rîd, zău așa...

Noi începusem deja să chicotim. Ne abțineam însă, fiind curioși să vedem ce va urma.

— Ei, asta-i, dacă vă spun! începu Mircea să se înfierbînte.

— Noroc că nu avea decît două țevi, că dacă avea patru ciuruia toată ciurda — aruncă cineva poanta, urmată de un val de rîs.

— Dar gloanțe prin buzunare nu mai avea? întrebă cu o mină foarte serioasă Aurel.

— Ba, cred că avea! îi răspunse naiv Mircea.

— Atunci de ce nu le-a aruncat ca pe pietre! Țintaș de elită cum era, poate mai dobora vreunul.

COPII ŞI CÎINI

Hărmălaie generală. Toţi rîdeau dezlănţuiţi...

— Ia staţi aşa!... De ce rîdeţi? — interveni brusc George. Apoi, cînd s-a convins că ne-am mai liniştit, adăugă:

— Cînd zici că s-a întîmplat?

— Acum vreo nouă-zece ani! răspunse Mircea, tot mai încurcat.

— Aşa deci. ...La Vulcana... La Vulcana Băi sau la Vulcana Sat?

— Nu mai ştiu!...

— Dar îţi aduci aminte că era unul înalt..., frumos...

— Da...

— Şi noi, Mircea, de cît timp ne cunoaştem?

— Cred că de vreo cinci ani!

— Şi?... Ia priveşte-mă bine... Nu mă recunoşti?...

— ...!?!

— „Înalt,... frumos,... bine făcut,... glonţar nemaipomenit..."

Asistenţa tăcea în aşteptare. Intuiserm ce va urma, dar nu doream să stricăm efectul.

— Mircea, vino să te îmbrăţişez! După ce George s-a ridicat în picioare şi l-a îmbrăţişat cu un gest teatral, a continuat:

— Nu ştiam că faptele mele or să se transforme în legendă... Da, băiatule, EU sînt acela!...

Explozie de rîs. Se aplauda, se bătea cu cănile de aluminiu în masă, se tropăia din picioare...

Numai moş Silică Batelup, îngrijitorul cabanei, rîdea încet cu sfială, ca nu cumva să-i supere pe „domnii de la Bucureşti". Era trecut de 70 de ani. Tuns ostăşeşte, puţin adus de spate, mergea uşor aplecat, mişcînd alene cele două braţe mari, ca două paranteze, dar încă puternice. De fapt, probabil că nici nu-l chema aşa. Ştiam că Silică îi vine de la Vasile, iar Batelup era desigur o poreclă. Se spune că, în vremuri îndepărtate, moş Silică, pe atunci flăcăiandru, ieşea cu parul la lupi şi nu se sfia să-i doboare.

Tot săturîndu-ne de poveştile noastre, l-am îndemnat să ne istorisească ceva.

— D-apoi eu, ce să vă spun?

— O întîmplare, moş Silică... Uite, cum a fost prima matale vînătoare?...

— Ohoo!... Prima vînătoare?!? spuse moş Silică zîmbind nostalgic şi plimbînd, fără rost, o cană de aluminiu pe masă. E prea mult de atunci. S-a întîmplat în timpul războiului... Da,... da,... în timpul războiului... Dar nu ăsta ci ălălalt din '914... Eram copil pe atunci...

— Erau mulţi iepuri în Bărăgan? îl întrebă Aurel.

— Ohoo!... mulţi, foarte mulţi!... Vedeţi dumneavoastră, nu era ca acum, totul un ogor. Nu se cultivau decît cîteva pogoane, pe ici pe colo, despărţite de hotare cu lăstăriş des, bun de cuibărit. În rest erá izlaz pentru vite sau pîrloagă, pămînt necultivat... Erau mulţi iepuri... şi dropii, cu duiumul... Cînd da poleiul, nu mai puteau să zboare şi oamenii le mînau spre casă cu băţul. Le închideau în grajd şi le tăiau apoi ca pe curcani.

— Şi ce s-a întîmplat atunci, în '914?

— Vedeţi, spuse moş Silică cu sfială. Nu ştiu dac-o să vă placă. E o altfel de poveste. Una de-a noastră...

— Hai, spune-o, moşule, că vedem noi dac-o să ne placă ori nu!

— Bine, o spun... Că tot despre vînătoare e vorba.

Era foamete mare în Bărăgan. Bărbaţii erau duşi la război şi acasă nu mai rămăseseră decît femeile, bătrînii şi copiii. A mai fost şi o secetă în anul acela, de pălise totul pe cîmp.

Am aflat, într-o seară, că a doua zi, boierii ieşeau la vînătoare. M-am dus şi eu ca hăitaş. Mai după prînz, după ce vînătoarea s-a gătat, boierii au întins mare praznic în pădure. Argaţii au aţiţat o vîlvătaie, de ziceai c-a luat foc pădurea. Apoi, au pus la fript iepuri şi dropii întregi. Noi, hăitaşii, ne-am îndreptat necăjiţi spre sat, tot cu burţile goale, aşa cum am venit. Pe drum ne-am întîlnit cu o ceată mare de copii. Erau copiii cătunului. În mijlocul lor Rică Stîngaciu — vioristul satului — împreună cu Toader al lui Chiau — care cînta la ţambal. Îi luase ţaţa Filofteia, trimisă de boieri, ca să le zică o cîntare. Şi cum au auzit copiii că-i praznic în pădure, s-au luat şi ei după lăutari. Şi după copii s-au luat şi cîinii. Era şi Codrea al nostru, sărmanul. Slab de i se vedeau coastele, cu limba scoasă de-un cot, adulmeca din cînd în cînd spre pădure.

Ne-am întors cu ei. Cînd am ajuns pe aproape, lăutarii au început să cînte. Noi, ne-am trîntit cu burţile la pămînt, într-un lăstăriş, strunind cîinii ca să nu ne simtă boierii. Cheful era în toi. Aşezaţi pe scoarţe ori macaturi, boierii înfulecau pulpe de iepuri sau copane de dropii, stropite cu vin din belşug. Vorbeau tare, făceau glume, chiuiau, rîdeau, iar lăutarii nu mai conteneau să cînte. Noi tăceam chitic. Mă gîndeam la tata: „Pe unde o fi el acum. Prin ce tranşee îi putrezesc oasele!"

Copii şi cîini, culcaţi pe burtă, priveam la petrecerea din faţa noastră. Mirosul fripturii ajungea pînă la noi. Îl adulmecam. Credeam că ne va astîmpăra foamea. Am rămas aşa mult timp. Într-un tîrziu, un ţînc a început să scîncească. Băiatul mai mare al lui Belivacă îl plesni peste ceafă:

— Taci mă, că dacă ne-aud boierii, s-a zis cu noi. Ne împuşcă şi cîinii.

Însă boierii au plecat. Au pornit-o spre conac, cu lăutarii după ei. Ţaţa Filofteia ne-a făcut semn:

— Veniţi încoa, neamuri proaste, că parcă n-aţi fi mîncat de cînd lumea!

Atunci, copii şi cîini ne-am repezit buluc spre resturile de la prînzul boieresc. Mînca fiecare pe apucate. Băiatul mai

mare al lui Belivacă izbea cu coatele în dreapta și în stînga. Era mozolit la gură și pe cămașă de grăsime. Cîinii s-au repezit la oase. Care era mai voinic apuca osul ăl mai mare. Mie, mi-a dat țața Filofteia un codru de pîine albă și o bucată de friptură. M-am tras după un salcîm, ca să nu mă vadă ceilalți copii. Lui Codrea îi lăsa gura apă. I-am aruncat un os. A început să-l roadă. S-a apropiat de el o javră mică și pricăjită. Codrea a mîrîit la el și și-a arătat colții.

După ce argații au terminat cu strînsul lucrurilor din pădure, am plecat și noi. Boierii ajunseseră deja la conac. Se auzeau rîsete, chiote, cîntecele lăutarilor, focuri de armă. La conacul boieresc ardeau luminile ca ziua. Noi orbecăiam prin întuneric și ne loveam cu capetele de salcîmi. Ne-am îndreptat spre cătunul nostru cu bordeie ascunse în bezna nopții.

Așa s-a sfîrșit povestirea lui moș Silică Batelup. A rămas tăcut mult timp, cu privirea pierdută undeva, într-un colț al camerei, cu chipul senin, brăzdat adînc de povara anilor.

Într-un tîrziu, Aurel se ridică de pe scaun și se duse la fereastră:

— Vremea s-a mai domolit. Cred că mîine putem ieși la vînătoare.

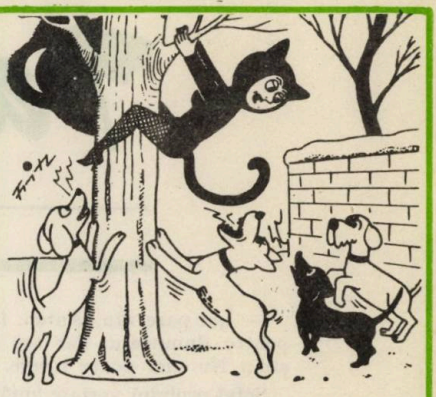

— Dar eu nu sînt o pisică adevărată!

(„Das Tier“

CEL MAI...

...mare hipopotam vînat vreodată a fost doborît în Kenia. În greutate de aproape 2.700 kg, uriașul animal avea colți lungi de 63 cm (jumătate fiind în maxilar). Greutatea obișnuită a hipopotamului se ridică la aproximativ 1.600 kg, femelele fiind cu 2—300 kg mai ușoare decît masculii.

...rapid animal terestru este ghepardul. Totuși, nici chiar recordurile lui de viteză nu ating cei 148 km/h sau chiar și cei 125 km/h (măsurați din mersul mașinii) care sînt cunoscute de mai mult timp în literatură. Pentru acest adevărat campion de sprint pe distanțe de pînă la 500 m s-au dovedit în mod sigur: 73 km/h, la un alt exemplar 90 km/h și maximum de 112 km/h (31 m/s!). La aceste date se mai pot adăuga și alte cîteva măsurători similare: 84 km/h, 109—112 km/h și un alt exemplar care a parcurs distanța de 91 m în exact 4,5 s (72,8 km/h). În toate cazurile amintite este vorba de viteze exact măsurate, în bună parte curse filmate și cronometrate la diferite animale care își urmăreau prada.

...mare șarpe este anaconda. Uriașul șerpilor trăiește în jungla Americii de Sud și a atins ca lungime maximă 11,52 m. Nu mai vorbim de exemplarele de 20 sau mai mulți metri, care din păcate au fost toate doar văzute, nicidecum măsurate.

...veninos șarpe pare să fie taipanul, răspîndit în nordul Australiei și în Noua Guinee. Acest șarpe, care poate atinge 3 m în lungime, produce ca otravă o neurotoxină atît de puternică încît poate provoca moartea unui om în decurs de cîteva minute. Spre comparație: mușcătura unei cobre cauzează moartea unui om în decurs de aproximativ 6 ore.

...bogat în specii de pești este fără îndoială fluviul Amazon. Specialiștii nu s-au hotărît încă pe deplin; este vorba de 2400 sau de 2700 specii de pești, printre care și arapaima, *uriașul apelor dulci.*

P.W.

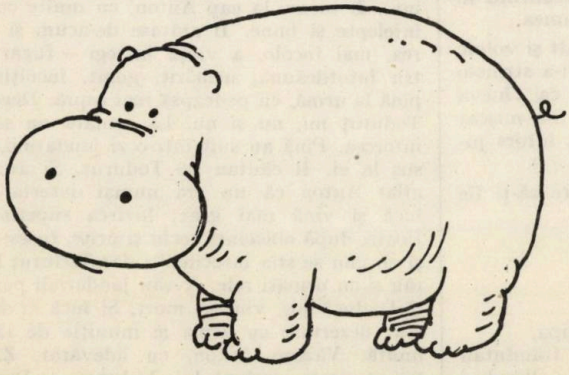

Pasul rău

C. ROSETTI-BĂLĂNESCU

— Îmi pare rău, Anton, îmi pare foarte rău pentru dumneata, dar așa nu mai merge, să știi... Nu mai poate merge.

Șeful ocolului vorbise hotărît, dar fără mînie. Privea la omul din fața lui și în ochi i se citea, pe lîngă o voință care nu șovăia, o înțelegere și parcă o undă de milă. Anton Jipa, pădurarul lui cel mai credincios și vrednic, stătea, ca niciodată, cap plecat și chip împietrit. Și nu răspundea. Rămînea, încruntat și închis, ca scufundat în adîncuri negre.

— Dacă e nevoie, Anton, te-om muta la alt ocol. Eu înțeleg... Te înțeleg, dar n-am ce face. Așa nu mai merge...

I-a pus, prietenos, mîna pe umăr, ca și cînd ar fi voit să-l scuture din gînduri.

— Ce spui, Anton?

Pădurarul a ridicat atunci capul și l-a privit în ochi.

— Am să-mi fac datoria, domnule inginer.

Vorbise aspru, cum arunci o piatră. Trupul se îndreptase, ca smuls deodată din negura gîndurilor; ochii rămîneau încruntați, pe față îi mai stătea ca săpată în piatră o mîhnire vecină cu durerea, dar privirea îi era dreaptă. Privirea lui Anton Jipa era a unui om integru și cinstit, ochi limpezi ce se puneau chezășie pentru vorba ce rostise și cu care se legase. Și inginerul știa prețul vorbei lui Anton Jipa, cum o știa tot muntele în jur, de la stînele de sus și pînă la satul de jos și departe. Vorba lui Anton Jipa era mai de preț decît iscălitură în fața notarului; asta o știa toată lumea.

Inginerul a privit lung la omul înalt și voinic din fața lui. Apoi i-a întins mîna și i-a strîns-o tare, în tăcere. A clătinat capul, ca cineva părtaș dar neputincios la o durere. S-a mișcat să plece. A șovăit după un pas, s-a întors jumătate.

— Te-ai gîndit bine, Anton? N-are să-ți fie ușor...

— M-am gîndit, domnule inginer.

●

— M-am gîndit, spusese Anton Jipa.

Și cît se gîndise. Gînduri care-l frămîntau și-l rodeau de-atît amar de vreme, albindu-i nopțile și înnegrindu-i zilele. Gîndurile lui chinuite, de cînd cu năpasta lui Toduruț, care venise peste el și-l înfășurase ca ploile putrede de toamnă. Îl lovise greu aceste întîmplări și în iubirea lui pentru acest Toduruț, fratele mai mic, și în cinstea lui, pentru rușinea ce-i aruncase peste nume. Intrase, parcă, de-atunci, într-un blestem din care nu se mai putea dezlega.

Orfani de timpuriu, Anton, mult mai în vîrstă, îi fusese lui Toduruț și frate și tată. Îl crescuse voinic și înalt, cum erau toți din neamul lui Neculae Jipa, bătrînul; îl dăduse la carte; ucenicise apoi pe lîngă el, tovarăș puternic și fără teamă, în meseria lui grea de paznic peste pădurile muntelui și cu grija vînatului. Și se arătase Toduruț Jipa fecior de nădejde. Îndrăgise muntele și pădurea, și se legase de frate-său cu o iubire ce nu o dezmințise nici unul nici altul, niciodată. Duceau alături, o viață aspră, dar slobodă, în sălbăticia pădurilor întinse și între piscurile prăpăstioase ale muntelui, acolo sus, unde trăiau caprele negre. Și Toduruț fusese multă vreme bine și împăcat. Pînă a mers Toduruț jos, la armată. De-atunci a început rușinea. Căci foarte curînd Toduruț se întorsese. Vorbise la început codit și încurcat. Apoi se spovedise fratelui, care-l înghesuia mereu și îngrijorat cu întrebările. Da, dezertase; iaca, asta era. Nu putea. Nu se putea împăca. Încercase, zicea. Nu putuse. Fugise. ...Și venise înapoi, la bădia Anton. Și la muntele lui. Și la pădurile lui... Îl tocase la cap Anton, cu multe cuvinte înțelepte și bune. Îi arătase de-acum și irosirea, mai încolo, a vieții întregi — fugar pentru întotdeauna, urmărit, gonit, încolțit — și pînă la urmă, cu pedeapsă mai aspră. Degeaba; Toduruț nu, nu și nu. La armată nu se mai întorcea. Pînă au suit într-o zi jandarmii, pînă sus la ei. Îl căutau pe Toduruț. Și atunci a aflat Anton că nu era numai dezertare, dar încă și vină mai grea; lovirea superiorului. Poate, după obiceiuri vechi și urîte, fusese lovit și el, „nu se știa întocmai"; dar Toduruț lovise rău și cu urmări rele. Aveau jandarmii poruncă să-l aducă jos, viu ori mort. Și încă ceva mai era; dezertase cu arma și muniție de război, multă. Văzuse Anton, cu adevărat, Z.B.-ul trecut peste umărul lui Toduruț... „Dezertor

primejdios", zicea porunca jandarmilor. L-au căutat. Dar ce puteau niște bieți oameni de jos în muntele lui Toduruț? Nu puteau mai nimic. L-au necăjit mult și pe Anton, l-au dus jos, l-au cercetat — gazdă de dezertor, ziceau. Apoi i-au dat drumul. Dar după o vreme iar au suit jandarmii. Și iar nu l-au găsit pe Toduruț...

Așa venise năpasta peste frați.

Într-o noapte s-a pomenit Anton cu Toduruț, la căsuța scundă dintre brazi. Au stat mult de vorbă atunci, aproape pe întuneric, doar cu licărirea jarului din vatră între ei. N-au găsit dezlegare.

— Nu mă dau, bădie Anton, nu mă dau, zicea Toduruț încruntat. Orice-ar fi, nu mă dau... eu nu-s rob să mă lovească...

Ce puteau hotărî? Nimic. De slujbă, pentru Toduruț, nici vorbă nu mai putea fi. Nici de liniște. Îl căutau mereu. Nu mai putea ieși la față.

— Nici povară și primejdie dumitale nu vreau să-ți mai fiu, vorbea cu glas sugrumat Toduruț. Eu mă haiducesc, bădie, te las...

Nimic n-a înduplecat încruntarea și voința lui Toduruț; nici vorba bună, nici vorba aspră. Într-un tîrziu și-a sălțat cu o mișcare din umăr cureaua armei și s-a ridicat. Stătea în pragul ușii deschisă, cu toată noaptea muntelui în spate. Își ghicea fratele alături, ca o umbră mare peste licărirea jarului aproape stins. Și atunci, iute, s-a aplecat și i-a sărutat mîna furiș, s-a tras smucit înapoi — și a fugit în noaptea aceea adîncă și nemăsurată a muntelui întreg.

— Toduruț! a strigat Anton cu glas sugrumat de lacrimi, Toduruț!...

Înțelegea că-l pierde și se pierde.

Dar Toduruț fugea în noaptea muntelui, biet hoț ce nu furase încă decît o sărutare furișă de mînă...

A trecut o vreme.

Și-apoi, au venit dintîi vești de la stîne. Vorbele erau rele și de rușine. Umbla tîlhar în munte și-și cerea fără dreptate dijmă din avutul altora. Și dacă nu cerea, lua. Și, nu o dată, la împotrivire dreaptă, șuerase glonț de aspră vestire. Mocanii nu erau de prin partea locului și nu aveau în nici un fel de ce ține partea tîlharului. Își apărau avutul dîrji, cu ciinii, cu bîtele și uneori cu arme. Dar arsese într-o noapte stîna mioarelor, fără nici o pricină ce se putea înțelege cinstit. Se ridicase vîlvătaie de foc în noaptea muntelui, ca o cruntă prevestire despre alte răfuieli mai aspre... Și s-au pornit atunci potere și au călăuzit ciobanii jandarmi peste plaiurile și pășunele lor din golurile muntelui. Însă, și ciobani și potere s-au oprit cînd urmărirea a ajuns spre stîncăria prăpăstioasă a piscurilor. Și s-au întors toți, cînd, deodată, s-a lipit de piatra stîncii, cu zgomot mic, un glonț deasupra capului plutonierului-jandarm. A înțeles jandarmul că dacă fusese glonțul deasupra capului său e pentru că așa vruse fugarul să-i fie vestirea; deocamdată deasupra capului și nu în cap. Nu erau mulți țintași ca Toduruț. O știau toți. Și nu-i puteau face nimica acolo, între țancurile de piatră ruptă de prăpăstii adînci și negre cu funduri de iad. Și cine s-ar fi încumetat să pășească peste Pasul Rău, ruptura aceea în brîna îngustă de cremene, nici de două palme lată, pas de uriaș deasupra și alături de fioroasa prăpastie? Doar caprele negre săreau Pasul Rău — și, poate, Toduruț...

Dar paza ciobanilor, aproape toți cu arme acum, biruise totuși. N-a mai răzbit Toduruț să-și tragă hrană din avutul lor. Și din pricina aceasta a cerut-o Toduruț muntelui și pădurilor, ce-și închipuia poate, în amintirea lui, că sînt ale lui, uitînd că sînt ale țării și ale tuturor.

De atunci a început adevărata mucenicie a lui Anton Jipa, paznicul.

Căci în seama lui era grija vînatului, rod al pădurii. Vînatul acela de care era nu numai răspunzător față de stăpînire, dar pe care îl iubea, îl înțelegea, pe care îl ocrotise și-l îngrijise cu dragoste atîta vreme, alături de Toduruț... Și-acum Toduruț dădea iama dușmănește în el. Întîi pe mai departe; dar de la o vreme, încolțit tot mai mult, își făcea mai cu seamă pradă din cantonul de pază al lui Anton. Cădeau pe rînd caprele și țapii roșii, pustiul se lățea mereu și între caprele negre de sus, ba putrezeau prin desișuri ciute și viței. Căci, ca și rîsul cu pași de mîță și setos de sînge, lui Toduruț îi trebuia mereu numai pradă proaspătă — și jalea intra tot mai adînc în munte. Se mistuia încet dar necurmat o frumusețe și o bogăție a țării după pofta nesăbuită a unui lotru, a unui certat cu orînduirile omenești și cu rînduirile firii. Mersese vestea prăpădului pînă jos la dregătorii cei mari cu grija pădurilor. Și din pricina aceasta suise inginerul pînă la Anton Jipa și îi spusese hotărît atunci: „așa nu mai merge". Înțelesese inginerul zbuciumul adînc din inima lui Anton, între datorie și slăbiciune de frate. Dar măsură aspră și pentru totdeauna trebuia luată numai-decît. Se legase Anton să-și facă datoria și inginerul îi arătase cinstire crezîndu-l pe cuvînt. Și omul cinstit care era Anton Jipa înțelegea și el prea bine care îi era datoria, înțelegea limpede că nu se putea pentru un om singur, și încă ieșit din legile oamenilor, să păgubească cei mulți, ascultători de înțeleptele și dreptele rînduiri puse de stăpînire pădurilor și vînatului.

— Te-ai gîndit bine, Anton? N-are să-ți fie ușor, spusese inginerul la despărțire.

— M-am gîndit, răspunsese Anton.

Se gîndise într-adevăr Anton, și nu de acum. Era dinainte hotărît, orice ar fi, să pună capăt

prădăciunilor lui Toduruț. Căci, oricît ar fi fost acela de încercat într-ale sălbăticiei, nu se putea nici pe departe potrivi cu Anton în cunoașterea muntelui și a tainițelor pădurii. Anton știa că îl poate găsi — dacă o voia. Și încă la ceva gîndise Anton, mult. Căci de o vreme se schimbaseră multe în țară. Se primenea țara și în gînd și în fapte. Multe fapte ale trecutului erau iertate, pentru că alte rînduiri și înțelegeri se puneau acum în picioare, pe alte temeli. Și cugetase Anton că și pentru Toduruț s-ar fi putut găsi înțelegere și iertare la îndepărtate greșeli față de alți oameni, cu alte obiceiuri și alte așezări, acum schimbate și înlocuite cu alte înțelegeri. Umblase Anton, cercetase, vorbise, se rugase și cheltuise. Și avea bune nădejdi ca în curînd să-și aducă fratele pocăit din nou la lumină și la fața oamenilor. Nădejdea aceasta îi ușurase și legămîntul față de inginer.

Chiar a doua zi după vorbirea aceea cu inginerul, Anton suise poteca șerpuită de sub brazi nemișcați și negri. Mergea cu gîndurile lui, în tăcerea de biserică a pădurii. A mers mult, tot mai sus, a trecut pieziș peste fețe de munte, s-a adîncit prin desișuri de smidă, a coborît în văi priporoase. Ajunse înspre fundurile cele mai întunecate și sălbatice ale muntelui. Nu umbla la întîmplare. Știa unde merge. Apoi, într-un loc dosnic s-a oprit și a dat semn ușor. A așteptat puțin și a dat iar semn mai tare, de două ori, întru nimic deosebit de țipătul surlitei. Apoi s-a așezat.

Nimeni în lume nu ar fi știut că mișcă ceva în pădure, lunecare furișată și neauzită, pas ușor de jivină peste ace de brad. Poate doar urechea subțire de ciută ar fi deprins o părere de zvon — și urechea lui Anton Jipa. Știa acum că vine. S-a ridicat cu zgomot deschis și a coborît pînă în fundul pîrîului de sub el. A ascultat. Da, da, venea... Inima lui Anton a bătut mai tare. Și după o vreme, un brădui din smida deasă, dincolo de pîrîu, a mișcat ușor. Anton știa că acum îl privea, nevăzut, cineva.

— Sînt aici, a rostit apoi un glas încet și răgușit.

— Vino încoace, a răspuns glasul stăpînit al lui Anton.

S-a ridicat atunci o vedenie, care a strîns ca în pumn inima lui Anton. Arătare bărboasă, cu ochi adînci în cap, ochi speriați de jivină încolțită, trup slăbit care își arăta goliciunea pielii între rupturi de zdrențe, arătare de spaimă, de păcătoșenie și decădere pînă în treapta a mai de jos a dobitoacelor.

Anton, împietrit, nu-și putea lua ochii de pe vedenia răsărită deodată din desime și rămasă nemișcată acolo, dincolo de pîrîu. Nu-și mai recunoștea pe Toduruț. Și nu atît trupul, cît ochii și privirea — și ce se putea ghici în ea. Privire piezișă de lup, bănuitoare, rea, cu unde iuți de spaimă și licăriri de ură.

— Ai venit să mă prinzi? a rînjit Toduruț, nemișcat în marginea desișului.

— Nu, Toduruț, am venit să-ți vorbesc. Ascultă-mă bine.

I-a vorbit Anton, fără mînie, cu glas potolit dar hotărît. I-a spus tot ce era de spus, și pasul rău făcut în drumul pierzării, și nemernicia faptelor, și rușinea numelui, și cumpăna grea în care îl punea pe el, și nădejdile ce aveau să aducă iar între oameni pe Toduruț — și tot ce avea pe suflet și în inimă. Celălalt tăcea încruntat.

— Dar un lucru să știi, Toduruț, a isprăvit Anton; să știi că numai îngădui de-acum nici o fărădelege și nici o pradă de vînat. Mă auzi bine? Nici una. Ține minte. Pricepi?

— Trebuie să mănînc, a mormăit între dinți arătarea bărboasă.

— Vino să-ți dau. Îți dau.

— Nu pot. Nu mă încred.

— Nu te-încrezi în mine, păcătosule! a răcnit Anton cu sîngele zvîcnit în obraz. N-ai înțeles cît mă zbat și mă chinuiesc pentru tine? Ți-ai pierdut mințile de tot, nenorocitule?

Anton tremura de mînie pentru jicnirea aceasta neghioabă. Toduruț tăcea, cu priviri în jos, întunecat. Și a mișcat să plece, fără o vorbă.

— Ascultă-mă, Toduruț, a strigat Anton, că mi-e vorba din urmă! Ascultă-mă! Să aștepți pînă dobîndesc hîrtia de iertare, să aștepți, auzi? Și să nu te simți, să nu-mi faci pic de pradă pînă atunci, că s-a isprăvit cu tine! Cu mîna mea te leg și te dau prins, asta mi-e crucea! S-o știi, Toduruț! și să-ți intre bine în cap. Așa nu mai merge, s-o știi!...

„Așa nu mai merge"! Anton găsise în fundul sufletului său de om cinstit chiar cuvintele inginerului.

Dar Toduruț, mut, se mistuia în desime.

Trecuse o vreme.

Se părea că Toduruț umbla acum pe mai departe. Căci din toate, înțelesese totuși Toduruț bine că Anton își va ține cuvîntul, că n-ar șovăi să-l dea prins de-i ieșea din poruncă. Înțelesese bine. O știa. Înțelesese și cît rău îi făcea fratelui prădînd în cantonul său de pază. Și în fundul sufletului îi licărea lui Toduruț nădejdea după iertarea aceea, pentru care se zbuciuma și se străduia fratele acela bun. Căci se scîrbise adînc Toduruț de viață de fugar, de neom, de bestie încolțită. Nu mai putea. Dar ce să se fi știut face? Călcase, pas rău, în drumul blestemat al nelegiuirii, și nu mai putea ieși. O singură nădejde îi rămînea; Anton, bădia Anton... Dar pînă atunci? Paza se întărise, aspră. Din ce în ce se strîngeau în jurul lui

primejdiile. Tot mai fugărit, tot mai jivină încolțită era Toduruț. Se strecura prin desimi cu ochi sticloși, ca arși de friguri, se tupila printre stînci, dormea tresărit, rupt de trudă, prin crăpături de piatră, scuturat de frig și ros de foame. Iar acum în urmă își scrîntise un picior și șchiopăta. Era în marginea prăbușirii. Dar rămînea îndîrjit și aprig.

— Nu mă dau, mormăia strîngînd pumnii, nu mă dau...

Încăpățînat.

Anton Jipa suia în ziua aceea, suia repede poteca în munte. Parcă niciodată nu grăbise atît. Nici nu mai privea, cu luare aminte ca de obicei, peste coaste, nu se oprea în margini de tăieturi să cerceteze, nu se mai apleca peste urme să le citească rostul. Anton grăbea. Numai cînd a ajuns departe, într-o muche, cam pe unde începuse stîncăria, s-a oprit nehotărît. A privit spre sus, spre piscurile prăpastioase, și a privit spre jos, sub picioare, către văile adînci înnegrite de brazi. Părea că șovăie încotro s-o apuce. Și atunci, deodată, cum sta acolo în tăcerea adîncă a muntelui, a plesnit uscat și neted, foc de armă. A tresărit Anton pînă în fundul măruntaielor și i s-a tras tot sîngele din obraz. Încet și-a trecut mîna peste fruntea asudată, parcă obosit deodată, istovit. Cunoștea bine plesnitura aceea uscată, glas neted de Z.B. și-apoi, neașteptat, Anton a ridicat din umeri.

— Eh! unde a mers mia, o merge și suta, a șoptit. Acum s-a isprăvit.

Și repede, trecîndu-și arma peste umăr, a alergat printre brazi. Spre vale a intrat într-o negură ușoară, dar a mers drept și fără piedică, repede. Pe urmă s-a strecurat o vreme, încet și cu băgare de seamă. Și destul de curînd a văzut.

Omul, aplecat peste hoitul caprei, lucra repede cu cuțitul, cînd deodată și-a dat seama că vine cineva peste el. Dintr-o săritură de mîță a fost la armă și a zbughit-o, aplecat. Fugea, schiopătînd, pînă la un pîlc de brădui, se tupila și țîșnea iar, spre altă tufă.

— Stai! Toduruț! a strigat Anton Jipa.

Dincolo, umbra aplecată a fugarului a săltat mai departe.

— Stai, Toduruț!

Celălalt fugea cotit, șchiopîș.

Atunci Anton a luat-o și el la fugă, iute, pe picioare întregi și agere. Îl apropia.

— Stai Toduruț, stai măi netotule, oprește-te...

Anton din fugă și-a vîrît o mînă în buzunar. Era aproape. Celălalt se vedea ajuns și prins. Anton a scos mîna din buzunar și i-a făcut semn alb de oprire. Cu batista?

— Stai Toduruț, că-ți...

Atunci, în clipită, s-a răsucit Toduruț și a plesnit focul. Uscat, neted. Și-apoi, furat de vale, glasul Z.B.-ului a vuit prelung și jalnic pînă departe prin ascunzișurile muntelui.

O clipă, în ochii lui Anton Jipa a trecut ca o mirare nepomenit de mare; apoi trupul înalt s-a clătinat ca un copac și s-a prăbușit. În mînă mai ținea încă semnul acela alb.

Așa a fost ucis Anton Jipa, paznicul. Așa și-a ucis Toduruț pe bădia Anton.

Dar scuturătura focului zguduise și toată ființa lui Toduruț care s-a trezit ca dintr-un vis de spaimă. S-a oprit din fugă. Și încet se apropia acum, pas cu pas, înfricat, abia îndrăznind să privească spre locul acela unde căzuse omul. Cînd a văzut, i s-a pus parcă o noapte peste ochi, i s-a încrîncenat carnea și trupul a prins să-i tremure ca zgîlțiit de friguri. Bădia Anton era acolo, leș întins, și lîngă mîna încleștată, semnul acela alb pe care-l fluturase o clipă fratele, ca un semn de pace. Cu teamă s-a aplecat Toduruț și l-a ridicat. Era o hîrtie. Și a citit Toduruț ce scria pe hîrtie. A urlat atunci Toduruț ca o fiară și s-a prăbușit lîngă fratele mort.

Căci hîrtia aceea era hotărîrea de iertare pentru greșelile lui, iertarea pe care o aducea grăbit Anton lui Toduruț: amnistia largă dată de stăpînirea cea nouă.

Icnea amarnic Toduruț peste trupul mortului, într-un fel de plîns fără lacrimi, ca un sughiț. S-a bătut cu capul de pămînt și s-a tăvălit peste ierburi ca cuprins de iele. Și-apoi, deodată a sărit în picioare, și în ochi i-a trecut lucind ca o undă de nebunie. S-a năpustit la armă și turbat a repezit-o cu toată puterea lui de uriaș în trunchi gros de brad. Și Toduruț a privit apoi buimac la frînturile armei ce-i hrănise haiducia. Acum, era și el ca un mort în sălbăticia munților pustii...

Mai tîrziu, suia un om spre piscuri. Ca în vis călca peste lespezi de piatră, muncea în grohotișuri care-i fugeau sub picioare, trecea pe lîngă clanțuri de cremene, se strecura alături de pereți drepți de stîncă, tot mai sus, mai sus... Pășea acum în lung de prag îngust, în buză de prăpastie. Apoi pragul s-a făcut brînă îngustă de nici două palme lată. Omul a mai făcut un pas, lipit de peretele drept de piatră. A zîmbit atunci parcă unei vedenii din visul în care umbla.

— Pasul Rău, a șoptit omul, pasul meu rău, bădie Anton...

A păsit, și a întins mîinile spre cer, ca și cum ar fi vrut și acum să se agațe de iubirea fratelui, de-acolo sus. Dar Toduruț se prăbușea drept în jos, cădea piatră, în prăpastia fără fund de la Pasul Rău, colțuroasă, neagră, căscată ca o gură de iad și de blestem.

Apoi au rotit acolo corbii prevestitori de hoituri.

diverse ACVATICE

● *Peștii sînt miopi! Ei sînt dotați cu ochi care au o distanță focală mică. Din această cauză, peștii disting clar obiectele aflate la o distanță de 1 m. Unele specii de pești pot distinge bine obiectele pînă la o distanță de 15 m. Această deosebire, față de animalele terestre, se explică prin faptul că ochiul peștelui are un cristalin mai convex.*

● *Cîmpul vizual la om, pentru fiecare ochi, are o valoare de 154° în plan orizontal și 134° în plan vertical. La pești, valoarea cîmpului vizual este mai mare avînd 160—170° (la păstrăvi) în plan orizontal și 150° în plan vertical. La pești vederea este aproape exclusiv monoculară, cea binoculară fiind de maximum 20—30° (în cazul păstrăvilor). La om, vederea binoculară este mult mai mare, fiind de 120°.*

● *Acuitatea maximă a vederii la pești este obținută la o lumină destul de redusă de 35 lucși (în cazul boișteanului), față de lumina necesară, de cca 300 lucși, pentru o acuitate maximă a vederii la om.*

● *Greutatea specifică a peștilor marini variază de la 1,01 pînă la peste 1,20, în general fiind mai grei decît apa de mare, care are peste 1,01—1,02.*

● *Organul principal care ajută ca peștii să se mențină în apă este vezica înotătoare (gazoasă). Nu toți peștii au însă acest organ. Cei care au vezică înotătoare au și greutate mai mică, apropiată de cea a apei. Peștii fără acest organ (rechinii, scrumbiile, guvizii, barbunul etc.) au o greutate mult mai mare, față de cei cu vezică, care depășește pe cea a apei, variind de la 1,06 la 1,09. Peștii de fund, cum ar fi calcanul, cambula etc., au greutatea specifică de 1,21—1,22. În apele dulci, peștii, în general, au o greutate cu puțin mai mare ca a apei. Astfel, crapul are valori cuprinse între 0,972 și 1,001 (apa dulce avînd o densitate în jur de unu). În schimb șalăul are greutatea specifică de la 1,05 la 1,085, datorită faptului că el poate viețui și în ape cu conținut mare de săruri. Pentru menținerea peștelui în orizonturile preferate mai intervin și alți factori ca: gradul de îngrășare, dezvoltarea scheletului, ritmul de creștere, vîrsta, salinitatea etc.*

● *Moluștele au reprezentanți care se numără printre animalele cu talia cea mai mare. Scoica* Tridacna gigas *cîntărește peste 250 kg, din care 25 kg este carne. Carapacele au dimensiuni de 0,6 × 0,6 × 1,2 m. Unele specii de caracatițe au dimensiuni de monștri, tentaculele fiind de 5—10 m în mod curent; rar se întîlnesc și exeplare care au tentacule de 20—25 m.*

● *În insulele din Oceanul Pacific există o specie de pește mărunt,* Eulahon, *foarte căutat pentru grăsimea lui. Acest pește este folosit de către băștinași pentru iluminatul locuințelor. În acest fel peștele a contribuit la realizarea unuia dintre cele mai vechi sisteme de iluminat.*

● *Studiile efectuate asupra populațiilor de delfini din Marea Neagră au stabilit că numărul delfinilor, înregistrați de piloții observatori pe traseul Caucaz—Peninsula Balcanică, este de 2800 exemplare.*

● *Despre crap se spune că poate atinge lungimea de 1—1,1 m și o greutate de 30—50 kg. Astfel, după Buffon, crapii din Ponchartren (Franța) și din Charlottenburg (R. F. G.) au atins 150 și respectiv 200 de ani. Despre cel mai mare crap de cca 50 kg ne informează ihtiologul Sabaneiev, care în 1880 a asistat lapescuitul acestui crap într-un lac din Ucraina.*

● *În popor, practica și spiritul de observație au condus la corelarea calendaristică a epocii de reproducere a crapului cu anumite fenomene naturale, cum ar fi epoca de înflorire a grîului, a salcîmului etc.*

● *O societate de acvacultură din insulele Reunion are ca obiectiv creșterea artificială a broaștelor țestoase marine din specia* Chelonia mydas. *Pentru acest obiectiv a construit o fermă de creștere cu o capacitate de 200 t/an. Tehnologia de creștere se bazează pe recoltarea exemplarelor juvenile din zonele de reproducere naturală și popularea pentru creștere în bazinele fermei pînă la vîrsta de 3 ani. Hrănirea se face cu furaje granulate speciale, care sînt hidrostabile mai multe ore. În perioada 1978—1979, pentru punerea în funcțiune a fermei, s-au colectat 18.000 exemplare juvenile. În continuare, nevoia anuală de material de populare va fi de 5000 indivizi tineri. Ritmul de creștere a fost remarcabil: de la 25—30 g, cît are puietul recoltat după 6 luni, a ajuns la o greutate medie de 520 g; după 10 luni atinge o medie de 1260 g, iar la un an are 2 kg. Indicele de consum obținut a fost de 1—1,5, confir-*

mînd o bună performanță zootehnică. S-au încercat și creșteri mixte, folosindu-se ca specii complementare tilapia și striidiile.

Valoarea economică a broaștelor țestoase se confirmă prin valorificarea lor integrală. Astfel, carnea este foarte căutată pentru savoarea sa și calitățile dietetice; cartilajul ventral al plastronului se folosește pentru renumita supă; pielea înotătoarelor se utilizează în marochinărie; din grăsime se extrage un ulei care se folosește în cosmetică și farmacie; iar solzii sînt o materie primă semiprețioasă care se utilizează în artizanat și pentru podoabe.

● *Pe scara animală, dimorfismul este variat și frecvent întîlnit. La pești, cel mai pronunțat element de dimorfism sexual este talia. Campionul absolut, la acest capitol este o specie de* Ceratias, *la care femela este de peste 1 m și are aproape 7 kg, iar masculul are cca 16 mm și o greutate de numai 0,014 g, deci de aproape 500 mii ori mai puțin decît femela.*

Nicolae ANGELESCU

Cum se comportă la pescuit:

... jucătorul de golf ...

... și mecanicul auto!

MATTY

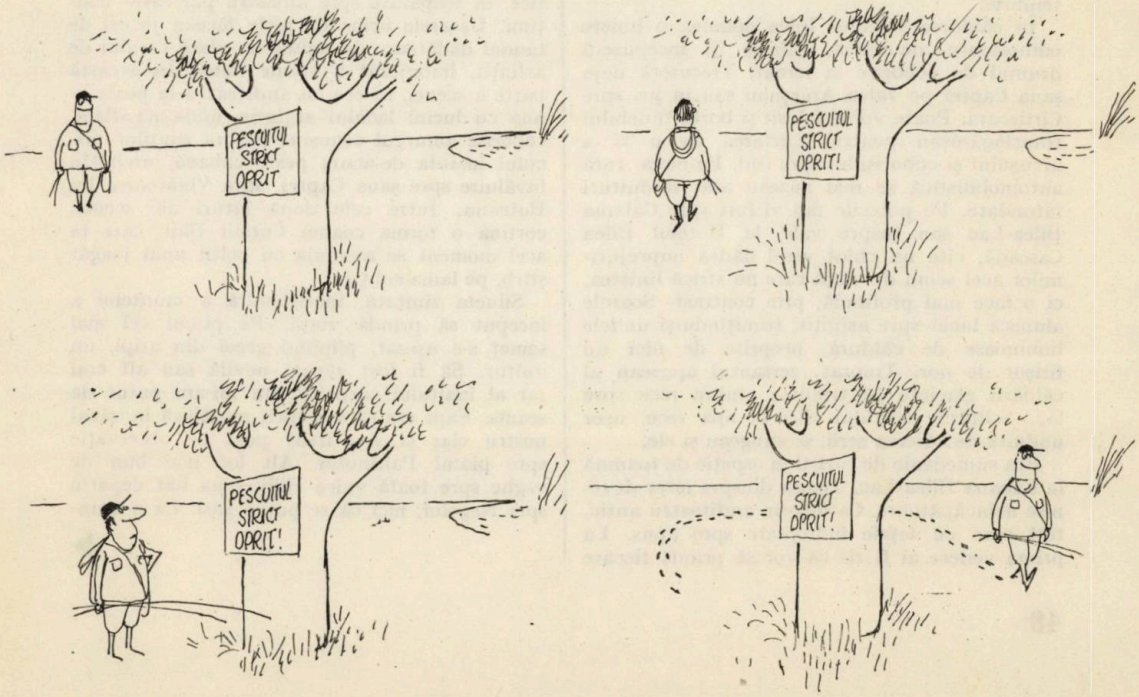

CAPRA NEAGRĂ

Farmecul amurgului în vîrf de munte nu poate fi înțeles decît de cel ce a stat o dată de veghe în amurg, pe lespedea rece a pietrei de creastă, cu fața la bulzul auriu în rostogolirea lui de seară. Multe asfințituri de soare am admirat în Bucegi. Nici unul nu mi s-a părut însă atît de majestuos ca acela din Munții Făgăraș, într-o seară senină de septembrie.

În căldarea Lacului Bîlea domnea o liniște odihnitoare, de taină. Stînele își începuseră drumul de coborîre la iernat. Trecuseră deja șaua Caprei pe valea Argeșului sau în jos spre Cîrtișoara. Poate vor fi folosit și borta tunelului transfăgărășan pentru scurtarea cu o zi a urcușului și coborîșului spre sud. Pe noua rută automobilistică se mai auzeau arar duduituri înfundate. Pe potecile din vîrfuri spre Cabana Bîlea-Lac sau înspre vale, la Hotelul Bîlea Cascadă, cîte un chiot vesel dădea împrejurimilor acel semn de viață care nu strică liniștea, ci o face mai profundă, prin contrast. Soarele aluneca încet spre asfințit, trimițîndu-și undele luminoase de căldură, neoprite de nici un firișor de nor. Treptat, versantul apusean al căldării glaciare își trimitea umbra rece spre lac. Sclipirile astrului zilei în apa rece, ușor unduită de adierea serii, se stingeau și ele.

Era sumedenie de turiști în ospeție de toamnă la Cabana Bîlea-Lac. Terasa dinspre iezer devenise neîncăpătoare. Ca într-un amfiteatru antic, toți erau cu fețele îndreptate spre apus. La prima vedere ai fi zis că vor să prindă fiecare firișor de lumină caldă, tîrzie, de scăpătat de soare. Cînd mărețul astru s-a ascuns însă după piscul Bilii, însuflețirea în amfiteatru a crescut pe nesimțite. Minunea la care priveau nu lăsa loc comentariilor. Totul era clar. Nu cerea explicații.

Fundalul scenei de după munte, cerul în amurg, era învăluit de lumină în culori roșietice, în scăpărare spre albastru pal către înălțimi. Ușoarele urme de pîcle făceau jocuri de lumini dădătoare de semne de viață cerului de asfințit, îmbujorat a vreme bună. În această parte a scenei, în cea cu amfiteatru la poale — una cu luciul lacului argintiu, unde mă aflam, coborîse amurgul cenușiu; umbra zimților piscului înainta de-acum peste cabană, urcînd în învăluire spre șaua Caprei, spre Vînătoarea lui Buteanu. Între cele două laturi ale scenei, cortina o forma coama Culmii Bilii, care în acel moment se asemuia cu colții unui joagăr știrb, pe lama subțire.

Silueta zimțată, încremenită a muntelui a început să prindă viață. Pe piscul cel mai semeț s-a așezat, pîlpîind greoi din aripi, un vultur. Să fi fost zăgan, acvilă sau alt crai rar al înaltului carpatin, nu mi-am putut da seama. Fapt era că s-a oprit pe stîncă în văzul nostru clar și și-a fixat post de observație spre piscul Paltinului. Alt loc mai bun de veghe spre toată valea Bilii, pînă hăt departe spre Negoiul, nici că se putea găsi. La o arun-

▶

cătură de băţ spre stînga lui, ascuţişul dintelui de munte a prins deodată alt contur. Aidoma jocurilor de desene de umbră şi lumină din copilărie, am deslușit, cu o uluitoare claritate, conturul unei capre negre. Picioarele din faţă păreau că fac linie dreaptă cu stînca sub care se deschidea hăul, direct sub bărbia frumosului cap proptit uşor spre piept ca să dea proeminenţă săbiei coarnelor aduse spre spate. Pe muntele din spate, pe care străjuia, acvila nu lua seama. Căta doar, în nemişcare desăvîrşită, spre o mică şa a muntelui, dedesubt. La depărtare de trei-patru rupturi neregulate de stîncă se odihnea un alt stăpîn al înălţimilor, asemuitor celuilalt. Conturul acestuia, spre deosebire de primul, sugera liniştea făpturii conştientă de existenţa sigură a strajei ştiute, sau, poate, numai simţită. Judecînd după locurile alese, era uşor de imaginat că cel de sus era un ţăpşan care veghea liniştea caprei negre, în ajun de mare vreme de nuntă în munţi.

Se schimbaseră de mult culorile cerului în amurg. Întunericul ne cuprinse binişor lîngă lac. Pe geana palidă a cerului de deasupra culmii Bilii se mai puteau zări doar prin binoclu aceleaşi contururi în măiestuoasa lor nemişcare. Cîtă frumuseţe poate avea viaţa la limita ei dintre cer şi pămînt!

Înaintea zorilor, poate mai matinal decît în alte dăţi, numeroşi tineri s-au grăbit să caute cu privirea scena lăsată de cu seară pe stînca colţuroasă şi rece a piscului. Doar pasărea îşi pierduse răbdarea, luîndu-şi pesemne zborul în toiul nopţii. Ţapul şi capra neagră erau tot acolo. Dar cu puţin înaintea apariţiei primelor raze de soare de după crestele Buteanului, au coborît în pantă la păscutul de dimineaţă.

Am mai văzut multe capre negre în munţii Bucegi şi în alte locuri ale Făgăraşului. Mi-a plăcut să le admir de aproape, să le înţeleg intenţiile, instinctul. Şi regretam, întotdeauna, cînd printr-o mişcare greşită le speriam. Acum, însă, în căldarea Bilii venisem numai cu binoclu şi cu aparatul de fotografiat. N-a răsunat nici o detunătură în preajma cîrdului de capre sau a solitarului ţap în pregătirea de nuntă. Nimic şi nimeni nu s-a amestecat în echilibrul de veci al existenţei vieţii pe piatra aparent stearpă a muntelui.

Eram, într-un fel, bucuros că lăsasem acasă fierul rece, cu sau fără lunetă. Eliberat de grija de-a ţine degetul în zona trăgaciului, căutam alte satisfacţii, pe care, sper, orice vînător le încearcă nu o dată. Privirile mele au urmărit ceasuri întregi gingaşele şi totodată viguroasele făpturi croite parcă din stîncă vie. Numai privindu-le vreme îndelungată, prin binoclu, ca de aproape, fără să fii totuşi lîngă ele, ai marele privilegiu de-a înţelege din ce se compune măreţul echilibru al liniştii cu grija, al siguranţei cu vigilenţa...

Panorama crestei Bilii în amurg, însufleţită de prezenţa de piatră vie a incontestabililor stăpîni ai înălţimilor Carpaţilor noştri mi-a lăsat impresia celei mai plăcute şi nobile vînători la care am participat vreodată.

Gheorghe COLŢ

SCURTE

Marele număr de porci şi bivoli sălbatici crează autorităţilor australiene reale probleme. Doar în sezonul 1961/62 în statul Queensland, autorităţile au plătit prime pentru uciderea unui număr de 53.918 porci sălbăticiţi. Între timp au apărut cîteva firme care organizează, contra cost, adevărate safari pentru vînarea acestor animale.

*

Tot în statul Queensland, în cursul sezonului de vînătoare 1961/62, s-au plătit prime şi pentru uciderea unui număr de 30.084 ciini Dingo. Vînătorii profesionişti ucid într-un sezon pînă la 3.000 exemplare, realizînd din primele de 5—20 dolari venituri importante.

*

Ritmul de creştere a fildeşilor elefantului african este de

9—11,5 cm/an, variind desigur în funcţie de hrană, mediu şi individ. Din nefericire mai bine de 3/4 din creşterea realizată este pierdută prin uzura fildeşilor în timpul căutării hranei. Elefanţi cu fildeşi de 2 m lungime sînt azi extrem de rari; recordul este în jur de 3 m! Sînt exemplare cu o predispoziţie pentru creşterea rapidă a fildeşilor şi care au o vîrstă în general ridicată (30—40 ani).

*

Începînd din anul 1945 şi pînă în prezent au fost tăiate mai bine de 60% din pădurile tropicale ale continentului african.

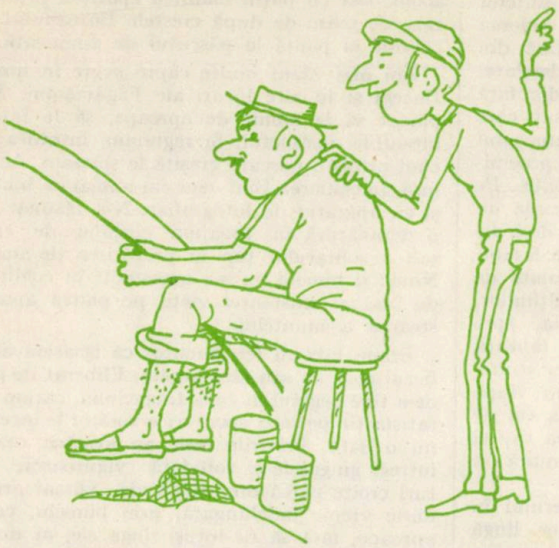

AMINTIRI

ÎN DREAPTA ŞOSELEI, cînd ieşi din oraş, după o pădurice de salcîmi, este o baltă mică pe care mulţi nici n-o ştiu. Un drum prăfuit goneşte pe lîngă pădurice şi imediat vezi balta. Aici vine deseori la pescuit, de cînd a ieşit la pensie, Haralambie Zamfirescu, fost economist principal la un minister. Stă liniştit cîteva ore în aerul curat şi nu pleacă fără peşte. Că în balta asta mică, disprefuită de unii, e şi crap şi caras şi biban şi multă albiturâ.

Astăzi a venit devreme; abia a răsărit soarele şi-l bate gîndul să plece imediat după zece, să nu-l prindă căldura pe drum. Desface două undiţe, le pune momeală, aruncă şi se aşează pe scăunel.

E linişte, apa e ca oglinda, dar nu reuşeşte să se destindă. E chiar nervos. Individul ăla din tramvai l-a împins la coborîre intenţionat...

„Bine, bine, caută să se liniştească, dar ăsta nu e un motiv ! Ce-i cu mine ? Am dormit destul, nu mă doare nimic... De unde nervii ăştia ?".

Dinspre poteca din mal se aud paşi tîrşiţi şi păcănit de baston cu vîrf de metal. Întoarce uşor capul. „Ăsta mai lipsea ! mormăie şi-şi îndreaptă, nervos, ochii spre plute. Speră totuşi să treacă mai departe. Aş, n-are el norocul ăsta. Bastonul nu mai păcăne şi paşii se opresc în spatele lui. „Tu eşti Haralambie ?"

De ce îi era frică n-a scăpat ! El e, nenea Mişu Dumitrescu. A fost pescar bun, priceput, pasionat ! Dar i-au cam slăbit ochii şi mîinile îi tremură tot mai tare şi de vreun an a trebuit să se lase. Vîrsta ! Se apropie de optzeci. Mai vine, cînd şi cînd, pe baltă, că stă pe-aproape, şi dacă găseşte un pescar cunoscut, mai schimbă o vorbă, două, despre pescuit fireşte. Pescarii nu se supără că fin la nenea Mişu, dar astăzi Haralambie Zamfirescu este nervos. Se scoală totuşi de pe scăunel să-l salute. „Stai jos drăguţă, stai jos. Nu te deranja. Mi-am adus şi eu scăunaşu. Mai stăm olecuţă de vorbă, mai trece vremea".

Nenea Mişu îşi potriveşte scăunelul, scoate o ţigară şi şi-o aprinde cu greu. Haralambie nu fumează şi alungă cu mîna fumul de tutun ce-l învăluie.

„Merge, merge ?"

„Nu prea nene Mişule. Poate mai tîrziu..."

„Ai încercat cu viermuşi ? Ia vezi poate-i chip".

„Încercat nene Mişule, dar nu vrea !"

„Da' cu pîine ?"

„Şi cu pîine. Cu toate nene Mişule, şi cu rîmă, şi cu mămăligă, şi... amestecate...". Simte că nu-l ţin nervii şi caută să se stăpînească. „Poate mai tîrziu cînd s-o mai încălzi apa".

„Ei, cine ştie... Da' cu lanseta de ce nu dai ?"

„Nu le-am adus că nu stau mult..."

„Poate că mănîncă departe... Nu era rău dacă încecrcai".

„O să-ncerc nene Mişule, data viitoare o să-ncerc...".

„Eu odată, tot aşa, dădeam cu scurtă şi nimic. Da nimic, ştii, nici un baboi să mă-ncerce. Ce-mi zic : ia să pun o lansetă. Dau pe matcă şi cinşpe crapi am luat atunci... Unde era asta ? Uite frate că nu-mi aduc aminte şi-mi stă pe limbă..."

„Poate la Cucuruzu..."

„Nu frate, nu, ceva mai scurt... asta e... Scurta. Ai mai fost la Scurta ?"

„Fost..."

„Ehe, frumoasă baltă... Pădurica aia au tăiat-o oare ?"

„Nu nene Mişule. Cum s-o taie, e tot acolo !"

Pluta se afundase încet în apă, dar Haralambie observă tîrziu, dă să înţepe dar trage în gol. Asta îl înfierbîntă mai rău.

„Dar drumul pînă acolo l-au mai reparat ?"

Vorbele lui nenea Mişu cad ca picăturile de apă pe o tablă încinsă.

„Nu... nu l-au reparat nene Mişule. Dar... merge..."

Pune iar momeală, aruncă și rămîne cu ochii pe plută, căutînd să se liniștească.

„Primăvara dădeam cu rîmă, vara cu mămăligă și toamna cu bob în lapte... Îi topeam nu altceva! Cu porumb d-ăla dulce... Tot așa frumos crește porumbul p-acolo Haralambie?"

„Frumos nene Mișule, frumos... Verde... mare..."

„Mai ții minte? Am fost odată amîndoi acolo într-o toamnă... în septembrie... o dulceață de timp. Și-am dormit noaptea pe baltă, sub cerul liber. Și erau stele... o minune... Și spre dimineață era așa liniște că auzeam cocoșii din sat... de departe... Cam pe cînd a fost asta? Să tot fie zece ani, nu-i așa?"

„Zece, nene Mișule, zece...!"

„Și aduseseși atuncea matale niște vin roșu, din ăla din care făceai singur din bolta din curte. Tare mi-a plăcut... Mai faci vin din ăla roșu?"

„Fac nene Mișule... de ce să nu fac?!"

„Bravo! Îmi pare bine... Da!... bostănăria aia tot pepeni așa zemoși face?"

„Face nene Mișule... mai mari...!"

„Ne-a adus atunci paznicu, unu de vreo șapte kile și roșu, roșu... că vinu matale. Și tocmai cînd îl mîncam noi, ți-a tras unu mare... țițofag. Să rupă lanseta, nu alta! Și ce te-ai mai chinuit cu el pînă s-a dus cu acu-n gură. Mai or fi țițofagi în baltă... d-ăia mari...?"

„Sînt, nene Mișule... așa zice lumea".

Scoate nervos undița din apă, controlează și aruncă iar, dar nimerește în trestia deasă din dreapta. Trage, dar acul înfipt în subțioara unei frunze se agață și mai tare și guta subțire cedează. Ac bun... cioc de papagal...

„Da raci mai sînt? Vara, pînă toamna tîrziu, pe vremea aia, tocau tot de pe ace. Și rîmă și mămăligă și bob de porumb. Dacă n-apuca să vină crapul repede la mîncare, țaca-țaca-țaca, toca racul tot. Că zicea odată unul pe baltă că racii sînt paznicii peștilor. Fără ei, goleau demult pescarii balta de pește. Uneori duceam acasă și treizeci de raci... și-i fierbea nevasta, să-i fie țărîna ușoară, și se făceau roșii, și-i mîncam, și beam și-o jumătate de vin. Dar nu ca vinul ăla roșu al matale. Bun vin... ce zici?"

„Bun că e natural, nene Mișule".

Haralambie întoarce capul spre nenea Mișu, care rămîne visător pe scăunelul lui, cu bastonul înnegrit de vreme, între genunchi.

„Ce ghinion pe mine, gîndește, să-mi stea pisălogul ăsta în spate".

Furat de imaginea bătrînului cu figură senină și cu drag de vorbă, a auzit clipocitul apei, dar a văzut tîrziu undița îndoită, cu vîrful împins înspre stuful în care se ascunsese vietatea ce-i înghițise acul. Trage, dar cum s-o mai scoată din hățișul des?! Carasul sau bibanul nevăzut își găsește scăpare, lăsînd numai o bucată de gută, fluturînd la capătul undiței.

Nenea Mișu pe scăunelul lui rămîne liniștit. Capul îi bîțîie ușor, iar ochii, măriți de lentilele ochelarilor, clipesc rar.

„Da' rațe mai sînt pe Scurta? Mi-aduc aminte că-ntr-o toamnă..."

Haralambie simte cum i se urcă sîngele la cap. Acum nu se mai poate stăpîni:

„Nene Mișule, pînă duminică îmi repar mașina. Merg dis-de-dimineață la Scurta. Trec și te iau și pe matale și rămînem pînă seara pe baltă și-o să vedem atunci cît de mult a crescut porumbul și cum zboară rațele pe baltă și fazanii din pădure pînă în lanurile vecine. Și-o să auzi cum cîntă ciocîrliile dimineața și o să vezi rîndunelele cum săgetează aerul deasupra bălții și cum te ciupesc mușteleie după masă, cînd dogorește soarele..."

Haralambie vorbea repede, azvîrlind vorbele unele după altele, cu fața roșie de enervarea ce-l cuprindea din ce în ce.

„Și-ai să vezi pescarii cum stau pe malul apei, cum nu-i turbură nimeni și pot să-și vadă de pescuit liniștiți. Și la prînz..."

O broască sări de pe mal și plescăitul apei întrerupse șirul vorbelor.

Nenea Mișu ascultase neclintit și continuă el vorba rămasă neterminată: „Și la prînz o să mîncăm în pădurice, la umbră, pe iarbă și poate că o să aduci matale o sticlă din vinul ăla roșu, că tare mi-a plăcut. De-atunci n-am mai băut un vin așa bun..."

Haralambie, care se ridicase în picioare să-și poată vărsa mai bine năduful, lasă ochii în jos și încetișor se așează din nou pe scăunel. Cuvintele bătrînului, rostite cu blîndețe și bucurie, îi turnaseră un val de căldură prin inimă, topindu-i mînia. Acum îi era rușine.

„Aduc nene Mișule! Aduc două sticle. Mai am din recolta din '80. Și-o s-o pun pe nevastă-mea să facă niște plăcinte de-o să ne lingem pe degete...!"

Titu IONESCU

MATTY

VÎNĂTOREASCĂ

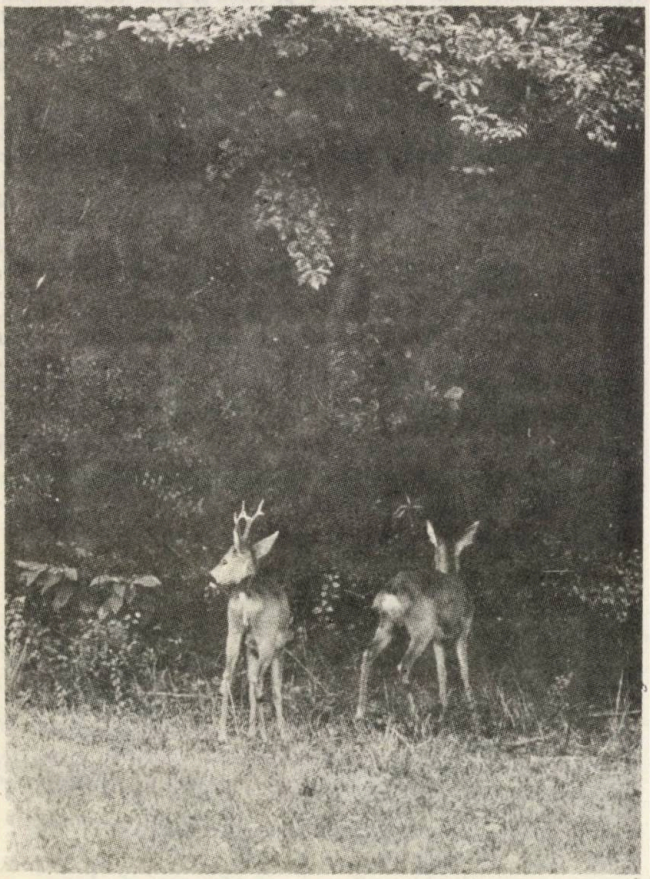

Mihai MANCAȘ

Vînătorească vreți? Vînătorească fie! Ia te uită cum se mai lățesc ei în fotolii, de parcă le-aș fi făgăduit o istorie de aici pînă-n tîrgul Ieșilor; și cum li se lungesc buzele, ca să țiție a mirare prefăcută la vreo cotitură mai cu zguduire de inimă; d-apoi cum se mai duc gurile spre urechi, gata de hohote la ponturi și la bongoase, că o minciună vînătorească n-are alt chip să sfîrșească decît în rîs cu lacrimi și cu bătăi de palme pe șolduri, nu? Așa, așa, brînzoieșilor, ședeți cumsecade și țineți-vă cu mîinile de pîntece, că rîsu-i după ușă! Nu cel cu patru picioare, că de-ar fi el, voi ați „promova", cît ai zice „rîs", pe bloc, lîngă antena colectivă...

Uite, în vara cealaltă, drept în vremea cînd se întețiseră ploile, cam la sfîrșitul lui iunie — că a fost o vară cam indisciplinată — Jenel Kent (botezat așa de tagma vînătorească după mahorca pe care o duhănește) mi-a înmînat, prea tîrziu, ca totdeauna, mult dorita autorizație pentru un țap, urîndu-mi să fie unul cu trofeu capital! Acu' știți și voi cîtă plăcere au „puștile bătrîne" să li se ureze noroc la vînătoare... Da' ce să-i faci? Poate credeți cumva că, îndată ce m-am văzut cu țidula în pungă, au și stat ploile? De unde... Și hai băiete, copăcel, singur-cuc, doar și paznicul de vînătoare-i om și nu-i prieste prea multă ploaie; ș-apoi, decît să mă poarte cu pîriitoarea lui pe cărările de sub Argintărie, mai bine mă fac eu paznic de iaz! Se mai spărgeau ei nourii, nu-i vorbă, se mai lumina, cînd și cînd, numai vedeți că se lumina a ploaie... Eu, la datorie. Să fi avut un băț de cel subțire, cu lunetă deasupra, cum aveți voi cînd „ieșiți în teren", mă înapoiam cu dobînda din prima zi; da eu nu mă pot lăsa de trișca asta cu două țevi! Ei, ce să mai lungesc vorba? M-a plouat o săptămînă încheiată, pînă ce, într-o seară, l-am văzut! Ia, așa, a dat inima năvală în git! Mîndre coarne și falnică înălțare a capului deasupra lanului în care intrase! Lan, da, că pe la noi, spre miază-noapte, bucatele se coc tîrziu... Acu' mă gîndesc: ce-mi trebuia mie să dobor în glod mîndrețea aceea de cerbicie?! Atunci însă singura mea grijă era cum să mă strecor prin grîu, să-i cad aproape și să aprind. Am intrat împotriva vîntului, cerîndu-mi în gînd iertăciune de la gospodarii ceapeului pentru o leacă de lan tăvălit... Mă țiram pe-o coastă... Păi se putea să nu rîdeți voi? Așa-i:

eram ca un bulgăre de hlei, de la git pînă-n căputele cizmelor. De puşcă aveam grijă să nu se înfunde; şi de ochelari, să nu se ude. Măi, şi cînd să zic că mai este o leacă şi gata, ori mă simte căpriorul, ori se strîngeşte alt temei de spaimă, că numai ce-l văd împungînd cu coarnele înălţimea şi luîndu-şi vînt! Mă salt într-un genunchi şi-l iau în cătare. Stă o frîntură de clipă, să se dumirească ce-o fi şi cu mine. Pe urmă, odată cu saltul, am slobozit plumbul. Am dat greş. Ce vă jîmbaţi? Iaca, mi se întîmplă şi mie cîteodată, nu doar vouă, la iepuri. Da' tot l-am nimerit, în piciorul drept din faţă... şi i l-am rupt. Îl priveam cu binoclul, cum se duce şi mă blestemam pentru pripeala care mă apucase... În noaptea aceea am visat numai soboruri de ţapi care mă luau în coarne: aveam fierbinţeală mare, că de-atîta orbecăit prin ploaie dăduse peste mine o pacoste de răceală. Aşa că s-a dus vara şi autorizaţia mea nu şi-a îndeplinit misiunea. Pe urmă, din august, s-a întins peste colnice vremea bună şi eu mă înzdrăvenisem de-a binelea, gata să cad iar în vreo ispită, care a şi venit curînd, în chipul prietenuului meu Ghiţă Amaicei, mare dascăl de aritmetică şi puşcaş vrednic, pus chiar atunci pe drumuri de megieşii lui din Puriceni, foarte necăjiţi de turmele de mistreţi care le vămuiau strașnic grădinile.

„Hai bre! mi-a zis Ghiţă, hai că au oamenii mare necaz şi nişte «tireasă» de anul trecut. Stă pe cuţit!" Ei, spuneţi! Poţi lăsa oamenii să te aştepte în zadar, cu necazurile şi cu „tireasa" lor? „Mergem numaidecît!" i-am zis ortacului Ghiţă. După ce ne-am luat şi cartuşe fără plumb, care fac zgomot, dar nu pricinuiesc pagubă în vînat, îndată am fost gata. Cu autobuzul şi pe urmă cu „tramvaiul 2", cum ziceţi voi, iepurarii de la cîmpie, hai-hai, ne-am văzut sub sară la coliba cumătrului Socea, tot Ghiţă şi el, unde nu se zărea ţipenie de om, însă ne aştepta o scîndură pe care se scrisese, cu ortografie sui-generis: „obectul sa înecat în izvor". Buuun! Şi ne aşezăm noi în toată voia şi ne pregătim sperietorile la îndemînă; căutăm izvorul unde „sa înecat obectul" şi ne pornim să ospătăm... Noaptea trece, mistreţii nu vin, că nu erau fleţi să dea rît în nas cu noi... şi se face ziuă mare, o zi dintre cele care parcă-ţi spun să te bucuri tare de clipă, că o singură viaţă are vînătorul! Nu ştiu ce mai cioşmolean în colibă, cînd Ghiţă Amaicei se strecoară pe brînci spre mine, şoptindu-mi: „Un ţap la doi paşi!" Încarc arma, apuc binoclul şi mă trag spre gura colibei. De acolo, cu ocheanul, îl văd ca în palmă. Îl văd şi mi se iuţeşte respiraţia: un ţap cu piciorul drept din faţă rupt! Abia atunci îmi dau seama că prin acele locuri hălăduisem mai în vară. Piciorul, tămăduit, ce-i drept, dar fără putinţă de a fi folosit.

Cald, o căldură apăsătoare, de august. Ghiţă purta ţapul, curăţat pe dinăuntru şi umplut cu urzici, să nu se strice; îl purta în rucsacul său imens şi urca eroic dealul Livezilor, spre culmea arsă de soarele ridicat spre amiază. „Lasă, zicea Ghiţă, că am eu un prieten aici, în deal. Are fîntînă bună şi casă gospodărească. Poposim, facem o pastramă şi..." Şiroind de sudoare, suia coasta lutoasă: şi eu după el, fără povară, dar lac de apă. De la o vreme s-a văzut şi casa: mare, albă, acoperită cu tablă zincată, singuratică, dar cu firele de curent electric venind spre ea de către sat. Lîngă poartă, fîntîna cu găleată de „inox", ultima modă lansată de ţiganii noştri căldărari. Şi iată-ne, sfîrşiţi de oboseală, lîngă apă! Facem ultimii paşi spre poartă. Pe scîndurile cenuşii era scris cu vopsea albă: „Blestemat să fie cine va fura scînduri din acest gard!" Poarta era bătută în cuie... Casa, pustie...

UMOR

— De-abia ai venit la vînătoare şi vrei să te întorci acasă?

— Da... prea era veselă nevastă-mea cînd am plecat.

*

— Poate că dacă pui urechea la pămînt, auzi paşii ursului.

— O.K.

— Ei, auzi vreun urs?

— Nu.

— Atunci de ce mai stai acolo?

— Trag cu urechea la ce spun două rîme!

*

Judecătorul către braconier:

— Vii la Tribunal de cinci ani, nu ţi-e ruşine?

— Păi, dv. veniţi în fiecare zi!...

*

Judecătorul: Acuzat, de ce l-ai lovit pe acest cetăţean?

Acuzatul: M-a făcut hipopotam, domnule judecător.

Judecătorul: Cînd anume?

Acuzatul: Acum vreun an.

Judecătorul: Cum un an? Reclamaţia datează de acum trei luni.

Acuzatul: Da, domnule judecător. Pentru că abia acum trei luni am văzut pentru prima oară în viaţa mea cum arată un hipopotam...

*

— Soţia mea adoră animalele.

— Şi a mea!

— Da? Şi ce anume animale, cîini, pisici?

— Oh, din păcate, soţiei mele îi plac vulpile argintii, vizonii.

*

Două cămile merg prin pustiu.

— Orice s-ar spune şi orice s-ar scrie despre noi, izbucneşte una — mie totuşi mi-e sete.

M.B.

TIGRUL

Peter WEBER

Tigrul, cel mai puternic reprezentant al felinelor, dă uneori dovezi uluitoare ale forței sale. Englezul Corbett, unul dintre cei mai renumiți vînători de tigri, relatează cazul în care un tigru a dus (nu a tîrît!) corpul unei vaci ucise la o distanță de 4 mile (7,5 km). Un alt tigru a cărat un bou ucis la o depărtare de 13,5 km, corpul boului fiind atît de greu încît 13 indieni nu l-au putut urni din loc. Pocock descrie un alt caz remarcabil: un tigru care a trecut înot un rîu destul de lat, desigur împreună cu prada sa, o vacă. Allen descrie performanța unui tigru, care a ieșit dintr-un singur salt — tot cu o vacă între colți — dintr-un țarc înalt de 2 m, după care a plecat cu prada sa escaladînd niște stînci înalte de aproape 4 metri.

*

Cel mai mare tigru de Amur, subspecia cu talia cea mai impunătoare, a avut o lungime de 317 cm, la care trebuie adăugată coada lungă de peste 1 m, deci în total o lungime de 420 cm. Pentru a fi cît mai completi, „uriașul" măsura la greabăn nu mai puțin de 140 cm, o cifră care este însă contestată de unii autori (care argumentează că luată la animalul mort, este prea mare).

Exemplarul cel mai greu cîntărit avea 390 kg, un altul 384 kg, cifre desigur rar atinse de puțini dintre uriașii celei mai mari feline a globului.

*

Teritoriul de vînătoare ocupat de un tigru — mai mare la masculi, mai redus la femele —, este de regulă foarte mare: în zone cu hrană abundentă (mai ales mistreți) poate fi temporar numai de 10—40 km²; alteori, același animal cutreieră un teritoriu de vînătoare de 5.000 km² sau chiar mai mult.

*

În căutare de hrană, un tigru poate parcurge distanțe extrem de mari. Distanțe verificate de cercetători sovietici la tigrul de Amur variau între 20 și 50 km, dar se cunosc chiar și cazuri în care un tigru a depășit distanța de 100 km!

Între anii 1260—1280, Chubilai-han, nepotul marelui Gingis-han, ținea cîțiva tigri dresați în captivitate, care erau folosiți la vînătoare.

*

În anul 1924, doar în India ae Est tigrii „man-eater" („mîncător de oameni") au ucis 603 persoane.

*

În decurs de numai 3 ani, un tigru „man-eater", care suferea în urma unei răni de glonț, a ucis în Nepal peste 200 oameni, înainte de a fi ucis la rîndul său. Tot în Nepal, ținutul Kumaon, o femelă de tigru a ucis în decurs de 4 ani 234 oameni.

*

Ultimul caz al atacului unui tigru asupra unui om, înregistrat în China în provincia Yünnan (efectivul de tigri este apreciat la peste 100) s-a întîmplat în anul 1949.

*

Primul recensămînt al tigrilor în Orientul Îndepărtat al U.R.S.S., efectuat în iarna 1956/57, pe o suprafață de aproximativ 80.000 km² în valea fluviilor Ussuri, Amur și altor cîțiva afluenți ai acestuia, a dovedit existența a 63 tigri.

Un recensămînt de control efectuat de Academia de Științe a U.R.S.S. în iarna anului 1958/59, în ținutul Primorje, pe o suprafață de 51.000 km² a dus la stabilirea prezenței a 60—65 exemplare, totalul efectivului fiind apreciat în U.R.S.S. la aproape 100 exemplare.

Alte recensăminte: în anul 1965, s-a stabilit un efectiv de aproximativ 120 exemplare; în anul 1969 se numără 122—148 exemplare, efectiv care pare să se mențină și în prezent.

Stagnarea efectivului de tigri din U.R.S.S., unde sînt strict ocrotiți, se datorează în primul rînd braconajului destul de masiv: doar în sezonul 1966/67 au fost împușcați în mod ilegal în jur de 20 tigri.

Amenda fixată, încă din anul 1954, pentru braconarea unui tigru de Amur, este de 5.000 ruble.

Tigrii de Amur pot fi capturați de vii doar pe baza unei autorizații speciale. Capturarea puilor pînă la vîrsta de 3 ani este specialitatea unor colective de vînători din ținuturile Primorje și Chabarowsk.

*

Vînătorii din Orientul Îndepărtat al U.R.S.S. apreciază cît se poate de pozitiv prezența unui tigru în terenurile lor de vînătoare. Motivul: în zonele în care apare un tigru dispar aproape în întregime lupii. De altfel, lupii (și cîinii) sînt o pradă preferată a tigrului.

În iarna anului 1959/60, la poalele munților Sichote Alin (U.R.S.S.), un urs brun uriaș a reușit să ucidă o femelă de tigru. Cu toate rănile primite în timpul luptei pe viață și moarte, ursul a consumat, în decursul cîtorva săptămîni, atît corpul tigroaicei, cît și prada acesteia, la care o surprinsese (un mistreț).

În literatura de specialitate din U.R.S.S. sînt menționate încă alte trei cazuri în care un urs a ieșit învingător din lupta cu un tigru. De regulă se întîmplă însă invers — ursul cade pradă tigrului.

NECURATUL

Dom' Manolache este o personalitate cunoscută de toată tagma vînătorească din împrejurimi, începînd de la Prundu şi pînă aproape de Călăraşi. Potrivit de statură, smead, cu obraji înroşiţi de binecunoscutele vinişoare ale celor ce slujesc lui Bachus, cu o mustaţă scurtă, neagră, lipită sub nasul rotund şi puţin ridicat în vînt, apare totdeauna ultimul pe terenul de vînătoare, îmbrăcat cît mai pestriţ cu putinţă şi, bineînţeles, însoţit de Arap.

Arap este cîinele domniei sale. Acest cîine are aproape vîrsta stăpînului, care e pensionar de cîţiva ani, mai puţin vigoarea lui. De-abia ţinîndu-se pe picioarele care îi bîţîie într-una, dacă mai face şi efortul să dea din coadă, scoate limba de un cot şi gîfîie ca o locomotivă cu aburi, la deal. Totuşi, după opinia lui dom' Manolache, asemenea cîine nu există în toată ţara românească. Cum vă daţi seama, dom' Manolache obişnuieşte să exagereze puţin. Dar... argumentat.

De fapt, de la această patimă a domniei sale, care se pare că o egalează pe cea a vînătorii, voiam să pornesc şi să vă povestesc una din faimoasele sale isprăvi.

Într-o noapte de la începutul lunii august, dom' Manolache s-a decis să împuşte o vulpe. De ce în august, cînd blana nu e bună de nimic, nu se ştie. Important e că s-a decis.

Şi-a luat, aşadar, puşca, scăunelul şi pe Arap şi s-a dus la Valea Mare. Valea Mare e o baltă formată într-o adîncitură de teren, lungă de cîteva sute de metri, bogată în papură şi trestie, cu ochiuri lucii de apă şi plaur plutitor, avînd pe maluri spinări înalte şi tufişuri în care se aciuează, săpîndu-şi vizuinile în lut, viezuri şi vulpi. Aici, deci, avea să fie locul marei confruntări.

Cum a ajuns, dom' Manolache şi-a stabilit, în conformitate cu particularităţile terenului, planul de atac. Dacă vulpea vine pe uscat — şi pe uscat vine, fără nici o îndoială — atunci el o va pîndi de pe apă. Drept pentru care şi-a făcut rost de prăjină, a sărit pe o plută, a împins pluta pînă la mal ca să se suie şi Arap, apoi a mişcat-o binişor, îndepărtînd-o de mal, pînă în poziţia cea mai avantajoasă şi s-a pus pe aşteptat.

Ieşise luna şi dom' Manolache, care e foarte sensibil la frumuseţile naturii, nu mai putea de încîntare privind toate acele comori care sub strălucirea lunii capătă contururi noi şi un aer fantastic.

Arap adormise cu botul pe labe. (Ăsta e singurul cusur pe care i-l recunoaşte şi stăpînul său: n-are simţ estetic). Vulpea, însă, nu se gîndea să apară.

Era linişte, o linişte deplină, dacă, bineînţeles, nu luăm în seamă foşnirile discrete ale stufului, ţipetele păsărilor în somn sau în plină activitate şi altele care, oricum, sînt elemente componente ale liniştii unei bălţi. Urechea de meloman a lui dom' Manolache le înregistra cu voluptate şi în imaginaţia sa ele alcătuiau o melodie cum nu se poate mai armonioasă.

Toate acestea au durat o vreme, cam pînă după miezul nopţii, cînd în depărtare a prins să se lămurească zdrăngănitul unei căruţe.

Faptul în sine nu l-ar fi deranjat prea mult pe vînătorul nostru, dacă zgomotul nu s-ar fi concretizat într-o căruţă care şi-a oprit caii chiar pe mal, vizavi de locul său de pîndă.

Revoltat, s-a hotărît... să tacă şi să aştepte.

De pe scîndura din faţă a căruţei s-a auzit un glas morocănos:

— Hai, bă, sculaţi-vă şi intraţi în apă. Eu desham caii şi-i duc să pască.

Doi flăcăi s-au ridicat somnoroşi din căruţă unde dormiseră, probabil, pe un maldăr de fîn.

— Ce e, mă, am ajuns?

— Am ajuns, voi nu vedeţi? Hai, la treabă! Să lăsaţi izmenele pe voi că are lipitori.

Cei doi, încă sub vraja somnului, s-au dezbrăcat cu mişcări de somnambuli şi, apucînd secerile în mîini, au intrat în apă şi au început să taie trestie.

Dom' Manolache, la douăzeci de metri în faţa lor, stătea nemişcat, cu arma pe genunchi.

Unul dintre flăcăi, după ce taie el ce taie la trestie, dă să se ridice în poziţie verticală, să-şi dezmorţească mijlocul, dar rămîne împietrit. Se uită cît se uită la ce vede în faţa sa, o ia apoi de-andaratelea către celălalt şi îi şopteşte:

— Băi, frate-miu, dracu!

— Ce e, mă?

— Necuratul! Uite-l colo.

Se uită şi ăsta cît se uită, îl ia pe frate-său de mînă şi o rup la fugă spre mal.

— Tată, dracu-n baltă!

Ăl bătrîn tocmai se dezbrăcase, da complet, fiindcă înainte de a intra în apă vrea să-şi pună o altă pereche de izmene, probabil destinate acestui scop.

— Fugiți, mă, d-acilea! Ați înnebunit? Unde vedeți voi drac?

— Intră matale în apă și-ai să dai de el!

Intră bătrînul în apă, face vreo cîțiva pași și dă cu ochii de dom' Manolache. Dom' Manolache se holbează la el. Bătrînul dă un răcnet și o rupe spre mal.

— Dracu e, bă! Înhămați și hai acasă, că se ia după noi!

Ce să înhami, însă? Caii sînt mai încolo. Flăcăii s-au repezit la ei, i-au despiedicat, au încălecat precum cazacii și să te ții! Direcția acasă. Ăl bătrîn, pe jos, în pielea goală, după ei.

Desigur că nu mai era cazul ca pînda să fie prelungită. Așa că dom' Manolache a împins pluta la mal și a debarcat împreună cu suita sa.

Mergînd el pe la căruța rămasă stingheră pe mal, Arap a dat de ceea ce bătrînul nu mai apucase să pună pe el. A mirosit și a luat-o ață pe urmă. Dom' Manolache după el. Ciinele a cotit-o pe drumul ce duce la Valea Roșie. A cotit-o și dom' Manolache, beat de admirație pentru calitățile javrei și, în același timp, foarte curios să-l cunoască pe proprietarul indispensabilului obiect pe care, din motive de fair-play, l-a luat cu el în geantă.

După vreo jumătate de oră ciinele l-a scos în capul satului și s-a oprit în fața porții unei case mărginașe.

Era liniște. Se auzeau greierii țiriind și din cînd în cînd copitele cailor izbind în pămînt, la ieslea din curte. Pe prispă se vedeau oameni dormind.

Dom' Manolache, după ce constată infailibilitatea mirosului lui Arap, prin aceea că din curtea respectivă lipsea căruța, deci rămăsese la baltă, izbucnește deodată cu glasul lui răstit:

— Băi ăsta, ieși dom'le la poartă să-ți dau izmenele să te îmbraci!

Pe prispă o scurtă mișcare convulsivă sub plapumă și apoi totul încremenește.

Dom' Manolache nu se dă bătut.

— Vino, dom'le, că nu e dracu, e frate-său!

La acest al doilea apel, izbucnește de sub plapumă, gol cum l-a făcut mumă-sa, ăl bătrîn și dă un răcnet:

— Fugiți, bă, c-a venit după noi!

Ca scăpați din praștie, cei doi zvîcnesc din odaie pe ferestre, făcînd țăndări geamurile, și toți trei se topesc în întuneric.

Muierile încep să țipe și să se închine. Vecinii se agită, ies năuci pe la porți.

Dîra de hămăituri care se întinde ca un foc marchează goana disperată a fugarilor.

Nu trece mult și clopotul de la biserică începe să bată în dungă. Întreaga suflare se trezește buimacă, în timp ce dom' Manolache, nemaiputîndu-se stăpîni, se tăvălește, se îneacă de rîs și nu poate explica nimic.

La puțină vreme, sosesc în goana mare, îmbrăcați sumar și uluiți, popa și șeful de post. Acesta, el însuși vînător, îl recunoaște pe dom' Manolache, are cu el o scurtă explicație, după care izbucnesc amîndoi în hohote și mai deșuchiate, în timp ce în jurul lor cercul curioșilor se mărește și tace, în semn de respect.

După ce cu opinteli, reveniri și iar opinteli hohotele se curmă, dom' Manolache semnează finalul scenei:

— Părinte! Ia, dom'le, astea, sfințește-le și fă-i și proprietarului lui un maslu. Hai Arap, că ne-apucă ziua!

Se zice că, după această întîmplare, dom' Manolache și proprietarul despăgubit ar fi devenit cei mai buni prieteni. Ba mai mult, că cel în cauză s-ar fi făcut el însuși vînător și ar fi pîndit o viață întreagă, în același loc, doar-doar zeița Diana i-o da și lui satisfacție.

Dar cine are norocul lui dom' Manolache? Și imaginația lui?!...

Mihail VOICU

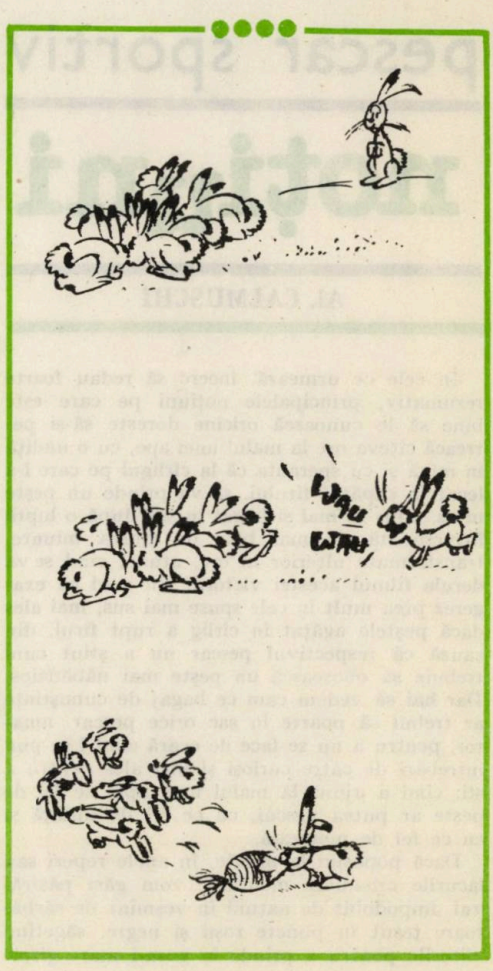

Pentru a deveni

pescar sportiv

noțiuni

Al. CALMUSCHI

În cele ce urmează, încerc să redau foarte rezumativ, principalele noțiuni pe care este bine să le cunoască oricine dorește să-și petreacă cîteva ore la malul unei ape, cu o undiță în mînă și cu speranța că la cîrligul pe care l-a legat la capătul firului, se va prinde un pește uriaș, adus la mal și băgat în sac după o luptă înverșunată de mai bine de cîteva miuute, transformate ulterior în ore, atunci cînd se va derula filmul acestei victorii. Nu cred că exagerez prea mult în cele spuse mai sus, mai ales dacă peștele agățat în cîrlig a rupt firul, din cauză că respectivul pescar nu a știut cum trebuie să obosească un pește mai năbădăios. Dar hai să vedem cam ce bagaj de cunoștințe ar trebui să poarte în sac orice pescar amator, pentru a nu se face de ocară cînd i se pun întrebări de către curioși și mai ales pentru a ști, cînd a ajuns la malul unei ape, ce fel de pește ar putea pescui, cu ce fel de undiță și cu ce fel de momeală.

Dacă poposim la munte, în apele repezi sau lacurile cristaline montane, vom găsi păstrăvul, împodobit de natură în veșmînt de sărbătoare țesut în puncte roșii și negre, săgetînd viltorile pentru a prinde în gura-i mare gîzele ce zboară la suprafața apei și alături de el lipanul, cu aripa dorsală colorată în culorile curcubeului și cu miros de cimbrișor cînd îl prinzi în mînă. Ambii pești, conform legii, se pot prinde, în perioadele permise, numai la momeli artificiale (muște, imitații de larve, linguriță).

Coborînd în regiunea dealurilor, în rîurile din această zonă vom găsi; cleanul, mreana și scobarul. Toți acești pești fac parte din fam lia ciprinidelor (a crapului), fiind cunoscuți sub denumirea de pești pașnici. Toți trei po fi prinși la unele larve acvatice (burlăi, babițe, viermuși, răcușori etc.) dar și la lăcuste, greieri sau muscă de casă. Cleanul mare se prinde foarte bine și la linguriță mici, rotative sau oscilante, dar și la boabă de strugure sau bucățică de prună brumărie. Mreana, la rîndul ei, mai preferă și bucățica de brînză topită, dar nu se dă înapoi nici de la o coropișniță lăptoasă.

Și acum, să ne aruncăm cîrligele în apele de cîmpie. În apele curgătoare ne vom reîntîlni cu cleanul și mreana, dar și cu somnul cel mustăcios și cu crapii aurii. În apele închise și în rîurile mari și cursul încet vom găsi în plus: știuca, bibanul, carasul, plătica, șalăul și cîteva specii de talie mică; roșioara, babușca, obletul.

Somnul, știuca, bibabul și șalăul sînt pești răpitori și prin urmare pot fi prinși fie la pește viu, fie la năluci de tipul lingurilor sau al peștișorilor artificiali.

Celelalte specii apucă bine momelile formate din paste făinoase, rîmele și viermușii.

Poposind pe una din frumoasele și însoritele plaje ale Mării Negre, să nu uităm că în apa ce scaldă pietrele digurilor, ne așteaptă prietenul tuturor pescarilor începători; guvidul — care nu se va lăsa prea mult rugat să tragă puternic de firul la capătul căruia am legat un cîrlig, pe care am înșirat o rîmă.

Și dacă ați reținut aceste sumare, dar foarte necesare informații despre pești și preferințele lor de hrănire, putem trece la alte scurte informații referitoare la undiță, ca unealtă de pescuit și la tehnica pescuitului.

Să ne cunoaștem UNDIȚA

Ne-am obișnuit să cuprindem în noțiunea de undiță, un ansamblu format din:

— o vargă elastică, ușoară, formată din una sau mai multe bucăți (părți), în lugnime totală de la 2,5 m — 5,5 m;

— o strună (sau linie) constituită din firul de nailon de la vîrful vergii pînă la legătura dintre strună și firul de legătură a cîrligului;

— cîrligul, atașat la strună printr-un fir de nailon mai subțire decît firul strunei;

— pluta, atașată pe strună printr-un sistem ce-i permite deplasarea, în scopul de a plasa cîrligul cu momeală la adîncimea voită de pescar;

— plumbii de lestare a firului, în așa fel plasați pe fir, încît cîrligul cu momeală să rămînă în apă în poziție verticală, iar pluta să se scufunde în apă cu 2/3—3/4 din lungimea sa.

Cu o undiță cum e cea descrisă mai sus, putem prinde toate speciile de pești — pașnici sau răpitori — aflați în zonele din apropierea malurilor.

Pentru pescuitul peștilor din largul apelor se folosesc undițe mai speciale, cunoscute în general sub denumirea de lansete, adică, mai pe românește, aruncătoare, pentru că aceste vergi sînt astfel construite și echipate, încît cu ele putem să ne aruncăm cîrligele, echipate cu momeli naturale sau artificiale, la mari distanțe de mal.

Undițele tip lansetă au unele părți comune și altele diferențiate.

Ca părți comune deosebim: mulineta atașată la cotorul vergii, inelele atașate în lungul vergii, servind la conducerea firului de aruncare și materialele din care sînt construite aceste vergi: fibră de sticlă tubulară sau plină, material plastic, fibră de carbon etc.

Deosebirile la aceste vergi constau din: variabilitatea lungimilor, în general între 1,80 m — 6 m; construcția specială pentru un anumit fel de pescuit. Spre exemplificare;

— lungimi între 1,80—2,50 m sînt lansete pentru pescuitul răpitorilor sau al peștilor pașnici, căutați la depărtare mare de mal, în general vergi puternice, putînd arunca greutăți de la 3 la 30 grame;

— lungimi între 2,50—3,50 m, vergi ușoare, elastice, special construite pentru pescuitul salmonidelor (păstrăv și lipan) cu momeli foarte ușoare (muște artificiale sau linguriță-mușcă);

— lungimi de 5—6 m pentru practicarea pescuitului staționar la distanță.

Un alt element al undiței ce trebuie bine ales atunci cînd ne-am hotărît să prindem o anumită specie de pește este *cîrligul*. Mărimea cîrligului trebuie aleasă după mărimea gurii peștelui căutat. Mărimea cîrligelor este în general numerotată de la 1—20, numărul 1 fiind dimensiunea cea mai mare. Zadarnic vom încerca să prindem la un cîrlig mare, un pește care are gura mică.

În pescuitul staționar cu strună (linie) plutitoare, o mare importanță capătă echilibrarea perfectă între puterea de plutire a plutei și plumbajul plasat pe fir deasupra cîrligului. În general sînt recomandate plutele cilindrice și plumbajul filiform sau alice fracționate în mai multe părți, pînă se obține o scufundare a plutei pe 2/3—3/4 părți din lungime.

Ca orice început și pescuitul sportiv prezintă destule necunoscute pentru începători. De aceea, este bine să se înceapă pescuitul cu acei pești care cad mai ușor la undiță: carasul, roșioara, babușca și bibanul în apele de șes și guvidul în mare. Și nu uitați: pentru a pescui cu undița trebuie să fiți membru al unei asociații de vînătoare și pescuit sportiv.

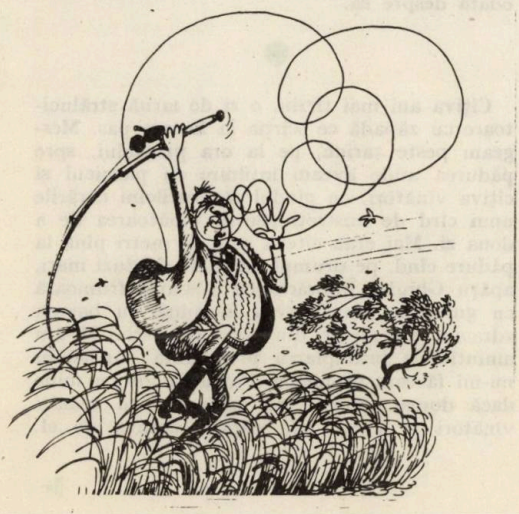

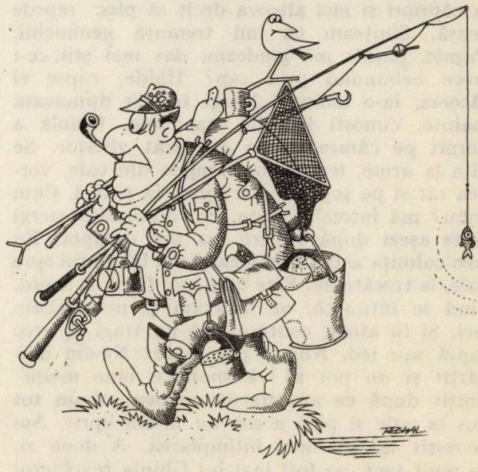

Trei întîlniri
GHIULA

Tudor DĂNEȚI

Figură bizară, în lumea pașnică a orășelului în care am copilărit, acest Ghiula, nebunul pașnic al localității. Bine îmbrăcat, curat, apărea seara o dată cu „lumea bună" pe strada principală sau duminică după-masă pe aleea ce ducea spre terenul de fotbal. Îl știam de cînd eram copil, iar cînd am devenit vînător l-am întîlnit de cîteva ori în compania unor prieteni mai vîrstnici și am aflat că în tinerețe fusese vînător. Nu făcea rău nimănui. Doar dacă prelungeai o discuție cu el începea să bată cîmpii, să-ți înșire fel de fel de fantasmagorii. Păstrez în legătură cu acest personaj, de mult dispărut și aproape uitat, amintirea unor întîmplări mai puțin obișnuite.

Într-o seară de vară urcam pe valea Medreșului spre poienile de la obîrșie, cu gîndul să pîndesc un căprior. Abia intrat în pădure, mă întîlnesc cu Ghiula. Bună seara, bună seara. Unde mergi? mă întreabă. La pîndă de căprior. Merg și eu, zice el. Foarte puțin încîntat de compania lui, încerc să mă eschivez cu o întrebare; Cu ce să mergi, că nu ai pușcă? Ba am, îmi răspunde și băgînd mîna sub haină scoate de la cingătoare un revolver cu butoi, cu o țeavă enorm de lungă. Un fior rece mi-a trecut atunci pe șira spinării. Ai și cartușe la el? am îndrăznit eu timid. Am tot ce trebuie! Nu îmi venea să-i spun că eu nu mai vreau nici pîndă la căprioi și nici altceva decît să plec repede acasă. Simțeam că îmi tremură genunchii. Pașnic, pașnic mă gîndeam, dar mai știi ce-i trece nebunului prin cap? Haide, rupse el tăcerea, ia-o înainte! Mergi te rog dumneata înainte, cunoști locurile mai bine. Ghiula a pornit pe cărare ca un adevărat vînător. Se uita la urme, ferea ușor crengile din cale, vorbea rar și pe șoptite. Am ajuns la poieni. Cum stăm? mă întreabă. Uite, zic, dumneata mergi și te așezi după stejarii ăia din dreapta. Eu trec culmița asta din stînga și mă las puțin spre vale, la trecătoare. Este bine așa, fu el de acord. Cînd se întunecă, ne fluierăm și ne întîlnim aici. Și fii atent, continuă, să nu tragi în vreo capră sau ied. Numai țap mare! Ne-am despărțit și nu pot să vă spun ce bine m-am simțit după ce am trecut culmea. M-am tot dus la vale și pînă acasă nu m-am oprit. Am povestit tatălui meu întîmplarea. A doua zi, cu mult tact, i-a fost luat lui Ghiula revolverul „pentru a fi revizuit și reglat la fabrica de arme". De fapt era o vechitură de revolver, un calibru pentru care nu se mai găseau de mulți ani cartușe și nici mecanismul nu-i funcționa. Dar de speriat oamenii era cît se poate de bun. Nu știu dacă Ghiula și-a amintit întîlnirea noastră, dar nu a vorbit nimănui niciodată despre ea.

●

Cîțiva ani mai tîrziu, o zi de iarnă strălucitoare cu zăpadă ce scîrția la fiecare pas. Mergeam peste țarină, pe la ora prînzului, spre pădurea unde aveam întîlnire cu paznicul și cîțiva vînători, cu gîndul să descîlcim cărările unui cîrd de mistreți pentru vînătoarea de a doua zi. Mai erau cîteva sute de metri pînă la pădure cînd, pe drumul mărginit de duzi mari, apăru Ghiula. Îmbrăcat cu o scurtă frumoasă cu guler de blană, avea în mînă un baston zdravăn cu mîner din corn de cerb. Mi-am amintit de întîmplarea precedentă dar acum nu-mi făceam probleme. Putea să vie cu mine dacă dorea, oricum mă întîlneam cu ceilalți vînători și aveam să scăpăm cumva de el.

Ne-am salutat: Noroc, noroc. Unde mergi? mă întreabă. În pădure, am răspuns. Privirea i se întunecă. Începu să vorbească rar, apăsat, cu un ton destul de amenințător: Dar, nu știi tu că eu am interzis vînătoarea pe domeniile mele!?... Că, în afară de regina Africii, nu are voie nimeni să intre în pădure? Brusc, am realizat „ineditul" situației. Eu cu mîinile în buzunare și pușca în toc, în spate. Ghiula la doi pași în fața mea cu mîna crispată pe baston. Nu-i vorbă, chiar dacă aveam pușca montată și pe umăr, tot nu puteam face nimic cu ea, dar aș fi avut măcar un sprijin moral. Trebuia să găsesc repede o soluție pe măsura interlocutorului meu. I-am spus deci, cît puteam mai calm: Bine domnu' Ghiula! Dar eu credeam că noi sîntem prieteni?! Doar știi bine că niciodată nu am intrat în pădure fără să-ți cer permisiunea. De altfel te-am căutat zilele trecute la telefon și secretarul mi-a spus că ești plecat în străinătate! Fața lui Ghiula începu să-și schimbe expresia, înmuindu-se. Mă gîndeam; acum ori mă face nebun și îmi dă cu bastonul în cap, ori intră în jocul rătăcirilor lui. Mi-a răspuns, parcă nehotărît: Bine, du-te. Dar ferește-te de pădurarii mei. Au ordin să aresteze pe oricine găsesc în pădure!... Ne-am despărțit. După cîțiva pași am îndrăznit să întorc capul și să-l privesc. Mergea cu pași rari și din cînd în cînd înfigea vîrful de metal al bastonului în zăpada bătătorită a drumului. Părea copleșit de gînduri.

●

A treia întîmplare mi-a povestit-o un bun prieten, copil pe vremea aceea. În gura văii Medreșul Mare era un mic lac, populat de administrația domeniului silvic, cu pești. Într-o dimineață pe un mal pescuia, ilegal bine-nțeles, prietenul meu cu o undiță făcută dintr-o nuia de alun. Pe malul opus era Ghiula cu o prăjină foarte lungă, tot de alun, și o sfoară albă, groasă, din bumbac pescăresc. Nu prindeau nici unul nimic. Deodată, se aude tropot de cai. De la distanță, băiatul zărește apropiindu-se trăsura neagră a ocolului. Scoate repede undița din apă și se ascunde într-o tufă. Ghiula rămîne pe loc. Trăsura oprește în dreptul lui, din ea descinde greoi șeful de ocol, un om înalt, voinic și burtos. Coboară cîțiva pași pe panta spre lac și cu o voce amenințătoare strigă; „Hei, Ghiula! Ce faci tu acolo"!? Acesta nici nu și-a ridicat ochii de pe pluta de cocean. Iritat de lipsa de atenție cu care era tratat, repetă cu un ton mai răstit: „Mă! Tu n-auzi?!! Ce faci acolo"?!!... Atunci, cum stătea așezat pe haina împăturită, s-a întors încet Ghiula spre el: „Tu ești chior sau ești prost?! Nu vezi că pescuiesc? Și dacă mai strigi să sperii peștii să știi că îți măsor spinarea cu prăjina asta"! Inspectorul și-a aruncat privirea spre varga teribil de lungă, proptită pe o crăcană rudimentară și de care atîrna ața albă și groasă în apele verzui ale lacului; s-a liniștit și în timp ce urca spre trăsură zise domol; „Bine domnu' Ghiula. Scuzați de deranj". Apoi a plecat spre alte treburi mai importante.

●●●●●

● NU te teme de tigrul cu trei pui; teme-te de omul cu două inimi în piept.

● Pușca, nevasta și cîinele NU se împrumută.

● Cîinele care latră mult NU mușcă.

● În apa tulbure NU se prinde pește.

● Pînă nu cade-n apă cîinele NU învață să înoate.

● Cu pantaloni uscați NU se prinde peștele ud.

● NU lua de coadă animalul pe care NU l-ai cumpărat.

● Nici lupul NU face rău vecinului.

● NU băga mîna în orice gaură că iese ori șarpe, ori scorpion.

● NU călca pe coadă șarpele care doarme.

● NU te apropia de cîinele care mîrîie.

● NU trezi leul din somn.

● Osul de șarpe NU se înghite.

● Cîinele NU-și mușcă stăpînul.

● Cîinele care mușcă NU-și arată colții.

● Un cîine bun NU aleargă după toți cei care-l strigă.

● Păsările fripte NU se găsesc în parii gardului.

● NU căuta să scapi de viltoarea apei, agățîndu-te de coada unui tigru.

● Chiar dacă copoiul tău este blînd, NU-l lovi peste rană.

● NU bate cîinele al cărui stăpîn NU-l cunoști.

● Deși cîinele tău e blînd, NU-l trage de mustăți.

● Dacă vezi un șarpe NU te mai întreba de unde vine.

● NU există șerpi mari sau mici; există numai șerpi.

● NU încerca furia ursului.

● NU te ține de coada leopardului, dar dacă totuși te ții, NU-i da drumul.

● Trebuie să privești sub fiecare piatră, pentru a NU fi mușcat de vreun scorpion.

● NU te băga să ajuți elefantul pentru ca să-și poarte colții.

● La vînat cu pușca seacă să NU mergi.

● Cine NU omoară ursul NU poate să-i vîndă blana.

● N-ajungi departe cu calul nemîncat și nici cu ogarul flămînd NU te-ntorci cu vînat.

● Carnea păsării de pradă NU se mănîncă.

B. MIHAI

TOPI

Iosif GAȘPAR

TOPI, O CORCITURĂ, rezultată dintr-o nuntă cu o haită mare, fiul Lolei, de talie mijlocie, cu păr lung cărămiziu, breton împrăștiat în toate direcțiile și cu urechile semiridicate, a crescut în curtea noastră, alături de mama lui și de un alt cîine, Hary, nesemănînd deloc cu ei. Lola era o cățea liniștită și docilă, cu vădite semne de mutenie (în toată viața ei lătrase o singură dată), foarte căutată de haita de cîini în timpul nunților, perioadă în care toată curtea era devastată, în timp ce Hary era cîinele preferat de toți ai casei, nimeni negăsindu-i nici un defect sau meteahnă. Topi era însă tot ce putea fi mai rău, plin de vicii, făcînd parcă totul studiat, ca apoi cu o mutră smerită să dispară, pentru a ne trece supărarea.

În primul rînd, Topi era un mare mîncău, înfulecînd tot ce găsea și lăsîndu-i în majoritatea cazurilor flămînzi pe Lola și Hary, care nu aveau curajul să se apropie de blidul cu mîncare, datorită mîrîiturilor lui. Nu se putea lăsa nimic prin bucătărie, pentru că Topi căuta și mînca tot. Cînd nu găsea nimic în bucătărie sau prin curte, se strecura în cotețul porcului și mînca din rația acestuia, ba mînca și mîncarea pregătită pentru îndoparea rațelor și gîștelor; într-un cuvînt: nu ierta nimic.

Era în permanentă mișcare, scotocind peste tot, cu sau fără rost, toată curtea și grădina. Cînd se plictisea la noi, pleca prin vecini, unde făcea numai pocinoage, după care urmau observații și chiar amenințări. Ceea ce însă se putea aprecia la Topi, era străduința sa de a distruge șobolanii și șoarecii, așa că în curînd pe strada noastră nu se mai găsea nici picior de șobolan sau șoarece.

În anii '50, a ține în curte trei cîini nu era o problemă ușoară, mai ales că Topi ne producea numai necazuri, așa că s-a hotărît ca hoțomanul și neastîmpăratul de Topi să fie dat cuiva, care să aibă grijă de el.

Și iată că nu peste multă vreme, la poarta casei noastre, a oprit o căruță cu doi cai frumoși, țăranul fiind o veche cunoștință a tatălui meu. Venise la Cluj cu treburi și era în treacăt pe la noi, înainte de a porni la drum spre casă, cale de 40 kilometri. Mama, pe care Topi o supărase cel mai mult, a considerat că a sosit momentul și omul potrivit pentru a-l ceda. Imediat începură deci tratativele cu badea Ion, un om înalt, spătos, cu ochi veseli și cu palmele bătătorite de muncă.

— Bade Ioane, în gospodăria dumitale și pentru bucuria celor trei prunci, nu ai nevoie de un cîine bun?

— Poate că n-ar fi rău în curte un cîine bun, că cel mare e plecat cu oile la munte și vine numai la iarnă, dar de care-i vorba, din ăștia trei?

— Păi, uite de ăsta cărămiziu, cîine prietenos, pe care îl vor îndrăgi degrabă copiii, fiind jucăuș, dar și bun lătrător. Să știi bade Ioane că după două săptămîni n-o să mai ai în gospodărie nici un șoarece sau șobolan, pentru că Topi îi „vînează" pe toți.

După cum se vede, mama nu suflă nici o vorbă despre hoțomăniile lui Topi, devenit dintr-o dată un cîine numai cu calități.

Badea Ion cîntări din ochi pe Topi, îl chemă la el, îl mîngîie pe cap, apoi zise:

— Știu eu doamnă, poate n-ar fi rău să-l duc acasă.

Tîrgul fiind făcut, după ce mîncă bine și bău o gură de vin roșu, badea Ion scoase sacul de fîn de la botul cailor, le dădu și lor apă de băut, după care îl urcă pe Topi în căruță, legîndu-l scurt, pentru ca să nu poată sări și să rămînă spînzurat. Urcat pe capră, badea Ion mulțumi de toate și plecă la drum spre casă. Topi stătea cuminte în căruță, cu ochii la noi, fără să priceapă ce se întîmplă cu el. Toți ai casei, așezați în poartă, urmăream cum se îndepărtează căruța, ducîndu-l departe pe Topi hoțomanul și lăsînd în inimile noastre un mare regret pentru acest cîine năzdrăvan. Știam însă că mama avea dreptate și că procedase așa cum trebuia, pentru a scăpa de această „pacoste" cum îi zicea ea.

Pe măsură ce timpul trecea, lipsa lui Topi se simțea din ce în ce mai puțin, fiind compensată de existența lui Hary și Lola. În curtea noastră și la vecini se instalase liniștea. Topi nu mai supăra pe nimeni. Badea Ion nu mai trecuse pe la noi și nu știam deci nimic de Topi, de felul în care se adaptase noilor condiții de viață, de isprăvile pe care desigur le făcuse la noul său domiciliu.

Se apropia toamna. Primele frunze începuseră să se îngălbenească, cînd într-o după-amiază, Topi apare la poartă, vesel dar ostenit de drum. Parcursese 40 de kilometri, după mai bine de două luni de ședere la țară și revenise la noi, grație orientării lui deosebite. Odată intrat în curte, Topi se gudură pe lîngă fiecare, cercetă fiecare ungher al casei și curții, apoi mîncă cu poftă și se așeză în vechiul său cul-

cuș, unde adormi buștean pînă dimineață. Toți ai casei am rămas impresionați de revenirea lui, fiind convinși că fusese alungat din curtea gospodarului, din cauza deprinderilor sale rele. Ne-am resemnat și am acceptat din nou, de voie, de nevoie, prezența lui Topi care, după cîteva zile, și-a reluat vechile sale obiceiuri. Ce mai, brînză bună în burduf de cîine!

Octombrie era pe sfîrșite cînd badea Ion a oprit din nou căruța la poarta noastră. Primul care i-a ieșit în cale a fost Topi, manifestînd o vădită bucurie pentru această revedere. Imediat am înțeles că Topi nu fusese alungat din curtea țăranului, ci plecase de bună voie, mînat de dorul de a ne revedea.

Badea Ion rămase mirat cînd îl văzu în curtea noastră și nu-i venea să creadă că Topi venise pe jos, parcurgînd 40 kilometri.

— Dacă nu l-aș cunoaște bine, aș zice că seamănă cu cîinele pe care l-am dus acasă la mine, zise badea Ion, scărpinîndu-se în barbă.

— Este chiar el, Topi. Uite, așa într-o zi ne-am pomenit cu el la poartă, explică tata.

— Tare ne-am mai amărît, cînd am văzut că Topi nu mai e în curte. Copiii mei l-au căutat peste tot, dar în zadar.

— Dar cum s-a purtat Topi, bade Ioane, în curtea matale? întrebă tata.

— Am fost mulțumit de el; cîine bun de curte, care a făcut treabă bună, omorînd șobolanii. Copiii l-au îndrăgit mult și toată ziua se jucau cu el.

— Vrei, deci, să-l duci înapoi bade Ioane?

— Vreau dară, dacă nu vă supărați.

— Du-l sănătos.

Și iată-l pe Topi, pentru a doua oară, cocoțat în căruța lui badea Ion, în drum spre țară.

Ajuns din nou în curtea gospodarului, Topi s-a împăcat cu soarta lui și s-a atașat și mai mult de copiii lui badea Ion care, de cîte ori venea la oraș, trecea să ne spună că hoțomanul de Topi era bine și că nu l-ar da pentru nimica în lume.

Și vremea se scurse an după an, cînd iată, în iarna anului 1954, o iarnă grea, cu zăpadă multă, spulberată de vînturi puternice, cînd nimeni nu se mai aștepta, Topi își făcu din nou apariția. Dar, în ce condiții! Blana lui lungă era plină de țurțuri de gheață, iar el epuizat și marcat de o mare suferință. Bucuria revederii și-o manifestă doar printr-o abia perceptibilă mișcare a cozii. Se vedea că drumul parcurs pe o asemenea vreme fusese deosebit de greu, de extenuant.

Revenirea lui Topi, după atîta vreme, ne impresionă pînă la lacrimi. Adus în casă, Topi se uita la noi cu ochii plini de lacrimi și ne urmărea cu privirea. Strachina de lapte, așezată lîngă botul lui, stătea neatinsă: mîncărul nostru nu mai avea poftă de mîncare. Țurțurii de gheață se topeau încet, încet de pe blana lui cărămizie, dar el rămînea nemișcat pe pătura de sub sobă. Ochii lui jucăuși, altădată plini de viață, își pierdeau strălucirea, cu fiecare clipă ce trecea. Topi respira din ce în ce mai greu. La un moment dat s-a întins pe pătură, ca și cînd ar fi vrut să se culce și în mai puțin de o oră adormi pentru totdeauna. Și astfel se stinse din viață cel ce stătuse departe de noi timp de patru ani, ca să revină, pe o vreme cumplită, cu ultima picătură de viață în vine, pentru a muri lîngă cei dragi și a se odihni pe veci în curtea în care se născuse și unde făcuse atîtea nebunii.

Te regretăm și azi, cîine iubit!

(După o povestire a dr. Lily Manolache)

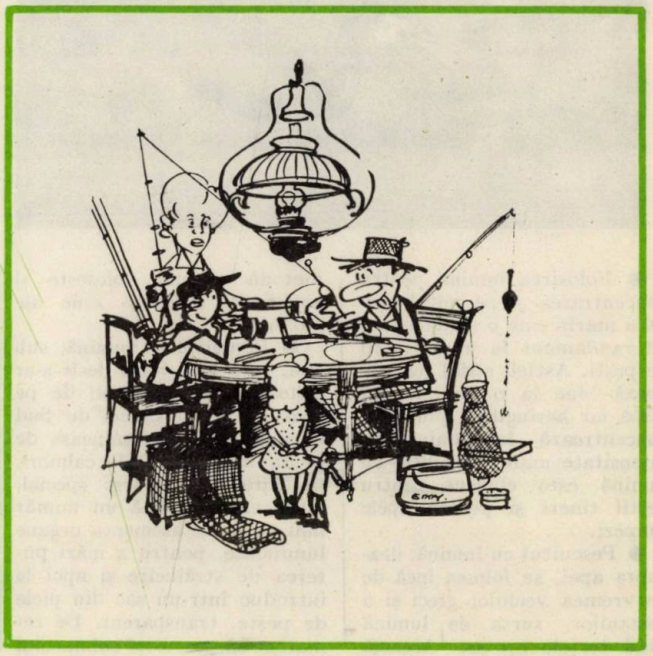

PESCUIT

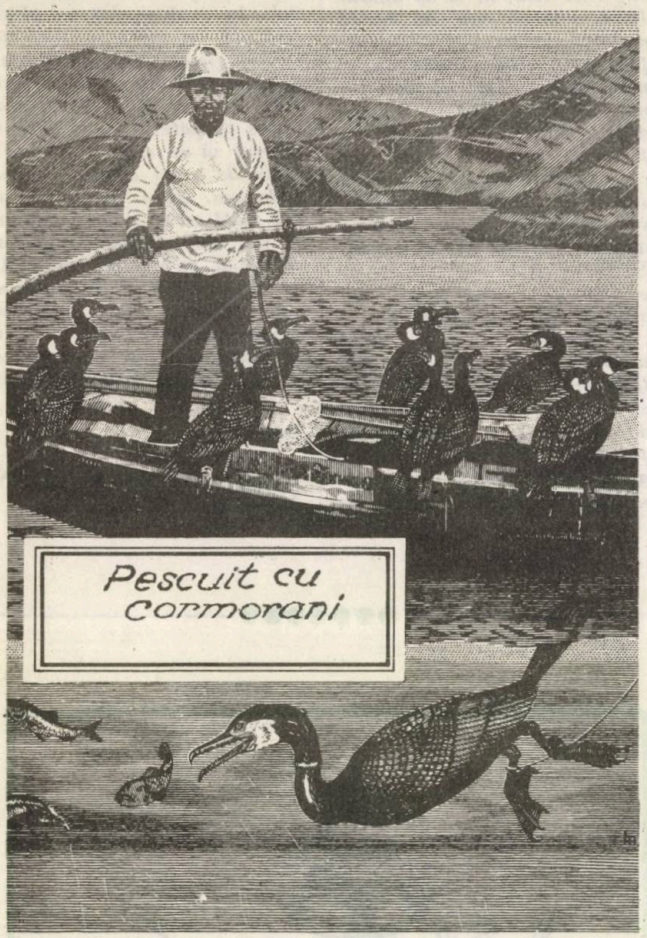

● Folosirea luminii pentru concentrarea și pescuitul peștelui marin este o metodă care dă randament la unele specii de pești. Astfel, codul reacționează bine la o lumină mai slabă iar heringii și șprotul se concentrează la lumină de intensitate mare. Pescuitul cu lumină este eficient pentru peștii tineri și pentru apele limpezi.

● Pescuitul cu lumină, deasupra apei, se folosea încă de pe vremea vechilor greci și a romanilor, sursa de lumină fiind torțele aprinse. Această metodă se mai folosește și astăzi în anumite zone ale globului.

● Pescuitul cu lumină, sub apă, este mai vechi decît s-ar putea crede. Indigenii de pe coastele Mării Chinei de Sud extrag organele luminoase de la anumite specii de calmari, pe care îi pescuiesc special, după care sfărîmă un număr mai mare de asemenea organe luminoase, pentru a mări puterea de strălucire și apoi le introduc într-un sac din piele de pește, transparent. De remarcat că pescuitul calmarului se face noaptea, la lumina torțelor. Sacul luminos este scufundat în apă odată cu undițele prevăzute cu cîrlige și nadă. Lumina se epuizează după circa 6 ore.

● În mările calde trăiește un pește numit *Remora*, care posedă pe cap o ventuză foarte aderentă sub forma unui disc oval. Băștinașii africani folosesc această caracteristică a peștelui de a se fixa cu ventuza de anumite obiecte din apă pentru a pescui pești mai mari și broaște țestoase. *Remora* este în prealabil legată cu un inel de pedunculul caudal și păstrată într-un vas cu apă. La pescuit se dă drumul remorelor în apă și după ce s-au fixat pe pește pescarul trage captura. Remorele ating o lungime de 50 cm, dar în mod obișnuit sînt de 20—25 cm.

● În China și apoi în Japonia, s-a dezvoltat din vechi timpuri metoda de pescuit cu cormoranul. Cormoranii domesticiți și dresați de tineri au fixat de gît un inel care îi împiedică să înghită peștele prins. De picior este legat cu o curelușă lungă de cca 60 m. Pescuitul se face mai ales noaptea, la lumina torțelor. Cormoranii lansați prind peștele iar pescarul îl trage de curea și îi scoate peștele din cioc. În majoritate, peștele prins este de mărime mijlocie și mare. Un cormoran poate fi folosit timp de 10 ani.

UMOR

Fiul vecinului meu și-a cumpărat un cîine. Văzîndu-l cu el în brațe, l-am întrebat dacă are pedigriu.

— Mama lui este de origine pură scoțiană, tatăl lui nu-i decît o corcitură, dar provine din vecini buni.

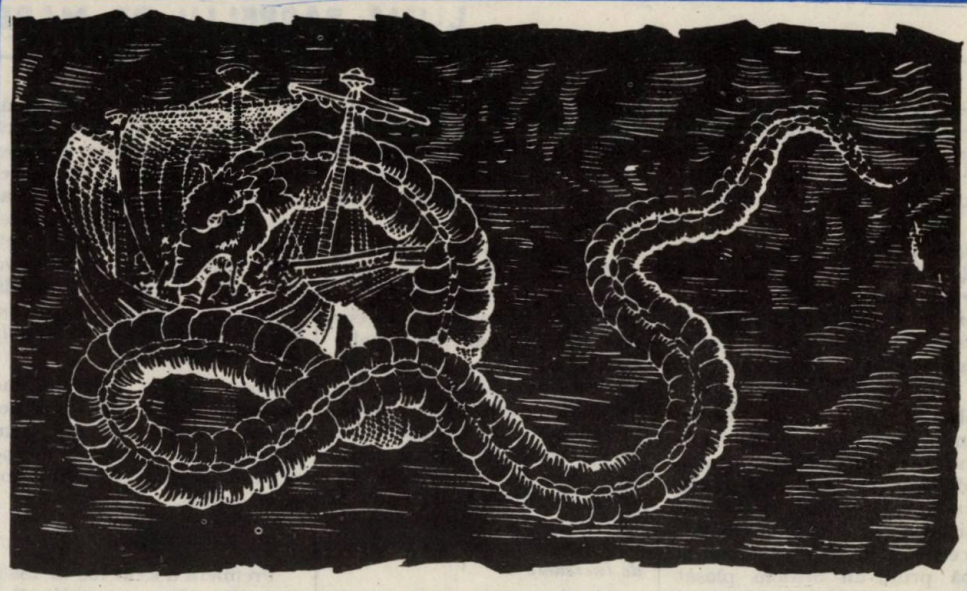

LUNA ȘARPELUI DE MARE

În mod tradițional, luna august trece, prin mijloacele presei, drept luna șarpelui de mare. Dorind să continuăm acest obicei, am solicitat confratelui nostru Roger Régis de a ne rezuma ceea ce s-a spus pînd acum despre acest animal misterios care, în fond, poate că nici nu există. În același timp, nici o rațiune nu poate pune la îndoială mărturiile celor care l-au întîlnit, mai ales cînd se cunoaște seriozitatea celei mai mari părți a acestor martori.

ÎN TIMPUL LUI LOUIS-Philippe, „Constituționalul" era cel mai important ziar cotidian și, cînd acest jurnal era lipsit de noutăți de senzație, directorul său, dr. Véron, chema unul dintre redactorii săi și-i ordona:

— Fă, deci, un articol pentru a anunța că un vas a întîlnit de curînd marele șarpe de mare între Douvres și Calais!

Se părea că această noutate pasiona pe cititorii epocii. De-atunci, tradiția s-a păstrat în birourile redacțiilor și cînd se vorbea despre un eveniment de necrezut, nu lipsea să se facă aluzie și la acest faimos șarpe.

Și totuși, se pare că este vorba de un lucru serios. După legendă, la fel de veche ca și primii navigatori, observații moderne, făcute de marinari cu experiență, care nu se puteau înșela, permit să se afirme: șarpele de mare nu este totuși un mit.

Legenda este evocată pentru prima oară în diferitele scrieri scandinave, în care existența monstrului marin apare ca un fapt foarte natural. Unul dintre cronicarii acelor timpuri, **Olaüs Magnus**, episcop de Upsala, în anul 1522, l-a descris astfel: *„El are o coamă și un cap acoperite în întregime cu solzi; se aruncă asupra navelor, înhățînd și trăgînd după el tot ceea ce apucă!"*

De altfel, sub acest aspect amenințător este descris totdeauna și mai multe gravuri

▶

ale epocii reprezintă șarpele de mare înlănțuind cu încolăcirile lui o corabie cu pînze nenorocoasă, al cărei echipaj ridică înspăimîntat brațele.

„El măsoară aproape 50 de picioare în lungime", spune Olaüs Magnus. *„Capul monstrului seamănă cu cel al calului; el poartă o coamă groasă care, în timpul nopții, devine fosforescentă"*.

Un alt cronicar, **Paul Egide**, relatînd un voiaj în Groenlanda, povestește că marinarii unei nave au zărit un monstru ridicîndu-se atît de sus deasupra suprafeței mării încît capul său atingea vîrful catargurilor. Acest cap era ascuțit și arunca apă printr-un orificiu plasat în vîrful craniului. Monstrul nu avea aripioare, dar se menținea pe apă agitînd imensele-i urechi. Limba care-i ieșea din gură era despicată în formă de furcă.

Către sfîrșitul sec. al XVI-lea se povestește că un asemenea monstru ar fi eșuat pe o plajă a insulelor Orcade. Avea 80 de picioare lungime și 14 în circumferință. Un savant al epocii, anume **Rondeles**, îl descrie astfel: „...are *corpul mai rotund decît cel al unei anghile; capul seamănă cu cel al unui țipar de mare; maxilarul superior este mai dezvoltat decît cel inferior și ambele sînt armate cu dinți foarte ascuțiți. Culoarea pielii este în general galbenă, în afara abdomenului care este gri-cenușiu. Ochii săi sînt, de asemenea, galbeni. Are două mici înotătoare aproape de urechi*".

Nu se pot enumera toate descrierile șarpelui de mare pe care le întîlnim în cronicile scandinave. Ele sînt atît de numeroase încît un savant englez, **Oudemans**, care și-a făcut o specialitate din acest studiu, s-a străduit să strîngă toate observațiile făcute de marinari, începînd din secolul al XVI-lea și pînă în primele zile ale secolului XX; el a enumerat 172 de asemenea cazuri. Ceea ce i-a permis să concluzioneze: *„Este foarte greu de admis că aceste 172 de observații au fost toate rezultatul unei iluzii"*.

Încă din secolul XIX și mult mai înainte, prin articolele din „Constituționalul", a existat o pasionantă preocupare pentru problema șarpelui marin. Societatea lineană din Boston încurajă această credință. Se spune că ea posedă, în arhivele sale, un document în care este stabilit că monstrul despre care e vorba s-a arătat în 1817, la 30 mile de Boston și că el a fost văzut de *„oameni competenți și demni de încredere"*.

Alt document : un pescar declară, sub prestare de jurămînt, că nu departe de Plymouth, el a întîlnit șarpele de mare *„înotînd cu o rapiditate de necrezut și deschizînd o formidabilă gură, foarte asemănătoare cu cea a unui șarpe cu clopoței!"*

În 1819, o nouă întîlnire: navigînd la bordul vasului *Concorde*, contramaistrul **Bennelt** a văzut monstrul nu departe de New-York: *„Capul său*, scria el în raportul adresat autorităților din Massachusetts, *avea mărimea celui al unui cal; dar era perfect un cap de șarpe. L-am văzut clar timp de 7—8 minute: înota în aceeași direcție cu vasul nostru și aproape tot atît de repede. Spatele îi era de forma unei cocoașe de grosimea unui mare butoi"*.

Navigînd tot timpul pe coastele americane, căpitanului **Harrington**, comandantul lui *Castillan*, afirma, în 1857, de a fi surprins în momentul cînd ieșea din apă, un șarpe imens care avea *„o piele încreștită, păroasă, de culoare închisă și toată presărată cu pete albe"*.

În sfîrșit, în luna iulie 1888, doi membri ai echipajului de pe *Wisconsin*, **M. Brandt**, administrator și **M. Leslie**, medic de bord, luau aer, într-o seară, pe punte, cînd deodată zăriră monstrul marin care urmărea nava. El măsura, spun ei, cel puțin 60 de picioare și culoarea pielii sale era verzuie. Cînd cei doi martori luară binoclurile pentru a-l observa mai bine, bestia se scufundă imediat și dispăru. *„Ne aflam atunci*, precizează ei, *la 30 mile de Sandy-Hook"*.

Toate aceste mărturii fac probabil și ele parte din legendă. Dar iată că ne apropiem acum de o epocă în care începe seria observațiilor mai ușor controlabile.

●

Premiera a avut loc în 1898, în golful Along, un golf adînc de pe coastele Indochinei, presărat cu insulițe stîncoase și găurite de peșteri submarine. Locotenentul **Legresille**, comandantul lui *Avalanche*, fu surprins de apariția monstrului misterios și adresă un raport despre aceasta autorităților maritime, care nu crezură însă nimic. Circumstanțele acestei apariții, ca și constatările făcute concordă însă perfect cu ceea ce se petrecu în ziua de 25 februarie 1904, tot în golful Along. De această dată, cel care văzu țîșnind din valuri un spectacol neașteptat, fu locotenentul **L'Eost**, comandantul canonierei *Décidée*. El crezu mai întîi că vede *„o broască țestoasă gigantică, de culoarea stîncilor din jur, plutind la suprafața mării"*. Dar, imediat, el trebui să-și schimbe părerea. Intr-adevăr, *„bestia se desfășură pe o lungime de 30 de metri, plonjă în mai multe rînduri sub navă, pentru a reapare în partea opusă, se ridică la suprafață, aruncă din nou vapori de apă printr-una din extremitățile sale și dispăru în sfîrșit după vreo zece minute, înainte de a avea timp să fie fotografiată"*.

Echipajul canonierei, alertat de comandant și grupat

LUNA ȘARPELUI DE MARE

pe punte, a fost unanim de acord a aprecia lungimea bestiei în jur de 35 de metri și grosimea sa, luată la mijlocul corpului, între 3 și 4 metri. Pielea îi era neagră, presărată cu pete gălbui. Capul său, de culoare gri, era acoperit cu solzi și aducea puțin cu cel al unei broaște țestoase. Jeturile de vapori de apă păreau să țîșnească din orificii plasate în vîrful craniului. În sfîrșit, animalul înota ondulîndu-se în felul șerpilor de uscat și plonja cu o ușurință și viteză remarcabile. De această dată, s-a dat crezare faptelor și raportul locotenentului **L'Eost** fu transmis unui savant parizian, **Alferd Giard** care făcu o comunicare despre aceasta la Academia de științe.

În 1905, în vestul Pacificului, echipajul și pasagerii de pe vasul *Armadale-Castle*, comandat de căpitanul englez **Robinson**, văzură ondulîndu-se, la suprafața valurilor, un șarpe de mare care, după raportul întocmit imediat, trebuia să aibă 57 picioare în lungime și 8 în grosime. Această apariție a fost confirmată de unul dintre pasageri, care nu era altul decît celebrul romancier **Rudyard Kipling.**

În anul următor, în luna august, un iaht englez, *Wallhalla*, aparținînd contelui **Crowford** naviga pe coastele Braziliei cînd, la mică depărtare, țîșni bestia misterioasă. Unul dintre pasageri, sir *Meade Waldo*, adresă descrierea acestei bestii de mare, Societății Zoologice din Londra: *„Acest șarpe de mare*, scrie el, *lung de 10 metri, ieșea cu vreo 60 de centimetri afară din apă. Gîtul său, lung de 2,50 metri, era dominat de un enorm cap de broască țestoasă"*. Pe iaht se afla un savant naturalist, **M. Nicoll,** care confirmă punct cu punct detaliile date.

Ultima contribuție a acestei anchete, dar mai neclară: în 1925, pescarii de pe *Lorient* pescuiau în fața portului Penmarc'h. Readucînd la bord năvodul, au fost foarte surprinși cînd au găsit în el capul unui animal necunoscut, care presupuseră a fi cel al unui șarpe de mare. La drept vorbind, nu era decît osatura unei jumătăți de cap, dar părea a fi a unui mare saurian, deoarece măsura 1,60 m în lungime și cîntărea 57 kg.

Și acum, ne întrebăm: este posibil de a pune la îndoială toate aceste mărturii contemporane?

Dacă ne plasăm de partea punctului de vedere științific, nu ar fi nimic de făcut decît de preluat spusele lui **Alfred Giard,** din comunicarea făcută la Academia de științe: *„Este permis*, spunea el, *de a admite că acest animal aparține uneia dintre grupele marilor reptile, pe care noi le-am considerat pînă acum ca dispărute"*.

Și autorul, după ce a analizat observațiile făcute în golful Along, concludea prin acest raționament: *„S-a găsit de curînd, în Africa, un animal terestru, opaki, care presupuneam că a dispărut de mult timp. De ce să nu putem regăsi, de asemenea, mosazaurul și ichtyozaurul care, dacă există încă, nu pot trăi decît la mari adîncimi în mare și nu apar la suprafață decît foarte rar și numai întîmplător?"*

În sfîrșit, în 1953, o altă descoperire neprevăzută a surprins lumea științifică: în largul insulelor Comore, pescarii au scos din valuri această stranie *Coelacanthe*, un animal care face trecerea de la pești la reptile, despre care, de asemenea, se presupunea că nu mai există.

Dacă șarpele de mare a rămas mult timp un mit, acest mit va face el oare curînd loc realității?

(„La vie des bêtes")

— Aruncă-l, iubitule!
Pe ăsta nu știu să-l gătesc!
(„Fisch und Fang")

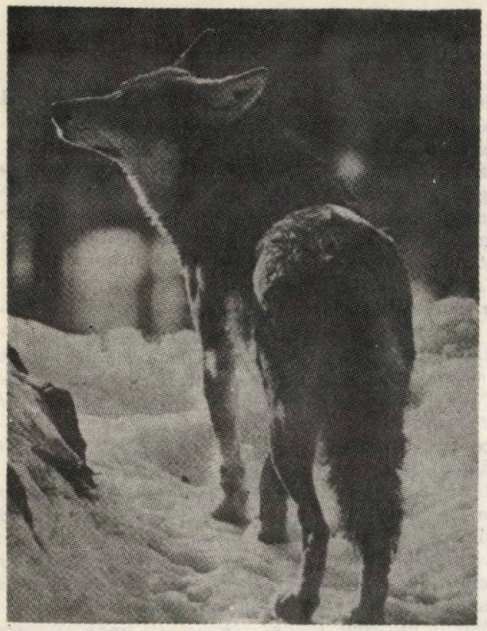

LUPUL

Ion HUSĂRESCU

ANIMAL CARNIVOR, CARE TRĂIEȘTE în locuri variate ca mediu și altitudine. Este puternic, crud, viclean, lacom dar și foarte prudent.

La noi, în prezent, lupul se mai află în pădurile cu multe desișuri, unde prezența omului este mai rară. Atacă vînatul de pădure (cerbi, căprioare, mistreți etc.), dar preferă animalele domestice.

În cei 40 de ani, cît am practicat vînătoarea, în zone cu lupi mulți, nu am văzut om atacat de lup.

Se știe că în timpul primului război mondial s-au dus lupte crîncene în Dobrogea de sud. De aceea, o bună parte din vînatul mare s-a refugiat în întinsele păduri din nordul Dobrogei (masivele Babadag, Dulgheru și Pricopan), unde fiind vînat mult, au apărut și numeroși lupi.

Pe timpul acela erau puști puține. Am vînat în această zonă — bogată în lupi — aproape 40 de ani și pot spune că am studiat „pe viu" comportamentul lupului.

De la început vreau să precizez că nu caut să minimalizez pagubele pe care le produce acest animal în vînat și în gospodăriile sătești, „lupul tot lup se cheamă, chiar dacă a mîncat doar oaia vecinului", dar vreau să susțin că lupul trebuie să fie vînat rațional, nu exterminat, cum susțin unii.

Nu trebuie să uităm că lupul este unul din agenții sanitari (împreună cu ciorile, corbii, ulii, vulturii etc.), care consumă cadavrele vînatului rănit și bolnav. El menține astfel echilibrul ecologic al pădurilor.

Am vînat mulți ani și în întinsele păduri ale Teleormanului: Segarcea, Lupăria, Isbiceni, Codru, Plopii Slăvitești, Băsești, N. Bălcescu etc, unde era patria lupilor. În ultimii 10 ani nu am întîlnit decît cîțiva. S-au semnalat lupi, foarte rar, în pădurile de graniță de pe malul Dunării, unde omul pătrunde mai greu. În pădurile Arefului (Argeș) în doi ani (1939—1941) nu am văzut decît trei lupi.

Dacă se găsește scheletul vreunui cerb sau căprioare, se face mare vîlvă și se pornește campanie contra lupului. Se uită că mai poate fi implicat și rîsul sau vreun braconier, care a rănit vînatul și a fugit, lăsîndu-l să moară în chinuri și apoi să fie mîncat de ciori etc.

Cum am afirmat mai înainte, am avut ocazie să vînez mulți ani lupul „la el acasă". Iată mai jos cîteva întîmplări, trăite de subsemnatul și care întîmplări vor arăta comportamentul lupului în diverse situații.

În ajunul sărbătorilor de iarnă ale anului 1925, am plecat să împușc un iepure. Bătuse vîntul toată noaptea, iar zgomotul pădurii alungase desigur iepurii la cîmp. Am plecat spre un sat aflat la o depărtare de 4,5 km. Mi-a fost foarte ușor să împușc doi iepuri, la 30—40 m de șosea. Cînd am ajuns la marginea satului, am eviscerat iepurii, iar conținutul l-am aruncat în șanțul șoselei.

Se lăsase amurgul, dar se vedea ca ziua. Nu m-am îndepărtat prea mult și am auzit în urmă mîrîit și scheunat. Trei lupi își disputau măruntaiele iepurilor.

Poate din prudență (să nu spun de frică) am vrut să văd cum se comportă lupii. Am tras un foc în direcția lor și i-am văzut luînd-o de îndată la goană, în mare viteză, spre pădurea cea mai apropiată. Mi-am dat seama că lupii fuseseră ascunși lîngă gardul ultimei curți, într-un desiș la 15—20 m de șosea. Ger era, flămînzi erau, în superioritate numerică erau, atunci de ce nu m-au atacat? Știam că nu atacă omul, dar întîmplarea mi-a întărit convingerea!

La o întîlnire cu moș Vasile Marian, veteran din războiul din 1877, am discutat despre felul cum se împușcă mai ușor lupul la pîndă.

Moș Vasile proceda astfel; lua un purcel și îl lega de un picior la marginea unei vii. Purcelul guița și nu trecea mult timp și apărea lupul pe care îl dobora cu sîneața lui. Astfel documentat, m-am înapoiat acasă, am luat un purcel și am plecat la circa doi km de sat, într-o poiană, unde știam că se aciuiesc lupii. După ce am „ancorat" purcelul, l-am făcut să guițe; au apărut trei lupi, care în loc să se repeadă înspre purcel, s-au așezat popîndău la marginea poienii, prea departe ca să pot trage. După puțin timp au mai apărut doi lupi, care au luat aceeași poziție.

Zadarnic trăgeam de sfoară ca să îndemn purcelul să guițe, lupii au rămas pe loc. Știam că sînt bine camuflat, unsesem țeava puștii cu untură de porc, nu mîncasem decît pîine (să nu capăt miros — sfaturi date de bătrînul vînător Șerif). După circa o jumătate de oră, lupii au plecat, eu rămînînd doar cu purcelul, care între timp își găsise un culcuș în frunze și adormise.

A doua zi, m-am dus la moș Vasile și i-am povestit cele întîmplate. Acesta începu să rîdă cu hohote bătîndu-se cu palmele peste genunchi. Cînd s-a mai potolit, parcă îl aud; „Bine măi copchile, nu ai auzit lupii cum rîdeau de tine?! Știi ce au spus ei? Prost vînător! cum crede el că un purcel a venit de la el din cocină pînă aici, la cîțiva kilometri? E capcană!" Mi-am luat bagajul și am plecat acasă. În seara următoare, am legat purcelul de marginea gardului dinspre pădure și într-un ceas am avut un lup. Procedeul s-a dovedit a fi foarte bun.

În noaptea de anul nou 1928/1929, cînd lumea era mai veselă ca oricînd, am auzit dinspre grajd tropote neliniștite de cai și nechezatul puternic al armăsarului. Am presupus imediat că se petrece ceva necurat în grajd. Am luat pușca și ajungînd acolo mi-am dat seama că în grajd se află un lup care simțindu-mă căuta să iasă printr-o deschizătură de geam, prin care de altfel intrase și care se afla aproape de tavan. Sărea în sus să se agațe cu picioarele dinainte de marginea deschizăturii, dar se lovea cu capul de tavan și cădea jos. L-am alarmat pe tata, care a venit cu o furcă și un felinar. Am făcut schimbul de arme și am intrat în grajd. Am închis ușa. Mă așteptam ca lupul, fiind în situație „de legitimă apărare", să ne atace. Nici gînd! Intrase sub ieslea cailor și cu botul în colțul grajdului, tremura, gemea, scheuna și vicia aerul cu dejecții. Ne-am înțeles, ca la un semnal, să deschid ușa și să gonesc lupul afară. Nu a mai fost nevoie să-l gonesc, deoarece cu un salt fulgerător a ieșit pe ușă. Am auzit două focuri și lupul a căzut. Era un lup bătrîn, a cărui blană ne-a costat însă cam scump, pentru că în aceeași noapte a trebuit să sacrificăm cel mai frumos mînz. Lupul îi smulsese o bună parte din pulpa din spate.

În primăvara anului 1929 am plecat împreună cu prietenul meu Șerif să vînăm răpitoare, mai ales vulpi, care se înmulțiseră peste măsură și vămuiau curțile oamenilor, ziua în amiaza mare. Mergînd prin pădure, am observat că dintr-un desiș a fugit o lupoaică. Ne-am dus la locul respectiv și am găsit bîrlogul, iar înăuntru trei puiandri. De la început, cățelandrii s-au ascuns în fundul bîrlogului. Am luat pe cel mai mic, care miorlăia mai degrabă ca o pisică, decît scheuna ca un cîine. I-am băgat degetul mic în gură, pe care a început să-l sugă cu lăcomie. L-am luat apoi în brațe și l-am mîngîiat, puiandrul adormind în brațele mele.

În acest timp lupoaica ne dădea tîrcoale, la distanță destul de mare. Ne-am uitat unul la altul, am pus puștile la spinare și am plecat acasă mulțumiți că am făcut o faptă bună. În ziua aceia nu am mai tras nici un foc.

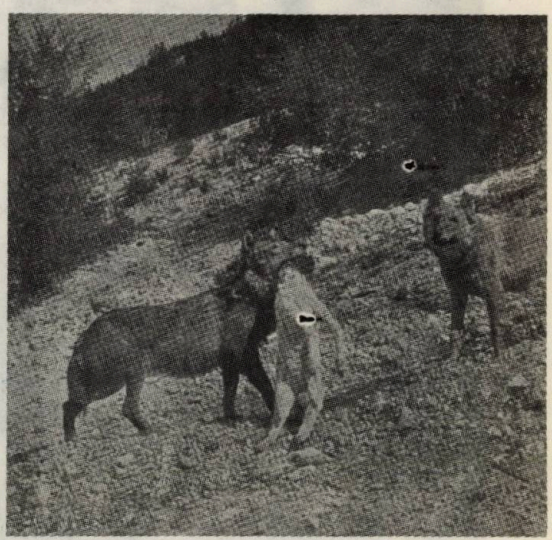

DIN LUMEA PĂSĂRILOR

La un canton silvic din raza ocolului Comana, a fost crescut, în vara anului 1982, un ied de căprioară. Fiind o toamnă călduroasă, a fost dus în pădure ca să se integreze în mediul lui de viață. Într-o seară, întreaga familie a fost surprinsă cînd a văzut că fostul ied căuta să intre în curte. Lăsat în ogradă, a fost înconjurat de vieţuitoarele din gospodărie, în mijlocul cărora a şi înnoptat. A doua zi, iedul, înconjurat cu aceeaşi afecţiune, a plecat din nou în pădure. Săptămînal, revenea la canton, ca să-şi viziteze foştii săi prieteni din perioada de captivitate.

Comportarea acestui ied de căprioară constituie o dovadă că şi animalele păstrează o afecţiune pentru cei în mijlocul cărora au crescut.

Gaiţele şi alte păsări sălbatice sînt aprigi duşmani ai păsărilor de noapte (bufniţe, cucuvele, ciufi). La depistarea lor, în timpul zilei, se concentrează în jurul acestora cu larmă mare şi cu schiţări de atacuri.

În luna martie din acest an am fost martor la o concentrare de gaiţe care se agitau şi făceau multă gălăgie în jurul unei tulpini, la baza căreia se adăpostise un ciuf de pădure. În acelaşi timp, spre acest loc se deplasa cu mare gălăgie un alt grup de gaiţe care, după zborul lor precipitat, păreau să urmărească ceva mobil. La apropierea celui de al doilea grup de gaiţe, ciuful, probabil speriat de atîta zarvă, şi-a luat zborul pe ramurile înalte ale unui arbore din jur. Plecarea de la sol a fost la timp, întrucît cel de al doilea grup de gaiţe urmărea din apropiere deplasarea unei vulpi. O întîrziere de cîteva minute ar fi fost fatală pentru ciuf, în această situaţie viaţa fiindu-i salvată de proprii săi duşmani.

Testam, în ţarcul Bolovani din judeţul Dîmboviţa, cîteva preparate somnifere şi tranchilizante pe un mistreţ de 4 ani, provenit de la un colţ zoologic.

La toate dozele şi preparatele administrate prin intermediul feliilor de pîine s-au obţinut rezultate spectaculoase, în sensul că de fiecare dată „subiectul" cădea într-un somn profund şi de lungă durată, din care îl trezeam numai cu cofeină.

A doua zi, după încheierea experienţelor, soţia pădurarului, lîngă cantonul căruia era ţarcul, i-a dat mistreţului cîteva felii de pîine. După consumarea feliilor de pîine mistreţul s-a dus şi s-a culcat în locul preferat, unde l-a găsit

și a doua zi. Speriată, femeia a trimis după tehnicianul veterinar din sat, ferm convinsă că mistreţul este bolnav. Acesta n-a constatat însă nimic deosebit, în afara faptului că mistreţul dormea. La sugestia soţiei pădurarului, s-a recurs la cofeină. De data aceasta, mistreţul a reacţionat prompt sculîndu-se în picioare, după care s-a dus la apă şi la locul cu hrană.

După-amiază, „experienţa" cu feliile de pîine s-a repetat, mistreţul ducîndu-se din nou la locul preferat, unde se culcă. În această poziţie a fost găsit şi a doua zi. De data aceasta s-a recurs la un ac, la a cărui înţepătură mistreţul s-a sculat, reluîndu-şi activitatea în ţarc. Din această zi s-a schimbat meniul, dîndu-i-se ca hrană granule de concentrate. După consumarea hranei, mistreţul nu s-a mai dus la culcare, ca în perioada experimentelor, cînd probabil îşi crease un reflex şi simpla vedere şi consumare a feliilor de pîine îl determinau la culcare şi somn.

Vadim NESTEROV

Ştiaţi că?

Lumea mirifică a păsărilor este studiată cu atenţie şi interes de tot mai mulţi oameni de ştiinţă. Printre secretele încă nedezlegate ale vieţii păsărilor este şi acela al femelelor de albatroşi, păsări care-şi clocesc ouăle timp de 60—62 de zile, perioadă foarte lungă în comparaţie cu celelalte păsări.

*

Un ou de struţ cîntăreşte 1,6 kg, greutatea cojii fiind de circa 280 grame. Comparat cu oul de colibri, a cărei dimensiune este cît un bob de mazăre, desigur că oul de struţ pare un gigant. Comparat însă cu oul altei păsări, *Aepyornis*, care a trăit cîndva în insula Madagascar din Oceanul Indian, ou care cîntărea 12,5 kg, desigur că oul de struţ este foarte mic!

*

Ploierul mare *(Pluvialis apricaria L.)* s-a dovedit un adevărat maestru de cursă lungă. El poate străbate în zbor 3500 km (de şase ori distanţa Bucureşti — Arad!) fără escală, în numai 35 de ore (faţă de 60 de ore cît i-ar trebui unui tren accelerat!).

*

O comportare cu totul deosebită se constată la un gen de prepeliţe din Extremul Orient. Primăvara, cînd începe perioada înmulţirii, femela îşi construieşte cuibul, depune în el patru ouă şi le lasă în grija masculului. Rămasă singură, ea îşi construieşte alt cuib, îşi caută altă pereche, depune tot patru ouă şi fuge din nou, repetînd aceasta de cîteva ori.

*

Specialiştii grădinii zoologice din Garenne (Elveţia), experţi în reproducerea speciilor răpitoare pe cale de dispariţie, au reuşit să crească în captivitate un vultur monah, una din cele mai mari răpitoare din lume. Este pentru prima oară cînd o pasăre răpitoare din această specie este obţinută în captivitate. Vulturul monah *(Aegypius monachus)* are o anvergură a aripilor de aproape trei metri, cîntăreşte între 6 şi 10 kg şi trăieşte mai mult în Asia. Este pe cale de dispariţie în Europa, fiind rar întîlnit în Spania şi ţările balcanice.

*

Cufundarii, după cele mai recente cercetări, pot sta sub apă 2—3 minute, ajungînd la adîncimi de 20—30 m şi înotînd sub apă distanţe de peste 500—800 metri.

*

Vitezele de zbor ale păsărilor depind de specii şi oscilează între 40 şi 300 km/h. În privinţa înălţimii de zbor trebuie spus că unele migrează... pe jos — cum este cisteiul, altele pot atinge înălţimi de 7000—8000 metri, chiar peste Himalaia. Dar înălţimile obişnuite sînt cele de 200—400 metri.

SĂRUT

cu întîrziere

Țitu IONESCU

AUZINDU-MĂ CĂ MĂ străduiesc să deschid ușa de la intrare, nevastă-mea s-a grăbit să mă întîmpine în prag, cu zîmbetul pe buze. N-am avut răbdare și chiar din ușă am început să-mi descarc sacul cu impresii cu care veniserăm de pe baltă.

„Azi am cunoscut o pescăriță tare simpatică", încep eu, aplecîndu-mi obrazul să mi-l sărute, ca de obicei.

„A, da!?" a murmurat și frînîndu-și brusc intenția de intimitate se întoarce și intră în bucătărie. O urmez. „Mi-ai spus că pe baltă nu prea vin femei. Nu înțeleg..." și mă iscodește cu ochii ei negri. „Ei, vin mai rar, dar vin. Și unele știu să pescuiască foarte bine!".

A tăcut un timp, îndreptînd o cută a feței de masă pe care așezase farfuriile și tacîmurile pentru mine.

„Și cum ai cunoscut-o?" m-a întrebat pe un ton neutru, ca și cum n-ar fi dat mare importanță problemei. „S-a așezat alături de mine, pe mal și imediat a intrat în vorbă. Cu ce „merge", dacă se „ia"...".

„Dar cum s-a făcut de s-a așezat chiar lîngă tine și de ți-a cerut tocmai ție informații?". „M-am întrebat și eu! Cred că din întîmplare... nu știu... Dar, să-ți spun cinstit, nu mi-a displăcut". „Și-ați stat mult alături?"

„Păi tot timpul pînă am plecat. I-am mai arătat cîte ceva, i-am dat și niște momeală. Pe urmă, cînd nu mai trăgea peștele, m-am așezat pe iarbă, alături de scăunelul ei".

Obrajii nevesti-mi s-au împurpurat ușor.

„Ți-a fost teamă să nu-i tragă vreun pește și vroiai s-o ajuți să-l scoată..."

„Poate, dar cred mai mult că-mi făcea plăcere s-o ascult. Avea o voce plăcută, caldă și ceea ce spunea era deosebit de interesant. Cunoștea multe despre pești, sisteme de pescuit din toată lumea. A umblat foarte mult! Mi-a relatat o întîmplare cu peștii de pe Amazon și multe, multe lucruri de care habar n-aveam. Și nu numai de pești...".

„Tare-mi sînt antipatici oamenii, și mai ales femeile, care fac caz de ce știu și care-și etalează cunoștințele oriunde și oricui!". „Să știi că n-a vorbit numai ea. E o femeie care are multe de spus, dar știe și să asculte".

„Probabil că i-ai vorbit de capturile tale! Te-oi fi lăudat iar cu crapul ăla de 15 kilograme de-acum doi ani!".

Am trecut cu vederea înțepătura și-am început să desfac rucsacul și să-mi pun lucrurile la locul lor. Nevastă-mea luase de pe masă cutia cu sare, cu capacul roșu, pe care-l ridica și trîntea ritmic.

„Probabil că la prînz ați mîncat împreună, la iarbă verde?!"

„Da. Ea a întins fața de masă pe o pătură și am pus laolaltă ce-am adus fiecare!".

„Și-a mîncat și ea din pateurile pregătite de mine? Sigur că le-ați criticat, comparativ cu ce-adusese ea!"

„Da' de unde! I-au plăcut și mi-a cerut rețeta. Chiar glumea pe socoteala unor femei care nu dau niciodată rețetele exacte. De altfel, a spus o serie de chestii nostime, să te prăpădești de rîs, nu alta! Mai ales făcea glume pe seama pescarilor".

Nevastă-mea continua să deschidă și să închidă capacul cutiei de sare, cu zgomote seci.

„După ce că se apucă de o treabă care ar trebui să fie numai în preocupările bărbaților, mai are și tupeul să glumească pe socoteala bieților oameni care ies și ei să ia puțin aer, să se deconecteze pe malul bălții. Niciodată nu mi-au plăcut femeile clevetitoare și rele de gură!".

„Dragă, dar să știi că glumele ei erau nevinovate și nu făceau decît să scoată în evidență rolul binefăcător al pescuitului. Vorbea cu atîta sensibilitate și emoție de unele întîmplări de pe baltă... Mai ales cînd a pomenit de un copil din sat care o întîmpină de multe ori și-i aduce flori și rîme și apă rece. Spunea că a vrut odată să-l răsplătească și i-a dat o hîrtie de 50 de lei..."

„Ca să vezi ce risipitoare e! Dar probabil c-a vrut să-i dea una de 25 și-a încurcat hîrtiile. Și mie mi se întîmplă"

SĂRUT CU ÎNTÎRZIERE

Am tăcut un timp, puțin descumpănit de pornirea ei pe biata femeie. A reînceput tot ea. „Și pînă la urmă ce-ați făcut, dacă nu sînt indiscretă? Pește n-ați luat? Împreună...“

„Ea n-a prea luat, dar i-am dat eu doi ciortani, că aveam de unde. Mi-a mulțumit...“ „I-auzi!? Și mă rog cum ți-a mulțumit?“

„Așa cum se mulțumește. Zicea că o să se gîndească la mine cînd o să mănînce peștele. Are ea o rețetă, zicea, cu ceapă și roșii la cuptor“.

„Și te-a adus cu mașina ei?“

„Nu, că avea număr cu soț care nu merge azi. Am luat autobuzul din sat. I-am dus eu lucrurile. E o distanță destul de mare și cum era obosită a trebuit, o bucată de drum, s-o sprijin cu o mînă pe după talie. Dar scundă și subțire cum e, nu era neplăcut s-o ții așa în brațe“.

Capacul cutiei cu sare a pocnit sec și a crăpat. Nevastă-mea a întors repede capul să nu-i văd lacrimile.

„Și ea se lăsa condusă așa, pescărița asta a ta?“.

„Da' ți-am spus dragă că era obosită după zece ore de stat pe baltă și-apoi gîndește-te și tu că asta-i foarte normal la vîrsta ei!“.

„Ce vîrstă?“

„Păi, după socoteala mea, cred că a trecut bine de șaizeci de ani!“.

Mă privește încurcată, printre lacrimi, în timp ce eu continui:

„Nu toate pescărițele au douăzeci de ani, draga mea!“. Un zîmbet îi apare în colțul buzelor.

„Și cînd v-ați dat jos din autobuz de ce... de ce n-ai invitat-o la noi? Știi ce mult îmi plac mie femeile simpatice, culte și modeste în același timp, care știu să-i asculte și pe ceilalți. Cum de nu te-ai gîndit?“

Mă privește un timp.

„Dar nici nu te-am sărutat cînd ai venit! Sigur, ție nici nu-ți pasă!“.

MATTY

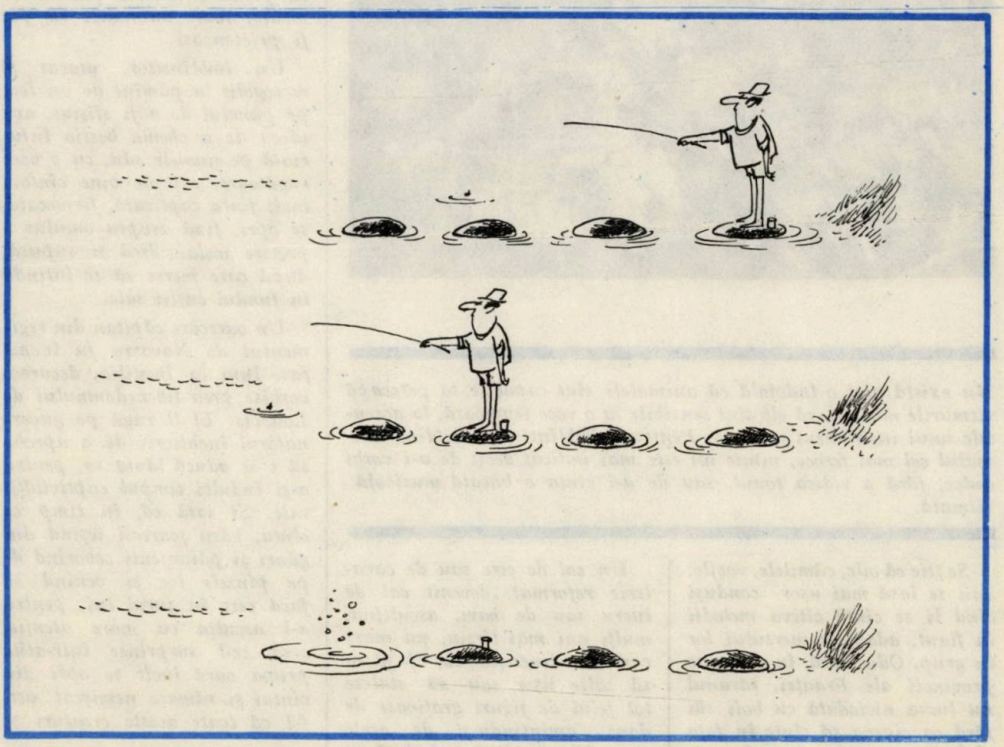

MUZICA și animalele

Nu există nici o îndoială că animalele sînt capabile să perceapă ritmurile muzicii, că ele sînt sensibile la o voce frumoasă, la accentele unui instrument muzical. Pentru a îmblînzi și disciplina animalul cel mai feroce, nimic nu este mai indicat decît de a-i vorbi dulce, fără a ridica tonul, sau de a-i cînta o bucată muzicală ritmată.

Se știe că oile, cămilele, vacile, caii se lasă mai ușor conduși cînd li se cîntă cîteva melodii la flaut, adaptate mersului lor în grup. Odinioară, în anumite provincii ale Franței, țăranul nu lucra niciodată cu boii săi fără ca cineva să cînte în fața plugului, pentru a stimula animalele la lucru.

Un cal de circ sau de cavalerie reformat, devenit cal de lucru sau de ham, ascultînd, mulți ani mai tîrziu, un marș care, în tinerețea sa, îl făcea să salte ușor sau să etaleze tot felul de jiguri grațioase de dans, amintindu-și de acele timpuri, se ridică de îndată pe picioarele dinapoi, chiar dacă e înhămat la trăsură sau la plug și schițează pași ritmici, pe muzica ce îi revine în memorie.

Cu toate că șerpii nu sînt deloc seduși de către cei ce se cheamă în mod curent îmblînzitorii de șerpi, deoarece aceste reptile sînt lipsite de auz, trebuie să admitem că tîrîndu-se pe sol, acesta, bun conducător de sunete, face să se transmită în organismul lor vibrații atît de subtile încît ei se simt bine și se lasă prinși de omul care i-a obișnuit cu muzica.

Albinele par să se dedea muncii lor de strîngătoare și distilatoare de miere, cu mai multă ardoare, cînd în vecinătatea stupilor lor se aud cîntece vii și ritmate. Să nu-l uităm pe Orfeu, cel mai mare muzician al antichității, care îmblînzea, prin acordurile melodioase ale lirei sale, ferocitatea animalelor sălbatice care veneau în goană în jurul lui și-l urmau, ceea ce dovedește pe deplin că printr-o muzică plăcută și vioaie, toate animalele ne pot fi prietenoase.

Un îmblînzitor, atacat și rostogolit la pămînt de un leu, pe punctul de a fi sfîșiat, avu ideea de a chema bestia înfuriată pe numele său, cu o voce rugătoare, atît de bine cîntată încît fiara captivată, fermecată, se opri, fixă asupra omului o privire melancolică și supusă, după care merse să se întindă în fundul cuștii sale.

Un oarecare căpitan din regimentul de Navarra fu închis șase luni la Bastilia, deoarece vorbise prea liber domnului de Louvois. El îl rugă pe guvernatorul închisorii de a aproba să i se aducă lăuta sa, pentru a-și îndulci timpul captivității sale. Și iată că, în timp ce cînta, văzu șoarecii ieșind din găuri și pășanjenii coborînd de pe pînzele lor și venind să facă cerc în jurul lui, pentru a-l asculta cu mare atenție, ceea ce-l surprinse într-atîta prima oară încît se opri din cîntat și rămase nemișcat, astfel că toate aceste creaturi se

retraseră. El încetă să cînte timp de două zile, după care reîncepu, ceea ce determină animalele să revină în număr mai mare, astfel încît la un moment dat se aflară mai mult de o sută în jurul lui.

Nu numai ca podoabe se atîrnă clopoței, tălăngile, clopotele catîrilor, oilor, vacilor pentru ca ele să nu se piardă, ci pentru că sunetele produse de acestea sînt pentru ele ca un fel de muzică care-i acompaniază și conduce.

Pe timp calm, spun unii navigatori, se pot vedea pești urmărind vapoarele de pasageri sau vasele de pescuit, cînd ei aud cîntînd pe bord diverse instrumente sau o voce frumoasă.

Un țăran, amator de flaut, se puse într-o zi să cînte din acesta, așezat pe malul unui șanț care mărginea pășunea. La capătul opus celui unde stătea el, păștеau doi măgari. Abia începu să cînte, că iată cele două animale și avansară cu pas grav și egal către flautist, apropiindu-se de el pînă și-au rezemat boturile pe creștetul lui. În ciuda greutății celor două maxilare, muzicantul avu răbdarea să cînte cîteva melodii în această poziție, în timp ce cei doi măgari stăteau nemișcați, cu urechile ciulite, atenți la armonia sunetelor care-i fermecau. Cînd muzica încetă, cele două animale se retraseră și începură să pască din nou.

Iată și alte exemple:

Muzicianul Grétry locuia în timpul verii într-o veche casă la Auteuil. Într-o zi, cineva care-l observa în timp ce lucra, zdrobi un păianjen de pe pianul său. Această persoană fu însă foarte dezolată cînd muzicianul îi spuse că de mai mult timp el observase cum acest păianjen cobora de-a lungul firului lui de îndată ce începea să cînte și că nu exista nici o îndoială că el fusese atras de farmecul muzicii.

Se povestește că de fiecare dată cînd o tînără cînta la pian aria lui Ametus de Haendel, un porumbel din vecinătate nu lipsea niciodată să vină să se așeze pe pervazul ferestrei camerei unde se găsea ea și asculta partitura cu atenție și plăcere, după care se reîntorcea la locul lui. Nici o altă melodie nu avea darul să-l atragă.

Într-o zi, Rameau, aflîndu-se la masă la un prieten, păru să găsească puțin aemnă de interes o mare broască țestoasă pe care acest prieten o avea în grădina sa. La sfîrșitul prînzului, broasca fu adusă și plasată în mijlocul mesei, iar gazda spuse marelui muzician că dorește să facă să-și schimbe sentimentul de dispreț pe care i-l inspirase micul animal. Și amicul lui Rameau rugă pe unul dintre musafiri, care avea o voce foarte frumoasă, de a binevoi ca plasînd gura la nivelul mesei, să cînte o bucată dintr-o operă de Rameau. Musafirul, în genunchi, lansă vocea sa în direcția broaștei țestoase, intonînd un cunoscut cuplet. Broasca ascultă o clipă, după care începu să se miște înspre cîntăreț și, ajunsă lîngă buzele sale, rămase aci, în extaz, pînă la sfîrșitul bucății.

De-atunci, Rameau era adesea auzit spunînd că la numărul satisfacțiilor sale cele mai vii de amor propriu de artist, el număra și pe aceea de a fi văzut muzica sa apreciată de o broască țestoasă.

Elian-J. FINBERT

(„La vie des bêtes")

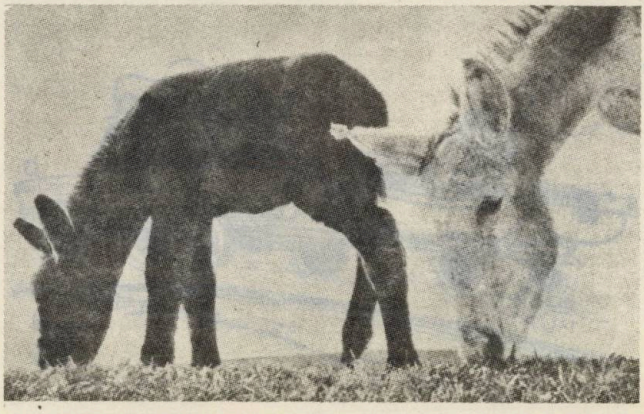

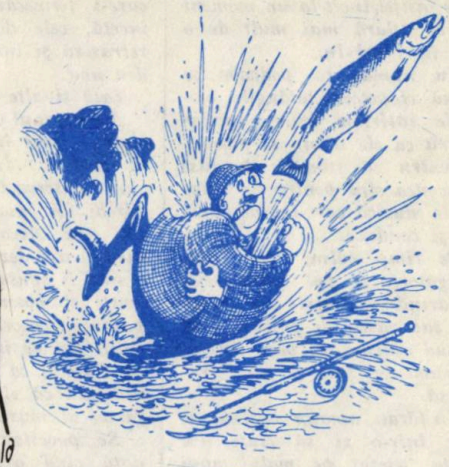

UMOR

— N-are răbdare să aştepte !

Alca e o pasăre din nordul Europei. Ea are aproximativ mărimea unei rațe. În perioada clocitului, se găsesc cu sutele pe coastele abrupte și stîncoase ale insulei Helgoland din Marea Nordului. Nu au cuiburi ca alte păsări. Pe stînca goală, femela depune un singur ou și-l clocește într-o crăpătură îngustă sau un colț ferit, dar suspendat deasupra abisului. Cînd puii au crescut și pot zbura (aceasta se întîmplă la vîrsta de trei săptămîni), are loc un fel de ceremonie. Bătrînii se strîng la un loc și, prin țipete puternice, cheamă puii să-i urmeze în expediții pentru procurarea hranei, adică spre a lua prima lecție de vînătoare. La un semnal, puii, ușor de recunoscut datorită penelor rare, se avîntă în aer.

*

Sunetele emise de unele păsări sînt de multe ori surprinzătoare. Astfel, masculul de potîrniche albă emite primăvara sunete asemănătoare unui lătrat de cîine. Buha și pescărușul argintiu emit sunete asemănătoare risului omenesc, iar capintortura cînd simte pericolul emite un sunet ca un șuierat de șarpe. În timpul dansului nupțial, masculul becației emite sunete care amintesc behăitul unui miel, iar buhaiul de baltă scoate strigăte asemănătoare cu mugetul unui taur.

*

Pe Terra există cîteva specii de păsări care nu comunică între ele prin sunete: Kiwi (care bate cu picioarele în sol), barza albă (care clămpăne din cioc) și unii vulturi din America.

La uliu, după ce puii au ieșit din ou, mama rămîne în continuare în cuib ca să-i păzească, iar tatăl își petrece ziua întreagă la vînătoare, aducînd apoi la cuib tot vînatul, pe care îl predă „soției", el nefiind în stare să-și hrănească puii. Dacă o „familie" de ulii rămîne fără „tată", numai o „mamă" cu multă experiență poate reuși să crească puii. În schimb, dacă piere „mama", puii sînt condamnați la moarte prin înfometare.

*

În Australia trăiește o pasăre numită de ornitologi Ptilornvcul satinat. Atît masculul cît și femela fură tot ce strălucește și e colorat, pentru a-și împodobi cuibul. De notat că masculul culege cele mai frumoase flori și le duce la cuib... femelei.

*

Forfecuțele *(Loxia)* scot pui în orice anotimp, chiar și în iernile cele mai grele, cu condiția să aibă hrană din belșug, adică semințe de conifere.

*

Rața are 1491609 pene, vrabia 2551, pițigoiul are primăvara 2665 pene, iar iarna 3011, ciocîrlia are 4496 pene, în timp ce la papagal acest număr variază între 2400 și 3384.

*

Așa-numita „pasăre chirurg", care trăiește în Africa, este astfel denumită întrucît cu ciocul său, foarte ascuțit, deschide umflăturile de pe pielea marilor mamifere, scoțînd de acolo larvele unor muște, pe care le mănîncă. Saliva acestei păsări este bactericidă și de aceea rănile provocate nu se infectează. Mamiferele africane acceptă această simbioză, întrucît altfel nu au cum scăpa de larvele sicîitoare.

*

Pițigoiul cu cap negru *(Parus atricapillus)* are 17 tonalități diferite ale cîntecului, fiecare avînd semnificația sa particulară.

Se pare că Moscova prezintă o atracție deosebită pentru păsări: mai mult de 200 de specii își au „domiciliul stabil" în capitala sovietică. Au fost observați chiar șoimi — pe un bloc din piața Smolensk, de pildă, — și bufnițe — acestea preferînd ambianța grădinii botanice. Nu este ocolit nici vacarmul arterelor centrale, unde își fac cuiburile în special păsările cîntătoare. Multe păsări călătoare au renunțat de cîțiva ani încoace la lungile lor drumuri înspre sud, iernînd în oraș. Ornitologii explică toate acestea prin iernile blînde ale ultimilor ani și mulțimea parcurilor din capitala sovietică.

*

În Peru, într-o regiune puțin populată, ornitologul american John O'Neill a descoperit o „raritate" — un guan cu aripi albe (de regulă pasărea are aripi negre și cioc roșu). Ultimele exemplare cu aripi albe au fost observate în 1877. Acum au fost descoperite patru exemplare.

*

Pe coastele de nord ale Norvegiei trăiește o colonie de vulturi de mare într-un număr record de exemplare. Amenințat cu dispariția, vulturul de mare a fost ocrotit în ultimii 10 ani în Norvegia și specia s-a înmulțit rapid. Cea mai mare colonie s-a constituit pe una din insulele situate în apropiere de Troms, unde specialiștii apreciază că ar cuibări 75 perechi de vulturi de mare. Insula a fost declarată rezervație protejată.

DIN LUMEA PĂSĂRILOR

AM VĂZUT UN URS

C. ROSETTI-BĂLĂNESCU

Am văzut ieri un urs în pădure. Era foarte mare și s-a uitat lung la mine. Nu știu dacă cu nepăsare, cu tristețe sau cu ceva ca o așteptare în ochi; în nici un caz cu mînie. Pădurea era a Bănesii, în margine de București, la Zoo, și ursul era în țarc zăbrelit cu gratii de fier. Era și altă lume în jur. O lume pestriță de bărbați, femei și copii, trecînd cu o mirare ori un interes trezit o clipă, de la cușca ursului la cușca leului ori a lupilor și repede dați uitării. Afară de copii, bănuiesc.

— Mănîncă și oameni? a întrebat un băiețel.

— Mănîncă, i-a răspuns cu convingere probabilul tătic; și mai ales copiii care nu sînt cuminți, a adăugat, cu înțeles fără îndoială, acel tătic.

Băiețelul s-a tras puțin mai departe, cu ochii țintă la urs și a strîns tare mîna tăticului.

— Vreau la maimuțe, a spus apoi cu hotărîre băiețelul.

Originile atrag întotdeauna; cu sentimentul acela de securitate pe care îl dă regăsirea printrei ai tăi. Și au plecat spre maimuțe.

Ursul nu se mai uita la nimeni. Și-a culcat într-o vreme capul greu peste labele cu gheare fioroase și a închis ochii mici.

Priveam la acea nemăsurată putere zăcînd între zăbrelele și strînsorile țarcului. Și mi-a fugit gîndul spre alte astfel de uriașe puteri, întîlnite față-n față, acolo în larg, unde zăbrelirile erau din trunchiurile fagilor, iar țarc era bîrlog ascuns în stîncărie, cu grele căzături deasupra, în funduri de Carpați.

Priveam încă, în seara care gonise lumea, la ursul acela mare din cușca Bănesii. M-am apropiat cît am putut mai mult.

— Ursule, i-am șoptit, îți mai aduci aminte?

Prin frunzișul pădurii a trecut un foșnet de vînt, venit parcă din nemărginite depărtări, ca să se sfîrșească ușor lîngă cușca ursului; mi s-a părut ca un plîns și era ca un geamăt abia auzit.

— Ursule, i-am șoptit iar, îți mai aduci aminte?

Capul mare îi apăsa ca o povară peste labele acelea puternice cu gheare inutile, tocite de cimentul tare, tărie ce nu știa, ca pămîntul reavăn și foaia pădurii, nici să primească semn de urmă, nici să lase cărare de pași strecurați în desime. Și atunci, dinspre cușca lupilor a venit zvon de hărmălaie și ceartă și-apoi, neașteptat în liniștea pădurii, s-a ridicat prelunga chemare a lupului urlînd. Lungă, prelungă, abia modulată în asprimi, a suit sălbatica și sfîșietoarea chemare, ca o răzvrătire neputincioasă țîșnind din deznădejdile din urmă, parcă vrînd să spargă strînsorile și s-ajungă în larguri. De două ori s-a ridicat crunta chemare și a murit apoi ca un mîrîit în gîtlej.

— Ursule, ai auzit, ursule? Îți mai aduci aminte?

Ridicase capul și parte din trup pe labele din față. Își amintea? S-au ghicit urechile mișcînd, rotunde și mici în desimea blănii. De departe s-a auzit stins un claxon de autobuz.

Și ce poate fi amintire de jivină? Se întîmpărăsc la ele doar unele anume aduceri aminte de locuri și fapte care nu se mai uită, asocieri și legături între imagini și împliniri, viitoare învățături, unele intrate instincte, ajutoare la agonisiri de hrană ori la foloasele prudenții

AM VĂZUT UN URS

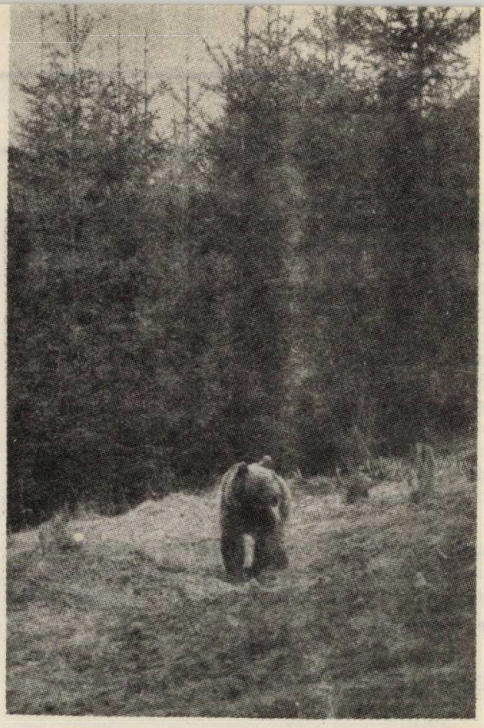

din viața lor prigonită. Omul își poate aminti de un trai trecut; jivina de înțelesul legat de mișcarea unei crăci poate prevestitoare de ivirea unei primejdii; omul își amintește de un apus de soare văzut din vîrf de munte; jivina de locul bun plin de jir ori de zmeuriș...

— Ursule, ai uitat tu tot, adevărat tot, ursule?

Își reluase umbletul acela neostenit de peste zi, nesfîrșit dus și întors din cap în cap de țarc, pas alungit, cu enorme rostogoliri de mușchi ghicite sub blana lățoasă, amestec ciudat de legănări greoaie cu minunate mlădieri prelungi, parcă mereu gata de năpraznice destinderi de arc slobozit.

Am închis ochii un șir de clipe, ca să... revăd mai bine... acolo departe unde trecea urs în pas legănat și mlădios, mare, lățos, în blană, negrie-roșcată. Și deodată s-a oprit. A stat o vreme nemișcat, stană enormă peste stîncăria cenușie. Nările umede au pîlpîit încet și capul greu s-a întors într-o parte și apoi în sus, adulmecînd în vînt. Urechile mici și rotunde, aproape pierdute în desimea părului, au rămas scurt timp drepte, apoi s-au culcat. A lăsat liniștit capul în jos, și-a trecut limba peste buzele răsfrînte și s-au văzut sticlind colții lungi. Cuțitele ghearelor, înfiorător de lungi, s-au răsfirat pe o lespede de piatră, cînd a făcut, iar, primul pas. Și-a reluat mersul acela apăsat, legănat și mlădios și a trecut printre rancote și trunchiuri prăvălite. Întîi a mers încet, oprindu-se din loc în loc și ascultînd. Apoi, cînd a intrat în pădurea mare, printre trunchiurile solemne ale fagilor, și-a iuțit pasul. Pas lung, ducîndu-i trupul greu aproape fără zgomot peste frunza pădurii. A mers destulă vreme ținînd iute cale dreaptă, ca spre un țel dinainte știut. A coborît în viroage și a urcat din hîrtoape peste cline priponite, sub aceeași nesfîrșire de pădure mută, încremenită în copacii ei avîntați, parcă disprețuiți, în nemișcarea lor, pentru zădărnicia forfotirilor de sub ei. Cînd a ajuns la anumit loc, știut de el, s-a oprit, a ascultat mult, nemișcat, a tras amănunțit cu nasul în vînt, apoi foarte încet a intrat în desime. S-a strecurat cu băgare de seamă. A ajuns, tot acoperit, pînă aproape de poiana aceea. Și s-a culcat în desime. Dar nu era culcătură de odihnă, ci de veghe, strivit pe labele enorme, cu capul lungit pe ele, dar cu trupul întins înainte, ațintit, cu nările fremătînd, cu ochii mici sticlind gălbui. Ursul a rămas așa în pîndă și nu a mai mișcat. A așteptat îndelung, cu acea răbdare și putere de nemișcare care sînt virtuți deosebite și de neapărat folos în viața jivinelor.

Și la o vreme, sărise; năpraznică slobozire de puteri ținute parcă ghemuite sub el. Sărise. Și nu mai era acum loc decît pentru un singur lucru puterea — după neînduplecatele legi din viața pădurii.

Își știa ursul nemăsurata putere cînd sărise atunci asupra namilei mătăhăloase a taurului acela puternic, trufaș, rătăcit de cireadă și rămas în pădure. Îi sărise în spinare și brîncile din față cu grozavele gheare lungi îl îmbrățișase înfipt în umeri; ghearele labelor din spate îi săpau în șale și colții, în mușcătură fioroasă, rupeau din ceafă, pînă ce taurul, călărit sălbatic, mugind cutremurător într-o încercare de scuturătură și goană, se prăbușise ucis. Căci ursul era cea mai mare putere a pădurii, cu drepturile ei, statornicite după străvechile legi ce cîrmuiau viața de-acolo.

Și totuși, te-am așteptat atunci, ursule, ascuns la cîțiva pași de hoitul taurului, trei nopți în șir, ca să te întorci și să te pedepsesc cu glonț greu la umăr. Căci așa cereau oamenii, care socotesc altfel decît tine. Dar n-ai venit; a venit poate un frate de-al tău, dacă ești tu aici în cușcă, țesîndu-ți amețitor și nesfîrșit pașii lungi, greoi și mlădioși.

Și pe unde nu te-au purtat pașii tăi, depănați acum în strînsoarea de țarc? Căci toată lărgimea muntelui se afla odată sub stăpînirile tale. Te-am văzut cînd coborai clină de măgură golașă, călcînd peste iarba verde, sub soarele blînd spre toamnă care se juca să-ți scoată fulgerări mici din blană; te-am văzut cînd te înfundai în desime de zmeuriș și te-am văzut cum îi culegeai cu lăcomie de copil boabele mici și roșii, fără să le mai alegi din frunze

▶

citeodată; te-am zărit sărind din loc gol peste granița pădurii și înfundîndu-te, zăbrelit iute de trunchiuri, către întunecimile de nepătruns ochiului; te-am știut în fund de pădure, cu încîlcitură de desime într-o stîncărie cenușie peste care căzuse trunchiuri răzbite de bătrînețe ori de trăznet, loc tare, înconjurat de pădure închegată, de unde ieșeai către noapte ca să-ți ții cărările din munte; și te-am întîlnit și în cărare, față-n față, și te-ai dat de o parte, cu demnitate și fără minie. Cît și pe unde n-ai colindat tu, ursule, fără alte opreliști în cale decît ale chibzuirilor tale, legate de primejdiile ce-ți pîndeau viața de jivină...

Acum, pentru ursul din țarc nu mai apăsa nici o primejdie. Nici apriga luptă pentru agonisirea hranei nu-i mai era cazină și grijă. A ieșit de sub legile pădurii, cu neînduplecatele ei împliniri.

Și în minte de jivină ce poate să rămînă? Ce va fi rămas? Poate nimic. Gîndurile sînt ale omului. Și totuși, i-am mai șoptit o dată, încet de tot;

— Ursule, îți mai aduci aminte? Îți mai aduci aminte?

Neostenit, neoprit, nesfîrșit, ursul își dădea veșnicul ocol frămîntat din jurul țarcului, cu pas alungit, greoi și mlădiat de fiară.

Îmi răspunsese oare?

După care m-a poftit un paznic să plec. Se făcuse tîrziu.

— Dumneata ce mai stai? m-a întrebat; nu se mai vede nimic.

— Crezi? poate unii mai văd...

M-a privit mirat și cu bănuială. Și am plecat la drumul lung ce aveam de făcut, regăsindu-mi deodată pasul acela egal, ferm, care odată pornit poate parcă să nu se mai oprească ceasuri nici în urcuș greu, pasul vînătorului lamunte, care m-a suit cîndva spre singurătățile de sus ale urșilor — și atît de ciudat înfrățit cu ei...

...și am văzut ieri un urs...

SCURTE

Dacă defrişările junglei din regiunea fluviului Amazon vor continua în ritmul actual, cel tîrziu în anul 2010 va fi doborît ultimul copac al imensei jungle de odinioară.

*

Pentru instruirea, echiparea şi întreţinerea unui singur soldat, statele lumii cheltuie în medie 16.000 dolari, pentru şcolarizarea unui elev doar 260 dolari şi pentru măsuri de protecţia mediului aproximativ 36 centi/om.

*

Pentru a-şi asigura necesarul zilnic de hrană (răcuroşi minusculi, de felul purecilor de apă), flamingul trebuie să filtreze prin ciocul său de o conformaţie cu totul aparte, în medie, 120 litri de apă. Specialişti curioşi au stabilit exact chiar şi numărul de răcuşori necesari pentru astîmpărarea foamei unui flaming: în jur de 120.000.

*

Unul dintre cei mai interesanţi copaci ai continentului nostru se găseşte în Parcul Naţional Coto de Donana (Spania). Este vorba de un uriaş stejar de plută, pe crengile căruia ornitologii au putut număra în jur de 1.300 păsări. Pe acest copac secular îşi construiesc anual cuiburile — chiar peste 3000! — lopătari, stîrci cenuşii şi stîrci de cireadă, numărul imens de păsări fiind alcătuit atît din exemplarele adulte, cît şi din puii acestora.

*

Specialiştii apreciază că anual, doar în Parcul Naţional Serongeti (Tanzania), mor datorită accidentelor, bolilor, lipsei de hrană şi răpitoarelor, peste 100.000 zebre. De altfel, zebrele sînt animalele cu cea mai mare mortalitate dintre marile copitate ale Africii.

M.B.

BLESTEMUL LUMINII — COCOŞII

Blestemul luminii primit-au cocoşii
cu aripe largi şi cu bărbile roşii,
ieşiţi de sub cetini, noptatici la straie,
gotcanii gătiţi de bătaie,

monahi la utrenii de smirnă şi rouă,
rupînd întunericu-n două,
iar guşa de foc clătinînd-o-n altare
în sunete aspre şi rare,

în toacă bătută apoi ca o coasă
cu piatra luminii mireasă,
în tropot şi leagăn de şoapte, tăcute,
mai moi decît urmele umezi de ciute,

abia frecînd, să nu iasă afară
din penele negre vreo fiară,
gotcanii, în orele dulci dinspre noapte,
aprind tăieturile coapte.

Blestemul luminii primit-au cocoşii
cu aripe largi şi cu bărbile roşii,
domestici, pe garduri, chemînd cu sfială
din ei cavalerii de smoală.

CÎNTEC DE VARĂ

Ia calul de căpăstru şi să pornim, bătrîne,
pădurea ne aşteaptă albind spre Căminet
şi văd cum ard pe Dalna cărbunii vii în stîne
şi-aş vrea să-mi spui povestea cu cel dintîi mistreţ.

Ia puşca negricioasă şi plină de păcate,
să-ţi aminteşti cu dînsa de tot ce-a fost demult,
s-aprinzi pe-un ciot luleaua şi să mă chemi „nepoate"
şi eu să stau aproape, pe-o cioată, să te-ascult.

Se-aud pe Pletovata mugind buhaii sara,
un ţap cu straie roşii s-a fost spăriat în huci,
se tot roteşte vremea şi se-ngustează vara
şi-ţi vine să-ţi iei calul, călare să te duci.

Ia calul de căpăstru şi să pornim, bătrîne,
dacă n-am şti cărarea şi de n-ar fi cărări,
ne-am pierde-n munţii tainici, atît ne-ar mai rămîne
şi nu ne-ar căta nimeni în aspre depărtări.

Şi nimeni n-ar cunoaşte tăcerea deasă-n urmă,
noi n-am avut pe nimeni sub bolta asta grea,
să părăsim drumeagul cu urmele de turmă,
căci fuge de noi lumea şi noi fugim de ea.

Gabriel CHEROIU

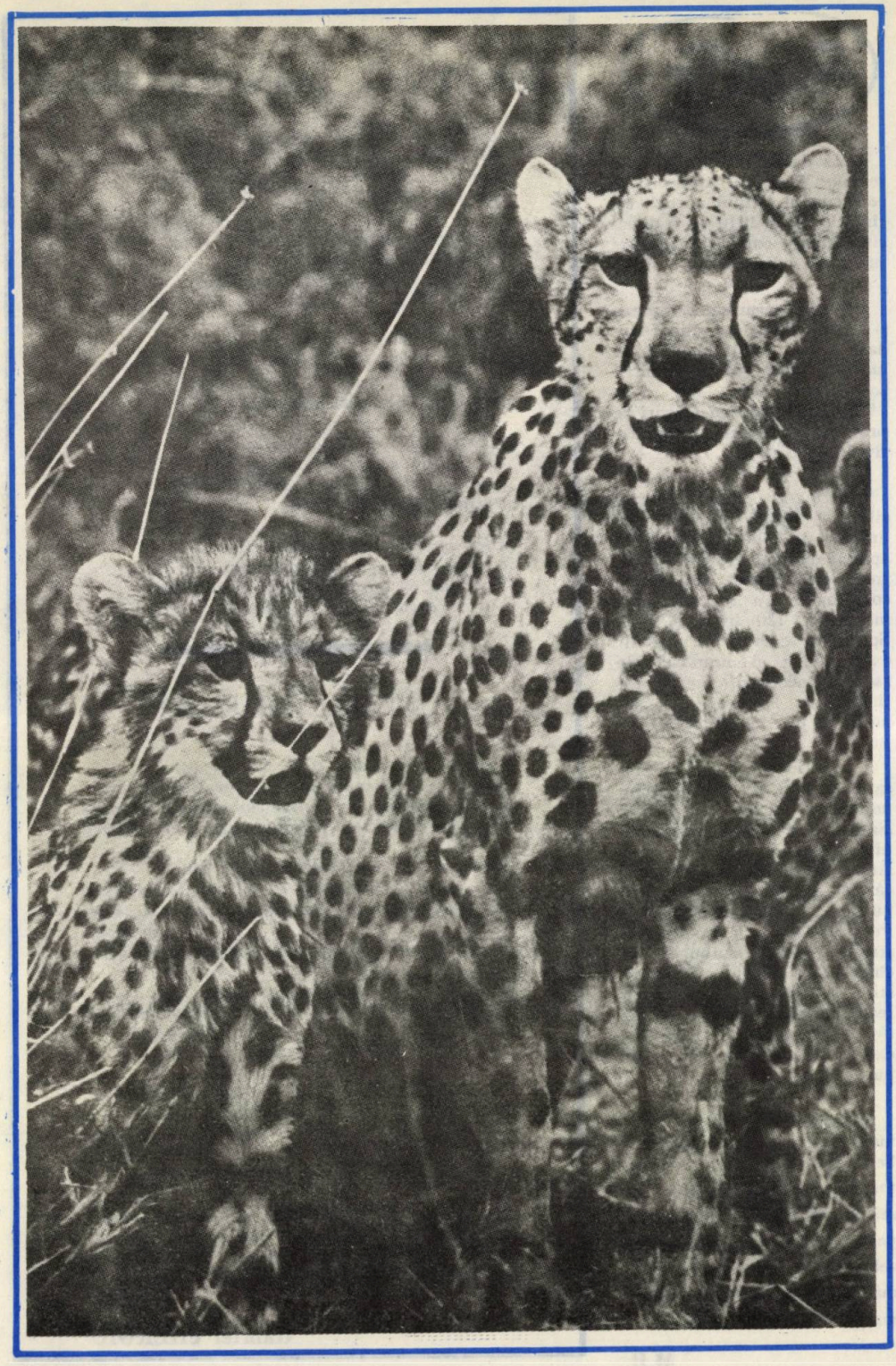

GHEPARDUL

Cea mai veche menţiune privind folosirea unor gheparzi dresaţi la vînătoarea antilopelor şi gazelelor datează din timpul dinastiei a 4-a a Egiptului antic, adică din perioada situată între anii 2700—2400 î.e.n. În timpul dinastiilor 17 şi 18, adică între anii 1580—1345 î.e.n., vînătoarea cu ajutorul gheparzilor se practica în mod curent în Egiptul antic.

*

În timpul dominaţiei bizantine, vînătoarea cu gheparzi se practica şi în partea de sud-est a Europei; documente în acest sens se cunosc din secolul 5 e.n.

*

Hanii hoardelor mongole erau şi ei pătimaşi vînători cu gheparzi. În timpul secolelor 13—16, între slujbaşii hanilor

Hoardei de Aur figurau cu regularitate şi „pardușniki", îngrijitorii gheparzilor dresaţi.

Vînătoarea antilopelor cu ajutorul gheparzilor a ajuns la mare modă în timpul marilor moguli, secolul 16 şi 17. În timpul domniei marelui mogul Akbar, numărul gheparzilor ţinuţi în captivitate ajungea pînă la 1000 de exemplare.

*

La modă a ajuns vînătoarea cu gheparzi dresaţi şi în vestul Europei, în cursul secolelor 10—15, vînîndu-se cu aceste animale prăzi ca: cerbi lopătari, cerbi comuni şi mai rar căprioare. Ultimii gheparzi ţinuţi pentru vînătoare în Italia, Franţa sau Anglia se cunosc de la începutul secolului 18.

*

După vechi cronici, numai ducele Armeniei poseda încă prin anul 1474 mai mult de 100 gheparzi de vînătoare.

UMOR

Lordul nonagenar povesteşte din aventurile sale cinegetice din tinereţe, întrerupîndu-se din cînd în cînd:

— La un moment dat — cum ziceam — mă pomenesc faţă în faţă cu leul şi... ciudat dar, simt o mare neputinţă...

— Să te vezi nas în nas cu regele junglei, e şi normal să ai o asemenea stare — intervine, înfiorat, unul din musafiri.

— A, nu atunci: acum!

*

— Stăpînul meu are un obicei ciudat: de cîte ori se ameţeşte, pune pe unul din noi să ţină paharul cu vin în mînă, iar dumnealui îl ocheşte de la 50 de metri.

— Şi?

— Toate paharele rămîn intacte...

— Ei, bravo!

— Da! Dar nu şi... servitorii!

*

— Dragule, se justifică Svetlana, adresîndu-se soţului, te rog să mă crezi că n-am pus strop de sare în borşuleţ, dar peştele pe care l-ai prins azi a fost foarte sărat!

*

— Cred că am reuşit să domesticesc vulpea prinsă! — se mîndreşte domnul François, după al treilea pahar cu absint.

— Cum aşa? — îl întreabă curios, hangiul.

— Aşa bine; mi-au dispărut toate găinile, dar.. cumătra a rămas!

*

După o vînătoare în care a irosit cartuşele fără să vîneze nimic, lordul Williams este compătimit de către pădurar: „Afurisită puşcă, domnule, este foarte sensibilă cu defectele stăpînului ei..."

*

Dimineaţa, încă buimac, Charles se destăinuie soţiei:

— Fantastic, draga mea; azi-noapte am visat că eram un micuţ mops, care lătra foarte furios...

— Ba, nu-i fantastic deloc; chiar ai lătrat!

Aurel CODREANU

CEA MAI MICĂ MAIMUȚĂ DIN LUME

Cele mai mici maimuțe din lume nu par a fi, de fapt, maimuțe. Populînd regiunile calde ale Americii de Sud, ele se diferențiază de „adevăratele" maimuțe ale Africii și Asiei prin marea distanță dintre nările lor, prin numărul redus al dinților de lapte și prin faptul că poartă gheare și nu unghii plate la degete. În afară de aceasta, aproape toate au coada lungă, cu care se pot agăța de crengile arborilor, ceea ce nu este cazul la maimuțele lumii vechi.

Maimuțele americane se divid în două familii: *hapalidele* (cuprinzînd ouistitele și rudele lor apropiate) și *cebidele* (urlătoare, capucine, maimuțe-păianjen etc.). Cele pe care Kurt Ochs le-a evidențiat și despre care ne vorbește aci aparțin primei familii și denumirea lor latină este *Hapale pygmaea*. Obișnuit, le numim *ouistiti*...

Admițînd că această *ouistiti* este aproape o maimuță, trebuie neapărat să adăugăm că ea este cea mai mică dintre toate...

Dar, să dăm cuvîntul autorului:

„La începutul anului 1962, eu și soția mea am început să ne ocupăm de cele mai mici maimuțe din lume, aceste ouistiti-pigmee, care ne-au fost trimise din America de Sud și care nu sînt mari nici cît un hamster auriu. Excelent cățărător, degetele sale fiind prevăzute cu gheare lungi, ca acelea ale unei veverițe, în afara degetului mare de la fiecare picior, care poartă o unghie plată. Maimuțicile noastre trăiesc în marii arbori ai pădurii amazoniene, unde se hrănesc exclusiv cu fructe, insecte, ouă de păsări și chiar cu puișori de păsări, pe care-i capturează din cuib, în cursul peregrinărilor lor printre crengi. Noaptea, ouistitele se adună în grupuri cuprinzînd un număr mai mult sau mai puțin ridicat de animale și se culcă, strînse unele în altele, în ascunzătorile sau scorburile arborilor. Mulți dușmani pîndesc aceste mici maimuțe: păsări de pradă, șerpi sau animale sălbatice, fără a mai socoti oamenii, care le capturează pentru a le expedia negustorilor de animale.

De altfel, în acest fel am devenit și noi proprietarii unei perechi de ouistite și, în schimbul unei libertăți pline de pericole, noi le-am creat cea mai dulce și mai agreabilă dintre captivități. Mai întîi, le-am amenajat o cușcă spațioasă și foarte înaltă, garnisită cu plante cățărătoare. Maimuțele s-au acomodat aici fără cel mai mic semn de neliniște, încă de la începutul sejurului lor la noi. Ca hrană, au primit fructe tăiate: banane, curmale, struguri, smochine, mere și pere, ca și colărezi vitaminizați și cu mult calciu. Nevoia lor de carne a fost satisfăcută prin masive distribuiri de viermi de făină și de lăcuste.

Încrederea pe care aceste mici maimuțe ne-au arătat-o a mers crescînd, zi de zi. Ele începură foarte curînd să ne facă marea onoare de a ne considera ca membri ai familiei lor și nu întîrziară să vină să mănînce viermii de făină de pe vîrful degetelor noastre, apoi din mîinile noastre. Cușca lor rămase tot timpul deschisă, ele putînd deci ieși pentru a merge să exploreze restul camerei sau de a intra repede înapoi în cușcă, dacă ceva le speria. Micului mascul, mai activ decît femela, îi plăcea să se joace cu noi, mai ales de-a v-ați ascunselea și noi eram cei care ne ascundeam în spatele unei mobile, pentru a lăsa micului animal plăcerea de a ne descoperi. Acest lucru îl făcea să ciripească nervos și modulațiile vocii sale puteau să varieze de la un țîrîit imperceptibil pînă la țipete stridente, cînd neliniștea în fața unui pericol atingea apogeul.

La început, nu știam dacă aceste mici maimuțe, bine îngrijite, se pot reproduce în captivitate. Iată însă că, într-o noapte de iulie, mica femelă a adus pe lume doi pui identici și minusculi, lungi de numai cîțiva centimetri și care se agățară imediat de mama lor. Ei se născură perfect conformați, cu ochii mari deschiși. După cîteva zile, tatăl îi luă în grijă, dar ei se întorceau la mama lor de fiecare dată cînd le era foame. Mamelele acesteia fiind plasate aproape sub brațe, fiecare pui se putea instala de partea sa, fără a se jena unul pe altul.

Trecînd astfel de la tată la mamă și invers, micii noștri pui atinseră vîrsta de două luni și începură deja să manifeste un oarecare spirit de independență. Erau însă gata să se arunce în brațele părinților

▶

lor la cea mai mică neliniște și să rămînă cu capul înfundat sub subțioara acestora multe minute după aceea.

Pentru a le asigura o bună sănătate, ne-am îngrijit să le furnizăm cantitatea de calciu și vitamine de care aveau nevoie și să le oferim de asemenea un aer curat și o bună expunere la soare. La trei luni, cei doi pui, doi masculi, deveniră absolut independenți, și pentru că ne cunoșteau, total încrezători în noi și de un caraghioslîc de nedescris. Totodată, ca și părinților lor, nu le plăcea să fie luați în mînă. Ereditatea lor se opunea acestei intimități, dar le plăcea să fie gîdilați cu vîrful degetului, ca și cum le-am fi căutat puricii. De fapt, aceste animale foarte curate nu fac niciodată acest lucru și este îndoielnic ca ele să fi făcut, acolo în pădure, acest obicei propriu marilor lor veri, „adevăratele" maimuțe, și anume obiceiul de a culege mătreața sărată din părul lor, pentru a se ospăta cu ea.

La șase luni, tinerii atinseseră talia părinților lor, dar continuau să se comporte ca niște copii foarte respectuoși. Independența totală nu se va manifesta decît mult mai tîrziu.

Gustul lor de explorare, din contra, părea mult mai dezvoltat decît cel al părinților lor. Pentru nimica toată, ei părăseau cușca lor și se angajau în zbenguieli nestăpînite în camera unde locuiau și reușeau adeseă să-și antreneze și tatăl în jocul lor. Acesta rămînea stăpînul familiei și nu se priva de datoria de a corija pe cei doi fii ai săi, cînd aceștia încercau să-i ocupe un oarecare post de observație mai ridicat, unde el își aroga dreptul de a sta. În aceste jocuri, mușcăturile nu se soldau cu vărsări de sînge, deoarece, în ciuda dinților lor ascuțiți ca niște ace, maimuțicile noastre nu-și făceau niciodată rău. Nici nouă, de altfel...

La un an după sosirea lor la noi, „bătrînul" cuplu ne-a oferit din nou bucuria unei a doua nașteri: iar doi masculi. Era cea de-a doua probă — absolută — că se simțeau de minune la noi...

Noii născuți primiră exact aceeași educație ca frații lor mai mari, dar aceștia luară în bună măsură parte la această sarcină, secundînd părinții lor atît cît puteau. Și creșterea celei de a doua perechi ni s-a părut mai rapidă și mai ușoară decît a primei perechi.

Ultimii doi pui se aflau — în măsura în care era posibil — mai la ei acasă și mai în siguranță decît frații lor mai mari.

Dar, cititorii noștri să nu-și facă iluzii! A crește cea mai mică maimuță din lume este o treabă foarte costisitoare..."

(„La vie des bêtes")

ȘI TOTUȘI... ADEVĂRATE

Un ornitolog a făcut o experiență din care a rezultat că ciorile știu să numere pînă la șapte. Într-o colibă instalată într-un copac plin de cuiburi de ciori, a intrat un om. Ciorile au zburat și n-au revenit la cuiburi decît după plecarea omului din colibă. Experiența a continuat pînă la șapte oameni și ciorile n-au venit la cuiburi decît după plecarea omului al șaptelea. Cînd au intrat în colibă opt oameni, ciorile au revenit la cuiburi după plecarea celui cu numărul șapte; pe al optulea nu l-au mai numărat.

Pentru ciobanul Mamatseitov din colhozul „Amat" (R. S. S. Kirghiză), păzirea mieilor nu mai este o problemă. De vreo doi ani el are ca ajutor un... cocor pe care l-a salvat de la moarte. După ce i-a pansat rănile pricinuite de căderea de pe o stîncă, ciobanul l-a adăpostit toată iarna în căsuța lui. De atunci, cocorul îl urmează peste tot, încît acum, cînd ciobanul iese cu turma la păscut, îi păzește mieii. Dacă vreunul se îndepărtează de turmă, pasărea bate din aripi și țipă, conducîndu-l pe cioban în direcția în care a luat-o fugarul. Mai mult, s-a atașat atît de puternic de stăpînul lui, încît acum preferă să înnopteze în căsuța lui de la stînă, pe o blană de oaie!

Cocorul este o pasăre care se joacă. El poate fi îmblînzit foarte ușor. Naturalistul român D. Linția a ținut ani în șir, în captivitate, mai mulți cocori care fuseseră răniți și care apoi s-au vindecat. De multe ori naturalistul i-a văzut jucîndu-se, aruncînd în sus cu ciocul pietricele sau bețe, pentru ca apoi să le prindă iarăși ca niște jongleri, schițînd figuri de dans și făcînd multe alte năzbîtii. Uneori, organizau adevărate întreceri de fugă, de la un capăt la altul al grădinii.

O ÎNTÎMPLARE
CU ALEXANDRU CAZABAN

Alexandru Cazaban împlinea 86 de ani.

Aniversarea, povestea regretatul poet Nicolae Tăutu, coincidea cu o şezătoare literară, în oraşul Tulcea, la care fusese invitat. Ştiindu-l mare pescar, gazdele s-au grăbit să-i ofere prilejul unei reîntîlniri cu Dunărea, unde odinioară îşi încercase undiţele de atîtea ori.

— Vreau să fac o demonstraţie acum în al nouălea deceniu al vieţii mele, mărturisea sărbătoritul, în timp ce-şi pregătea uneltele.

Odată locul ales şi uneltele gata pregătite, începu aşteptarea. Trecu o oră, trecură două, poate chiar trei, dar peşte ioc! Nici o broască, nici măcar un rac nu se atinsese de cîrligele venerabilului pescar.

— Locul e bun! Acum patruzeci şi doi de ani, am prins în mai puţin de un ceas, vreo patru kilograme şi jumătate. Să schimb uneltele! hotărî scriitorul.

Cum momentul începerii şezătorii literare se apropia, organizatorii deveneau din ce în ce mai neliniştiţi. Se gîndeau, firesc, că pasiunea maestrului ar putea compromite adunarea. Interveni atunci un ostaş în termen, aflat în preajmă, care se adresă ofiţerului Tăutu.

— Tovarăşe locotenent, ce-ar fi să folosim un scafandru, să cumpărăm de la Complex vreo şase kilograme de peşte şi... O dată ideea aprobată, ostaşul şi scafandrul porniră la executarea „misiunii".

Nu trecu mult şi venerabilul nostru pescar amator tresări: plutele se zbăteau într-o zvîrcolire neobişnuită. Al. Cazaban trase prima undiţă şi strigă victorios. La a doua undiţă, trase un ţipăt ca al pescuitorilor de balene. La a treia, aproape că plîngea de bucurie. La a patra amuţi. Într-un tîrziu reuşi să articuleze:

— Dragii mei, e pentru prima oară în viaţa mea cînd văd agăţaţi doi peşti de un singur cîrlig! Vă jur că în total avem peste 8 kg...

Auzindu-l, ostaşul şopti la urechea ofiţerului (N. Tăutu):

— Sînt şase kilograme şi două sute de grame!

În drum spre sala şezătorii, admirîndu-şi din nou frumuseţea de peşte, „norocosul" pescar nu se putu abţine să exclame:

— Pot paria că aici se află pe puţin zece kg! Dacă nu chiar mai mult...

Cîteva clipe mai tîrziu, cei prezenţi la adunarea literară îl puteau auzi:

— Înainte de a citi din opera mea, doresc să vă fac părtaşi la bucuria pe care am încercat-o azi. Iată, sînt patruzeci şi doi de ani de cînd, tot aici, la Tulcea, am scos din Dunăre peste cinci kilograme de peşte. Azi, în acelaşi loc, am tras dintr-o singură „mânşă" aproape douăsprezece kilograme. Pe un singur cîrlig s-au prins doi peşti!

La înapoiere, seara, în tren, Al. Cazaban se întîlni cu un inginer pensionar, tot atît de pasionat în ale pescuitului, căruia îi povesti din fir în păr toată tărăşenia. Acestuia i se păru suspect faptul că s-au prins doi peşti pe un singur cîrlig.

— Arată-mi-i şi mie, coane Alecule!

Desfăcînd plasa, scriitorul ardea de nerăbdare să afle părerea specialistului.

— Ce zici de acest peşte de soi?

— Păi ce să zic? Priveşte şi dumneata. E el de mare ori nu?

Surprins de întrebare, Al. Cazaban mai privi odată mîndreţea de peşte.

Privi atent, apoi, încă tot nedumerit, zise:

— De mare!

— Cum îţi explici atunci că l-ai prins, totuşi, în Dunăre? Cum îţi explici „minunea" asta, coane Alecule? întrebă, insistent, partenerul de călătorie.-

Cu japca

Costin HÂNCU

ÎNTREBÎNDU-SE DACĂ acest cuvînt mai întrunește și altă semnificație decît aceea de furt prin violență, maistrul-forjor Samoilă tocmai coborîse la capătul lui 28, cu gîndul de a da o raită prin pădurea Căldăraru. Trecuse de ultima casă ce se află pe un promontoriu, cînd jos observă cazna mare. Jăpcarii, cu coinace de lungimea unui tren de marfă, de grosimea unui băț de chibrit și înarmate cu ancore uriașe, spintecau peștii. Pe mal, doar unii ce păreau să se cinstească, căutînd cu priviri furișate spre cele patru puncte cardinale.

Samoilă se apropie încet, cu gîndul de a privi mai îndeaproape la acest festin, cînd unul ce stătuse pînă atunci tolănit într-o rînă, numai ce se sculă și-o luă agale spre el. Cineva din grupul din care abia se desprinsese, îl atenționă:

— Viezure, vezi bă că s-apropie boboteaza, fă-i o scăldătoare!

— Viezure n-a făcut decît un gest a lehamite, continuînd să se apropie implacabil, ca un metronom.

Lui Samoilă, clipele i se păreau numărate. Nici vorbă de scăpare, așa că l-a luat din mers, la întîmplare, privindu-l cu o nevinovăție de băiețandru.

— Bre nene, ce-ai cu mine, bre? că doar ce-am scăpat de turtoi.

— Da' unde făcuși neică, își mestecă fălcile huiduma.

— Cum unde, la Poarta Albă.

— Și pentru ce mă rog frumos, îi azvîrli el duhoarea de basamac în față, gata să-l facă una cu malul.

— Cum pentru ce? încercă el să-i pară cît mai confident: pentru ciordeală.

— Și noi care credeam că ești dăia... Apoi întorcîndu-se:

— Băi șatră, e de-al nostru bă, doar ce-a scăpat de turtoi, vrea și el de-o saramură bă! Apoi către Samoilă: da bani ai? Samoilă, care bucuros i-ar fi atîrnat niște cătușe de mîini, îl privi de-ai fi zis că i se spovedește:

— Păi să tot am vreo cinșpe lei. Cînd plecase de-acasă, se gîndise că la întoarcere să aibă și el de-o bere.

— Cinșpe spui? îl apostrofă parcă Viezure; apoi către malul apei, jos: băi Farfara, ai cevașilea de cinșpe?

Cel care răspundea la numele de Farfara trăgea jos ca la coasă. Arunca, aștepta, mulina încet, apoi, ca electrocutat, făcea o întorsătură de 180 de grade, după care iar mulina, revenind la poziția de plecare și-apoi iar întorsătura aceea năpraznică. Avea o lansetă de lungimea și grosimea unui harag, înarmată cu o mulinetă ca un troliu, cu sute de metri de gută pe mosor și terminată cu vreo șapte ancore, ce păreau niște potcoave de mînz.

Între timp, Viezure se așezase din nou printre ai lui, trăgînd zdravăn dintr-o vodcă de-un litru, în timp ce mai într-o parte, așa mai pe sub mînă, peștele se drămuia ca la talcioc, se vămuia, se prețuia de la cincizeci și pînă la o sută jumătate bucata, iar sacul de nailon părea să nu se mai golească niciodată.

Poteraaaa! se auzi deodată. Poteraaaa! Dar Farfara nu păru să se descumpănească. Doar cei din jurul lui o luaseră din loc cu nailoanele înșirate după ei, cînd Farfara numai ce-și ridică vocea:

— Băi șatră, ia vedeți ce-i p-acolo, aveți grijă, scăldați-i!

Dar alarma se dovedi a fi falsă, așa că Farfara, sub privirile tulburi ale șatrei, continuă să smulgă din adîncuri „chinezesc după chinezesc" și rotunjindu-și astfel buzunarele cu sutare, în timp ce maistrul-forjor Samoilă gîndea: „Cum nu vii tu Țepeș doamne"... și urcă abătut promontoriul către capătul lui 28.

— Luați țigări, ciocolată, muște, momeli!

și totuși ...mai există

Peter WEBER

CEL MAI INTERESANT animal al insulei Tasmania (Australia) a fost fără îndoială lupul marsupial.

Odinioară, larg răspîndit pe această insulă (de 63.000 km² și care azi numără doar 300.000 locuitori), cel mai mare reprezentant al marsupialelor răpitoare ducea o viață tihnită, insula fiind lipsită de locuitori pînă la venirea albilor, procurîndu-și hrana din mulțimea speciilor de canguri de talie mijlocie care populau insula.

Odată cu creșterea ovinelor, s-a început o campanie sîngeroasă de exterminare, plătindu-se, în urmă cu 100 de ani, în jur de 30—40 dolari pentru fiecare lup marsupial ucis. Efectivele lui au scăzut extrem de repede, fiind un animal puțin precaut, ușor de vînat sau prins.

De altfel, chiar și grădina zoologică din Hobart își procura lupii marsupiali prinzîndu-i cu lațuri de sîrmă. Desigur că aceste animale erau prea puțin... interesante pentru grădina zoologică din capitala insulei, conducerea grădinii preferînd să-i schimbe avantajos pe lei, urși polari sau chiar elefanți.

Ultimul lup marsupial a fost capturat, tot cu un laț, în anul 1933, la trei ani după ce un alt exemplar a fost ucis pe coasta de nord-vest a Tasmaniei.

Datorită lipsei de informații despre aceste animale, timp de mai mulți ani, în anul 1937 pleacă o expediție în căutarea lupilor marsupiali. Roy Marthick, șeful expedițiunarilor, afirmă că — cu toate că nu a fost văzut nici un exemplar — s-ar fi găsit urmele de la „...vrec 20 de exemplare". Alarmat, guvernul declară animalul monument al naturii, acordîndu-i-se protecție totală și stabilindu-se o amendă de 1000 dolari pentru vătămarea „celui mai valoros mamifer marsupial", amendă care de altfel nu a mai putut fi aplicată din simplul motiv că nimeni nu a mai putut vătăma acest „valoros mamifer".

Cu atît mai multă senzație a provocat știrea publicată în anul 1957, că un echipaj al unui elicopter ar fi reușit să fotografieze un lup marsupial în interiorul insulei; era prima veste despre lupul marsupial după anul 1937, care nu a mai putut fi însă găsit de nici una dintre expedițiile pornite pe urmele sale, ultima în anul 1945. Un examen atent al fotografiei a dovedit însă că animalul din imagine nu era nicidecum un lup marsupial, ci un simplu cîine vagabond (în Tasmania nu trăiește cîinele Dingo).

O nouă veste senzațională apare în ziarul insulei, în anul 1961: doi prieteni, stabiliți cu cortul pe coasta de vest a Tasmaniei, lovesc cu o măciucă în timpul unei nopți un presupus cîine, care încerca să le fure momeala adunată pentru pescuitul de a doua zi. În dimineața următoare constată cu surprindere că hoțul omorît ar fi un lup marsupial tînăr, corpul acestuia fiind depozitat de cei doi în cort, după care au plecat la pescuit. Întorși de la pescuit, ei constată cu uimire că leșul animalului le fusese „furat". O mică cantitate de sînge închegat și un smoc de păr sînt singurele dovezi pe care le mai pot colecta cei doi pescari ghinioniști. Dovezile, analizate de specialiști, se dovedesc a proveni într-adevăr de la un lup marsupial.

De atunci, cu toate că această veste a declanșat un nou val de căutări și expediții, nu s-a mai putut găsi nici un fel de urmă a lupului marsupial.

(„Das Tier")

(„Das Tier")

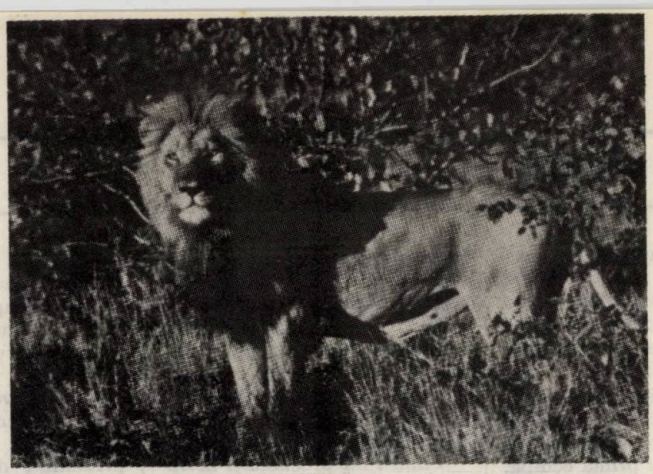

luptele LEILOR

Obiceiul moştenit de la romani de a pune animalele să se bată între ele s-a transmis aproape pînă în zilele noastre. Pentru acest gen de spectacole, leii au fost cei preferaţi în mod deosebit. Adversarii lor erau selecţionaţi cu grijă printre animalele cele mai feroce : dulăi, dogi, urşi şi chiar tauri...

ÎN FRANŢA ŞI ANGLIA

ÎN SECOLUL AL XVI-LEA ducii de Lorena, care au ridicat la Nancy o „casă a leilor", au oferit în mai multe rînduri oamenilor de la curtea lor întîlniri între fiare sălbatice. Cele mai apreciate erau cele care puneau faţă în faţă leii şi taurii.

Francisc I gusta mult aceste lupte, care aveau loc în amfiteatrul ridicat în acest scop în grădinile Luvrului.

În acelaşi timp, cei mai mari amatori de asemenea lupte se aflau în Anglia. Numeroase întîlniri au fost organizate, atît la Turnul Londrei, cît şi în barăcile de bîlci de la *Bartholomew Fair*. Una dintre cele mai celebre lupte de acest gen a fost aceea care s-a desfăşurat în anul 1825 între două grupe de cîini şi un leu. Lupta a fost relatată, în detaliu, de către Henry Thétard în cartea sa despre îmblînzitorii de animale.

Asaltul unui leu asupra a trei dogi...

Wombwell, directorul unei menajerii care se bucura de o înaltă reputaţie, a făcut cunoscut în Londra că va organiza o luptă între leul *Neron* şi două echipe, compusă fiecare din cîte trei cîini dintre cei mai redutabili.

Anunţul unui asemenea turneu a avut un mare răsunet. Era în vremea cînd englezii aveau o pasiune pentru creşterea cîinilor *Mastiffs* şi *Bloodhounds*, care erau foarte viguroşi şi care adesea erau opuşi taurilor!

Viitorii adversari ai lui Neron au fost expuşi la hanul *Dragonul Verde* şi această onorabilă tavernă deveni locul de întîlnire al unei importante afluenţe de sportivi şi de oameni de afaceri. Puternic susţinute de abundenţa halbelor de bere şi a paharelor de whisky scoţian, pariurile se bucurară de mare succes. Discuţii aprinse se iscară între crescătorii de cîini şi cei de la bîlciul *Bartholomew Fair*, care susţineau cu ardoare superioritatea felinelor asupra reprezentanţilor speciei canine.

►

LUPTELE LEILOR

În această atmosferă fierbinte, marea zi a sosit și întîlnirea a avut loc într-o veche manufactură dezafectată, situată pe drumul spre Northampton.

Leul Neron iscă o dezamăgire generală, căci era slab și părea că doarme. Din contra, cei trei cîini din prima echipă, *Captain*, *Turk* și *Tiger*, făcură o puternică impresie prin mărimea și atitudinea lor fioroasă.

Lupta începu într-o manieră chinuitoare. După toate aparențele, Neron nu avea nici o poftă să se măsoare cu alte animale. El scoase cîteva răgete și se limită să dea înapoi. Dar cei trei cîini foarte curajoși se aruncară toți deodată asupra lui, rostogolindu-se împreună pe pămîntul arenei.

Rapid, leul se debarasă de adversarii săi și, în timpul unui scurt răgaz, înconjură grilajul arenei, căutînd vizibil o ieșire din această situație care nu-i convenea.

Cei trei dulăi reluară lupta cu aceeași ardoare și fiecare din ei se străduia să apuce felina de coadă și de urechi. Ei formară astfel un ciorchine care se rotea continuu.

Împărțind dure lovituri de labă, leul ieși cu bine din această încleștare. Doi dintre cîini, răniți grav, abandonară lupta și se refugiară într-un colț. Rămăsese cel mai mic dintre dogi, *Turk*, care cu toată că era singur se aruncă din nou asupra leului. Acesta îl răsturnă cu o labă, fără a-l mușca însă. Era doar o fiară pașnică!

Cîinii au fost declarați învinși și scoși din arenă, introducîndu-se cea de-a doua echipă.

Leul părea plictisit de această insistență și nu manifestă nici o poftă de a lupta. El a fost atacat imediat cu violență de către cei trei dogi, care-i provocară mușcături dureroase. Întins de-a lungul unui zid, el se mulțumea să ragă surd și să se apere cu lovituri de labă.

Pe treptele amfiteatrului, mulțimea spectatorilor și pariorilor producea un zgomot infernal și exaltarea făcea să se schimbe în violet obrazurile cărămizii ale crescătorilor.

Cîinii fură proclamați învingători. Acest fapt constitui pentru englezi un fel de victorie națională!

Totuși, Wombwell continuă să provoace proprietarii de bloodhounds și mastiffs. El a primit numeroase răspunsuri afirmative. De-a lungul coloanelor din gazete, corespondenți mai puțin cunoscuți angajară polemici vehemente asupra meritelor leilor, în comparație cu cele ale cîinilor bătrînei Anglii.

Alte lupte au fost pregătite și taverna Dragonului Verde a cunoscut din nou aglomerația marilor competiții. În vasta sală a grinzilor brune, servanții, ocupați pînă peste cap cu servirea halbelor de bere, abia reușeau să se strecoare printre grupurile gălăgioase care înconjurau pariorii.

Încă din prima fază a acestei a doua întîlniri, o schimbare neprevăzută interveni în repartiția entuziasmului și cei de la bîlci au fost cei care, privindu-i de sus pe crescătorii de cîini, se bucurară de cele mai multe aclamații. Aceasta deoarece Wombwell, care cocea de mult timp revanșa, înlocui pe calmul și bătrînul Neron cu *Wallace*, un leu tînăr, foarte robust, a cărui răutate arțăgoasă a adus la disperare pe împlînzitori.

Această fiară a făcut bucăți, înainte ca publicul să-și revină din stupoare, primii trei cîini care intrară în arenă. De asemenea, în scurt timp, el ciopîrți groaznic ceilalți trei dogi care urmară.

Au mai avut loc după aceea alte cîteva lupte, după care Wallace descurajă complet crescătorii de dogi.

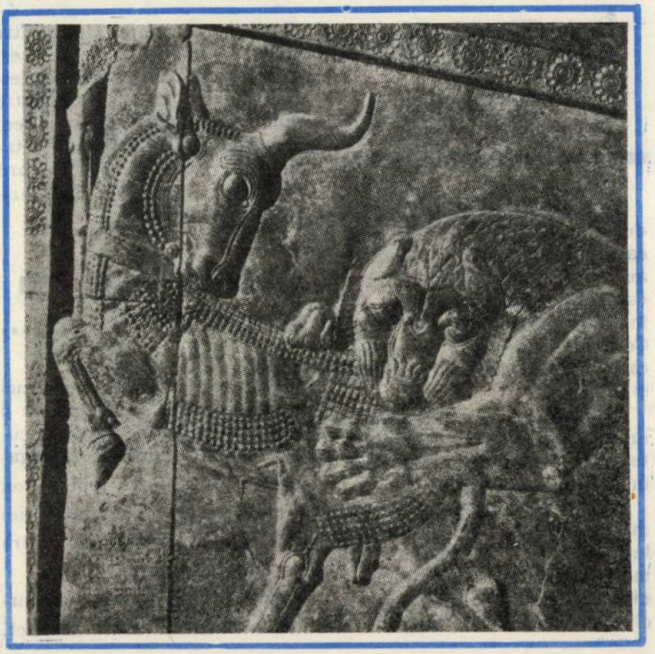

...şi cel al unui leu contra unui taur

Puţin mai tîrziu, la Madrid, un turneu asemănător şi la fel de original urma să opună un leu unui taur de coridă.

Un dresor de la bîlci, francezul Huguet, care prezenta animale în Spania, a fost provocat de către toreadori să opună unul dintre leii săi unui taur de coridă, cunoscut ca fiind foarte periculos.

Acceptînd această provocare, Huguet alese dintre felinele sale un leu pe nume *Julien*, de nouă ani, dotat cu o formidabilă forţă. Miza competiţiei fiind foarte ridicată, el obişnui în mod progresiv leul cu lupta pe care urma s-o susţină. În acest scop, el l-a pus să înfrunte bovine a căror talie şi greutate erau superioare. Dresorul sfîrşi prin a-l duce faţă în faţă cu un taur de luptă, ale cărui coarne fuseseră însă învelite cu grijă.

Astfel, Julien se prezentă bine antrenat, în momentul cînd în Plaza de toros din Madrid, a fost introdus în arena însorită, ale cărei trepte erau arhipline. Întreaga capitală se afla acolo şi vibra deja în aşteptarea senzaţionalei lupte.

Întrecerea a fost scurtă. Cum a intrat în arenă, taurul, care era un animal greu şi puternic, s-a repezit asupra leului. Acesta a ştiut să evite vîrfurile ascuţite ale coarnelor şi a sărit în spatele asediatorului. Mugind de durere, taurul se năpusti înainte, aruncîndu-se asupra împrejmuirii arenei, pentru a se desprinde de fiorosul său călăreţ. Şi chiar a reuşit în încercarea sa. Dar, înainte de a-şi găsi echilibrul, fiara îi sări din nou în spate şi cu ghearele sale ascuţite i-a brăzdat grumazul. Taurul încercă din nou să fugă. El nu a mai putut însă să facă decît cîţiva paşi şi s-a prăbuşit.

Succesul leului a fost deplin. Cînd Huguet, în costumul strălucitor de dresor, după ce introdusese felina în cuşca sa, veni să salute publicul, el a fost aclamat de mulţimea madrileană. Cu sportivitate, el era purtat apoi în triumf, întocmai ca un toreador victorios. Respectul pentru adevăr mă obligă totuşi să adaug că, în această îmbulzeală înflăcărată, un individ fără scrupule i-a subtilizat punga cu bani, care, să recunoaştem, era bine garnisită.

(„La vie des bêtes")

LUNGUL VOIAJ NUPŢIAL AL BROAŞTEI ŢESTOASE

Broasca ţestoasă marină braziliană este un animal sedentar, care trăieşte în apele tropicale de coastă, hrănindu-se cu vegetaţie acvatică. În fiecare an, în luna decembrie, ea porneşte însă într-o călătorie de 2000 km, pe care-i parcurge fără oprire timp de opt săptămîni, pînă la plajele insulei Ascension, situată în mijlocul Atlanticului. Aici ea se împerechează şi-şi depune ponta. Motivarea acestui lung voiaj nupţial nu constă numai în absenţa prădătorilor la locul pontei, insule cu calităţi similare găsindu-se şi la numai cîteva mile de coasta braziliană.

Explicaţia a fost dată de dr. Archibald Carr de la Universitatea din Florida şi de dr. Petrick J. Coleman de la Universitatea din Perth (S.U.A.), în urma confirmării teoriei privind deriva continentelor.

Fosilele demonstrează că broasca ţestoasă trăia deja pe coastele Braziliei încă acum 80 de milioane de ani. Obiceiurile sale erau fără îndoială aceleaşi. Însă, în acea perioadă, Africa începuse să se detaşeze de America de Sud. În mijlocul unui Atlantic strîmt, de-a lungul faliei centrale de spărtură, insulele vulcanice ofereau un adăpost ideal pentru reproducere. Dar falia se îndepărta treptat de Brazilia, insulele dispăreau, înghiţite de oceanul în extindere, iar alte insule apăreau mai departe. Din generaţie, în generaţie, animalul devenea un tot mai redutabil înotător, învelit în grăsime şi cu musculatură tot mai puternică.

În sprijinul tezei lor, cei doi oameni de ştiinţă remarcă faptul că între Recif şi insula Ascension există cel puţin 12 insule scufundate. Cît priveşte regăsirea coastelor braziliene de către puii de broască ţestoasă, pentru aceasta ei n-au nevoie de vreun instinct ereditar: ca şi în cazul anghilei — curentul (aici cel ecuatorial) le face acest serviciu.

L.B.

LECȚIA LUI GELU

Viorel CACOVEANU

Am ajuns înainte de răsăritul soarelui. Lacul — proprietatea unei întreprinderi piscicole — fusese împrumutat A.J.V.P.S.-ului pentru un an. Știam că există crapi mari, știuci și mai mari, unele exemplare trecînd de 10 kg. Amicul meu Victor a ...chinuit mașina pe un drum rău, numai gropi și valuri de pămînt, pînă în marginea lacului. Nu voia să facă cîțiva pași pe jos, doamne ferește. Niciodată nu am înțeles această comoditate, de-a dreptul bolnăvicioasă, a confraților mei, pescarii. Firește, a unora dintre ei. Absorbiți, ca într-o rugă, cîțiva undițari păreau că se află acolo deodată cu lacul. Ne-am repezit la undițele din mașină, cuprinși parcă de o anume panică. Era prea cald pentru știucă și toate speranțele noastre se îndreptau spre crapii de toate vîrstele și soiurile, ce se aflau acolo. Am lansat la apă undițele cu plută și le-am pregătit în grabă pe cele pentru fund, cu plumb culisant.

Ne-am găsit loc sub un mal, cam de un metru, apa era curată și calmă ca oglinda, iar în față, la vreo 20—25 de metri, era o mică insulă înconjurată de trestie. Locul ni se părea cum nu se putea mai potrivit. O ușoară ceață se ridica încet. Liniștea desăvîrșită din acea dimineață de august părea și ea, ca toate celelalte, de bun augur. În răstimpuri, cîte o lișiță zbura speriată din trestie. Savuram liniștea binefăcătoare, aerul curat, cu miros de mîl și de apă, dar ne punea pe gînduri totala absență a mușcăturilor peștilor. Nici o mișcare, nici la noi, nici la vecini. Abia tîrziu, pe la opt, după ce ne-am băut cafeaua, am avut trăsături la rîmă roșie și la viermuși. Roșioarele erau prezente; despre crapi, nici vorbă. Ba nu, să nu mint: uneori, vedeam cîte un crap dolofan înotînd leneș dinspre insulă spre mal și dispărînd la cea mai mică mișcare. Am încercat totul: cu plută lungă și scurtă, cu

▶

boabe de porumb în lapte, cu pîine și mămăligă, cu rîmă groasă și subțire... Degeaba! Ne-am ales cu niște roșioare și cu cîțiva bibani. La un cubuleț de mămăligă, pe la amiază, am avut așa o umbră de mușcătură și am tras mai mult de ciudă. Undița s-a îndoit și peștele încerca să fugă spre trestie. După minute lungi de oboseală, am adus la mal un crap, cam de două kilograme, poate ceva mai mare, dar s-a desprins din cîrlig lîngă mincioc... Nimeni, în afară de pescarul adevărat, nu poate înțelege ce simți în asemenea clipe.

A fost o zi senină, superbă aș putea zice, dar crapul n-a mîncat! Doar ici-colo, în vecini, s-a prins cîte un ciortan sau un caras mai frumușel. În rest, roșioare și bibani. Tocmai ne socoteam ce e mai bine: să plecăm sau să rămînem pînă tîrziu, cînd a apărut, cu rănița în spate și „armele" în mînă, prietenul meu, doctorul Eugen Pop. Gelu, cum îi spun prietenii. Își lăsase Trabantul în șosea și venea vesel și senin, de parcă avusese deja una din acele zile de excepție, cum îi place lui să spună. Cînd ne-a văzut, a început să rîdă și ne-a spus:

— N-ați prins nimic!

— Aproape nimic, am răspuns amărît.

— Eram sigur. Aici nu-i loc pentru crap. Veniți cu mine.

Cum tot nu aveam ce face, ne-am lăsat și eu și Victor lucrurile acolo și l-am urmat cu multă neîncredere. Gelu s-a oprit lîngă un loc ca un drum, unde intrau vitele să se adape și a început să-și pregătească undițele, amenințîndu-ne cu umor:

— Să vă dau o lecție!

— Aici? m-am mirat eu. Niciodată!

— Pescuitul se învață, ca orice lucru pe lumea asta.

În sinea mea zîmbeam, văzîndu-l cum se instalează pe o porțiune de pămînt uscat și crăpat, la un metru de apă. Și-a pregătit două lansete cu două cîrlige fiecare. Le-a lansat la apă și le-a rezemat de două crăcane din lemn, găsite la fața locului.

— Dumnealor o să dea socoteală, a spus iar atît de sigur, încît parcă mă și enerva. Du-te adu-ți undițele aici, să prinzi și tu doi-trei crapi.

N-a apucat să-și termine vorba, că o lansetă a plecat brusc înainte. Gelu o prinde, trage contra și mulinează. Are pește. Ajuns în apa mică peștele se zbate și este învăluit de un nor de mîl învolburat. Cu lanseta în mînă, Gelu intră în apă și-l scoate de urechi; e un crap de două kilograme. Privim înmărmuriți. Nu reușește decît să pună rîmă groasă într-un cîrlig și are trăsătură la cealaltă undiță. Dar e un biban lacom. Lansează din nou la apă. Vin și alți pescari lîngă noi. Și Gelu mai scoate încă doi crapi, cam la fel de mari ca și primul. Fugim după undițe și le aducem. Punem și noi rîmă. Aruncăm, eu în stînga, Victor în dreapta lui Gelu. Și scoatem un biban și un caras, apoi cîte doi crapi fiecare. Eu m-am oprit, hotărît să-l urmăresc pe Gelu. Are el un secret: aruncă în larg, apoi aduce cîrligele și plumbul undeva, într-un loc anume! Simte că e ceva, dar nu pot să înțeleg ce anume. Ceilalți pescari se laudă cu isprăvi și mai mari. În două ore, Gelu a scos destui crapi, ca să dea și altora. Pe urmă s-a întins pe iarbă, dincolo de drumul vitelor și a urmărit, povestind te miri ce, asfințitul soarelui.

Seara, venind pe jos, lăsîndu-l pe Victor să iasă singur în șosea, îl chinui pe Gelu cu întrebări. În cele din urmă, mai cu ironie, mai cu tîlc, îmi spune totul!

— Nu-i destul să ai undiță și mulinetă D.A.M. Trebuie să înveți! Ți-am mai spus... De ce am pescuit eu acolo? În primul rînd că la distanța unde aruncam, era fosta albie a pîrîului peste care s-a amenajat lacul. Crapii stau acolo, curentul le mai aduce mîncare de pe vale și apă oxigenată, proaspătă. Tot acolo, pe vremea cînd era crescătorie, le dădea mîncare. Tot acolo, așa spun legile scrise și nescrise ale pescuitului, pe unde intră ciurda în apă, e vad pentru crapi. Tot acolo, l-am văzut pe paznicul lacului, cu o undiță hotească, prinzînd crap după crap. Deci cu alte cuvinte, m-am documentat.

Am prins și eu crapi în locul acela. Fără să vreau am dat și eu lecții. Dar am învățat altceva: cînd mă duc la un lac, încerc, vorba lui Gelu, să mă documentez, deși, sincer să fiu, cuvîntul mă cam supără, fiind prea des folosit. Fiecare apă are taina ei...

Spre deosebire de Venus, care folosește fel de fel de parfumuri, Diana folosește numai pe acela care se numește curățenie.

Umplerea tolbei depinde de-o clipă și-o alică.

Și sălbăticiunile scriu, dar cu picioarele... pe zăpadă.

Cînd vîntul te izbește în ceafă, cîinele aleargă după mirosul mămăligii de acasă.

Chiar cu legea de partea lui, vînătorul tot din familia răpitoarelor face parte.

Dacă simți prea multă milă pentru vînat înseamnă că ești asemenea lui.

Îi zice sitar și pentru că trece prin sita... alicelor.

Căpriorul este un vînat răpitor... al ochilor vînătorului.

Petrică ANGELESCU

O CARTE UITATĂ

„Peștii și pescuitul"

de Frățilă

PE LÎNGĂ PESCUIT, MAI am o altă pasiune: cărțile bune. De aici și obiceiul de a colinda anticariatele.

Ca și lumea peștilor, cărțile au o viață numai a lor, o anumită vrajă. Cauți azi, cauți mîine. Azi nu găsești nimic, mîine nici atît, dar trăiești cu speranța unui pește capital sau mai mulți. O carte bună e la fel ca și un crap uitat de timp și prins cînd nici nu te aștepți.

Așa mi s-a întîmplat într-o vară, cînd boaba de porumb era în lapte și cînd am scos o carte minunată din raftul unui anticariat de la Curtea Veche: „Peștii și pescuitul" de Frățilă (desigur, un pseudodim). Autorul era librar, avea editură în Calea Griviței nr. 197 și era un pasionat al pescuitului sportiv.

Cartea a apărut în anul 1916 și, după Manualul de Vînătoare al lui C. C. Cornescu, e prima sinteză de acest fel. Aș fi bucuros să mă contrazică altcineva, cu o altă carte despre pescuit mai veche. Despre ce ne povestește Frățilă? Cuprinsul e tipărit și pe copertă. Cartea are cinci părți. În prima parte ne vorbește despre ape, vaduri, nade și momeli. În partea a doua, despre undițe și mijloace de pescuit. În partea a treia și a patra, ne descrie fiecare pește în parte, iar în partea a cincea despre Legea pescuitului și comentarii asupra ei. E interesant că perioada de prohibiție, în anul 1896, era legiferată de la 1 aprilie la 1 iunie, adică două luni. Prin lege era oprit pescuitul cu dinamită, var nestins, lipan și alte buruieni otrăvitoare, care omoară sau adoarme peștele.

Se mai interzicea pescuitul cu sulițe, țepoaie, greble, arme de foc și orice alte mijloace care rănesc peștele. Se interzicea, de asemenea, secarea și abaterea apelor în scopul pescuitului, cît și distrugerea icrelor și pescuitul puietului.

Ceea ce mi s-a părut mai de actualitate, a fost descrierea momelilor și a nadelor. Citez: *„Ne putem servi deci de: porumb, grîu, cartofi, săpun, bob, orz, orez, mei, sămînță de cînepă fierte pînă la plesnire, Uruiala de porumb fiartă, balega de cal și de vacă sînt de asemenea foarte bune.*

Rîmele și mațele de pui, de miel tocate sînt bune pentru mreană, clean, păstrăv, somn...

Mațele trebuiesc fie fierte, fie lăsate o zi, două la răcoare spre a se frăgezi și chiar încinge sau împuți. Ficatul, sîngele închegat, momițele, creierii de animale sînt de asemenea excelente. Pentru unii pești ca foaca și cleanul chiar fructele, cum sînt cireșile pîrguite, coacăzele, boabele de struguri pot servi ca momeli și nade".

Frățilă recomandă să nădim locul de pescuit, cu 2, 3, 5 și chiar 10 zile înainte de a pescui, pentru a atrage peștii. Redau mai jos o rețetă de mămăligă indicată de autor și pe care am folosit-o și eu la mai multe partide de pescuit, cu rezultate surprinzătoare.

„Luăm un vas în care punem un pumn de făină. Turnăm peste ea puține cîte puțin apă, amestecăm bine și facem un fel de zeamă subțire, pînă la jumătatea vasului. Adăugăm un praf de sare și de zahăr puțin vin, stafide pisate sau altceva dulce și acrișor, apoi un pumn de mălai și punem la foc domol să fiarbă bine".

Acest amestec se fierbe circa o jumătate de oră. După ce se modelează într-o formă paralelipipedică, se fierbe a doua oară timp de o oră. Cantitățile indicate de autor pot fi dublate sau triplate, după cum vrem să fie mămăliga de mare. Restul? Spor la treabă, că de succes nu are nimeni nevoie. Iarna, cînd o mai răresc cu pescuitul, „Peștii și Pescuitul" de Frățilă constituie lectura mea preferată.

Ion VÎRTEJEANU

URME ÎN PAȘII VORBEI

Ion MARINESCU

● *Pescărească: aflîndu-se pe valuri, pescarul și-a mîncat colacul de salvare.*

● *Javrele nici nu mîrîie, nici nu latră: ling.*

● *Să ajungi vînător nu e lucru mare. Totul e să știi să fii vînător.*

● *Cînd un cîine nu te suportă, înseamnă că ești mai rău decît el.*

● *Mulți se laudă, puțini vînează.*

● *Cîinii buni îi lasă pe alții să latre.*

● *Cîte pisici nu așteaptă la gaură...*

● *Țapul ispășitor a fost salvat: i s-a tăiat gîtul...*

● *Iepurele nu i-a căzut în tolbă; i-a căzut în plasă.*

● *La rîtul porcului, nu pune belciug de aur.*

● *Epoca poveștilor a început cu bărbieritul vînătorilor și al pescarilor.*

▶

URME

● *La vînătoare, ce n-ați izbutit cu goana, încercați cu așteptatul.*

● *Cu dorul de găini își leagănă vulpea intențiile spre coteț.*

● *Din încercare, în încercare, țopăie vrabia, fără să poată face pasul hotărîtor.*

● *Peste tăcerile florii nici fluturii nu cutează să-și ningă pulberea aripilor.*

● *Vulpea e ca o secretară care n-a reușit să-și șteargă, în fața soției directorului, puful amintirilor de serviciu.*

● *Cu pași de părere, trec ciutele, ca să nu trezească liniștea ascultării.*

● *Vînători ! Cînd vă trece vînatul pe sub nas, nu vă bucurați ! S-ar putea să nu mai revină...*

● *Cînd vine vînatul se duce glonțul.*

● *Multe mîini de om sînt labe de urs.*

● *Somnul din apă nu are vise.*

● *Cînd lăcomia adulmecă urmele, vînătorul să-și frîngă pușca !*

● *Praful de pușcă n-o să-ți facă niciodată nimb de sfînt.*

● *Meritul unui vînător nu este uciderea vînatului ci ocrotirea lui.*

● *Colțul de viperă nu-ți lasă miere.*

● *Nu te încrede în lupul știrb.*

● *Mai bine cu tolba goală, decît cu conștiința încărcată.*

● *Vînătoarea nu este decît o diplomație pe calea glonțului.*

● *Mielul scos din gura lupului greu mai ajunge oaie.*

● *Cînd sînt miei, lupul nu ia oi.*

● *„Nu știi de unde sare iepurele", dar știi încotro o ia.*

● *Pescuitul ? Răbdare la început și resemnare la sfîrșit.*

DIN VIAȚA ANIMALELOR

Masaje cardiace asupra unui leu

Pensionar al celebrului circ britanic Chippersfields, *Paşa* făcu o ocluzie intestinală. A fost nevoie să fie operat dar, în cursul intervenției chirurgicale, inima animalului încetă să mai bată. Un chirurg deschise atunci toracele leului, atinse inima și începu s-o maseze. Niște șocuri electrice și injecții cu adrenalină completară, *in extremis*, îngrijirile, astfel că după 35 de minute de „moarte clinică", mușchiul cardiac al lui *Paşa* începu să bată din nou.

Medicul i-a prescris o săptămînă de repaus și dietă absolută... regim care a fost departe de a conveni tînărului leu, a cărui rație zilnică cuprindea cel puțin 50 kg de carne crudă.

Regăsirea

Un țăran francez crescu un corb, la care ținea foarte mult și care trăi timp îndelungat alături de el. Într-o zi, corbul dispăru și se presupuse că fusese omorît. Unsprezece luni mai tîrziu, după ce-l uitase de tot, țăranul se afla în preajma unui rîu împreună cu alți amici, cînd mai mulți corbi trecură pe deasupra lor și unul dintre ei se separă de grup și veni să se așeze pe umărul țăranului, scoțînd tot felul de sunete, cu o mare volubilitate. Recunoscînd în el, după anumite semne, pasărea favorită, omul îi vorbi. Cînd încercă însă să pună mîna pe el, corbul se feri și își luă zborul, preferînd libertatea de care se bucurase în ultimul timp. El croncăni amabil, ca un semn de adio adresat vechiului său prieten.

Leu vegetarian

Un medic american a întreprins o curioasă experiență: el a constrîns un tînăr leu la un regim pur vegetarian (pateu de legume cu miros de pui, fasole etc.). Animalul a devenit foarte blînd, ca o oaie, fără a mai scoate răgete amenințătoare la vizitatorii săi. Numai timpul va putea dovedi dacă acest regim este favorabil echilibrului psihic al leului...

PE URMELE VÎNATULUI

Ionel POP

Trebuie să trecem în fugă prin fața ochilor unele din multele semne care pot să călăuzească pe vînător și pe cercetătorul vieții animalelor sălbatice.

Urșii, de obicei iarna, se retrag în *bîrloage*, unde dormitează, ajunînd vreo trei luni. Cînd iarna e ușoară și urșii mai află hrană pe afară, unii dintre ei nu intră în bîrlog. Vînătorii de urși cam cunosc locurile obișnuite ale bîrloagelor, ceilalți vînători sînt familiarizați cu *vizuinile* vulpilor și ale viezurilor, mai puțin cu cele ale vidrelor. Viezurii petrec în vizuini tot anul, dormitînd în lunile de iarnă, vulpile numai în epoca puilor și pe vreme tare rea. Vidrele, de asemenea, de obicei se trag în vizuini numai în vremea cînd au pui. Adesea și mițele sălbatice se trag în vizuinile făcute de vulpi și de viezuri, mai ales iarna și pe vreme ploioasă. Iepurele doarme în *covru (strat)*. Acesta e o mică adîncitură în pămînt sau în zăpadă, care la un capăt e mai adîncă, acolo unde stă iepurele cu dosul; capul e unde gropița e mai puțin adîncă.

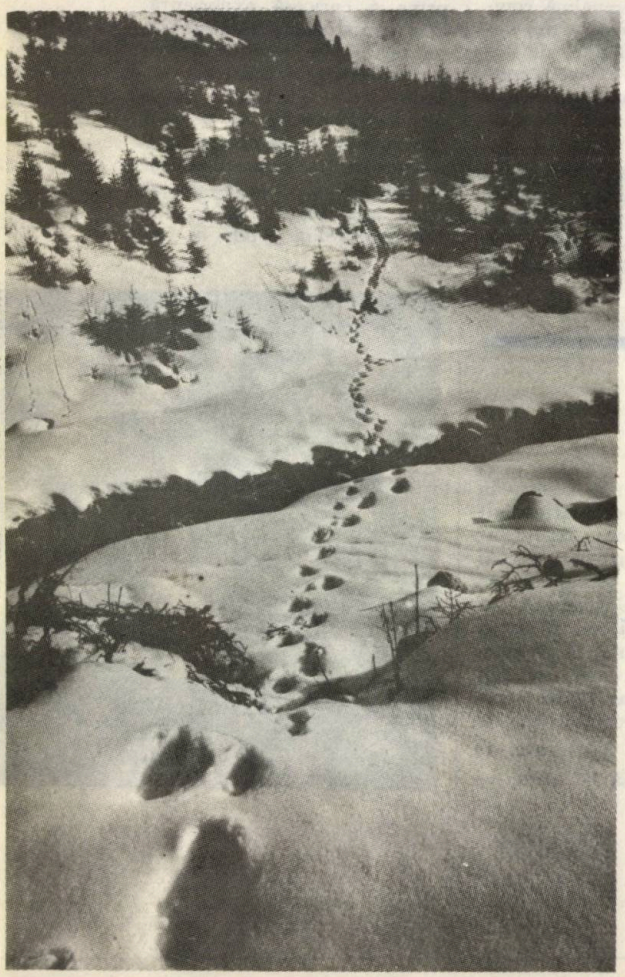

Pe zăpadă, apoi în pădure mare, toamna pe covor de frunze se găsesc ușor *zăcătorile* căprioarelor: coveți ovale, puțin adînci, la mică distanță unele de altele.

Cerbii, de asemenea, își sapă zăcătoare, dar evident ușor de recunoscut, fiind mult mai mari decît cele ale căprioarelor. Cerbul lopătar, taur, în epoca împerecherii își sapă o *vatră* în care zace, din care mugește atrăgînd acolo ciutele. Această vatră de goniță răspîndește un miros simțit bine și de om.

Mistreții în turmă își sapă *cocine*, rîmături ovale, iarna plasate una lîngă cealaltă, la care vin regulat dimineața și stau peste zi. Vierii bătrîni „solitarii", „răsleții", care trăiesc despărțiți de turmă, își fac în locuri inaccesibile zăcători statornice, cîte două, cîte trei, în diferite locuri, pe care le cercetează pe rînd.

Peste noapte, pîlcurile de potîrnichi stau în *rîcăituri*, făcute în pămînt, în zăpadă.

Lupul, atunci cînd mănîncă la o pradă mare sau la un hoit pus de vînător, adeseori se așează pe burtă așa cum face și cîinele.

Cerbii și căpriorii, ca să își curățe *moțul*, (adică mănușa de piele cu peri mărunți), de pe coarnele tinere, și le frează de copaci subțiri, de tufe, pe care le cojesc. *Frecăturile* sînt foarte ușor de observat, trădînd vînătorului prezența și adeseori mărimea. Cerbul alege cîte un copac subțire, elastic, căpriorul lăstare din tufe etc. Înălțimea frecăturii, resturile de moț de pe ea sau cele căzute jos arată dacă a fost cerb sau țap. În epoca mugetului, cerbul întărîtat adeseori dă cu coarnele în crengi, lasă pe ele urmă cojită; tot atunci sfîșie pe jos cu coarnele glii, mușuroaie, ridică și asvîrle crengi uscate, sapă în pămînt cu picioarele. În trecerea lui prin pădure deasă, cerbul frînge cu coarnele crenguțe, le zdrelește pe altele.

Iarna, pe zăpadă mare, caprele negre adeseori coboară din goluri la pădure, își sapă gropi adînci ca să ajungă la hrană.

Mistreții rîmă cu flitul, cu „sfîrla". Rîmăturile de mistreți se cunosc de cele ale porcilor de casă, fiind mai adînci, brazdele sînt cam în linii drepte, pe cînd ale porcilor de casă mai superficiale și mai împrăștiate. Ursul are un

▶

obicei asupra rostului căruia părerile sînt diferite. Lîngă anumiți copaci mari, ursul se ridică în două picioare și zgîrîie adînc coaja, cît mai sus, pînă unde ajunge cu ghearele brîncilor. Înălțimea zgîrîeturii arată mărimea ursului. Lupul, mai ales masculul, după ce și-a depus lăsăturile, rîcîie cu picioarele dinapoi, aruncînd pămîntul.

Jderul, în umblările lui, se urcă în copaci cam în aceleași locuri, pe aceiași arbori. Sare pe copac la o înălțime de vreun metru și lasă pe coaja lui urma ghearelor. Repetîndu-se pe aceiași copaci, aceste locuri sînt ușor de descoperit. Cînd jderul înaintează pe sus, din copac în copac scutură pe jos ace de brad, crenguțe uscate, mușchi, zăpadă de pe cetini. Vînătorul care îl urmărește, are astfel „urme" și în locurile unde jderul merge prin copaci.

Vidra își face pe marginea apelor *lunecușuri*, prin folosirea acelorași locuri la intrarea și la ieșirea din apă. Acestea, mai ales iarna, pe zăpadă, sînt puncte bune pentru a sta la pîndă. Viezurele, săpînd după rădăcini, după larve, face zgîrîeturi scurte, uneori adînci, în care se văd urmele ghearelor lungi și puternice. Acolo unde sitarul caută hrană, rămîn în pămîntul moale multe găurele, ca de ciur, de unde poate i se trage numele. Unde cerbii sînt suprapopulați, și deci au hrană puțină, obișnuiesc să cojească arbori, sfîșiind în lung coaja. Astfel fac însemnate pagube silviculturii. Primăvara, ursii cojesc uneori copaci tineri și ling mîzga de sub coajă.

După specii, vînatul cu păr își ține mai mult sau mai puțin locurile de trecere, *hățașurile*. Uneori mai multe specii folosesc același hățaș. În pădure, adeseori, aflăm adevărate cărări foarte vizibile. Se spune că cele mai multe sînt croite de vicleana, meștera vulpe. Pe zăpadă mare vedem adevărate poteci, pe care umblă iepurii. Mai puțin cunoscute sînt cărările pe care ei le rod în holdele dese, făcînd uneori adevărate tunele. Vara, în pădure, găsim în jurul unor copaci, al unor tufe, cărări circulare. Cei ce credeau în duhuri, spuneau că acolo au jucat ielele, frumușelele. Într-adevăr, acolo s-a jucat o horă, însă nu de ființe din povești. Au lăsat acele *inele* perechi îndrăgostite: căprioare urmărind căprioare care încă se fereau și făceau urme în jurul copacului sau al tufei. Hățașurile rîșilor trebuie căutate de-a lungul culmilor, pe spinări de munte, de unde ochii lor ageri pot cuprinde depărtările. Lupii au anumite locuri pe unde trec atunci cînd se mută mai în depărtare. Vînătorii care le cunosc, își fac în preajma lor bordeiul de pîndă.

Mai sînt multe cunoștințe și îndemînări, pe care trebuie să și le apropie vînătorul în strînsa lui colaborare cu natura, legate de viața și de împrejurările primitive în care ajunge adeseori. Să știe să-și improvizeze un loc de pîndă, un cetinar cînd vrea să rămînă peste noapte acolo, să ațiță un foc chiar și cînd vreascurile sînt umede de ploaie, să știe frige în frigare sau pe lespede o ciosvîrtă (fără să o facă scrum sau să o afume amară) să se știe adăposti cînd l-a prins noaptea în pădure sau în stîncăriile de sus, să cunoască boabele dulci ale pădurii; să știe care ciupercă să o culeagă, și de care, otrăvitoare, să se ferească... Dar cîte mai trebuie să știe vînătorul și hoinarul prin natură în afara celor puține scrise aici!

Un vechi și încercat om rezuma însușirile vînătorului în ceea ce privește viața lui în teren în felul următor;

„Îndemînarea de a se ajuta singur în orice împrejurare, îndemînarea în mînuirea armei, deslușirea vînatului într-o frîntură de clipă; isteține de a găsi acoperămînt, de a înșela simțurile vînatului apoi răbdare, rezistență, hotărîre cuminte și rapidă mai ales în caz de primejdie. Deasupra tuturor, purtare cuviincioasă față de camarazi, față de vînat, și față de toate cele ale naturii".

...Și apoi: deasupra tuturor cunoștințelor, isteților lui, deasupra tuturor trudelor lui, să pună o cununiță de biruință, norocul!

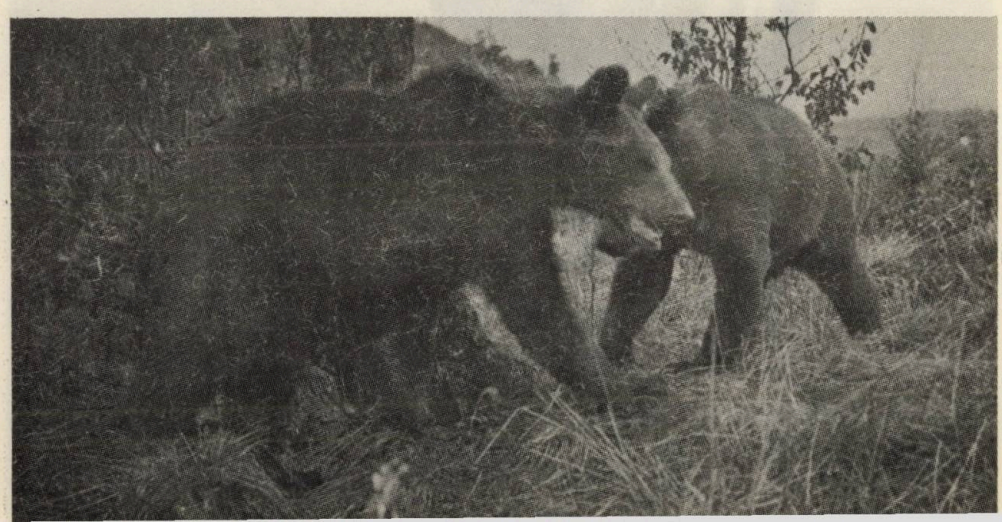

BUBALUL

DE TALIE MIJLOCIE, CU circa 125 cm înălțime și cele 120—145 kg, bubalul se înscrie în categoria antilopelor cu o populație foarte ridicată. Coarnele sale nu constituie un trofeu căutat, de aceea vînarea se face doar pentru nevoia de carne.

La dimensiunile sale nu are prea mulți dușmani, în afara leului sau a leopardului. Micii răpitori au șanse prea puține, acestea reducîndu-se doar la cîte un pui mai imprudent.

Un rol de protecție are și cîrduirea acestor animale, specifică de altfel și altor antilope în grupări cu numeroși indivizi. Am numărat odată în Virunga (Zair) peste 500 de exemplare la un loc și este lesne de înțeles cît de greu i-ar veni unui răpitor să se apropie de ele.

Spre deosebire de alte specii ce populează rezervațiile Virunga și Garamba, bubalul nu este prea tolerant față de turism, astfel încît menține mereu o distanță la care să se simtă în siguranță. Ori de cîte ori se oprește mașina, grupul de animale se pune în mișcare pentru a se depărta de curioși.

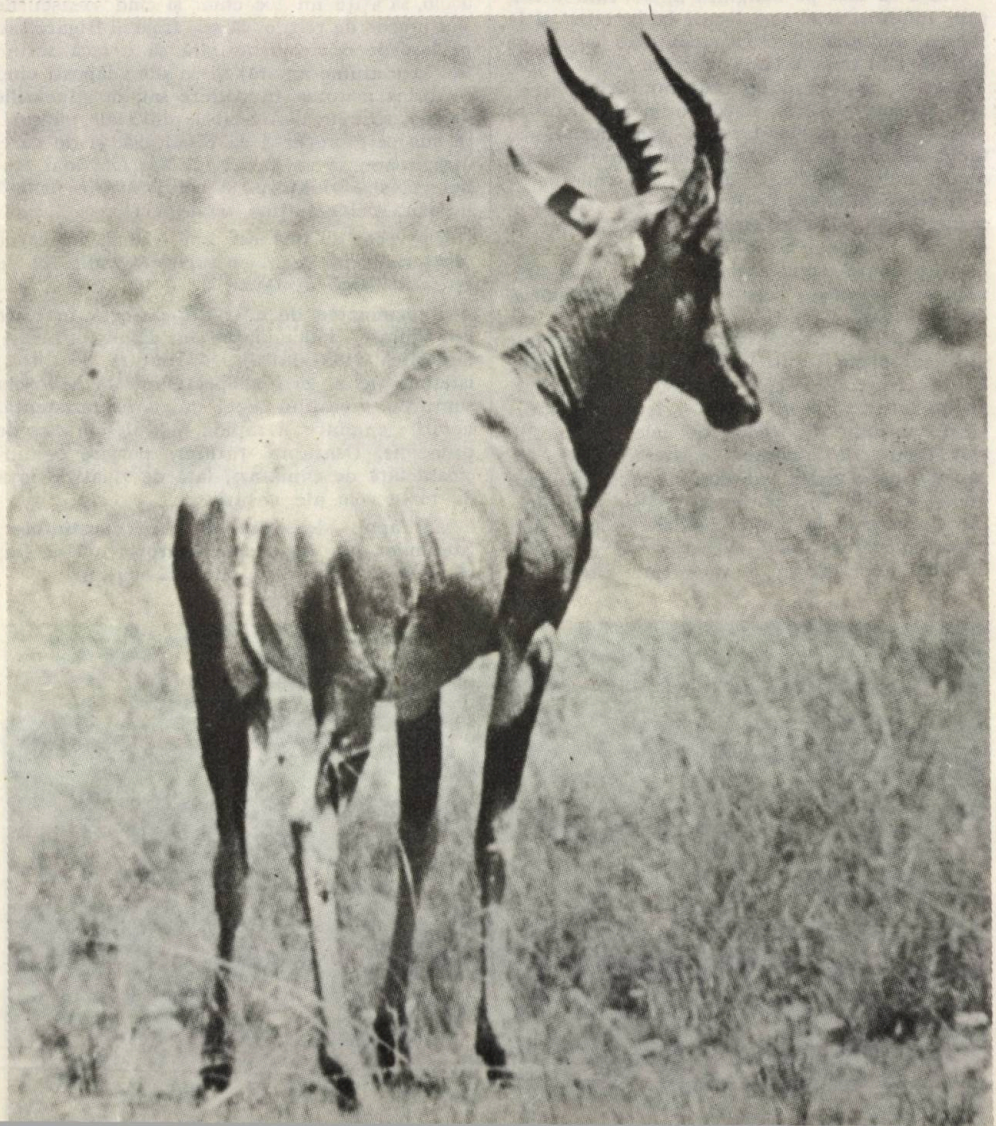

ANTILOPA DE MLAŞTINĂ

RĂSPÎNDITĂ ÎN ZONA de savană centrală a Africii, intră în grupul antilopelor de talie mare. Înălţimea la greabăn atinge 135 cm iar greutatea poate fi pînă la 270 kg.

Coarnele, lungi pînă la un metru, cu multe ondulări, au atras, ca trofeu, atenţia vînătorilor, ceea ce a determinat o diminuare masivă a efectivelor.

Numeroase ţări africane au luat măsuri de protecţie, astfel că în multe locuri şi efectivele acestui animal au revenit la normal. De exemplu, în Virunga, de la cîteva perechi în urmă cu 30—40 de ani, acum există peste 1000 de exemplare.

Cătălin RANG

arsenalul

Ion VÎRTEJEANU

CÎND PLEACĂ LA PESCUIT, nea Costache își ia cu el un adevărat arsenal.

„E bine de luat — spune el — în primul rînd un aparat pentru detectat rîmele aflate în pămînt. Cele care ies după ploaie nu ajung niciodată prea mult. Aparatul se procură foarte ușor. În schimbul a trei carași dolofani, se apelează la instalatorii care verifică emanațiile de gaze din conductele orașului. Aceștia îl dau bucuroși cu împrumut. Rîmele au un miros specific și pot fi ușor de găsit. Nu e însă de ajuns. Ne mai trebuie o bormașină și un aspirator. Cu bormașina se dau găuri în pămînt, iar cu aspiratorul se scot toate rîmele identificate în zonă.

Cu forțe proprii și prin autodotare, se poate construi un ascensor tip jucărie. Acesta se montează direct pe firul de nailon și astfel rîma se coboară la diverse adîncimi favorabile pescuitului. În cazuri deosebite, ascensorul se poate folosi pentru ridicarea la suprafață a peștilor capturați. Se elimină așa, o cheltuială în plus, pentru procurarea minciogului. Această problemă se rezolvă prin montarea la ascensor, în partea inferioară, a unui cîrlig suplimentar cu declanșare automată în momentul capturării peștelui, pe bază de fotocelulă.

Pentru împrăștierea nadei, e nevoie de un aparat special, avînd ca piesă principală o pompă de bicicletă și un furtun de 10—12 m. Întreg ansamblul se poate arunca la distanța dorită cu ajutorul unei lansete.

Dacă, totuși prindem pește, pe primul din ei, îl luăm și-i facem cîteva analize, strict necesare, după care îi putem da drumul în apă.

În primul rînd, îi putem lua tensiunea, cu un aparat procurat de la orice policlinică. Așa ne dăm seama de starea sănătății peștilor din baltă.

Cu ajutorul unei pîlnii i se poate asculta respirația. O bună respirație asigură o deplasare corespunzătoare a peștilor și ne dă siguranță cu privire la capturarea lor.

Toate aceste date se pot prelucra manual, mintal pe loc, sau pe calculator mai tîrziu, iar în final vom obține locul ideal de pescuit.

Pe la mijlocul zilei, putem verifica și temperatura la nivelul solzilor, în bronhii sau în gura unui caras, în funcție de juvelnic. Dacă juvelnicul e gol, ne putem lua propria temperatură. E același lucru. Tot ne mănîncă soția fripți cu solzi și cizme de cauciuc cu tot.

Cine are timp, poate întocmi și o fișă medicală zilnică, în vederea determinării unei tendințe în evoluția sănătății peștilor pe anul respectiv, sau pe mai mulți ani. Fișele pot fi ținute pe diverse bălți, rîuri, Dunăre sau pe specii de pești, dacă vrem să avem o imagine cît mai completă asupra pescuitului.

Pentru transmis mesaje speciale ne trebuie un microfon pe bază de solzi și băsică de crap.

Mesajele confidențiale se transmit la peștii subdimensionați, pentru a-i aduce pe cei mari în zona noastră de pescuit. O ultimă piesă din dotare e un binoclu de vînătoare, pentru observat mișcările plutei. Dacă vrem să avem o stare euforică de la început, pe primul pește îl putem mînca de viu.

Uneori pescuitul se termină în această fază și ne întoarcem acasă! Restul nu e decît: „Succes, Vasile!"

umor

— Vai dragă, mă dor oasele! se tîngui o cămilă alteia. Parcă aș fi trecut prin urechile acului.

*

— Dacă reușesc să-mi fac cîinele să vorbească, ajung milionar.

— Și cine crezi că o să-ți dea atîția bani?!

— Companiile producătoare de hrană pentru cîini. Ca să-l fac să tacă!

*

Un cîine sporovăiește cu un altul:

— Vezi, eu sînt un tip foarte milos. N-aș ucide nici măcar un purice. Apoi, reflectînd puțin adaugă:

— În afară, desigur, de cazurile de legitimă apărare...

*

— De vînzare acest cîine?

— De vînzare.

— E rasă pură?

— Pură.

— Are și arbore genealogic?

— Ne e nevoie. Se folosește de orice arbore.

Neînțelegeri conjugale

Cînd Mariana pleacă la prietenia ei, pentru a juca o partidă de bridge, sau se duce în vizită la una dintre adoratele sale mătuși, de obicei, îmi lasă o notiță, așezată peste un șervețel, pe masa din bucătărie, în care menționează: unde se află, cînd se reîntoarce acasă și ce mi-a lăsat pentru cină. Trebuie să recunosc că citesc foarte rar aceste buletine, deoarece aproape întotdeauna îmi scrie una și aceeași poveste, iar ceea ce trebuie să mănînc, într-un fel ori altul, eu pot găsi, ori pe plită, ori în frigider.

Ieri, cînd m-am întors acasă, am observat imediat notița de pe masă, dar, năpustindu-mă asupra cratiței de pe aragaz, nu am luat-o în seamă. Pe plită se afla gustoasa și plăcuta mea supă de mazăre, cu jumări de porc, care m-a făcut să uit definitiv de notiță. Și aceasta tocmai în seara aceea cînd ea îmi scrisese ceva cu totul ieșit din comun: „Mă simt foarte obosită și plictisită din cauza ta și de aceea te părăsesc pentru totdeauna. Plec în America de Sud, cu prietenul tău cel mai bun. Să fii sănătos! Mariana".

Uneori, iacătă așa cu totul pe neașteptate, drama încearcă să pătrundă în viața noastră intimă, iar noi din nepăsare, nici n-o observăm. Și cum s-o pot observa cînd, în seara aceea, am înfulecat pe nerăsuflate toate cele trei porții de supă, lăsată în cratiță de nevastă-mea, fără ca măcar să-mi fi aruncat privirea la notița ei, după care m-am ridicat satisfăcut, ca să-mi fierb o cafeluță. Odată cu aceasta, mi-a venit ideea să dreg cafeaua cu un păhărel de coniac. Sînt sigur că nici dumneavoastră n-ați fi refuzat păhărelul de coniac, dacă soția v-ar fi fugit în America de Sud, cu unul dintre prietenii cei mai buni. Și, deși — repet — eu nu știam nimic despre aceasta, totuși am fost atras instinctiv de sticla de coniac. De îndată ce am scos dopul sticlei, cineva a sunat la ușă. Era vecina noastră, frumoasa Larsen.

— Dar... soția dumneavoastră nu este acasă? a întrebat ea.

Dacă aș fi știut adevărul, i-aș fi răspuns că Mariana mea, în momentul acela, se găsea în drum spre America de Sud, împreună cu cel mai bun prieten al meu, iar frumoasa noastră vecină Larsen ar fi avut „la ordinea zilei" un foarte interesant subiect de discuție cu prietenele și vecinele ei. Dar, spre norocul meu, eu nu știam adevărul și i-am răspuns:

— Mi se pare că a plecat la coafeză, sau poate să fie... în Bronshoe, la mătușica sa!

— Dar, unde se află e mai puțin important; eu i-am adus frînghia, pe care mi-a împrumutat-o ca să întind rufele la uscat. Mulțumesc frumos! Și mi-a întins zîmbind frînghia de rufe, după care a plecat, lăsînd în urma ei aroma unui îmbătător parfum feminin. În același timp, a sunat telefonul. Am aruncat la întîmplare frînghia și am ridicat receptorul.

— Aici, Tomas, a răsunat un glas vioi. Erna mi-a permis să plec mîine la vînătoare, iar eu m-am gîndit că ar trebui să te invit și pe tine. Vii? Vînătoarea de iepuri se deschide mîine; eu voi lua bere și șnaps, așa că vom putea vîna destul de bine.

Am mulțumit pentru invitație și am consimțit să particip la vînătoare.

— Dacă, desigur, Mariana îmi va permite, am adăugat eu, pentru orice eventualitate.

— Eu cred că te va lăsa, a spus Tomas neîncrezător. Dar, să nu uiți cumva arma, cum ai făcut anul trecut. Îți aduci aminte? Te-ai încărcat cu o ladă plină de bere, iar arma ai uitat-o acasă.

— Nici o grijă! Uite, chiar acum merg să mi-o pregătesc.

Am intrat în camera mea, pentru a-mi lua arma, dar aici am simțit un miros de gaz. Uitasem desigur aragazul deschis. Mi-am îndreptat deci repede pașii spre bucătărie, cînd, în acel moment s-a și deschis ușa de la intrare. Am ridicat frînghia de rufe de jos și cu pușca de vînătoare în cealaltă mînă m-am îndreptat spre hol. Venise Mariana! Ea și-a aruncat iute privirea asupra armei și a scos un strigăt răsunător. Apoi, s-a aruncat de gîtul meu și m-a îmbrățișat disperată.

— Dragul meu, dar a fost numai o glumă! — a început ea să strige. Am făcut aceasta numai pentru a mă lămuri dacă tu citești notițele pe care ți le las. Nici prin gînd nu-mi trecea că ai fi în stare să te împușți de supărare...

Zărind apoi frînghia din mîna mea, strigă din nou:

— Doamne dumnezeule! Te-ai hotărît chiar să te și spînzuri! M-a înlănțuit apoi și mai tare cu brațele, cînd deodată, a simțit și mirosul gazului.

— Nu, nu, nu! E prea mult... dragul meu! Dragostea mea!

Toată această istorie m-a adus într-o asemenea stare, încît în ziua următoare, cînd am plecat împreună cu Tomas, la vînătoare de iepuri, mi-am luat cu mine... ce credeți?... Undița!

Villi BREINHOLST

(traducere: N. ALEXEI)

Conversație...

Nicolae CRISTOVEANU

...Tînăra soție nu mai poate închide ochii de două nopți, și cum să-i închidă cînd gîndurile i se rotesc asupră-i în stoluri tot mai negre... Și-a văzut soțul sosind alaltăieri grăbit și agitat de la birou, repezindu-se direct la telefon și aude, fără să vrea — de la al doilea aparat din dormitor — o conversație extrem de bizară, din care nu înțelege nimic. La capătul firului era Alecu, prietenul din copilărie al soțului său, dar degeaba, tot nu pricepe mare lucru decît, foarte vag, că ar fi vorba de un fel de cercetare extrem de minuțioasă, ba chiar de o urmărire importantă și urgentă. Și își face, biata de ea, pe bună dreptate, fel de fel de gînduri, care de care mai sumbre : să fie vorba de vreo combinație galantă? Căci a auzit mereu un nume de fată, Nora, cu totul necunoscut ei. Sau o fi intrat soțul ei — om integru dealtminteri — în vreo încurcătură? Își amintește acum că de cîteva zile e foarte preocupat, parcă îl tot roade ceva... și, element inedit, se tot uită pe geam oftînd că „iar nu plouă" ca și cum ar avea cine știe ce interese agricole personale ba, mai mult, urmărește cu asiduitate la televizor „Starea vremii" — o serie de manifestări cu totul ciudate și disparate părîndu-i lipsite de cea mai elementară coerență... Și ea care, deși proaspăt măritată, credea că își cunoaște așa de bine soțul !

Fără să vrea, tot macină în minte această faimoasă conversație, doar-doar va descoperi o cît de slabă explicație. Acum e noapte, soțul ei doarme dus dar dînsa, cu ochii mari deschiși în întuneric, aude zbîrnîindu-i în urechi acel nenorocit dialog, prevestitor numai de lucruri rele... Iată-l, în trista sa autenticitate :

— Soțul: *„Ei, măi, ai fost?* — Alecu: *Am fost...* — S: *Erai singur, sau ai mai văzut pe cineva pe acolo?* A: *Am fost singur, doar cu Nora, și n-am mai văzut pe nimeni pe acolo.* S: *Și? Rezultatul?* A: *Rezultatul? Nimic...* S: *Bine măi, cum e posibil, la vremea asta, „nimic"? Ai căutat bine peste tot?* A: *Ce mă mai întrebi degeaba, sigur că da, mi-era să nu se plictisească Nora, că e cam tînără pentru treaba asta.* S; *Da' ai ținut ochii pe ea? N-a luat-o razna?* A: *Nu, că i-e frică singură de tot, am mai luat-o și-n brațe s-o mai încălzesc, era cam răcoare pentru ea.* S: *Ai făcut bine, că doar ne trebuie la amîndoi... Da' ceva urme n-ai văzut?* A: *Nu erau, c-am fost și cu ochii pe jos.* S: *Păi atunci înseamnă că nici n-ai putut vedea ca lumea dacă era ceva prin spate sau pe de lături.* A: *Sigur că n-am putut vedea chiar tot, că doar nu-s o giruetă, da' aș fi auzit. Acuma de ! nu pot fi* 100% *sigur...* S: *Atunci înseamnă că totuși a putut să fie ceva.* A: *Bine mă, dacă pretinzi tu, așa o fi...* S: *Nu că pretind eu, da' chiar tu mă faci să cred.* A: *Și tu ce vrei? Ca ei să fi venit, cînd ei n-au venit?* S: *Nu că vreau eu să vină, da' tu mă încurci fiindcă nu ești sigur* 100%. A: *Poftim, ca să te liniștesc, îți declar categoric că n-au venit* 100%. S: *Degeaba Alecule, acuma nu mă mai poți liniști, mai degrabă mai du-te o dată în control.* A: *M-aș duce da' trebuie să ies cu nevastă-mea să-și cumpere o stofă.* S: *Lasă nevasta și stofa, că nu de asta ne arde acum, vrei să ne-o ia alții înainte?* A: *Bine mă, în fond ai dreptate, o să ies mîine cu Nora să-ți fac pe plac.* S: *Acu' nu te mai grozăvi, că e și interesul tău, da' vezi să fii ceva mai atent și să nu mă mai iei cu* 100% *că mai rău mă încurci. Și cum vă întoarceți dă-mi imediat de veste la birou ; spune-i secretarei că e ceva foarte urgent și personal, să mă scoată de unde-oi fi..."*

●

...Acum, tînăra soție nu mai poate răbda ; e trecut de miezul nopții, soțul ei e adîncit în somn, dar ea e pe marginea plînsului și, peste

▶

voința ei, izbucnește în hohote înfundate, îl zgîlțîie și aprinde lampa, trezindu-l de-a binelea... Zbîrlit și somnoros se uită năuc la dînsa, fără glas, sub torentul de sughițuri, de suspine și de întrebări spuse pe nerăsuflate...

— Nu te supăra că te-am trezit, dar nu mai pot îndura tot chinul ăsta și... dacă mă iubești... te implor... spune-mi ce fel de treburi ai tu cu Alecu... așa de personale și de urgente... ce e cu fata aceea, Nora... unde vă tot duceți cu dînsa numai voi doi?...

— Care Alecu? Care Nora? Care fată? Bietul om, trezit intempestiv din somn, nu mai înțelegea nimic...

— Prietenul tău din copilărie... Alecu..,. nu te face că nu pricepi... te implor... spune-mi adevărul... eu sînt tare... pot să te înțeleg și să te iert... și să te și ajut... tocmai fiindcă te iubesc... poate mai ai nevoie de mine...

— De ce vrei să mă ajuți așa hodoronc-tronc, de asta mă trezești tu în crucea nopții?

— Da' n'ai vorbit tu alaltăieri cu Alecu, c-am auzit fără să vreau (?) că trebuie să se ducă neapărat cu o persoană Nora să caute ceva foarte important pentru voi amîndoi?

— Da' ce-ți poate trece prin cap? E vorba doar de niște sitari, să se ducă Alecu, cu cățelușa lui, Nora, să vadă dacă au venit în zăvoi,

— Ăți fi voi vînători da' n-am auzit pînă acum de sitarii ăștia, toată agitația asta e absurdă și cusută cu ață albă, ce v-a apucat așa tam-nisam că sînteți doar oameni în toată firea. Cum e sitarul?

— E un fel de pasăre măiastră cu ciocul lung, îți explic eu mîine...

— Și ce te-a mai apucat acum cu ploaia și cu „Starea vremii", te pomenești că plănuiți vreo excursie cu fata aceea...

— Da' nu e vorba, dragă, de nici o excursie, iar „fata aceea" e cu totul inexistentă, și tot mîine am să-ți explic ce-i cu sitarii și cu ploaia.., și acum, te implor și eu, lasă-mă să dorm...

...Și soțul, precum s-a văzut, un mare pătimaș al sitarilor, adormi pe loc în somnul său fără prihană, lăsîndu-și soția încă scîncind și doar pe jumătate convinsă...

Să sperăm, pentru liniștea și armonia acestui tînăr și fericit menaj că cealaltă... jumătate se va realiza, cu adevărat, mîine...

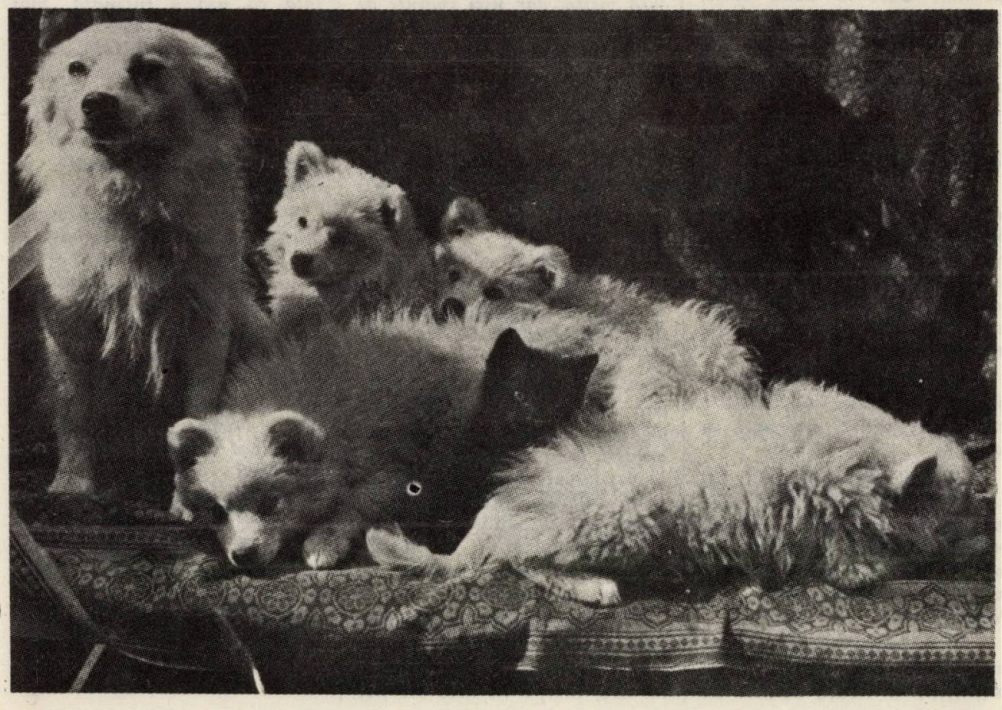

Geografia pe dos

— NU, DOMNULE ! NU ! Mi se pare absolut absurd ceea ce povestiți, absolut incredibil ! Adică, dați-mi voie, insul reușește să își motiveze (plauzibil, convingător) plecarea de-acasă pe patru zile. Izbutește chiar să plece fără a fi condus la gară : deși nu îl cunosc, aș zice — judecînd după cele văzute la plecarea acestui tren al nostru — că dumnealui, de pildă, deși numai mutră de cuceritor nu are, n-ar fi reușit așa ceva.

— Bine, dar eu...

— Dați-mi voie ! Deci, pleacă. Iese din casă. „Pa", „Să te întorci sănătos", pupături, tot tacîmul. Coboară două etaje, cu aerul că despărțirea de familie l-a îndurerat nespus și... și ce face ? Se oprește la iubita lui, domiciliată pe aceeași scară. Colosal !

— De ce ? La noi în tîrg, tot așa, unul iubăreț...

— Vă rog să nu vă amestecați : să termin întîi cu dumnealui, care a încercat să ne vîndă gogoașa. Auzi ! Duplicitate la aceeași adresă, repartizată pe etaje : nevasta la patru și amanta la doi ! Dacă s-a mai pomenit !

— Dacă aia s-a nimerit să îi placă omului... Ce, dacă o avea peste drum, era mai cu fason ?

— Bine ! Să admitem ! Cu toate că e aberant ! Deci, insul intră la etajul doi. Ușa se încuie, perdelele coboară, telefonul e scos din priză, vizorul înțepenit. Conspirativitate deplină.

— Nu, domnule ! N-ați înțeles ! Că ea pleca foarte corect la slujbă, se saluta cordial cu nevasta săluia pe scări, venea cu lapte și cu pîine și cu ridichi — tipului îi plăceau grozav —, viață normală. Doar că nu primea vizite, dar nici înainte de chestie nu se omora. Acum, că îl avea pe Barbă Albastră înăuntru...

— Trei zile și trei nopți !

— Exact ! Asta ați reținut-o exact !

— Iar într-a patra noapte, foarte în noapte, tipa simte subit nevoia să evacueze gunoiul.

— Din cauza cojilor de ridiche : se adunaseră.

— Și nu găsește alt procedeu mai sigur decît să îl trimită pe ins cu găleata la buncăr, jos.

— Nu s-a aflat : l-a trimis ea, s-a oferit el... Cred că, mai degrabă, s-a oferit el. Una că, orișicît, dacă te cheamă o femeie la ea numai ca să aibă cine îi duce gunoiul, mai bine lipsă ! Alta, că el era obișnuit cu așa ceva de la el de acasă, mereu cară găleata, albă, de plastic, cu capac roșu.

— N-are importanță ! Important e că se duce ! La miezul nopții ! Varsă găleata, revine în bloc, începe să urce scările, urcă, trece de etajul doi, cuibușor de nebunii, trece de trei, ajunge la patru, dă să intre în propriul apartament, constată că ușa e încuiată, mai încearcă, se convinge că așa e și, contrariat de întîmplare, se proptește în butonul soneriei și nu se lasă pînă nu i se deschide. Ca și cum s-ar fi întors din delegație în pijama și cu găleata de gunoi, goală, în mînă.

— Exact ! Ați înțeles foarte bine ! Soneria ca soneria, dar — după ce i-a deschis a lui ușa — am crezut că a luat foc blocul și alta nimic !

— Termină, domnule ! .Ne crezi copii ? Sigur, cînd călătorești cu trenul, ca noi acum, mai povestești una-alta, să treacă vremea ; mai și inventezi, dacă drumul e lung. Dar nici așa ! Patru, doi, amor, gunoi, doi, patru, găleată, sonerie, teatru, dă-o-ncolo că e prea-prea !

— Ba eu cred, domnule, dacă nu vă deranjează. Degeaba vă luați de om și îi stricați cheful. Eu cred. Că și eu am un cunos-

▶

cut, un prieten cum ar veni, care a păţit cam tot aşa, pe alte coordonate, dacă mă pot exprima astfel. Dintr-asta mi se şi trage condusul pînă în compartiment, precum şi altele. Eu aranjasem, sînt vreo cinci ani, să mă duc oleacă în deltă. Că sînt, vă rog să mă scuzaţi, pescar.

— M-am lămurit! Altă gogonată, şi mai!

— Am zis pescar, domnule, nu vînător. Nu confundaţi: pescar serios. Aranjasem să mă duc în deltă. Mă uit la dumneavoastră şi înţeleg că nu ştiţi ce e aia. Lui, prietenului meu, îi ardea sufletul să meargă şi el. Dar a lui este, ca să zic aşa, rămasă de la inchiziţie, dacă nu şi mai rău. Nici vorbă să îi spună drept, aşa şi aşa: îl încuia, că îl ştie cam mototol. Hîr, mîr, cîr, o convinge că e trimis în delegaţie la Capitală. Şase zile dacă nu s-o prelungi, răspundere mare, probleme bolovănoase, nu vă daţi seama cît l-a costat asta la el la serviciu. Eu plec înainte, să nu se bănuie ceva, îi car tot calabalîcul specific (strecurat la mine numai noi ştim cum) şi îl aştept, preţ de două trenuri, în Gara de Nord, lîngă o ţîşnitoare pe care o ştiam amîndoi. Vine — cu crăvăţică în picăţele şi cu geantă diplomat —, zburdalnic ca iedul, îmi povesteşte cu gura pînă la urechi — vorba dumnealui, cu condusul — ce sfîşietoare despărţire de a lui a avut loc pe peron, sărim în primul tren către est, trecem o Dunăre de să o sorbi, schimbăm la Medgidia plutitori şi încălziţi pe dinăuntru cum nu se mai află, coborîm la Tulcea, ţuşti pe vapor, altă Dunăre cu noi în braţe, al meu — că nu o mai văzuse aşa de aproape — să sară în ea şi-atît, lişiţe şi cocostîrci pe maluri, pleznituri de peşte pe lîngă mal, nici n-am ştiut cînd am ajuns în Crişan, năvală pe o barcă, sculele în bătaie, ce mai! dezmăţul de pe lume, cu rîmă neagră şi fără ţînţari, poate că n-o să credeţi nici în asemenea baftă. Cînd şi-a cumpărat, în Bucureşti, ilustrata, l-am văzut. Amîndoi am ales-o: Universitatea, că era mai cenuşie. Ba l-am ajutat şi la redactare: „Salutări fierbinţi (eu zisesem că doar călduroase) din inima ţării de la al tău soţ iubitor care lucrează din zori pînă în noapte, dar nu te uită. Pantofi nu sînt, de nici un fel". Data eu i-am zis să n-o mai treacă, să nu i-o ştampileze din înainte de a o fi expediat el: zicea că o pune pe aia de poimîine, ca să aibă cînd umbla după pantofi fără să-i găsească. Era o ilustrată chibzuită bine. Dar de ce a pus-o în cutia de la Crişan, nenorocitul, nici azi n-am priceput. Acolo a pus-o, că mai bine i se usca mîna, sau se scufunda vaporul cu el: era mai bine. Cît despre fătuca de-acolo, de la poşta din Crişan, aflaţi că e om de ispravă şi cu respectul meseriei: a aplicat ştampila clar şi apăsat, să se vadă. Şi s-a văzut!

Compartimentul, obosit de disputa anterioară, adormise: cine nu adoarme cînd povesteşte un pescar? Păcat! Le-ar fi spus mai departe, cum l-a lăsat pe imprudent în Capitală, să vină — cu geanta diplomat şi crăvăţica repuse în drepturi — cu trenul următor şi cum el, povestitorul, descinzînd în staţia de domiciliu încărcat cu calabalîc dublu, a fost întîmpinat (chiar că nu călduros: fierbinte al dracului!) de acea demnă urmaşă a inchiziţiei, care pîndea — de cînd primise solia extenuatului — la toate trenurile, cu umbrela în mînă.

Dar dormeau toţi — şi trenul, la fel cu trecerea printre vrăjmăşii a pescarilor, mergea înainte vijelios, ţaca-ţaca.

Deversare pentru populare cu popularizare

CU ORTOGRAFIE CÎTĂ a scăpat din carioca tovarăşului contabil Dîrdală (care l-a scris) şi cîtă a mai rămas de pe urma creionului chimic înmuiat în gură al moşului Căpistere (care l-a copiat, să ni-l aducă spre credinţă), avizul lipit pe dinăuntru în geamul filialei zicea — după „Atenţiune" — că „La data zilei de răspoimîine are să se puie peşte (adică deverseze) puiet în bălţi pe unde e malul mai neted de 4 (patru) tone total crap şi şalău. Cine doreşte să dea o mînă de ajutor este invitat să fie de faţă dacă este vizat. Reclămăţile anterioare de pe urmă nu se ea în consideraţe. Conduceria," şi — am fost asiguraţi — era prevă-

zut cu două peceți, lunguiață sus în stînga și rotundă jos în dreapta. Ne-am interesat cînd cade poimîine și, aflînd că picase alaltăieri după masă, am căutat participanți la eveniment: i-am găsit — nu lesne — în persoana Inginerului de țevi și a lui Gălămîz, întîmplați prin preajmă pe seama bibanului.

Iată (cît pot eu mai pe scurt) ce ne-au povestit ei:

— Îl scosesem pe-al cincilea.

— Pe-al treilea.

— Pe-al cincilea: se mai agățaseră doi cînd te-ai dus tu după apă.

— Măi, minune! Din zori pînă la prînzu-al mare scoți doi și în sfîrtaiul de ceas cît am lipsit eu tot pe-atîția!

— Așa: că nu mai era cine să mi-i sperie. Îl puneam în traistă. Cînd, ce aud? Hodorogeală.

— De camion. Venea din colo, dinspre pădure. Nu de la tîrg.

— Direct spre baltă, la neted, unde aveam eu bețele.

— Opt.

— Patru: patru le lăsasem să se mai odihnească de la scosul peștelui. Tu aveai opt.

— Ba nu: trei. Atîtea au mai încăput, de ale tale.

— S-a oprit chiar în mal, la buza apei.

— Cu fundul.

— Așa: că, uitasem să vă spun, venea de-a-ndaratelea. De-aia mă și alarmasem că dă peste undițe și am scos glas.

— Glas era ăla? Eu credeam că răget, ca la junglă.

— Cînd a oprit, din cabină a ieșit Dînsul.

— Dîrdală.

— Dacă am zis Dînsul, se știe. A ieșit și ne-a salutat cu voioșie: „Succes la pește și lasă că văd eu mai încolo ce-ați scos, măi flenduroșilor", că aici avea dreptate. „Ia mișcați-vă să dăm jos butoiul cu populărea".

— L-am dat, era un butoiaș cam de șase vedre.

— De patru.

— De cinci. Făcea bîl-bîlda-bîl cînd îl clătinai.

— „Nu-l mai bălăncăniți, luceafărul cumnatelor voastre, de împiedicați — ne-a zis — că asasinați balerinii."

— Alevinii.

— Așa, așa: cum le ziseși. L-am dat de-a rostogolul, cu grijă, pînă mai în largul bălții.

— Pe butoi.

— Da. Că Dînsul se ținea deoparte, era în pantofiori.

— Ori unde dăduse peste sticla ăstuia, în cucută.

— „Acuma veniți de luați-mă și pe mine și punzi-mă pe butoi. Călare și cu fața spre mai adînc".

— L-am luat și l-am pus. Chiar, măi, că mă tot țineam să te întreb: ce-mi tot clipeai din ochi, cît îl transbordam?

— Ca să îi facem plăcerea și chiar să ne împiedicăm, cum ne alintă Dînsul. Mîlul era tocmai bun, ne-ar fi pupat toată obștea.

— De capu-ți! Acuma spui? După ce l-am depus pe butoi? Că parcă era Alixandru Machidon pe Parsifal.

— Ducipal.

— Așa. „Acuma — zice — trageți-vă la o parte, să nu îi înspăimîntați cînd le dau eu drumul în deversare".

— Și a scos cepul.

— Scîndurica.

— Bine: căpăcelul. Își făcea vînt de evantai cu el.

— Pe urmă i-am adus iar pe uscat.

— Pe Dînsul și pe butoi.

— Butoiul l-am scurs și l-am suit la loc, în camion, destupat. Încă ăsta se și uita în el, prin bortă.

— Dînsul a scos scule și a dresat proces verbal: „Subsemnații..."

— Pe mine m-a eronat la nume, m-a trecut Cîrmîz. I-am spus pe loc, dar a zis că n-are nici o importanță, o mătușă a Dînsului se chema Marghioala și se prezenta Meri, dar tot de încurcătură de mațe a decedat.

— „...astăzi data de mai sus..."

— 14.

— 15. „...am participat la liberarea deversată în balta Puturoasa..."

— Era Gloduroasa, dar a zis că nici asta n-are importanță, o verișoară de-al doilea de-a Dînsului s-a măritat de trei ori și tot la șapte luni a născut de fiecare dată; numai a patra oară, cînd nu mai era măritată, a născut la soroc, peste un an.

— „... a una tonă masculini..."

— Alevini.

— Așa! „...de crap selecționat și șalău, în unanimitate în stare foarte vie."

— „Nu am observat efecte sau urmări care să cauzeze de la zdruncinătură sau alte probleme".

— Mai avea un teanc de procese, tot așa, verbale: de la

Părăsita, de la Nămolita, de la Strîmba...

— Multe.

— Că l-am și întrebat despre butoaiele lor, să nu le fi pierdut, însă s-a supărat, a dat-o iar pe luceferi.

— Pe bigudiurile maicii domnului.

— Nu : la bigudiuri a ajuns cînd ne-a pus în vedere ce am văzut. De început, a început cu luceferii. Nu-ți aduci aminte că rîdea și șoferul ?

— Așa e. Era un băiat tinerel, șmecher foc. Căuta usturoi, zicea că-i trebuie mai mult.

— Dar nu l-am întrebat ce face cu el, fiindcă nu știam ce mai face Dînsul cu noi.

— L-am rugat să ne arate și nouă un de-ăla, un calvin.

— Alevin. La acest punct s-a referit despre iconostas.

— După aceea am împins la camion, că se lăsase în moliciune. Cînd l-am văzut că nu l-am mai văzut, ne-am schimbat iute sculele. Eu am pus de crap și ăsta de șalău.

— Ba nu : eu am pus de șalău și tu de crap.

— Așa am zis și eu.

— Atunci e bine. Că de unde să te pricepi tu la șalău ? Am pus ac mare, plumb greu, strună groasă, însă nu aveam peștișor.

— Tot așa și eu : strună groasă, plumb greu, ac și mai mare ; însă nu aveam mămăligă.

— Că alevinii ăștia de șalău numai pește viu apucă, spunea și Corcodel că a auzit de ei ce răi și răpitori sînt. Și fioroși.

— Ca toți alevinii, hai că am nimerit-o ! Iar cei de crap, numai mămăligă cu șrot. Însă se întîmplase de nu aveam.

— Și se cam înserase, cît ne-am grăbit noi cu schimbatul montărilor.

— Așa că le-am modificat iar pe biban.

— Eu am mai scos trei mari.

— Unul. Mic.

— Bine : doi. Potriviți. Chiar îmi părea rău după băiețașul ăla, șoferul : să fi stat să-i fi dat lui bibanii, pe toți patru. Făcea și el un mujdei, dacă găsea usturoi. Așa, cu ce să mănînce el, săracul, mujdeiul, dacă pește n-avea ?

— Eu nu : n-am mai prins. N-a mai tras.

— De ce minți, măi ? Cum n-a tras și cum n-ai scos ? Ce, eu nu te sorbeam cu coada ochiului ? Au tras paișpe și ai scos unul. Mare.

— Mic. I-am dat drumul.

— Tu, măi ?

— Păi dar cum ? Ce, numai Dînsul să facă populare ? Mai cu seamă că biban nu avusese în procesul verbal, pentru biban n-am iscălit. L-am revărsat eu, că altfel se înmulțesc ăștia... cum le zice ?... baldachinii de crap peste măsură și îi îndbușe pe ăia de șalău, drăgălașii !

Chiar dacă n-am aflat cum s-au petrecut lucrurile în celelalte bălți scumpe inimii noastre, o informație prețioasă foarte tot mai dobîndit : în Gloduroasa (presupunînd că ei doi nu au încurcat onomastica) este posibil să se afle viitori șalăi și crapi, dar — cu certamente — un biban tot există.

Pe el !

Ștefan STROE

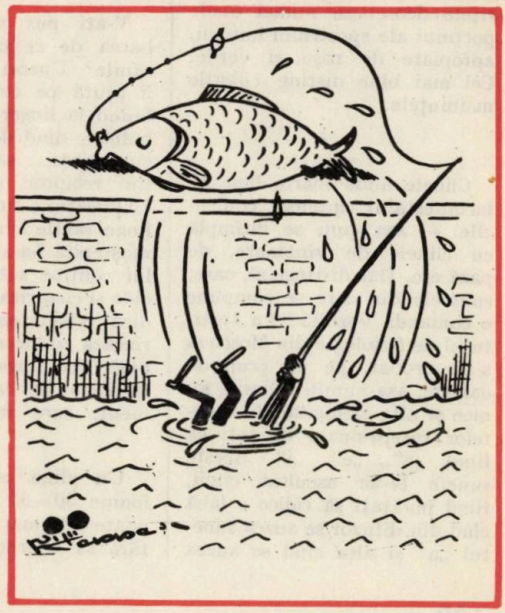

DIN VIAȚA CÎINILOR

Cercetările efectuate de zoologul german H. Duker, de la universitatea din Münster, au arătat că majoritatea pisicilor și cîinilor nu disting culorile; caii, cerbii, oile, porcii și veveriţele deosebesc numai unele porţiuni ale spectrului luminii, apropiate de roșu și verde. Cel mai bine disting culorile maimuţele.

*

Cîinele aude foarte bine și, incontestabil, înţelege comenzile — așa cum se întîmplă cu cîinele de vînătoare, de pază etc. Dar distinge el, oare, sunetele din care se compune o comandă vorbită? La Institutul de fiziologie din Moscova s-au probat, pe un grup de oameni, așa-numitele limite fonice și alte elemente ale sunetelor recepţionate de toţi ca fiind „a", „e", „i". Aceste sunete le-au ascultat cîinii, fiind învăţaţi să ridice o labă cînd din difuzor se auzea sunetul „a" și alta cînd se auzea sunetul „e". Cercetătorii au ajuns la concluzia că, datorită evoluţiei, creierul și sistemul auditiv al cîinelui sînt pregătite pentru a înţelege vorbirea.

*

V-aţi pus vreodată întrebarea de ce cîinele își linge rănile? Uneori cîinii sănătoși îi ajută pe cei răniţi contribuind la lingerea rănilor celui bolnav, dînd dovadă de unele cunoștinţe... sanitare de ajutor reciproc și autoajutor. Explicaţia e simplă. Cîinele își linge rănile fiindcă experienţa moștenită i-a arătat că saliva lui conţine substanţe bactericide și cicatrizante, care împiedică infectarea rănii și favorizează vindecarea ei mai rapidă. Prin lingerea rănii cîinele își face un veritabil pansament, care rareori dă greș.

*

Un cîine poate răbda de foame 30—35 de zile, dar nu poate trăi mai mult de 13 zile fără să doarmă.

*

O comunicare făcută de M. Ferrando la Academia de medicină din Franţa a arătat că ficaţii pisicilor și cîinilor care trăiesc în orașe conţin de la 0,16 mg/kg pînă la 5,4 mg/kg plumb, în raport de vîrstă, plumb provenit din gazele de eșapament degajate de automobile. Iată cum, aceste vietăţi domestice, care ca și omul inhalează tetraetilul de plumb, devin, așadar, indicatori ai gradului de poluare.

*

După unele date, la New York există cîte un cîine la fiecare a treia familie. Cînd stăpînii sînt plecaţi la lucru, cîinii se plictisesc de mama focului... Așa că mulţi dintre patrupezi sînt încredinţaţi unor tineri, care, în schimbul unei remuneraţii, se oferă să-i scoată la plimbare. Profesia de a plimba cîinii nu de puţine ori îi pune în dificultate pe cei care o practică, întrucît ei trebuie să realizeze o înţelegere între cîinii diferiţi ca mărime și de rase deosebite, ceea ce nu-i deloc ușor.

*

„Imigrat" în Australia în urmă cu 3000 de ani, cîinele sălbatic Dingo era considerat dușmanul păstorilor care, pentru a-și feri turmele de atacurile sale, au construit, în urmă cu 82 de ani, un gard avînd o lungime de 9650 km și 1,80 m înălţime. Astăzi, gardul, în paragină, nu-și mai are rostul, întrucît numărul cîinilor Dingo a scăzut mult. Pe de altă parte, nici nu se mai bucură de o faimă atît de proastă de devorator al oilor, deși ţinerea pe lîngă casă a unui cîine Dingo continuă să fie interzisă. Un prim

pas spre reabilitarea „cîinelui care nu latră" îl constituie ajutorul substanțial pe care acesta l-a dat în combaterea iepurelui de cîmp — adevărat flagel pentru pășuni — care a devenit acum hrana sa preferată.

*

De multe ori cîinii, cînd simt dureri stomacale, mănîncă iarbă. Desigur, multă lume cunoaște acest fapt din observațiile proprii. Dar care este explicația medicală? Grație instinctului său, cîinele bolnav mănîncă iarba care-i provoacă vărsături și în felul acesta își curăță stomacul de alimentul dăunător, care i-a provocat durerile.

M.B.

TOAMNELE DIN TOTDEAUNA

Prin fînațuri răscoapte, argintate în fiece dimineață cu spic din ce în ce mai gros de brumă, cei din urmă greieri își mai cearcă strunele — atît de harnice pînă mai ieri-alaltăieri — înainte de a se scufunda în tăcerea lor cea mare. Larma țîrîitului lor sună stins, stingher, pierzîndu-se în roata jurului, fără a mai stîrni ecourile de voie bună de altădată.

Fiindcă înainte de a se rupe din filele calendarului și a se-mpămînteni însemnînd scurgerea caerului vremii celei fără de răgaz și fără de capăt, toamna se-nfiripă în suflete și-n gînduri...

...E toamna liniștilor și a aducerilor aminte. E toamna frunzelor ce pier în pale nebune de vînt, după ce au fost desmierdate de zefirurile primăverii și ale verii. E toamna întoarcerilor către sine. E toamna cea dintotdeauna, bătrînă și tînără încă, veche și proaspătă, aidoma nouă și lumii acesteia a noastre.

Gătindu-se cu toatele de ducă, s-au adunat de pretutindeni aripatele cîmpurilor — turturele și prepelițe, alături de nori de graure —, ale apelor — jeluritele neamuri de rațe și gîște, lișițele negre și lebedele albe — băștinașe ori numai trecătoare — singurateci sitari, lărmuitoare cocoare — în cele din urmă soboare și popasuri. Cerurile străpunse de lungile lor suliți, răscolite zi și noapte de fel și chip de chemări, capătă glas pentru a rămîne apoi goale și singuratece...

... E toamna aripilor de călătoare, a celor din urmă întoarceri dinaintea drumurilor celor lungi.

E toamna rămasului bun tînguitor și a desprinderilor tăcute, furișate, grăbite. E toamna frunzelor plecate în țărînă întru culegerea nădejdilor care au să vină.

Cîmpurile, golite de rod, foșnesc uscat în strujeni mohorîți de porumbiști bătrîne; cît vezi cu ochii, miriști și arături din care se trudesc să iasă la lumină grînețele. Pădurile, văduvite încet-încet de frunze, ard în vîlvătăile fagilor și stejarilor de aramă topită. Răsăriturile și amurgurile se furișează împuținate în podoabe și se apropie cerîndu-și unul altuia, sprijinul. Peste zi lumina e aidoma mierei și laptelui, puțină și tîrzielnică...

...E toamna nopților lungi și-nsingurate. Toamna așteptărilor și a răscrucilor. E toamna tulburărilor și a limpezirilor. Toamna năluciri făcute din cenușă.

În luminișul pădurii celei mari, căprioru a adulmecat rotundul zărilor. De undeva, dintr-un străfund, o aripă de fantasmă i-a adus zvon de spaimă. Pas furișat de lup? Strecurat de gînd sau pîndă prădalnice? Căprioru a rămas acolo, statuă a gingășiei, într-o pădure golașă...

...E toamna înfricoșerilor care au să vină. Toamna jertfelor și a încremenirilor.

Ca mîine se vor opri izvoarele ferecîndu-se în unde împietrite. Și flacăra blănii vreunei vulpi va cerca zadarnic să le desferece oglindindu-se

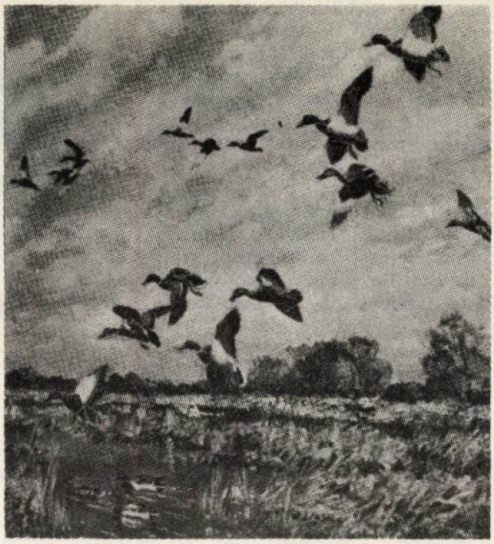

într-însele...

...E toamna începuturilor vrăjilor.

Eugen JIANU

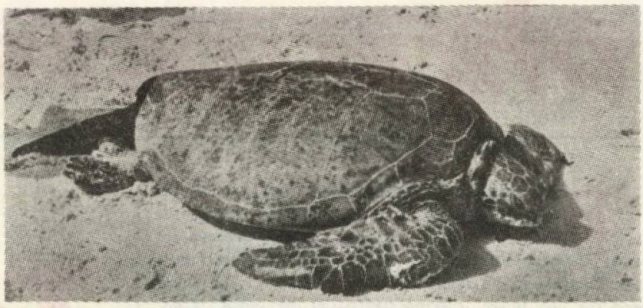

Al șaselea simț

Brount, cîinele lui Robespierre, i-a fost donat încă de cînd era foarte mic, cînd *incoruptibilul* făcu ultimul său voiaj la Arras, în 1791. Era de rasă daneză și Robespierre îl crescu cu mare grijă, culcîndu-l în micuța cameră pe care marele revoluționar o ocupa la tîmplarul Duplay pe strada Saint-Honoré. Cîinele își urma stăpînul pretutindeni: la Paris, la Champs-Elysées, la Montmorency. Cu ocazia dramei de la Thermidor, Eléonore Duplay păstră cîinele, dar animalul profită de arestarea acesteia, pentru a se strecura printre picioarele polițiștilor. El porni în căutarea lui Robespierre, ghilotinat în aceeași zi la orele 19 și depus după o oră la cimitirul Madeleine. Brount rămase acolo, în ciuda eforturilor groparilor de a-l izgoni. El îi urmă pe aceștia, două sau trei nopți mai tîrziu, cînd purtară și îngropară corpul neînsuflețit la Errancis, un teren viran care se întindea între Parcul Monceau și strada du Rocher. Brount rămase acolo, pe groapă și în acest fel parizienii care-l cunoșteau bine, știură că marii Iacobini dormeau acolo... Și astfel, toate precauțiile luate de Barras „pentru a împiedica pelerinajul" fură zadarnice, grație acestui cîine devotat, pe care patrioții din Batignolles-

Mousseaux îl hrăniră și îl adoptară.

*

Doctorul Vigot păstra la el, în împrejurimile Madrasului, în India, un șarpe îmblînzit care, fiind prins de trupele franceze asediatoare în acel timp al acestui ultim oraș, fu transportat la Pondichéry, într-o șaretă cu prelată. Șarpele se strecură afară și găsi totuși drumul care traversează jungla, pentru a se reîntoarce la vechea sa reședință, cu toate că Madras se află la mai mult de 170 km distanță de Pondichéry.

*

Pescarii de broaște țestoase din insulele Galapagos, reîntorcîndu-se în Anglia, unde contau să vîndă marfa pe piața Londrei (se știe că britanicii sînt mari amatori de supă de broască țestoasă), pierdură pe drum totalitatea capturilor lor, broaștele țestoase fiind lovite pe rînd de o boală care făcu să piară toate, cu excepția uneia singure, care părea mai rezistentă la boală decît celelalte. Acestei supraviețuitoare marinarii hotărîră să-i acorde șansa de a rămîne în viață, în mediul ei natural și o aruncară în mare, după ce mai întîi au marcat-o cu un fier roșu pe carapace. Un an mai tîrziu, aceiași pescari, revenind din insulele Galapagos, care se găsesc la mai multe mii de kilometri de coastele engleze, regăsiră printre capturile lor gigantica broască țestoasă căreia îi redaseră libertatea. Ea regăsise insulele

sale natale ghidată de acest simț al reîntoarcerii, de această orientare particulară, de o inteligență misterioasă, care au condus-o spre locurile sale de baștină.

Exact ca acel șoim negru care, în ianuarie 1963, a făcut 350 km pentru a-și regăsi tînărul său stăpîn.

(după „La vie des bêtes")

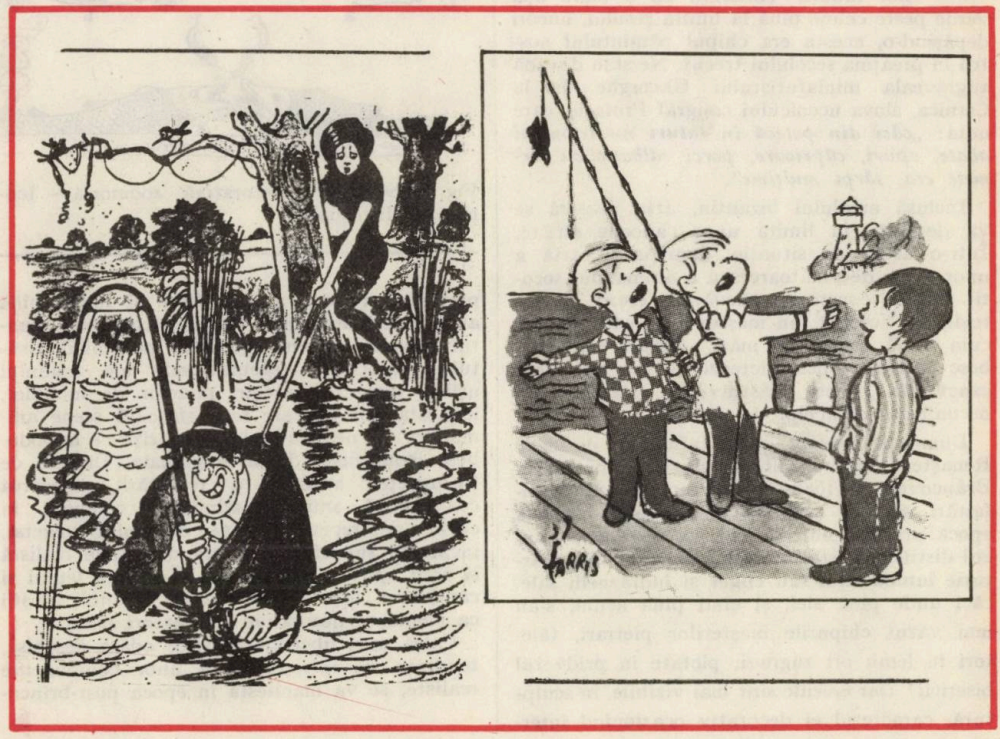

VÎNĂTOAREA ÎN ARTA UNOR meșteri ZUGRAVI ROMÂNI

Mariana ȘENILĂ-VASILIU

O natură fericită în plenitudinea și diversitatea ei, acoperind cu peria pădurilor munții, coborînd ca o mare apă verde peste coline pînă la limita șesului, uneori depășind-o, acesta era chipul pămîntului nostru în preajma secolului trecut. Ne stau dovadă zugrăveala miniaturistului Gheorghe de la Cernica, slova ucenicului caligraf Protasie, care nota: *„căci din potecă în laturi nu te puteai abate, epuri, căprioare, porci sălbatici cu turmele era, șărpi mulțime"*.

Inclusă arealului bizantin, arta noastră se va dezvolta în limita unor canoane stricte. Într-o astfel de situație, apariția în artă a unor scene de vînătoare sau a animalului socotit impur, constituie adevărate erezii. Și totuși... la Voroneț, un meșter local care nu știa cum arată „chiții cei mari", despre care vorbesc textele biblice, pictează cu cea mai mare exactitate silueta păstrăvului, stăpînul de necontestat al apelor de munte.

Domnitor înțelept, spirit influențat de ideile Renașterii, iubind cultura și artele, Constantin Brâncoveanu (1688—1714) încurajează manifestări și idei artistice mai libere, întreaga epocă primind numele său, ca dovadă a unui stil distinct în istoria artelor. Hurezii stau mărturie luminatului său cuget și îndrăznelii sale, căci unde pînă aici, și cînd pînă acum, s-au mai văzut chipurile meșterilor pietrari, tăietori în lemn ori zugravi, pictate în pridvorul bisericii? Dar ereziile sînt mai vizibile în sculptură, caracterul ei decorativ ocazionînd interpretarea artistică a unei flore și faune pînă atunci de neimaginat. Macul, strugurele, acantul, floarea soarelui, granata, porumbul alcătuiesc motivele vegetal-florale ale fondului ușilor, ancadramentelor, pieselor de mobilier, iconostaselor pe care se desfășoară scene animaliere, ca neasemuitele compoziții ce împodobesc iconostasul de la Mogoșoaia. Dincolo de frumusețea artistică a rezolvării, mișcarea celor două animale, admirabil compusă în curbe ce repetă fluența decorului vegetal, închizînd suprafața, reflectă o viziune realistă și acut spirit de observație. În afara leului și căprioarei, apar păsările-acvile, delfinii, peștii ca elemente decorative și arareori omul.

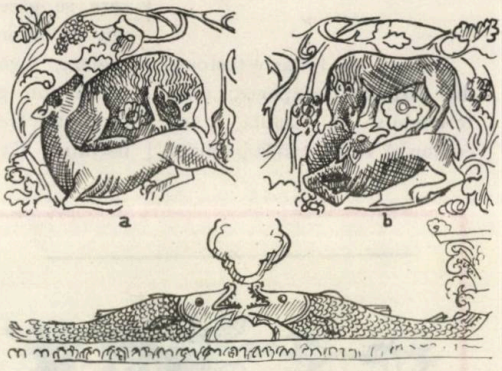

Fig. 1. Sculptură decorativă zoomorfă — Iconostas Mogoșoaia.

Calea unei libertăți artistice odată deschise, tendința de introducere a unor componente realiste, se va manifesta în epoca post-brînco-

venească, cu precădere în jumătatea a doua a sec. XVIII în arta unor „zugravi de subțire". Pîrvu Mutu zugravu, cum iscălea, ori Radu zugravu, despre care știm doar că era „sin (fiu) Mihai zugraf", miniaturistul și caligraful Dionisie din Pietrarii Vîlcei, sînt doar cele mai strălucite și cunoscute personalități artistice atinse de „erezie", ale acestei epoci. Radu zugravul, artist ce a lăsat urma trecerii sale la Brădet, Gura Văii, Schitul Cornet, Biserica Sf. Nicolae domnesc de la Curtea de Argeș etc., îl aflăm întocmind un caiet de modele pentru „mai nainte iscusire și copilărească năstăvire, către cela ce voiaște a-l deprinde meșteșugul zugrăviei". Aceste caiete de modele înlocuiau într-o manieră mai liberă și mai ales cu numeroase schițe și studii personale ale pictorilor, erminiile grecești, ori sud-balcanice care circulaseră la un moment dat pe teritoriul românesc și care cuprindeau cunoștințele de ordin teoretic și practic dar mai ales stabileau rigidele norme de reprezentare iconografică.

Ne surprinde apariția în caietul lui Radu zugravul, către perioada de sfîrșit a vieții sale, într-un desen de mare spontaneitate și frumusețe, imaginea unei figuri feminine, îmbrăcată după moda vremii, purtînd tolbă cu săgeți în spate, sprijinindu-se de arcul ținut în mîna stîngă. Imagine a vreunei „amazoane" a vremii, dedată în gustul vînătorii? O replică autohtonă a zeiței Artemis, patroana vînătorii vechilor greci? Dar răsfoind caietul este vizibil că artistul are o slăbiciune pentru vînătoare, din moment ce în maniera cea mai realist posibilă, pe o altă foaie ne înfățișează animalele cele mai diferite în atitudini caracteristice. Cel mai mult însă ne surprinde prezența a doi cîini de vînătoare.

În epocă, moda cîinilor de „englengea și petrecere de vreme" era atît de tiranică, încît la 5 aprilie 1784 Dumitrana Știrbei solicită Casei de Comerț din Sibiu, în locul patrupedului decedat: „să-mi găsiți un cățeluș cum era Miliort (Milord), să-mi fac cu dînsul puținică englengea... numai să fie cum era Miliort, cilibiu". „Numai că boierii noștri nu-și mai doreau acum doar zăvozi țărănești ca odinioară, ci cîini mari, străini, aduși cu cheltuială multă de la Viena, probabil „dogi" — spune Al. Alexianu în cartea sa „Mode și veșminte din trecut". Observator fin, Radu zugravu înregistrează nu numai faptul în sine, ci și comportamentul cîinelui. Pe o altă „foaie cu îndemnuri" a caietului său, găsim imaginea fidelității fără margini a cîinelui păzind trist mormîntul stăpînului.

Către începutul sec. XIX, locuitorii tîrgurilor și satelor din Muntenia și Oltenia se întrec în a ridica lăcașuri de cult, dar fenomenul de

Fig. 2. Radu Zugravu. Tînără fată cu tolbă săgeți și arc.

laicizare accentuîndu-se, asistăm la introducerea de frecvente reprezentări animaliere: ursul, calul, vulpea, iepurele, ogarul, cocoșul, barza etc. Faptul este firească consecință a circulației unor cărți populare ca „Esopia" cu fabulele sale, „Alexăndria" și „Floarea darurilor", „Erotocritul" ori „Fiziologul". Pe fațadele bisericilor din Urșani și Olănești (Vîlcea) ori în pridvorul repictat al bolniței Mînăstirii Bistrița (Vîlcea) apar scene de vînătoare de neimaginat anterior acestei date.

Manuscrisele, prin nevoile de decorație pe care le ridică, vor recurge mai mult la elemente florale, animalul apărînd arareori, cu precădere la vignete, cu o anatomie fantastică ce combină animalele între ele, ori floare și animal. De aici, o bizară lume, greu de recunoscut și care interesează mai mult artistic. Totuși,

▶

observaţia realistă nu lipseşte. În „Erotocritul", roman de dragoste care a circulat la sfîrşitul sec. XVIII şi începutul sec. XIX, în manuscrisul ilustrat cu mult har de logofătul Petrache, adiacent scenelor aventuroase ale romanului, disproporţionat de mic, într-un peisaj ce pare că-l înghite, apare un pescar, element real, într-o lume de ficţiune.

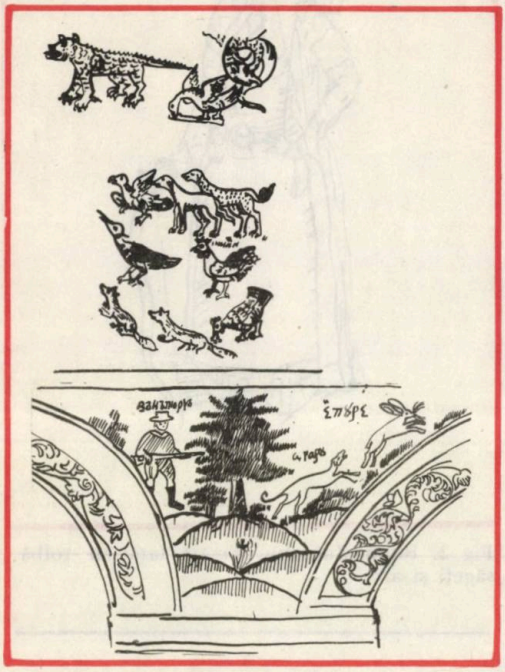

Fig. 3. Radu Zugravu. Caiet de modele, foaie cu animale.
Fig. 4. Vînător (detaliu) — Olăneşti.

Miniaturistul Dionisie din Pietrari, zugrav mult preţuit, într-o ilustraţie de la 1792 din „Condica mănăstirii Sadova", unde se retrăsese din calea tulburărilor ce însîngeraseră în epocă glia Ţării Româneşti, înfăţişează o paşnică scenă de pescuit *(fig. 6)*.

Stîngacii şi înduioşătorii meşteri de odinioară, zugravi şi caligrafi, au fost înghiţiţi de timp şi de pămînt. Dinspre apus, o dată cu noile idei sociale şi politice, vine un nou suflu artistic. În pragul revoluţiei de la 1848, totul pare că fierbe, că se schimbă. Nicolae Golescu pozează pictorului Daniel Rosenthal. Acesta

Fig. 5. Vînătoare de gişte sălbatice (detaliu) — Urşani.

Fig. 6. Dionisie din Pietrari. Călugăr pescuind pe lac. Sadova.

nu-l înfăţişează totuşi ca pe un revoluţionar. Nu, de astă dată e o scenă paşnică: în costum de vînătoare, cu tolbă la şold, arma în mînă, puţin cam rigid, pe terasa conacului de la Goleşti, acesta stă înaintea prietenului său pictorul. Totul ar fi înţepenit, dacă n-ar fi ciinele. Cu botul umed ridicat şi privirea întrebătoare, aşteaptă comanda stăpînului. Ochii par să întrebe, să invite; „Nu mergem? Vînatul ne aşteaptă". Timpuri, pictori, vînători... Timpul trece peste toate.

Curajul este o trăsătură de caracter specifică familiei noastre. Bunăoară, nenea Tică a intrat odată într-o cușcă cu tigri furioși...

— Îmi dau seama ce mai felicitări o fi primit, cînd a ieșit de acolo !...

— Dar cine a spus că a ieșit ?

*

Doamna Dupont, văduvă, este sfătuită de prieteni să se recăsătorească.

— Ce-mi trebuie să mă recăsătoresc ? Am un cîine, un papagal și un motan.

— Bine, dar astea nu pot înlocui un bărbat în casă.

— Vă înșelați ; cîinele mîrîie într-una, papagalul înjură de dimineața pînă seara, iar motanul pleacă de acasă de cum se însenează și se întoarce în zori.

*

Un client dă buzna într-un magazin. Se vede că este mînios, după cum se adresează gestionarului :

— Asta-i o adevărată pungășie. Am cumpărat aici acum cîteva zile un baston. M-ați asigurat chiar dv. că măciulia e din fildeș veritabil. Am aflat însă că nu e decît o imitație.

Gestionarul, care l-a lăsat să-și verse năduful, dă din cap a mirare.

— Ca să vedeți ; cine ar fi crezut că elefanții au uneori fildeșii falși ? !...

*

Dresorul dorește să se angajeze la circ, drept care prezintă directorului său un cîine care cîntă la vioară cîteva piese celebre de Beethoven. Directorul ascultă dus pe gînduri. În cele din urmă dresorul întreabă :

— Nu-i așa că v-a plăcut numărul meu ?

— Mda ! ezită directorul. Mă gîndesc însă, cine vine la circ să-l asculte pe Beethoven ?

M.B.

EPIGRAME

G. Zarafu

Prin pădure ieri, Mitiță
A purtat degeaba torba !
C-a vînat o porumbiță
Nu cu pușca, ci cu vorba !

Unor vînători, soț și soție

Se întorc apostolește,
Braț la braț prin poieniță.
El de urs cic-o păzește,
Pe cînd dînsa... de vulpiță !

În așteptarea vînatului

Somnul cînd veni să-l fure
Pe-amicul meu din Tei,
Puse pușca spre pădure
Și-adormi pe patul ei !

Unor școlari

Despre ei așa se spune
Că ar fi grozavi sub stele !
Vînători de note bune
Dar vînați de note rele !

Vînătorească

Cam stîlcit venit-a moșul
De-o ursoaică nărăvașă !
N-a săltat la timp cocoșul
Și-a luat-o pe... cocoașă !

Unui vînător

Cică este contestat
De tagma vînătorească !
Că atunci cînd s-a-nsurat
N-a știut ca să ochească !

La pescuit

De satisfacție cuprins
Striga un paznic bun de gură,
C-așa somn el n-a mai prins
De cînd făcea de noapte-n tură !

Dimitrie Jega

MIC DICȚIONAR

Copcă = *Girlă cu ventilator.*
Helești = *Baltă... cu sarcini de producție !*
Permis = *Pescar... uns !*
Pescăruș = *Pescar... aerian !*
Pește = *Vietate handicapată : fără glas !*
Pește de crescătorie = *...Pensionar acvatic !*
Pești subsimensionați = *Mini-pești !*
Plută = *Sonerie vizuală !*
Rac = *Unul cu... fața-n spate !*
Rateu = *...Mai trage o dată !*
Repopularea helești = *Puiet... în exod !*
Rîmă = *Păcăleală încîrligată !*
Somn = *Peștele lui... Morfeu !*

D. C. MAZILU

Vipera din... taxi

Thailandeza Khao Pantavi venise la Bangkok să-şi viziteze sora. Din gară luă un taxi. Maşina hîrbuită, al cărei şofer îi promisese că o duce repede şi ieftin, nu prea îi inspira încredere, dar femeia nu se grăbea. La o intersecţie, cînd maşina opri la „stop", femeia auzi un fîşîit, un şuierat neobişnuit, pe care îl catalogă în gîndul ei ca „oftat tehnic" al motorului. Ulterior, se simţi de cîteva ori împinsă parcă, urnită de la locul ei de pe bancheta din spate a maşinii. Şi acestor „fenomene" ea le dădu o interpretare proprie, punîndu-le pe seama stării proaste a drumului, dar şi a cailor-putere ai motorului, care tuşea şi gîfîia din greu. Cînd simţi un gîdilat persistent la subsuoară, femeia privi cu atenţie în jurul ei, dar înmărmuri de spaimă, graiul îi pieri încît nu-şi putu măcar exprima nemărginita sa groază. Din speteaza banchetei pe care stătea, ieşea „tacticoasă", rostogolindu-şi trupul gros şi lucitor, o viperă. Încă înainte de a apuca să ţipe, pentru a atrage atenţia şoferului, reptila dispăru în ascunzişul său de „pasager clandestin".

La următoarea intersecţie, şoferul încetini şi femeia deschise portiera, sări afară şi

ŞERPI

începu să alerge ţipind ca „muşcată de şarpe". Şoferul crezu că femeia încearcă să dispară, fără să-i plătească. Se luă deci după ea. Cu greu putu desluşi din vorbele incoerente ale pasagerei că în maşină mai călătorea cineva, un călător clandestin şi primejdios. Pe loc fu înştiinţată salvarea, care şi sosi însoţită de un îngrijitor de la grădina zoologică. Vipera, un exemplar de mărime neobişnuită, cu rezerva de venin intactă, a fost capturată. Examinată, femeia nu prezenta urme de muşcături, dar zdrunciturile pe care le simţise în timpul mersului au fost explicate după unele semne: erau muşcături, care însă se opriseră la suportul de os de balenă al corsetului.

Şoferul taxiului nu-şi putu explica unde şi cînd se aciuise nepoftitul pasager în maşina lui. Avea însă o bănuială care părea să fie valabilă şi anume că vipera provenea dintr-o livadă de pomi fructiferi aflată într-o suburbie o oraşului. Acolo, în fiecare zi, la orele amiezii, şoferul îşi făcea siesta de prînz, la umbră, cu portierele larg deschise ale hîrbuitului său automobil.

Cu şi fără... muşcătură

John Van Armin din Cranskop (Republica Sud-Africană) a deschis uşa garajului, cînd un şarpe, apărut nu se ştie de unde, l-a muşcat de picior. Era o cobră. Dar, lucru curios, după muşcătură, nu omul a avut de suferit, ci reptila, care rămase fără viaţă. Omul s-a ales doar cu spaima. Explicaţia: Van Armin poartă o proteză metalică şi muşcînd zdravăn, şarpele şi-a rupt dinţii, ceea ce i-a provocat şi moartea.

●

O cobră de un metru şi jumătate, strecurată în automobilul unui fermier din Porto Alegre (Brazilia) a provocat un grav accident. Conducătorul auto a observat şarpele în momentul cînd acesta i-a atins piciorul. Cuprins de panică şoferul a pierdut controlul şi automobilul a intrat în viteză într-un grup de pietoni, omorînd doi tineri şi rănind grav un al treilea. Dus la spital şoferul a fost declarat în afara oricărui pericol, nefiind nici măcar muşcat de şarpe, care a fost ucis de trecătorii aflaţi la locul accidentului. În ciuda acestui fapt, veninul prezumtiv al cobrei a făcut victime...

Colivia capcană

Ducîndu-se ca de obicei dimineaţa să dea de mîncare păsării sale preferate, un muncitor de la aeroportul Dum-Dum din Calcutta, ridicînd învelitoarea de pe colivie, a fost surprins văzînd în locul păsării o cobră. Şarpele, lacom, s-a strecurat printre gratii, a înghiţit păsărica, dar corpul său umflat nu i-a mai permis să iasă din colivie. Muncitorul a dat alarma, s-au adunat oameni şi cobra şi-a primit răsplata cuvenită.

Valiza

Un trecător din San Francisco a găsit pe stradă o valiză abandonată. Curios din

fire a deschis-o, dar a rămas încremenit: valiza conţinea

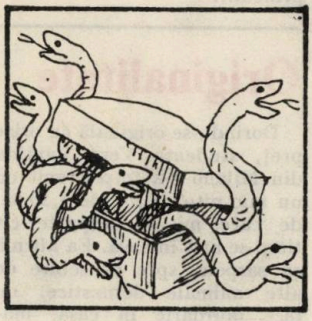

şase pitoni lungi de peste un metru. Cu toate investigaţiile poliţiei păgubaşul n-a putut fi descoperit.

Surpriza din gară

Zi obişnuită de sfîrşit de săptămînă în gara Milano. Sute de călători se pregătesc să părăsească oraşul. Deodată, într-un colţ al gării, se iscă rumoare. Persoanele care s-au grăbit să ajungă la faţa locului, asistă la un spectacol cu totul neobişnuit: un cetăţean, Ambrogio Limito, a imobilizat cu o sticlă un şarpe de aproape doi metri lungime. După cum s-a constatat ulterior, era vorba de un şarpe domesticit, neveninos, părăsit în gară de proprietarul său plecat în concediu. Relatînd această întîmplare, presa menţiona că un asemenea fapt nu este izolat şi că în perioada de vacanţă un mare număr de cetăţeni aflaţi în imposibilitatea de a lua cu ei diferite animale de casă (ciini, pisici etc.) îi părăsesc pur şi simplu în stradă, ceea ce duce la o creştere considerabilă a animalelor vagaboande cu implicaţiile corespunzătoare de ordin sanitar. Presa a subliniat necesitatea ca în perioada vacanţelor să crească în mod corespunzător şi numărul adăposturilor estivale unde proprietarii de animale domestice le pot lăsa pentru o anumită perioadă.

Cobra zburătoare

În cursul unui antrenament de pilotaj, tînăra ingineră sovietică Nelly Sarkisian, de la secţia de planorism a aeroclubului din Aşhabad, pe cînd plana în văzduh cu mîna pe manşă, a observat cu uluire că ceva rece, solzos, s-a frecat de piciorul ei: privind, a zărit pe jos, în carlinga strîmtă, o cobră într-o atitudine care nu promitea nimic bun. Era greu de stabilit cum ajunsese şarpele acolo; şi de fapt la ce bun să mai afle? O nuieluşă aflată întîmplător în carlingă a fost utilizată la nimereală de pilot, ca ameninţare. Totuşi, probabil că situaţia neobişnuită pentru neamul ei (planorul zbura la altitudinea de 800 metri) a determinat cobra să renunţe la vreun atac şi să se retragă cuminte într-un colţ. Sau poate sîngele rece al planoristei!...

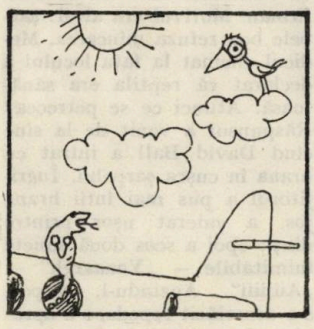

— M-am gîndit, povestea ea ulterior, că dacă anunţ prin radio aeroclubul, voi primi ordinul să sar cu paraşuta. Dar era păcat de planor...

Aşa că Nelly a aterizat normal, explicînd imediat celor de la sol, miraţi de un aterizaj făcut prea devreme, despre ce era vorba. Cîţiva bărbaţi, printre care unii mai versaţi în materie, au ademenit cobra, au prins-o, după care au dus-o şi i-au dat drumul în cîmp. În fond, „aerocobra" cum au botezat-o atunci membrii aeroclubului, nu avea nici o vină.

Distracţie

Un indian, vînător de şerpi veninoşi, a provocat panică într-un restaurant din Londra. După cè a prezentat programul său, a plecat să mănînce într-un local. În clipa cînd ospătarul a cerut plata consumaţiei, vînătorul a scos din buzunar cîteva bancnote, printre ele ieşind la iveală un şarpe veninos pe care îl purta la el pentru... a se distra!

Atenţie copii!

Şarpele Anaconda este unul dintre cei mai veninoşi din lume şi trăieşte în America de Sud. Şi totuşi groaza pe care o răspîndeşte, pe unde trece, acest şarpe cumplit, nu sperie deloc pe copilul unui fermier din Peru, care se joacă adesea încălecînd şarpele ca pe un căluţ de lemn. Faptul ar părea neverosimil, dacă nu l-ar certifica martori oculari, fotografii şi filme făcute la faţa locului. Această Anaconda a fost culeasă din junglă de către fermier, de pe cînd era abia un pui de şarpe ieşit din ou, iar apoi crescut pe lîngă casă ca un ...animal domestic.

Şarpele trăieşte în ograda fermierului peruan de mai mulţi ani, s-a obişnuit acolo, e ca un membru al familiei şi nu face nimănui nici un rău.

Nu acelaşi lucru se poate spune despre un piton uriaş care în luna mai a anului 1969 da tîrcoale satului Coxes Rezar din Pakistan. Întîlnind în cale un băieţel de opt ani, l-a atacat fulgerător, înghiţindu-l. Reptila a fost prinsă şi în stomacul ei a fost găsit cadravul copilului.

●

Un revers al acestei întîmplări s-a petrecut în oraşul australian Perh. Paul Jess a prins un şarpe în apropierea casei sale şi a început să-l înghită. Cînd a intervenit mama copilului, şarpele se afla aproape întreg în gura şi gîtul năzdrăvanului înfometat. Pînă la urmă, şarpele a murit, iar copilul, în vîrstă de un an şi şase luni, a scăpat teafăr.

●

O informaţie senzaţională a publicat şi presa indiană: o fetiţă de doi ani a omorît o cobră! Cum, în general, faptele se petrec invers, muşcătura temutului şarpe fiind fatală, este interesant de aflat performanţa fetiţei. În timp ce se juca în grădină sub ochii părinţilor, din ierburi a apărut capul cobrei. Nici un adult n-a mai mişcat, dar copilul, neştiutor, s-a aruncat asupra şarpelui şi l-a muşcat de gît. Şarpele a murit. Speriaţi, părinţii au dus copilul la medic, dar acesta a constatat că fetiţa se afla în afara oricărui pericol.

Dresură

Un agricultor din insula indoneziană Flores a domesticit un pui de şarpe. Acesta a crescut, atingînd lungimea de şase metri şi greutatea de 60 kg. Şarpele a fost tot timpul dresat. Printre altele, el se urcă în cocotier şi-l scutură pînă nu mai rămîne în pom nici o nucă.

Prietenie neobişnuită

Afecţiunile reciproce între oameni şi animalele domestice sînt obişnuite. Mai puţin întîlnită este cea dintre un om şi o reptilă. Totuşi o astfel de prietenie există. Eroii ei — David Ball, îngrijitor la Grădina zoologică din Londra şi un şarpe boa în greutate de 50 kg. Despre „sentimentele" de amiciţie ale reptilei se povestesc multe. Cert este faptul relatat de revista britanică „The Daily Telegraph Magazine". Înlocuit de un coleg, David Ball a plecat în concediu. După o săptămînă, o telegramă l-a anunţat să se înapoieze de urgenţă la lucru. Ce se întîmplase? Un accident al vreunei vieţuitoare aflate în grija sa? Venise un nou transport de animale? Sosit la Londra află cu surprindere că bănuielile sale nu se confirmau. Motivul era altul: şarpele boa refuza mîncarea. Medicul chemat la faţa locului a declarat că reptila era sănătoasă. Atunci ce se petrecea? Răspunsul a venit de la sine cînd David Ball a intrat cu hrana în cuşca şarpelui. Îngrijitorul a pus mai întîi hrana jos, a şuierat uşor printre dinţi, apoi a scos două sunete inimitabile. — „Yaaaargh" — „Aiiiiiii". Auzindu-l, şarpele s-a descolăcit repede, s-a apropiat de prietenul său şi s-a făcut colac la picioarele acestuia, in semn de prietenie, după care s-a îndreptat către colţul unde i se pusese mîncarea, începîndu-şi tacticos prînzul...

Originalitate

Dorindu-se originală cu orice preţ, studenta Vera Varalda din Milano s-a împrietenit cu un mic piton, lung de 1,50 m, de care nu se desparte cît timp se află în casă. Ea afirmă că şarpele, spre deosebire de alte animale domestice, nu face murdărie în casă, mănîncă doar odată pe lună şi o ajută prin prezenţa sa tăcuta, la aprofundarea studiilor. În schimb, părinţii ei îl evită şi poate pe bună dreptate...

În... vizită

Întorcîndu-se în locuinţa sa, Lennart Persson, din Göteborg, a constatat cu surprindere şi mare spaimă ca în chiuveta de la baie se odihnea un... boa constrictor în lungime de 1,5 m. Alertaţi imediat, poliţiştii de la postul din apropiere nu au dat curs apelului, considerîndu-l drept o farsă. A fost chemat un instalator, dar la sosirea sa reptila dispăruse. Persson a răsuflat uşurat. A doua zi însă, Persson a găsit şarpele în locul său preferat, chiuveta din baie. Pînă la urmă, intrusul a fost prins de un expert de la grădina zoologică. De fapt reptila aparţinea unui „colecţionar" ce locuia în acelaşi imobil şi profitînd de absenţa stăpînului său care l-a lăsat în baie, a pornit să-şi viziteze vecinii, folosind conductele de canalizare.

●

O cobră destul de mare s-a strecurat şi în baia unei locuinţe din localitatea Kadjanga (în statul malayezian ▶

Selanghor). Neputînd, bineînţeles, intra pentru a face un duş (cobra fără îndoială nu le-ar fi permis!) locatarii disperaţi au recurs la ajutorul pompierilor, care au reuşit să prindă şarpele şi să-l evacueze. Oricît de senzaţională, întîmplarea nu este singulară, în regiunea respectivă. Se citează dese apeluri ale orăşenilor la serviciile pompierilor (nu numai în cazurile de incendiu). În ultima vreme pompierii au evacuat din locuinţele oamenilor mai multe cobre, cîţiva pitoni şi alţi şerpi veninoşi.

La pîndă

Un pasionat vînător din Mozambic a plecat odată să vîneze potîrnichi în regiunea Porto Henriques. Zărind o potîrniche care trecea printr-un luminiş, vînătorul a ochit şi a tras. Mare i-a fost însă mirarea constatînd că, în loc de pasăre, cade un boa, lung de 4,5 metri. Reptila stătea la pîndă în copac, în aşteptarea prăzii. Glontele destinat potîrnichii nimerise în capul şarpelui.

Răzbunare!

Este ştiut că şarpele ghiurza mănînca cîrtiţele. Iată însă ce s-a întîmplat la crescătoria de şerpi din Taşkent. Şerpii au fost lăsaţi peste iarnă în voliere de vară. Pentru a-i adăposti de frig s-au folosit gropile de vară, acoperite cu un capac de lemn şi în care s-au pus paie pentru a fi mai cald. În afară de aceasta, s-au amenajat pentru perioada de iarnă şi nişte celule speciale din cărămidă. Primăvara, cînd s-au deschis gropile şi celulele, s-a constatat că intrările şi gropile în care se aflau şerpii au fost astupate cu pămînt. Astfel, cîrtiţele scoţînd din vizuinele lor o mare cantitate de pămînt, au îngropat şerpii de vii.

Dispariţii misterioase

De mai multă vreme, păstorii din regiunea Kavalla (Grecia) se plîngeau că le „dispar" oi, dar în ciuda pîndelor organizate şi a cercetărilor făcute vinovatul nu putea fi deloc descoperit. Spre surprinderea celor interesaţi, pînă la urmă s-a dovedit, însă, că „hoţul" era un şarpe enorm care a putut fi depistat şi ucis numai pentru că, într-o bună zi, a părăsit zona lui de vînătoare şi a intrat în incinta unui şantier. Reptila, de dimensiuni cu totul neobişnuite pentru zona respectivă, avea nu mai puţin de şapte metri lungime şi 80 de kilograme, rivalizînd cu cele mai mari exemplare de pe glob (şarpele Anaconda din Amazonia nu trece de şapte metri, iar pitonul din Malayezia, cea mai mare reptilă cunoscută astăzi, ajunge pînă la zece metri lungime şi 100 kilograme). Acest şarpe era de fapt „lupul" păgubitor!

B. MIHAI

Ştie el oare că tu aştepţi un ou?

— Ţi-am spus doar să nu-ţi cumperi un cîine de circ!

Caznele începutului

Rudolf BIEGA

În grupa noastră de vînători-rățari, s-a pripășit de la o vreme un zdrahon de moldovean, pe nume C.Gh., administrator al spitalului din localitate. Hîtru, bun de snoave și veșnic bine dispus, ne-a cîștigat repede simpatia și a fost adoptat de întreaga grupă. Mai tîrziu, anecdotele și povestirile sale cu sau fără perdea, în dulce grai moldovenesc, ne-au făcut mai ușoare nopțile de veghe pe grinduri sau maluri de ape, cînd bruma cădea groasă cît palma și focul pîlpîia anemic, întreținut de către un ciot de salcie.

Într-un început de toamnă, aflînd noi că sînt multe rațe pe bălțile de la Enisala din preajma Babadagului, s-a făcut rapid convocarea grupei, s-au pus la punct amănuntele, au intrat în funcție periuțele pentru cei cu funcții mai acătării și unul mai sensibil s-a oferit să pună la dispoziție o dubiță TV, pentru transport. A doua zi, ne-am înghesuit claie peste grămadă într-o mașină veche și amărîtă, cu genți, arme și raniță și după ce șoferul ne-a tescuit bine cu ușa din spate ca să o poată închide, am pornit cu maximum de viteză (cam 60 km la oră). După cîțiva zeci de kilometri ne-au amorțit picioarele în așa hal, încît nu le mai simțeam și nimeni nu ar fi putut jura care e piciorul lui. În huruitul motorului și zdrăngănit de tablă veche, am auzit o voce rugătoare; „Ia matali pișiorul ista, să-l pot mișca pi-al meu"! Numai că „pișiorul" în cauză era chiar al moldoveanului, — fapt care a stîrnit o furtună de rîsete, iar el a tăcut rușinat. Și au mai trecut două ore bune, în glume și priviri fugare pe cadranele ceasornicelor, fără mofturi și fără mormăieli. Am juns devreme la Enisala și prima măsură luată a fost aceea de a găsi un vînător localnic, pentru a ne arăta locurile. L-am găsit repede și cînd a venit la mașină, am văzut un omuleț mic de stat, care ne-a cercetat atît cu ochii cît și cu vorba și s-a învoit să meargă cu noi. Moldoveanul nostru, l-a și botezat, zicînd; „Bini că am găsit piratul ista". Bietul om era neras cam de multișor, avea pe cap o căciulă roasă ca o comifalcă grecească și doi ochi care te sfredeleau pînă în adîncul sufletului.

Ne-a dus imediat la baltă și a scos dintr-un ascunziș de papură o bărcuță de lemn, meșterită de el, cît o copaie de mică, pe care am privit-o sceptic. Ne-am dat jos bagajele din mașină și fiecare cum s-a priceput și-a pus în ordine sistemul osos. Atunci l-am văzut mai bine pe noul nostru tovarăș, nou în grupă și nou vînător. Era îmbrăcat cu un costum de culoarea brotăcelului, cu armă lucitoare, cu cartușieră scîrțietoare, de care era prins un cuțit cu plăsele de corn. Purta o pălărie de vînător, cu pene și trofee de mă întreb și azi de unde o fi luat-o așa împodobită. Avea pe umăr o geantă cu cartușe și am judecat eu că avea cam multe de vreme ce muta geanta cînd pe un umăr, cînd pe altul. Nu știu cine, văzîndu-l așa falnic, ca un personaj de operetă, a zis; „Uite-l pe Giony!" și Giony i-a rămas numele între noi.

Între timp, „piratul" cără cu „copaia" lui cîte un vînător și-l așeza pe cîte un plaur, într-un ghiol mare. Eu am fost ultimul și am avut loc față în față cu C. Gh.

Soarele, în apus, se reflecta în apa lacului, înfiorată de o adiere abia simțită. În marginea dinspre răsărit a lacului, de pe o ridicătură pleșuvă, ce va fi fost cîndva un falnic vîrf de munte, se profilau pe cerul încă luminos, într-un gest de rugă mută, zidurile ciuntite, negre și roase de vreme ale cetății Heracleea, care a

străjuit secole de-a rîndul întinderea de apă a Razelmului, în aşteptarea corăbiilor care veneau din îndepărtatul Corint.

Pe poteca ce cobora şerpuind, de la cetate spre lac, venea încet un om şi pentru moment, am avut viziunea umbrei rătăcitoare a vreunui călugăr din veacuri îndepărtate, murmurînd, în barba-i stufoasă, o rugăciune.

Un dubleu sonor al vecinului meu C.Gh. a risipit vraja acelor clipe şi am putut vedea că jocul de raţe a început.

Raţe mici şi mijlocii, cu zbor săgetat, coborau în picaj spre inima ghiolului, zburau apoi razant pînă la capăt şi se întorceau prin faţa lui C.Gh., care le întîmpina cu dubleuri atît de rapide, încît aş fi jurat că nu trăgea decît un singur foc. De căzut însă, nu cădea nici o raţă; se catapultau în văzduh ca nişte minireactoare, şi cîte una, poate mai curioasă, făcea cale întoarsă fiind întîmpinată iar de către un dubleu. Era încă lumină şi vedeam, ros de invidie, jocul raţelor care pe mine mă ocoleau. C.Gh. a tras multe cartuşe şi priveam aproape absent către el, cînd am observat ceva ciudat. După fiecare dubleu, ducea o mînă la buzunarul de la piept al bluzei — apoi la gură, se apleca, lua apă cu mîna şi o ducea din nou la gură. Am privit multă vreme aceste gesturi ca de ritual păgîn, însă nu le-am putut desluşi rostul. Cînd paza de seară s-a terminat, „piratul" ne-a scos la mal în ordine inversă, aşa că eu am ieşit primul, urmat de C.Gh. Nu mică mi-a fost mirarea să văd că, în loc de pălărie, avea capul înfăşurat într-un turban gros din tifon (luat din stocul supranormativ al spitalului), care-i dădea un aer de prinţ indian.

M-a privit lung şi m-a întrebat sfios; „Nu ti doare capul, că mie simt că-mi plesneşte di atîtea focuri, deşi am luat vreo zeşi piramidoani". Abia acum am înţeles rostul acelui ritual. Nu a aşteptat răspunsul meu şi ţinîndu-şi capul între palme, a completat ca pentru sine: „mari cazнă, bre omule".

L-am privit cu simpatie şi nu i-am mai răspuns, pentru că mi-am adus aminte de caznele propriului meu început de vînător-răţar.

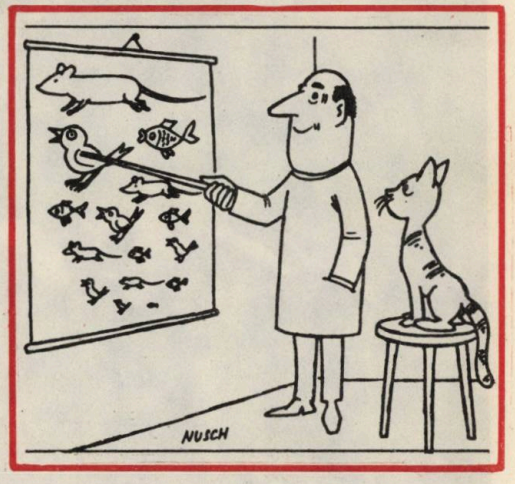

Ştiaţi că?

...în anul 1980 s-au înregistrat în întreaga lume un număr de 1962 coliziuni între avioane de diverse tipuri şi păsări? 15% dintre aceste accidente au avut urmări grave, încheindu-se chiar cu prăbuşirea aparatului. Peste 55% din ciocniri s-au produs sub înălţimea de 30 m.

...15 specii diferite de papagali Ara, cei mai mari şi mai frumos colorati dintre papagali, trăiesc în America de Sud?

...cele două continente americane — între Ţara Focului şi Alaska — sînt populate cu nu mai puţin de 319 specii de păsări colibri?

... în întreaga lume trăiesc un număr de 43 specii de păsări ale paradisului, din care 38 specii pot fi întîlnite pe o singură insulă, Noua Guinee?

...după o muncă intensă de cinci ani, la care au participat un număr de peste 2.500 observatori, s-a încheiat prima încercare de cartare a celor aproximativ 720 specii de păsări care populcază continentul australian? În cursul acestei acţiuni 22 ornitologi, îmbarcaţi în 11 jepuri, au străbătut din nou vastele teritorii deşertice din vestul continentului, zonă prin care de la sfîrşitul secolului trecut — de la primele cercetări deci — n-a mai călcat picior de om.

...o pisică sălbatică parcurge în medie, în cursul unei nopţi, desigur că în căutare de hrană, un drum lung de 3—5 km? În cazuri excepţionale, au stabilit cercetătorii sovietici, această distanţă poate depăşi cu mult media normală.

M.B.

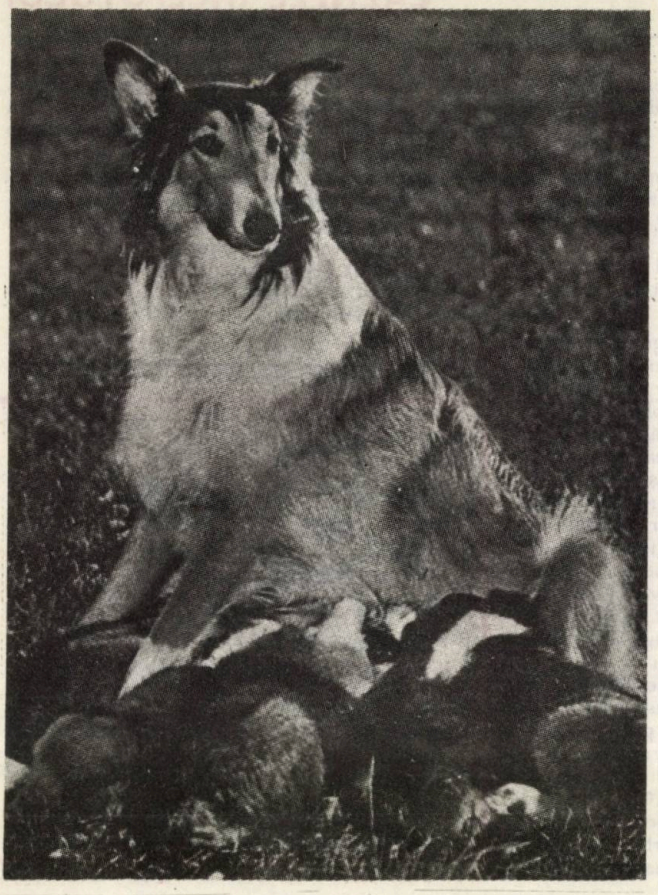

ANIMALELE ȘTIU

SĂ NUMERE!

Animalele posedă darul de a calcula sau de a număra, comparabil, cel puțin, celui ce caracterizează anumite triburi care trăiesc în stare sălbatică.

Astfel, în Scoția, ciinele ciobănesc ajunge să aprecieze numărul oilor pe care le are în pază. Unul dintre ei, de exemplu, mîna spre locul de baie, fără a fi instruit, grupuri de cîte zece oi odată, niciodată mai multe sau mai puține.

Un cioban pe care l-am cunoscut putea să comande ciinelui său să-i aducă trei oi din turma care se afla la oarecare distanță.

Ciinele meu, pe vremea cînd eram păstor, știa perfect de bine numărul animalelor turmei mele; el participa la adunarea lor, fără a omite una singură și dacă vreuna dintre ele lipsea la apel, pleca peste tot în căutarea ei și nu avea astîmpăr pînă n-o găsea.

Un ciine de vînătoare nu ignoră numărul păsărilor împușcate de stăpînul său.

Sînt ciini care știu să socotească numărul gărilor de cale ferată care au trecut, sau numărul opririlor de tren, pînă la o anumită stație, unde coboară singuri, acea gară fiind a lor.

Un șoarece, căruia i s-au luat nouă șoricei, a revenit de nouă ori pentru a-i căuta și duce unul cîte unul, după al nouălea nemairevenind, știind că numărul puilor săi era complet.

Este cert că unele animale printre care calul, corbul, ciinele și măgarul posedă noțiuni de apreciere a numerelor, este adevărat limitate, dar reale.

Mai mult, animalele posedă o minunată cunoaștere a timpului și a scurgerii sale și ei acționează conform acestei cunoștințe, nu ca oamenii, ci prin alte căi numai de ei știute.

Astfel, vrăbiile, mierlele, cintezoii vin la ore precise pentru a găsi hrana care li se distribuie. Ele merg și stau printre tufișurile sau arborii grădinii, așteptînd cu răbdare ora și persoanele care au obiceiul să

▶

le dea fie grîu, fie firimituri de pîine, sau așteaptă deschiderea unei ferestre unde va apare persoana care să le ofere ceva. Atunci ele vin, se așează pe iarbă sau pe cărare și se pun să ciugulească firimiturile căzute de pe mese.

Un cîine vizita o brutărie, în fiecare dimineață cînd orologiul bătea ora opt, în afara zilei de duminică!

Caii, folosiți pentru a încărca și descărca vagoanele, știau perfect de bine timpul cît durează munca lor, numărul de ore în timpul cărora erau chemate la treabă, nechezînd apoi către stăpînii lor cînd sosea momentul să-și primească tainul.

Cîinii care conduc cerșetori orbi, știu orele la care trebuie să se posteze la ușile bisericilor.

Este verificat faptul că numai la anumite ore cocoșii își lansează cucurigul lor, lumina artificială sau obscuritatea neafectînd regularitatea și periodicitatea cîntatului lor.

Durata somnului stăpînului lor este estimată corect de anumiți cîini sau păsări, și, dacă acesta depășește acest timp, ei îl scoală.

Se știe că oile și vacile, în pășuni, se adună în mod spontan, la o anumită oră, la apusul soarelui, și vin de departe la porțile stăpînilor lor, așteptînd să fie conduse la adăpostul lor pentru noapte.

Mulți cîini cunosc zilele săptămînii, mai ales în raport de ziua de duminică, pe care ei o recunosc ca pe o zi de odihnă, fiind marcată prin anumite acțiuni pe care stăpînul lor le efectuează sau nu, prin încetarea anumitor treburi, prin vizite, plimbări etc.

Anumiți cîini recunosc sosirea duminicii ca fiind ziua cînd sînt reținuți în cușca lor și de aceea se ascund încă de sîmbătă și dispar înainte de a fi închiși!

Se cunoaște cazul acelui cîine care se prefăcea bolnav într-o anumită zi a săptămînii, pentru că aceasta era ziua cînd i se făcea baie, pe care el n-o iubea deloc.

●

Bob știe perfect de bine că în toate zilele, cu excepția duminicii, stăpînii săi pleacă dimineața, fiecare la lucrul lui, se întorc la prînz și pleacă din nou după două ore, pentru a reveni seara, cînd el poate, în sfîrșit, să le arate pe deplin atașamentul lui. Iar duminica, el știe foarte bine că este o zi de sărbătoare, de ieșit la plimbare de-a lungul malurilor Senei și chiar la baie. De îndată ce pendula a bătut ora patru, animalul părăsește mingea sa de joacă, fotoliul sau bucătăria și se îndreaptă spre ușa de ieșire, de-a lungul căreia se culcă; Bob se pregătește astfel să ia și el aer; el știe că și stăpînii lui vor face la fel și îi așteaptă, sigur fiind că nu vor întîrzia să-i puie lesa, această lesă pe care o urăște și o iubește în același timp...

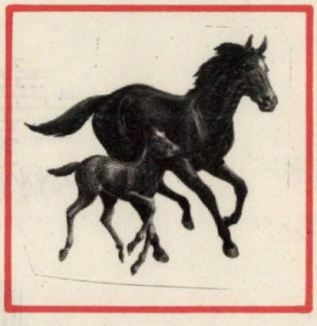

Directorul poștei din Fontainebleau avea un cal numit *Bijou* care, în zilele de luni și sîmbătă, avea de făcut o muncă mult mai dură decît în celelalte zile ale săptămînii. Pentru a-i da curaj, era ospătat, în aceste două zile, cu un tain suplimentar de ovăz. Această rație îi era oferită încă de dimineață, cînd venea de la adăpat. Luni și sîmbătă, înapoindu-se de la adăpătoare, el începea să necheze pînă cînd era servit. Cîteodată, fiul stăpînului îl păcălea, mergînd cu vasul de ovăz gol în mînă, pînă în grajd. Atunci *Bijou* îl urma, crezînd că-și găsește porția acolo; el ieșea însă de îndată, nechezînd cît mai frumos pînă i se aducea rația sa. În celelalte zile ale săptămînii, revenind de la adăpat, el intra liniștit în grajd, fără a cere ceva. Calul nu se înșela niciodată asupra zilelor de luni și sîmbătă, ceea ce dovedește că știa să calculeze numărul zilelor.

●

Un pelican îmblînzit, ale cărui aripi au fost tăiate și care, în consecință, era incapabil să zboare la pescuit pentru subzistența sa, era dependent pentru aceasta de peștele pe care pescarii din port i-l ofereau. Dar cum duminica nu era o zi cînd oamenii mării plecau cu barca în larg, pasărea era forțată să postească. Pelicanul sfîrși prin a căpăta o asemenea conștiință de această zi de post forțat încît, spre deosebire de celelalte zile ale săptămînii, cînd se ducea regulat pînă în micul port să aștepte întoarcerea bărcilor cu pește, în cea de a șaptea zi el nu se mișca din copacul unde se afla urcat.

(„La vie des bêtes")

SE CAUTĂ UN BRACONIER

— Ce-i de făcut? Anul se termină — şi nici un braconier! Uzina a poluat apa riului, iar braconierii s-au mutat în altă parte! exclamă îngrijorat inspectorul şef al pazei piscicole.

— Da! Şi nici bilanţul anual nu se va putea încheia cu bine. Ce fel de bilanţ... şi încă anual, fără braconieri! Este posibil să ne şi comprime schema! oftă pur şi simplu subalternul, cu grad de inspector.

— Nici nu mai ştii cum să te descurci, continuă inspectorul şef.

— Ar trebui totuşi să facem ceva. De exemplu, să ne înţelegem cu un braconier oarecare, căruia să-i avansăm un sutar şi pe urmă să-l amendăm exact cu o sută de ruble! propuse inspectorul.

— Ar fi o idee! Să-i cumpărăm nişte peşte congelat, că proaspăt tot nu se găseşte, apoi i-l confiscăm, îl amendăm cu un pol, pe care desigur tot noi să i-l dăm; şi astfel bilanţul ne va ieşi şi prin urmare nu vom mai fi nevoiţi să suferim rigorile reducerii de personal.

— Dar, interveni inspectorul, peştele este atît de congelat încît nu-l putem înmuia şi nici înviora!

— Evrica! Hai să-i dăm atunci un peşte naturalizat de la muzeul oraşului şi pe urmă îl vom confisca sub formă de peşte viu! propuse inspectorul şef.

— N-o să ni-l dea; la ei în muzeu e unicat! oftă pur şi simplu inspectorul.

— Atunci... tot unul congelat, pe care să-l stropim cu parfum marca „Pescarul" şi apoi confiscăm... mirosul! zise inspectorul şef.

— Braconierul nu va cădea de acord: nevastă-sa ar putea bănui că o înşeală, ducîndu-se la întîlnire cu altă femeie! fu de părere inspectorul. Soţiile lor sînt foarte geloase. Asta o ştiu eu în mod precis. Îi cunosc destul de bine!

— Dar... ce-ar fi dacă i-am arunca nişte alge şi pe urmă să le confiscăm? spuse într-o doară inspectorul şef.

— Ei, asta-i ideea care ne trebuie! sări bucuros inspectorul. Mi se pare că au mai rămas cîteva pe fundul riului. Trebuie însă să ne grăbim, căci şi ele, curînd, se vor transforma în gaze lacrimogene!

(din revista „Crocodil")

MATTY

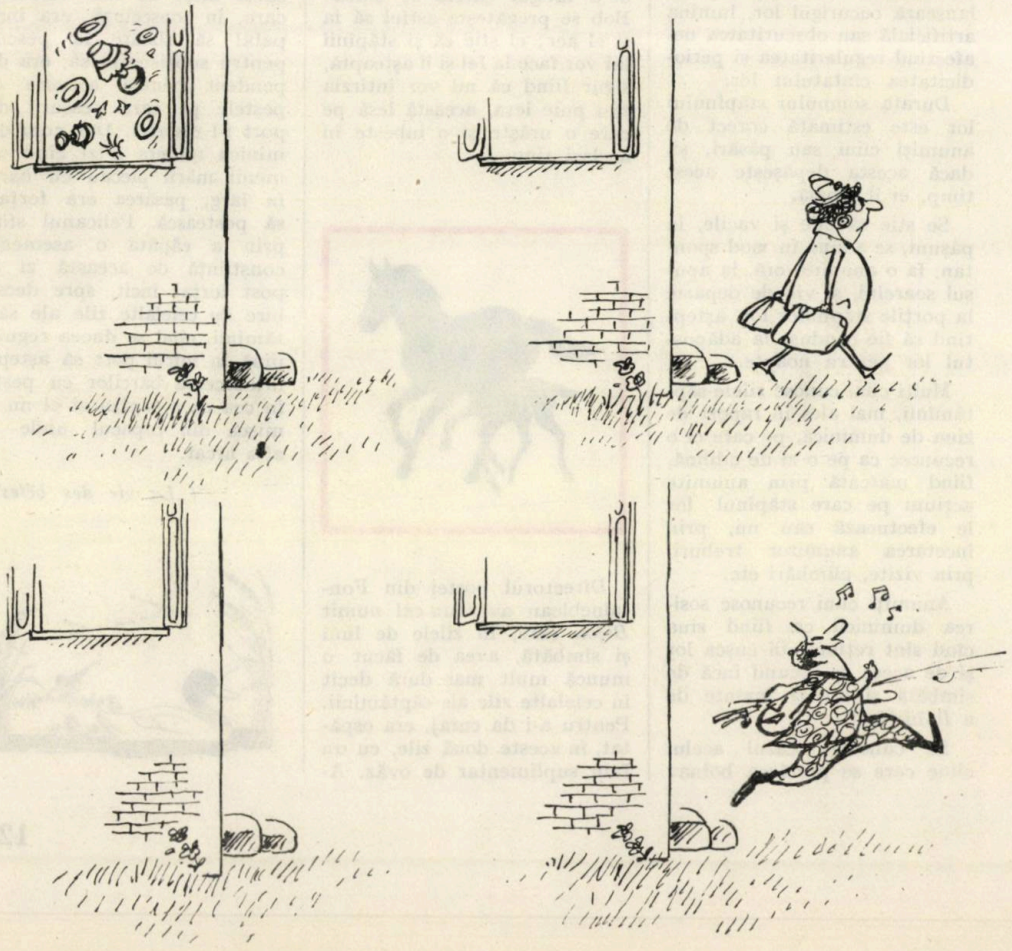

DIN VIAȚA ANIMALELOR

Sub îndrumarea organizației „Otter Trust" (Anglia) s-a organizat recent un recensământ al vidrelor de pe întreg globul pământesc. Desigur că rezultatele nu pot fi decît aproximative și orientative, pretutindeni fiind însă evidentă scăderea alarmantă a efectivelor tuturor speciilor de vidră. O singură rază de lumină: în Europa de Sud și Sud-Est efectivele relativ bogate (?) se mențin încă stabile.

*

Autoritățile orașelor australiene Campion și Walgoolan au hotărît să declanșeze „război" împotriva păsărilor emu al căror număr era socotit prea mare, acești struți africani fiind socotiți concurenți la hrana oilor. Trupe ale artileriei imperiale australiene sub comanda unui maior, împreună cu o mulțime de călăreți dintre localnici, echipați cu puști, pistoale și două mitraliere, cu 10.000 cartușe, au încercat o mișcare de învăluire a „inamicului", scontînd să răpună în jur de 20.000 păsări emu. Pare-se că vigilentele păsări erau mai stăpîne pe tehnica de luptă și camuflaj, de mascare și inducere în eroare a adversarilor, „războiul" încheindu-se cu doar... 12 păsări emu ucise.

*

În urmă cu aproximativ 100 de ani, în ținutul Lüneburger Heide din R. F. Germania păștеau încă peste 770.000 oi. Azi numărul lor s-a redus la 10.000, meseria de cioban — pentru care nu se prea găsesc amatori! — fiind una dintre cele mai bine retribuite în acel ținut. A crescut în schimb formidabil numărul de cerbi și căprioare, vînatul de bază al ținutului.

*

În India trăiesc în prezent încă aproximativ 2.000 bivoli sălbatici, dintre care doar 400 duc o viață relativ sigură, în marea rezervație naturală Kasiranga. Bivoli domestici există în India în număr de peste 45.000.000!

Efectivul de animale de pradă din marele Parc Național Serengeti, care se întinde pe o suprafață de aproape 75.000 km², este apreciat la: 250 gheparzi, 1000 leoparzi, 2000 lei, 3000 hiene și o sumedenie de alți prădători mai mici.

*

În urma intensei urmăriri la care este supus din partea băștinașilor din India, numărul gavialilor — o specie de crocodili care atinge 6 m lungime și se hrănește aproape exclusiv cu pește — din fluviul Gange, a scăzut sub 50 de supraviețuitori.

*

Presiunea dezvoltată de fălcile unui crocodil mare poate atinge valori de-a dreptul fantastice. Au fost măsurate pînă în prezent valori echivalente unei presiuni de 13.000 kg!

*

Între anii 1945—1982 au fost defrișate 60% din pădurile ecuatoriale ale continentului african.

În Anglia se cunoaște o colonie de stîrci datînd încă din anul 1293 și alta din 1497, iar în Saxonia de Jos una din anul 1305.

*

Foarte rar se întîmplă ca păsările care trăiesc în libertate să atingă vîrsta biologică maximă. Majoritatea mor ucise de animalele sau păsările de pradă care le vînează. Limita longevității se poate stabili numai la păsările care trăiesc în grădini zoologice. Astfel, s-a constatat că acolo pelicanul și flamingul trăiesc pînă la 30 de ani, iar graurul, pițigoiul și sticletele — pînă la aproape zece ani.

*

În R. F. Germania numărul pisicilor sălbatice este estimat ca fiind, în cel mai fericit caz, de aproximativ 250 exemplare fiind strict ocrotite. Numărul pisicilor hoinare depășește în schimb cu mult cifra de 100.000! Care o fi oare situația la noi?

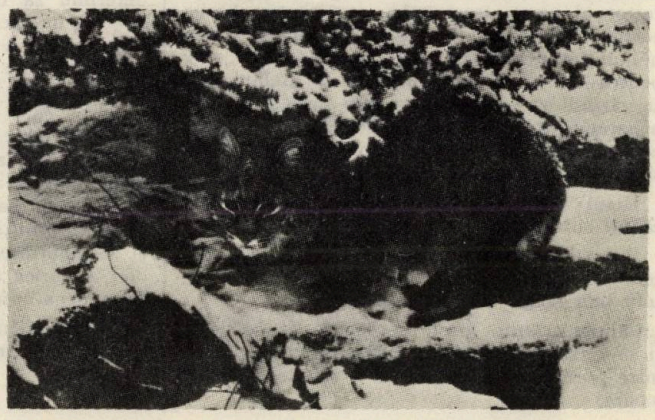

SIMȚUL MORȚII

Insectele care trăiesc în familie transportă morții lor în afara locuinței. Astfel, furnicile nu se mulțumesc numai să acorde morților lor un interes deosebit, ci le dau, în felul lor, ultimul omagiu. Există, într-adevăr, veritabile cimitire de furnici, situate în general la mică distanță de furnicar; sînt locuri speciale rezervate exclusiv acestei destinații, unde cadavrele sînt transportate și depozitate în ordine. Este adevărat că furnicile nu acționează la fel cînd e vorba de cadavrele inamicilor lor, uciși într-o dispută individuală sau colectivă; aceștia sînt pur și simplu abandonați. De altfel, aceste ceremonii funebre nu sînt unice în regnul animal.

Un cultivator din Bassigny, cantonul Haute-Marne, cumpărase o cireadă de boi, pe care o duse la locul de pășunat. Într-o zi, merse s-o viziteze. De departe, el zări patru dintre acești boi adunați în jurul unui al cincilea, care era culcat pe iarbă. Acesta avea o atitudine bizară și boii care-l înconjurau erau mai imobili, mai contemplativi decît le este obiceiul în astfel de situații. Țăranul se apropie și văzu că boul în jurul căruia ceilalți făceau cerc era mort. Confrații lui aveau aerul de a-l veghea. Cultivatorul avu mare grijă să împrăștie fidelii gardieni, care păreau că se uniseră pentru a se apăra împotriva morții.

Pierre Loti, în a sa *Carte a milei și a morții* descrie neliniștea unui bou, singurul supraviețuitor al unei cirezi îmbarcate pentru hrana echipajului unei nave, asistînd la moartea ultimului dintre confrații săi. El întoarse încet capul pentru a-l urmări cu privirea sa melancolică și văzînd că este condus spre același loc de nenorocire unde pieriseră și ceilalți, el înțelese; o licărire apăru atunci în capul său de animal și scoase un muget de disperare.

Ursul rămîne gemînd alături de puii săi căzuți sub glonțul ucigător.

Pisicile și cîinii, în momentul morții, au obiceiul să se retragă, spre a-și trăi agonia într-un colț îndepărtat al locuinței lor.

Cămila, rănită grav, se separă de celelalte și se retrage într-un loc pustiu, unde se culcă între pietre, așteptînd fie să se vindece, fie să moară.

Păsările muribunde evită lumina zilei și caută locurile cele mai întunecate.

Se spune că un elefant tînăr, în vîrstă de zece ani, rămăsese lîngă mama sa căzută sub focurile vînătorilor și o mîngîia plîngînd, pentru a o îndemna să se scoale. Un alt elefant, mai tînăr decît precedentul, dădu semne de mare amărăciune după ce mama sa fusese ucisă. El alerga în jurul ei țipînd și încercînd zadarnic s-o ridice cu mica lui trompă.

„Fiul meu, inginer aeronaut — îmi scria o ascultătoare a emisiunii mele de la radio — făcînd un stagiu de antrenament, își găsi moartea în cursul unui zbor. El iubea animalele și în mod deosebit pisicile. Adesea plecat, el venea cînd avea timp în casa noastră, împreună cu tînăra sa soție și copilul. Aveam o pisică neagră care, din cauza absenței fiului meu, îl cunoștea puțin. Două luni înaintea accidentului care-l costă viața, a trebuit să mă despart de soțul meu și din această zi pisica evită să mai intre în casă, mulțumindu-se a rătăci prin grădină și neacceptînd hrana decît în afara casei. În chiar dimineața cînd avionul fiului meu se sfărîma de sol, exact la ora cînd avu loc accidental — am aflat-o după aceea — pisica intră în casă, pătrunse într-o cameră unde ea mai înainte nu intra niciodată și care era cea unde fiul meu lucra și se odihnea sări pe divanul acestuia și începu să scoată miorlăituri groaznice. Am încercat în zadar s-o determin sa coboare de pe divan; animalul revenea de fiecare dată și reîncepea țipetele sale tînguitoare. A trebuit, în final, s-o izgonesc".

„Ce trebuie să conchidem? întreabă ascultătoarea mea. Că animalele au o viziune a faptelor pe care noi n-o avem? Că ființele cînd pier, mai ales de o moarte violentă, revin sub o formă invizibilă în fața ochilor noștri în locul unde ei au trăit cel mai mult timp? Nu știu, dar în cazul de față, un animal a văzut sau a presimțit ceea ce inima mea de mamă și sensibilitatea mea n-au putut percepe. Vă ofer, în orice caz, acest fapt veridic și vă las grija de a-l interpreta".

În ceea ce mă privește, mi se pare că e vorba aci, în interpretarea acestui fenomen, de vi-

▶

ziune, de telepatie la mare distanță. Anumite animale au făcut dovada că sînt dotate cu un simț care nouă ne lipsește. Sensibilitatea lor este de o bogăție și de o finețe infinit superioare față de ale noastre, întinzîndu-se pe vastul cîmp al energiilor fizice și psihice ale lumii și cărora înțelegerea noastră le ignoră limitele.

Se citează cazul unei rîndunici care muri în timp ce oua. Masculul se învîrtea de ici-colo și scotea țipete care-ți făceau milă. Chiar după ridicarea cadavrului, el nu încetă să repete țipetele sale. Cînd nu mai fu auzit, cineva se apropie de cuib și îl găsi dînd din aripi, întins pe fundul cuibului. A fost luat și se încercă să fie readus la viață: încercare inutilă; cîteva ore mai tîrziu el pieri.

Exemplele despre cîini care au pierit de disperare în urma morții stăpînului lor sînt numeroase. Uneori ei se aruncă asupra corpului neînsuflețit și scot urlete tînguitoare, urlete de moarte cum se spune, și urmează convoiul funebru pînă la cimitir, unde rămîn pe mormînt și pier de multe ori acolo, refuzînd orice hrană.

Se cunoaște chiar cazul unui cîine care a murit de durere, după decesul unei leoaice, al cărei tovarăș fidel era.

O maimuță muri, în timp ce masculul rămase îndurerat și inconsolabil. El mîngîie mult timp cadavrul perechii lui și cînd se convinse de moartea acesteia, își puse laba la ochi și rămase astfel fără să miște, fără să se hrănească, pînă cînd pieri și el.

La antilope, supraviețuitorul rămîne totdeauna cîtva timp lîngă perechea sa moartă, scoțînd gemete sfîșietoare. În aceleași circumstanțe, gazela e ca și paralizată de groază și aleargă continuu în jurul cadavrului. Se știe, de asemenea, că păsările așa-zise „inseparabile" nu supraviețuiesc decît foarte rar morții perechii lor.

●

Animalele au deci percepția distinctă a ceea ce este viață și ceea ce este moarte. Cunosc cazul unui cîine care vrînd să aporteze stăpînului său două rațe sălbatice rănite și fiind stînjenit de mișcarea lor, omorî una dintre ele, o depuse pe pămînt și reveni apoi s-o caute, după ce aportase pasărea vie. Un alt cîine care aporta o potîrniche rănită, întîlni o alta în drumul său; el nu putea s-o captureze pe aceasta fără a o abandona pe cealaltă și de aceea o omorî pe prima, pentru a le putea apoi aporta pe amîndouă.

Se cunoaște cazul a două maimuțe care au simulat perfect toate simtomele agoniei și ale morții, pentru a inspira încredere unor corbi, deoarece una dintre ele fusese deposedată de hrana sa de către aceste păsări, asupra cărora ele s-au repezit brusc, de îndată ce reușiră să le atragă și pe care apoi le jumuliră în toată regula.

Un elefant capturat, se lăsă să cadă, prefăcîndu-se mort. I se luară fildeșii și cadavrul său fu abandonat, dar pahidermul se ridică imediat cu cea mai mare iuțeală și fugi să se refugieze în junglă, strigînd cît îl ținea gura.

Ciocîrlia, cristeiul de pămînt și alte păsări au aceeași comportare.

O maimuță urlătoare, o femelă, grav rănită, transporta puiul ei. Ea se opri un moment pentru a arunca puiul, cu ultimele sale forțe, într-un desiș de pădure, pentru a-l sustrage astfel urmăririi vînătorului. O altă maimuță, lovită mortal, coborî pînă pe creanga cea mai de jos a arborelui, unde se opri o clipă și arătă vînătorului rana sa sîngerîndă, după care, cîteva clipe mai tîrziu, ea sucombă.

Un tînăr avocat din Lille, vînător pasionat, își dorea mult o cățea pe care stăpînul ei refuza s-o cedeze, cu toate că aceasta nu mai vîna, fiind prea bătrînă. Într-o zi, cîștigînd un proces pe care bătrînul i-l încredințase, acesta-i donă cîinele, în semn de recunoștință.

Într-o zi, cățeaua dispăru de acasă chiar în ziua deschiderii vînătorii. Stăpînul său o căută zadarnic. Ea reveni însă a doua zi, slabă, plină de noroi, cu limba scoasă. Cîteva zile mai tîrziu, misterul dispariției sale se lămuri. Ea fusese plecată la o distanță de 15 km, pentru a regăsi vechiul său stăpîn, pe care nu-l mai văzuse de patru ani și care se afla pe moarte. Ea deschise poarta, sări în pat și nu se mai mișcă, lingînd mîinile bătrînului ei amic pe patul de agonie. Cînd acesta muri, animalul scoase un urlet prelung, după care, ca și cînd și-ar fi îndeplinit datoria, reveni la avocat. Telepatie, presimțire a morții, înțelegerea necunoscutului, cunoașterea invizibilului? Ce nume să-i dăm acestei facultăți?

Această cunoaștere anticipată a morții ne-a fost demonstrată în mod evident de către cîinele pictorului Marcel Maugin. Acesta din urmă a murit subit de o embolie. Cu o zi înaintea morții, atunci cînd nimic nu prevedea pentru artist un sfîrșit tragic atît de apropiat, cîinele începu să urle într-un fel aparte. „Ce vrea să spună oare acest animal murdar? se întrebă M-me Maugin, gonindu-l din bucătărie, unde el venise să-i anunțe teribila veste. A doua zi, pictorul era mort.

Elian-J. FINBERT

(„La vie des bêtes")

GORILA

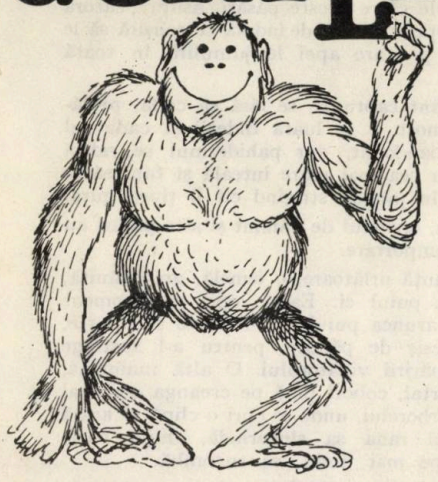

După ce a avut timp îndelungat reputația unui animal feroce, pe care-l evitam cu grijă sau pe care trebuia să-l ucidem cînd îl întîlneam, gorila din zilele noastre este considerată ca fiind un animal puțin agresiv, cînd trăiește în libertate. Unii zoologi au reușit să urmărească îndeaproape viața familiei celui mai mare dintre antropoizi, fără a întîmpina greutăți. Bineînțeles, trebuie să te arăți foarte discret, să nu te faci prea văzut, să eviți să barezi trecerea marilor maimuțe și să bați în retragere, în vîrful picioarelor, cînd se enervează. S-a putut astfel demonstra pînă la ce punct gorilele sînt pașnice, iar grupul familial care le cuprinde este scutit de certuri și de scandaluri, cum este cazul la cimpanzei și la alte maimuțe. Bătrînele gorile-masculi, care se recunosc după obezitatea lor, după părul gri al spatelui, precum și prin faptul că nu mai urcă în arbori, care n-ar putea susține greutatea lor de peste 200 kg, rămîn capi de familie pînă la moartea lor. Masculii mai tineri, femelele de toate vîrstele și puii trăiesc sub protecția sa.

Mica trupă se deplasează încet prin deasa pădure ecuatorială, căutînd crengile fragede, fructele, mugurii și frunzele cu care se hrănesc. Seara, își instalează un fel de cuib, unde se culcă pe un covor de frunze, cuib pe care-l abandonează a doua zi dimineață, căci este murdărit de dejecțiile lor din timpul nopții. În caz de pericol, sau chiar numai de neliniște, masculii bat „toba" în piepturile lor largi cu pumnii închiși, se strîmbă și mîrîie feroce, schimbîndu-și greutatea corpului de pe un picior pe altul, spectacol care face să bată în retragere pe oricine, chiar pe cei mai curajoși, asupra cărora se îndreaptă furia animalului...

Bineînțeles, împinsă de exasperare, gorila va sfîrși prin a ataca cu adevărat și contactul cu ea ar fi în mod cert îngrozitor, dată fiind forța sa aproape fără limite. Dar, asemenea cazuri extreme sînt foarte rare. De obicei, satisfăcute de a i înfricoșat pe cei inoportuni, marile gorile dispar încet în desișul pădurii.

Este imposibil de a contempla o gorilă într-o grădină zoologică fără să te gîndești la toate aceste lucruri... Melancolia, tristețea cea mai intensă se citesc în privirea lor posomorîtă. Pipăind lanțul improvizat care-i servește de joacă, enormul animal visează, zi de zi, pădurea în care s-a născut și fructele ei coapte. Apoi se culcă pe spate, cu o labă acoperindu-și ochii și doarme greoi.

(„La vie des bêtes")

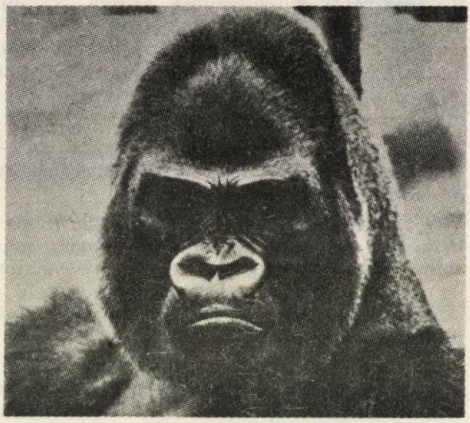

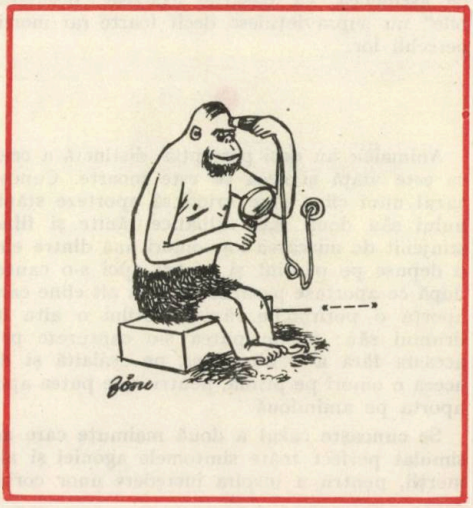

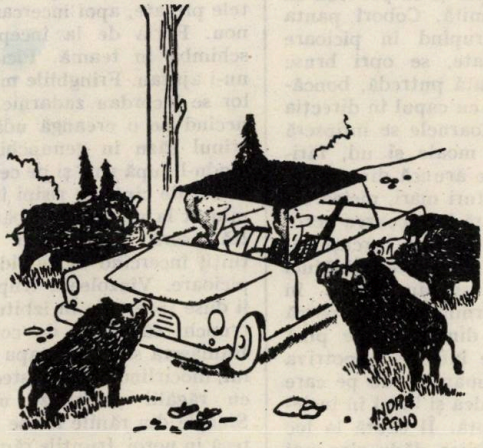

— *Sper că pînă la urmă vei ieși din mașină ca să rezolvi conflictul!*

— *Pun pelerina roșie pe pom și... toate merele cad jos!*

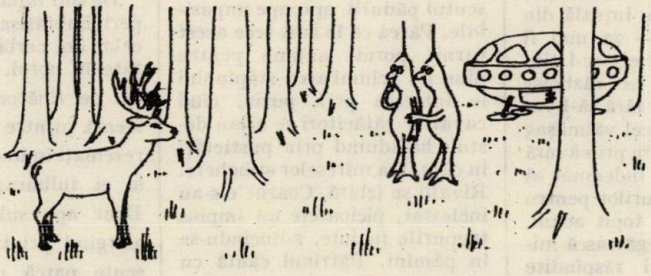

— *Ia te uită ce antene ciudate au pămîntenii!*

CAVALERII

Gabriel CHEROIU

Mirosul omului se destrămase de mult, dar semnul său stăruia, ascuns de simțurile sălbăticiunilor.

Cerbul se roti întărîtat pe loc. Copitele răscoliră reavănul lutului, înfingîndu-se în mușchi pînă la glezne. Ce dușman nevăzut îl ținea pe loc? Mormăi gros, bulbucîndu-și ochii însîngerați de furie, se încordă cu gîtul înainte, dar elanul i se frînse și se izbi cu șoldurile de copacii din spate. Funiile cărnii se împotriveau oțelului subțire. Coarnele erau înfășurate în acel cerc ucigaș care nu voia să cedeze cu nici un chip; cărarea începu să se facă bătelniște, frămîntată cu disperare. Aproape că nu era nici o urmă de frică în încleștarea animalului cu acel dușman nevăzut, ci doar o ură nepotolită, străbătută de mormăituri sacadate. După ceasuri de luptă oarbă izbuti să se elibereze, purtînd în clenciuri însă, trupul inert al vrăjmașului, care, ca orice uncaltă a omului, tăinuia întrînsul o fărîmă din marea perfidie a acestuia.

Cu trupul aburind subțire, cerbul stărui pe cărare, înainte, mișcînd din cap cu iuțeală din vreme în vreme — va mai fi fiind în preajmă-i cel ce-l țintuise și cu care se războise aproape o noapte, fără să-l vadă la chip? Tot acel vălmășag al simțurilor care, în primăvară ori în iarnă l-ar fi îndemnat să caute scutul hățișurilor pentru multă vreme, s-a topit acum, poruncindu-i să-și găsească miresele spăriate și răspîndite care-încotro. Cu ochii ridicați către lună, cu lopețile coarnelor bătîndu-i spinarea. tîngui toată această învolburare a sa într-un muget prelung și tulburător ca un izvor zvîrlit din măruntaiele pămîntului.

Răspuns îi veni din parchetul dimpotrivă, semn că acolo se află stăpîn și că provocarea a fost primită. Coborî panta năvalnic, rupînd în picioare crengi uscate, se opri brusc lîngă o cioată putredă, boncăluind gros, cu capul în direcția tăieturii. Coarnele se înfipseră în lemnul moale și ud, fărîmîndu-l. Se aruncă din nou în vale cu salturi mari, picioarele i se afundară în răcoarea norocului, apoi pieptiș, urcușul îl înfierbîntă mai tare; vălătuci aburoși i se amestecau în muget, stîrnindu-l, de parcă toată ura din lupta de pînă atunci i se întreise împotriva acestui seamăn al său pe care îl putea vedea și birui în încleștare dreaptă. Îl căută la loc deschis; mînios, dădu glas mai mult ca pentru sine. Din dreapta crengile răvășite trosniră și cei doi se aflară față în față, la cîțiva metri. Cumpănind parcă, își aplecară capetele înrămurate și scurmară pămîntul ca-ntr-un ritual cavaleresc. Ciutele rămaseseră sub scutul pădurii, aproape impasibile. Părea că le lasă rece acest turnir pornit anume pentru dînsele. Schimbarea stăpînului le interesa prea puțin, cînd cavaleri rătăcitori se aflau destui, hălăduind prin pustietăți în căutarea mireselor stinghere. Rivalii se izbiră. Coarnele s-au încleștat, picioarele au împins trupurile înainte, adîncindu-se în pămînt. Bătrînul căută cu viclenie o lovitură norocoasă, dar celălalt păru fără prea multă greutate. Coarnele se încleștară din nou cu zgomot sec. Trupurile masive voiră să-și ia un nou avînt, coarnele însă rămaseră înlănțuite. Se opintiră din nou, acum trăgînd, dar fără izbîndă. Nedumeriți, rămaseră cîteva clipe cu capetele plecate, apoi încercară din nou. Furia de la început se schimbă în teamă. Picioarele nu-i ajutau. Frînghiile mușchilor se încordau zadarnic. Alunecînd pe o creangă udă, bătrînul căzu în genunchi, trăgîndu-l după sine și pe celălalt. Pîlcul de ciute se risipi înspăimîntat la un semn al bătrînei. Rămaseră doar taurii înlănțuiți, încercînd să se ridice în picioare. Vinzoleala trupurilor îi duse spre vale în izbituri de trunchi căzuți și de coloade. Rămaseră singuri în apa pîrîului, mocirlind-o și amestecînd-o cu răgălii și frunze uscate. Sîngele din rănile lor se amestecă în noroi, frunțile rămaseră lipite și după terminarea luptei, ca într-o îngîndurare veșnică.

●

De sub zăpadă soarele descoperi îmbrățișarea nefirească a celor doi cerbi aflați pe jumătate în noroi. Pentelei, paznicul de vînătoare, stupi și blestemă printre dinți. Țapinarii, rezemați în uneltele lor, păreau și ei tulburați de priveliște. Doar apa subțire a pîrîului, alergînd printre coarnele crescute parcă unul dintr-altul, ridicate din gheață, dădea de știre că în munte primăvara trezește totul la viață.

ELOGIUL CÎINELUI

ÎN MONUMENTE ŞI STATUI

„...cînd un orgolios fiu al oamenilor se reîntoarce în pămînt, fără să fi cunoscut gloria, dar provenind dintr-o nobilă familie, arta sculptorului ni-l redă măreț, iar urna ne spune a cui este cenușa. Cînd totul s-a sfîrșit, rămîne un mormînt ce ne redă imaginea a ceea ce defunctul ar fi trebuit să fie și nu a fost. În schimb bietul nostru cîine, primul care vine să ne întîmpine și să ne salute cînd revenim acasă, primul ce sare să ne apere, credincios și leal stăpînului său, muncind, luptînd și trăind doar pentru aceasta, el moare fără onoruri și meritele îi sînt uitate".

Lord BYRON

Muzeele lumii găzduiesc numeroase sculpturi, adevărate opere de artă, unele create de meșteri anonimi cu mii de ani în urmă, altele create de artiști vestiți, toate înfățișînd în chipuri felurite, cîini din toate rasele pămîntului. Pentru a „răsplăti" și „recompensa" devotamentul și spiritul de abnegație al celui mai vechi prieten al său, omul i-a ridicat în diferite locuri din lume monumente impunătoare.

*

Vechi de aproximativ 3000 de ani este celebrul „Cîine de la Lycopolis", monument funerar în piatră, expus acum la Muzeul Luvru. De o magistrală iscusință, acest cîine modelat într-o poziție șezîndă are o puternică expresivitate și sugerează o reculegere calmă, potrivită cu liniștea templelor lîngă care era ridicat. Prezent în legendele antichității, cunoscutul „Cerber" a fost imortalizat prin vestita sculptură canină, aflată și ea în sălile egiptene ale Luvrului.

ELOGIUL CÎINELUI

În comorile de artă ale Egiptului antic, cîinele figurează la loc de cinste. Pe multe din monumentele funerare ale Egiptului antic se află siluete sau capete de cîini cu urechile ciulite şi botul larg căscat. Una din divinităţile importante, zeul morţii, Anubius, este înfăţişat avînd corp de om şi cap de cîine. Pe sarcofagul lui Tutankamon sînt redaţi moloşi uriaşi în serviciul faraonului, zdrobind oşteni inamici, atacînd tauri sau pregătindu-se de vînătoare. În interiorul sarcofagului s-a găsit efigia a doi dintre cîinii săi favoriţi. Şi mormîntul lui Ramses al II-lea are o frescă ce reprezintă imaginea a patru dintre cîinii săi, ce au fost înmormîntaţi odată cu faraonul. Tot din vremea lui Ramses ne-a rămas o statuie ce reprezintă un cîine mic ce seamănă foarte bine cu Maltezul actual. Adesea, în lucrările de artă veche egipteană, pot fi întîlnite siluete de cîini în poziţii rigide, şezînd sau culcaţi, ori în săritură de atac, dar întotdeauna cu o mare precizie anatomică, cu picioare lungi, labe bine redate şi cu urechi drepte.

*

Artiştii sculpturii antice atingeau uneori perfecţiunea. O statuie în marmură, înfăţişînd ogarul unui anume Alkimenes, fusese dăltuită cu atîta naturaleţe, încît o epigramă scria că „sculptorul Leukon a fost rugat să poruncească ogarului s-o ia la fugă".

*

Grecii antici preferau să reprezinte cîini cu urechi lungi atîrnînd şi cozi impozante, ce par a fi levrieri. În templele greceşti, Pliniu cel Bătrîn a admirat cîinele sculptat de faimosul Myron precum şi un grup cinegetic a lui Lysipp, reprezentînd haita de cîini şi vînătorul în acţiune.

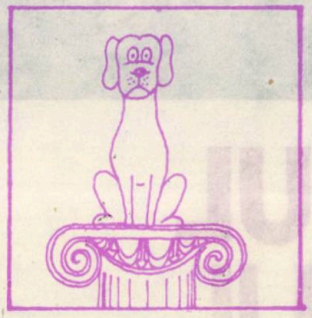

La romani, pietre funerare dezgropate la Pompei au basoreliefuri pe care figurează cîini puternici cu zgardă la gît. Plăci de ceramică din aceeaşi perioadă înfăţişează capete de cîini. Dar cel mai adesea imaginea lui a fost găsită în mozaicurile acoperite de lava Vezuviului. La Herculanum, s-a găsit vestitul grup în marmură, reprezentînd un cerb încolţit de patru cîini, toţi în poziţii extrem de variate, pline de forţă, naturaleţe şi mişcare, într-o perfectă proporţionalitate a formelor. Tot la Herculanum apare întruchipat în piatră, la intrarea în casele oamenilor, cu urechile ciulite şi arătîndu-şi colţii, alături de celebra expresie „Cave canem" — feriţi-vă de cîine — ce seamănă atît de bine cu: „Nu intraţi, cîine rău!"

Asirienii foloseau din abundenţă teme legate de reprezentarea cîinelui. Ei apreciau în special moloşii, care se pot vedea în basoreliefurile dezgropate la Ninive, sec. VII î.e.n., duşi în lesă de sclavi, alături de stăpînii lor.

*

Se ştie că Artemis, zeiţa vînătorii, fecioară nespus de frumoasă, l-a transformat în cerb pe vînătorul Acteon, care a surprins-o îmbăindu-se. Nefericitul erou a fost mai apoi hăituit de proprii săi cîini ce-l spintecară, neştiind că au de-a face cu stăpînul lor căzut pradă răzbunării zeiţei. Binecunoscuta legendă se găseşte şi în Metamorfozele lui Ovidiu, iar în grădina castelului din Caserta, Italia, un grup statuar de o neasemuită frumuseţe redă scena vînătorii, cu Diana alături de ogarii lui Acteon.

*

Se pare că Italia este ţara care a închinat cele mai multe monumente cîinelui. Într-un cartier al Romei, un monument aduce omagiul celebrului cîine poliţist Dox, care a trăit între anii 1946—1965 şi a fost deţinătorul unor performanţe excepţionale. După cum rezultă din inscripţia de pe monument, Dox a prins 563 răufăcători, a găsit 136 de copii pierduţi, a salvat de la moarte, de la înec şi foc 46 de persoane, a fost de şapte ori rănit, fiind premiat cu 11 medalii de aur şi 27 medalii de argint.

Un monument de bronz reprezentînd un cățel a fost ridicat și în mica gară Campiglia. Cîinele Lampo era îndrăgit de pasagerii expresului Roma—Livorno. Aștepta cu răbdare, în fiecare seară, în gara Campiglia și de îndată ce trenul oprea, sărea în vagonul restaurant, unde bucătarul îl servea cu resturi de mîncare. La Livorno, cîinele cobora și aștepta trenul în direcție opusă. Într-o zi Lampo a fost strivit de roțile expresului ospitalier.

Fiecare locuitor al satului italian Luco di Mugello cunoaște povestea credinciosului Fido, „cel mai fidel cîine care a trăit cîndva". Fido era cîinele lui Alfonso Soritani, care pleca în fiecare zi cu autobuzul la lucru din Luco di Mugello și se întorcea seara. Cîinele alerga seară de seară la stație pentru a-și întîmpina stăpînul. Într-o zi însă cîinele așteptă în zadar, Soritani nu se întoarse acasă. El murise la locul său de muncă. Fido aștepta descumpănit în stație. Apoi alergă acasă pentru prima oară fără stăpînul său. Această scenă emoționantă se repetă zilnic timp de 17 ani pînă cînd Fido, bătrîn și slab se prăbuși. Copiii îl găsiră mort pe strada ce ducea la stația de autobuz. Locuitorii din Luco di Mugello au răsplătit acest animal pentru fidelitatea sa. Ei i-au înălțat un monument din piatră în fața primăriei, un monument al fidelității.

*

În orașul Bargo-San-Lorenzo, a fost ridicat monumentul unui cîine pe numele „Credinciosul". În fiecare zi, timp de 14 ani, el venea la stația de autobuz să-și întîmpine stăpînul. Zadarnic însă, deoarece omul acela căzuse pe cîmpul de luptă în ultimul război.

*

Împăratul Napoleon Bonaparte a ridicat un monument la Austerlitz în memoria cîinelui „Moustache", care a salvat steagul regimentului de gardă.

*

În apropierea orașului scoțian Edinburgh, un monument de bronz glorifică pentru posteritate devotamentul cîinelui Bobby, a cărui poveste nu este lipsită de interes: în 1858 a încetat din viață un păstor, care a fost condus la groapă de o singură ființă apropiată, terrierul Bobby. De atunci cîinele a vegheat timp de 14 ani — ziua și noaptea (pînă ce a murit și el) — la mormîntul fostului său stăpîn, părăsindu-l doar cînd se ducea să-și caute de mîncare. Fizionomia cîinelui are trăsături hotărîte, ochii privesc crunt, cu sclipire umană, bărbătească, figură dîrză pe care o înnobilează o undă de resemnare. Stema Regatului Unit, pe placa de bronz ce împodobește soclul statuii, pare să semnifice o confirmare oarecum oficială a acestei întîmplări de legendă, rămasă în tradiția localnicilor.

*

În Alsacia, în cursul unei epidemii de difterie, cîinele Balto, în fruntea unor săniuțe trase de confrați, a dus medicamente salvatoare într-un orășel greu încercat. Drept recunoștință oamenii i-au ridicat o statuie.

*

Monumente înălțate devotatului patruped pentru serviciile aduse oamenilor se află și în U.R.S.S., Franța și în îndepărtata Australie, cît și în Japonia. Cine n-a auzit, de pildă, de statuia „Cîinelui necunoscut" din fața Institutului de medicină experimentală din Leningrad. Ea a fost ridicată la sugestia savantului I. P. Pavlov. Statuia simbolizează, cum scrie pe soclu, „inteligența, răbdarea și credința cu care cîinele îi ajută pe savanți".

La Koltuși, în „capitala reflexelor condiționate", s-a ridicat — la dorința și după indicațiile aceluiași savant — un „monument al cîinilor de experiență". Pe soclu sînt reprezentate scene din experiențele la care au fost supuși unii cîini.

*

Un alt monument, aflat la Paris, e consacrat cîinelui Barry, un Saint-Bernard care „a salvat de la moarte 40 de oameni și a murit în timp ce încerca să-l salveze pe al 41-lea". Această inscripție laconică ascunde de fapt o dramă. Se știe că Saint-Bernarzii sînt utilizați la salvarea excursioniștilor sau a alpiniștilor rătăciți printre nămeți. În acest scop cîinilor li se încarcă în spinare o pătură, alimente, o sticlă cu băutură. Dacă nu izbutește să-l găsească pe cel rătăcit, cîinele aleargă spre prima așezare și cheamă în ajutor oameni. Așa proceda și Barry, deși de cele mai multe ori se descurca singur. Pe al 41-lea om l-a descoperit sub o avalanșă. Barry l-a dezgropat, dar omul nu dădea semne de viață. Cîinele știa însă ce are de făcut. L-a încălzit cu răsuflarea lui caldă, apoi a început să-i lingă fața. Omul a

▶

ELOGIUL CÎINELUI

deschis ochii și, neînțelegînd ce se petrece, a scos revolverul și a tras... De menționat că

faimosul cîine se află împăiat la Muzeul de istorie naturală din Berna (Elveția).

În încheiere, vom povesti o întîmplare petrecută în Antarctica. Cei 11 cercetători de la stația științifică japoneză „Siowa" urmau să plece spre patrie. Transportul lor pînă la navă a fost făcut cu elicopterul, în trei reprize. A patra oară însă micul elicopter, surprins de furtună, n-a mai putut ajunge la stație și a fost silit să se întoarcă pe navă. La „Siowa" rămăseseră toate aparatele și cei 15 cîini de atelaj. Furtuna s-a prelungit și nava a trebuit să ridice ancora, lăsînd în voia soartei aparatura și cîinii. Această faptă a stîrnit indignarea opiniei publice japoneze. Drept care, la 6 iulie 1958, în orașul Osaka a fost dezvelit un monument de marmură, realizat prin colectă publică și închinat „Celor 15 cîini care au murit de foame în Antarctica". După un an, cercetătorii japonezi s-au întors la stațiunea „Siowa" și au fost primiți de... cîinii pe care-i părăsiseră înainte cu un an. Între timp patrupedele se hrăniseră cu pinguini și arătau foarte bine.

*

Așadar, dintre toate animalele cîinii au dat oamenilor cele mai multe prilejuri de a le fi recunoscători și de a-i glorifica prin statui, monumente și basoreliefuri. Dar oricît s-ar strădui omul, oricît ar dori el, niciodată nu se va putea achita de tot ce-i datorează minunatului său prieten. Singura șansă este că nici el nu ne-o pretinde!...

UMOR

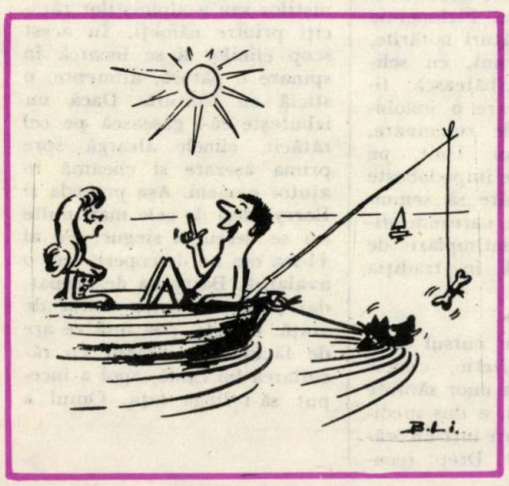

ARTEMIS

Mariana Ş. V.

DE CURÎND, AM RECITIT ceva ce uitasem ori nu-i dădusem cîndva îndeajunsă atenţie, anume că Artemis e sora geamănă a lui Apolo, divinitate înconjurată de muze proteguind din înaltul Parnasului artele. Mai întîi am repudiat gîndul, dar el revenind, am căutat în arta greacă imaginea Artemisei. Trupul tînăr al zeiţei fecioare, cu scurta tunică dezvelindu-i picioarelc, lăsînd pietroasa şi desăvîrşita alcătuire a cărnii tinere să se ghicească, sub moliciunea veştmîntului mulat pe forme, în harnic pas, cu mîndra efigie a capului întors din profil, avînd mîna dreaptă îndoită spre tolba cu săgeţi din spate, iar pe cea stîngă sprijinită protector de capul unui tînăr căprior, sînt cu măiestrie redate de sculptorul din sec. IV î.e.n., anonim slujitor al lui Apolo.

Dar ceea ce impresionează cu deosebire este nespusa graţie a mişcărilor nealterate de nici o urmă de sălbăticie ori cruzime. Nimic nu lasă să se întrevadă în ea neîndurătoarea divinitate pe care vechii greci zoolatri au asimilat-o ursoaicei, zeiţa răzbunării, ucigînd alături de Apolo pe fiii şi fiicele Niobei; ori necruţătoare, lăsînd pe Acteon prefăcut în cerb, pradă propriilor cîini, doar pentru vina de a o fi văzut scăldîndu-se, sau mai degrabă, pentru aceea de a o fi întrecut în arta vînătorii. Nu este nici sîngeroasa Ortia, zeiţă divinizată în Sparta, patronînd misticele flagelări din care adolescentul, înghiţîndu-şi geamătul cărnii zdrobite, ieşea bărbat şi neînfricat războinic.

Nu, de astă dată, zeiţa în starea ei de graţie hălăduieşte prin munţi fără griji. A uitat orgoliu-i fără margini şi de nefericita dragoste pentru Orion, vînătorul cel iscusit, singurul muritor ce i-a cucerit inima. În fruntea alaiului de nimfe, în tunica-i scurtă, cu căpriorul alături, a plecat la vînătoare. Căprior şi zeiţă într-un singur pas. Artă şi vînătoare într-o singură imagine.

Castingul, partea noastră mai slăbuță

Ștefan STROE

DE PLOUAT, NU PLOUA său : ploua des. Începea pieziș, se îndrepta, sta ; pica drept, se strîmba, sta ; bătea din față, se răsucea spre stînga, sta ; plezznea din spate, se învîrtea către dreapta, sta ; și tot așa, de la cap, chiar dacă amesteca ordinea și se mai și repezea, ca să aibă motive să stea. Nici vîntul nu își făcea de urît : se cam ținea pe firul ploii și doar uneori o lua de-a dreptul, pe al apei, de sus în jos sau de jos în sus, cum îi venea lui la socoteală și cum i se părea că ne bucură pe noi mai mult.

Undițele erau priponite bine, pe crăcane, cu felurite sîrme și meșteșuguri (a lui Pălămidă cu clopoțelul sub un bolovan), iar plumbii cei grei le țineau la adînc, cum îi aruncam noi hăt la apus și îi scoteam tot noi de la răsărit hăt-hăt. Noi înșine eram zdravăn asigurați. fiecare după înlesnirile sale, ceea ce vrea să însemne că popa Clipici se afla sub umbreluța lui cea înflorată, cu fîșul străveziu peste slip și-atît, iar Gălbenuș — tot în și-atît — cu turban dintr-o pungă de plastic cărămizie, din care șiroiau șuvițe de vopsea mai mare dragul, subțirele și șerpuite pînă-n mustăți, apoi ceva mai late și perpendiculare pe vegetația de pe bust.

— Dacă stă vîntul (zice unul, capitonat cu brusturi), începe să muște, să vedeți voi dacă nu. Nu ne clintim.

— Nu ne clintim (îi răspunde altul, cam sunîndu-și dințișorii), că — dacă se așează ploaia fără întreruperi, să fie una singură și să nu ni-l mai conturbe — începe să muște, o să vedeți voi dacă nu.

Nu ne-am clintit. Mecanicul fluiera romanță, Doctorul juca tropotica (risipind din el ca un fel de abur), nenea Vîrf se minuna foarte de neașteptata înviorare și de sclipirea cizmelor sale, Isidor își învelise pușca în cămașă și o legăna ca pe un copil cu necazuri în scutece, aveam treabă toți. Numai moșnegii se trăseseră mai către cot, în cerc, pe vine și cu căciulile ciucure : băteau șeptică, ropotiți în spinări de ploi și încolăciți pe de lături de vînturi ; cum stăteau așa, strînși unul într-altul și arătînd lumii numai posterioare, erau una de oriunde i-ai fi luat și semănau teribil cu o piramidă de la Egipt, dacă aceea ar fi scos fum.

Părințelul conducea războjul ploilor („Asta e a treizeci și șasea, leușteanul de la prăznuirea celor patruzeci și patru de mucenici ai rodului de la rădăcina mamelor ei, doamne iartă-mă !") și se ținea cu îndîrjire de umbreluță, să nu i-o ia vîntul. Ce-a făcut, ce-a dres, cum s-a sucit, de ce și-a luat blagoslovita mînă de pe dînsa, nu știu : am auzit un răcnet grozav, apoi o șuierătură prelungă prin văzduhul leoarcă și — cînd am ajuns la fața locului, de sub tufă — am văzut doar că cbicctul plonjase în diluviu, cu cirja ca un catarg și cu țîmburucul cîrmă în apă, avansînd cu repeziciune spre larg și înflorind multicolor valurile dintr-o dată simpatice.

N-a mai fost ploaie, n-a mai fost vînt, n-a mai fost lehamite : ▶

parasolul devenit ambarcație făcuse ca viața să redevină roză dintr-un condei.

Am sărit cu grăbire la undițe, am readus la lumină plumbii cei grei și — dă, doamne, bine! — ne-am îndîrjit, care mai de care, să recuperăm cortelul (devenit corabie) al popii. Trosc, pleosc, așa taică, vîj, vedeți să nu pocniți vre-o rîndunică, buf, țintește mai la dreapta, bum, barabum, hai că era cît pe ce s-o chitești, fleoșc, să nu mi-o spargeți că atîta v-a fost, zbang, na că ne-am încîlcit (pentru că te uiți cruciș și nu știi să arunci, ba tu ești spanchiu și habar n-ai), bîldîbîc, mă dăia de la coada bălții: vedeți că vine o umbrelă sfințită spre voi, hai și noi după ea, pliiiu, pleaf, mă spînzură preoteasa (născătoarea și așa mai departe), stai că se-ntoarce, tronc, tranc, hai că se-apropie, zdrang, iar o ia spre buricul bălții, buuuum — și tot așa, cu avînt, pînă cînd n-am mai văzut-o în noapte.

Nu mai vedeau nici moșnegii șeptarii, bine estompați de la îndelunga folosire și de la prea desul contact cu impecabilele mîini de pescar. Și-au desfăcut piramida, s-au scuturat de ploi și de junghiuri, și-au clătinat oasele să și le pună la loc. Unul dintre ei s-a apropiat de păgubaș, care își trăgea — cu resemnare — pantalonii.

— Auz., taică? Oare ce-a fost zarva aceea, mai pe după prînz? A agățat vreunul ceva mare, ori ce?

Popa l-a privit de departe, cu un crac atîrnîndu-i:

— A fost casting, bre! Cum scrie la carte, la asta a voastră, păgîna. Adică aruncări cu lanseta, la punct fix. Casting a fost.

— Aha! Casting, care va să zică. De soi?

— Oho!

— Ei! Slavă domnului! Tot e bine. Și la ce-a tras?

DE-ALE RÎSULUI

Una dintre cele mai valoroase blănuri, nu doar din țara noastră, aparține fără îndoială rîsului. Pe un singur centimetru pătrat din blana de pe spate se găsesc în jur de 9000 fire de păr, firele de lînă fiind de 12—13 ori mai numeroase decît cele de spic și contur. Blana burții, mai puțin deasă, dar cu spicul mai lung, are și ea o desime apreciabilă: peste 4.600 fire/cm².

*

Rîsul este un animal relativ sedentar. Din 50 de exemplare capturate și marcate în Canada (o specie înrudită cu rîsul nostru), majoritatea exemplarelor au fost recapturate (vînate) la distanțe între 3—8 km de locul marcării, multe exemplare chiar după 2 ani sau mai mult. Un singur exemplar a parcurs o distanță mai mare — 103 km. Ar fi

▶

extrem de interesant să se fi putut afla motivul care a declanşat această deplasare.

*

După cercetări ale biologilor sovietici, teritoriul de vînătoare al unui rîs măsoară, variind desigur în funcţie de abundenţa prăzii, între 10—100 km², fiind extins în cursul iernii de 3—4 ori faţă de teritoriul controlat în restul anului.

*

Deplasîndu-se în căutare de pradă, în decursul unei nopţi, un rîs parcurge în medie 7—14 km, media calculată după observaţii efectuate în decurs de 4 ani fiind cu puţin peste 10 km. În timpul iernilor grele, în zone cu puţină pradă, un rîs poate parcurge chiar şi pînă la 20 km pe noapte.

*

Rîsul îşi parcurge teritoriul de vînătoare pe rute relativ constante, în decurs de 7—30 zile, variind desigur în funcţie de abundenţa prăzii. Vînătorilor le este cunoscut faptul că într-un teritoriu ocupat de rîs se pot aştepta în medie, la intervale de 7—10 zile, la vizita acestuia.

*

În ciuda taliei sale destul de mari (20—35 kg), necesarul zilnic de hrană al rîsului este relativ redus, animalul depunînd în timpul vînătorii efortul minim posibil. Spre surprinderea lor, cercetătorii sovietici care au urmărit această problemă au constatat că cantitatea maximă îngerată de un rîs în timpul unei mese este doar de 1,100 kg. Observaţiile au fost efectuate în rezervaţia din Pădurea Bieloveja.

*

Cantitatea de hrană necesară unui rîs pentru traiul cel de toate zilele este de 2 iepuri la 7—8 zile. Dacă cantitatea de hrană care şi-o poate agonisi rîsul scade la mai puţin de 2 iepuri (sau echivalentul) la 11 zile, rîsul părăseşte teritoriul respectiv. Observaţiile provin din rezervaţia Velikie Luki (U.R.S.S.)

*

Peste 70% din atacurile rîsului pornesc de la o distanţă mai mică de 20 m de pradă.

*

Cea mai lungă cursă de urmărire măsurată ca fiind efectuată de un rîs în urmărirea unei prăzi a fost de puţin sub 300 m şi s-a terminat cu scăparea prăzii.

*

Rîsul nu este un vînător prea eficient, observaţie care contravine cu părerile majorităţii oamenilor. Din 5 încercări (urmărirea prăzii, apropierea şi atacul acesteia) ale unui rîs de a captura un iepure, nu a reuşit nici una singură. Din 22 încercări ale altui exemplar de a captura ierunci (observaţii efectuate în cursul unei ierni) au reuşit doar 6, adică 27%. Acelaşi exemplar a reuşit să captureze 5 iepuri din 28 încercări, deci aproximativ 18%. Toate observaţiile au fost făcute în Siberia.

*

După ce ultimul rîs a fost ucis în R. F. Germania în anul 1897, se pare că începînd din anul 1970 a reapărut în această ţară, stabilindu-se un efectiv de aproximativ 10 animale, strict ocrotite de altfel. Cu toate că au fost depistate vreo 4 cazuri de braconaj, cam tot atîţi rîşi fiind ucişi de automobile, viitorul acestei frumoase feline în R. F. Germania poate fi privit destul de optimist.

Peter WEBER

— Aici am nădit timp de 14 zile şi acum...
(„Fisch und Fang")

ANIMALELE ŞI PLANTELE

„INVENTATORI" DE ANTICIPAŢIE

Florentin POPESCU

DIN CELE MAI VECHI timpuri omul a căutat să înveţe de la natură o serie de principii care să-i uşureze viaţa să-l ajute în activitatea sa de zi cu zi. Privind la plantele şi animalele din jur, observîndu-le comportamentul în diverse împrejurări, omul a desprins o serie de învăţăminte deosebit de folositoare. În cele ce urmează vă vom prezenta cîteva din aceste principii care stau la baza unor descoperiri tehnice ce au fost posibile în urma studierii „pe viu" a plantelor şi animalelor. După cum se va vedea, mai înainte ca omul să fi aplicat în practică unele principii, mai înainte ca el să fi inventat unele aparate moderne, acestea fuseseră „brevetate" de natură.

● Ştiaţi bunăoară că principiul scufundării şi al ridicării la suprafaţă a submarinului este aplicat de mii de ani de otrăţelul de baltă *(Utricularia vulgaris)*? Otrăţelul este înzestrat cu o plasă de capcane sub forma vîrşelor de prins peşte, nu mai mari de 4—5mm. Aceşti săculeţi, rezultaţi din transformarea frunzelor, au în vîrf o mică deschidere mărginită de perişori şi acoperită dinspre interior cu un căpăcel ca o supapă. Cînd în săculeţi au fost prinse gîze (planta este carnivoră), căpăcelele se închid şi prin pătrunderea apei prin pereţi se umplu de apă, apoi se scufundă; prin eliminarea apei, planta redevine uşoară şi se ridică din nou la suprafaţă. Aşadar săculeţii otrăţelului au rolul tancurilor de balast cu apă de la submarin...

● Şi principiul „reacţiei" a fost aplicat în locomoţia aeriană tot după un model natural: cel al calmarului *(Loligo vulgaris)*, care dispare fulgerător la apariţia duşmanului. Organul lui pentru acest scop este simplu şi cuprinde două „piese": mantaua şi sifonul. Cînd vrea să fugă, calmarul îşi umple teaca mantalei cu apă şi o evacuează cu forţă prin sifon. Jetul subţire şi puternic îl ajută să facă un salt rapid înainte. Acelaşi principiu, amintind de avioanele cu reacţie, îl au şi sepia şi scoicile numite „piepteni" *(Pecten)*.

● Nici „electroşocul" n-a rămas străin naturii, chiar mai înainte ca el să fi fost folosit de om. Astăzi se cunosc cca 100 de specii de peşti „electrici" capabili să producă electricitate de la cîteva zeci pînă la cîteva sute de volţi. Peştele-torpilă *(Torpedo marmorata)* de exemplu, care poate fi întîlnit în Marea Mediterană, poate „produce" 70—80 de volţi; ţiparul electric *(Electrophorus electricus)* din Amazon este, însă, şi mai puternic: el e capabil să declanşeze o descărcare electrică de pînă la 500 de volţi — ceea ce, de pildă, ar putea trînti un cal şi ar produce daune serioase unui om. În urma studierii lor s-a constatat că aceşti peşt dispun de organe electrogene — celule care funcţionează aidoma unor pile electrice — cca 400 000—1 000 000 la număr. Despre torpilă au scris şi anticii Platon, Cicero şi Aristotel. Celebrul medic roman Galenus o recomanda în tratamentul gutei, iar medicii musulmani în cel al epilepsiei. Naturalistul german Alexander von Humboldt a simţit pe propria-i piele şocul electric produs de un ţipar din pampasul argentinian. Era pe la 1800...

● Experienţe mai vechi şi meticuloase au demonstrat că liliecii dispun de un adevărat radar de orientare în deplasare şi procurarea hranei — adevărat model pentru aparatele de radar moderne cu care sînt înzestrate aeroporturile noastre. În special liliecii din subordinul *Microchiroptera*, dispun de radare ultrasonice de modele diverse: murmurătoare, scandante şi stridulante (sau cu modulaţie de frecvenţă). Recordul în materie îl deţin se pare liliecii specializaţi în pescuit din America tropicală. Liliacul-pescar zburînd deasupra apei, reperează peştele, apoi cade în picaj asupra lui şi-l prinde în gheare. Vînătoarea lui e de-a dreptul miraculoasă întrucît numai a mia parte din unda emisă de liliac pătrunde în apă şi tot a mia parte din ecoul transmis de peşte se întoarce la originalul pescar...

● Cea mai veche „instalaţie" de desalinizare a apei marine o deţine pescăruşul. El este înzestrat cu o glandă aşezată direct în cioc. Celulele ei fixează instantaneu toate sărurile la fiecare înghiţitură de apă, astfel că pasărea bea numai apă potabilă...

DE TOATE PENTRU TOȚI

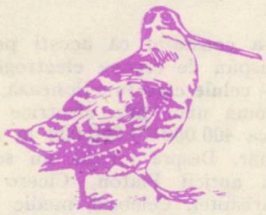

Hrana unui sitar în captivitate

ESTE VORBA DE EXPERIENȚA — foarte interesantă de cunoscut — a unui vînător francez care, rănind superficial un sitar, căci îi rupsese doar vîrful aripei, l-a putut captura aproape nevătămat. Avînd în grădină o volieră mare (15 m²) l-a introdus deocamdată înăuntru pentru a-i observa comportamentul: timp de două zile, sitarul a tot căutat cu ciocul înfipt în pămînt, hrănindu-se probabil cu diferiți viermuși pînă ce, terminîndu-și provizia de hrană, a început să circule agitat de-a lungul volierei căutînd, în mod vizibil, să iasă de acolo. Atunci vînătorul s-a gîndit să-i dea mici cantități de viermi foarte ușor de procurat din grădină. Puși cu grămada în fața sitarului, ei erau imediat devorați cu lăcomie. Dar și obținerea acestor cantități mari de viermi devenind la un moment dat dificilă, el a cerut sfatul unui prieten veterinar. Acesta i-a recomandat să încerce cu tocătură măruntă de carne, cu care sitarul, spre satisfacția tuturor, s-a acomodat perfect. Acum vînătorul nostru caută să-și procure un alt exemplar viu, de sex contrar — poate, cine știe? — pentru a încerca o experiență inedită: reproducerea unui sitar în captivitate.

N.C.

Un urs roșu...

Este vorba de o farsă jucată bietului animal de niște răi glumeți, care au aruncat în bazinul său cristale de permanganat. De îndată, blana lui *Sam*, ursul polar din grădina zoologică din Londra, importat din U.R.S.S., a devenit în întregime roșie. Această glumă de prost gust riscă să influențeze neplăcut asupra sănătății animalului.

Televiziune pentru animale

Pentru a consola cele patru gorile mari ale grădinii zoologice din New York, plictisite și private de libertatea lor din junglă, a fost instalat un televizor în fața cuștii lor: televiziunea s-a dovedit, astfel, a fi un excelent stimulent și un tranchilizant psihic pentru aceste animale. S-au constatat fericite schimbări în comportamentul și starea sănătății lor. Cînd spectacolul prezentat a fost întrerupt pentru a se transmite reclame publicitare, cel mai tînăr dintre cele patru gorile, masculul *Mambo*, care are 15 ani, și-a arătat proasta dispoziție, întorcîndu-se cu spatele către ecran!

Salvatorul se înecă...

M. Jacques Sciboz, de 46 ani funcționar la hanul din localitatea Vieux-Moulin (Franța), nu avea decît o singură prietenă: cățeaua sa *Diana*. Într-o zi, nefericitul animal căzu în Marna. Ea alertă de îndată pe

▶

stăpînul ei, care nu ezită nici o clipă: sări în apă pentru a o salva. Din nefericire, nu știa să înoate, astfel că se duse imediat la fund. Cățeaua urcă fără greutate pe mal, dar, de atunci, ea nu mai mîncă și nu mai bău nimic pînă își dete sfîrșitul.

Elefantul-cobai

Savanții au remarcat că creierul elefantului seamănă mult cu cel al omului și că mărimea sa se pretează mai bine cercetărilor științifice. S-a hotărît deci să se verifice pe *Tusko*, un mare elefant al grădinii zoologice din Oklahoma City (S.U.A.), un anumit produs care provoacă o boală mintală la om. Cu toate că doza aplicată pachidermului a fost mai slabă, rezultatul nu s-a îăsat așteptat: în mai puțin de cinci minute, *Tusko* s-a prăbușit mort. Concluzia: creierul elefantului este mult mai fragil decît cel al omului.

Păsările transmit o maladie a creierului

În urma unei îndelungate anchete internaționale, a rezultat că păsări migratoare, venite din Nord și mai ales din Asia, transmit maladii locuitorilor țărilor meridionale unde merg să ierneze. În primul rînd este vorba de o formă de encefalită, numită „encefalită de primăvară sau de vară", deja foarte răspîndită în India. În Africa, păsările transmit „frigurile Nilului" printre populațiile de pe înaltele platouri interioare. În sfîrșit, păsările venite din Japonia răspîndesc în Sud „febra B" și „febra Q", numite și „encefalite de Est sau de Vest". În Europa, este notoriu faptul că barza, privighetoarea, codobatura, bufnița și alte cîteva păsări migratoare vehiculează maladii.

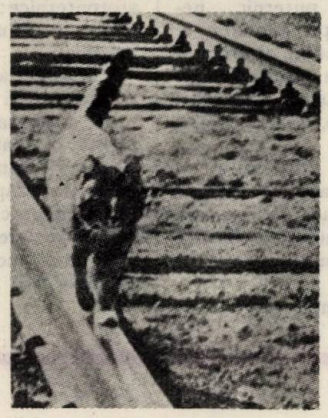

O sută de kilometri pentru a regăsi stăpînul

— Cum, ai șoareci acasă la tine? Ca să rezolvi problema, ia cu tine o pisică! îi spuse fiului său d-l Pradel, cultivator din Reterre, un sat din centrul Franței.

Cum fiul d-lui Pradel locuia în Clermont-Ferand, el puse pisica în mașina sa și după ce sosi la destinație, dădu drumul pisicii într-una din camerele apartamentului său. Dar, pisica nu întîrzie să fugă și, mînată de simțul său de orientare, se întoarse din nou la Reterre, unde stăpînul său fu foarte emoționat de a o revedea.

— Tu vei rămîne pentru totdeauna cu noi, îi spuse el.

Maimuțele și ecranul

Maimuțele pot rămîne ore întregi în fața ecranului de cinema, pentru a vedea proiectate aci salturile și zbenguielile suratelor lor. Cînd se schimbă rolele, ele se manifestă zgomotos, nerăbdătoare să vadă din nou alte „maimuțării". Cînd însă pe ecran apare un șarpe, maimuțele spectatoare fug sau se ascund. Experiența a fost realizată la Universitatea din Chicago (S.U.A.).

(după „La vie des bêtes")

Pentru prima oară după 100 de ani au fost pescuiți, în vara 1982, somoni pe Tamisa, la 15 km în amonte de Londra — o victorie asupra celui mai poluat fluviu din Anglia, obținută grație severei politici de epurare începuta acum 30 de ani. Succesul este cu atît mai mare cu cît somonii au fost deversați inițial în partea superioară a bazinului și că, după ce au ajuns în mare, s-au reîntors la locul de lansare, dovedindu-se astfel că omul poate repara ceea ce a distrus dacă face, bineînțeles, sacrificiile necesare.

●

Potrivit legii franceze din 10.VII.1976 privind protecția naturii, proprietarul sau paznicul unui animal domestic sau domesticit este pedepsit, în cazul abandonării acestuia, fie cu o amendă între 500 — 8000 franci, fie cu închisoare de la 15 zile la 6 luni.

N. C.

Bocancii de cerbi

Muntele cerbilor. Mare, puternic, neclintit, burzuluit în țepii brazilor și molizilor, cu rădăcinile adînc înfipte în veacurile care au fost, aidoma ciobanilor în saricile lor. Țancuri și grohotișuri, surpături și poduri alături de pante line, dulci, urcînd și coborînd domul, în pajiști.

Codrii grei, înalți, cu frunte semeață și cu bolți bătrîne, străjuind umbre arar străbătute de cîte o lumină firavă; copaci de poveste pășind întunecați pe așternut moale de fineață verde-crudă învîrstată cu galbenul dulce-stins al unor flori înalte.

Poiene — întinse cît fața unor creste, ori pitice cît ograda unei căsuțe — luminate de un soare vrednic, mărginite de rîpe frămîntate, răsucite în focurile facerii dintru început. Și tăieturi sau prăvăliturí în care iureșul tufanilor ce se ridică năvalnic caută să acopere golurile lăsate de sărutarea fierbinte a săcurii sau de zbaterea nebună a viforniței grele ale iernilor aspre de munte.

Izvoare de cleștar oglindind pînze de apă prefirate printre bungete, cu șoaptă repezită și pas grabnic.

Singurătăți și pustietăți cu tăceri depline, atotputernice; hățașuri ascunse departe de orice potecă umblată. Cotloane neștiute, neîntinate...

...Muntele acesta e pentru cei vrednici, pentru cei tari și ahotnici, pentru cei plini de cerbicie, întocmai stîncilor și copacilor, care înfruntă dezlănțuiri de tunete, focuri, vîrtejuri și viituri, rămînînd neclintiți, stăpîni.

Nu dă adăpost și nu cheamă la sine pe cei bicisnici, pe cei mici...

...Către vremea lui brumărel, cînd jos în vale vara încă stă în cumpănă cu tomnna, dăruind firii bucuria unor zile de căldură și ▶

lumină molcomă, aici, sus, la munte, toamna a îmbătrînit și își pleacă fruntea făcînd cele dintîi închinăciuni iernii. Prin poieni se aprind vălvătăile rugurilor fagilor și tufanilor, iar prin văi pîclele zăbovesc și peste zi, pe vreme ce o ploaie rece a adus cu ea strop de gheață. Noaptea, sub cer și licăr înalt de mii de stele, seninul aduce cu sine pui de ger care înăspreşte dunga izvorului...

...Stînile — după rînduielile statornicite din moși-strămoși — înțeleg cele dintîi apropierea vremurilor de plecare și-n sunet de tălăngi își adună tărhaturile gătindu-se de pogorît către lăcașurile lor de iernatec. În puține zile, cu asini încărcați și cîini cu ragile, doinind alene, coboară în pas măsurat lăsînd în urmă-le iz de zăr și pășuni goale.

Se lasă atunci, asupra muntelui, liniștea cea mare a facerilor, liniștea care vestește începutul boncănitului cerbilor, ieșirea în vileag a crailor-sihaștri.

Boncănit de cerbi?

Dezlănțuiri de patimă. Duioșie și înverșunare. Dulci chemări îmbietoare la desfătări și aspre împotriviri. Neliniști, frămîntări, laolaltă cu tihne vecine cu neființa. Încordări și încleștări de lupte aprige — pe viață și pe moarte — cu alinări și alintări feciorelnice. Măreție și înfricoșetoare dăruire. Alaiuri de nuntă și pribegiri ale celor nefericiți...

...Cine poate să cuprindă în vorbe boncănitul cerbilor, sărbătoarea aceasta a nuntitului crailor?

Într-un miez de noptatec cu vioriul stăpînit de o lună mare, aburindă, care presăra aripi de fantasme și pogora cerurile asupra pămîntului, din rancotele tăieturii celei vechi de fag s-a auzit glas gros buciumînd chemare la lupta dreaptă a potrivnicilor întru îndeplinirea datorințelor legii celei mari. Apoi îngînare cu temeiuri de făgăduinți șoptite aleselor. Întîia chemare a acelei toamne, izvorîtă parcă din pieptul muntelui. Venea de undeva din tăceri și se pierdea în tăceri. Parcă înverșunat de un vrășmaș nevăzut, căruia îi trimitea mugete țișnite din adîncimi de aramă, își vărsa aleanul taurul cel bătrîn, stăpînul de la Iezerul cel Mare. După o vreme de tăceri și reculegeri, i-au răspuns mulți alții; mai de aproape ori mai de departe. Îmbieri duioase făgăduind álinările dragostelor și-ncruntate amenințări potrivnicilor care ar cerca să ieie ce i se cuvine.

Pînă către asfințitul ei de către zori, luna a fost martoră tăcută și acoperitoare tainică a întrecerii chemărilor cerbilor. Și răsăritul soarelui care a făcut pădurea să sîngereze a mai găsit, ici-colo, ecouri pierdute prin poieni sau tăieturi...

Eugen JIANU

UMOR

Un măgar se însoară cu o zebră. Stăpînul îl întreabă dacă îi place noua soață. „Da' de unde, stăpîne. Toată noaptea m-am chinuit să-i scot pijamaua".

*

Oliver i-a cerut lui Marius ca atunci cînd se va înapoia din America de Sud să-i aducă un papagal. Dar acesta uită. Dezolat, el căută un papagal peste tot, dar nu găsi. Atunci, cumpără o bufniță pe care i-o oferi lui Oliver.

— Este o rasă foarte rară din Siera Madre, îi spuse Marius.

După un timp îl revăzu pe Oliver și-l întrebă:

— Ce-ți face papagalul, vorbește?

— Încă nu. Dar dacă l-ai vedea cît este de atent!

*

În mijlocul unei păduri, pe munte:

— Uite, vezi fagul acela? Anul trecut m-am urcat pînă în vîrf în mai puțin de un minut.

— Fantastic. Ai avut martori?

— Da. Un urs.

*

În junglă se joacă un meci de fotbal între o echipă de elefanți și una de șoricei. În timpul meciului, un elefant calcă un șoarece. Meciul se întrerupe și căpitanul elefanților prezintă scuze și condoleanțe căpitanului echipei adverse, care răspunde:

— Nu vă scuzați! Așa ceva putea să ni se întîmple și nouă!

Vine uraganul!

Eugen CÂMPEANU

ELISAV ERA DEOSEBIT de prevăzător. Întotdeauna lua cu el la pescuit mai bine mai mult decît prea puțin. Astfel că, încetul cu încetul, rucsacul obișnuit se dovedi cu totul neîncăpător și fu înlocuit cu altul, capabil să readucă în sînul său obiectele ce altminteri erau dispersate pe toată făptura cea umblătoare a pescarului. E drept că asta-i cam dădea de furcă și seara la reîmpachetare, căci nu era deloc ușor să-și adune turma lucrurilor aflate la păscut pe tot întinsul malului. Dar noi ne obișnuiserăm cu tabieturile lui și-i acordam de fiecare dată un timp suplimentar, pentru a putea porni apoi împreună spre haltă.

Grijile lui Elisav erau însă și altele, mult mai importante. Una din acestea era provocată de instabilitatea vremii care, naiba știe cum, se schimba că nu puteai prevedea de la o zi la alta. Buletinul meteorologic transmis la radio și televiziune mai încerca să pună în orînduială spiritele suspicioase și să le dea fărîma de încredere pentru ziua următoare.

Ne făceam pregătirile de pescuit pentru a doua zi. Știrea prinsă atunci din zbor ne depășea însă cu mult aspirațiile — de! o ploaie bunicică de vară mai răcorește apele și le redeschide apetitul peștilor! —, căci se anunța apropierea de țara noastră a unui uragan nemaipomenit. Trecuți în răstimp a numai cinci ani prin două potopuri „a la Noe", precauțiile noastre, alimentate copios de temerile lui Elisav, îmbrăcară cele mai neașteptate forme.

— Dacă nu ne mai putem întoarce, domn' profesor? Știți ce prăpăd a fost la Dej și-n '70 și-n '75!

— Vom da telefon și-i vom liniști pe cei de-acasă. Chiar de-om veni pe jos și tot vom ajunge în două zile.

— Un asemenea uragan n-a mai trecut pe la noi în ultima sută de ani! Va smulge și firele de telegraf și tot ce-ntîlnește-n cale.

— O să vedem, Elisave; prindem și buletinul de la ora 19... și-apoi pînă la culcare mai va.

Tocmai îmi pregătisem, „pentru orice eventualitate", rucsacul și o parte din momeli, mai puțin costisitoare și mai rezistente în cazul amînării ieșirii la pescuit, cînd telefonul zbîrnîi îndrăcit — oare pentru a cîtea oară în acea zi?

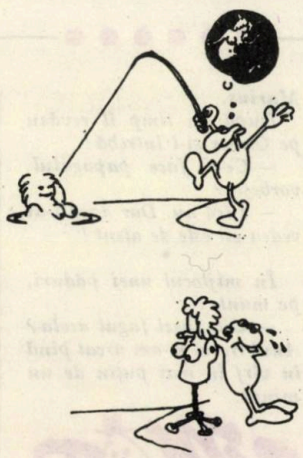

— Vești proaste, domn' profesor!

— Da' de ce?

— Am ascultat și Budapesta: la fel!

— Bine, dar pe la noi semnele nu prea s-arată. Dumneata ți-ai terminat pregătirile?

— Eu nici nu m-am apucat!

— Eu zic să te-apuci și cînd vei fi gata, dacă mai ai o speranță cît de mică, trage-i încă un telefon încoace.

Cînd cucul cînta de ora 12, sării ca ars în opacitatea nopții și ridicai telefonul din furcă pentru a nu pune în alertă toată casa.

— Ați avut dreptate: am văzut pe cer o stea... printre nori... și asta-mi ajunge.

— Bine, Elisav; ne vedem la gară. Noapte bună.

N-a plouat. Nici dimineața, nici ziua. Nici vîntul nu ne-a fîlfîit firul undițelor, ca odinioară. Uraganul intrase în pămînt... de rușine... de rușinea cui?... ori de teamă... de teama lui Elisav.

Peștii Someșului Mare stăteau însă undeva adînc ascunși, așteptînd vremuri mai bune.

— Vedeți, domn' profesor, că tot eu am avut dreptate? Altfel, cum?

Și, porniți spre casă în drum de seară, vocea sugrumată a lui Elisav fu singura mărturie palpabilă a trecerii uraganului pronosticat pe meleagurile românești.

„Neuitatul Dr. Hilarie Mitrea, român, originar din Răşinari şi medic militar în armata olandeză din Indiile Orientale, a trimis o bogată colecţie de piei şi preparate în alcool din toate clasele de vertebrate şi crustacee din insulele Iava, Sumatra, Borneo, Celebes, Moluce, Noua Guinee. Acesta a fost singurul material de adevărată valoare ştiinţifică pe care l-am putut utiliza pentru noul muzeu"

Grigore Antipa *(1934)*

UN DOCTOR DIN RĂŞINARII SIBIULUI LA VÎNĂTOARE CU DAYACII DIN INDIILE OLANDEZE

Cam pe vremea cînd în ţinuturile noastre liliacul şi cornul îşi desfac primii muguri, în urmă cu 114 ani, în 1869, pe meleaguri îndepărtate, în arhipelagul indonezian, îşi începea cariera sa de medic militar un tînăr român din Răşinarii Sibiului. Era Hilarie Mitrea, recent diplomat al Facultăţii de Medicină din Würzburg (Germania). N-avea decît douăzeci şi şase de ani, încercase să ocupe postul de medic din satul natal şi nereuşind plecase în lume, mînat deopotrivă de dorinţa de a se realiza în profesie, dar şi de a-şi pune în practică o arzătoare, nepotolită pasiune de naturalist şi etnograf...

Plecase mai întîi în Mexic, unde se înrolase ca medic locotenent în aşa-zisul corp al „voluntarilor austro-mexicani", în care n-a stat însă prea mult. Reîntors în Europa, la Viena, pleacă de aci în Statele Unite ale Americii şi apoi în Indonezia...

Poate fascinaţia exoticului, poate dorul de aventură şi neprevăzut ori bogăţia faunei şi florei ecuatorial-tropicale din Indiile Olandeze, poate toate acestea laolaltă, îl determină să stea pentru început, doi ani, în Padang şi Palembang (Sumatra), după aceea alţi trei ca medic în Borneo — timp în care explorează o regiune necunoscută din preajma fluviului Barito („o parte a insulei unde n-a călcat nimeni" cum avea să mărturisească mai tîrziu). Aici, ca şi în junglele Sumatrei şi Djavei, participă la vînători colective cu triburile locale ale dayacilor şi reuşeşte să adune numeroase şi valoroase exemplare de păsări, reptile, maimuţe, peşti şi insecte pe care le determină şi le conservă. În 1881, cînd vine în Europa, le donează Muzeului de Ştiinţe Naturale din Bucureşti, iar doi ani mai tîrziu se întoarce la Djava şi întreprinde călătorii în interiorul insulelor Sumatra, Celebes (Sulavesi), Moluce şi în vestul Noii Guinee, unde continuă să strîngă material ştiinţific. În 1874 se căsătoreşte cu fiica unei căpetenii locale şi are doi copii; după decesul soţiei, aceştia vor fi încredinţaţi unor şcoli-internat din Elveţia şi Austria, iar tatăl va reveni la Viena, unde de altfel va înceta din viaţă la 31 ianuarie 1904.

*

Înaintea plecării la vînătoare dayacii au grijă să-şi pregătească padangul (o sabie lungă şi ascuţită, a cărei turtire se face cu anumite ritualuri), scutul de lemn (de formă ovală, lung de 1—1,5 metri) care-i apără de eventualul atac al sălbăticiunilor rănite, frînghiile, coşurile şi pălăriile din trestie. Apoi — respectîndu-se anumite ritualuri — se porneşte spre junglă.

Doctorul Mitrea nu le mai este, de-acum, străin dayacilor. I-a mai însoţit şi altădată pe cărările junglei, s-a arătat destul de îndemînatic în mînuirea uneltelor de vînătoare iar ţipătul maimuţelor, vîjîitul veveriţelor zburătoare ori fîşîitul abia auzit, printre frunze, al şerpilor nu-l sperie cîtuşi de puţin, aşa că...

*

...Vînătoarea de azi a fost dintre cele mai bogate. Frumosul exemplar de maimuţă năsoasă *(Nasalis larvatus)*, mare cît un copil de 14—15 ani, pe care abia îl duc, atîrnat de o prăjină, cei doi dayaci, veveriţa zburătoare *(Petaurista petaurista)*, urmărită de mai multe zile fără nici un rezultat şi, în fine, cele

▶

UN DOCTOR DIN RĂȘINARII SIBIULUI

două păsări ale paradisului *(Paradisea augustaevictoriae)* sînt trofee demne de invidiat de către orice vînător cu pretenții. Maimuța și veverița vor trebui, desigur, împăiate cît

mai repede. La fel și cele două păsări. Cine ar fi crezut că-n specia asta de păsări se pot afla atîtea tipuri care de care mai curioase? Una nu este mai mare decît o vrabie și are, în schimb, o coadă uriașă. Alta, cu trupul cît un porumbel, are penele drepte, întinse ca niște săgeți și țepene precum coada unui curcan înfuriat, o a treia e cenușie și banală dar cîntecul ei nu-l mai are nimeni...

Sub cortul de la marginea pădurii doctorul e ajutat, pas cu pas, de băștinași. Se spală sticlele, se potrivesc după mărime, se introduc în ele șopîrlele, peștii, șerpii. Apoi se toarnă spirt, se acoperă și se pun etichete.

Cel mai bătrîn dintre dayaci, care poartă o pălărie mare, împletită din orhidee colorate, povestește o întîmplare mai de mult, dinaintea venirii doctorului aici. E o întîmplare adevărată, ori poate numai o poveste. Cine mai știe? Ceilalți, mai tineri, o ascultă, zîmbesc cu subînțeles unul la altul, apoi se grăbesc să-i fie de folos ciudatului vînător care strînge pești și șerpi în borcane și împăiază maimuțe și păsări spre a le trimite departe în țara lui...

●

Mîndră și țanțoșă (ca și cum ar fi conștientă de propria-i frumusețe), perechea porumbeilor cu coroană are ceva din solemnitatea tinerilor căsătoriți în momentul oficierii actului care-i va uni pentru totdeauna. Parcă scoase din sclipirea mării, „perlele" cu care și-au împodobit coroana de pe cap le sporește noblețea. Penele albăstrii spre negru cu care și-au acoperit trupurile par niște costume de gală îmbrăcate întru respectarea solemnității clipei...

Maimuța zburătoare plutește în aer, în zbor planat, gata să aterizeze pe sol ori pe ramura unui copac...

Șarpele de junglă s-a încolăcit după o creangă și pare un tainic izvor metalic curgînd după legi doar de el știute...

Pasărea paradisului, cu penele desfăcute, privește către întunecimea codrului, iar macacul, într-o atitudine de om ostenit, s-a oprit să se odihnească lîngă trunchiul unui copac...

Prin rîul de alături trec pești necunoscuți, iar dintre crengile arborilor se aude cîntecul unor păsări, necunoscute și ele, aflate acolo de mult...

Sîntem în lumea peregrinărilor, a vînătorilor, pîndelor și bucuriilor lui Hilarie Mitrea. Sîntem în universul faunistic „recreat" cu competență, cu migală și atenție de către specialiștii muzeului „Grigore Antipa" din București, într-o sală specială consacrată în întregime doctorului-cercetător din Rășinarii Sibiului. Ce altă frumoasă cinstire din partea posterității i s-ar fi cuvenit?

Florentin POPESCU

SCURTE

Armurierul francez Geffroy din Saint Etienne (Franța) a creat recent o armă — cu adevărat excepțională — pentru vînătoarea de baltă, avînd următoarele caracteristici: cal 12, țevi juxtapuse de 80 cm cameră de 76/Magnum/, greutate 4,300 kg, posibilitatea declanșării simultane a celor două focuri atunci cînd se trage în stoluri. Aceasta înseamnă că în locul celor 36 gr de alice ale cartușului clasic de cal. 12, se pot trimite prin cele două focuri simultane de trei ori mai mult, adică 100 gr de alice! Atenție însă la recul, ca să nu mai vorbim de dificultatea manipulării cu eficacitate a unei arme atît de grele.

Toți vînătorii știu cît de incomod este transportul, în diferite ocazii, a unei carabine. Pentru a rezolva această problemă, un armurier francez — Isambert — a avut ideea ingenioasă de a crea o crosă pliantă adaptabilă oricărei carabine de vînătoare avînd un închizător de tip militar. Iată o inovație foarte practică pentru acei care vînînd cu deosebire la munte, își pot transporta carabina în rucsac.

CINE MĂ CREDE?

Vă mărturisesc că la pescuit nu prea fac mare lucru și aceasta se pare că din cauză că întîrzii întotdeauna să înțep la timp. Trebuie oare să vă mai spun că petruşeii semitransparenți pe care-i aduc din heleşteiele din împrejurimile Moscovei și care sînt respinşi chiar și de motanii fără stăpîn, servesc drept țintă permanentă pentru ironiile și răutățile colegilor de serviciu și chiar ale membrilor familiei?

Cîndva însă... Da, cîndva am avut o excelentă ocazie să mă răfuiesc cu toți acești tirani ai mei. Întîmplarea a avut loc atunci cînd, împreună cu colegul meu de serviciu Fedea Cucov, am plecat în delegație în Nordul îndepărtat al țării. Cu o zi înainte de întoarcerea din delegație, după ce am prelucrat toate sarcinile necesare, aducîndu-mi aminte de undița pe care o adusesem cu mine de acasă, am înduplecat pe comandantul elicopterului ca să mă transporte la un lac mai apropiat cu pește.

Și astfel, aviatorii elicopterului m-au debarcat pe un lac pustiu de pe taiga, promițîndu-mi că se vor întoarce peste vreo două ore. Rămas singur, am făcut, așa la întîmplare, o copcă în gheață, chiar în mijlocul lacului. Și iată că, îndată ce momeala atinse fundul apei, am și simțit o smucitură la mînă.

— L-am agățat! mi-am zis. Și un val de căldură mi s-a strecurat prin braț pînă la inimă. Numai să nu-mi scape diavolul, că-i grozav de mare! Și într-adevăr, după cîteva clipe, un biban de aproape două kilograme se zbătea pe zăpadă, iar eu pierzîndu-mi mintea de bucurie trăgeam deja altul. Cînd în jurul copcii se adunaseră vreo zece bibani, depășind prin dimensiunile lor chiar și acei giganți din povestirile pescarilor de prin împrejurimile Moscovei, mi-am desprins pentru o clipă privirea de la ferestruica întunecată a copcii. Tocmai la timp, căci... la cîțiva pași de mine, un urs brun enorm stătea și mă privea fix, iar după figura sa se vedea că intențiile sale erau străine de cele prietenești. „Un urs spălător"! mă gîndii cu groază și știam că această specie de urs face parte din cele mai periculoase fiare sălbatice.

Musafirul nepoftit începu deodată să mormăie îngrozitor și făcu un pas spre mine. Instinctiv, i-am aruncat sub labe un biban ce se zbătea vioi în cîrligul undiței. El l-a strivit sub laba sa cu gheare lungi și ascuțite și, cît ai clipi, l-a și înghițit. I-am aruncat pe al doilea, apoi pe al treilea... și în scurt timp mi-a devorat întreaga cantitate de bibani prinși, după care începu din nou să urle la mine. „Ce situație!" mă gîndii eu, privind întristat spre cerul posomorît. Cînd vor veni tovarășii după mine, vor găsi în locul meu o căciulă, o scurtă îmblănită făcută ferfeniță și niște cizme.

Stăpînul taigalei continuă să urle la mine amenințător, ridicîndu-se în două picioare.

— Gata! mi-am zis în sinea mea, scăpînd din mîini undița salvatoare. S-a zis cu mine!

O nouă smucitură m-a readus însă la realitate și revenindu-mi în fire, am scos un nou biban. Ursul l-a înfulecat și pe acesta, așteptînd altul. Noroc că scoteam mereu unul după altul...

— Ce s-ar întîmpla oare dacă tocmai acum peștii ar înceta să mai mănînce? La acest gînd, mîinile și picioarele mi se înmuiară ca vata; și totuși continuam să scot bibanii salvatori. Și... ce mai bibani!

Dar iată că de undeva, de departe, se auzi motorul elicopterului. Ursul își ridică capul privind în sus, ascultă o clipă, după care o rupse la fugă. Istovit, am căzut pe zăpadă. Peste cîteva minute m-au înconjurat aviatorii.

— Ei, ai prins ceva? se auzi obișnuita întrebare de pescar.

— Nimic, se vede doar! răspunse rîzînd un altul în locul meu.

— Nu se poate! exclamă mirat comandantul elicopterului. În acest lac se poate prinde într-o oră chiar și un vagon de pește! Eu însumi am pescuit aci.

Am încercat să le povestesc cîte ceva despre vizita unui răpitor nepoftit, dar ei își făceau pe ascuns semne, zîmbind neîncrezători pe sub mustăți. Atunci, m-am dat bătut.

Acum, aci la Moscova, cînd are timp liber, Fedea Cucov vine mereu la mine și făcînd colegilor cu ochiul, mă roagă:

— Ești drăguț să ne povestești din nou cum ți-a înfulecat ursul tot peștele pe care l-ai prins, atunci cînd ai rămas singur pe lacul înghețat? Nu de altceva, dar am uitat unele amănunte mai interesante.

Eu mă jur că am spus purul adevăr și sînt gata să înghit și o cutie cu rîme numai să fiu crezut.

Dar cînd și cine a crezut vreodată spusele adevăraților pescari?

(din revista „Sputnic")
traducere: N. Alexei

DIN LUMEA PĂSĂRILOR

VULTURUL CODALB

La 35.000—45.000 codalbi americani este apreciat efectivul păsării blazon al S.U.A. de către „Eagle survey", o organizație care efectuează anual recensăminte aeriene. Doar pe insula Kodiak cuibăresc 174 perechi. În schimb, cu excepția statelor Alaska și Florida, situația acestor elegante păsări este îngrijorătoare.

*

În anul 1975, ultimul an în care s-au publicat astfel de date, în Europa cuibăreau aproximativ 750 perechi de codalbi, care în anul acela nu au putut crește decît un număr de 320 pui.

*

Cuiburi mari de codalb, folosite ani îndelungați, ating mărimi impresionante: 3—5 m înălțime și un diametru care trece de 2,5 m. Un cuib de mărime mijlocie, înalt de aproximativ 2,5 m, a cîntărit în jur de 250 kg, din care s-a separat 75 kg material lemnos fi peste 65 kg material mai fin, alcătuind căptușeala cuibului.

*

Pînă la 75 codalbi se adună anual, spre sfîrșitul verii, în jurul insuliței norvegiene Fuglöy din Oceanul Arctic. Cauza: oferta de hrană extrem de bogată, formată dintr-o colonie de cuibărit de peste 550.000 perechi de diverse păsări de apă și pescărușii. Numărul perechilor de codalb care cuibăresc pe insulă este, în comparație, mic: 8 perechi.

*

Teritoriul de vînătoare al unei perechi de codalbi variază, în funcție de posibilitatea de hrănire, între 25—100 km². În cazuri excepționale de foamete s-au putut observa codalbi chiar și la distanțe de 40 km de cuib.

*

Pentru a putea captura o lișiță, un codalb a fost nevoit să efectueze un număr de 65 atacuri; într-un alt caz abia a 42-a încercare a fost încununată de succes.

*

Cel mai mare pește care a putut fi transportat de un codalb, din apă la malul acesteia, a fost un crap de 13 kg. Peștele, găsit mort de către codalb, plutea, pe apă, în apropierea malului și a fost tras de codalbul care înota și bătea apa cu aripile pe o scurtă distanță, desigur fără ca să fie ridicat din apă, lucru de altfel imposibil.

*

În lacul Ladoga a fost capturat, cu ajutorul ostiei, o știucă în greutate de aproape 20 kg, care avea încă prinse în musculatura spatelui resturile de schelet (picioare, oase și cartilaje în conexiune, cîteva pene) ale unui codalb care își supraestimase puterile înaintea atacului asupra uriașului pește.

P.W.

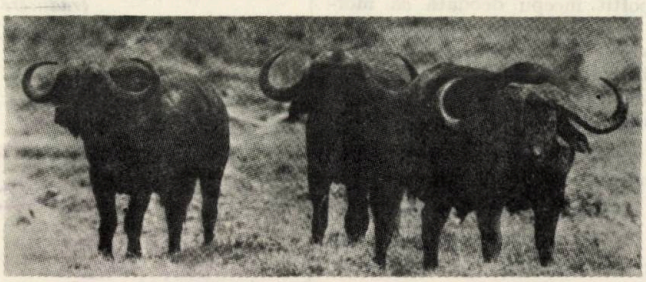

Vînătoarea pigmeilor

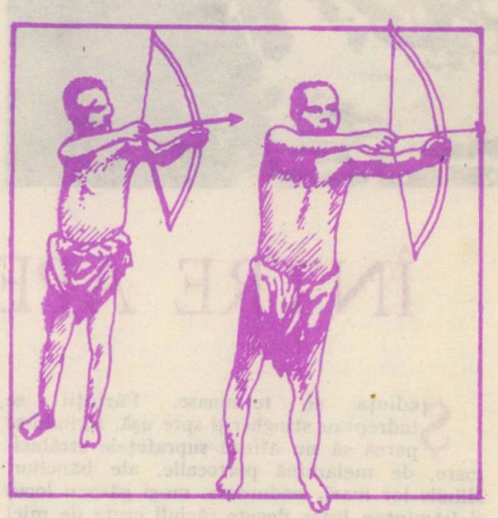

Munții Ruwenzori (Republica Uganda) impresionează prin frumusețea lor sălbatică, avînd piscuri (Stanley) de pînă la 5119 m în masivul Margherita. Marele geograf al antichității, Ptolemeu, i-a numit „Munții Lunii". În acest peisaj insolit, după munte, după savană, după cîmpia arsă de un soare torid, după văi cu pereți abrupți și străbătute de infinite rîulețe, mișună o faună bogată reprezentată prin: lei, leoparzi, elefanți, antilope, zebre, girafe, cimpanzei, rinoceri, crocodili, hiene, hipopotami etc. Printre multele triburi negre — baganda, basonga, bakinga, iteso etc., trăiesc și triburi negrile (cel mai numeros, cca un sfert de milion, fiind batoro), băștinași ce-și zic „bambuti", adică pigmei.

Acești pigmei, oameni scunzi, atingînd doar 1,40 m; sînt, în schimb, deosebit de robuști și de rezistenți. Bărbații se îndeletnicesc cu vînătoarea sau cu pescuitul. Înarmați cu arcuri, sulițe și săgeți cu vîrful otrăvit, vînătorii „pitici" nu ezită să atace chiar irascibilul elefant african. Ceea ce se cuvine să reținem înainte de toate, este ingeniozitatea de care dau dovadă acești negrili în toate îndeletnicirile lor legate de procurarea hranei — prin vînătoare și pescuit —, ingeniozitate axată pe cunoașterea temeinică a mediului natural, pe adaptarea la condițiile vitrege de viață din pădurea virgină africană. Mai presus de orice, ea stă mărturie pentru inteligența nativă a acestei populații silite să trăiască într-un mediu aspru, dușmănos omului. Negrilul vînează cu un echipament simplu: arcul și săgețile, în unele situații și cu o cuțitoaie. Citeodată îl însoțește și un cîine, care-l ajută să depisteze vînatul. Obișnuit, pigmeii vînează în grup.

Abilitatea negrilului la vînătoare este dublată de curaj și, mai ales, de multă răbdare. Cînd a recunoscut vînatul după urme, îl hăituiește zi și noapte, fără să ia în seamă oboseala, extenuantă în unele situații, pînă ce animalul urmărit ajunge în bătaia lăncii sau săgeții sale otrăvite. Deosebit de căutați de vînători sînt, în primul rînd, mistrețiii și antilopele, atît pentru carnea lor gustoasă, cît și pentru faptul că trăiesc în grupuri mari, ceea ce face ca prada să fie bogată. În fondul de vînătoare antilopele constituie o mare varietate de specii, atît în pădure cît și în savane și în luminișurile ierboase. Printre speciile cel mai des întîlnite sînt cele numite de pigmei ruan, bubal, blurbuc, kob. Dar, dintre toate, cea mai cunoscută este okapi, un animal „misterios", jumătate girafă, jumătate zebră, patruped renumit pentru agilitatea și grația lui, care populează regiunile cele mai izolate.

Unele proverbe negrile au ca tematică fapte cotidiene din „satul de pădure": *„Antilopa cade în capcană cînd aleargă prea repede"* sau *„Pescuiești un pește mic și pe tine te înhață un crocodil"*, proverbe ce reflectă experiența de vînătoare, ocupația principală a negrililor, ca și proverbe caracteristice lăudăroșeniei, specifice vînătorești, de exemplu: *„Cu arcul gurii poți să ucizi mult vînat"* sau *„Cînd vînătorul nu poate captura maimuța, el exclamă: e vina maimuței!"*

Genoveva MIHĂILESCU

ÎNTRE APELE LUMINII

Ședința se terminase. Părinții se îndreptau stingheriți spre ușă, ferindu-se parcă să nu atingă suprafețele strălucitoare, de melamină portocalie, ale băncilor. Mîinile lor mari, noduroase, nu-și găseau locul și frămîntau între degete căciuli crețe de miel sau marginile cataveicilor. Sub lumina nemiloasă a becului, apăreau deformate, înnegrite sau subțiate de prea multă leșie. Bărbații aveau fețele nerase și privirea încurcată a unor elevi care își fac semnul crucii în cerul gurii, ca să nu fie ascultați. Nevestele — cu capul acoperit sever, cu fața albă și prelungă, cu despicătura gurii strînsă ori acoperită discret cu un colț de basma.

Salutau răspicat din pragul ușii, dar tonul purta încă umbra de neîncredere că eu am putut înțelege problemele lor de munteni, tăietori de lemne plecați cu săptămîna în adîncul pădurii, la „parchete".

În clasă mai rămăsese numai el, bătrînul. Stătea într-o ultimă bancă și privea înainte cu o înverșunare încurcată pe care nu mă grăbeam s-o descos, așezînd la nesfîrșit hîrtiile pe catedră. Îl bănuiam bunic de nepot nevrednic, sau tată de fiu ambițios care caută să mă tragă la o țuică la bufet, sau la o masă deșelată de cărnuri și udată îmbelșugat, pentru cine știe ce notă sau loc în clasamentul final.

— Dumneavoastră ești nepotul lui Georgică-marinaru?

Îl privesc atent, sever în fața acestui șantaj sentimental.

— Sînt fiul lui.

— Să fii sănătos! Am umblat amîndoi munții ăștia la păstru.

●

Aerul s-a despicat dintr-o dată, ca tăiat de un bisturiu de lumină. O lumină intermitentă, nervoasă, cu clipire neliniștită de peliculă cinematografică. Lumina mierie descoperea o pardosea pestriță de ciment pe care se răsturna rucsacul vechi, de război, al tatei. Lui i se vedeau doar cizmele negre, strînse lucitor pe pulpă, iar alături de ele, în talașul mărunt, cu miros proaspăt de rășină, foșgăiau mulțimi monstruoase de raci cu clești uimitor de mari, deschiși parcă să-mi apuce degetele boante și grăsunii ale picioarelor desculțe. Băteau cimentul ca pe o tobă metalică.

Bucătăria se umpluse pentru o clipă de semnalele lor războinice, de tîrîitul lor tenta cular — adevărată răspîndire în trăgători a-unui pluton de luptă.

Dinspre altă lumină, sau tocmai de sub aceea, răzbăteau strigătele de surpriză filigranată de frică, ale mamei și soră-mi. Ca niște faruri de ceață — ochii mei rotunzi, halogenați de mirare.

●

— Știu eu niște locuri cu păstru cît toporu'!...

Lumina vine acum din altă parte, mai crudă, mai dreaptă și mai parfumată.

Sînt pe terasa „Casei cu păpuși" de la Bănești. În capătul treptelor largi, tata — înalt, osos, cu fața despicată de mustața neagră și subțire, ridicată la colțuri de zîmbet.

Dinspre poartă saltă vesel în culoare cireșele de mai, iar dinspre casa lui Ionică-Tocitu sau poate dinspre țața Maria vine ca un fum mireasma teiului proaspăt. Din mine ies aburii somnului de după-amiază, iar tata rînduiește pe treapta de sus, ca pe niște clape de pian, suluri tămîioase din coajă de brad din care ies franjurii verde-închis ai frunzelor de brustur.

▶

Desfac înfrigurat tot mai atît, fiecare pachet și dintre foile groase apar prelungi păstrăvii. Sînt puncte roșii ca sîngele, iar altele bat în portocaliu. Împrejurul lor — inele verzi ori albastre.

●

Bătrînul merge înainte. Osos, cu pomeții mușcați de roșeață e. Are părul alb, destul de lung să-i acopere ceafa. Picioarele încălțate în cizme înalte, îndesite de cheutori între care șerpuiește șiretul de piele, calcă sprinten și totuși prudent. Este în pas o elasticitate de felină, ca și în îngustarea bruscă și cercetătoare a ochiului care alunecă spre apă.

Popasul l-am făcut la despicarea zorilor, la Șețu. „Cabana" e cea mai autentică locuință de munte, înălțată pe brîu de piatră de rîu și mărginită de prispă. Din cele două odăi, una e bucătăria în care sorbim, zgomotos și febril ceaiul. Felii de slană cu subțirime de borangic invadează cerul gurii cu miros dulceag de afumătură.

De sub grinda prispei scoate bătrînul nuiele drepte de alun și muște cu arnici sclipind vesel în soare. Prin îmbrățișarea munților care parcă se prăvale peste noi, în timp ce brazii piaptănă văzduhul, ne apropiem de apă. Bătrînul calcă silențios, iar ochiul e o dungă șireată, abia deslușită, spre pîriul spumos.

Plec înainte cam cu un kilometru, la Pietrele Mari, iar el mă va urma și mă va depăși peste vreo două ore. Începutul de iunie e călduros și fraged. Frunza mai păstrează încă prospețimea de culoare a primăverii, iar mușchiul e smălțat de floarea albă, minusculă stea din care proliferează galaxia de peri a carpetelor mustoase. Muchia din stînga e mai lină, marcată de știrbiturile cioturilor de fagi tăiați. Rotunde stele îndulcite, florile de frag rîd spre soare ghemul galben al viitorului dinte de rubin al fructului. În dreapta, apa curge vijelioasă, spumînd la cascade. E de o limpezime aparte, ciudată și iluzorie, căci sub culoarea de ciob de sticlă e o ceață ca laptele dimineților de munte senine, dar cu orizont apropiat. Năluci de aburi se mlădie dintre copaci și se înfuiorează cu aburul apei. Pupila e crud izbită de fulgerul scurt al boabei de rouă care culege o secundă de soare răsfrîngînd-o — tainic arc voltaic ai cărui poli sînt cerul și apa.

Brusc, ca la un dangăt secret de clopot scufundat, apa începe să fiarbă: muscărește păstrăvul. Cîte unul se destinde în soare ca o lamă de armă albă care și-a atins ținta și cade cu un plescăit brusc sub cămășile mișcătoare ale apei, lăsînd suprafeței doar amintirea în cercuri concentrice a fulgerului acvatic. E uu spectacol al apei ca un număr la trapez sub cerul strîns între vîrfuri.

Între apele luminii, răni ale pădurii, fragii. Discreți. Nimic din frumusețea planturoasă, de femeie rubensiană, a căpșunii. Nici gustul primar, rugos, al zmeurii. Tabloul desenat în fața mirării bătrînului avea bruschețea unei palme. În potecă, peste undița de alun, buchetul de căldărușa-popii, iar mai sus, eu, patruped, prins în plasa de miros, gust și culoare a fragilor.

— Mata ești alt soi, conchise cu părere de rău bătrînul, comparîndu-mă poate cu păstrăvarul care fusese Georgică-Marinarul, tatăl meu.

George VĂLEANU

LABA DE IEPURE

Fie că e răpitor, fie că e nerăpitor, vînatul trebuie privit cu respect, întrucît aduce foloase omului cumpătat și priceput. Și bine este să ai un bătrîn povățuitor care să-ți arate că și cel mai neînsemnat lucru își are importanța lui.

Ai împușcat un iepure. Îi consumi carnea gustoasă cu plăcere, iar blănița i-o folosești ca pe cel mai bun medicament la șale, în dreptul rinichilor, ca să te furnice și să-ți alunge durerea acumulată acolo de gerul anilor. Bună tămăduitoare este deci pielea iepurelui cînd te doare mijlocul.

Dar cu labele ce faci? Nu le dai nici o întrebuințare? De cele mai multe ori le arunci cîinelui, înțeleptului tovarăș al omului din timpuri străvechi. Și totuși labele de iepure au o mare valoare. Ce lustru primește bocancul ori pantoful dacă moi laba de iepure în unsoare de viezure și dai pe piele! O bună perie de încălțăminte pot fi două labe de iepure cu îndemînare unite și legate. Un bătrîn, de care cu drag îmi voi aduce aminte mereu, m-a învățat cu vorba și eu am încercat cu fapta. Adevăr este că laba de iepure se poate folosi ca perie și scoate un lustru minunat al încălțărilor noastre.

Petrică ANGELESCU

PANICĂ ÎN JUNGLA

PANICĂ... CUVÎNTUL vine de la *Pan*, zeul pădurii din mitologie, a cărui bruscă apariție înnebunea și punea pe fugă oamenii. Zeul *Pan* era totdeauna reprezentat cu labele picioarelor despicate în formă de furcă, avînd partea dinapoi și coarnele ca de țap. Sub același aspect, mai tîrziu, creștinii și-au imaginat diavolul...

Acum zeul *Pan* nu mai există, dar panica și teroarea continuă să lovească oamenii și animalele. Ne vom referi în continuare numai la cele din urmă.

De ce există această panică la animale? Pentru că viața lor este dominată de două feluri de temeri: aceea de a fi mîncat și aceea de a nu găsi de mîncare. Atacul leului, saltul panterei, iureșul crocodilului, șarja tigrului sînt în fond o fugă plină de panică din fața foamei, o goană continuă în urmărirea prăzii. Trebuie s-o prindă sau să moară. A muri de foame — iată în ce constă teroarea marilor animale sălbatice!...

Fuga îngrozitoare, galopul nebun, saltul cu mușchii încordați, ochii ieșiți din orbite, plămînii epuizați de tăierea respirației, mușchii învinețiți de ruperea micilor vase sangvine, orele și orele de goană cu toată viteza constituie panica ierbivorelor urmărite, care nu-și găsesc salvarea decît în a se depăși pe ele însele.

Închipuiți-vă antilope și girafe, lansate ca niște mingi de cauciuc, sărind mereu, croșetînd, galopînd, nebune de teamă și fără răsuflare!..

De ce? Pentru că un leu, sau numai mirosul lui, sau răgetul de vînătoare al leului, umbra sau numai bănuiala unui leu a fost percepută de ele, auzită, întrevăzută, adulmecată sau ghicită. N-a fost nevoie de mai mult pentru a se declanșa această învălmă-

şeală subită, molipsitoare, cucerind din aproape în aproape haitele şi turmele de animale sălbatice vecine, fiecare pentru sine năpustindu-se cu disperare drept înainte. Dacă leul a ştiut să sară la timp şi să doboare la pămînt o pradă vie, căreia i-a rupt vertebrele gîtului între colţii săi, totul se opreşte. La fel de repede cum a început, panica încetează. Carnivorul linge sîngele, sfîrtecă abdomenul, se ghiftuie apoi cu măruntaie calde încă, înverzite de iarba abia digerată, de care el are nevoie pentru a supravieţui el însuşi, căci nici un animal nu este total carnivor. Liniştite, gazelele şi antilopele încep să pască din nou. Ele ştiu că pericolul a trecut de această dată, că moartea a lovit alături pe cel care n-a ştiut s-o evite.

De multe ori, panica nu se declanşează de îndată, chiar în rîndul ierbivorelor sperioase, atît cele din Africa sau din alte locuri îndepărtate, cît şi la cerbii şi căprioriii noştri. Mi s-a întîmplat de multe ori să apropii un căprior tînăr sau o căprioară. Din momentul în care animalul ne-a observat, trebuie să rămînem pe loc, fără a mai mişca. Animalele sălbatice interpretează greşit siluetele perfect imobile, aci înţelegînd şi pe aceea a omului. Dacă nu faceţi zgomot, mai ales zgomot metalic şi dacă nu sînteţi plasat în partea din care bate vîntul, rămîneţi stană de piatră. Animalul va face la fel şi vă va privi cu insistenţă, alternînd între curiozitate şi nelinişte. Uneori, căpriorul va avansa doi-trei paşi, va lovi pămîntul cu copita sa fină, va brăhni, fără a vă pierde din ochi. Şi adesea, tocmai ochii vă vor trăda. În momentul în care ne prinde privirea, firul întins între noi şi el se rupe şi panica pune stăpînire pe el, de parcă l-ar fi lovit trăsnetul. El sare din loc şi se năpusteşte într-o goană nebună, ca un fulger roşu alergînd în zigzag printre uriaşele trunchiuri ale arborilor.

În altă împrejurare, am văzut alergînd fără răsuflare un căprior de un an, urmărit probabil de mai mult timp. Sosirea lui mi-a fost semnalată nu de zgomotul paşilor săi pe solul năpădit de vegetaţie sau de crengile uscate, ci de acela al respiraţiei sale sacadate, al suflului său fierbinte de animal hăituit, epuizat. O răguşeală precipitată, care supăra la ureche şi pe care eu o auzeam de departe. Şi l-am văzut: ochii ca de nebun, gura întredeschisă, spatele curbat de oboseală şi desigur mult înaintea ciinilor, dar tot timpul obsedat de teama de a fi ajuns din urmă şi căutînd ce şiretlicuri să mai folosească pentru a scăpa de haita urmăritoare. Biet animal, chinuit de teama de a auzi dintr-un moment în altul, în depărtare, primele lătrături ale limierilor care-i caută urma.

Toate animalele care servesc drept hrană altora se află acolo, în junglă, în pădure sau în altă parte. Chiar şi păsările, şi peştii, reptilele, insectele; se menţin toate în echilibru la marginea extremă care separă încrederea de teroarea panicei. Un nimic, o umbră, un nor care acoperă soarele, un strigăt îndepărtat şi liniştea se prăbuşeşte într-o goană şi teamă nebună...

(după „La vie des bêtes")

DE TOATE PENTRU TOȚI

URS POLITICOS

Doi alpiniști traversau o poliță stîncoasă, în apropierea vîrfului unui munte. Treapta era atît de îngustă, încît uneori trebuia trecută pieziș, asigurîndu-se unul pe altul. Dacă ar fi survenit o întîlnire, unul din ei ar fi fost nevoit să se retragă înapoi.

Deodată, sportivii au observat că dincolo de cotitura cea mai apropiată, le venea în întîmpinare un urs. El se deplasa cu precauție, ca un adevărat cățărător, pipăind cu labele fiecare piatră. Observînd oamenii ce înaintau lent, fiara s-a oprit brusc. Alpiniștii l-au imitat și au rămas astfel tustrei nemișcați, cîteva minute, uitîndu-se unul la altul. Apoi, ursul s-a întors liniștit și s-a ascuns după stînca de granit.

După ce s-au sfătuit, oamenii au pornit înainte, la drum, crezînd că ursul fugise de frică. Dar, după cotitură, li s-a înfățișat o scenă de necrezut: afundat într-o văgăună a stîncii, ursul ședea pe labele dindărăt, iar cu cele dinainte ridicate în sus și aliniate pe peretele stîncii, lăsînd astfel loc pentru trecere. La apariția oamenilor, el s-a înghesuit cu spatele în canelura stîncii, și-a ridicat labele și mai sus, ca și cum ar fi dorit să le propună: „Poftiți treceți, vă fac loc...!"

Alpiniștii nu s-au hotărît chiar imediat să-și continuie drumul, dar atitudinea lui moș Martin era atît de amicală, încît ei au riscat. Este inutil să mai vorbim despre gîndurile și senzațiile prin care au trecut oamenii, traversînd poteca strîmtă, alături de urs și auzindu-i respirația în față. Cu toate acestea, ursul nici nu s-a mișcat. După ce alpiniștii au trecut, el s-a așezat pe patru labe, suindu-se pe treaptă și luînd-o la sănătoasa, fără a mai privi în urmă!

Această întîmplare de necrezut amintește de unul din numerele de circ ale renumitului dresor de animale, Boris Eder — și anume: doi urși se întîlnesc mergînd pe două odgoane alăturate, strîns întinse sub cupola circului. Ca să se despartă sau să se întoarcă, este imposibil. Atunci, unul din ei se culcă pe ambele funii, iar celălalt pășește peste el, cu mare atenție!

N. ALEXEI

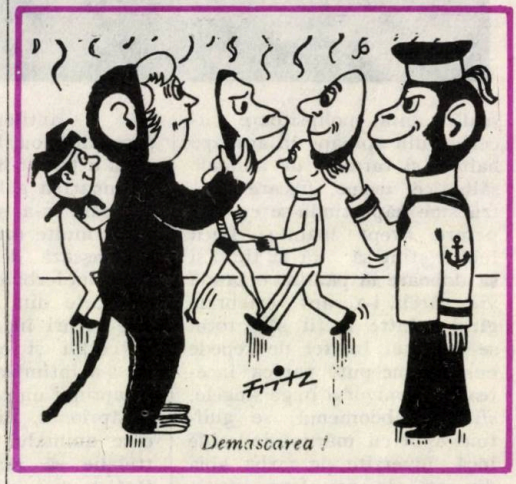

Demascarea!

ELEFANTUL AFRICAN

Cu cele șapte tone greutate, peste patru metri înălțime și peste șapte metri lungime, elefantul african este uriașul Terrei. Colții săi pot atinge o greutate impresionantă: peste 100 de kg perechea. Muzeul din Londra posedă o pereche excepțională, cîntărind 194 kg. Con-

▶

trar legendei, elefantul nu trăiește cîteva secole, ci doar în jur de 70 de ani; nu există nici „cimitire de elefanți". Cînd nu se mai poate hrăni, animalul bătrîn sau bolnav se tîrăște pînă la o baltă, înfundîndu-se și îngropîndu-se acolo; de aceea se și găsesc în unele bălți, în oarecare cantități, oseminte de elefanți.

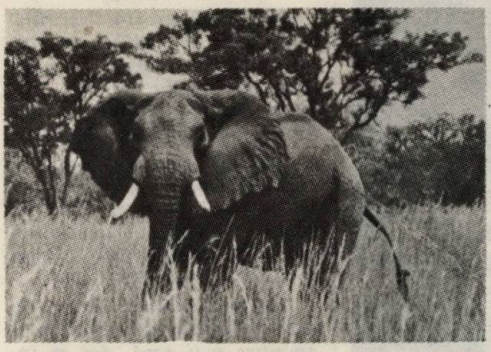

Asemănător cămilei și girafei, elefantul merge „în buiestru", adică ridică simultan și alternativ ambele picioare de pe aceeași parte a corpului; viteza sa de „croazieră" este de 5—6 km/oră, putînd ajunge la 30 km/oră atunci cînd atacă. Este un mare consumator de furaje: mănîncă circa 150 kg pe zi, risipind însă tot pe atîta. E singurul animal care poate săpa, operație ce o face în căutarea hranei, ajungînd să sape gropi pînă la un metru adîncime, procurînd astfel apă și altor animale; de altfel, adoră apa, îmbăindu-se și asperjîndu-se cu deliciu, adesea cu praf!

Existența îi e amenințată de rapacitatea braconierilor, care-l urmăresc fără milă numai pentru fildeș, abandonîndu-i carnea. Din păcate, înfloritorul comerț clandestin al fildeșului este încă greu de eradicat. Iată un exemplu dintr-un trecut mai îndepărtat: în 1860, piața Londrei primea 550.000 kg de fildeș, cantitate dublată în 1914 din pricina răspîndirii biliardului și a bilelor sale de fildeș. Și cifrele de astăzi sînt îngrijorătoare, elefantul nefiind totuși încă trecut, deocamdată, pe lista animalelor amenințate de exterminare.

N.C.

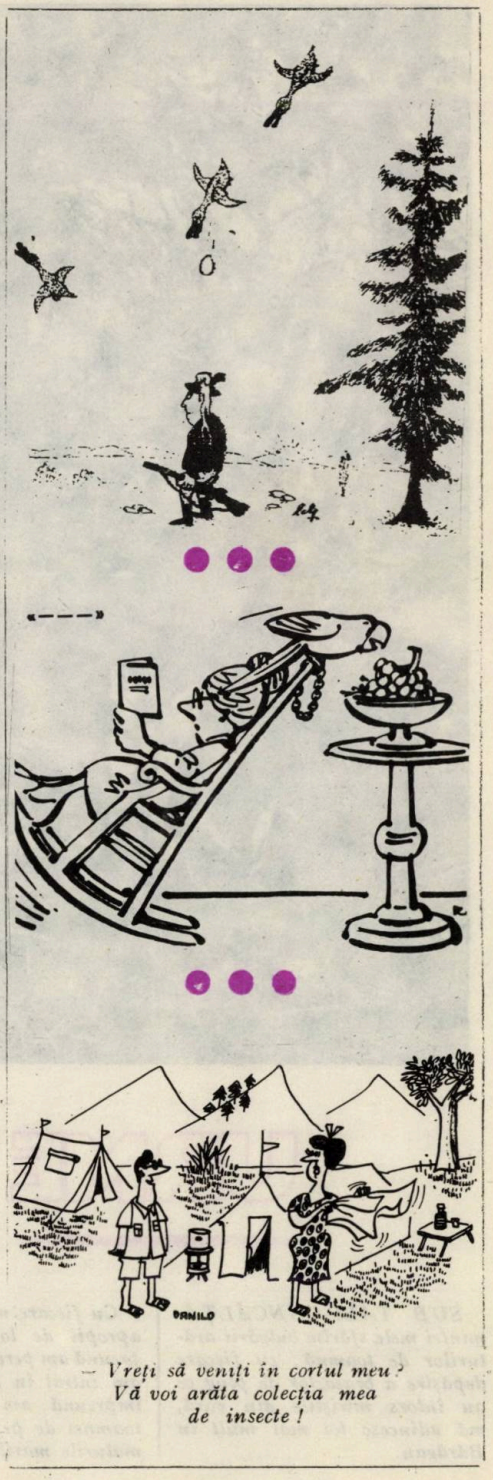

— Vreți să veniți în cortul meu? Vă voi arăta colecția mea de insecte!

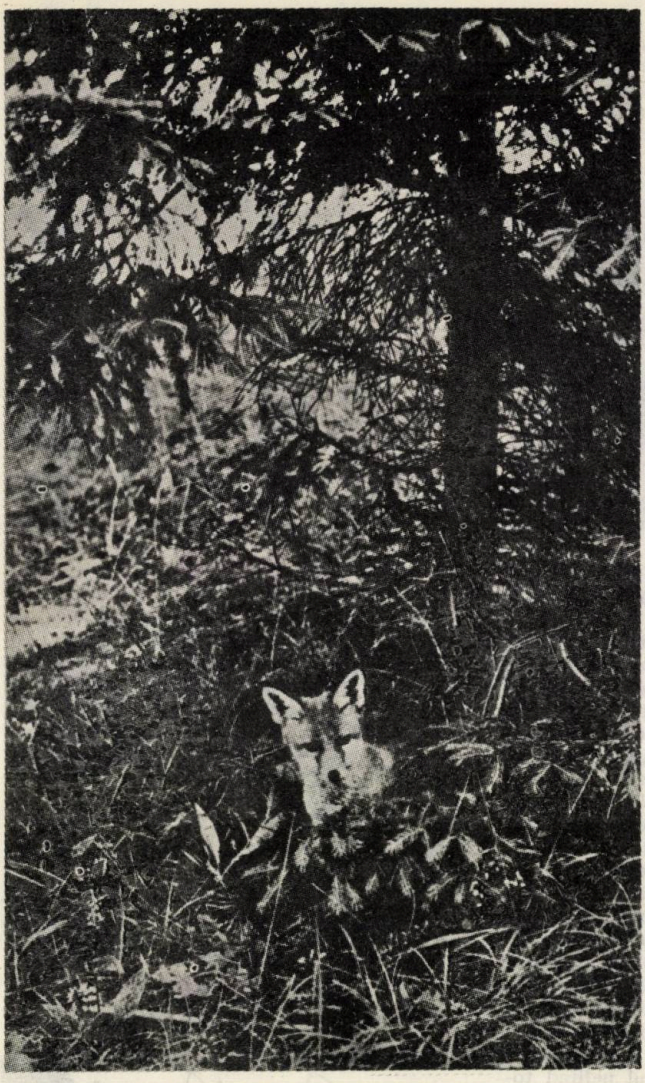

URME

SUB TALPA ÎNCĂLȚĂMintei mele sfărîm bulgării arăturilor de toamnă; cu fiecare depășire a brazdelor de plug ce au întors miriștile din vară, mă adîncesc tot mai mult în Bărăgan.

Cu fiecare metru parcurs mă apropii de locurile unde împreună am peregrinat, împreună am intrat în cîmpia Română, împreună am cules fructele toamnei de pe răzoare sau din malurile marilor canale de irigare, împreună ne-am potolit setea la izvoarele mărginașe ori din puțurile cu ciutură specifice întinderii sau mușcînd cu voluptate din miezul copt de un roșu sclipitor al pepenilor.

Unde-mi sînteți voi acum? Pe ce poteci umblați?

Colind singur și-n conștientul meu vă am alături, vă port în amintirea locurilor pe unde încă mai umblu, pe unde voi m-ați dus să-mi stăpînesc anii tinereții în căutarea vînatului.

„Copilul" de atunci, acum de mult încărunțit, vă caută cu privirea așa cum vă căuta pe vremuri în linia orizontului și nu vă poate găsi, dar ajunge la vechile locuri de popas.

Iată movila aceea care-n negura timpului este legată de o amintire mai rară, dar se întîmplă, cînd lui nea Gheorghe B., după ce a vînat un iepure, vrînd să-l bage în rucsac, urechiatul îi învie, trecîndu-i printre picioare și dus a fost.

Valea de lîngă corcoduș, unde l-am găsit pe nea Alexandru T. într-o zi după multe căutări, păzind o vizuină, zgribulit de frig, dorind să ducă acasă nepoatei sale o blană roșcată, Atunci nu a luat-o. Mai pe seară am împușcat o vulpe lîngă sat și i-am dat-o. Ce conta o puricoasă între prieteni și mai ales la vremea aceea.

La izvorul acesta de lîngă vatra fostului sat ne potoleam setea înainte de a trece prin parcelele de vii și livezi. Lîngă el se aflau, ca și acum, stîne de oi, unde cu voi am dormit în nenumărate nopți pentru a ne prinde geana zilei în zonele cu prepelițe.

Acum trec pe lîngă ele în dorința de a-mi atîrna ciochinarul cu vînatul dorit ca atunci. Nu mai are farmec, noii vînători nu caută prepelițe, sînt prea mici și nu au timp de ele.

Și pentru că veni vorba de prepelițe. Dumneata, nea Căline D., care erai tăcut și hîtru, mi-ai dat cîteva boabe de piper pentru prima prepeliță apor-

▶

tată de căţeluşa mea Anda. Era făcută harcea-parcea şi mozolită încît am savurat cu toţii piperata glumă.

Pe valea aceea de lîngă tufe am dormit împreună într-o noapte de august spre sfîrşit, cu o boltă înstelată, cum numai noi o ştim, avînd ca aşternut fînul cosit de un gospodar oarecare, de învelit ne-am învelit cu cerul spuzit de aştri, iar dimineaţa ne-am spălat cu rouă.

Pe ce cărări umblaţi voi, cei care veneaţi în cîmpie nu numai pentru vînat? Prezenţa vă era şi pentru desfătarea sufletului, iar voia bună lăsa loc şi altor tendinţe de viaţă neîncorsetată.

De cîte ori nu v-aţi oprit din apăsarea trăgaciului pentru a nu zdrobi gingăşia a două vietăţi care se hîrjoneau. Nu am să uit acei pui de vulpe care se soreau şi i-aţi speriat aruncîndu-le pălăria aceea veche.

Prin calea vremii vă aud sunetul cornului de adunare, corn pe care-l păstrez ca un talisman, iar ecoul său şi acum se mai rostogoleşte prin amurg în uşoarele văi ale Bărăganului.

Nu-l pot uita nici pe nea Marin I. care-n „cămara" lui cu dantelă pe margini — dovedind îndelungată folosinţă — scotea o sticlă de licoare rubinie şi la o masă în aer curat vă cinsteaţi vînătoreşte, trecînd sticla din mînă în mînă. Eu participam doar cu privirea la golirea ei, din cauza unei hibe a stomacului. Acum ce v-aş mai lua cîte un rînd înainte!

Iernile la vremea aceea erau aspre, zăpada măruntă ne scîrţîia sub cizmă, gerul — ger şi cîte viscole nu le-am înfruntat ca nişte zimbri. Acum acestea s-au mai potolit.

Am ajuns şi-n locurile unde am luat parte la prima vînătoare colectivă de iepuri. Atunci, sub glasul orizontului, am primit indicaţiile pentru desfăşurarea vînătorii fără probleme, iar unul din voi — nu mai ştiu cine — s-a exprimat: Aceasta nu mai este vînătoare!

Copiii care veneau ca hăitaşi de multe ori nu erau pregătiţi pentru vreme rea. Vă găseaţi timp a căuta prin bagajele voastre, împărţindu-le încălţăminte şi îmbrăcăminte cu dorinţa să le protejaţi corpurile lor plăpînde.

De atunci, vînătoare la picior mai puţin; totuşi la alt vînat ne mai revedem, dar din ce în ce mai rar.

Privind cu bunăvoinţă organizatorul de vînătoare, apreciindu-i efortul de cum reuşeşte să împace componenţii grupei, la timpul acela va fi aruncat „anatema" asupra mea, de a fi în viitorul apropiat ca el. O fi avut gura metalizată pentru că aceasta s-a întîmplat şi atunci cînd eraţi pe lîngă mine şi vă luam sub protecţie, lăsîndu-vă mai aproape de tractor pentru că începuse a vă lăsa umblătorii, iar pe cei mai tineri îi luam cu mine pe flancuri. Acolo credeau că vor veni şi vulpile.

Acum, în locul vostru sînt alţii, tot aşa de simpatici, care-n sacul vremii îşi duc anii. Se ţin încă bine, dar să-i protejăm.

O dată pe an, cînd se încheie vînătoarea de iepuri, păstrăm un moment de amintire pentru toţi care-i ştim şi nu mai vor să vină cu noi, iar pe ţevile armelor noastre se află un cartuş care la o comandă este slobozit spre înalt, dantelînd liniştea cerului.

S-ar putea ca eul vostru să tresară la acest semnal şi să ne priviţi cu îngăduinţă, ori păreri de rău. Cine ştie?

De aşteptat nu vă putem aştepta, dar pe noi rogu-vă aşteptaţi-ne cît mai tîrziu; vînat încă mai avem.

Petru MEHEDINŢEANU

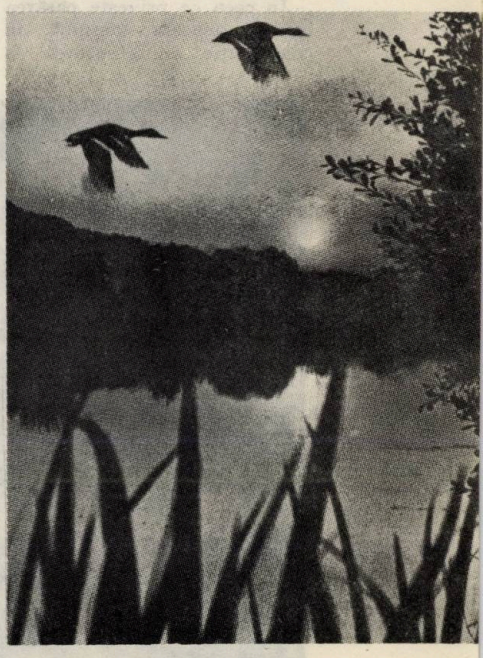

STOMACURI pe MĂSURĂ?...

În vorbirea obișnuită expresia „mănîncă exact ca o păsărică" este folosită pentru a aprecia persoanele care consumă foarte puține alimente. Dar acest „etalon" este complet dezmințit de calculele făcute de zoologi. Conform unor minuțioase cercetări, micul sfredeluș mănîncă, de pildă, de cinci ori mai mult ca un elefant!... Într-adevăr, un elefant de mărime obișnuită cîntărește în medie 6000 kg. După aprecierea specialiștilor, el mănîncă în 24 de ore o cantitate de 450 kg alimente, ceea ce reprezintă 13—14% din greutatea sa. Sfredelușul mănîncă, în același interval de timp, insecte care reprezintă 70% din greutatea sa, deci de 5 ori mai mult.

În ceea ce privește pasărea colibri, aceasta consumă, în comparație cu greutatea sa corporală, de 50 de ori mai mult decît elefantul. Care este explicația acestui paradox biologic? Dacă ținem seama de activitatea extraordinară a păsărilor care consumă o mare cantitate de căldură (temperatura lor normală este de 42°C), totul ne va apărea limpede.

Cele mai multe păsări, hrănindu-se cu insecte sau rozătoare, sînt ajutoare prețioase în lupta împotriva dăunătorilor. Cucuveaua, de pildă, consumă într-un an cam 1000 de rozătoare, salvînd astfel cam tot atîtea kilograme de cereale, știut fiind că un șoarece consumă pe vară cam un kg boabe. Pițigoiul consumă într-o zi o cantitate de insecte egală cu greutatea corpului său. O pereche de pițigoi mari aduce hrană la pui cam de 350 de ori pe zi. Fiecare rînd de pui (pițigoiul scoate două rînduri de pui pe an, cîte 7—15 de fiecare dată) stă vreo 18 zile în cuib, primind deci hrană de aproape 7000 de ori. Numai așa pot ajunge puii să crească de 10 ori în greutate, în trei săptămîni! O pereche de pițigoi mari curăță de insecte 40 de pomi fructiferi și distruge într-un an aproximativ 120000 de ouă de insecte, alături de mii de insecte adulte.

O mierlă este capabilă să înghită deodată un melc fără cochilie, atît de mare încît, raportat la greutatea sa corporală, ar însemna pentru un om consumarea a 15 kg de carne deodată. Măcăleandrul consumă zilnic atîta hrană, care raportată la un om, ar însemna consumarea unui cîr-

►

STOMACURI PE MĂSURĂ ...

nat de 11 m lungime, cu o grosime de 20 cm.

În guşa unui fazan s-au găsit deodată 1322 boabe orz şi 14 boabe de porumb. În urma analizei a 1500 de stomacuri şi guşi de fazan, cercetătorii au stabilit o medie în ceea ce priveşte hrana anuală a acestuia: 533 larve de insecte, insecte adulte şi omizi din 39 de specii. Dintre acestea, 18 specii sînt dăunătoare plantelor de cultură. Dar fazanului, cel mîndru de frumuseţea penelor sale, îi plac în mod deosebit gîndacii de Colorado, pe care-i consumă în cantităţi foarte mari. Prînzurile sale copioase cu această insectă atît de dăunătoare culturii cartofului, au eliminat gîndacii de pe sute şi mii de hectare în Ucraina şi în alte părţi. Pentru stîrpirea voracelui dăunător, fazanii sînt crescuţi în ferme speciale. După ce-şi îndeplinesc misiunea, sînt tocmai buni de vînat...

Păsările cerului sînt de un real folos omului. O colonie de 1000 de graur distruge 22000 kg de lăcuste. În cinci zile, părinţii puilor de graur aduc în cuib un număr de pînă la 1000 de insecte, consumînd astfel într-o singură perioadă de cuibărit 8000 de insecte. Puii dintr-un cuib de graur abia scoşi consumă într-o singură zi 200 de insecte. Ciocănitoarea neagră consumă zilnic peste 130 insecte dăunătoare; în stomacul unui cuc încap circa 100 de omizi, iar lăcustarul distruge la fiecare lăcustă consumată alte 80—90 diverse insecte. O pereche de muscari suri aduce puilor cam de 400 de ori pe zi hrană, timp de două săptămîni şi scoate de obicei două rînduri de pui pe an. Muscarul negru aduce cam de 480 de ori pe zi hrană, numai insecte, iar muscarul pestriţ de 560 de ori! La o familie de pănţăruşi părinţii au venit într-o zi cu hrană la cuib de 300 de ori; la ţoi de 380 de ori, iar la codroşul de grădină de 470 de ori. Într-o vară codroşul de grădină distruge peste un milion de insecte, iar auşelul, una din cele mai mici păsărele din ţara noastră, 4 milioane de insecte într-o singură vară.

În Elveţia, cercetătorii au determinat, cu maximă precizie, hrana consumată de un huhurez în timpul vieţii sale: 55624 de vertebrate diferite, din care majoritatea covîrşitoare şoareci şi şobolani. Un şorecar consumă într-un an circa 2500 de rozătoare, în timp ce 95% din hrana ciufului este constituita tot din rozătoare, astfel că anual numai o singură pasăre salvează aproximativ 25000 kg de cereale, ciuful de pădure consumînd, zilnic, cîte 6—8 rozătoare. Striga distruge într-un an aproximativ 2500—2800 de rozătoare, ceea ce înseamnă că în medie striga salvează de la distrugere 35000 pînă la 40000 kg de cereale şi alte produse vegetale, în fiecare an.

Hrana zilnică a unei perechi de vindirei cu puii lor este compusă din nouă popîndăi, cinci şoareci de cîmp, doi şobolani de cîmp, un şoarece pitic, o vrabie. O pereche de vindirei cară la cuibul puilor lor pînă la 200 de rozătoare într-o lună. O rîndunică înghite în mod obişnuit 2000 de ţînţari pe zi. În stomacul unui cuc s-au găsit nu mai puţin de 250 de omizi, iar în cel al unui pitpalac, 217 viermi. O rîndunică aduce zilnic la cuib hrana necesară puilor într-o cantitate echivalentă cu de trei ori greutatea corpului ei! Ca o ultimă curiozitate vom arăta că în stomacul unui struţ, care a trăit în grădina zoologică din Londra, s-au găsit: două batiste, trei mănuşi, o casetă pentru peliculă cinematografică, o sfoară, un creion, un pieptene, o sonerie de la un ceas deşteptător, o bucată de lemn, un colier, doi nasturi şi cîteva monede.

Rezistenţa la foame variază la diversele păsări. În captivitate, pitulicea refuză să mănînce şi să bea apă şi moare destul de repede fără să se atingă de hrană. Rezistenţa păsărilor carnivore e mai mare, fără a li se slăbi prea mult forţele din această cauză. Şoimii, deşi veşnic flămînzi, sînt destul de mofturoşi şi-şi pîndesc hrana preferată zile şi săptămîni, răstimp în care nu mănîncă nimic. Acest regim drastic, care uneori durează pînă la trei săptămîni, nu le slăbeşte forţele, încît sînt în măsură să doboare alte vieţuitoare şi să-şi ofere un prînz suficient de copios spre a rezista, la nevoie, alte săptămîni. Vulturul depăşeşte cu uşurinţă 30—40 de zile de înfometare. Bufniţa mare şi acvila de stîncă suportă inaniţia timp de 4—5 săptămîni; în schimb vrabia nu depăşeşte două zile de înfometare, puii de turturică 3 zile, porumbelul 11 zile, găina 14 zile, raţa 15 zile. În lipsa hranei puii de lăstun pot rezista pînă la 9 zile, iar temperatura corpului le poate scădea cu mai mult de 10°C faţă de cea normală.

B. M.

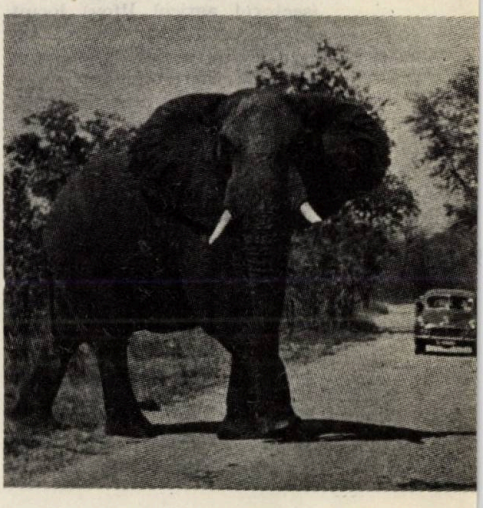

FIDELITATE

Vadim NESTEROV

Cîinele este cunoscut ca fiind animalul cel mai ataşat omului. Iată însă că un exemplu recent mi-a dovedit că şi pisica este capabilă de o impresionantă fidelitate.

La un canton silvic de la marginea pădurii Pustnicu (sectorul agricol Ilfov) locuit de un pensionar silvic, s-a pripăşit un pisoi. A crescut în preajma vieţuitoarelor din curte şi s-a bucurat de toată atenţia din partea singuraticului stăpîn. A fost numit Figaro. De fiecare dată, el întîmpina vizitatorii alături de stăpîn, cu scurte miorlăituri.

Stăpînul a plecat într-o zi pe drumul fără de întoarcere, iar Figaro a rămas singurul său urmaş la cantonul silvic. După acest trist eveniment, cu toată singurătatea, pisoiul n-a părăsit nici o clipă incinta curţii cantonului. Ziua, stătea mai mult urcat într-un arbore de lîngă casă, de unde avea şi o vizibilitate mai bună asupra împrejurimilor. La apariţia unui vizitator, cobora şi-l întîmpina, aşa cum o făcea, în trecut, alături de stăpîn, cu aceleaşi scurte miorlăituri însoţindu-l printre părăsitele camere şi anexe ale cantonului. După plecare, ca o gazdă primitoare, îl petrecea pînă la poartă, după care se reîntorcea la vechiul său loc de observaţie.

Au trecut luni de la tragicul eveniment şi Figaro ar fi rămas poate şi astăzi în aşteptarea fostului stăpîn, dacă un necunoscut nu l-ar fi omorît cînd i-a ieşit în cale în protocolul de primire. E o relatare tristă, dar care constituie o dovadă că şi pisica se leagă de locurile în care a crescut şi s-a bucurat de căldura sufletească a oamenilor.

Un vultur, zburînd în picaj, înhaţă în ghearele sale un cîine, chiar de la picioarele stăpînului său şi se înalţă cu el în văzduh. Cît ai clipi, vînătorul duse arma la ochi şi, o dată cu ecoul deturnăturii, vulturul căzu, prăbuşindu-se ca o piatră la pămînt, în timp ce cîinele continua să zboare.

— Dar, ce-o mai fi şi cu minunea asta? întrebă uimit vînătorul pe prietenul său.

— Pe semne că Azor nu a auzit detunătura armei tale!

*

Într-o grădină zoologică.

— În grădina dumneavoastră, se găsesc papagali care ştiu să vorbească?

— Nu, stimată doamnă, însă aş putea să vă ofer o ciocănitoare foarte modernă.

— Da? Şi ea ştie să vorbească?

— Nu, dar se foloseşte perfect de alfabetul Morse!

UMOR

— Parcă de mai mult timp, nu vă mai văd la biserică, domnule Strumph.

— Aşa-i, pastore, deoarece nu vreau să micşorez numărul enoriaşilor de la predicile dumneavoastră.

— Dar, cum vine asta? Încercaţi cumva să rîdeţi de mine?

— Ba deloc, pastore. După cum ştiţi, sînt şef de ocol silvic şi dacă enoriaşii m-ar vedea la biserică, cel puţin jumătate dintre ei ar şterge-o imediat de la predicile dumneavoastră şi s-ar apuca liniştiţi de braconaj în pădurea părăsită de mine.

Anton MARINESCU

DESPRE ŞOIMĂRIT

Împăratul Frederic II (1194—1250) a scris o lucrare devenită clasică, despre şoimărie; „De arte venandi cum avibus" (Arta de a vîna cu ajutorul păsărilor). Exercitarea acestui mod de a vîna devenise pentru el o adevărată pasiune, pierzînd o bătălie importantă deoarece plecase la o vînătoare.

În Anglia, Henric VIII se dăruise tuturor felurilor de vînători şi devenise unul din cei mai înverşunaţi amatori ai vînătorii cu şoimul.

Charles d'Arcussia povesteşte că regele Franţei, Ludovic XIII, se ocupa zi şi noapte de şoimii săi, încît afacerile de stat aveau de suferit din această cauză. Regele cheltuia sume mari pentru a-şi satisface această plăcere şi nu pleca niciodată în vreo călătorie fără a fi însoţit de Marele Şoimar (îngrijitorul şi însoţitorul şoimilor regali).

A vorbi despre şoimărit astăzi, în secolul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, pare un subiect desuet. Şi totuşi, această artă îşi recrutează amatori în destule ţări. Astfel, în R. F. Germania, Anglia, Olanda, Franţa, Austria, Elveţia, Italia şi în Statele Unite ale Americii s-au înfiinţat încă din deceniul al VI-lea al secolului nostru, asociaţii care îşi propun să studieze şi să protejeze răpitoarele cu pene şi desigur să încurajeze şoimăritul.

Originile acestei metode de vînătoare sînt foarte vechi. Capturarea şoimilor şi dresarea lor pentru a-i folosi la vînătoare a început cam cu 2000 de ani î.e.n., în Asia centrală. S-ar părea că pe continentul nostru această metodă de vînătoare a fost introdusă de huni şi a prins atît de mult încît pe la mijlocul secolului al V-lea vînătoarea cu şoimi se practica aproape în toată Europa.

Există o carte, tipărită în 1486, care se intitulează „The book of St. Albans" în care se stipulează care anume persoane aveau dreptul să vîneze şi cu ce păsări. Aflăm astfel că vulturul era rezervat împăraţilor, şoimul alb regilor, şoimul călător ducilor şi prinţilor, în timp ce speciile mai mici erau pentru scutieri şi domnişoarele de onoare. Cît despre ceilalţi oameni din suită şi muritorii de rînd se mulţumeau cu ulii porumbari sau păsărari.

Carol cel Mare întreţinea aproape de reşedinţa sa un mare număr de şoimi. Oricine ar fi rănit sau omorît una din aceste păsări era pedepsit cu severitate. Acest fapt nu trebuie să surprindă atunci cînd ne gîndim la preţurile fabuloase ale unor exemplare. Astfel, pentru un şoim alb, de exemplu, se plăteau 1000 de florini, încît numai prinţii de cel mai mare rang îşi puteau permite să aibă cîte un exemplar.

Cruciaţii au contribuit foarte mult la dezvoltarea şoimăritului; mulţi dintre ei, înapoindu-se la căminele lor, au adus şoimari sarazini cu păsările lor. Şoimăritul a cîştigat o astfel de importanţă încît faima seniorilor şi chiar a regilor depindea, în mare parte, de numărul de şoimi de vînătoare pe care îi aveau.

Vînătoarea cu şoimi a fost adoptată şi de oamenii bisericii şi practicată cu atîta frenezie încît a fost nevoie ca prin mai multe concilii să li se interzică de a o mai practica.

În secolul XVIII, Olanda devenise cel mai important centru european al şoimăriei. Astfel, în unele familii, şoimăritul era o adevărată tradiţie. Profesiunea se transmitea din tată în fiu, iar acela care o exercita servise mai înainte la vreo înaltă personalitate de la o curte străină. La Valkenswaard, un mic sat lîngă Eindhoven, toată viaţa locuitorilor depindea de şoimi. Ei ştiau să-i prindă, să-i dreseze şi să confecţioneze toate accesoriile necesare vînătorii. Ultimul care poseda aceste talente, un oarecare Mollen, s-a stins din viaţă în 1935. Se poate spune că odată cu el a apus o întreagă epocă.

Decăderea şoimăriei s-a datorat în bună măsură armelor de foc. Actualmente, această nobilă artă nu se mai exercită decît în Anglia. Va mai apare ea din nou pe continentul nostru? Numai viitorul ne va arăta.

DIN VIAȚA ANIMALELOR

Cangaroo = „nu înțeleg nimic !" (Cîte ceva despre animalul care își datorează numele unei confuzii)

Cangurii nu au fost descoperiți, după cum se credea, în timpul unei expediții conduse de căpitanul Cook în anul 1770, ci cu mai bine de un secol mai devreme de către comandantul unui vas olandez, Francisco Pelsaert, încă în anul 1629. Descrierea făcută de Pelsaert acestui animal: *...al cărui pui crește dintr-o țiță aflată pe burtă într-o* pungă, care fuge în 2 picioare etc. era totuși... prea-prea, chiar pentru acele vremuri, drept pentru care observația sa a fost repede dată uitării.

*

Grupul animalelor numite în mod curent canguri numără nu mai puțin de 17 genuri diferite, în care specialiștii disting un număr de 52 specii și de cîteva ori mai multe subspecii și varietăți. De altfel, nu-i de mirare, cangurii fiind ființe a căror talie ajunge de la 23 cm lungime la aproape de 10 ori pe atît!

*

Cele două specii de cangur uriaș ating — pe distanțe relativ scurte — viteze care ajung pînă la 88 km/h. Aceste animale, care trec de 70 kg greutate, pot executa salturi lungi de 9 m și înalte de 1,5 m, ca adevărate recorduri fiind înregistrate chiar 13,5 m lungime și 3,3 m înălțime.

*

În anul 1904, negustori din Adelaide (Australia) ofereau spre vînzare o duzină de șobolani marsupiali (o specie de cangur de talie mică) la prețul de 2—3 pence. Animalele erau folosite de cumpărători în timpul duminicilor pentru organizarea unor concursuri de alergare, cu care ocazie se încheiau pariuri pe sume enorme. Dintre cele 12 specii cunoscute, în prezent două au fost deja exterminate, restul fiind foarte rare chiar și pe coasta de vest a Australiei, aproape nepopulată.

P.W.

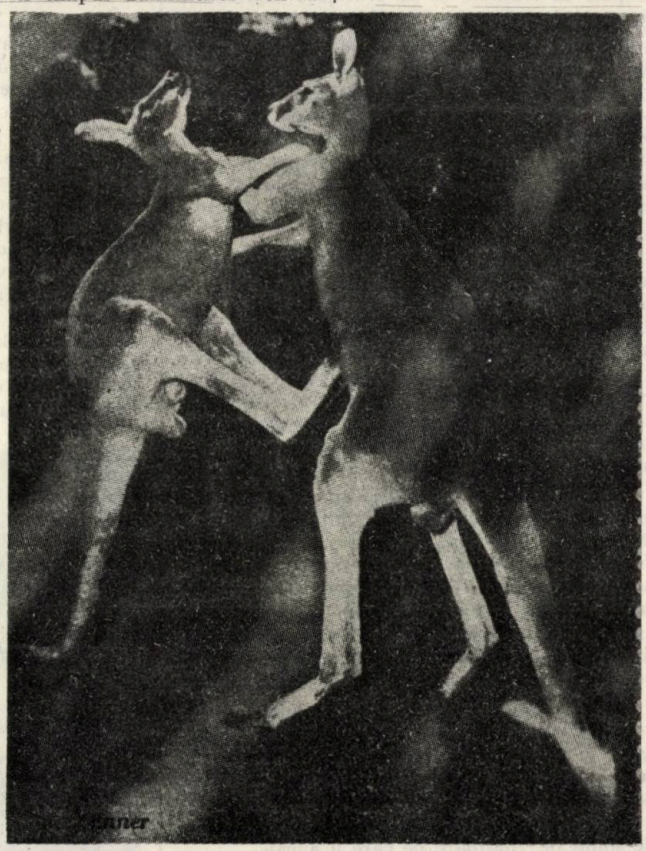

UN ORIGINAL

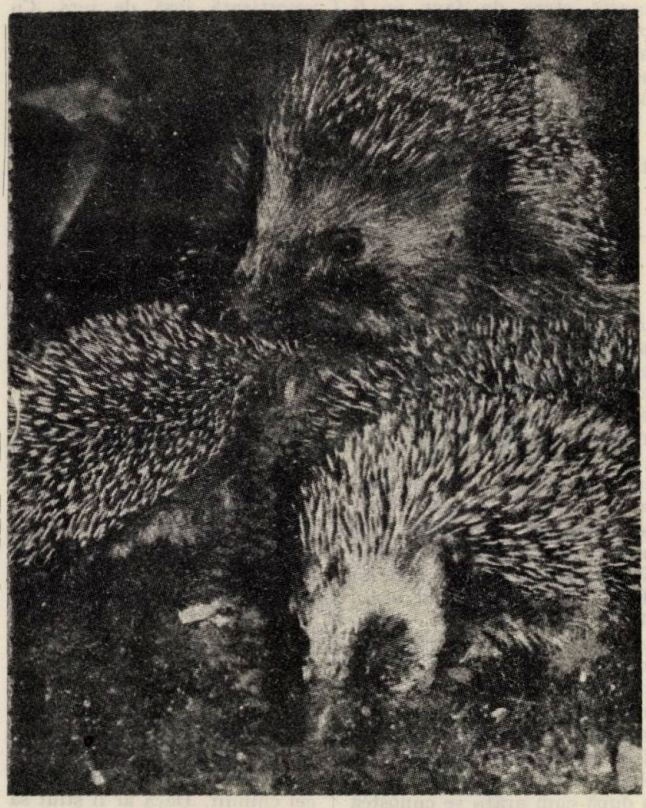

al lumii animale

Un arici introdus în apă în timpul somnului hibernal se trezește după circa o jumătate de oră, în timp ce unul în stare activă se trezește după două-trei minute, ritmul respirator fiind mult diferit între aceste două stări.

*

În pădurile din apropierea orașului Göttingen (R.F.G.) a fost găsit, în vara anului 1977, un exemplar de arici aproape unic în lume: alb și cu ochii roșii.

*

Excepționala rezistență a ariciului la unele otrăvuri și, în același timp, sensibilitatea lui deosebită față de altele, față de boli, asemenea febrei aftoase, au uimit pe specialiști. Astfel, minimum 0,1 g dintr-o otravă foarte puternică (cantaridina), produsă de unele coleoptere, folosite de arici ca hrană, reprezintă o cantitate suficientă pentru a-l omorî; aceeași cantitate poate suprima... 25 de oameni. De 7000 de ori mai rezistent decît omul la toxina tetanică, ariciul suportă, în egală măsură, arsenicul, clorura de mercur, opiumul, acidul clorhidric. El nu reacționează la înțepăturile viespilor, este de 70 de ori mai „puternic" decît cobaiul în fața difteriei, manifestînd, totodată, o sensibilitate ieșită din comun la morfină și stricnină.

*

Ariciul australian este unul din rarele mamifere care se înmulțesc prin ouă. Atunci cînd nu se află în libertate — în cazul aducerii lor în grădini zoologice — ei nu mai ouă. Se cunosc totuși două excepții: unul, cu 80 de ani în urmă, la grădina zoologică din Berlin și altul mai recent la cea din Basel.

*

La arici nu există o structură familială reală. Tatăl nu se ocupă deloc de pui. Nici mama nu le acordă o prea mare atenție. Totuși îi alăptează și are grijă ca, atunci cînd își părăsește adăpostul, să-i acopere complet, pentru a nu le lipsi atît de necesara căldură.

*

Sezonul împerecherii aricilor începe în aprilie și durează pînă prin august. Femela scoate un fel de sforăit, mormăit, chițcăit zgomotos, care atrage masculii din apropiere. După împerechere, femela îl alungă pe mascul și peste șapte săptămîni dă naștere la doi pînă la zece pui orbi și trandafirii. Instinctul de apărare al puilor este extrem de dezvoltat. Cum îi atingi, își ridică, instinctiv, țepii moi ca de cauciuc. După 15 zile, ochii li se deschid și de îndată ce împlinesc vîrsta de patru săptămîni pornesc la vînătoare împreună cu mama lor, care îi învață să găsească tot felul de păianjeni și coleoptere, viermi, melci etc.

*

Aricilor le plac în mod deosebit șoselele asfaltate, pentru că asfaltul păstrează mult timp căldura soarelui, atrăgînd prin aceasta fel de fel de viețuitoare, pe care micul animal cu țepi le poate vîna noaptea. Dar noaptea circulă pe șosele sumedenie de mașini, împotriva cărora ariciul n-are nici

▶

un mijloc de apărare, din care cauză, în fiecare an roțile de cauciuc strivesc fără milă, mii de arici. Remediul pentru această stare de fapt ar fi construirea de mici tunele, canale de 30—40 cm în diametru, săpate sub șoselele cele mai circulate.

*

Fără să fie un bun cățărător, ariciul poate să escaladeze, cu efort bineînțeles, palisade, grilajuri, mici ziduri. Coborîrea, mai simplă, înseamnă de fapt o cădere, amortizată însă de țepi. Cu toate că este destul de dibaci, ariciul nu reușește să ocolească obstacolele, facultatea de a coti depășindu-i posibilitățile.

*

Ariciul se îmblînzește ușor. Este considerat animal folositor și ținut cu plăcere pe lîngă case deoarece stîrpește șoarecii. Dacă într-o seară călduroasă de vară întîlniți un arici, luați-l și dați-i drumul în grădina casei. Veți vedea cît de repede va deveni apropiat, ca unul dintre ai casei sau cel puțin ai... grădinii.

M.B.

●●●●

SPAIMA UNUI VOINIC

ZI DE REPAUS. PENTRU azi mă hotărisem să stau în cabană, să-mi pun la punct referatele pe care trebuia să le predau la ocolul silvic privind efectivul faunei cinegetice din zona de care mă ocupam, să scriu niște scrisori unor prieteni care așteptau demult răspuns și în fine, dacă-mi rămînea timp, să mai notez cîte ceva în caietul de însemnări. Nu apucasem să fac nici un sfert din treabă, cînd niște glasuri mă scoaseră în ogradă. Au venit la mine doi pădurari, care-mi aduceau într-un sac un pui de urs, pe care-l găsiseră lovit în pădure. L-am pus într-un țarc, le-am mulțumit și m-am apucat imediat să-i observ rana. Era îngrozitoare și după cum arăta se cunoștea că fusese zdravăn lovit. Dar de cine? Nu puteam să răspund la această întrebare. Partea din spate a corpului era toată însîngerată. Lovitura îi atinsese șira spinării și picioarele dinapoi îi erau acum paralizate.

Nu puteam să-l ajut cu nimic. Plîngea tot timpul și nu voia să mănînce. I-am spălat rana cu apă oxigenată și asta foarte greu, pentru că era rău, încercînd să muște și să zgîrie tot timpul. Bietul de el, durerea îl făcea așa. Încercam să fac totul pentru el și ce mă îngrijora cel mai mult era faptul că nu mînca nimic. Toate gîndurile îmi erau îndreptate spre el și nu mă hotăram încă pentru curmarea chinurilor. Peste cîteva zile, coborînd în oraș, treburi importante m-au ținut mai mult timp decît îmi programasem. La întoarcere, fugeam nu alta. Trei zile cît am lipsit, au fost deajuns să se agraveze situația și să mă decidă. Tot spatele, toată rana, colcăia de viermi, iar bietul ursuleț, stătea întins pe burtă și gemea încet. Nu puteam să mai suport aceasta. Parcă eram eu cel chinuit. Dacă ar fi știut să mînuiască vreo armă, sînt convins că și-ar fi pus singur capăt zilelor.

L-am scos din ogradă și a început să se tîrască spre umbra deasă a pădurii. Îmi era milă de el, dar în același timp îi număram clipele pe care le mai avea de trăit. Am ridicat arma. Ce greu mi-a venit. Vedeam privirea lui care se oprea parcă pe tot ceea ce plăsmuise natura. A gemut. Un ultim geamăt. Nu puteam să mai aud unul. Îi venea și lui greu să-l scoată.

Glonțul ne-a scăpat pe amîndoi de suferință. Priveam corpul nemișcat, mic, parcă prea mic pentru pofta cu care, acele mici lighioane scîrboase mușcau din el. Ah cîtă ură! Cine oare a putut să facă această ispravă? De ce a făcut-o? Eram pus în fața consecinței unei lașități, dusă pînă în pînzele albe.

Treburile zilnice m-au făcut cu timpul să nu mă mai gîndesc la asta. Mai bine pentru mine, căci altfel m-aș fi întristat din nou.

Concediul de odihnă de obicei îl petreceam tot prin munte, dar de data aceasta am fost asaltat de prieteni care mă rugau să mă duc să-i vizitez în Capitală, unde locuiau. M-am hotărît să ies și eu „în lume" și mi-am făcut pregătirile de rigoare. Barba rasă, părul tuns, pălăria nouă, hainele de sărbătoare, pantofi mai acătării și un sac în care am pus micile atenții.

În București m-au întîmpinat cu toții foarte fericiți. Într-una din zile într-un cerc unde eram invitat, îl aud pe unul, figură străină pentru mine, cum că el s-a luptat cu ursul. Era voinic băiatul, așa că mă interesa foarte mult ce povestea.

După cum mă ferchezuiseră prietenii nu mai arătam a om trăit prin sihăstrii și făceam pe neștiutorul. Dîndu-și seama de aceasta, amicii mei au intrat în joc și nu i-au spus nimic despre mine.

— Și cum spui c-a fost măi frate? Te-ai luptat într-adevăr cu ursul?

— Da, da, ascultă ce-ți spun eu. Mergeam printr-o pădure, pusesem mîna pe un par și drept să-ți spun, mare siguranță simțeam în mine atunci ▶

cînd îl ţineam în mînă.

— Dar eşti destul de voinic, de ce îţi era frică?

— He, he, ce ştii tu care poate nu ai călcat în viaţa ta prin sălbăticiile acelea din munţi, unde umblă tot felul de fiare?

— E drept, n-am umblat, dar continuă te rog.

— Află domnul meu, că nici nu mă afund bine în pădure cînd dau peste un urs.

— Ei nu mai spune! Şi era mare?

— Da de unde dragul meu, dar cu toate că era colo, un boţ de blană, era tare rău. I-am croit o bîtă pe spinare, care l-a cuminţit. A început nătărăul să urle şi îmi era frică să nu vină ursoaica şi de spaimă, i-am mai croit una, apoi am rupt-o la fugă.

Mă uitam la el şi nu-mi venea să cred că am în faţă un om. Vasăzică acesta era voinicul ce-mi lovise ursuleţul. Nu ştiam încă sigur. Putea să fi fost vorba şi despre alt urs, aşa că nu m-am mai interesat de el; îmi era ruşine să stau de vorbă cu un asemenea om. După această discuţie, am căzut pe gînduri şi m-am hotărît să-mi grăbesc întoarcerea. La plecare, cu un glas pe care nu mi-l recunoşteam, poate cu glasul codrilor sălbatici, i-am spus doar atît:

— He, hei, voinicule, vai de voinicia ta, dacă spaima te împinge la asemenea fapte!

Cătălin MANOLIU

poem după viscol

Dimineaţă de somn, lumină subţire,
stele în geamuri apun tainic şi dulce,
brad lîngă casă, tristeţe de mire,
clopote nu-s,
umbre merg să se culce.

Ceasuri de viscol. Clipele-n mine coboară.
Femeia de lună m-a iubit ca un rug:
flacăra dănţuind peste mine comoară,
pasăre neagră trupu-i
de mine năuc.

Vine acum legănarea de sînge, prelungă.
începutul de sete, un dor de cuvinte.
Cocoşii de dragoste din cetină-adîncă,
ceaţă de vis
trimit spre aduceri aminte.

Alb nesfîrşit, puritate, alb de hermină,
peste auz, pufos, apoi peste gură.
Ochii închid avar zarea senină:
simt că zeii mă-mpart,
zeii mă fură...

invocaţie la păsări

Bineveniţi păsări, bineveniţi
Vă aştept cu ploile verzi, cu pădurile
— despletite femei de dragoste —
după ele ochi de soare, după ele sîn de lună
pentru obosiţii întru frumos.

Vino sud, vino soare,
şi inundă-mă cu ape de păsări:
în braţe rîndunici,
în frunte ciocîrlii,
în păr cucii,
şi tu, privighetoare, regina mea, în urechi
şi în ochi,
şi purificaţi-mi cu dragoste auzul şi lumina,
înfrunziţi-mi coapsele şi umerii, veniţi
şi adolescenţilor daţi-le inima mea.

E un amurg, ultimul, care mă doare,
un amurg, de femei puţine, de zăpezi subţiri,
un amurg, şi fuge din mine — lup negru tîrîş
sub pămînt, din inimă, sub paşi , lup, fuge
fără păsări albe, fără ploi verzi,
fără mine, din mine, dincolo, fără înalt,
fără mine , amurg, fără dragoste, fuge tîrîş.

Păsări, vă aştept, bineveniţi!
E timpul pămîntului, de păsări, sărac —
bineveniţi, păsări-femei, păsări-bărbaţi,
e nevoie de dragoste, sete de dragoste,
secetă —
aştept la marginea mea, lîngă mine, bineveniţi,
am un zbor pentru voi.

Radu CÂRNECI

MIRAJUL

I. PETRE

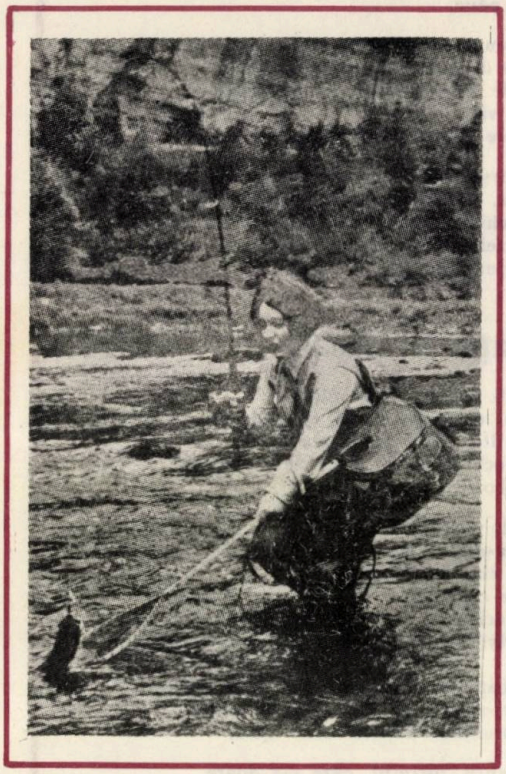

Aburii dimineții se înalță ușor deasupra apei. Soarele încă nu a răsărit. E un pic răcoare, iar din sălciile de peste apă se aud timid cîntece de păsări, ce se vor amplifica la apariția astrului zilei. Zorile au început să se roșească intens...

Mișcările bineștiute încep să se desfășoare pe scăunelul de lîngă mal. Lanseta montată, se mai controlează o dată firul, frîna mulinetei, plumbul culisant, cîrligul ascuțit cu grijă. Chiar și aprinderea unei țigări, al cărei fum albăstrui se ridică drept, face parte din ritual.

Încă nu s-a lansat, dar mirajul partidei a început să joace în fața ochilor...

Jumătatea de corcodușă este pusă în cîrlig, ușor, cu grijă, o lansare pe sub mînă în aval, lîngă crengile salciei plîngătoare care mîngîie apa, se întinde firul, lanseta este pusă pe suport.

Subconștientul derulează filmul în continuare; va trage așa sau așa, va smuci brusc, ...acum, în clipa asta. Înseamnă că este mare-mare, clean mare; fuge la rădăcini în misterul de sub mal, atenție!

Dar, deocamdată nu se întîmplă nimic, e liniște și pace în aer, pe pămînt și sub apă.

Un broscoi face primele vocalize; e singular și, parcă jenat, tace.

Deodată, pas spre realitate, vîrful vergii s-a înclinat, puțin abia perceptibil. Mîna stă gata să apuce mînerul lansetei, inima bate la cea mai înaltă tensiune! Încet, încet, totul reintră în normal, în liniște.

Din nou, imaginația lucrează... Cum este acolo jos la cîrlig? Cine a încercat diversiunea? A fost unul mic care a ciupit puțină delicatesă, a fost unul bătrîn, cu experiență, care numai a testat și a abandonat?

Ar trebui incitat; o deplasare de o palmă a nadei, poate că l-ar face să se repeadă... sau să se sperie.

Poate că acum este gata să apuce iar...

Spre realitate. Întinzi firul puțin, o deplasare mică spre amonte, așteptare scurtă cu mîna pe lansetă, un țipăt de pasăre în spate, corpul se întoarce, mîna lasă lanseta. Roata mare a soarelui a început să se arate.

Un sunet cunoscut al lansetei bruscate.

Întoarcere rapidă, înțepare, este greu, trage în dreapta, nu-i place, e apa mică. Pornește glonț spre malul stîng, frîna mulinetei cîriie, mîna întinde lanseta spre larg; s-a întors din drum, e bine! Vine spre vîrful lansetei, abia poți să recuperezi cu viteza aceasta, cîțiva pași pe mal și firul nu se slăbește! Oho! E frumos, s-a arătat o clipă la suprafață, e mare, e mare de tot! Emoția te înecă, dacă te-ar întreba cineva de vorbă nu i-ai putea răspunde.

Faci promisiuni, jurăminte, ...numai pe ăsta și plec acasă, numai să fie lîngă tine pe mal și ii dai drumul (vorbă să fie!) în apă. Numai să țină firul, dacă se rupe vei reclama toate fabricile de nailon din lume; unde, cui? ...nu are importanță!

E obosit, vine agale, a ajuns la mal. Doi metri de mal pînă la apă! Trebuie scos în puterea vergii. Iar îndoieli; dacă se rupe firul? O fi agățat bine? Numai de-ar sta liniștit.

Încerci cu grijă, ușor, l-ai ridicat aproape complet din apă, varga este încovoiată, numai de-ar sta liniștit. Stă, zboară scurt prin aer, este pe iarbă, face salturi, cîrligul i-a sărit din gură.

Promisiuni, jurăminte, au fost uitate, oboseala — da, da oboseala — te așează pe scăunel.

Și totuși nu este așa de mare cum credeai, va fi mîine, poimîine, va crește mereu pînă la dimensiunea pe care o visăm mereu, deci mereu vei prinde unul mare.

E frumos, e plăcut, soarele a început să încălzească. Lansări, rateuri, schimbări de locuri, o baie nedorită pentru o rădăcină care a vrut să guste nada. Spre prînz pornești spre casă, săculețul de pînză, cu urzici și pește în el, este destul de greu, sînt toți peștii frumoși, dar cel de la bîrna căzută în apă era, ehei, cît era...

Cît? Cine știe, cît iluziile noastre, era ca într-un miraj...

Poate mîine, vremea promite în continuare, Neajlovul este tot frumos și impasibil, concediul nu s-a sfîrșit...

VĂTĂMARE DE NUME

Matei ȘUȚU

Ecoul acestei întîmplări mai plutește și acum, după atîtea decenii, din turnul cetății pînă dincolo de așezările mărginașe sighișorene, ca una dintre cele mai năstrușnice povestiri vînătorești ce descrețește frunțile.

Era în timpuri de tristă amintire pentru pasionații potecari, care încercau pe lîngă cei atotstăpînitori să cîștige ceva drepturi pentru pasiunea lor de vînători. În cetate și peste păduri trona atunci un bogătan cu nume de import, greu de reținut. Adusese dumnealui cîini cu sînge vienez, copoi de neam mare, cu ochelari, piept țintat și pinteni la toate picioarele. După ei tînjea tot omul sărac.

La vreo patru ani de la dispariția misterioasă a unui cățelandru de la curtea teutonului, apăru Valdi, copoiul dulgherului din marginea dinspre Apold a cetății și Valdi semăna cu cățeaua sasului ca două picături de rouă. Isteț la minte, meseriaș talentat, Costică fu admis în societatea de vînătoare a bogătanilor, ca unul ce era iscusit vînător și meseriaș de mare talent. În acele timpuri un cîine bun de mistreți trecea de prețul unei perechi de boi.

Apariția lui Valdi, ca fiind cel mai bun cîine, înfurie tare pe bogătaș care, reconstituind unele svonuri despre cățelul furat, puse o jalbă în mîna judelui cetății. Așa ajunse Costică în balanța justiției, cu cîine cu tot.

Un adversar politic al reclamantului, avocat de renume, luă apărarea cîinelui și a stăpînului său. Dar nici Costică nu stătu degeaba. Se duse la Mediaș, la un ortac de vînătoare, farmacist isteț, cu care se sfătui o vreme și după ce căpătă experiență aplicînd diverse soluții pe o blană de oaie, coloranți din aceea cu care cucoanele încercau să-și șteargă urmele anilor prea mulți, reuși ca albul de pe piept și roșcatul din jurul ochilor și de pe pîntecele patrupedului să devină negru-violaceu. Totodată, veterinarul reuși să dea jos pintenii cu care se mîndrea și cățeaua mamă.

În ziua judecății, cetatea fierbea. Nu era vorba numai de judecata în cauză, ci și de duelul somităților juridice ale celor două partide. Plebea se adunase în număr mare. Costică mai avusese grijă să ungă cîinele cu untură de lupoaică, spre a-i da luciu la păr. Și astfel, mirosind a tot felul de drăcovenii, numai a cîine nu, Valdi, umilit și enervat de gloată, deveni ținta unor atacuri furioase din partea maică-si.

Avocatul, om ager la minte, prinse momentul și se adresă onoratului tribunal: „Vedeți, domnule președinte, nici așa-numita mamă a lui Valdi nu-l recunoaște. Deci, nu e cățelul ei. Onorat tribunal, încercați careva dintre dumneavoastră să luați un cățel de lîngă mamă-sa și veți fi sfîșiați. Valdi nu are nimic comun cu această cățea de neam mare: nici culoare, nici pintenii specifici rasei vieneze, nici alură".

Reclamantul începu și el să se îndoiască și cu toate relațiile și influența sa, pierdu procesul. Orașul fierbea. Bogătașul fu dat la rîndul lui în judecată pentru „vătămare de nume". Cîinelui dulgherului i-au crescut acțiunile, populînd podișul dintre Tîrnave cu urmași pur sînge vienez care nu știu cum se făcea că ieșeau înfloriți întocmai ca Hera, cățeaua de la curtea castelului.

CÎINI PE CÎMPUL DE LUPTĂ

DIN CELE MAI VECHI timpuri omenirea a cunoscut războaie. Şi mereu, alături de diverse arme, omul a folosit animale, ca auxiliare preţioase.

Cîinele a fost la început combatant direct. Putem cita dogii perşilor, unităţile de cîini ale atenienilor la Maratbon, ale romanilor în războaiele punice, cîinii galilor, lansaţi contra inamicului cu zgărzi prevăzute cu ţepi.

Mai tîrziu, în Evul Mediu, cîinii participau de asemeni direct la lupte, uneori purtînd un soi de armură cu ţepi, lame ascuţite şi o torţă aprinsă fixată pe spate. Astfel „dotate", bietele animale erau lansate contra cavaleriei inamice.

Armele perfecţionîndu-se cîinii îşi schimbă funcţiile din armată: apare cîinele sanitar, cîinele agent de legătură, cîinele cercetaş, cîinele detector de mine. În primul război mondial unele armate foloseau atelaje de cîini (mai puţin vulnerabili decît caii) pentru transporturi (mai ales de muniţii) în linia întîi a frontului.

În al doilea război mondial a fost utilizat cîinele antitanc; animalul era dresat să se bage sub un tanc în mers, purtînd pe spate o mină cu explozie prin contact electro-magnetic. Astfel, inconştient, cîinele devenea un „kamikaze", care cu preţul vieţii sale distrugea un tanc.

Germania hitleristă a folosit zeci de mii de cîini, mii de cîini au folosit Anglia şi Statele Unite, mai ales împotriva japonezilor în condiţiile războiului de junglă.

Astăzi, cîinele continuă să fie folosit de armatele diferitelor ţări, îndeplinind cele mai diverse misiuni, de la paza diferitelor obiective, pînă la acţiuni de patrulare — cercetare — urmărire, detectare de mine etc.

Deşi au fost experimentate şi alte rase (Dobermann, Schnauzer uriaş, Boxer) cîinele ciobănesc german s-a impus detaşat şi în acest domeniu. Această rasă este dotată cu o serie de calităţi ca: forţă deosebită, receptivitate la drenaj, simţ olfactiv dezvoltat, suficientă agresivitate (la nevoie), capacitatea (demonstrată de experienţă) de a se adapta, de a putea lucra în cele mai diverse zone geografice, de la tundră la junglă şi deşert.

La un depozit de muniţii, pe un aerodrom, însoţindu-şi conductorul într-o acţiune periculoasă, cîinele dovedeşte acelaşi ataşament mergînd pînă la jertfă.

Este preferabil însă ca aceste calităţi ale cîinelui să fie folosite în scopuri paşnice.

Cu şi fără HAPPY-END

Adrian PALLADI

CÎT DE NECESARĂ este prudenţa la vînătoare, în cele mai diverse cazuri, nu mai este nevoie să se demonstreze. Îmi permit, totuşi, să redau cîteva întîmplări culese în nu prea mulţi ani de vînătoare.

Este bine ca la reîncărcarea armei (cu ţevi basculante) să ne uităm pe ţeavă; totuşi adesea nu o facem. În iarna trecută un coleg de vînătoare trage într-un iepure, împuşcîndu-l cu al doilea foc, apoi reîncarcă grăbit arma. Din nou are o ocazie, la primul cartuş nu ia capsa foc, din nou împuşcă iepurele cu cea de a doua. Acum, frîngînd arma, constată că în prima ţeavă (cu cartuş nepercutat) rămăsese înţepenită bura de la primul cartuş. Capsă binecuvîntată!

●

Înainte de război, un mare potentat organizează o vînătoare la iepuri şi fazani, pe propriul său domeniu, avînd lîngă sine un băieţandru ca

▶

gentaș (cel care mi-a relatat întîmplarea, după ani). Vînătorul ține în mînă o pușcă calibrul 12, gentașul ține un 20. Vînătorul poartă un hanorac, în al cărui buzunar de la piept ține de-a valma cartușele pentru cele două calibre. Își încarcă arma, distrat, în una din țevi băgînd un cartuș de 20 întîi, apoi cel cuvenit, de 12. Gentașul a observat și i-a atras atenția vînătorului, evitînd un accident.

●

Noroiul poate juca feste foarte neplăcute. Într-o iarnă după amiaza, cînd pămîntul se dezgheța, ne deplasam spre altă goană pe o arătură. În drum dăm peste o foarte mică porțiune de teren, foarte moale adevărată capcană. Cel mai cu... greutate dintre noi acolo rămîne! Cîțiva oameni, trăgînd unul de altul, au reușit să-l scoată, după multă cazną. Dar dacă era singur?

●

Într-o zi frumoasă de februarie, lîngă București, vînăm fazani. Ne însoțește un nevînător, pensionar, îndrăgostit de natură. La un moment dat, trecem prin spărtura unui gard de plasă de sîrmă. Omul cu pricina se împiedică de o sîrmă, cade în față și își fracturează piciorul!

●

Iarnă, vînătoare colectivă de iepuri în Bărăgan. Un vînător mai vîrstnic și-a supraestimat forțele și inima, gerul și oboseala își spun cuvîntul. Adoarme pe veci în stand.

— *Să-i dăm repede minciogul!*

— *De ce să mă dezbrac? Vreau ca la patru dimineața să fiu pe malul apei!*

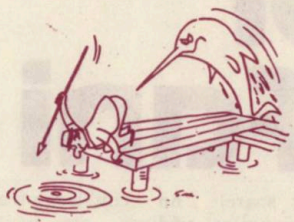

doi orfani

Deşi vară, soarele nu zîmbise prea des sălbăticiunilor pădurii, aşa încît întreaga natură părea mohorîtă sub plumburiul cerului. Pornisem în patrulare devreme în zori, cînd soarele dacă scăpătase, tot nu-i vedeam razele binefăcătoare, datorită norilor negri de furtună ce stăteau gata să se prăbuşească peste tot ce era zămislit pe acest pămînt. Toată noaptea plouase şi acum respirai în jurul tău numai umezeală: pămînt ud, frunze ude, trunchiuri ude, aer umed... Nicăieri n-ai fi găsit un colţişor uscat.

În măreţia ei sălbatică, pădurea muntelui oferă celui ce păşeşte singur pe potecile ascunse, fel de fel de situaţii, ce te îndeamnă la atîtea şi atîtea reflecţii, încît timpul trece repede şi nici nu-ţi dai seama de distanţele parcurse.

Cu multă ciudă şi obidă pe vremea ploioasă, cu gînduri care mai de care mai hoinare, paşii urmau brîneagul muntelui, spre o mare ruptură de pădure, vînturariţă, cum i se mai spune, unde pusesem hoitul unui cal, drept momeală pentru recoltarea unui urs carnivor, care teroriza de cîteva săptămîni stînele de prin partea locului.

Croncănitul şi cloncănitul corbilor se auzea din ce în ce mai desluşit. Eram tare curios dacă Martin gustase din delicatesa ce o priponisem bine cu un cablu de trunchiul unui molid uriaş. Am ieşit în tăietură, m-am oprit, am dus binoclul la ochi şi-am început să observ terenul. Mare mi-a fost mirarea cînd la cîţiva zeci de metri de momeala ce-o pusesem, văd două ghemotoace îmblănite ce trăgeau de zor de ursoaica zăcîndă într-o rînă. Ba se urcau pe ea, ba se dădeau jos, dar mama nu-i învrednicea cu nici o mîngîiere. Am stat aproape o oră în nemişcare să văd urmarea jocului puilor de urs. Nimic, iar răbdarea mea era pusă la încercare, dar probabil ursanii şi-o pierduseră şi începuseră a strănuta şi chelălăi de-ţi era mai mare mila. Am intrat la bănuieli şi am hotărît să mă apropii, făcînd zgomot. De la o anumită distanţă, am început să hăulesc. Micile animale fioroase au sărit sperioase şi cu mîriituri teribile s-au îndepărtat. Ursoaica nu mişca. La vreo patruzeci de metri am tras un foc în aer. Tot nimic, Oare ce s-a întîmplat?

A fost deajuns să mă apropii puţin şi răspunsul îl desluşeam din vînzoleala urmelor şi după sîngele ce era împrăştiat peste tot. Ursoaica zăcea culcată într-o baltă de sînge, sînge care-i făcuse pe ursuleţi să plîngă. O rană mare, gît sfîşiat, trup fără suflet. Atît rămăsese din ceea ce fusese vigoare şi viaţă, poate cu cîteva ore mai devreme.

Am înţeles totul. Urmele vorbeau de la sine. Nu era necesară nici o întrebare; de ce? Cum?

Ursoaica, împreună cu cei doi pui, a fost surprinsă la hoitul pus momeală, de ursul carnivor care trebuia împuşcat. Numai vieţuitoarele ce nu dormeau la acea oră au putut vedea şi auzi lupta ce s-a dat între doi urşi mari. Omul venit nu făcea altceva decît să observe, să tragă concluzii şi să-şi închipuie lupta.

A urmat apoi o zi foarte grea; coboară în

▶

sat la brigadă; încheie procesul-verbal de constatare; urcă din nou împreună cu doi cai puternici, coboară din nou muntele cu o povară de cîteva sute de kilograme și multe, multe alte formalități, pînă cînd te poți întoarce la cabana de vînătoare pentru odihnă.

Dar oare poți să te odihnești liniștit cu viziunea unei lupte aprige dată pentru hrană, o luptă dată între cele mai puternice sălbăticiuni de la noi, o luptă din care unul a plecat victorios, iar alți doi, mai mici au plecat prin desișuri, orfani?

Asemenea lupte între animalele mari care stăpînesc pădurile sînt foarte rare, dar atunci cînd se întîmplă, sînt totdeauna tragice.

Cătălin MANOLIU

Măriuca

Într-una din zile, la stațiunea de cercetări, ne-a fost adus un pui de vulpe cu piciorul rupt. Am botezat-o Măriuca.

Era micuță, de-abia își schimbase pufulețul cu o blăniță roșcată. Colții bine ascuțiți i-am simțit imediat, îndată ce am început să mă ocup de piciorul ei. Cu destulă greutate am reușit să i-l fixez cu două atele mici. Îi dădeam zilnic păsărele pe care le împușcam într-o porumbiște și peștișorii pe care-i prindeam în rîul din apropiere. La început făcea mofturi, nici nu se uita la mîncare, dar cu timpul foamea a biruit-o. Niciodată însă nu mînca dacă o priveam direct în față. Îi dădeam o vrabie, stătea liniștită parcă nici nu o băga în seamă, iar cînd mă întorceam cu spatele, repede, din două înghițituri, o isprăvea.

Odată am prins-o. I-am dat vrăbiuța și m-am întors să plec, dar imediat am privit-o și a rămas ca împietrită cu gura încleștată pe pasăre. M-a pufnit rîsul, dar ea nici prin gînd să facă vreo mișcare. Atunci am plecat, să nu-i stric masa.

Cu timpul, piciorul începuse să se vindece și chiar pășea pe el. Curînd, urma să o pun în libertate.

Într-o seară, cîțiva copii din sat au venit la mine și mi-au spus că au auzit pe unii care rîvneau la blana Măriucăi. Ce-i drept devenea pe zi ce trecea mai frumoasă. Eram ocupat, de dimineață pînă seara pînă peste cap, cu treburile la stațiune și uneori mai lipseam cîte o zi, două din incintă și de frică să nu pățească ceva în lipsa mea, m-am hotărît să-i dau drumul. Am hrănit-o bine, ca de despărțire, apoi i-am deschis portița spre pădure. N-a fost nevoie s-o înghesui de la spate. Chiar dacă trecuseră cîteva luni de cînd o aveam, n-a catadicsit nici măcar să scoată un schelălăit de bucurie în semn de salut. A șters-o repede,

lăstărișul din marginea pădurii parcă a înghițit-o.

Mă bucuram mult pentru ea și rîdeam în sinea mea cînd mă gîndeam la mutrele pe care o să le facă cei ce urmau să vină pe furiș să-i întoarcă pielea, cînd n-or mai găsi-o.

Peste cîteva zile, un coleg îmi spune că a zărit-o pe Măriuca dînd tîrcoale stațiunii. Am împușcat cîteva vrăbii și le-am pus lîngă cușca

unde a fost „spitalizată". Dimineață nu le-am mai găsit. Bineînțeles, mi-am dat seama de ce venea. Nu știa încă să vîneze și din obișnuință, venea și dădea tîrcoale locului unde nu i-a lipsit nimic.

Asta a mai durat cam pînă prin februarie, cînd a dispărut deodată. Mă gîndeam c-o fi împușcat-o cineva pe la marginea satului sau și-a găsit un tovarăș de viață cu care poate împarte vizuina.

Iarna a trecut ușor și primăvara se stabilise bine cînd într-o noapte cotețul cu găini din curtea stațiunii a fost asaltat de o vulpe.

De aici încolo, totul mi-a fost relatat de unii colegi, eu fiind plecat pe alte meleaguri, cu alte treburi.

Au mers după urme și ce credeți? Era Mă riuca. Sigur era ea. Sub cușca mare de lemn în care stătuse și se vindecase, unde poate se simțea ocrotită și-a săpat o vizuină și își creștea acolo trei pui micuți. Oare cum, sau oare ce a simțit acest animal cînd a făcut asta? Se simțea mai ocrotită aici decît în pădure? Greșeala a costat-o mult. Proprietarul găinilor, într-o zi a chemat un vînător să o împuște. Au tras cușca deoparte, au săpat vizuina și pe cei trei micuți i-au ucis cu cazmaua.

Măriuca dădea tîrcoale și nu îndrăznea să se apropie. De cîteva ori pușca a bubuit, dar a scăpat ca prin minune. Mai în fiecare noapte se auzeau schelălăiturile ei de jale. După cîteva zile a dispărut. S-a reîntors în pădure să-și aline durerea și probabil să povestească și altor consoarte despre viața ei printre oameni. Tristă tinerețe ai avut, Măriuco!

DIN LUMEA PĂSĂRILOR

Cine nu știe că pasărea-dentist este prietena cea mai bună și... dezinteresată a fiorosului crocodil? Se știe că ea intră fără teamă în gura deschisă a temutei reptile carnivore — după ce aceasta s-a ospătat copios — dereticînd și făcînd toaleta dentară zilnică, curățindu-i cu meticulozitate toate resturile de carne dintre dinți, pe care ea le consumă, ca o modestă răsplată a strădaniilor sale. Dar mai puțin cunoscut e faptul că această pasăre se ocupă uneori și cu... operații de mică chirurgie. Aceasta din cauză că nu rareori crocodilii fac enorme abcese dentare, care le provoacă dureri mari (cine nu știe ce dureri dau abcesele dentare?). Și atunci, crocodilul bolnav se plimbă agitat la suprafața apei, cu gura larg deschisă, chemîndu-și în felul acesta „dentistul" în ajutor. Pasărea-dentist răspunde fără întîrziere la „chemarea" prietenului în suferință, intră repede în gura lui și cu ciocul ei ascuțit, din cîteva lovituri, îi deschide abcesul, spre satisfacția fără margini a crocodilului... veșnic recunoscător.

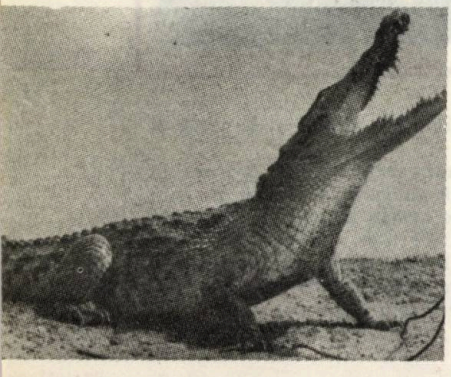

Sitarul este o pasăre de pădure și totuși el nu se așează niciodată pe crengile copacilor. Cuibul și-l face pe pămînt și în tot timpul în care nu zboară stă numai pe pămînt.

Benzi de magnetofon cu strigăte de grauri au salvat viile din partea nordică a Tian-Sanului de invaziile pustiitoare ale acestor păsări. ▶

Ornitologi din Alma-Ata au constatat că „vocabularul" graurilor se compune din 12 semnale distincte, între care și un semnal de alarmă. De acesta s-au folosit viticultorii gospodăriilor specializate în cultivarea viței de vie, care au primit benzi de magnetofon din fonoteca Institutului de zoologie al Academiei de Științe a R.S.S. Kazahe, unde sînt înregistrate glasurile a peste o sută de specii de păsări care trăiesc în această republică.

●

Pasărea răpitoare de noapte care vinează și ziua este bufnița polară boreală. A nu se uita că, vrînd-nevrînd, această specie de bufniță trebuie să vîneze și ziua spre a se hrăni, întrucît la Polul Nord jumătate de an este numai ziuă.

●

Pentru a vedea în ce fel reacționează păsările la diferite culori, un ornitolog american a amplasat în mai multe locuri 98 de cuiburi vopsite în diverse culori. De cel mai mare succes s-au bucurat cuiburile roșii și verzi. Cele albe au rămas aproape întotdeauna neocupate.

●

Uliul porumbar *(Accipiter gentilis L.)* atacă 126 specii de păsări și 15 specii de mamifere, iar uliul păsărar *(Accipiter nisus L.)* atacă, numai în Europa Centrală, 132 specii de păsări și 12 specii de mamifere.

●

Pentru prinderea și uciderea larvelor și insectelor, cinteza ciocănitoare *(Camarhynchus pallidus)* întrebuințează în acest scop... spini!

LUPII ÎN LAPONIA

Se știe că statul suedez a întîmpinat mari greutăți cînd a încercat să lămurească poporul lapon, care populează partea de nord a peninsulei scandinave, de a admite legea privind protecția lupilor. „Lupul, spun laponii, ne-a fost trimis de către diavol!..." Și, în limba lor, ei adaugă: „Lup, tu nu vei avea niciodată nici un refugiu. Atît timp cît vei exista pe pămînt, noi te vom urmări, te vom vîna. Poporul nostru te urăște. Fiecare copil al Laponiei vine pe lume urîndu-te și el știe că nu trebuie să aibă odihnă atîta timp cît va exista un lup în ținuturile noastre. Noi vrem să sfîrșim cu tine și cu urmașii tăi. Tu nu vei avea niciodată liniște lupule, cît timp va exista un lapon pe suprafața pămîntului!..."

Trebuie să spunem, în apărarea laponilor, că lupii rămîn marii inamici ai renilor și că renul, pentru lapon, înseamnă totul: laptele, brînza, untul, îmbrăcămintea, cortul, frînghiile, carnea. Pe scurt, laponul și lupul au fost dintotdeauna adversari și aceasta încă din negura vremurilor. Se spune că atunci cînd s-a pus problema de a se interzice distrugerea lupilor, în Suedia (și aceeași problemă se va pune fără îndoială și în Norvegia și în Finlanda) au avut loc,la laponi, plînsete și scrîșniri din dinți. Și chiar vii manifestări de revoltă. „Lupii nu au loc în această lume. Locul lor este în infern!" repetau paznicii turmelor de reni. Degeaba se încearcă a-i lămuri că nu va rămîne aproape nici un lup. Legea prevede rămînerea în viață a zece lupi pe teritoriul Suediei, aceasta pentru ca specia să nu dispară, așa cum s-a întîmplat în atîtea alte țări europene. Dar laponii se împacă greu cu această situație, deși sînt despăgubiți pentru renii mîncați de lupi. Ei vor continua să murmure încă mult timp: „Zece lupi în Laponia e încă prea mult. Lupule, ne-ai fost trimis de diavol. Între laponi și tine va fi totdeauna un teribil război!..."

(după „La vie des bêtes")

DIANA DE POITIERS

Mariana ŞENILĂ-VASILIU

Diana de Poitiers (1500—1566) este unul din acele personaje care şi-au creat şi întreţinut legenda încă din timpul vieţii. „Diane la chasseresse" sau „La Dame aux cerfs" („Diana vînătoriţă" ori „Doamna cu cerbii") ajunge adevărată divinitate a Renaşterii franceze, legendară prin neasemuita-i frumuseţe, păstrată pînă în pragul morţii, survenite la 66 de ani. Brantôme scria în acest sens: „Am văzut această doamnă, şase luni înainte ca ea să moară, atît de frumoasă că nu ştiu inimă de piatră care să nu fi fost emoţionată". Peste mai bine de două secole, în 1795, cînd i-a fost profanat mormîntul, într-un acces de furie iconoclastă, jalnică pornire omenească ce va răscoli şi împrăştia şi osemintele lui Leonardo da Vinci, la deschiderea sicriului, „frumoasa între frumoase" a apărut în rochia de feerie, neagră, brodată cu argint, într-o perfectă stare de conservare.

Personalitate puternică, figură feminină impunătoare, strălucind pe treapta de sus a societăţii, poziţie pe care naşterea şi apoi căsătoria i-au asigurat-o, foarte inteligentă, protectoare a artelor, dar şi catolică fanatică, iubită şi detestată în acelaşi timp, se va amesteca în mai toate evenimentele epocii şi aproape un sfert de veac va conduce destinele Franţei din alcovul său. Galantul Francisc I (1494—1547), cel căruia i se atribuie două aforisme rămase celebre: „O curte fără doamne e ca o primăvară fără roze" (fig. 1) şi „Eu pot face un nobil, Dumnezeu singur poate face un mare artist", în tinereţe pare să-i fi dedicat nişte versuri, mulţi văzînd în zeitatea lunară pe Diana de Poitiers. Remarcată cu deosebire, primul său portret va figura în „Floarea frumuseţii", un album înfăţişînd doamnele de la curte, alcătuit în 1520 de doamna de Boissy la îndemnul regelui. Dar apogeul stelei sale a fost domnia lui Henric II (1519—1559), cînd înlănţuit în mrejele sale, un amant cu 20 de ani mai tînăr decît ea, face din regalitate umilă servantă la picioarele acestei doamne. Doar moartea regelui survenită accidental, într-un turnir, pune capăt continuei sărbători care a fost viaţa Dianei de Poitiers.

Numele de Diana s-a potrivit mai bine decît oricui fiinţei ce a înţeles să urmeze pilda mitologicei sale patroane. La numai 6 ani era dusă la vînătoare şi o viaţă întreagă a putut fi văzută în zorii zilei, după obişnuitul duş cu apă rece, călărind cu faţa acoperită de masca de catifea neagră ce o proteja împotriva zgîrieturilor, străbătînd pădurile domeniilor sale ori participînd neobosit la vînătorile regale de la Fontainbleau. Vînînd cu cîini sau cu şoimi, după moda timpului, ea îşi transformă numele în renume, rămînînd pentru o viaţă şi pentru posteritate „la chasseresse". La castelul de la

▶

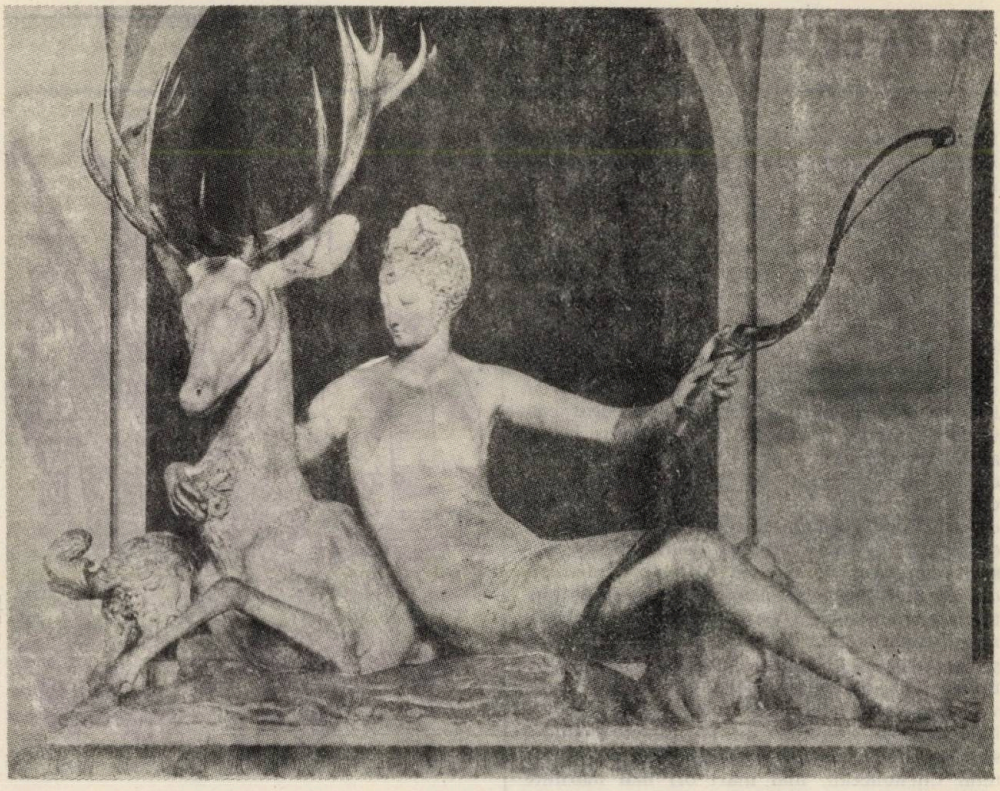

Chenonceaux ce i-a aparţinut cîndva, imaginea sa, reconstituită în ceară, ne-o înfăţişează, iubită şi admirată, alături de rege; iscusită femeie de afaceri, discutînd cu intendentul; doamnă de curte, participînd la triumful organizat în onoarea Mariei Stuart (1542—1587); alături de unul din ogarii săi, în mijlocul pădurii cu maestrul de vînătoare; frumoasă doamnă pozînd pictorului Primaticio (1504—1570). Scena din urmă ne reţine atenţia, căci imaginea sa, pictată sau sculptată, în compania nelipsitului cerb, i-au perpetuat-o artiştii epocii, acei primitivi italieni ori francezi adăpaţi la izvorul Renaşterii, care au creat faima şcolii de la Fontainbleau: Primaticio, Rosso (1494—1540), Jean Clouet (1475—1541), Fr. Clouet (1520—1572), Jean Goujon (1510—1569), Germaine Pilon (1537—1590), Benvenuto Cellini (1500—1571), la care se adaugă arhitecţii Pierre Lescot (1515—1578) şi Philivert de l'Orme (1510—1570). Cel din urmă va ridica pentru Diana, la poruncă regală, castelul de la Anet, unul din monumentele desăvîrşite ale Renaşterii, din care timpul măcinîndu-l, n-a lăsat decît umile urme, suficiente însă pentru a ghici splendoarea de altădată. Totul, de la arhitectură la mobilier, opere preţioase de artă şi veselă, este saturat de monograma sa — litera delta — şi simbolurile sale, ciinii şi cerbii, atribute mitologice ale zeiţei patronime. Dar acestei splendori îi lipseşte divinitatea însăşi. Jean Goujon îi va tăia în marmură măreţia, în faţa fîntînii (fig. 2) „în care imobila imagine se va însufleţi fără încetare la mişcarea frumoaselor ape, a susurului pe care ea are aerul să-l asculte... graţiosul duh al locurilor este astfel evocat în adîncul undelor, o Diană nu mitologică, ci mai degrabă o zînă vînătoriţă, proaspătă şi uşoară, oprită parcă pentru a respira un moment" (Michelet). Trupul răsucit într-o elegantă mişcare de liană, dezbrăcat de orice podoabă care ar distruge puritatea liniei, înlănţuind cu un braţ gîtul cerbului, iar cu celălalt ţinînd cu multă graţie arcul, este fără îndoială al unei zeiţe. Dar cerbul este mai mult decît atribut al Dianei, semnificînd însăşi regalitatea. Cheia acestei dezlegări ne-o oferă tapiseria intitulată „Cerbi înaripaţi" (fig. 3), în care nobilul animal apare purtînd la gît coroana Franţei şi un scut împodobit cu flori de crin.

Diana de Poitiers s-a bucurat de prerogative quasi-regale, care îngăduiau oficierea unui adevărat cult al persoanei sale. Inteligenţii locuitori ai Lyonului, ignorînd-o pînă la insultă pe Caterina de Medici (1519—1589), soţia lui

DIANA DE POITIERS

Henric II, au oferit Dianei şi regelui un triumf în cea mai pură manieră antică, amenajînd într-o împărcuire o mică pădure artificială mişunînd de cerbi tineri, ciute şi căprioare, în care la sunetul cornului de vînătoare, şi-a făcut intrarea o tînără fată închipuind-o pe zeiţă, îmbrăcată în scurtă tunică neagră brodată cu argint, cu încălţăminte în stil antic şi savantă coafură, prinsă în cordoane bătute cu perle şi diamante, totul montat în argint, aurul fiind considerat vulgar. Ogarii, limierii, cokerii spanieli şi alte rase de cîini erau purtaţi în lese de mătase albă şi neagră. Un bogat cortegiu de nimfe, îmbrăcate şi pieptănate în stil antic, cu risipă de taftale de toate culorile şi cu pletele strălucind de perle şi diamante o urmau pe zeiţă. Un leu, simbol al oraşului, este închinat regelui, în semn de supuşenie a orăşenilor, şi toate acestea declamate în versuri pompoase, cu o rimă cam aproximativă, dar cu mult fast. „În acea zi, marcată de luptele de gladiatori şi fiare, naumahii şi iluminaţii, minuni fără număr, Diana, impasibilă şi surîzătoare, a savurat îndelung beţia triumfului". (Ph. Erlanger). Caterina de Medici nu va uita însă afrontul şi la moartea regelui, o îndepărtează definitiv de la curte, forţînd-o să restituie bijuteriile coroanei precum şi castelul Chenonceau, mai mari ori mai mărunte şicane de natură a răzbuna o ranchiună înghiţită în doze mici, ca o otravă, de-a lungul celor 24 de ani.

La Anet şi Chenonceau, cohortele de turişti caută urmele Dianei vînătoriţe, dar adevărata ei imagine se află acum la Luvru. Trupul tînăr al zeiţei înlănţuie pentru eternitate gîtul cerbului. În mîna întredeschisă, oprită pe curba puternică a gîtului, a rămas uitat un mic buchet de flori. Tăiate în piatră, simbol al unei poveşti de dragoste a zeiţei cu un muritor, florile nu se vor ofili niciodată.

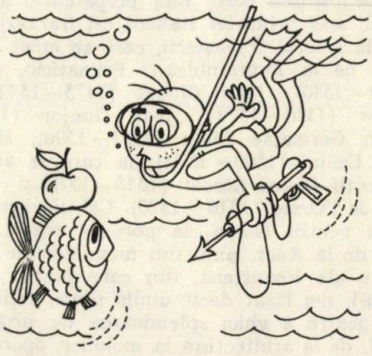

GRAȚIOȘII PORUMBEI

Ce și-ar spune oare porumbeii dacă ar putea să vorbească? O experiență făcută la Universitatea Harvard din S.U.A. de B. F. Skinner, un specialist în psihologie animală, pare a arăta că „doi porumbei angajați într-o comunicare naturală, în care intervenția omului e absentă" ar discuta mai ales despre hrană. În orice caz, după cum afirmă omul de știință american, pentru prima oară două păsări au putut fi făcute să comunice grație unor simboluri învățate.

Jill și Jack, care alcătuiesc un cuplu de porumbei albi, au fost plasați în două colivii alăturate, separate printr-un geam de plexiglas; după o scurtă perioadă de antrenament Jack, masculul, a început să apese pe un buton pe care scria „Ce culoare?" Cînd vedea asta Jill, femela, își scotea capul printr-o perdea și se se uita la culoarea care se aprindea în colivia ei, apoi apăsa pe o clapă ce identifica culoarea ca fiind R (de la red — roșu), G (green — verde) sau Y (yelow — galben). La rîndul lui, Jack reacționa apăsînd pe un buton pe care scria „mulțumesc" și în colivia lui Jill cădea un pumn de boabe. Dacă Jack voia să mănînce, apăsa pe butonul ce corespundea literii pe care Jill o apăsase anterior și căpăta și el rația de grăunțe. Cînd vreuna din păsări întîrzia să apese clapa sau butonul, cealaltă lovea puternic cu ciocul despărțitura transparentă.

Se poate vorbi, însă, realmente de comunicare? „Totul depinde de ceea ce înțelegem prin comunicare", arată B. F. Skinner. „Dacă o definim corect, atunci cred că această experiență poate fi un exemplu. Cred că, aproximativ la fel se petrec lucrurile și în cadrul comunicărilor verbale dintre oamenii".

●

Unul dintre cele mai vechi cluburi de vînătoare engleze este cel al vînătorilor de porumbei din Colchester-Essex, ai cărui membri vînează pe o uprafață de cca 5300 hectare. O condiție: vînătorii trebuie să locuiască pe o rază de cel mult 40 km de oraș. Și o realizare: în ultimii 10 ani, membrii clubului au vînat 353000 piese...

●

De 63 de ani, Vaclav Turecek din Praga crește porumbei. Această ocupație are o veche tradiție în Cehia, unde unele specii de porumbei sînt cunoscute încă din sec. VIII e.n. Cu timpul, numărul columbofililor scăzînd, s-au diminuat și speciile de porumbei, care din 42 au ajuns la 27. Prin schimburi cu columbofilii din alte țări, printr-o activitate asiduă de încrucișare și selecționare, Turecek a reușit să refacă aproape toate speciile dispărute. Din 1936 el a participat la zeci de expoziții naționale și internaționale, obținînd un mare număr de medalii pentru porumbeii

►

GRAȚIOȘII PORUMBEI

crescuți de el. Turecek este unul din autorii amplei „Enciclopedii a porumbeilor" apărută, în 1965, în S.U.A. Porumbeii lui „joacă" adesea în filme. De pildă, în „Cenușăreasa" este o scenă unde porumbeii culeg mei, ca s-o salveze pe eroină de șicanele mamei vitrege. Secvența nu a fost trucată, ci „jucată" de „actorii" înaripați, crescuți și dresați de columbofilul din Praga.

Vestită pentru abundența porumbeilor sălbatici, Irlanda a plătit și ea greu tribut lăcomiei unor vînători care împușcau aici, cu sutele, frumoasele păsări gulerate. Într-o primă urgență, a fost extinsă perioada ocrotirii porumbeilor sălbatici pentru un timp mai îndelungat.

●

Este greu de conceput ca uliul și porumbelul să se înțeleagă. Există o joacă de copii „de-a uliul și porumbeii", în care porumbeii fug, încercînd să scape de uliu. E situația firească și totuși... Un dresor de păsări de la grădina zoologică de la Coucy Les Epees dintre Reims și Laon (Franța) a reușit să „împrietenească" un uliu și o porumbiță într-atîta încît ei își manifestă o simpatie evidentă.

M.B.

Pescuit cu clopoței

Eugen CÎMPEANU

CINE NU SIMTE UNEORI nevoia de a nu fi singur cu necazurile ori cu bucuriile zilei și nu dorește să le împartă mărinimos, spre ușurarea sau desfătarea lui, cu altul?

Atunci eram patru. La mică distanță unul de celălalt, ocupam tot pieptișul malului nisipos din aval de podul de fier de la Coldău. Loc bun de mreană ieșită, în orele ei de hrănire, în susul repezișului, pentru a pofti la cubuletele de brînză topită trase pe cîrlige agere și aninate la capătul firelor sensibile.

Fiecare pornea pescuitul cu zestrea pe care, făcîndu-și-o obicei, o purta cu sine și în sinea lui. Mai habotnic decît toți se arăta însă a fi Zdringănescu. La picioarele lui, bogăția de undițe, sprijinite pe crăcane dispuse în evantai, își prelungeau pînă spre mijlocul rîului tentaculele firelor, părînd a înmulți neobișnuit de mult nu numai ispita, ci și primejdia în calea mrenelor celor nevăzute. Și pentru ca pregătirile să fie încheiate fără nici un reproș, fiecare vîrf de undiță primi în dar cîte un clopoțel semnalizator.

— Nu la asta, Zdringănescule, la cealaltă!

— Și la aia, Zdringănescule!

— Vezi că trage la amîndouă, Zdringănescule!

— Măi, ai grijă că-ți zdrîngăne la toate!

Antrenîndu-ne mereu mai spornic în jocul lor, sunetele clopoțeilor erau nimica pe lîngă bucuria sfaturilor ce i le aruncam cu nemiluita din toate părțile amplasamentului nostru strategic. Și, bietul Zdringănescu, împărțit cu neistovită dărnicie între încărcatul cîrligelor cu brînză și încercarea de a răspunde cît mai rapid semnalului sonor, sărea ca pus la priză cînd într-o parte cînd într-alta, după tăria sunetului și apropierea undiței, doar-doar va smulge Someșului Mare mult rîvnitul tribut. Dar, ca un făcut, făcut de propria lui mînă și minte, mișcarea de înțepare întîrzia mereu cu acea fracțiune de secundă ce hotărăște destinul peștelui și pe acela al pescarului.

Zdroaba dezordonată a mîinilor și nevolnicia picioarelor trudnice nu putură aduce în juvelnicul pescarului decît cîteva prea neînsemnate dovezi ale prea marei sale neputințe.

Întoarcerea spre casă consemna însă în agenda memorială a fiecăruia dintre noi cîștigul unei zile plăcute, la capătul căreia siluetele noastre se profilau spre neștiutul viitorului cu o singură undiță ținută în mînă, ca un simbol al cumințeniei și al bunei-cuviințe.

ANIMALELE ŞTIU SĂ SOCOTEASCĂ?

Ajutate de instinctul lor, care este poate o formă superioară de inteligenţă, multe animale ajung să aibă intuiţia orei, a timpului, a cunoaşterii zilelor săptămînii. Şi de ce trebuie să ne mire aceasta? Oameni foarte simpli şi în raport de însăşi simplitatea lor, mai bine zis de prospeţimea spiritului, de puritateă creierului lor care nu este încă „exagerat", aşa cum sînt unii ţărani de la noi sau beduinii din deşert, care n-au avut niciodată ceas, vă spun ora exactă, cu aproximaţie de cîteva minute şi sosesc fără întîrziere la întîlnirea ce le-a fost fixată. Ca şi animalele, ei sînt dotaţi, se pare, cu un simţ aparte, cu o cunoaştere intuitivă, ca şi cosmică, pe care le este imposibil s-o explice şi care le permite, de exemplu, să se scoale la o oră precisă, dimineaţa.

Noi înşine, nu posedăm oare ca un deşteptător în conştiinţa noastră, care ne face să sărim din pat în clipa sau la ora pe care ne-am fixat-o, treji, înainte de a adormi? Ce nume să dăm acestei facultăţi misterioase care lîncezeşte în adîncurile subconştientului nostru? Această facultate ar fi devenit poate o ştiinţă dacă am fi fost forţaţi să ne încredem în punctualitatea sa şi dacă, desigur, nu s-ar fi inventat ceasul deşteptător sau, în general, ceasul.

Astfel, nu trebuie să ne mirăm că animalele care trăiesc sub influenţa unei alte cunoaşteri a lumii decît a noastră, pot să se conducă şi să se dirijeze prin spaţiu-timp cu atîta punctualitate.

●

Cînd eram păstor în Alpi, oile mele, împrăştiate pe păşune, erau mînate de un simţ interior în momentul în care se făcea ora cinci seara. Ele porneau agale, coborînd din treaptă în treaptă pantele muntelui, pentru a se înapoia la locul unde, pe pietre plate, le distribuiam sarea de care ele sînt atît de dornice. Cine le dădea acest impuls şi le ghida la ora precisă? Foamea, hormonii, instinctele, reflexele condiţionate, nevoia urgentă de sare care le lipsea din organism? Toate acestea, poate, dar şi o oarecare lege imperativă din afara şi deasupra inteligenţei noastre şi despre care noi nu posedăm nici un echivalent lingvistic.

Astfel, într-o vreme, avînd ceasul dat la reparat, m-am orientat după vacile de pe păşunea pe care o vedeam de la fereastra mea, pentru a şti ora: la prînz şi seara la şapte, vacile veneau încet din fundul păşunii şi aşteptau cu răbdare la bariera porţii, căci era momentul cînd reintrau în grajd, la ora 12 pentru a evita marile călduri ale verii şi seara, pentru muls. Trebuie să adaug că animalele erau absolut izolate în acest colţ al satului unde locuiam, că nu aveau în jurul lor nici o activitate umană care ar fi putut să le pună în mişcare la oră fixă. Şi dacă invocăm motivul că ele erau stimulate de nevoia de a-şi goli ugerele lor de lapte, sau de perspectiva de a fi la adăpost, la răcoare, nimic nu le amintea totuşi măsura timpului de care ele ascultau ca de un ceas.

Am avut un cîine la ţară care, ştiind că mă înapoiam cu trenul de ora opt seara, venea să mă aştepte la gară, exact la ora la care soseam. Acelaşi cîine ţinea seama şi de momentul cînd mergeam, după-amiază, mereu la aceeaşi oră, să expediez poşta mea căci, de îndată ce întîrziam să mă scol de la masa mea de lucru, el începea un du-te-vino prin cameră, agitîndu-şi coada, postîndu-se înaintea mea cu scurte lătrături foarte semnificative, ca şi cum mă avertiza că era ora 17 şi deci timpul să plecăm.

●

Dar ce să spunem despre acel cîine ciobănesc pe care l-am cunoscut şi care, fără ca cineva să-i fi dat vreun ordin, mergea, în fiecare seară, la ora şapte, să aducă turma de oi care păştea la cinci kilometri de fermă şi o introducea în stînă, în perfectă ordine?

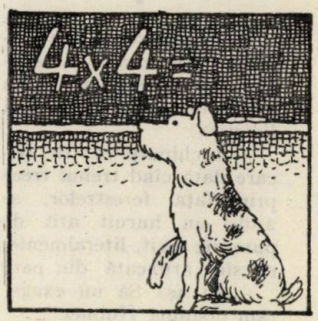

Adaug că, odată cu schimbarea orei legale, cîtva timp, cîinele a fost silit să meargă la adunarea turmei la vechea

▶

ANIMALELE ȘTIU SĂ SOCOTEASCĂ?

oră, dar, încet-încet, el s-a adaptat, prin nu știu ce simț, la noua oră. Mi se va răspunde că, fără îndoială, acest paznic fidel era stimulat în treaba sa de activitățile și obiceiurile stînei căreia îi era atașat, dar l-am văzut foarte adesea luînd această inițiativă el însuși, atunci cînd se afla departe de fermă, — căci îi plăcea să hoinărească aiurea — și cînd la un moment dat, brusc, ca și cum i-ar fi dictat meseria sau conștiința sa profesională, el pleca repede spre pășune.

Fără îndoială, unii zoologi nu vor lipsi să tragă concluzia că e vorba aci de pură coincidență și îmi vor atrage atenția că aceste observații sînt lipsite de orice valoare științifică. Dar, fie-mi îngăduit să le răspund că știința se înșeală adesea, că ea a mers uneori din greșeală în greșeală pentru a ajunge la părticele de adevăr și că multe din marile descoperiri au fost rezultatul coincidențelor și hazardului...

(„La vie des bêtes")

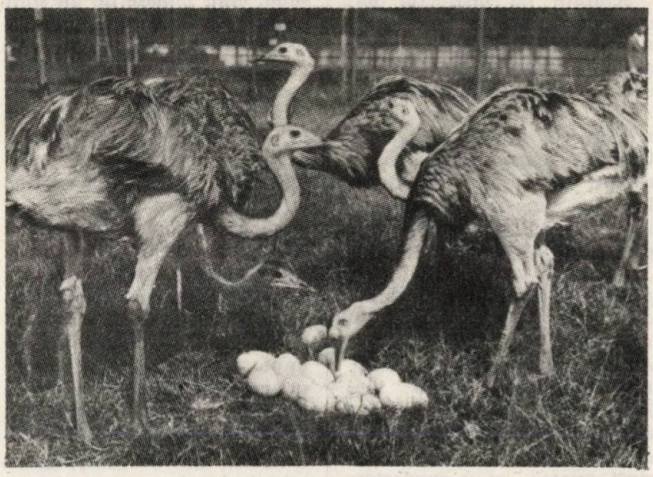

UMOR

— Cum se explică că aveți așa mare noroc la jocul de cărți, iar la cursele de cai nu ați cîștigat niciodată?

— Ați reușit dumnea-voastră vreodată să băgați un cal în manșeta de la mîneca cămășii?!

*

O chiriașă se plîngea proprietarului casei, în legătură cu gălăgia din cauza căreia nu putea să doarmă liniștită:

— Închipuiți-vă: de fiecare dată cînd trenul trece prin fața ferestrelor, se aude un huruit atît de puternic încît, literalmente, eu sînt aruncată din pat!

— Ei aș! Să nu exagerăm doamnă Hübner!"

— Nicidecum, domnule Liven! Vă rog să încercați să vă culcați în pat și vă veți convinge personal!

Stăpînul casei abia se băgase în pat, cînd deodată, ușa dormitorului se deschise brusc și apăru bărbatul chiriașei, care se întorsese de la vînătoare, pregătindu-se să-și ia arma de pe umăr.

— Dar ce-i cu dumnea-voastră aci? răcni vînătorul, ținîndu-și încă arma în mîini.

— Ce să vă răspund? Oare mă veți crede dacă vă voi spune că m-am băgat în pat ca să aștept pînă cînd trece trenul? bolborosi cu voce stinsă proprietarul casei, tremurînd ca varga.

*

Iorgenson vizita pentru prima dată o grădină zoologică și apropiindu-se de un supraveghetor de animale, îl întrebă:

— Vă rog să-mi spuneți, leii care stau aci în cușcă, nu sînt cumva canibali?

— De obicei, cam sînt și canibali, îi răspunse imposibil supraveghetorul, dar întrucît la noi standul de funcțiuni al personalului nu este prea mare, îi hrănim cu carne de cal . . .

*

— Ce s-a întîmplat cu tine, Hans? De ce ai umărul în gips?

— Am fost duminica trecută la pescuit și am capturat o știucă imensă, incomensurabilă.

— Și ți-ai fracturat umărul, cînd ai scos-o?

— Ei aș, cînd arătam dimensiunile ei!

Știați că?

De aproape două decenii brazilienii sînt terorizați de o... albină. Este vorba de *Apis adansonii*, importată prin anii '50 din Africa de Sud, în scopul ameliorării rasei locale, blîndă dar prea puțin productivă. Iată însă că în loc să accepte încrucișarea și să-și dilueze agresivitatea, invitatele au invadat întregul teritoriu brazilian, semănînd teroarea și obligînd sate întregi să se baricadeze.

Extrem de productive, albinele *Apis adansonii* sînt totodată foarte avare cu mierea lor. Pînă la ferocitate. Și agresivității lor îi cad victimă cei mai avertizați specialiști. Ele consideră o provocare orice mișcare semnalată pînă la mai multe sute de metri de stup. Au o memorie infailibilă care interzice oricărui apicultor ce o dată a putut recolta mierea, să-și reînnoiască experiența. Ele atacă imediat și-și continuă ofensiva chiar pe apă.

Pentru a scăpa de acest flagel național, brazilienii au importat albine europene. Acestea nu se pot însă adapta climatului brazilian, cu floră permanentă, care le obligă la o muncă neîntreruptă, extenuantă. Nefiind posibilă nici distrugerea albinelor *Apis adansonii*, care se reproduc și se deplasează cu repeziciune, singura soluție a rămas găsirea unui hibrid mai puțin feroce, capabil să le domine pe intruse.

L.B.

așa începe anul

Frumos ca o poveste mereu cu „va urma",
așa începe anul la noi, în România.
Din liniștea zăpezii curată cum e ia,
se vor isca neliniști în firul de lalea.

Acestui cer al iernii cu sufletul posac
topindu-i-se plumbul în ample creuzete,
va îndrăzni văzduhul teribil să se-mbete
cu pînzele de-alcool arzînd a liliac.

Ca niște fructe negre atîrnă corbii grei
pe crengile-mbibate de umeda lumină.
Dar merele de aur așteaptă-n rădăcină
să urce glorioase ca-n basmele cu zmei.

Așa începe anul în dulce țara mea:
pe crengi sau sub zăpadă și-n cerul cu surdine
există pretutindeni senzația de bine,
eternă ca povestea mereu cu „va urma"...

Andrei CIURUNGA

ochii fiarei

Scheunatul câinilor se pierde prin desiș,
umbra ursului trezită de aseară
se-mpleticește printre oameni pe furiș,
miroase a înepeni, a fiară.

Din brazi curg așchii despletite,
e-un cerc mirositor ca sîngele stătut,
viața cade-n somn pe nesimțite
să fermenteze noul început.

Plesnește țeava ca-n inele largi securea
macii izvorăsc din fumul răstignit în aer,
pentr-o clipă cade în genunchi pădurea
să-și sugrume cel din urmă vaer.

Liniștea rostogolește privirile în rîu
se-aude cum pămîntul freamătă în gol,
miroase a turbă, miroase greu a grîu,
ochii fiarei și-au stins luminile-n nămol.

Vladimir CINEZAN

PENTRU UN Zîmbet

AVUSESEM UN SEZON greu. Duminică de duminică şi 24 de zile de concediu nu prididisem să fac faţă bogăţiei de peşte cu care mă blagosloviseră bălţile, Delta, Dunărea şi Marea. Toate soiurile de peşte, care merită atenţia unui pescar vechi, trecuseră prin juvelnicul meu, în drum spre mesele atît de apreciate de neamuri şi prieteni.

Se apropia sfîrşitul lui septembrie cînd am spus stop; simţeam că îmi trebuie şi mie o zi de odihnă, meritată desigur şi am declarat duminica ce urma, zi a liniştei, a împăcării cu natura. N-aveam de gînd să stau acasă, nici vorbă, nu puteam strica un obicei bine împămîntenit. Doream o odihnă activă, dar cu o activitate medie spre mică, într-un mediu natural adecvat, cît mai apropiat de apă.

Duminică dimineaţă m-am echipat uşor, ca de excursie şi pentru a înlătura ispita apei am lăsat acasă lansete, mulinete, monturi. Numai o undiţă veche, de trestie uşoară, vreo două linii şi nişte viermuşi mi s-au lipit de degete în ultimul moment. Şi, iată-mă pe malul apei, singur, tolănit pe un braţ de fîn, neglijînd pluta înfiptă în apa abia mişcată de briză. Nu mă tulbura nimeni şi nimic, nici măcar gîndul că băieţii mei erau undeva, departe, cu juvelnicele doldora, ca de obicei.

Cred că am şi aţipit. Ca prin vis am auzit paşi pe potecă, prin boschetul de arbuşti.

„Copiii, vin la oblete" gîndesc şi recad în reveria vecină cu somnul.

Un ţipăt uşor, parcă de bucurie, mă tulbură din nou. „Ei drăcie, ce-o mai fi şi asta?!" Deschid ochii şi întorc capul. În picioare, în mînă cu o undiţă cu fir lung şi la capătul firului cu un oblete argintiu care se zbate, o zînă. O zînă în şort, lîngă un scăunel, bucurîndu-se de preţioasa captură.

Mă retrag în carapacea mea de om venit la odihnă, dar imaginea ce mă tulburase o clipă continua să rămînă vie sub pleoapele închise. Alte ţipete uşoare şi, din cînd în cînd, exclamaţii de satisfacţie îmi menţin atenţia trează. Curînd însă liniştea revine din nou. „O fi plecat? Nu mai prinde?" Curiozitatea înfrînge lenea şi întredeschid ochii. O urmăresc printre gene cum scoate oblete după oblete, îi detaşează delicat şi îi depune în micul juvelnic din apă. Primele minute de euforie trecuseră şi acum se aşezase să facă o treabă cu toată seriozitatea. Cînd şi cînd schimba momeala şi mai arunca o dîră de mălai ud în apă. Pluta mea, mînată de uşorul curent, se deplasase mult spre dreapta, apropiindu-se de mal. O scot, pun un viermuş nou şi arunc. Pluta rămîne cuminte un timp, apoi pleacă iar.

Vecina nu-mi dă nici o atenţie, preocupată de pluta ei şi de obleţii care parcă se înghesuiau s-o vadă şi să-i simtă căldura mînuţelor. Mă prefac indiferent, las pluta în voia ei, sprijin undiţa pe un suport şi mă tolănesc iar pe culcuşul meu vegetal. Cu ochii închişi aud ceva căzînd în apă, undeva pe lîngă mine. Deschid ochii. Vecina mea, venită mult mai aproape, arunca, cu graţie, mălai pe luciul apei din faţa mea.

„Trebuie nădit locul, îmi spune. E neapărată nevoie de puţin mălai".

Timpanele îmi vibrau plăcut.

„Și-apoi, pluta trebuie supravegheată. Dacă nu înțepi la timp, peștele aruncă mîncarea și se duce!"

Ca la carte! Îmi recita din ultimele lucrări de pescuit. Dar putea să-mi vorbească și de teoria lui Einstein, pentru mine important era numai sunetul clopoțeilor de argint din vocea ei. Rămîn trîntit pe fîn și o privesc de la acest nivel, ridicîndu-mi ochii. Ședeam la picioarele ei, eram în inferioritate, dar ce bine mă simțeam...

Am rămas cîteva clipe nemișcați. Dar, deodată, cu grație de căprioară aleargă spre undița ei să scoată un nou oblete, rupînd vraja. Pune iar momeală, aruncă și revine.

„Tot nimic?" zice. „Nimic..." și fac o figură descurajată. „Ai mai pescuit?" „Am mai fost odată cu un prieten, zic, el mi-a dat undița asta Atunci am luat... Se mira și prietenul meu cîți am luat!".

„Aa, începător", zice, și mă privește nițel superior. Eu zîmbesc timid și reușesc să par jenat. „Nu face nimic, mă încurajează, orice drum oricît de lung începe cu primul pas. Totul e să-ți placă, așa cum îmi place mie". „Îmi place, cum de nu, îmi place mult de tot și aș vrea să învăț, cîte ceva. Dar cine-și pierde timpul cu mine la pescuit? N-am nici cărți...". „Cărți îți dau eu, pentru începători. Trebuie să știi că și eu, întîi m-am documentat și apoi am exersat cu cineva!". „Cu soțul?" „Nu sînt căsătorită!". Ce piatră mi s-a luat de pe suflet! „Am început cu undița, apoi am trecut la lansetă. Știi cum arată o lansetă?". Am zîmbit cît mai candid și am dat din umeri. „Este un fel de undiță, dar cu inele prin care trece firul ce vine de la mulinetă. Adică de la un fel de morișcă cu tambur pe care se pune mult fir, multă gută".

O priveam cu ochii mari și nu reușeam să o cuprind toată, să o adun în sufletul meu, să mă satur de imaginea ei.

„Dar asta e o treabă mai grea, zice, deocamdată rămînem la undiță. Vrei să-mi arăți undița ta?" Mă aplec, apuc mînerul, trag tare și reușesc să agăț, în crăcile de deasupra, plută, ac și plumb.

„Ți", face, nemulțumită de stîngăcia mea. Mă ridic pe vîrfuri; trag de creangă, descurc, scot acul și mi-l înfig în deget. M-a durut, dar merita! Părea înduioșată de durerea mea și de stropul rubiniu ce creștea pe deget.

„Trebuie să fii atent, sînt foarte ascuțite și au și spin. Ia să vedem cum îl scot ca să doară cît mai puțin". Nici cloroformul nu mi-ar fi amorțit durerea cum a făcut-o atingerea mîinilor ei delicate cu unghiuțe date cu lac roșu. Îmi ținea, cu degetele ei, mîna mea butucănoasă și cu mișcări ușoare, care parcă mă mîngîiau, a scos acul din piele.

„Să-ți pun puțin spirit". „O nu, nu-i nevoie...". „Ba este" și aleargă grațioasă pînă la săculeț, vede pluta scufundată în apă, nu-i dă atenție și revine, cu fața îngrijorată și mă dezinfectează cu puțină vată udată cu spirt.

„Au..." mă fac eu că mă doare, doar doar mă va mîngîia din nou. Nu, dar mîna ei mă strînge puțin. Nici așa nu era rău!

„Gata, dar să fii mai atent cînd umbli cu acele. Și acum să ne uităm la ac. Să știi că e prea mare pentru oblete! Îți trebuie ac de 20 și, dacă se poate, de concurs. O, dar ce gută groasă. Cine l-a legat? E grosolan! Pescuitul la oblete cere finețe".

„Poate dacă m-ați ajuta, aș lua și eu ceva...!". „Sigur că te ajut, uite îți dau eu o linie completă. Să știi că nici varga nu-mi place. Nu e nici echili-

— Al meu e mai mare!
— Ba al meu, al meu!

brată și nici sensibilă. Dar, deocamdată, o lăsăm așa". Ah, deocamdată ăsta m-a înnebunit de fericire. Era o promisiune, o poartă deschisă spre viitor.

„Să-ți pun eu viermușul". Mica lighioană albă, preluată din cutiuță, era ca o perlă între degetele ei fine. Fericită vietate, cît aș fi vrut să fiu atunci în locul tău!

„Gata. Acum dă lîngă mine, unde am nădit". Urmăream împreună plutele. A ei, micuță, delicată, cu o antenă subțirică, lîngă a mea, ceva mai groasă, mai plină de vigoare. Le ședea bine, cu apa pînă la gît, valsînd ușor pe valurile mici. Încet, încet, curentul le-a apropiat și iat-o pe a mea lipindu-se și parcă îmbrățișîndu-și partenera, în timp ce dansul continua în ritmul lui lent.

„Uite ce frumos stau!" zic eu copleșit. „Nu e bine", zice, „se încurcă". Se apleacă și cu o mișcare scurtă își scoate undița și aruncă iar. Acum plutele stăteau departe una de alta și le simțeam că sînt nefericite. Dar, deodată, pluta mea a tresărit și a pornit repede, depărtîndu-se de mal. Imediat, pluta ei a tremurat agitînd fața apei și a pornit după a mea. Urmăresc încîntat mica întrecere, ce va sfîrși, speram, cu unirea celor două plute. Dar zîna mea a smucit trestia, a înțepat și a scos un oblete mare și strălucitor. „Trage"! zice. Trag tare și smucit și așez din nou, de data asta cu pește, aproape toată linia în pom. Mă privește sever, apoi dă din cap și îmi face un semn drăgălaș cu mîna. Adică: „Înalță-te și dă-l jos că nu-i pasăre". Rup o creangă, desfac încîlceala și, plin de mîndrie, țin peștele în pumn. „Nu așa se ține peștele" și mi-l ia, strecurîndu-l în micul juvelnic. Toată palma mi se albise de solzii fini. „Vezi ce-ai făcut? Șterge-te pe mînă!" și-mi dă un prosop mic, plușat, care pe lîngă cîrpele mele de pescuit...

Apoi plutele noastre au continuat să formeze un tandem, s-au agitat cînd le-au tulburat obleții, s-au apropiat sau s-au îndepărtat capricioase una de alta. Lecția de pescuit a continuat, elevul fiind silitor, iar profesoara, fără a fi severă, exigentă. Elevul a scos și el cîțiva obleți, mai puțini decît profesoara, pentru a nu i se pune cumva la îndoială sinceritatea. Îndemînarea la pescuit se capătă greu, în timp...

„Dar știi că ai mînă bună!?" mă încuraja cînd și cînd, dar atunci ratam sigur înțeparea următoare. Mă certa cu blîndețe, punea mîna pe mîna mea și amîndoi țineam undița ușoară pentru a învăța mișcarea corectă. Și orele zburau, obleții se adunau, cine mai stătea să-i numere... Trecuse de ora prînzului cînd o mașină s-a apropiat, s-a oprit, portiera s-a trîntit și s-au auzit pași grei și o voce: „Gata Mimi, mergem!". Zîna mea se întoarce și ciripește: „Mai stăm puțin Dinule, e așa de plăcut!". „Nu dragă, trebuie să plecăm, ne așteaptă cu masa". Am rămas pe locul meu, trist, foarte trist, copleșit de iminenta pierdere. Unde erau speranțele mele? O să plece cu Dinu ăsta al ei, logodnic, prieten, mai știu eu ce i-o fi... Mă uit la el cu coada ochiului. Bărbat bine, frumos, elegant. Și cămașa mea cadrilată, cîrpită la subțiori, mîinile mele butucănoase, părul netuns de multe zile... Mimi și-a strîns cu gesturi rapide undița, scăunelul, juvelnicul, și-a luat traista, mi-a făcut un semn complice, dublat de un zîmbet ce mi-a fărîmat mai tare inima și s-a dus la mașină. A pus lucrurile în portbagaj, a rămas o clipă nehotărîtă și-apoi s-a apropiat de mine. Stînd în picioare, nu-mi venea să cred că totul e aevea. „Pînă duminică mai exersezi cu undița, înțeparea și scoaterea. Duminică învățăm aruncarea cu lanseta!". „Să-mi cumpăr lansetă și... mulinetă, să am?" „Nu-i nevoie, mai tîrziu. Aduc eu tot ce trebuie. Ne vedem aici, cum răsare soarele. Vin cu fratele meu cu mașina, ca și astăzi. Pa, pe duminică!". „Sărut mîna!".

Mașina s-a îndepărtat. Am urmărit-o întîi cu ochii, apoi cu urechile și cu sufletul. M-am reașezat pe perna mea de fîn numărînd zilele pînă duminică. Luni, marți, miercuri... Ce multe zile! Joi, vineri, sîmbătă, duminică, șapte! Nu, numai șase, că duminica nu se mai socotește...

Duminică... Uitasem! Duminică trebuia să mă duc cu băieții la știucă... Se ia știucă mare... Ce știucă? Ia lăsați-mă în pace cu știuca voastră. Eu pînă duminică am sarcina să exersez înțeparea și scoaterea obleților. Și duminică învăț să arunc cu lanseta... Știucă îmi trebuie mie? Dau zece știuci pentru un zîmbet!

Titu IONESCU

— Iată și a doua știucă! exclamă entuziasmat un pescar austriac, stînd cu undița, pe malul unui mic lac.

— Dragul meu, dar cînd ai reușit să capturezi prima știucă? îl întrebă mirată soția lui.

— Îmi amintesc ca acum: ... era în ziua cînd a fost asasinat prințul Ferdinand, la Sarajevo, înainte de începerea primului război mondial.

UN SITAR CU PICIOR DE LEMN

Că sitarul își lecuiește singur rănile superficiale cu un fel de bandaj, adesea sanguinolent — ce se întărește cu timpul — compus din pămînt, ierburi și probabil ceva salivă, asta au constatat-o și o știu de mult vînătorii. Ba adesea el își consolidează piciorul rănit și cu o mică atelă fixată în același mod. Dar nu s-a văzut încă, pînă acum, un sitar avînd un picior în întregime de lemn, ca în fotografia alăturată.

Vînătorul francez care l-a recoltat a fost bineînțeles, cînd l-a ridicat de jos, extrem de surprins: un fragment de crenguță cilindrică era bine înfipt în regiunea abdominală, înlocuind piciorul stîng devenind complet inutilizabil, fiind probabil rupt de alice. Și el conchide, admirativ: „Ce poți crede despre o pasăre care, pentru a supraviețui, execută o astfel de operație chirurgicală? Trebuie să vezi ca să crezi!" Precizăm că greutatea și zborul sitarului „cu picior de lemn" erau perfect normale.

SCURTE

ȘI TOTUȘI UNELE SPECII SE ÎNMULȚESC!

Se cunoaște fenomenul mai vechi — din păcate deosebit de acut în epoca noastră — al dispariției diferitelor specii periclitate de condițiile tehnice și toxice contemporane. Și totuși unele din ele se înmulțesc datorită facultăților lor de adaptare. Este, de pildă, cazul pescărușilor care își găsesc acum hrana în arături ca și în depozitele de gunoaie ale orașelor. Sau guguștiucul, în plină expansiune spre vest de prin 1930 și care, sosit în Franța prin 1950, a trecut, în continuare, Canalul Mînecii... Porumbelul popesc s-a înmulțit atît de mult în Anglia în urma extinderii culturii porumbului și a mazării (exemplu de adaptare: în 3 ani, a învățat să deschidă păstăile!) încît e considerat dăunător; și nu numai că se vînează tot anul, dar se acordă și o primă pentru fiecare exemplar ucis. În Franța, oaia neagră își mărește arealul său în mod spectaculos datorită... poluării (consumă peștii otrăviți) cît și... automobiliștilor care îi procură micile cadavre stîlcite pe șosele. Sînt de asemenea în creștere unele păsări acvatice mai rare ca cioc-întors și flamingo. În sfîrșit, în unele țări occidentale, graurii au devenit o adevărată pacoste — se citează grupuri de pînă la 1 milion de păsări! — împotriva cărora nu s-a găsit încă leacul eficace.

(după „Le chasseur français")

N.C.

RECUNOȘTINȚĂ

Vecinul meu de bloc, Mircea Grecu, își luase un cățel alsacian și în fiecare dimineață și seară îl scotea la plimbare. Cînd ne întîlneam, ne salutam din mers și fiecare își vedea de treburile personale.

Într-o zi, cîinele s-a îmbolnăvit și pentru precizarea bolii am fost chemat ca, alături de cunoscuții medici veterinari Gh. Dabija și I. Dănescu, să ne consultăm și împreună să stabilim originea bolii și medicația necesară. Aproape o lună a durat tratamentul pe care l-am supravegheat și aplicat, timp în care „pacientul" nu a mai părăsit apartamentul.

Cîinele s-a vindecat și împreună cu stăpînul și-au reluat programul zilnic de plimbare. De data aceasta, cînd ne întîlneam, cîinele pleca imediat de lîngă stăpîn, îmi bara drumul și nu pleca decît dacă îl mîngîiam și îi vorbeam. Erau scene emoționante, atît pentru mine cît și pentru stăpîn.

Impresionantă a fost o scenă cînd vecinul mă transporta cu mașina pînă într-o localitate din vecinătatea Bucureștiului. Am fost însoțiți bineînțeles și de cîine, care își avea locul pe bancheta din spate. Pe drum, cînd am vrut să-l mîngîi mi-a prins mîna cu labele și a început să mi-o mîngîie succesiv cu botul și cu părțile laterale ale capului.

Gestul din mașină, ca și bararea drumului, cînd ne întîlneam, le-am considerat ca acte de recunoștință pentru faptul că în momentele de suferință, am fost alături de el, căutînd să-i alin din durerile determinate de boală.

V.N.

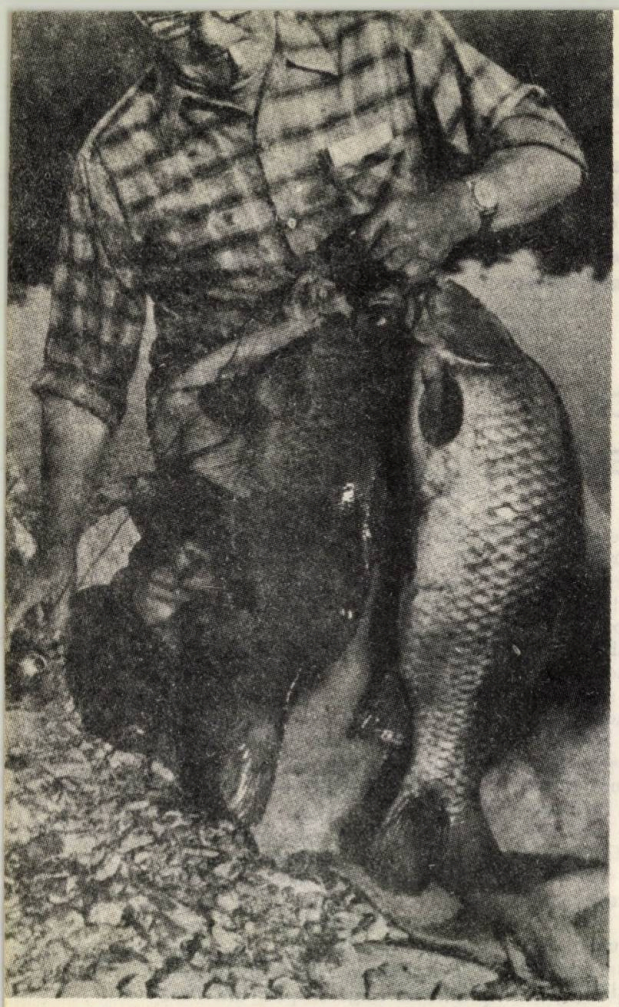

Vînătoarea omului de azi se poate asocia cu alte sentimente, care-i dau frumuseță și noblețe (Capra neagră — *revista* „Carpații")

Cînd stau în baltă, lîngă tovarășii mei, sînt fericit ca salcia ori ca papura, și pare că nu mă gîndesc la nimic, dar știu că intră în mine, nesimțit, tot ce sună și tot ce se vede — ca soarele care lucrează în mîzga pămîntului și în ape. (Împărăția apelor)

Vînatul și pescuitul sînt cele mai vechi sporturi, cu observația că s-au născut sub presiunea necesității și n-au devenit divertisment decît cu timpul. (Istorisiri de vînătoare)

Vînatul și pescuitul au rămas o patimă. (Istorisiri de vînătoare)

Ne-am bucurat nu atît de pradă, cît de altceva ce n-aș putea lămuri. În truda noastră era o bucurie a cerului, a luminii, a pămîntului. (Fantazii răsăritene)

Oamenii au o foarte vagă cunoștință despre aceste popoare ale aerului ș-ale apelor. Ei trăiesc în tîrgurile lor și se socotesc mulți și puternici. Pe cînd paserile necunoscute și fără număr, stăpînitoare a tuturor elementelor, umplu singurătățile de o viață aparte, tainică și formidabilă. Omul, vulpea și hultanul pun în viața lor episoade cu totul neînsemnate. (Țara de dincolo de negură)

Mihail Sadoveanu

DESPRE VIEȚUITOARE

Vînatul își are poezia lui; dar această poezie e legată de clipă și piere cu clipa. Amintirea ei e un surogat bun pentru poeți. (Ostrovul lupilor)

Vînătorilor nu li se urează noroc și cîștig de-a dreptul. (Ostrovul lupilor)

Nu-i vînător care să nu fi văzut lupi la gurile de pădure și să nu fi păstrat amintirea ochilor lor inteligenți. Își dau sama desăvîrșit de primejdie și în privirile lor arde o disperare care seamănă foarte mult cu a noastră. Într-o situație identică omul devine și el ceea ce e acel biet animal care se frămîntă în hățișuri, care tresare, ciulește urechile și adulmecă de cîte ori izbucnesc detunături de pușcă pe linia vînătorilor. (Istorisiri de vînătoare)

Cea dintîi dorință a unui vînător aprig, de categoria ancestrală, este să împuște el singur tot ce se poate împușca. (Ostrovul lupilor)

Urmărirea și jertfirea vînatului e mai mult un pretext. Vînătorul străbate cîmpuri, văi, codri și munți, intră pe cărări cotite, în desimi nestrăbătute, iese în soare arzător pe podișuri sterpe — umblă singur și cu puțini tovarăși sub cer și-ntre zări, sufere seceta, arșița, truda, nesomnul, urmărește vînatul și de cele mai multe ori e înșelat și biruit în nădejdile lui : e o luptă de oboseală, de istețime, de viclenie, și-n definitiv prețios e popasul cu prietenii în blîndețea zilei de vară, la un corn de dumbravă, în preajma unui izvor — sau, în serile de iarnă, într-o căsuță pierdută între codri, cu povești, amintiri, un pahar de vin, și baladele unei perechi de lăutari negri și pe jumătate sălbatici. (Depărtări)

●

La iubire animalul sălbatic răspunde cu încredere. Așa încît, pe această cale ocolită, a împrietenirii cu cele mai crîncene fiare, omul poate va ajunge să se împrietenească cu semenul său omul. (Vechime)

●

Dacă, stînd la pîndă, mă vede întîi lupul pe mine, nu mai am vreme să încordez arcul ; dar dacă-l văd întîi eu pe el, îl pot săgeta. Dacă știm despre ce e vorba, dușmanul e în mîna noastră. (Frații Jderi)

●

Mijloacele învățate de la paseri și animale au asigurat oamenilor vechi agonisiri îndestulătoare. (Valea Frumoasei)

●

În lumea pescarilor, ca și a vînătorilor, oamenii se disting prin anume sentimente, care se întîlnesc destul de rar în lumea astălaltă nouă. (Împărăția apelor)

●

Cu animalele, cu plantele și cu lucrurile putem comunica și fără cuvinte. (Cele mai vechi amintiri)

●

Parcă tot mai frumos cade vînatul din săgeata unui arc decît din trăsnetul săneței. (Nicoară Potcoavă)

●

Cine nu știe trebuie să afle că în breasla aceasta omul păstrează în parte un suflet de copil și de primitiv. Chiar un vînător cărunt își petrece cu nesomn și înfiorări nopțile care preced anume partide de vînătoare. Frînturi de vis fantastic populează somnul fragmentar — și-n acest vis apare vînatul nenumărat așa cum îl dorește vînătorul actual ș-așa cum l-au apucat strămoșii în epoci străfunde. (Depărtări)

●

Pasiunea vînatului și a pescuitului ne vine de departe și de demult — așa de departe și așa de demult încît, cugetînd, simt un aspru fior. (Împărăția apelor)

Un pușcaș tînăr trebuie totdeauna să meargă sub aripa unuia bătrîn. (Țara de dincolo de negură)

●

Dropia nu-i lup, ori vulpe, ca s-adulmece pe vînător ; paserile acestea greoaie, cu penaj îmbielșugat, nu se lasă zbîrlite și luate oarecum în răspăr, deci obișnuiesc a sta cu pieptul împotriva răsuflării bărăganului. (Ostrovul lupilor)

●

Dintre toți cei mai de nimic sînt iepurii. Nici căprioriii nu-s mai de samă, măcar că și-au pus corniță. Cînd a fi vorba de primejdie, ei nu cunosc decît fuga. Îi bate pușca, îi spărie cîinii. Ei fug pînă ce cad, căci n-au altă apărare și altă minte. (Nopțile de Sînziiene)

M.B,

UNDE SÎNT LUPII DE ALTĂDATĂ

Nici pe Grindul Lupilor nu mai sînt lupi.

— De mulți ani n-am mai văzut dihănii d-astea pe aici, îmi spunea într-o seară de iarnă moș Fedea, înrădăcinat de cînd lumea ca paznic pe malurile marilor lacuri de la soare-răsare. Înainte vreme erau mulți. Nu cutezam să las vitele slobode să pască pe Grind cu lunile, ziua și noaptea, vara-iarna, ca acum.

— Așa să fie oare? Gîndeam eu cu neîncredere. Unde să se fi mătrășit lotrii de altădată ai văgăunilor, codrilor și mlaștinilor? Mai dăinuie, oare, pe la noi acești tartori, după legi cîntărite în seamă cu rosturile altor jivine și domesticiuni? Nu cumva s-a împuținat numărul lor peste măsură? Cuminte-i oare să i se aținâ calea oricînd, oriunde și cu orice?

Asemenea întrebări mi-am pus nu o dată, în cîntăririle din clipele de răgaz, în peregrinările pe meleagurile țării, făcînd legătura între ce-mi aminteam să fi fost și ceea ce este în prezent și, mai ales, cu gîndul la cum ar trebui să fie.

Ca prin vis aud și acum dialogul liniștit dintre tata și mama în cîte-o noapte grea de iarnă, din vremurile de dinainte de război.

— Iară ne-au ieșit lupii în cale, Gheorghe, sunau vorbele obosite ale mamei, în timp ce-și scutura de zăpadă broboada din lînă.

— Erau mulți? întreba tata pe un ton domol, așa ca să zică și el ceva.

— Eu cred că-s tot ăia de ieri, răspundea mama, desfășurîndu-și conciul de păr lung, cum îl purta de cînd o știam. Parcă erau cu unul mai mult. Pesemne că ăl bătrîn s-a alăturat haitei abia acum. Toți cinci se țineau la vreo douăzeci de pași de noi, pe poteca lor, fără să le pese de lămpașurile aprinse și de chiotele noastre. Ne-au tot urmat de la fîntîna rece pînă sub deal, aproape de fabrică.

Liniștea, cu care vorbeau tata cu mama despre lupi ca despre alte treburi de acasă petrecute în timpul zilei cînd mama lucra la fabrica de sub dealul Lempeș, avea darul de-a mă afunda înapoi în somnul adînc și liniștit, din care fusesem alertat cu cîteva minute mai înainte și a mă face să înțeleg că armistițiul dintre om și fiară era de durată.

Copil fiind, de multe ori am simțit în preajmă prezența lupului. Nu-mi era teamă, dar nici nu-l doream prea aproape. Îmi croiam fel de fel de planuri, în eventualitatea că l-aș întîlni și ar sări la mine. Multă vreme n-am înțeles de ce se zicea atunci că pe timp de război lupii se înmulțesc mai mult decît pe vreme de pace. Să fie vorba oare de altfel de lupi, cu două picioare, cu sau fără pușcă, încercam eu să ghicesc gîndul în dodii al celor mari. Căci doar, ce are dihania sură cu războiul? În îndărătnicia mea de a nu lua lucru crud despre lupi și război așa cum era zvonit, fără să-l trec prin judecată, mă loveam de realitatea auzită și văzută că lupii dădeau tot mai des tîrcoale satelor.

Tocmai adusesem oile de la munte. Le făcusem un coșar după șură, împrejmuit cu porți din scîndură prinsă rar în cuie, legate de pari bătuți în pămînt. Eu, ca cel mai mare dintre frați, mi-am făcut pat moale în șură, la cîțiva pași de oi, să le păzesc.

Într-o noapte mi s-a părut, ca în vis, că aud bufnituri după șură. Din cauza oboselii sau a lipsei de înțelegere a celor ce se petreceau în coșar, nu m-am trezit decît în zori. Era însă prea tîrziu.

Văzînd dezastrul din coșar, nici să țip n-am mai avut glas. Vreo cinci-șase ori erau sfîrtecate; altele cu răni deschise mă priveau cu toată groaza pe care o poate sugera ochii unui animal pe moarte. Lipsea o singură oaie, cea mai sperioasă dintre ele. O dîră de lînă scămoșată ducea spre vale, paralel cu urmele copitelor despicate înfipte în pămînt a împo-

▶

trivire. Lîngă mărul pădureț de lîngă Oltul cel sec erau împrăștiate cîteva oscioare, două copite și smocuri de lînă. Aici luase lupul cina.

Eram negru de supărare și rușine. Ce paznic fusesem eu? De ce îmi pusesem lîngă așternut, în șură, o bîtă și o sapă ascuțită? O să rîdă băieții din sat de mine. Noroc că ei nu știau că făceam pe baciul dormind în preajma coșarului.

Devenisem de acum, dușman cu argument pe veci al lupului. Nu prea vedeam eu cum și unde aș fi putut să-i cer socoteală pentru jaful din acea noapte de toamnă cu brumă.

Au trecut anii. Am început să mă interesez tot mai mult de obiceiurile lupului, de locurile în care ar putea apare, de metodele folosite de vînători în întîlnirile întîmplătoare sau căutate dinadins cu gît-țeapănul pădurilor.

M-am nimerit odată la o vînătoare la mistreț în zona dealurilor Bucegilor sudici. Din vorbă în vorbă, un lucrător al ocolului silvic, pasionat vînător, căruia i-am părut pesemne cumsecade, mi-a destăinuit un lucru pe care m-a rugat fierbinte să nu-l spun nimănui.

— Cînd veți avea răgaz două-trei zile, mai încolo spre zăpada mieilor, să poftiți pe aici, zice omul meu. Știu într-un loc precis bîrlogul lupului. L-am pîndit toată iarna. Peste cîteva luni va avea pui. Să veniți să-i luăm pe toți, pe bătrîni cu „trei la fund" și pe cîrlănași cu sacul, adăugă el mîndru de planul său și curios să vadă ce efect făcuse asupra mea gestul lui de mare încredere și simpatie.

— Bine, bine, am răspuns eu surprins nu atît de știrea în sine, cît de taina ce-o păstra. De ce nu anunți grupele de vînători să organizeze o hăituială să-i scoată din bîrlog înainte de prăsilă? Dacă-i scăpați, veți avea în vară cinci-șase lupani și tot atîtea guri ce vor cere cîte un berbecel, dacă nu în fiecare zi, cel puțin săptămînal.

— Cum? Să dau sfoară în țară? Doar pentru atîta? Să nu mai cunoască liniștea pădurile și văile din jur o iarnă întreagă? Să-i alerge veșnic și să zgîndăre tihna cerbului, a căprioarei, mistrețului și a ultimilor iepurași ce se mai văd din cînd în cînd pe aici? Așa că așezăm pîndă cu răbdare, dumneavoastră și cu mine. Ațipim cu schimbul într-un bordei, săpat de mine în anul trecut. Că de atunci îi tot urmăresc...

Avea dreptate omul. Mi-a plăcut judecata lui clară pentru săvîrșirea acelui lucru important cu efect de durată asupra echilibrului naturii înconjurătoare.

Iată-mă, așadar, la primele întrebări;

— Avem, oare, mulți lupi în țară, sau puțini? Este mare sau mic numărul de aproape 1500 de dihănii răpuse anual în întreaga țară? Se încadrează ei, oare, cu numărul și năravul lor în balanța rațională a firii codrilor și cîmpiilor noastre? Merită să fie veșnic hăituiți ca ultimii stricători sau li s-ar cuveni un mic răgaz, măcar o lună, două pe an? Procedînd la stîrpirea lor continuă, nu vom ajunge peste cîteva decenii să importăm pentru repopulare dihănii din Alaska, Mongolia sau Scandinavia? Nu vom fi puși oare mai tîrziu în situația de-a lua măsuri, prea costisitoare, de a-i creia condiții de revenire la el acasă, așa cum fac multe țări cu numeroase animale, nu mai puțin vrăjmașe decît lupul, cum ar fi, tigrul, leul, rîsul? Să mai cugetăm, deci!

Gheorghe COLȚ

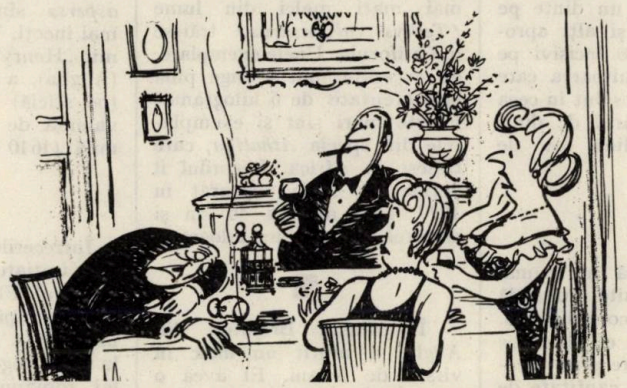

— Vă rog să-l scuzați! „Pescuiește" în fiecare noapte!

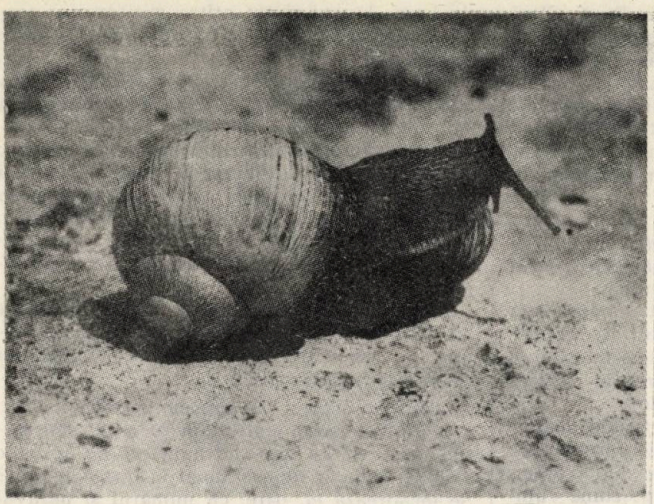

UN SOLITAR:

MELCUL

Melcul face parte din familia gasteropodelor ceea ce, cu aproximație, înseamnează „cei care își au burta în picioare". El nu are decît un dinte pe falca superioară și alți aproximativ 14200 de incisivi pe limbă, fiind vieţuitoarea care deține recordul absolut în ceea ce privește numărul de dinți (melcul de grădină sau de vie).

■

Melcul bea apă nu numai cu gura, dar înghite umezeală și prin învelișul corpului său. S-a constatat că el absoarbe în timp de șase ore prin membrana mucoasă o cantitate de apă egală cu jumătate din greutatea sa.

■

Pe pămînt trăiesc cîteva mii de diferite specii de melci, unele dintre ele cîntărind... pînă la cîteva kilograme. Cei mai mari melci din lume *(Tethys californicus)* trăiesc în California. Unele exemplare, de excepție, pot ajunge pînă la o greutate de 6 kilograme! Foarte mari sînt și exemplarele din specia *Athatina*, care trăiesc în Africa. Recordul îl deține un melc capturat în 1977, care măsura 46 cm și cîntărea aproape un kilogram.

■

În orașul Brighton din Anglia a murit un melc în vîrstă de 6 ani. El avea o lungime de 29,21 cm și o greutate de 0,5 kg. Era binecunoscut prin capacitatea sa de a „suge" bere. Proprietarii săi îl prezentău ca număr de atracție în barurile de noapte, unde era un asiduu consumator de bere.

■

Guido de Mario din Milano este posesorul unui mic circ cu melci. „Trupa" sa e formată din 20 de melci, care trag într-o minusculă arenă trăsurici, se tîrăsc pe sîrmă, întind — unul de o parte și altul de cealaltă — un fir etc.

■

A umbla ca melcul nu arată cea mai mică viteză din lumea animalelor. Proverbiala încetineală a melcului a fost calculată. Din cronometrări precise s-a stabilit că melcul se deplasează cu viteza de 0,0015 metri pe secundă, fiind mai iute decît steaua de mare, a cărei performanță este cu mult inferioară.

■

Pentru a parcurge un kilometru, un melc trebuie „să meargă" fără întrerupere 14 zile. La tradiționalul campionat de „alergări" al melcilor din Australia, locul întîi a fost ocupat de un „vajnic sprinter" (dintr-o mie!) care a parcurs pista de tartan, lungă de 182 cm, în 19 minute!... Melcii din specia *Helix aspersa* sînt considerați cei mai înceți. Un exemplar,denumit „Henry", din orașul Truro (Anglia), a parcurs 60 de cm (pe sticlă) cu o viteză echivalentă de 103 ore pentru o milă (1610 m).

■

Întrecerile între melci au fost inițiate în anul 1942 de românul Florian Poppa. Primul campionat mondial al melcilor a avut loc în 1945, la Los Angeles. Cu acest prilej românul, cu melcul său Centaur, a stabilit și recordul mondial pe distanța de un

▶

metru. La Saint Sebastian—Sur Loire a avut loc un „maraton" al melcilor. Învingătorul a parcurs distanța de 7 cm în timpul record de 40 secunde!

■

În Asia trăiește o specie de melci unică în lume, întrucît au cochilia „zebrată". Crabul-potcoavă, din estul Statelor Unite ale Americii și o specie de melci au sîngele albastru. La acești melci, sîngele este alcătuit dintr-o substanță macromoleculară numită hemocianină, care are o greutate moleculară enormă, egală cu circa 5000000. Să ne amintim că apa pură (H_2O), abia atinge greutatea moleculară 18!

■

Un melc poate trece peste lama celui mai ascuțit brici, fără a suferi cea mai mică vătămare.

Partea interioară a cochilei melcilor este perfect netedă. Nici un clei nu se lipește de ea în afară de secreția cleioasă produsă de glandele melcului. Aceasta se lipește atît de tare, încît este mai ușor să spargi cochilia decît pojghița subțire cu care își închide „casa". Melcul repară în cîteva ore perfect, cu materialul propriu, orice spărtură care i s-ar produce în cochilie și poate tîrî după el o greutate de trei sute de ori mai mare decît greutatea sa.

■

Melcul este cea mai tăcută, cea mai solitară ființă de pe lume; este în stare să se retragă în cochilia sa și să trăiască astfel neștiut, nesimțit, în singurătate și întuneric timp de multe, multe luni de zile. Nu bea, nu mănîncă și nu cere de la nimeni nimic.

Dintre toate vietățile, musca, melcul și steaua de mare sînt lipsite de organ auditiv. Melcii pot suporta o temperatură de — 100°C, în timp ce mușchii degeră la —90°C, dar își revin la cald!

■

Savanții pretind că la un bombardament atomic intensiv nici o ființă n-ar mai rămîne vie pe pămînt în afara melcilor, singurii capabili să scape radiațiilor.

„Supraviețuind acestui masacru, spune scriitoarea americană Patricia Highmith, melcul ar rămîne singura amintire a vieții pe pămînt și ultima șansă ca prin el totul s-o ia de la început".

B. MIHAI

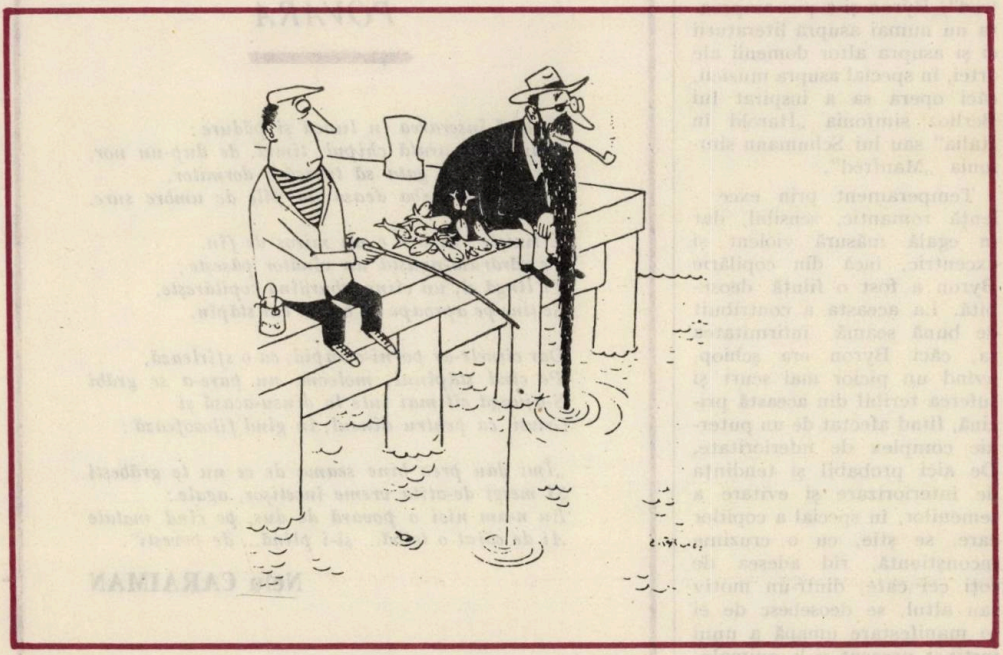

ANIMALE PENTRU ETERNITATE

Una din figurile proeminente ale literaturii engleze și romantismului european, a fost poetul George Gordon, cunoscut îndeobște sub numele său nobiliar lord Byron. Autor al capodoperelor „Child Harold", „Don Juan", „Manfred", Byron și-a pus amprenta nu numai asupra literaturii ci și asupra altor domenii ale artei, în special asupra muzicii, căci opera sa a inspirat lui Berlioz simfonia „Harold în Italia" sau lui Schumann simfonia „Manfred".

Temperament prin excelență romantic, sensibil, dar în egală măsură violent și excentric, încă din copilărie Byron a fost o ființă deosebită. La aceasta a contribuit de bună seamă infirmitatea sa, căci Byron era șchiop, avînd un picior mai scurt și suferea teribil din această pricină, fiind afectat de un puternic complex de inferioritate. De aici probabil și tendința de interiorizare și evitare a semenilor, în special a copiilor care, se știe, cu o cruzime inconștientă, rîd adesea de toți cei care, dintr-un motiv sau altul, se deosebesc de ei (o manifestare umană a unui instinct prezent și la animale: reacția de excludere a celor ce se abat de la norma morfologică și comportamentală a speciei). Toată nevoia sa de afecțiune, intensă la un temperament atît de pasionat ca al său, micul Byron o îndreptase spre tovarășul său nedespărțit, ciinele Ralph. Alături de el își regăsea echilibrul sufletesc, împreună, George și Ralph, hoinăreau timp îndelungat prin pădurile munților ce înconjurau castelul.

Într-o zi, în timpul unei astfel de expediții, Byron alunecă într-o rîpă din care, cu toate sforțările sale, handicapat și de deficiența sa fizică, nu reuși să mai iasă. Cînd înserarea coborî peste munți și castel, mama micului lord fu cuprinsă de îngrijorare. Se organiză de îndată o echipă de salvare care porni spre a-l găsi pe copil. Zadarnic, nici urmă. În zorii zilei următoare, căutarea fu reluată, de data aceasta fiind mobilizat întregul personal al castelului. La reședința nobiliară a rămas numai un bătrîn servitor pe care puterile nu-l mai ajutau să cutreiere munții.

Iată însă că bătrînul se pomeni, spre surprinderea lui, cu Ralph, ciinele tînărului lord. Animalul era extrem de agitat, aci venea, aci fugea; făcuse se pare un drum lung căci sufla obosit. Bătrînul îi oferi apă, pe care Ralph o bău cu lăcomie apoi o bucată de pîine. Ciinele o luă fără s-o mai mănînce și dispăru în pădure. Din nou se lăsă amurgul și din nou căutătorii micului lord se întoarseră descurajați fără nici un rezultat, spre disperarea mamei sale. Servitorul le istorisi întîmplarea cu ciinele și nu-și isprăvise încă povestea cînd Ralph își făcu din nou apariția.

De data aceasta avea la gît, prinsă de zgardă, o batistă albă pe care toți o recunoscură; era batista lui George.

▶

POVARA

Se lasă înserarea în luncă și pădure :
Crai-nou și-arată chipul, timid, de dup-un nor,
Iar soarele e gata să treacă-n dormitor,
Culcînd în iarba deasă un pîlc de umbre sure.

E liniște ; în aer e un miros de fîn.
Pe cărăruia-ngustă un vînător pășește ;
Pe lîngă el, un cîine, zburdînd copilărește,
Se ține pe aproape de bunul lui stăpîn.

Dar cîinele-ar porni-o rapid, ca o sfîrlează,
Pe cînd stăpînul, molcom, nu pare-a se grăbi
S-ajungă cît mai iute la dînsu-acasă și
Grivei, ca pentru dînsul, în gînd filozofează :

„Îmi dau prea bine seama de ce nu te grăbești
Și mergi de-atîta vreme încetișor, agale :
Eu n-am nici o povară de dus, pe cînd matale
Ai de cărat o tolbă... și-i plină... de povești".

Nelu CARAIMAN

Cîinele continua să fugă spre pădure și să revină ca și cum i-ar fi invitat pe oameni să se ia după el. Aceștia nu se lăsară prea mult rugați și înțelegînd semnificația comportamentului animalului se grăbiră să-l urmeze. Fără ezitare Ralph îi conduse la rîpa în care zăcea micul George. Acesta căzuse de la o înălțime de aproape douăzeci de metri si. slăbit, speriat, înghețat de frig, era la capătul puterilor Și astfel cîinele Ralph, credincios și isteț ca mai toți semeni săi, l-a salvat de la o moarte prematură pe acel ce avea să devină ilustru nume al literaturii britanice și universale.

ANIMALE PENTRU ETERNITATE

Mihail COCIU

Talentele detectiviste ale cîinilor sînt bine cunoscute, instinctul de urmărire a prăzii, simțul olfactiv și memoria, antrenate pînă la hipertrofiere de om, au dus la crearea profesiei de cîine polițist. Un caz ce anticipează apariția acestui tip de cîine și pe care istoria l-a consemnat este cel al cîinelui lui Benvenuto Cellini.

Celebrul sculptor, scriitor și aurar florentin avea printre clienții săi pe însuși Sf. Părinte de la Roma. Pentru una din lucrările ce i le comandase, Papa îi încredințase lui Cellini o cantitate importantă de pietre prețioase spre a le monta în diferite podoabe. Cellini a încuiat aceste bogății într-un cufăr în care păstra monezile și lingourile de aur.

Faima lui Benvenuto nu îi atrăgea însă numai pe nobili, principi și suverani ci și pe hoții profesioniști, amatori de cîștig fără muncă. Așa se face că într-o noapte un tîlhar se strecură în locuința aurarului, sparse cufărul cu pricina și tocmai începuse a-și umple sacul cînd asupra lui se aruncă, pe neașteptate, cîinele lui Benvenuto. Hoțul încercă să-l alunge dar animalul furios nu-l slăbea de fel. Răufăcătorul fu nevoit să se retragă pas cu pas, hăituit de vigilentul patruped. În sfîrșit reuși să escaladeze gardul și se îndepărtă fugind pe străzile înguste cînd, din spate, se pomeni cu strașnicul și neobositul cîine care-i luase urma. Tîlharul nu mai avu de ales; amenințat să fie rupt în bucăți, strigă după ajutor. Garda de noapte, aflată prin apropiere, interveni și reuși să gonească animalul care, după spusele hoțului, îl atacase din senin, fiind pe semne, turbat.

Dimineața, stupoare la locuința lui Cellini. Ucenicii găsiră cufărul spart iar Benvenuto fu cuprins de furie și disperare pînă ce constată cu nespusă bucurie că, nu se știe din ce motiv, hoțul nu avusese răgazul să găsească pietrele prețioase aparținînd Papei și furase numai cîteva bijuterii de mică importanță.

Totul e bine cînd se sfîrșește cu bine, așa că Cellini nu-și mai făcu inimă rea și își reluă lucrul. Au trecut astfel trei luni și, într-una din zile, sculptorul se plimba prin Florența însoțit de cîinele său cînd, spre marea sa uimire, acesta se repezi la un tînăr elegant cu care li se încrucișase drumul, atacîndu-l cu furie. Trecătorii și Cellini înșiși săriră pentru a-l scăpa pe nenorocitul care, palid și înspăimîntat de moarte, mărturisi dintr-o răsuflare totul. Da, el pătrunsese hoțește într-o noapte în casa lui signor Cellini, forțase cufărul și l-ar fi golit dacă blestematul ăsta de cîine n-ar fi sărit ca și acum la el și nu l-ar fi trîntit la pămînt, pentru ca mai apoi să-l urmărească pe străzi pînă ce garda l-a alungat. Acum însă istețul și curajosul patruped își luase, în sfîrșit, revanșa și-l predase pe tîlhar stăpînului său.

Unei vînătorițe

Cînd nu face vreo scofală,
Spune c-a fost *pușca-goală !*
Dar cînd totuși mai împușcă,
Sigur, a fost... *goală-pușcă !*

Altei vînătorițe

Te credeam o căprioară
Grațioasă, elegantă...
Dar, văzîndu-te aseară,
Mi-am zis: „Vai, ce... elefantă!"

ACCIDENTE de vînătoare

Ionel POP

Oare ne îndepărtăm de tema de bază a acestei lucrări, dacă cerem o pagină-două problemei accidentelor de vînătoare? Mulțimea nenorocirilor întîmplate în cursul vînătorii, unele dintre ele cu sfîrșit de moarte, face să ni se ierte această deviere.

Aproape toate accidentele de vînătoare sînt în legătură cu arma. Dintre acestea, foarte puține au la origine vreun defect de construcție, cele mai multe fiind provocate de neglijența vînătorului, fie că a folosit o armă defectată sau slăbită prin uzare, fie că a tras cu încărcătură nepotrivită. Însă, mai ales prin modul incorect de a purta și a mînui arma, apoi prin nerespectarea unor norme de conduită la vînătorile colective. Deasupra tuturor poruncilor vînătorești stau cele care sînt menite să evite accidentele provocate de armele de foc. În afara consecințelor grave penale și de despăgubire pe care le pot comporta aceste accidente, asupra vînătorilor care le-au provocat apasă poate pentru toată viața o piatră de moară a conștiinței. La o vînătoare în tovărășie, la care ia parte și numai un singur vînător nedisciplinat în ce privește purtarea și mînuirea armei, toată lumea e neîncetat neliniștită, stînjenită, cu gheața în sîn, — și pe bună dreptate. O vînătoare cu riscuri stupide provocate de asemenea nedisciplinați nu mai e plăcere și prilej de destindere.

Regulile în ce privește mînuirea armei de vînătoare sînt puține și ușor de urmat. Ele nicidecum nu stînjenesc exercitarea vînătorii. Cei ce nu le respectă întotdeauna fără cea mai mică abatere, săvîrșesc cea mai grea infracțiune vînătorească. De multe ori o vină revine și conducătorului vînătorii și celorlalți participanți, tolerînd ceea ce nu este îngăduit. Un vînător, care și după ce a fost făcut atent o dată, repetă — chiar și cu prilejul altei vînători — să se comporte necorect primejduind camarazii săi și primejduindu-se pe sine, trebuie eliminat de la vînătoare, neîntîrziat și fără cruțare. Pedeapsa celor înrăiți în obiceiul păcătos poate să meargă pînă la retragerea permisului de vînătoare.

Vînătorul trebuie să-și întipărească în fundul firii lui ceea ce ar părea lipsit de sens: nu există armă neîncărcată; nu există armă cu siguranța pusă. Totdeauna trebuie să o mînuiască, ca și cînd ar fi gata să declanșeze focul.

Principalele norme de comportare ar fi următoarele:

1. Atunci cînd vînătorul se află singur în teren își poate permite să poarte arma așa cum vrea, pe umăr, pe braț, cu țeava în sus, cu ea spre pămînt — cum tocmai îi este mai la îndemînă, avînd însă grijă de siguranța lui personală. Îndată ce se găsește în colectiv, chiar și numai în doi, arma se poartă totdeauna cu țevile îndreptate în sus, pe umăr, sau petrecută cureaua pe după cap, rezemată de umăr, dacă arma nu are curea. Cînd vînează la picior, în companie, arma poate să fie purtată pe brațul drept sau stîng, de partea unde nu se găsește om. Sau e ținută cu mîna dreaptă, rezemată de umăr, cu țevile în sus.

2. Cînd vînătorul vînează singur, el își poate încărca arma îndată ce a ajuns în terenul de vînătoare, nicicînd însă mai curînd. Vînînd în colectiv, la goană, arma va fi încărcată numai după ce vînătorul își va fi ocupat țiitoarea și a rămas singur în ea. Vînînd la picior, arma e încărcată cînd pornește linia vînătorilor.

3. Arma este descărcată în țiitoare, încă înainte de a-și fi părăsit vînătorul locul; cu prilejul vînătorii la picior, îndată ce s-a ajuns la capătul unei postăți și urmează să se formeze o altă linie de trăgători. Armele cu repetiție și cele automate este deajuns să fie golite de cartușul din țeavă, fiind blocate în magazie cartușele de rezervă. La locul de întîlnire, vînătorii trebuie să vină cu armele basculante deschise.

4. Atît la încărcare cît și la descărcare, arma trebuie ținută cu țevile spre pămînt, imediat în apropierea picioarelor vînătorului. Niciodată orizontal sau aproape de orizontal.

5. Urcarea și coborîrea din pătul, trecerea obstacolelor, ca șanțuri, garduri, pîrleaze, tufișuri foarte dese, se face cu arma descărcată. În tren, în căruță, în sanie, automobil, arma e dusă în toc — dacă vînătorul are — totdeauna însă neîncărcată.

6. Îndată ce a ajuns în stand, vînătorul ia contact prin semne cu cei doi vecini ai săi, pentru a stabili locul fiecăruia și astfel să evite să tragă în direcția lor. Apoi, nu-și părăsește locul pînă la semnalul de terminare a goanei. O singură excepție: cînd vînînd la urs sau la mistreț, trebuie să sară în ajutorul camaradului atacat.

7. La dibuit, cu carabina, arma e încărcată, însă cu siguranța pusă. E luată siguranța numai cînd vînătorul va ajunge la locul de unde va trage. Acceleratorul va fi armat numai

▶

cu arma la ochi, cînd imediat după aceea urmează să se tragă.

8. La vînătorile colective sînt a se ţine în minte şi a se urma înţelesurile, îndrumările date referitor la semnale, locuri de adunare etc.

9. Cu alice se trage în direcţia bătăiaşilor numai înainte ca aceştia să fi ajuns la distanţa pînă unde mai zboară alicele, adică la 100—150 m; în loc deschis poate şi mai mult. Cu glonţ se trage numai dacă în prealabil conducătorul goanei a permis aceasta şi în condiţiile puse de el. La vînătorile în cerc nu se mai trage spre centru din momentul cînd s-a dat semnalul pentru oprirea vînătorilor şi înaintarea mai departe numai a bătăiaşilor.

10. Nu se trage, dar nici nu se petrece vînătul cu arma la ochi, în linia vînătorilor.

11. Nu se trage decît într-un vînat perfect identificat.

12. O deosebită grijă trebuie avută atunci cînd se trage cu glonţ într-un teren de şes, de exemplu, la dropioi. Niciciînd nu se trage în direcţia unui sat, înspre aşezări, turme, oameni la muncă etc. Ricoşeurile au produs multe accidente. O mare grijă se impune mai ales atunci cînd solul, apa sînt îngheţate, pe ger cînd coaja copacilor e acoperită cu strat de gheaţă, pe loc pietros etc. Dar glonţul şi alicele ricoşează uneori şi de pe pămîntul moale, de pe pajişte, oglindă de apă. Unghiul sub care se trage — faţă de linia vînătorilor — trebuie să fie mai mare atunci cînd e posibil un ricoşeu.

PĂDUREȚE

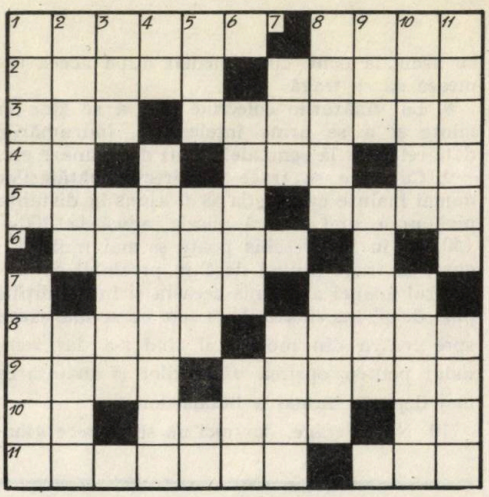

ORIZONTAL: 1) Scorburos, găunos — Copac cu siluetă. 2) Copilul surghiunit în „Pădurea fără rost" din serialul TV — Arbuști pentru veverițe. 3) Creangă — Stejar (fig.). 4) Alun drept! — Vițe! — Cari din arbori! 5) Piedici în calea fierăstrăului — Depozit de bile. 6) Taie copacul. 7) A planta puieți — Esență tare. 8) Muma pădurii — Din brazi, apare ciudat! 9) Rășinoase milenare — Coniferi... piramidali. 10) Ajutător la ramură! — Plantă încîlcită printre arborii tropicali — Esență tare. 11) Cîinele din „Pădurea fără rost" — Inelele trunchiului.

VERTICAL: 1) Din neamul stejarului — Lăstar sădit în pămînt. 2) Lemnul negru de peste țări și mări — Stejar cu arțar. 3) Copacul rotarului — Aglomerație în codru. 4) La margine de codri, de păduri! — Surcele, așchii. 5) Salcie de la munte — Ramură apropiată... În arborele genealogic. 6) Încolțiri, răsăriri — Face umbră. 7) Fagi tăiați! — Are grijă de tinerele vlăstare. 8) Plop cu ramuri joase — Foaie... uscată. 9) Veche trompetă daneză — Pomii cu daruri. 10) A se pleca — Frunză verde și tot verde... 11) Sălbăticiune de pădure... — ...și ceva mai mult (pl.).

Dicționar: VIT, AGI, LUR.

PĂSĂRELE

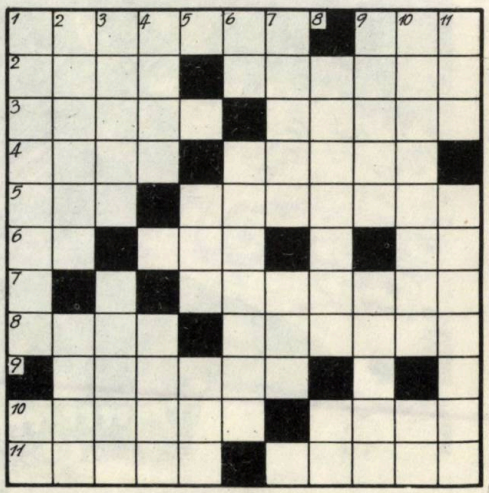

ORIZONTAL: 1) Privighetori (sing.) — Grăunțe pentru păsări (sing.). 2) Lișiță! — Zburătoare. 3) Berzele Nilului — Fără pene. 4) Focul „rățoiului" — Creierul păsării de oțel. 5) Vorba corbului — Cîntecul cocoșului. 6) Păsări răpitoare, numite și șoricari — Ca fulgul în zbor — Apar nagîțiii! 7) Are o pasăre cu pene colorate splendid. 8) Marcaj pentru păsări călătoare — Conversația ciorilor. 9) Zboară și aduce... friguri. 10) Pasăre de stepă, vînată pentru carne — Vine devreme la găini. 11) Locul cireșarului — Super-ciori.

VERTICAL: 1) Prora zburătoarelor (pl.) — Dumitru Corbu. 2) Ca pasărea-n zbor — Pe calea aerului. 3) A face gînsacul să sîsiie, curcanul să-și umfle mărgelele — Scoate triluri... studiate. 4) Protectoare ale „porumbeilor" — „Pană" a renașterii spaniole (de Vega). 5) Abreviație radiofonică — Impermeabil. 6) Creat... cu pana — Pana, ce este?! 7) O pasăre de baltă — Șanț pe disc. 8) Cuc — Cap de șoim! 9) Zboară lin — Hoț de găini. 10) Păsări de curte — 5—6 porumbei! 11) Întoarcerea „privighetorii" — Frații rîndunelelor.

Dicționar: MIP, RIL.

PATRUPEDE MICI

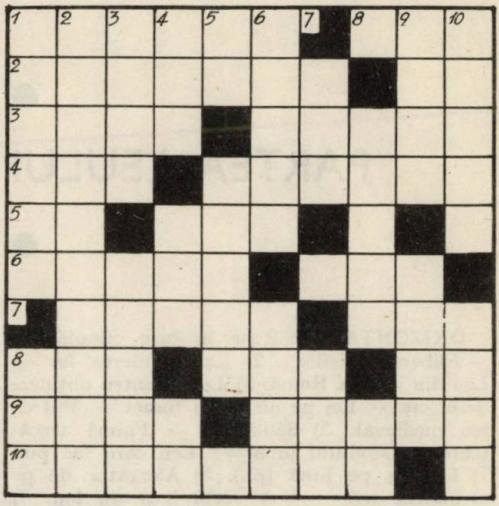

ORIZONTAL: 1) Dihorul american — Chemarea felinelor mici. 2) Vînător de nevăstuică — Carnivor mijlociu! 3) Masa de tortură a fiarelor (reg.) — Castor. 4) Fluviul pe lîngă care trăiesc viezurii de copac, aşcoco etc. — Animale... intrate în pămînt. 5) Fluviu în zona zibelinelor şi hermelinelor — Ţintă... la cățel! 6) Cîinele deşertului — E vorba de cîine! 7) Elefantul... cel mic — Pap de cizmărie (reg.). 8) Pui... scoţian — Prinde fiare — Urme de iepuri! 9) Apare odată cu... capra — Mic carnivor „parfumat". 10) O reptilă tropicală. schimbătoare la culoare.

VERTICAL: 1) „Porc...", rozător sălbatic, cu ţepi — Patruped încadrat în temă. 2) Poate să ajungă o nevăstuică. 3) Frate cu fiarele — Mic mamifer cu blană preţioasă, numit şi hermină. 4) Literă grecească — Cornut cu barbă — Cade! 5) Cete! — Pisica sălbatică sau rîsul. 6) Mic mamifer... domiciliat la subsol — Acţiunea rîsului. 7) Linx — Alungă cîinii. 8) Mic mamifer, vînat pentru blana sa castanie — Han gol! 9) Legătură de nevăstuică — Blana vulpii. 10) Vulpoi — Rozător apropiat de veveriţă.

Dicţionar: ILEU, MAP, NIU, TIO.

PATRUPEDE MARI

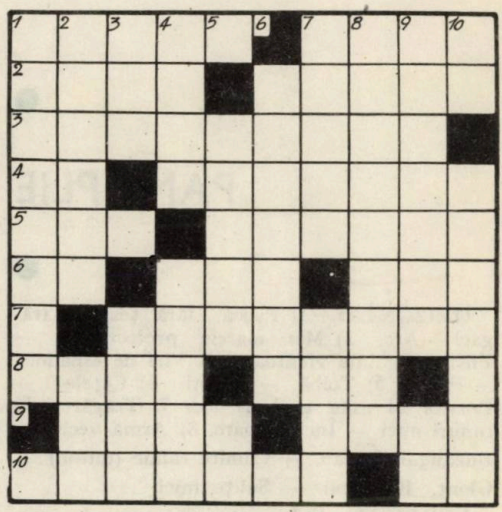

ORIZONTAL: 1) Ursul alb — Uriaşul „cîine de pază" al lui Fred Flinstone. 2) Partea leului! — Elefantul de altădată. 3) Colosul fluviilor africane. 4) În Africa şi în America! — Pahiderm exotic, cu un corn sau cu două. 5) În turmă (fig.) — Medicamente injectate. 6) Lei răpuşi! — Ţii pe dos! — Fuge! 7) Capturări de lei. 8) Patruped ...de lemn — Călduri ale ciutelor, boncănitul cerbilor. 9) Fildeşul elefantului — Cerbi ...de doi poli. 10) Felină exotică, cu pete negre pe blana galbenă — Cal ...de regiune.

VERTICAL: 1) Elefantul, hipopotamul sau rinocerul. 2) „Ursul" de sărbători — Vacă tăiată! 3) Carnivor din părţile noastre — Acompaniament. 4) Cîinele din Azore! — Ca girafa 5) Tigru miniatural — Ultimele ciute! 6) Număratul leilor. 7) Are probleme cu leii — Blana lupului... 8) ...şi blănile urşilor albi. 9) Leii adevăraţi — Urme de hienă! 10) Vulpoi. (fam.) — Leii pierduţi (sing.).

Dicţionar: IIT, ACA.

PARTEA LEULUI

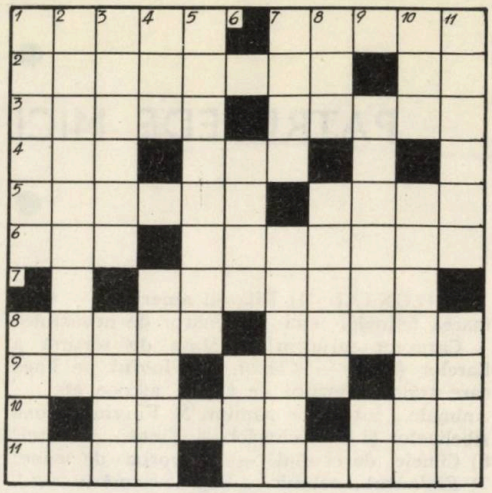

ORIZONTAL: 1) Zone în care circulă leii — Eliberarea leilor... 2) ...și prinderea lor — Leu din vechea Romă. 3) Lei ...pentru obținere de efecte — Lei pe hîrtie. 4) Sunet — Pui de leu medieval. 5) Sălbăticie — Faimă trecătoare. 6) Modulul lunar — Leii care fac pui. 7) Leii de pe lună (pl.). 8) Alergător de pe tărîmurile leilor — A vorbi ...ca un leu. 9) Fără coarne — Individ — În Sahara și Maroc! 10) Leul ...abil! — Iubirea fiarelor. 11) Un dolar... minus leul! — Ca leul. — Ca leul.

VERTICAL: 1) Leul ce umbla odinioară prin Italia și Spania... — ...și un frate al său. 2) Hoți de lei. 3) Păzitor de lei — A plimba leii. 4) Măsură de suprafață japoneză — Cea mai mare formație a leilor. 5) I s-au luat leii. 6) Leul din piața Spaniei — Uriașul șarpe albastru și alb, din continentul leilor. 7) Lei la vînzare — Puii de lei ai vechii Turcii. 8) Fec lîngă lei! — Leu trecut la alt stăpîn. 9) Caracterul leului — În junglă! 10) Baston de biliard — Vînează leul pe unde se poate ...și pe unde nu se poate (pl.). 11) Relativ la „leul" ce apare noaptea — Țară asiatică pe al cărei drapel figurează un leu cu o sabie.

Dicționar: ORT, LEM, NAT, TAN, LIF

PANOPLIE

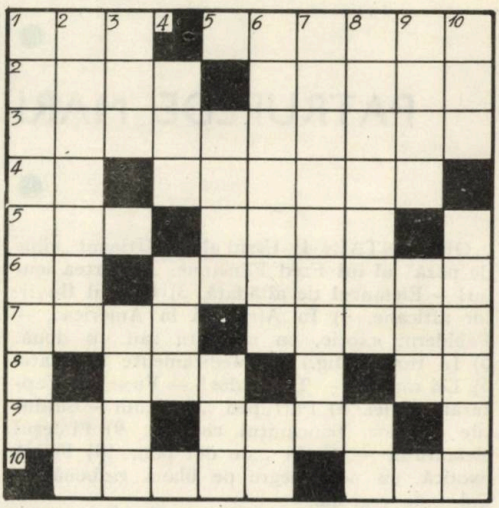

ORIZONTAL: 1) Pușcă ...fără țeavă și trăgaci — Arc. 2) Mai marele proiectilelor — Puști... 3) ...de vînătoare. 4) Vîrf de espadon! — Puști. 5) Tolbă — Puști. 6) Cățele! — Creator al unor guri de foc. 7) Trăgători la tunuri mici — Închizătoare. 8) Armă veche — Buzdugan Ștefan. 9) Trimite rafale (mitol.) — Glonț. 10) Săbii — Sulițe mici.

VERTICAL: 1) Lunetă vînătorească, prin care vînatul apare mult mărit. 2) Vietăți din adîncuri — Lucrarea panopliei! 3) Armă grea — Paloșe. 4) Za mare! — Secure! 5) Puști — Tot așa! 6) Strîngători la pușculiță — La cui! 7) Rudă cu pistolul de odinioară. 8) Pusă sub cuțit — În teacă! 9) Țintă din Carpați (pl.) — Glonț fără risc. 10) Clipa ...încordării arcului — La cocoș (pl.).

Dicționar: EOL, ZAM.

PACHETUL CU MERINDE

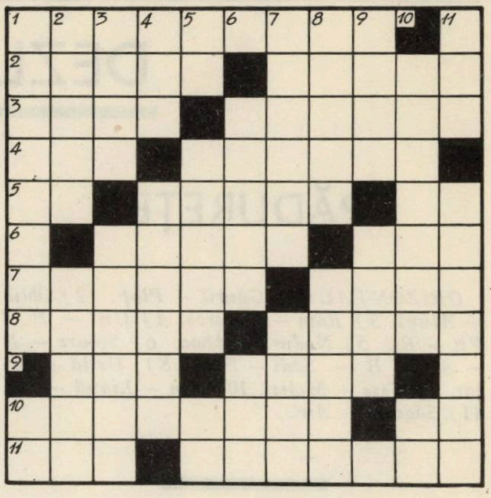

ORIZONTAL: 1) Friptură de fazan. 2) Zgîriie-brînză (pl.) — Ceva din ...gît de leu. 3) O grămadă de bucate ...sau niște oase — Ciupercă ...uscată. 4) Un păhărel de rachiu. — O bucățică de trandafir. 5) Carne! — Verdeață — Ton, ca antreu. 6) Cel cu posmagii nemuiați — Săturare. 7) Carne de oaie — A se frige. 8) Vechi specialist în măruntaie — Ceva din gît de pasăre. 9) Merge la oaie — Sare! 10) Merg la piftie — Pere la prînz! 11) Garnitură la fasole — Ciuperci crescute pe ploaie.

VERTICAL: 1) Specialitate de capră — Bezea la agapă! 2) Dovadă că nu tot ce zboară se mănîncă — Porumbel ...dulce. 3) Mănîncă din copaci — Specialitate din creier. 4) Pasăre ...gătită — Pregătesc răcituri și înghețate. 5) Lin ...rasol! — Un coș de merinde ...cu pane — Mîncare de pasăre. 6) O prăjitură la despărțire — Ceva la botul calului. 7) Bine gătit ...și cu os — Pasăre cu cașcaval (rețeta La Fontaine). 8) Chefal cu valoarea-n coadă! — Condiment. 9) O zvîrlugă — A condimenta. 10) PușI pe masă — Cap de plătică! 11) Deliciul mititeilor — Pui de somn, la sfîrșitul cinei.

PĂLĂMIDĂ & CO.

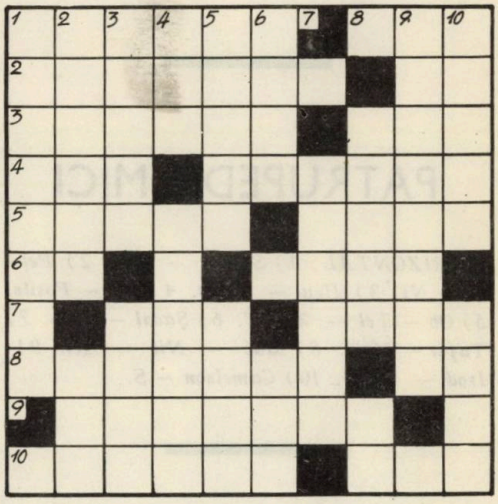

ORIZONTAL: 1) Pălămida sau lipanul — ...de mare, peștișor de apă sărată. 2) Roșioare (masc.) — Repar! 3) Pește conservat prin fum — Ca icrele. 4) Restaurant ...fără somn — Pană de somn. 5) Crapi, uneori, din asta — Crapi cu lipsă! 6) Ultimul ton — Fiecare cu tonul său. 7) Atrofia scrumbiei — Vergi, 8) A scăpat somnul (fem.) — ...de mare, alt pește marin, cu corp subțire. 9) Vînd ...roșioare. 10) Ton după ton — Mediu pentru pești.

VERTICAL: 1) Calcan stricat. 2) Pești de mare, cu carne gustoasă — Răpitori ...lacomi 3) Cînd se apropie somnul — Mono ...ton! 4) Rîu în URSS — Peștișorul de aur. 5) Ton ...feminin plural — Momeli. 6) Măiestrie (pl.) — Stau ...ca peștii. 7) Pește cenușiu-argintiu, de apă dulce. 8) Puiet de somn — Grăsime. 9) Instrument cu care se prinde un soi de ton puternic. 10) Se prind pe malul apei — Ton ...aruncat înapoi.

Dicționar: NEM.

DEZLEGĂRI

PĂDUREȚE

ORIZONTAL: 1) Găurit — Plop. 2) Oblio — Aluni. 3) Ram — Viguros. 4) Un — B — Viț — Ri. 5) Noduri — Abac. 6) Secure — R — A. 7) B — Sădi — Fag. 8) Urîtă — Bizar. 9) Tise — Molizi. 10) Am — Liană — Os. 11) Săgeată — Ani.

PĂSĂRELE

ORIZONTAL: 1) Planton — Bob. 2) Liță — Păsări. 3) Inișt — Golaș. 4) Sete — Pilot 5) Cra — Matinal. 6) Ui — Lin — T — Na 7) R — T — Paradis. 8) Inel — Cîrîit. 9) Anofel — H — U. 10) Dropie — Somn. 11) Cireș — Corbi.

PATRUPEDE MICI

ORIZONTAL: 1) Sconcs — Pis. 2) Petitor — Ni. 3) Ileu — Biber. 4) Nil — Fosile. 5) Ob — Țel — Z — T. 6) Șacal — Ham. 7) Tapir — Map. 8) Mac — Nit — Ri. 9) Irod — Dihor. 10) Cameleon — S.

PATRUPEDE MARI

ORIZONTAL: 1) Polar — Dino. 2) Abuz — Mamut. 3) Hipopotam. 4) Ic — Rinocer. 5) Des — Seruri. 6) Ei — Iiț — Laș. 7) R — Încasări. 8) Masă — Rut — P. 9) Colț — Reni. 10) Panteră — At.

PARTEA LEULUI

ORIZONTAL: 1) Piețe — Platâ. 2) Încasări — As. 3) Scont — Efect. 4) Ton — Ort — X — R. 5) Oroare — Vogă. 6) Lem — Capital. 7) C — Salarii. 8) Struț — Răcni. 9) Ciut — Nat — Ar. 10) U — Labil — Ură. 11) Doar — Leonin.

PANOPLIE

ORIZONTAL: 1) Pat — Resort. 2) Obuz — Copii. 3) Vînătoresc. 4) Es — Minori. 5) Sac — Cocă — C. 6) Tl — Șamotor. 7) Iepe — Ivăre. 8) R — Arc — A — Bs. 9) Eol — Iute — T. 10) Pești — Ace.

PACHETUL CU MERINDE

ORIZONTAL: 1) Păcăleală — U. 2) Avari — Răget. 3) Șiră — Babiță. 4) Țoi — Petală. 5) Rn — Gazon — La. 6) A — Leneș — Sat. 7) Miorea — Păți. 8) Augur — Cirip. 9) Bir — Hopa — I. 10) Picioare — Pr. 11) Ață — Umbrele.

PĂLĂMIDĂ & CO.

ORIZONTAL: 1) Plantă — Ață. 2) Rumeori — Rr. 3) Afumat — Moi. 4) Bar — Nesomn. 5) Urgie — Capi. 6) Si — R — Voce. 7) I — Țîr — Bețe. 8) Trezit — Ac. 9) Arămari — O. 10) Cîntec — Rîu.

SOLUNARE

IANUARIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
D. 1	4.35	10.45	17.00	23.15		7.52	16.46
L. 2	5.25	11.40	17.55	—	● LN		
M. 3	0.10	6.20	12.30	18.40			
M. 4	0.55	7.10	13.25	19.40			
J. 5	1.55	8.05	14.15	20.30		7.52	16.50
V. 6	2.40	8.50	15.00	21.15			
S. 7	3.25	9.35	15.45	21.55			
D. 8	4.05	10.15	16.25	22.35			
L. 9	4.45	10.55	17.05	23.15		7.51	16.54
M. 10	5.25	11.35	17.45	23.55			
M. 11	—	6.05	12.15	18.30	◐ PP		
J. 12	0.40	6.50	13.00	19.10			
V. 13	1.20	7.30	13.45	20.00		7.50	16.58
S. 14	2.15	8.30	14.40	20.50			
D. 15	3.05	9.20	15.35	21.45			
L. 16	4.00	10.15	16.30	22.45			
M. 17	5.00	11.15	17.30	23.45		7.48	17.03
M. 18	—	6.05	12.00	18.35	○ LP		
J. 19	0.50	7.10	13.25	19.40			
V. 20	1.55	8.10	14.25	20.40			
S. 21	2.50	9.05	15.20	21.35		7.45	17.08
D. 22	3.45	10.00	16.15	22.25			
L. 23	4.35	10.50	17.05	23.15			
M. 24	5.25	11.40	17.55	—			
M. 25	0.05	6.15	12.30	18.40	◑ UP	7.42	17.13
J. 26	0.50	7.00	13.10	19.20			
V. 27	1.35	7.50	14.05	20.20			
S. 28	2.30	8.40	14.55	21.10			
D. 29	3.25	9.35	15.50	22.05		7.39	17.19
L. 30	4.15	10.25	16.40	22.55			
M. 31	5.10	11.20	17.35	23.50		7.36	17.22

FEBRUARIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
M. 1	—	6.00	12.10	18.25		7.35	17.24
J. 2	0.35	6.45	12.55	19.10	● LN		
V. 3	1.20	7.30	13.40	19.55			
S. 4	2.05	8.15	14.25	20.35			
D. 5	2.45	8.55	15.05	21.15		7.31	17.30
L. 6	3.25	9.35	15.45	21.55			
M. 7	4.05	10.15	16.25	22.35			
M. 8	4.45	10.55	17.05	23.20			
J. 9	5.30	11.40	17.50	—		7.25	17.35
V. 10	0.05	6.15	12.25	18.35	◐ PP		
S. 11	0.30	7.05	13.20	19.30			
D. 12	1.45	8.00	14.15	20.25			
L. 13	2.40	8.55	15.10	21.25		7.19	17.41
M. 14	3.45	10.00	16.15	22.30			
M. 15	4.45	11.00	17.15	23.30			
J. 16	5.45	—	12.00	18.15			
V. 17	0.30	6.45	13.00	19.15	○ LP	7.14	17.46
S. 18	1.30	7.45	14.00	20.15			
D. 19	2.25	8.40	14.55	21.05			
L. 20	3.15	9.30	15.45	21.55			
M. 21	4.05	10.20	16.35	22.45		7.08	17.52
M. 22	4.55	11.10	17.25	23.35			
J. 23	5.45	—	12.00	18.15	◑ UP		
V. 24	0.30	6.40	12.55	19.10			
S. 25	1.20	7.30	13.45	20.00		7.01	17.57
D. 26	2.15	8.25	14.40	20.55			
L. 27	3.05	9.15	15.30	21.45			
M. 28	3.55	10.05	16.20	22.35			
M. 29	4.45	10.55	17.10	23.20		6.55	18.02

MILIOANE DE PORUMBEI SĂLBATICI...

...sînt vînați anual în Franța — insula Corsica deținînd recordul cu 570.000 de piese; cele 9 județe din sud-estul Franței, unde acest gen de vînătoare este tradițional, recoltînd cam două milioane de „porumbei" anual. În Anglia însă, același porumbel sălbatic este considerat mare dăunător, vînîndu-se ca atare tot anul, dar numai de către vînătorii profesioniști (recompensați la bucată) deoarece restul vînătorilor nu sînt deloc amatori de așa ceva. Cum folosesc atunci englezii această carne de vînat? Foarte simplu: făcînd conserve pe care le exportă, cu precădere în... sud-estul Franței.

SOLUNARE

MARTIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
J. 1	5.30	11.40	17.50	24.00		6.53	18.03
V. 2	—	6.10	12.20	18.30	● LN		
S. 3	0.40	6.50	13.05	19.15			
D. 4	1.25	7.35	13.45	19.55			
L. 5	2.05	8.15	14.25	20.35		6.46	18.08
M. 6	2.45	8.55	15.05	21.15			
M. 7	3.25	9.35	15.45	22.00			
J. 8	4.15	10.25	16.35	22.50			
V. 9	5.00	11.10	17.20	23.35		6.39	18.14
S. 10	5.50	—	12.05	18.15	◐ PP		
D. 11	0.30	6.45	13.00	19.10			
L. 12	1.25	7.40	13.55	20.10			
M. 13	2.25	8.40	14.55	21.10		6.32	18.19
M. 14	3.25	9.40	15.55	22.10			
J. 15	4.25	10.40	16.55	23.10			
V. 16	5.25	11.40	17.55	—			
S. 17	0.05	6.20	12.35	18.50	○ LP	6.24	18.24
D. 18	1.00	7.15	13.30	19.40			
L. 19	1.50	8.05	14.20	20.35			
M. 20	2.45	9.00	15.15	21.25			
M. 21	3.35	9.50	16.05	22.20		6.17	18.29
J. 22	4.30	10.45	17.00	23.15			
V. 23	5.25	11.40	17.55	—			
S. 24	0.05	6.15	12.30	18.45	◑ UP		
D. 25	1.00	7.10	13.25	19.40		6.09	18.34
L. 26	1.50	8.00	14.15	20.30			
M. 27	2.40	8.50	15.05	21.15			
M. 28	3.25	9.35	15.50	22.00			
J. 29	4.10	10.20	16.30	22.40		6.02	18.39
V. 30	4.50	11.00	17.15	23.25			
S. 31	5.35	11.45	17.55	—		5.58	18.42

APRILIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				FAZA LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
D. 1	0.05	6.15	12.25	18.35	● LN	5.56	18.43
L. 2	0.45	6.55	13.05	19.15			
M. 3	1.25	7.35	13.45	19.55			
M. 4	2.05	8.15	14.30	20.45			
J. 5	3.00	9.10	15.20	21.35		5.49	18.48
V. 6	3.50	10.00	16.10	22.25			
S. 7	4.40	10.55	17.05	23.20			
D. 8	5.35	11.50	—	18.00			
L. 9	0.15	6.30	12.45	19.00	◐ PP	5.42	18.53
M. 10	1.15	7.30	13.45	20.00			
M. 11	2.15	8.30	14.45	20.55			
J. 12	3.10	9.25	15.40	21.50			
V. 13	4.05	10.20	16.35	22.45		5.35	18.58
S. 14	5.00	11.15	17.25	23.35			
D. 15	5.50	—	12.05	18.15	○ LP		
L. 16	0.25	6.40	12.55	19.10			
M. 17	1.20	7.35	13.50	20.05		5.28	19.02
M. 18	2.15	8.30	14.45	21.00			
J. 19	3.10	9.25	15.40	21.55			
V. 20	4.05	10.20	16.35	22.50			
S. 21	5.00	11.15	17.30	23.45		5.22	19.07
D. 22	5.55	12.10	—	18.25			
L. 23	0.35	6.45	13.00	19.15	◑ UP		
M. 24	1.25	7.35	13.50	20.00			
M. 25	2.10	8.20	14.30	20.40		5.15	19.12
J. 26	2.50	9.00	15.10	21.20			
V. 27	3.30	9.40	15.50	22.00			
S. 28	4.10	10.20	16.30	22.40			
D. 29	4.50	11.00	17.10	23.20		5.09	19.17
L. 30	5.30	11.45	—	18.00			

COMBATEREA PORUMBEILOR...

...deveniți, prin marele lor număr, o adevărată pacoste degradînd sistematic diversele monumente ale orașelor franceze, nu se poate face, deocamdată, cu succes. S-a încercat, printre altele, adormirea lor grație substanțelor soporifice amestecate în grăunțe: din păcate, odată adormiți și transportați chiar la sute de kilometri ei s-au întors, după un timp, exact în orașele lor de baștină. Nici amestecarea în grăunțe a diverselor substanțe hormonale care să le împiedice reproducerea nu a dat rezultate — și nici hîrtia metalizată și reflectorizantă lipită pe streșinele caselor, menită să-i „descurajeze" de a se mai așeza acolo.

SOLUNARE

MAI 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
M. 1	0.10	6.20	12.30	18.45	● LN	5.07	19.19
M. 2	0.55	7.05	13.15	19.30			
J. 3	1.45	7.55	14.05	20.20			
V. 4	2.35	8.50	15.00	21.15			
S. 5	3.30	9.45	15.55	22.10		5.01	19.25
D. 6	4.25	10.40	16.55	23.10			
L. 7	5.25	11.40	17.55	—			
M. 8	0.10	6.25	12.40	18.50	◐ PP		
M. 9	1.05	7.20	13.35	19.45		4.56	19.29
J. 10	2.00	8.15	14.25	20.35			
V. 11	2.50	9.05	15.15	21.25			
S. 12	3.40	9.55	16.05	22.15			
D. 13	4.30	10.45	16.55	23.05		4.51	19.34
L. 14	5.20	11.35	17.50	24.00			
M. 15	—	6.15	12.30	18.45	○ LP		
M. 16	0.55	7.10	13.25	19.40			
J. 17	1.50	8.05	14.20	20.35		4.46	19.38
V. 18	2.45	9.00	15.15	21.30			
S. 19	3.40	9.55	16.10	22.25			
D. 20	4.35	10.50	17.05	23.15			
L. 21	5.25	11.40	17.50	24.00		4.42	19.43
M. 22	—	6.10	12.25	18.35	◑ UP		
M. 23	0.45	6.55	13.05	19.15			
J. 24	1.25	7.35	13.45	19.55			
V. 25	2.05	8.20	14.30	20.40		4.39	19.47
S. 26	2.50	9.00	15.10	21.20			
D. 27	3.30	9.40	15.50	22.00			
L. 28	4.10	10.20	16.35	22.50			
M. 29	5.00	11.10	17.25	23.40		4.36	19.50
M. 30	5.50	—	12.00	18.15	● LN		
J. 31	0.30	6.45	12.55	19.10		4.35	19.52

IUNIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
V. 1	1.25	7.40	13.50	20.05		4.35	19.53
S. 2	2.20	8.35	14.50	21.05			
D. 3	3.20	9.35	15.50	22.05			
L. 4	4.20	10.35	16.45	23.00			
M. 5	5.15	11.30	17.40	23.55		4.33	19.56
M. 6	—	6.10	12.20	18.30	◐ PP		
J. 7	0.45	7.00	13.10	19.20			
V. 8	1.35	7.50	14.00	20.10			
S. 9	2.25	8.40	14.50	21.00		4.31	19.58
D. 10	3.15	9.30	15.40	21.50			
L. 11	4.05	10.20	16.30	22.40			
M. 12	4.55	11.10	17.25	23.40			
M. 13	5.55	—	12.10	18.25	○ LP	4.31	20.00
J. 14	0.35	6.50	13.05	19.20			
V. 15	1.30	7.45	14.00	20.15			
S. 16	2.25	8.40	14.55	21.05			
D. 17	3.15	9.30	15.45	21.55		4.30	20.02
L. 18	4.05	10.20	16.30	22.40			
M. 19	4.50	11.05	17.15	23.25			
M. 20	5.35	11.45	17.55	—			
J. 21	0.05	6.15	12.25	18.35	◑ UP	4.31	20.03
V. 22	0.45	6.55	13.05	19.15			
S. 23	1.25	7.35	13.45	19.55			
D. 24	2.05	8.15	14.25	20.35			
L. 25	2.45	9.00	15.15	21.30		4.32	20.04
M. 26	3.40	9.50	16.00	22.10			
M. 27	4.25	10.40	16.55	23.10			
J. 28	5.25	11.40	17.55	—			
V. 29	0.10	6.25	12.40	18.55	● LN	4.33	20.04
S. 30	1.10	7.25	13.40	19.55		4.34	20.04

UMOR

— Plecat la vînătoare în zori, seara tîrziu, în locul soţului, se prezintă, încurcat, jandarmul comunei:

— Ştiţi, doamnă Schultz, soţul dumneavoastră...

— Ştiu, dragă Frantz; ... a plecat să vîneze un urs mare.

— Mi-e tare teamă că lucrurile s-au petrecut puţin invers...

*

Plecaţi la vînătoare de animale mari, domnii Durrac şi Legarde se afundă voinicește într-o pădure seculară. La un moment dat, domnul Legarde se simte scuturat cu putere de umărul drept.

— Ce maniere mai pot fi şi acestea, dragă vecine, întreabă netulburat, domnul Legarde, privind atent către un desiş.

— Sînt maniere de... urs, domnul Legarde — răsună prompt şi speriat, glasul domnului Durrac, cățărat grabnic, într-un copac.

SOLUNARE

IULIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
D. 1	2.10	8.25	14.40	20.55		4.34	20.23
L. 2	3.10	9.25	15.35	21.50			
M. 3	4.05	10.20	16.30	22.45			
M. 4	5.00	11.10	17.20	23.35			
J. 5	5.50	—	12.00	18.10	◐ PP	4.37	20.02
V. 6	0.25	6.35	12.45	18.55			
S. 7	1.10	7.25	13.35	19.45			
D. 8	2.00	8.15	14.25	20.35			
L. 9	2.50	9.05	15.20	21.30		4.40	20.01
M. 10	3.45	10.00	16.15	22.25			
M. 11	4.40	10.55	17.10	23.20			
J. 12	5.35	11.50	—	18.05			
V. 13	0.15	6.30	12.45	19.00	○ LP	4.43	19.59
S. 14	1.10	7.25	13.40	19.50			
D. 15	2.00	8.15	14.25	20.35			
L. 16	2.45	9.00	15.10	21.20			
M. 17	3.30	9.40	15.50	22.00		4.47	19.56
M. 18	4.10	10.20	16.30	22.40			
J. 19	4.50	11.00	17.10	23.20			
V. 20	5.30	11.40	17.50	24.00			
S. 21	—	6.10	12.25	18.35	◑ UP	4.51	19.53
D. 22	0.45	6.55	13.10	19.20			
L. 23	1.30	7.40	13.55	20.10			
M. 24	2.20	8.30	14.45	21.00			
M. 25	3.10	9.20	15.35	21.50		4.55	19.49
J. 26	4.05	10.20	16.35	22.50			
V. 27	5.05	11.20	17.35	23.55			
S. 28	—	6.10	12.25	18.40	● LN		
D. 29	0.55	7.10	13.25	19.40		4.59	19.44
L. 30	1.55	8.10	14.20	20.35			
M. 31	2.50	9.00	15.10	21.25		5.01	19.42

AUGUST 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
M. 1	3.40	9.55	16.05	22.20		5.02	19.41
J. 2	4.35	10.45	16.55	23.10			
V. 3	5.25	11.35	17.45	24.00			
S. 4	—	6.15	12.25	18.35	◐ PP		
D. 5	0.50	7.05	13.15	19.25		5.07	19.36
L. 6	1.40	7.55	14.10	20.20			
M. 7	2.35	8.50	15.05	21.15			
M. 8	3.30	9.45	16.00	22.10			
J. 9	4.25	10.40	16.50	23.00		5.12	19.30
V. 10	5.15	11.30	17.45	23.55			
S. 11	—	6.10	12.20	18.30	○ LP		
D. 12	0.40	6.55	13.05	19.15			
L. 13	1.25	7.35	13.45	19.55		5.16	19.24
M. 14	2.05	8.15	14.25	20.35			
M. 15	2.45	8.55	15.05	21.15			
J. 16	3.25	9.35	15.45	21.55			
V. 17	4.05	10.20	16.30	22.40		5.21	19.17
S. 18	4.50	11.00	17.10	23.20			
D. 19	5.30	11.45	—	18.00	◑ UP		
L. 20	0.10	6.20	12.35	18.50			
M. 21	1.00	7.10	13.25	19.40		5.25	19.11
M. 22	1.55	8.05	14.20	20.35			
J. 23	2.50	9.05	15.20	21.35			
V. 24	3.50	10.05	16.20	22.35			
S. 25	4.50	11.05	17.20	23.35		5.30	19.04
D. 26	5.50	—	12.05	18.20	● LN		
L. 27	0.35	6.50	13.00	19.15			
M. 28	1.30	7.46	13.55	20.10			
M. 29	2.25	8.35	14.45	21.00		5.34	18.58
J. 30	3.15	9.25	15.35	21.50			
V. 31	4.05	10.16	16.25	22.40		5.37	18.54

EPIGRAME

Confuzie

Văzînd dulăul cum sărise,
„Hai, mușcă-mă! țipă românul.
Dar cîinele în sine-și zise:
„Mulți mă confundă cu stăpînul!"

Unui vînător... oarecare

Gîndea la vînătoare-un cerb:
„Cum de mînie să nu fierb?
El pentru cărne doar mă vrea...
Pe-acasă, parcă, n-ar avea!"

Unui pescar

Pescarul nostru-i supărat
Nu pentru că n-a prins vreun pește,
Dar altceva-l nemulțumește:
Că n-a găsit de cumpărat!

SOLUNARE

SEPTEMBRIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
S. 1	4.55	11.10	17.20	23.35		5.38	18.52
D. 2	5.50	—	12.05	18.15	◐PP		
L. 3	0.30	6.45	13.00	19.10			
M. 4	1.25	7.40	13.55	20.05			
M. 5	2.20	8.35	14.50	21.00		5.43	18.44
J. 6	3.15	9.30	15.40	21.50			
V. 7	4.05	10.20	16.30	22.40			
S. 8	4.55	11.05	17.15	23.25			
D. 9	5.35	11.45	17.55	—		5.47	18.37
L. 10	0.05	6.15	12.25	18.35	○LP		
M. 11	0.45	6.55	13.05	19.15			
M. 12	1.25	7.35	13.45	19.55			
J. 13	2.05	8.15	14.25	20.35		5.52	18.30
V. 14	2.45	8.55	15.05	21.15			
S. 15	3.30	9.45	15.55	22.05			
D. 16	4.15	10.30	16.40	22.50			
L. 17	5.00	11.10	17.25	23.40		5.56	18.22
M. 18	5.55	—	12.05	18.20	◑UP		
M. 19	0.35	6.50	13.05	19.20			
J. 20	1.35	7.50	14.05	20.20			
V. 21	2.35	8.45	15.00	21.15		6.01	18.15
S. 22	3.30	9.45	16.00	22.15			
D. 23	4.30	10.40	16.55	23.10			
L. 24	5.25	11.35	17.50	—			
M. 25	0.05	6.20	12.30	18.45	●LN	6.06	18.08
M. 26	1.00	7.10	13.20	19.35			
J. 27	1.50	8.05	14.15	20.30			
V. 28	2.45	9.00	15.10	21.25			
S. 29	3.40	9.55	16.05	22.20		6.11	18.00
D. 30	4.35	10.50	17.00	23.15		6.12	17.58

OCTOMBRIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
L. 1	5.30	11.45	—	18.00	◐PP	6.14	17.56
M. 2	0.15	6.30	12.45	18.55			
M. 3	1.10	7.25	13.35	19.45			
J. 4	2.00	8.15	14.25	20.55			
V. 5	2.50	9.00	15.10	21.20		6.19	17.49
S. 6	3.35	9.45	15.55	22.05			
D. 7	4.15	10.25	16.35	22.45			
L. 8	4.55	11.05	17.15	23.25			
M. 9	5.35	11.45	17.55	—		6.23	17.42
M. 10	0.05	6.15	12.25	18.35	○LP		
J. 11	0.45	6.55	13.05	19.15			
V. 12	1.25	7.35	13.45	19.55			
S. 13	2.10	8.25	14.40	20.50		6.28	17.35
D. 14	3.00	9.15	15.30	21.40			
L. 15	3.50	10.05	16.20	22.35			
M. 16	4.45	11.00	17.15	23.30			
M. 17	5.40	11.55	—	18.10	◑UP	6.33	17.28
J. 18	0.25	6.35	12.50	19.05			
V. 19	1.20	7.35	13.50	20.05			
S. 20	2.20	8.30	14.45	21.00			
D. 21	3.10	9.20	15.35	21.50		6.38	17.22
L. 22	4.05	10.15	16.30	22.45			
M. 23	4.55	11.05	17.20	23.35			
M. 24	5.50	—	12.00	18.15	●LN		
J. 25	0.30	6.45	12.55	19.10		6.43	17.16
V. 26	1.25	7.40	13.50	20.05			
S. 27	2.20	8.35	14.50	21.05			
D. 28	3.20	9.35	15.45	22.00			
L. 29	4.15	10.30	16.45	23.00		6.49	17.10
M. 30	5.15	11.30	17.40	23.55			
M. 31	—	6.10	12.20	18.30	◐PP	6.51	17.07

INTRODUCEREA RÎSULUI..,

...socotită necesară pentru completarea unei nişe ecologice vacante, este precedată de numeroase studii. Unul din ele, referindu-se la analiza a 1846 lăsături de rîs colectate în Spania, arată că în 1358 din ele s-au găsit resturi de iepuri de vizuină, în 272 de rată sălbatică, în 51 de potîrnichi, în 30 de diferite mici păsări, în 53 de mici mamifere şi numai în 82, resturi de cervide. Este evident că rîsul îşi alege hrana după posibilităţile biotopului respectiv şi că dacă în acesta predomină cervidele ele vor constitui, totuşi, baza alimentatiei sale.

SOLUNARE

NOIEMBRIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
J. 1	0.45	7.00	13.10	19.20		6.52	17.05
V. 2	1.30	7.40	13.50	20.00			
S. 3	2.10	8.22	14.30	20.45			
D. 4	2.55	9.05	15.15	21.25			
L. 5	3.35	9.45	15.55	22.05		6.58	17.00
M. 6	4.15	10.25	16.35	22.45			
M. 7	4.55	11.05	17.15	23.25			
J. 8	5.35	11.45	17.55	—	○ LP		
V. 9	0.10	6.20	12.30	18.40		7.04	16.55
S. 10	0.55	7.10	13.25	19.35			
D. 11	1.45	8.00	14.15	20.30			
L. 12	2.40	8.55	15.10	21.25			
M. 13	3.35	9.30	15.05	22.20		7.09	16.51
M. 14	4.30	10.45	17.00	23.15			
J. 15	5.25	11.40	17.55	—			
V. 16	0.10	6.20	12.35	18.50	◑ UP		
S. 17	1.05	7.15	13.30	19.45		7.14	16.46
D. 18	1.55	8.05	14.20	20.35			
L. 19	2.45	8.55	15.10	21.25			
M. 20	3.35	9.45	16.00	22.15			
M. 21	4.25	10.35	16.45	23.00		7.19	16.43
J. 22	5.15	11.30	17.45	24.00			
V. 23	—	6.15	12.30	18.45	● LN		
S. 24	1.00	7.15	13.30	19.45			
D. 25	2.00	8.15	14.30	20.45		7.24	16.40
L. 26	3.00	9.15	15.25	21.40			
M. 27	3.55	10.10	16.20	22.35			
M. 28	4.50	11.00	17.10	23.25			
J. 29	5.40	11.50	18.00	—		7.29	16.38
V. 30	0.10	6.20	12.30	18.40	◐ PP	7.31	16.38

DECEMBRIE 1984

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
S. 1	0.50	7.00	13.10	19.20		7.32	16.37
D. 2	1.30	7.40	13.50	20.00			
L. 3	2.10	8.20	14.30	20.40			
M. 4	2.50	9.00	15.10	21.20			
M. 5	3.35	9.45	15.55	22.05		7.36	16.36
J. 6	4.20	10.30	16.40	22.50			
V. 7	5.05	11.20	17.30	23.40			
S. 8	5.55	—	12.10	18.20	○ LP		
D. 9	0.30	6.45	13.00	19.15		7.40	16.36
L. 10	1.30	7.45	14.00	20.15			
M. 11	2.25	8.40	14.55	21.10			
M. 12	3.20	9.35	15.50	22.05			
J. 13	4.15	10.30	16.45	23.00		7.43	16.36
V. 14	5.10	11.25	17.40	23.50			
S. 15	—	6.00	12.15	18.30	◑ UP		
D. 16	0.40	6.50	13.05	19.15			
L. 17	1.25	7.35	13.50	20.05		7.46	16.37
M. 18	2.15	8.25	14.40	20.55			
M. 19	3.10	9.20	15.35	21.50			
J. 20	4.05	10.15	16.30	22.45			
V. 21	5.00	11.10	17.25	23.40		7.49	16.39
S. 22	5.55	—	12.10	18.25	● LN		
D. 23	0.40	6.55	13.10	19.25			
L. 24	1.40	7.55	14.05	20.20			
M. 25	2.35	8.50	15.00	21.15		7.50	16.41
M. 26	3.30	9.40	15.50	22.05			
J. 27	4.15	10.25	16.35	22.45			
V. 28	4.55	11.05	17.15	23.25			
S. 29	5.35	11.45	17.55	—		7.51	16.44
D. 30	0.05	6.15	12.25	18.35	◐ PP		
L. 31	0.45	6.55	13.05	19.15			

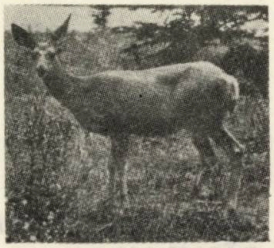

SUMAR

Calendar vînătoresc și de pescuit sportiv 5
Aniversară 17
Cunoștințe și îndemînări 19
„Pescoterapia" 21
O problemă deschisă: „Răpitoarele"..... 22
Izvorul — versuri 25
Comportamentul căprioarului 26
Am pescuit la Acapulco 29
La taifas cu cimpanzeii 31
Copoii de altădată 33
Morsele 35
Tentativă de record 36
Copii și cîini 39
Pasul rău 42
Diverse acvatice 46
Capra neagră 48
Amintiri 50
Vînătorească 52
Tigrul 54
Necuratul 56
Noțiuni pentru a deveni pescar sportiv 58
Trei întîlniri cu Ghiula 60
Topi 62
Pescuit 64
Luna șarpelui de mare 65
Lupul 68
Din viața animalelor 70
Sărut cu întîrziere 72
Muzica și animalele 74
Din viața păsărilor 77
Am văzut un urs 78
Cea mai mică maimuță din lume 84
O întîmplare cu Alexandru Cazaban 86
Cu japca 87
Luptele leilor 89
Lecția lui Gelu 92
Pe urmele vînatului 96
Conversație 102
Geografia pe dos 104
Deversare pentru populare cu popularizare 105
Din viața cîinilor 108
Toamnele dintotdeauna 109
Vînătoarea în arta unor meșteri zugravi români 112
Șerpi 116
Caznele începutului 120
Animalele știu să numere 122
Din viața animalelor 125
Simțul morții 126
Gorila 128
Cavalerii 130
Elogiul cîinelui în monumente și statui 131
Artemis 135
Castingul, partea noastră mai slăbuță.. 136
De-ale rîsului 137
Animalele și plantele „inventatori" de anticipație 139
De toate pentru toți 140
Boncănit de cerbi 142
Vine uraganul 144
La vînătoare cu Dayacii 145
Cine mă crede? 147
Vulturul codalb 148
Vînătoarea pigmeilor 149
Între apele luminii 150
Panică în junglă 152
De toate pentru toți 154
Urme 156
Stomacuri pe măsură 158
Fidelitate 160
Despre șoimărit 161
Un original al lumii animale — melcul 163
Spaima unui voinic 164
Mirajul 166

Doi orfani 170
Mărîuca 171
Lupii din Laponia 173
Diana de Poitiers 174
Grațioșii porumbei 177
Pescuit cu clopoței 178
Animalele știu să socotească? 179
Pentru un zîmbet 182
Mihail Sadoveanu despre viețuitoare 186
Unde sînt lupii de altădată? 188
Un solitar: melcul 190
Animale pentru eternitate 192
Accidente de vînătoare 194
Cuvinte încrucișate 196
Solunare 201

Versuri, curiozități, știați că... etc.

Copertă și prezentare grafică: **Vasile OLAC**

Foto cop. I: **Nicolae GOLGOȚIU**; cop. IV: **Zoltan KÁSZONI**

Pentru ilustrarea almanahului au fost folosite și unele desene, vignete și fotografii din revistele: *Ribic, Lovacki Vjesnik, Das Tier, Field and Stream, Outdoor Life, Wild und Hund, Fisch und Fang, La vie des bêtes, Diana, Notiziario di caccia e pesca, Caza y Pesca, Le pêcheur belge ș.a.*

Tiparul executat la I.P. „13 Decembrie 1918" București (cd. 518)

VÎNĂTORUL ȘI PESCARUL SPORTIV

ALMANAH '84

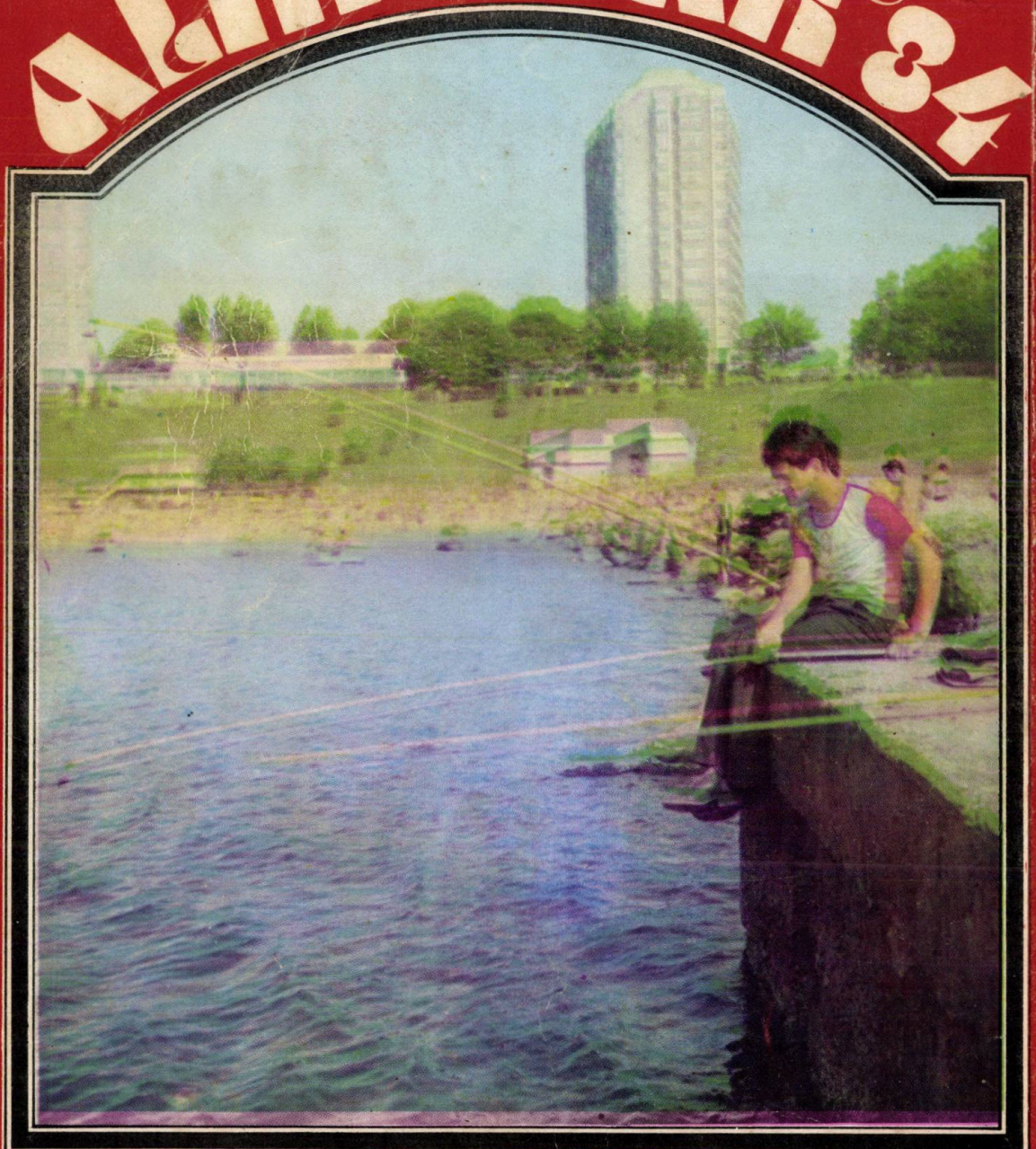

Lei 25